

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку півдня України
Рада молодих учених та студентів

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Імус

Матеріали

*II Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції студентів та магістрантів
за підсумками наукових досліджень 2014 року
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ
РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ АПК»*

Випуск II

УДК 33

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції студентів та магістрантів
за підсумками наукових досліджень 2014 року
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ
СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ АПК»

Мелітополь: ТДАТУ, 2015. - Випуск II. - 360 с.

До збірки ввійшли матеріали учасників Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції студентів та магістрантів за підсумками наукових досліджень 2014 року. Збірка призначена для викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів, фахівців, які працюють за даним напрямом.

Секція 1. Соціально-економічний розвиток підприємництва в АПК

Секція 2. Проблеми бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в АПК

Секція 3. Розвиток фінансово-кредитної системи АПК

Секція 4. Управління конкурентоспроможністю підприємств АПК

Організаційний комітет

1. Прус Юрій Олександрович	– к.е.н., доц., директор НДІ Стратегії соціально-економічного розвитку АПК півдня України;
2. Лебеза Дар'я Георгіївна	– д.е.н., доц., керівник відділу маркетингу та менеджменту;
3. Нестеренко Світлана Анатоліївна	– д.е.н., доц., керівник відділу організації виробництва та підприємництва;
4. Синяєва Людмила Васлівна	– д.е.н., доц., керівник відділу обліку та аудиту;
5. Яворська Тетяна Іванівна	– д.е.н., проф., керівник відділу економіки та інвестицій;
6. Воронянська Олена Владиленивна	– к.е.н., доц., керівник відділу аналізу та контролінгу;
7. Карман Сергій Вікторович	– к.е.н., доц., керівник відділу мікроекономіки соціально-економічного розвитку;
8. Яцух Олена Олексіївна	– к.е.н., доц., керівник відділу фінансово-кредитного забезпечення.

РОБОЧА ГРУПА:

Кашкар'юв А.О.

- голова Ради молодих учених та студентів ТДАТУ,

Демченко І.В.

- к.е.н., старший викладач кафедри фінансів і кредиту

Матеріали розміщено на сайтах

<http://rmus.tsatu.edu.ua>

⇒ Офіційна сторінка Ради молодих учених та студентів ТДАТУ

<http://nauka.tsatu.edu.ua>

⇒ сторінка наукової роботи ТДАТУ

Адреса редакції:

ТДАТУ, Рада молодих учених та студентів

Просп. Б. Хмельницького 18,

м. Мелітополь, Запорізька обл.,

72312 Україна

СЕКЦІЯ 1.
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
ПІДПРИЄМНИЦТВА В АПК

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Олійник А.С., аспірантка

Науковий керівник

Макаренко П.М., д.е.н., професор

Полтавська державна аграрна академія

Ефективне використання ресурсів сільськогосподарського підприємства неможливе без цілеспрямованого впливу на формування витрат, контролю за їх рівнем та економічного стимулювання їх зниження, що є суттю управління витратами. Вміння ефективно управляти витратами та отримувати від них максимальний результат, є вирішальним чинником стабільності сільськогосподарського виробництва в ринкових умовах господарювання.

Постановка проблеми. Підприємницький успіх значною мірою залежить від того, наскільки правильно здійснена необхідна техніко-економічна і фінансова оцінка на стадії планування та прийняття управлінського рішення керування витратами виробництва.

Одним з головних завдань апарату управління на сьогодні є створення такої системи управління витратами сільськогосподарського виробництва, яка б давала можливість ними керувати на всіх етапах виробничого циклу, відповідала б критеріям єдності підходів на різних рівнях управлінської діяльності (прогнозування, планування, обліку, калькулювання, аналізу використаних можливостей та оцінки), дозволяла встановлювати залежність параметрів зниження витрат виробництва і зростання якості продукції та її обсягів.

Система управління витратами буде ефективною лише в тому випадку, якщо будуть враховані особливості кожного сільськогосподарського підприємства, охоплені всі процеси, що ним здійснюються та буде побудована у відповідності до принципів управління.

Аналіз останніх досліджень. Становлення і розвиток ринкових відносин внесли необхідність у дослідження системи управління операційними процесами виробництва на підприємствах, внаслідок чого опубліковано безліч наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів які проводили аналіз впровадження даної системи, це: М.М. Алексеєва, І.Т. Балабанов, І.М. Герасименко, С.В. Голов, Л.А. Дробозіна, М.Я. Дем'яненко, В.У. Ковальов, С.Н. Колесников, Д.З. Моляков, В.М. Родіонова, Е.С. Стоянова, В.П. Савчук, В. Хорн, Фостер Дж., Дж. К. Шим та ін.

Відаючи належне значення проведеним дослідженням, поза увагою дослідників не повною мірою розкриті аспекти управління витратами сільськогосподарського виробництва, як один із елементів загальної системи управління.

Мета статті. Теоретичне обґрунтування основних принципів управління витратами сільськогосподарських підприємств.

Основні матеріали дослідження. Зміна обсягу і структури сільськогосподарської продукції може привести до відносного зменшення умовно-постійних витрат, зміни номенклатури й асортименту продукції, підвищенню її якості. Умовно-постійні витрати не залежать безпосередньо від кількості реалізованої продукції. Зі збільшенням обсягу виробництва їх кількість на одиницю продукції зменшується, що призводить до зниження собівартості і відповідно до збільшення прибутку.

Тобто зміна номенклатури й асортименту виробленої продукції є одним з важливих факторів, що впливають на рівень витрат на виробництво. При різній рентабельності окремої продукції (стосовно собівартості) зрушення в їхньому складі на користь збільшення високо-рентабельного виду, пов'язані з підвищенням ефективності сільськогосподарського виробництва, і можуть призводити до відносного зменшення витрат на виробництво та збільшати прибуток сільськогосподарського підприємства [1, с. 124].

Від того як вирішує господарство питання зниження собівартості продукції, залежить одержання найбільшого ефекту з найменшими витратами, економія трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. При цьому резерви зниження собівартості сільськогосподарської продукції полягають в удосконаленні технічного й організаційного рівня виробництва, оптимізації використання виробничих потужностей і основних фондів, сировини і матеріалів та робочої сили. Де найбільша частка у витратах на виробництво продукції приходить на заробітну плату, матеріальні й інші операційні витрати, а також амортизаційні відрахування.

Загалом в практиці підприємств і зокрема сільськогосподарських, розрізняють традиційні підходи до побудови аналітичної інформації щодо прийняття управлінських рішень, це за центрами виникнення витрат, відповідальності та рентабельності [2, с. 54]. Два перших з них є дуже важливими, оскільки проводяться з метою контролю за витратами щодо місць їх виникнення для оцінки зусиль прикладених в отриманні прибутку як основної умови діяльності сільськогосподарського підприємства.

Аналітична побудова витрат відповідно до організаційної структури дозволяє пов'язати діяльність кожного підрозділу з відповідальністю окремих осіб (робітників, бригадирів дільниць), оцінити результати діяльності кожного підрозділу та визначити їх внесок у загальні результати діяльності.

За своєю структурою центри виникнення витрат – окремі структурні підрозділи сільськогосподарського підприємства, в яких можна організувати нормування, планування та облік витрат виробництва з метою спостереження, контролю та управління витратами виробничих ресурсів з проведенням оцінки їх використання [3, с. 253]. В доповнення цьому центр відповідальності – групування витрат, дозволяє поєднувати в одному обліковому процесі місця виникнення витрат (виробництво, дільниця, бригада, ферма) з відповідальністю їх керівників. При цьому система обліку за центрами відповідальності дозволяє оперативно контролювати витрати і виявляти результати на різних рівнях управління та оцінювати діяльність окремих керівників підрозділів на підставі проведення первинного аналізу.

На відміну цьому, центр рентабельності представляє собою різновидом центрів відповідальності, в яких дохід є грошовим вираженням виготовленої продукції, витрати – грошове вираження використаних ресурсів, а прибуток – різниця між доходом та витратами.

Основні принципи управління витратами вироблені практикою і зводяться до наступного [4, с. 147]:

- системний підхід до управління витратами;
- єдність методів, які практикуються на різних рівнях управління витратами;
- управління витратами на всіх стадіях життєвого циклу продукції – від створення до реалізації;
- органічне поєднання зниження витрат з високою якістю продукції;
- недопущення понаднормових витрат;
- широке впровадження ефективних методів зниження витрат;
- удосконалення інформаційного забезпечення про рівень витрат;
- підвищення зацікавленості виробничих підрозділів підприємства до зниження витрат.

Немаловажне місце в управлінні витратами сільськогосподарських підприємств займає резерв зниження витрат, який по суті відіграє контрольну функцію за витратами і є досить важливим управлінським інструментом. Так у сільськогосподарських підприємствах повинен систематично здійснюватись попередній і поточний контроль за дотриманням відділами і службами кошторисів витрат на утримання і експлуатацію обладнання, загальногосподарських та адміністративних витрат. Метою такого контролю є дотримання затверджених норм витрат і лімітів споживання матеріалів, палива, енергії та інших засобів праці. В цілях контролю доцільно розробляти нормативи витрат на ремонт і експлуатацію найбільш важливих груп обладнання, визначати їх фактичну величину з тим, щоб виявляти відхилення від встановлених нормативів.

Отже, зниження витрат на виробництво сільськогосподарської продукції – складний і багатогранний процес, який вимагає від трудового колективу дотримання нормативу витрат,

ефективного використання виробничих фондів, пошуку резервів економії ресурсів. Крім того, немаловажним фактором у зниженні витрат виробництва сільськогосподарського підприємства досягається в результаті застосування ресурсозберігаючих агротехнологій, збалансованої експлуатації виробничих потужностей та підвищення організаційного рівня виробництва.

Висновок. Витрати сільськогосподарського підприємства – найважливіший показник економічної ефективності його виробництва що відображає всі сторони господарської діяльності та акумулює результати використання всіх виробничих ресурсів. Від їх рівня залежать всі фінансові результати діяльності підприємства, темпи розширеного відтворення та фінансовий стан господарювання.

Система управління витратами повинна включати періодичний моніторинг поточної діяльності товаровиробника, порівняння об'ємів його виробництва і реалізації, структури і об'ємів витрат з нормативними значеннями, термін і порядок складання звітів про виконання завдань структурними підрозділами, проведення план-факт аналізу, складання скорегованих планів, їх подальшого узгодження, оцінки, консолідації і затвердження.

Список використаних джерел.

1. Шершнева З.Є. Стратегічне управління : навч. посіб. / Шершнева З.Є. – К. : КНЕУ, 2008. – 384 с.
2. Зоріна В.Н. Формування та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в галузях народного господарства : навч. посіб. / В.Н. Зоріна, Г.В. Сеніна. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 240 с.
3. Горелкіна А.Л. Оптимізація системи управління витратами / А.Л. Горелкіна // Державне управління. – 2006. – №2. – С. 251–255.
4. Яценко О.І. Стратегічний підхід в управлінні витратами підприємства / О.І. Яценко, О.М. Майданська // Науковий вісник. – 2008. – №18. – С. 145–149.

УДК 631.15.330

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

Швігл Є., 3 курс

Науковий керівник

Кравец О.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

Розглядаються проблеми оптимізації використання земельних ресурсів підприємства та підвищення економічної ефективності функціонування підприємства.

Постановка проблеми. Одним із головних засобів виробництва в сільськогосподарських підприємствах є земельні ресурси. Від ефективності їх використання багато в чому залежить загальна економічна ефективність функціонування підприємства. Відповідно до агротехнологічних процесів виробництва сільськогосподарської продукції може існувати велика кількість варіантів використання посівних площ. Емпірично вибрати найкращий варіант використання надто складно, оскільки це потребує великих витрат часу, а експеримент може бути взагалі неможливим. Отже, одним із шляхів вирішення відповідних завдань є використання економіко-математичних методів.

Мета досліджень. Підприємству потрібно оптимізувати виробничу структуру з метою оптимального використання земельних ресурсів та отримання максимального прибутку.

Враховуючи вище зазначене, нами розроблена економіко-математична модель оптимізації структури посівних площ для ТОВ "Україна" Запорізької області Мелітопольського району.

Критерій оптимальності

Максимальний прибуток

$$Z = x_p - x_c \rightarrow \max ,$$

де, x_c – собівартість продукції;

x_p – виручка від реалізації.

Система обмежень

1. Обмеження з використання площі:

$$\sum_{j=1}^n x_j \leq B, n \in N, \quad [1]$$

де, x_j – площі, які зайняті під культурами;

B – площа ;

N – множина культур.

2. Обмеження по повній собівартості

$$\sum_{i=1}^n c_i x_i - x_c = 0, \quad [2]$$

де, c_i – повна собівартість на одиницю площі;

x_c – повна собівартість вирощування культур;

3. Обмеження по виручці від реалізації:

$$\sum_{i=1}^n p_i x_i - x_p = 0, \quad [3]$$

де, p_i - виручка від реалізації i -ї продукції з одиниці площі, грн.;
 x_p – загальна виручка від реалізації продукції.

4. Обмеження з гарантованого виробництва продукції залежно від спеціалізації підприємства.

$$Z_{\min} \leq \sum_{j=1}^n a_{ij} \cdot x_j \leq Z_{\max}, \quad [4]$$

де, Z_{\min} , Z_{\max} - гарантоване виробництво продукції залежно від попередньо укладених угод.

Збір та обробка інформації

Необхідна інформація була визначена з річних звітів господарства в середньому за 5 років (2010 - 2014) у ТОВ “Агрофірма Україна”.

Визначення переліку змінних і обмежень

Позначимо x_j - необхідну площу культури, яка буде використана на підприємстві. Перелік обмежень буде складатися з обмежень по:

1. максимально можливій для використання площі.
2. гарантованому виробництві деяких культур (відповідно до заключених угод).
3. обмеження по оцінці собівартості виробництва продукції.
4. обмеження по оцінці виручки від реалізації.

Критерієм оптимальності, в нашому випадку, буде виступати максимальний прибуток.

Аналіз отриманих результатів

Аналіз існуючої та рекомендованої структури посівних площ, таблиця 1, показав необхідність зменшити площу пшениці, ячменю ярого, гороху, вівса, проса, соняшника та сої. Відповідно збільшити площі ріпаку озимого, овочів відкритого ґрунту та продовольчих баштанних.

Таблиця 1 - Фактична та запланована структура посівних площ

Культури	Факт	%	План	%
пшениця озима	865	27,60	643	20,51
кукурудза на зерно	118	3,76	118	3,76
ячмінь озимий	261	8,33	261	8,33
ячмінь ярий	521	16,61	284	9,06
горох	71	2,25	20	0,65
овес	231	7,37	79	2,51
просо	62	1,98	37	1,18
соняшник	665	21,20	597	19,04
соя	153	4,88	119	3,81
ріпак озимий	57	1,82	66	2,11
овочі відкритого ґрунту	31	0,98	34	1,08
баштанні продовольчі	101	3,22	877	27,96
Всього	3135	100	3135	100

Порівняльні результати прибутковості наведемо у таблиці 2.

Таблиця 2 - Порівняльна таблиця прибутковості підприємства

Культури	Прибуток, тис. грн	
	Факт	План
пшениця озима	1384,53	1028,80
кукурудза на зерно	2,36	2,36
ячмінь озимий	73,08	73,08
ячмінь ярий	635,21	346,60
горох	71,37	20,50
овес	598,29	203,83
просо	89,28	53,28
соняшник	1940,83	1743,24
соя	613,53	478,79
ріпак озимий	198,36	229,68
овочі відкритого ґрунту	311,27	344,09
баштанні продовольчі	316,13	2831,10
Всього	6234,24	7355,35

Висновок. У результаті запропонованої нами структури посівних площ загальні витрати на виробництво продукції збільшаться на 470 тис. грн., але аналіз показав, що виручка від реалізації збільшується більш стрімкіше - на 1591 тис. грн. Відповідно загальний прибуток господарства збільшиться на 1121 тис. грн., а рівень рентабельності – на 7 процентних пунктів.

Список використаних джерел

1. Річні звіти господарства.
2. Р. М. Рудько / Оптимізація виробничої структури сільськогосподарського підприємства та підвищення ефективності його функціонування. Електронний ресурс. – Режим доступу - <http://elibrary.nubip.edu.ua/5690/1/10rrm.pdf>
3. Кадюк З. С. Економіко-математичне моделювання спеціалізації і поєднання галузей в сільськогосподарських підприємствах / З. С. Кадюк. – Львів, 1997. – 48 с.

УДК 631.14.658.153

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА В УПРАВЛІННІ ВИКОРИСТАННЯМ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Пужай-Черета А.М., аспірантка

Науковий керівник

Олійник О.О., к.е.н., доцент

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

Оцінка рівня забезпеченості сільськогосподарських підприємств оборотними засобами та об'єктивне визначення ефективності їх використання, значною мірою залежить від рівня управлінського впливу у визначенні напрямів оптимального їх формування в ринкових умовах господарювання.

Постановка проблеми. Оборотні засоби мають ряд відмінних особливостей притаманних тільки аграрній сфері господарювання, основні з них це тривалість виробничого циклу сільськогосподарського виробництва, використання значної частини виробленої продукції для власних потреб та особливості нормування елементів оборотних засобів. Ця специфіка обумовлює відмінності в їх управлінні і потребує формування рейтингової оцінки сільськогосподарських підприємств у застосуванні коефіцієнтів яким відповідає певне значення в балах яке впливає на зміну усіх основних показників виробничої діяльності товаровиробника та потребує ефективного управління у використанні оборотних засобів.

Аналіз останніх досліджень. Питанням формування та ефективного використання оборотних засобів присвячено багато робіт вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, серед яких: В.Г. Андрійчук, С.Б. Барнгольц, Г.Ф. Білоусенко, Ю. Брігхем, Дж. К. Ван Хорн, М.Я. Дем'яненко, В.В. Ковальов, Н.С. Лисиціан, Ю.Г. Мусіяка, М.З. Пізенгольц, Д.В. Полозенко, П. Ревентлоу та багато інших.

Разом з тим теоретичні та практичні питання формування і використання оборотних засобів сільськогосподарських підприємств ще не повною мірою досліджені. Особливої уваги заслуговує об'єктивна необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень щодо запровадження рейтингової оцінки сільськогосподарських підприємств у підвищенні ефективності управління використанням оборотних засобів.

Мета статті. Теоретичне обґрунтування рейтингової оцінки сільськогосподарських підприємств з ефективного управління використанням оборотних засобів.

Основні матеріали дослідження. Управління використанням оборотних засобів становить найбільш вагомий частину операційної діяльності з управління майном сільськогосподарських підприємств. Це насамперед пов'язано з великою кількістю внутрішніх елементів фінансового та не фінансового їх складу, і потребує індивідуального підходу до процесу управління, високого ступеня трансформації, значного впливу на фінансову стійкість, рентабельність та інші результати фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського товаровиробника що відображає ефективність управління різними сторонами відтворювального процесу.

Основна мета даного аналізу, це своєчасне виявлення і ліквідація недоліків в управлінні оборотними засобами та визначення резервів підвищення ефективності їх використання. При цьому аналіз управління використанням оборотних засобів сільськогосподарських підприємств повинен включати в себе дослідження ефекту управління як на всіх стадіях кругообігу виробничої і збутової сфери, так і по завершенню цього кругообігу. В даному разі необхідно враховувати, що управління використанням оборотних засобів у сільськогосподарському виробництві пов'язано з певними особливостями формування його операційного циклу – періоду, протягом якого відбувається трансформація окремих видів оборотних засобів. Тривалість самого операційного циклу (*ТОЦ у днях*) є важливою характеристикою, яка впливає на

ефективність використання оборотних засобів. Він включає в себе час від витрачання сільськогосподарськими підприємствами грошових активів на придбання матеріальних запасів до надходження грошей від різних дебіторів за реалізовану продукцію, і розраховується за такою формулою [1, с. 22]:

$$ТОЦ = TO_{\text{г.а.}} + TO_{\text{м.з.}} + III_{\text{д.з.}} \quad (1)$$

де $TO_{\text{г.а.}}$ – тривалість обороту грошових активів (днів);
 $TO_{\text{м.з.}}$ – тривалість обороту матеріальних запасів (днів);
 $III_{\text{д.з.}}$ – період інкасації дебіторської заборгованості (днів).

В рамках операційного циклу в процесі управління використанням оборотних активів необхідно виокремити дві складові його частини: виробничий і фінансовий цикл.

Виробничий цикл сільськогосподарських підприємств характеризується періодом повного обороту матеріальних елементів оборотних засобів в процесі виробництва, розпочинаючи з моменту надходження матеріальних цінностей і закінчуючи відвантаженням отриманої з них готової продукції. Тривалість виробничого циклу ($ТВЦ$ у днях) розраховується [2, с. 161]:

$$ТВЦ = ПО_{\text{с.м.}} + ПО_{\text{нв.}} + ПО_{\text{гп.}} \quad (2)$$

де $ПО_{\text{с.м.}}$ – період обороту сировини і матеріалів (днів);
 $ПО_{\text{нв.}}$ – період обороту незавершеного виробництва (днів);
 $ПО_{\text{гп.}}$ – період обороту готової продукції (днів).

Фінансовий цикл ($ФЦ$ у днях) являє собою період повного обороту грошових активів, інвестованих в оборотні засоби, починаючи з моменту погашення кредиторської заборгованості за придбану сировину і закінчуючи інкасацією дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію. Його тривалість визначається як [3, с. 103]:

$$ФЦ = ТВЦ + ПО_{\text{д.з.}} - ПО_{\text{к.з.}} \quad (3)$$

де $ПО_{\text{д.з.}}$ – період обороту дебіторської заборгованості (днів);
 $ПО_{\text{к.з.}}$ – період обороту кредиторської заборгованості (днів).

Таким чином з вищенаведеного можна встановити ефективність управління оборотними засобами сільськогосподарських підприємств, і при умові якщо простежується тенденція до перевищення тривалості виробничого циклу по відношенню до фінансового, то це характеризує більш високу оборотність оборотних засобів в сфері обігу всього капіталу.

Проте для проведення комплексного аналізу з управління використанням оборотних засобів необхідно звернутися до рейтингової оцінки в дослідженні сільськогосподарських підприємств, виходячи із класів ефективності управління даними ресурсами [4, с. 79]. Цей вид оцінки дає інформацію про ефективність управління використанням оборотних засобів у сільськогосподарських підприємствах. В основу даної методики покладено поділ сільськогосподарських підприємств за класами ефективності використання оборотних засобів. Кожному класу відповідає своє бальне значення, яке визначається на основі певних показників виходячи із специфіки і особливостей діяльності сільськогосподарських підприємств. Застосування саме цих показників дозволяє найбільш повно оцінити якість використання оборотних засобів, а також виявити вплив на їх джерела формування і загальний фінансовий стан сільськогосподарського товаровиробника.

Рейтингова оцінка сільськогосподарських підприємств формується на основі отриманих значень економічних коефіцієнтів, і є інформативним узагальнюючим висновком аналізу ефективності управління використанням оборотних засобів. Тобто для рейтингової оцінки використовуються коефіцієнти яким відповідає певне значення в балах. Так для коефіцієнтів поточної ліквідності і оборотності оборотних засобів повинно відповідати значення по 20 балів; маневреності власних засобів – 15; забезпеченості поточних активів власними оборотними засобами, оборотності кредиторської заборгованості, співвідношенню залучених і власних засобів та рентабельності оборотного капіталу – по 10 балів.

Дотримання критеріального рівня кожного з отриманих при аналізі коефіцієнтів, дає відповідне значення в балах для рейтингової оцінки. Додатково п'ять балів присвоюється

сільськогосподарському підприємству при дотриманні так званого «золотого правила економіки», відповідно до якого розглядаються такі величини як темпи росту валової продукції ($TP_{в.п.}$), об'єму реалізації ($TP_{о.р.}$) та активу оборотного капіталу ($TP_{а.о.к.}$). При цьому оптимальним співвідношенням цих величин вважається таке:

$$TP_{в.п.} > TP_{о.р.} > TP_{а.о.к.} > 100\% \quad (4)$$

Тут необхідно зауважити, що недотримання рекомендованого рівня кожного з отриманих при аналізі коефіцієнтів, а також недотримання «золотого правила економіки», дає нульове значення даного показника для рейтингової оцінки.

Таким чином, внаслідок проведення рейтингової оцінки щодо визначення ефективності використання оборотних засобів окреслюються чотири класи: перший – від 75 до 100 балів (найвищий показник з високою ефективністю управління оборотними засобами), другий – від 50 до 75 балів (існування незначних відхилень в управлінні оборотними засобами та незначний ступінь втрати платоспроможності), третій – від 25 до 50 балів (мають місце суттєві недоліки в управлінні оборотними засобами), четвертий менше ніж 25 балів (незадовільне управління оборотними засобами з можливою загрозою банкрутства).

Такий підхід до проведення аналізу оборотних засобів дозволить підвищити його дієвість через системність проведення. Крім того, це дає наочне уявлення про стан даного ресурсу кожного сільськогосподарського товаровиробника. До переваг даного виду оцінки можна віднести відносну легкість в розрахунках і при порівняннях, досить високу інформативність, а також економічність при проведенні аналізу.

Висновок. Підсумкова рейтингова оцінка враховує усі найважливіші параметри фінансово-господарської та виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, тобто господарської активності в цілому. При її побудові використовуються дані про виробничий потенціал кожного товаровиробника, рентабельність продукції, ефективність використання виробничих і фінансових ресурсів, стан і розміщення коштів, їх джерел та інші показники. Точна й об'єктивна оцінка не може базуватися на довільному наборі показників. Тому вибір і обґрунтування вихідних показників фінансово-господарської діяльності повинні здійснюватися виходячи з цілей оцінки та потреб суб'єкта управління в аналітичній оцінці щодо формування різних циклів оборотності оборотних засобів сільськогосподарського підприємства.

Термін окремих циклів оборотності оборотних засобів сільськогосподарських підприємств залежить від періодизації обороту грошових активів, матеріальних запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, тривалості виробничого і фінансового циклів.

Список використаних джерел.

1. Бланк И.А. Управление активами : учеб. пособ. / И.А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2000. – 168 с.
2. Демьяненко Н.Я. Оборотные средства сельскохозяйственных предприятий (дореформенный период) : Монография / Демьяненко Н.Я. – К. : ННЦ ИАЭ, 2010. – 312 с.
3. Стоянова О.С. Финансовый менеджмент : Учебник. / Стоянова О.С. – М. : «Перспектива», 2006. – 656 с.
4. Підлісецький Г.М. Основні виробничі фонди сільського господарства: ефективність, оновлення, оцінка : Монографія. / Г.М. Підлісецький, П.М. Гарасим, М.І. Герун та ін. – К. : Урожай, 1995. – 192 с.

УДК 911.13

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АПК В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Мирошниченко О.О., 3 курс

Науковий керівник

Клименко А.А., к.е.н., доцент

e-mail: anna280807@mail.ru

Економіко-правовий коледж Бердянського університету менеджменту і бізнесу

У даній статті розглядається стратегія розвитку АПК України в умовах забезпечення його економічної безпеки.

Постановка проблеми. Розвиток вітчизняної аграрної науки в даний час направлений на вирішення проблем підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, зростання продуктивності тварин, підвищення врожайності основних видів сільськогосподарських культур, ресурсозбереження, вдосконалення кадрового потенціалу і т.д. Проте, всі розробки ув'язуються з необхідністю забезпечення продовольчої безпеки країни і забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного сільськогосподарського виробництва. При цьому, недостатньо уваги приділяється методичним і практичним розробкам забезпечення економічної безпеки агропромислового комплексу. Продовольча безпека країни не може бути забезпечена, якщо сільськогосподарські виробники і переробні підприємства не виробили єдиний ефективний механізм організаційно-економічних взаємозв'язків, а рівень державної підтримки не приводить до підвищення самозабезпечення в основних видах продуктів харчування.

Аналіз останніх досліджень. В економічній літературі існує чимало публікацій, присвячених економічній безпеці АПК. Дана проблематика достатньо широко розглядається в розробках В.Г. Андрійчука, В. Барановського, О.С. Власова., Д. Деніельса, Л.Л. Кистерського, П. Ліндєрта, М. Лукінова, О.М. Оніщенка, Г.А. Пастернака-Тарануценка, М. Пєбро, А.Д. Ротфельдра, П.Т. Саблука, В.М. Трегобчука, В.В. Юрчишина й інших вітчизняних та іноземних вчених-економістів. Разом з тим, існує багато питань, які сьогодні не охоплені науковими дослідженнями й практично не висвітлені у фахових публікаціях.

Мета статті полягає у дослідженні стратегій розвитку АПК в умовах забезпечення його економічної безпеки.

Основні матеріали дослідження. Слід зазначити, що головною метою економічної безпеки АПК, повинне бути забезпечення такого рівня розвитку виробничо-економічних відносин в системі «постачання – виробництво – переробка – збут продукції», при якому створилися б прийнятні умови для життя і розвитку особи, соціально-економічної і політичної стабільності суспільства.

Оцінка економічної безпеки АПК базується на системі індикаторів, які повинні групуватися залежно від учасників взаємин в системі аграрного виробництва.

Як відомо, в системі АПК виділяють декілька сфер:

- галузі, що забезпечують агропромисловий комплекс засобами виробництва, а також зайняті виробничо-технічним обслуговуванням сільського господарства;
- підприємства і організації, що безпосередньо займаються виробництвом сільськогосподарської продукції;
- підприємства, що забезпечують первинну обробку сільськогосподарської сировини, її заготовку і зберігання, а також вторинну переробку сировини і доведення її до готовності для реалізації населенню [1].

Підвищення економічної безпеки АПК в першу чергу можливе за рахунок вдосконалення системи управління регіональним аграрним сектором. Адже слід зазначити, що

конкурентоспроможність вітчизняного аграрного виробництва і забезпечення його економічної безпеки, перш за все, залежить від стану регіональних АПК [2].

Недоліком діючої стратегії розвитку АПК України, є невизначеність пріоритетів. З одного боку, є потенціал. З іншого, не враховується взаємозв'язок елементів економіки. Так, розвиток АПК регіону, здатний дати поштовх ряду галузей народного господарства: харчовій промисловості, виробництву мінеральних добрив, машинобудуванню, освіті, будівництву, транспорту і зв'язку. Таким чином, виникають передумови вирішення ряду соціальних питань. Отже, необхідно активно розвивати АПК. Це створить додаткові робочі місця, збільшить міграцію жителів з міст в села, далі зросте доступність житла, підвищиться народжуваність і збільшиться тривалість життя [3].

Відсутність стратегічності в системі управління АПК, не дає ефективно використовувати існуючий в аграрному секторі виробничий потенціал, який в даний час характеризується низьким рівнем модернізації техніки і технології, недостатньою інвестиційною активністю. Не використовується потенціал економічного механізму державного управління. У галузі немає науково обґрунтованої нормативної бази розрахунку фінансової підтримки сільського господарства, діюча фінансово-кредитна система, не забезпечує необхідний рівень залучення фінансових коштів в аграрну сферу регіону.

Вдосконалення системи управління в регіональному АПК, в цілях підвищення його економічної безпеки, повинне сприяти вирішенню наступних завдань:

- розвитку виробничої кооперації у технологічних ланцюжках АПК і у сфері реалізації готової продукції;
- встановленню довготривалих партнерських відносин між сільськими товаровиробниками і підприємствами харчової промисловості, а також кредитно-фінансовими установами, через розвиток товарного кредиту і фінансового лізингу;
- поліпшенню інвестиційних умов в АПК, концентрації інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку цього комплексу;
- впровадженню прогресивних технологій в сільськогосподарське виробництво, технологічному оновленню харчової промисловості;
- розвитку ринкової інфраструктури в АПК;
- вдосконаленню організації закупівель і постачань продовольства до державного і регіонального фондів.

У той же час, практичне використання заходів, щодо вдосконалення структури, вимагає проведення додаткового аналізу з використанням комплексного і системного підходів до дрібніших ієрархічних одиниць: у районах – по підприємствам; в областях – по зонам і районам. Тому необхідно побудувати чітку ієрархію і провести систематизацію всіх рівнів структури, від конкретного сільськогосподарського виробника, до регіону в цілому [4].

При формуванні оптимальної структури сільськогосподарського виробництва регіону, слід враховувати вплив наступних чинників: природних, екологічних, демографічних, технологічних, інфраструктурних. Так, наприклад, за ідентичних умов (наявність техніки, кваліфікованих працівників, необхідних фінансових ресурсів і так далі) врожайність сільськогосподарських культур і продуктивність сільськогосподарських тварин вище в тих регіонах, де ґрунтово-кліматичні умови найповніше розкривають свій біологічний потенціал. Таким чином, слід враховувати спеціалізацію сільськогосподарського виробництва.

Оптимальна структура сільськогосподарського виробництва припускає наявність гарантованих ринків збуту, тому важливе значення відіграє наявність переробної промисловості, яка дозволяє своєчасно переробити швидкопсувну продукцію. Таким чином, при створенні оптимальної структури сільськогосподарського виробництва, слід враховувати розвиток кооперації, концентрації та інтеграційних зв'язків.

Вирішальним моментом в створенні оптимальної структури сільськогосподарського виробництва, є виділення структурних параметрів, на основі певних чітких критеріїв, які можуть бути об'єднані в наступні групи:

Економічні критерії: взаємовигідність (галузі повинні сприяти взаємному ефективному функціонуванню); взаємодоповнюваність (галузі можуть найповніше проявити свій потенціал при певних кількісних і якісних значеннях структурних елементів усередині них); ринковий попит на продукцію.

Екологічні критерії визначають екологічну стійкість галузей, що вступають у взаємовідносини: прагнення до бездефіцитного балансу гумусу в ґрунті; оптимальна утилізація відходів рослинницької продукції; екологічна сумісність галузей; оптимум екологічного навантаження; можливість виробництва «чистої» продукції на радіоактивно заражених територіях (наприклад, застосування препаратів у яких міститься ферроцин, на радіоактивно заражених територіях, дозволить отримувати екологічно чисте молоко і м'ясо крупного рогатого скота);

Критерії продовольчої безпеки: достатність обсягів виробництва сільськогосподарської продукції для задоволення населення в життєво-необхідних продуктах харчування; різноманітність вироблюваної продукції за видами, якістю, що є основою збалансованого харчування населення.

Критерії забезпечення економічної безпеки АПК: володіння фінансовою стійкістю і платоспроможністю сільськогосподарських підприємств; забезпечення конкурентоспроможності вироблюваної продукції; рівень державної підтримки в покритті виробничих витрат; рентабельність в розрізі галузей без урахування і з урахуванням рівня державної підтримки; перевищення темпів зростання оплати праці, в порівнянні з темпами зростання продуктивності праці; зниження рівня зносу сільськогосподарської техніки; підвищення продуктивності тварин і врожайності сільськогосподарських культур в цілях самозабезпечення за певними видами продукції.

Висновок. В цілях забезпечення продовольчої безпеки, слід здійснювати моніторинг загроз для забезпечення економічної безпеки АПК на всіх рівнях розвитку економіки: державному, регіональному, рівні місцевого самоврядування та на рівні домашніх господарств.

Підвищення економічної безпеки АПК в першу чергу можливе за рахунок вдосконалення системи управління регіональним аграрним сектором. Адже конкурентоспроможність вітчизняного аграрного виробництва і забезпечення його економічної безпеки, перш за все, залежить від стану регіональних АПК.

Особливе місце в системі забезпечення економічної безпеки АПК повинне зайняти держава, яка через розробку державних цільових програм реалізує аграрну політику. Тільки державна підтримка дозволить сфері АПК забезпечити розширене виробництво та забезпечити потреби населення країни в якісних продуктах харчування.

Крім того, при розробці стратегії розвитку вітчизняного АПК в умовах забезпечення його економічної безпеки, слід приділити увагу оптимізації структури сільськогосподарського виробництва. Адже, створення оптимальної структури сільськогосподарського виробництва, буде направлено на ліквідацію структурних диспропорцій, і на підвищення на цій основі ефективності сільськогосподарського виробництва регіонів, і країни в цілому.

Список використаних джерел.

1. Лузан Ю.Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку АП виробництва України / Ю.Я. Лузан // Економіка АПК – 2011 – № 2 – С. 3.
2. Макаренко П.М. Моделі аграрної економіки / П.М. Макаренко. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – С. 682.
3. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку. Науковий збірник – За заг. ред. В.В. Оскольського. – К. : Аратта, 2009. – С. 350.
4. Береза І.В. Економічна безпека АПК / І.В. Береза // Вісник аграрної науки – 2010 – № 9 – С. 73.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АПК

Натока Я.О., 2 курс

Науковий керівник

Клименко А.А., к.е.н., доцент

e-mail: Anna280807@mail.ru

Економіко-правовий коледж Бердянського університету менеджменту і бізнесу

У статті обґрунтовано соціально-економічну сутність і необхідність проведення перетворень в агропромисловому комплексі.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки провідною формою господарювання є підприємництво як самостійна ініціативна діяльність, спрямована на одержання прибутку. Соціально-економічне значення підприємницької діяльності базується на необхідності всебічного задоволення потреб суспільства. Розвиток ринкового механізму господарювання в аграрній сфері економіки України нерозривно пов'язано з розвитком підприємництва. В сучасному аграрному секторі виникають складні виробничі відносини, певна система земельних відносин власності у процесі виробництва сільськогосподарської продукції, її розподілу, обміну та використання.

Аналіз останніх досліджень. Серед сучасних наукових дослідників питань проблем розвитку сільськогосподарських підприємств присвячені дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких А.Г. Андрійчук, В.І. Власов, О.М. Онищенко, М.М. Федоров, В.І. Топіха, П.Т. Саблук, В.К. Савчук та інші вчені - економісти.

Мета статті полягає у дослідженні проблем розвитку підприємницької діяльності та обґрунтуванні заходів підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств.

Основні матеріали дослідження. Агропромисловий комплекс України – складна виробничо-економічна система, яка становить групу технологічно й економічно взаємозв'язаних галузей народного господарства, промисловості. В його складі три основні сфери. Перша сфера забезпечує сільське господарство різним устаткуванням і засобами виробництва; друга – сільське господарство; до третьої входять заготівля, збереження й переробка сільськогосподарської продукції. Центральна ланка АПК – сільське господарство [1].

Основні принципи вільного розвитку аграрного підприємництва такі:

- використання різних форм власності, господарювання і розмірів підприємств;
- переважний розвиток малого підприємництва;
- збереження і раціональне використання наявної матеріально-технічної бази виробництва продовольства.

Перший принцип передбачає розвиток аграрного підприємництва на основі всіх форм власності – державної, колективної та індивідуальної (приватної).

Сутність другого принципу полягає в необхідності поєднання різних організаційних форм підприємницької діяльності: агрофірм, державних підприємств, товариств, міжгосподарських і спільних підприємств, акціонерних і пайових товариств, агроцехів промислових підприємств, кооперативів, сімейних та індивідуальних господарств. Це забезпечить стійкість аграрної економіки в екстремальних умовах і конкурентність у господарюванні.

Третій принцип розвитку підприємництва, враховуючи концепцію демонополізації, передбачає необхідність поєднання різних розмірів підприємництва незалежно від організаційних форм. Це можуть бути агрохолдинги, агрофірми, приватно-орендні та інші товариства, кооперативи, фермерські господарства, особисті підсобні господарства громадян, агроцехи промислових підприємств тощо. Відмінність у розмірах господарських одиниць в аграрному секторі зумовлена двома важливими природними чинниками: нерівномірним територіальним

розселенням населення, що склалось історично, і різною характеристикою агропотенціалу земель.

Четвертим принципом розвитку підприємництва є широке залучення до нього громадян на основі прискореного розвитку дрібного аграрного підприємництва з дотриманням оптимальних співвідношень різних типорозмірів господарств.

П'ятий принцип розвитку підприємництва передбачає сприяння поглибленню спеціалізації й розширенню кооперації. Підприємство тісно пов'язане з професіоналізмом, ґрунтується на ньому, породжує і поглиблює його. Професіоналізм, у свою чергу, пов'язано спеціалізацією праці й сприяє її поглибленню. Поглиблення спеціалізації з метою збереження виробничо-технічних зв'язків потребує розвитку і розширення кооперації.

З урахуванням здійснення цих принципів можливі й доцільні такі шляхи розвитку аграрного підприємництва:

- контрактне підприємництво на діючих і створених заново колективних підприємствах;
- подальший розвиток фермерських господарств;
- збільшення кількості й розмірів особистих підсобних господарств сільських жителів;
- розвиток приватних агрофірм і приватно-орендних підприємств;
- подальший розвиток агрохолдингів [1].

Серед головних чинників, що які гальмують розвиток підприємницької діяльності в аграрному секторі є наступні:

- організаційно-правові труднощі започаткування бізнесу, особливо на стадії переходу від реєстрації до початку діяльності;
- недоступність кредитних ресурсів як для започаткування, так і для ведення бізнесу чи його відновлення, недостатні зв'язки з міжнародними фінансовими організаціями по залученню інвестицій і грантів;
- переважно декларативний характер державної підтримки підприємства, неоднозначність та суперечливість чинної нормативно-правової бази;
- територіальні диспропорції, тобто концентрація малих підприємств довкола промислових центрів і майже відсутність їх у віддалених районах і селах;
- несприятлива податкова політика, непомірний тягар оподаткування;
- доволі громіздка система бухгалтерського обліку та звітності;
- обмежені можливості для захисту від протиправних посягань;
- криза неплатежів та проблеми з формуванням нових взаємозв'язків, каналів збуту;
- слабкість інфраструктури малого підприємництва;
- недостатність професійних знань та досвіду підприємців малого та середнього бізнесу [2].

Світовий та вітчизняний досвід засвідчують, що розвиток соціально-економічної сфери АПК є одним із основних чинників стабілізації соціально-економічних відносин в умовах перехідної економіки в Україні.

Проблемами реформування економічних відносин в сільській сфері займались і займається багато відомих економістів, але разом з тим проблема соціально-економічного розвитку потребує подальшого вивчення і дослідження в ринкових умовах.

З досліджень вчених видно, що перед аграрним сектором на теперішній час постало багато соціально-економічних проблем, які виникли насамперед через низку взаємопов'язаних чинників, таких як:

- відсутність паритетних економічних відносин між АПК та іншими галузями;
- невідповідність програм реформування економіки сільського господарства і результатів їх виконання визначеним соціальним пріоритетам;
- недосконала правова база;
- недостатнє фінансування аграрного виробника;
- недостатній розвиток інфраструктур аграрного ринку;
- інформаційна обмеженість;
- відсутність умов для покращення продуктивності праці та інші [3].

Одним із головних пріоритетних напрямів розвитку та поліпшення соціальної та економічної сфери в сільському господарстві виступає програмування, тобто розробка державних програм економічного та соціального розвитку АПК і виконання її.

Державна програма економічного та соціального розвитку АПК – це комплексна система цілей та стратегій розв’язання проблем економічного та соціального спрямування, а також конкретні заходи держави, спрямовані на досягнення і реалізацію таких цілей [4].

Треба зауважити, що вирішення цих проблем, які виникли в умовах переходу України до ринкової економіки, по-перше, потребує залучення відповідних коштів, по-друге, визначення реальних джерел їх надходження, а, по-третє, обґрунтування напрямів та методів раціонального їх використання [5]. Таким чином в цільових програмах та у бюджеті держави повинні бути передбаченні статті видатків на розвиток соціально-економічної сфери агропромислового комплексу.

Одним із кроків до розв’язання соціально-економічної проблеми в АПК також може стати зміна існуючої системи трудових відносин. Це можна досягти за допомогою переходу орендодавців у засновників аграрних формувань, що стане стимулом до покращення продуктивності праці [6].

Виконання та удосконалення всіх вище перелічених напрямів та заходів сприятиме підвищенню рівня соціально-економічного розвитку сільського господарства і економіки країни в цілому.

Висновок. Становлення ринкових відносин вимагає в аграрно-промисловому комплексі розробки нових підходів до стратегії аграрної політики, спрямованої на формування продовольчої безпеки країни, пріоритетність розвитку сільського господарства, докорінну перебудову економічних, соціальних та правових відносин в аграрній сфері, свободу підприємництва та конкуренції.

Підприємництво в Україні має свою історію, певний досвід. Його слід розглядати як самостійну, ініціативну, систематичну діяльність на власний ризик з метою отримання прибутку. Ринкова економіка розкриває широкі можливості для розвитку підприємництва.

Список використаних джерел.

5. Ільчук М.М. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу : Навчальний посібник / М.М. Ільчук, Т.Д. Іщенко, В.К. Збарський та ін., за ред. М.М. Ільчука. – К. : Вища освіта, 2002. – 398 с.

6. Сучасний стан, напрямки реформування, перспективи та проблеми розвитку АПК України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://otherreferats.allbest.ru/economy/d00004053.html>

7. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року // Економіка АПК. – 2007. – № 11. – С. 3-57.

8. Карамішев Д.В. Реалізація цільових програм як форма державного регулювання соціально-економічних процесів / Д.В. Карамішев // Держава та регіони. – 2006. – № 1. – С.95-100.

9. Рябоконт В.П. Формування фінансової стабільності розвитку соціальної сфери на селі / В.П. Рябоконт // Економіка АПК. – 2007. – № 5. – С. 57-60.

10. Кустріч Л.О. Соціально-економічне становлення як стадія розвитку сільськогосподарських підприємств / Л.О. Кустріч // Економіка АПК. – 2007. – № 8. – С. 142-147.

УДК 657.2

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Книш А., 4 курс
Науковий керівник

e-mail: alinaknysh.go@gmail.com

Журавльова Т. В.
Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: tv.2209@yandex.ua

*У статті розглянуто проблеми банківської системи в Україні та її наслідки.
Запропоновано заходи, необхідні для вирішення питань пов'язаних з функціонуванням
банківської сфери в кризовій ситуації.*

Постановка проблеми. Етап становлення національних ринкових економік фінансові системи в цілому та банківські системи зокрема передбачає поглиблене наукове дослідження, так як існує потреба вирішення специфічних проблем, пов'язаних із впровадженням, стабілізацією та розвитком вищезазначених систем. Тому банки, які є невід'ємною частиною загального механізму регулювання господарського життя, тісно взаємодіють із з умовами зовнішньоекономічної діяльності, бюджетом і податковою системою, з політикою цін і прибутків, системою ціноутворення.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми функціонування банківської діяльності у її різних аспектах висвітлювались в працях таких вчених як: Л. П. Белих, І. О. Васюренко, О. В. Дзюбик, О. О. Качан [1, с. 32-35], А. М. Мороз, О. П. Орлюк [2, с. 107-110], Б. К. Петрук [3, с. 57-59], М. І. Савчук, Р. І. Тиркала. На сьогоднішній день банківська система України як система ринкового типу перебуває в процесі розвитку і вимагає подальшого вдосконалення.

Метою статті є визначення та аналіз проблем банківської системи України та надання рекомендацій, щодо її регулювання.

Основні матеріали дослідження. Аналізуючи банківську систему України в практичному аспекті, то можна зазначити ряд недоліків, які негативно впливають на формування повноцінних ринкових засад у банківському секторі:

- недостатність основного капіталу банків, неспроможність банків підвищити розмір статутного капіталу відповідно до чинного законодавства;
- заборгованість господарських суб'єктів перед банками;
- висока ступінь залежності банків від стану державного і місцевих бюджетів;
- ігнорування питань освоєння перспективних банківських технологій, можливістю розробки банківського менеджменту і маркетингу;
- зосередження уваги банків на отриманні спекулятивного прибутку і недостатня увага до кредитування реального сектора економіки;
- неналежний банківський нагляд за функціонуванням банківської системи, недостатній захист інтересів вкладників, акціонерів, пайовиків та прав кредиторів;
- денационалізація банківського капіталу за рахунок суттєвого збільшення участі іноземних інвесторів у функціонуванні банківської системи України;
- недоліки чинного законодавства, недостатня врегульованість багатьох юридичних аспектів діяльності банків, небанківських фінансових установ, та система страхування депозитів, реструктуризації і банкрутства банків;
- суперечливі політичні, економічні й соціальні перетворення в країні [4, с. 120-130].

Визначимо також ряд економічних факторів, які впливають на розвиток банківської системи, серед яких:

- низький рівень капіталізації та підтримки реального сектора економіки;
- повільне формування страхових фондів вкладів населення;
- недостатня якість активів, малий обсягів резервів для покриття банківських ризиків;
- обмеженість довгострокових кредитних ресурсів;

- низький рівень довіри вкладників до банків;
- повільний розвиток малих підприємств і податковий тягар.

Для нормального функціонування банківської системи України важливим є наявність ефективної законодавчої бази, яка регулювала би правовий статус банків і банківську діяльність у відповідних сферах. Згідно поставлених цілей, банківська система повинна звернути увагу на економічно виправданий розподіл фінансових ресурсів, стимулювати конкурентні відносини, приватизацію, перебудову фінансового ринку та ціноутворення.

На початок 2014 року в Україні функціонували 180 банків, у тому числі 49 банки з іноземним капіталом (27% — з повним іноземним капіталом). А вже у 2015 році кількість зареєстрованих банків в Україні зменшилася і становила 155 банків.

Банківська система України має високий рівень сегментації. Щороку в грудні Національний банк України (далі НБУ) затверджує розподіл банків по групах на наступний рік. Абсолютні показники діяльності банків на 01.01.2015 наведений у табл. 1 [5].

Таблиця 1 - Абсолютні показники діяльності банків на 01.01.2015

№	Назва банку	Активи, тис.грн	Капітал, тис.грн
1.	Ощадбанк	22 749 157	18 302 480
2.	Приватбанк	22 696 359	18 100 740
3.	Укрексімбанк	13 536 221	16 689 042
4.	УКРСОЦБАНК	6 238 628	2 468 023
5.	Райффайзен банк Аваль	6 148 300	3 002 775
6.	Промінвестбанк	6 075 543	8 212 007
7.	ВТБ БАНК	5 087 654	5 415 764
8.	Перший укр. міжнародний банк	4 777 262	3 294 492
9.	Дельта банк	4 749 714	3 727 000
10.	Сбербанк Росії	3 904 103	3 392 461

За результатами проведеного аналізу кредитних рейтингів банків України, встановлено, що станом на початок 2015 року більше половини від загальної кількості банків мали довгострокові кредитні рейтинги позичальників.

Таким чином, за станом на 01.01.2015 р. ліцензію Національного банку України на здійснення банківських операцій мали 155 банків, всі з яких є публічними акціонерними суспільствами. На сьогоднішній день відкрита процедура ліквідації 33 банків України, серед яких: ПАО «УКРБІЗНЕСБАНК», ПАО "Всеукраинский Акционерный Банк" та ПАО "Банк Форум" [6].

А деякі банки, у зв'язку з відсутністю в найближчій перспективі істотних передумов для поліпшення ділового клімату, продовжують процес виходу з українського банківського ринку.

При цьому активи банківської системи продовжили своє зростання, і за наслідками двох місяців 2015 року їх розмір збільшився на 1,6% і склав 1306,9 млрд. грн. Зростання відбулося, насамперед, за рахунок збільшення об'єму кредитного портфеля і портфеля цінних паперів на продаж, тоді як об'єм міжбанківського кредитування майже не змінився.

Протягом I кварталу 2015 року спостерігається зменшення розміру власного капіталу банківської системи України. Сукупний об'єм власного капіталу банків залишається менше статутного капіталу, що пояснюється значними об'ємами накопичених збитків за 2012—2014 рр. В цілому, за перші два місяці 2015 року розмір власного капіталу зменшився на 3,8% (9,94 млрд. грн.) по відношенню до початку року.

Рейтинг найнадійніших банків України в 2015 році: Укресимбанк, Ощадбанк, Райффайзен банк Аваль, Укрсоцбанк (UniCredit Bank), Креді Аґріколь Банк (Credit Agricole), Приватбанк, Укргазбанк, ПУМБ, Дельта Банк, Укрсіббанк, ОТП Банк.

Банківська система України за 2014 рік показала сукупно 53 млрд грн збитків за діючими банками.

Доходи банків в січні 2015 року склали 210,201 млрд. грн., а витрати 263,167 млрд. грн., що на 34,4% і 57,5% відповідно перевищує торішні показники [7].

Висновок. Банківська система України в період фінансової кризи зазнала значущих втрат. Для подолання вищезазначених проблем і мінімізації їх негативних наслідків необхідно здійснити ряд антикризових заходів, а саме:

- створити стабілізаційний фонд в Україні за рахунок відрахувань банків;
- розробити інструменти стримування режиму спекулятивного фінансування;
- підвищити ефективність регулювань за фінансовим сектором в Україні, підвищити їх прозорість;
- удосконалити порядок капіталізації банків за участю держави з урахуванням позитивного міжнародного досвіду;
- збільшити обсяг рефінансування комерційних банків Національним банком України за рахунок розширення обсягів кредитування під заставу цінних паперів;
- запровадження нових програм кредитування та створення спеціальних фондів.

Подолання зазначених недоліків та реалізація антикризових заходів сприятиме розширенню та удосконаленню банківського бізнесу, стабілізації банківської системи країни. Банківський сектор покликаний підтримувати в стабільному стані грошово-кредитну систему, створюючи передумови для запобігання безконтрольному нарощуванню дефіциту бюджету і регулювання інфляційних процесів. Банківська система має створювати умови для функціонування економіки, забезпечуючи обслуговування міжнародного руху товарів, прямих і портфельних інвестицій, використання робочої сили, сприяти переходу до конвертованості національної валюти.

Список використаних джерел.

1. Коваленко В. В. Банківська система України: монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 187 с.
2. Медвідь Л.Г. Облік у банках: навч. посібник / Л.Г. Медвідь, І.В. Фостяк. - Львів : Магнолія-2006, 2010. - 360 с.
3. Коваленко В.В. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч.-метод. посібник / В.В. Коваленко. - Суми : Університетська книга, 2009. - 224 с.
4. Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: Монографія / Брітченко І.Г., Пантелеймоненко А.О., Прасолова С.П., Нікітін А.В. та ін.; під наук. ред. Проф. Брітченка І.Г. - Полтава РВВ ПУЕТ, 2010 р. - 152 с.
5. Рейтинг банків України [Електронний ресурс] - режим доступу: <http://forinsurer.com/ratings/banks/14/12/3>
6. Аналіз банків України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.banki.ua/banks_problemnue/default.aspx
7. Національний банк України [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.

УДК 631.17.003.13:633

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОСЛИННИЦТВІ

Дусь А., 5 курс

Науковий керівник

Агєєва І.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

В статті досліджено теоретичні основи до визначення ефективності впровадження сучасних технологій в рослинництві

Постановка проблеми. Сільське господарство — одна з основних галузей матеріального виробництва, що забезпечує населення продуктами харчування, а промисловість — сировиною. **Рослинництво** є комплексною галуззю сільського господарства. Найважливішим засобом і базою розвитку рослинництва і всього сільського господарства є земля. На сучасному етапі розвитку галузей рослинництва особливим є запровадження нових технологій. Оскільки наука і практика пропонує до впровадження значну кількість технологій, важливим є обрання з них такої, що відповідатиме вимогам та можливостям підприємства. Саме тому оцінка ефективності впровадження нових технологій є найважливішим видом діяльності в сільськогосподарських підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням економічної ефективності технологій вирощування сільськогосподарських культур займаються науковці такі як, Б.А. Арютова, Є.М.Ахромкін, С.А.Володіна, О.В.Горбатюк, В.В. Лаврук.

Метою статті є дослідження теоретичних основ ефективності впровадження сучасних технологій в рослинництві.

Основні матеріали дослідження. Кожне сільськогосподарське підприємство має ряд проблем, серед яких найважливішими, крім збитковості виробництва, є погіршення родючості ґрунтів. Майже припинилися роботи пов'язані із збереження і поліпшення родючості ґрунтів. А це є основою ведення раціонального і ефективного землеробства. Саме тому поширюється впровадження ґрунтозахисних і ресурсозберігаючих технологій.

Сучасні технології у рослинництві повинні здійснюватися шляхом:

- освоєння інтенсивних і високих технологій, розробки і впровадження комплексів сільськогосподарської техніки підвищеної потужності, що забезпечують безліч сільськогосподарських операцій, які відповідають даним технологіям;
- впровадження високопродуктивних тракторів і комбайнів з потужністю двигунів від 200 до 450-500 к. с. і низькою питомою витратою палива;
- розширення застосування ресурсозберігаючих технологій, заснованих на принципах мінімальної і «нульової» обробки ґрунту;
- експлуатації сучасної техніки для внесення добрив на базі програмування врожаю, використання елітного насіння, засобів захисту рослин, зниження втрат продукції і підвищення її якості;
- переведення сільськогосподарської техніки на газове й біологічне моторне паливо;
- освоєння геоінформаційних систем (на основі космомоніторинга) [12].

У рослинництві показниками технологічної ефективності є врожайність культур з одиниці посівної площі та основні параметри якості рослинницької продукції. Для оцінки економічної ефективності діяльності аграрних підприємств використовують показники ефективності використання собівартості продукції і продуктивності праці, фондівддачі виробничих фондів, рентабельності[1].

Враховуючи важливість розвитку сільського господарства, слід підкреслити необхідність визначення ефективності впровадження інноваційних розробок у сільському господар-

стві. При цьому доречно використовувати систему показників з технологічної, економічної, соціальної та екологічної видів ефективності.

Технологічна ефективність характеризується комплексом натуральних і вартісних показників, що відображають ступінь використання земельних, трудових, матеріальних ресурсів у процесі виробництва продукції, а також приріст ефективності елементів систем землеробства. До них належать такі показники: приріст урожайності сільськогосподарських культур; зниження енергоємності виробництва продукції землеробства; приріст валової продукції сільського господарства у порівнянних цінах (на 1 га сільськогосподарських угідь, на одного робітника) [6,8].

Соціальна ефективність передбачає покращення умов життя, ступінь соціального розвитку, тому до показників соціальної ефективності відносять рівень заробітної плати, ступінь механізованості, ступінь підвищення рівня життя робітників і їх сімей, поліпшення демографічної ситуації тощо.

Екологічна ефективність розглядається як збереження екологічної обстановки при зростанні продуктивності виробництва і забезпеченні населення екологічно чистими продуктами харчування. Екологічна ефективність визначається показниками ґрунтової родючості, зниженням забруднення навколишнього середовища, зміною площі земельних угідь, безвідходністю виробництва й іншими показниками [8].

Є.М.Ахромкін зазначає, що вимірювання ефективності є зростання продуктивності суспільної праці. Відповідно, економічна ефективність виражається в максимізації зростання чистої продукції на одиницю праці, а критерієм ефективності є максимізація прибутку [3].

Для оцінки економічної ефективності технологій дослідники використовують різні показники. О.В.Калініченко пропонує такі як, продуктивність праці, виробничу і повну собівартість, прибуток, рівень рентабельності [9]. О.К.Крайняк – виробничі затрати на 1 га, прибуток, рентабельність виробництва, продуктивність праці, термін окупності капіталовкладень у вартісних показниках [11]. О.Т.Кобернюк – валовий дохід, собівартість, чистий прибуток та рівень рентабельності [10].

Вчені вважають, що аналіз ефективності застосування ресурсощадних технологій лише за допомогою показників економічної ефективності є недостатнім. Використання в економіці енергетичних показників дає змогу не лише порівняти грошовий ефект, а й розглянути екологічні питання.

Енергетичний аналіз дозволяє оцінити ефективність сучасних технологій у рослинництві. За його допомогою можна знайти такі методи у виробництві в галузі рослинництва, які б забезпечували раціональне використання всіх видів ресурсів: енергії, технічних засобів, матеріалів, капіталу, землі тощо. У розрахунку енергетичної ефективності технології вирощування всі види затрат виражаються в енергетичних одиницях – МДж. Критерієм оцінки технології вирощування культури є коефіцієнт енергетичної ефективності, який розраховується як співвідношення кількості не поновлюваної енергії, яка міститься у вирощеній продукції, до кількості поновлюваної енергії, витраченої на формування врожаю.

Перевагами енергетичного критерію є те, що він не залежить від політики ціноутворення і кон'юнктури ринку, дозволяє виражати енерговитрати на виробництво сільськогосподарської продукції в одних одиницях, точніше відбиває технологічний і технічний рівень у різних галузях, можливий як у грошовому, так і в натуральному вираженні.

Враховуючи те, що рівень технології будь-якого виробництва впливає на його економічні показники, при виборі технологічного процесу потрібно здійснювати його техніко-економічне оцінювання і вибирати оптимальний варіант.

Загалом, спільними для всіх технологічних процесів техніко-економічними показниками є: продуктивність, витратні коефіцієнти, собівартість і якість одержаної продукції; до виробничих показників належать: валове виробництво продукції за її видами, урожайність; економічні показники включають: собівартість виробленої продукції, рентабельність виробництва; продуктивність праці, прибуток, чистий дохід, окупність виробничих фондів та ін. [4].

Висновок. Головними факторами економічного успіху сучасних технологій у рослинництві є зменшення витрат, підвищення родючості ґрунтів і врожайності сільськогосподарських культур. Оцінка технологій вирощування сільськогосподарських культур є важливою для аграрних підприємств. Розглянута система показників ефективності впровадження сучасних технологій включає основні і додаткові показники. Розрахунок показників, а саме: приросту урожайності, рентабельності урожаю, прибутку від впровадження з розрахунку на одного робітника, коефіцієнта енергетичної ефективності і дасть змогу скласти первинне уявлення про впроваджену технологію за всіма видами ефективності.

Список використаних джерел.

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: підручник / В.Г. Андрійчук. –2-ге вид., доп. і перероб. –К.:КНЕУ, 2002. –624с.
2. Арютов Б.А. Методы повышения эффективности механизированных производственных процессов по условиям их функционирования в растениеводстве: учеб. пособие / Б.А.Арютов, А.Н. Важенин, А.В. Пасин. –М., 2010.
3. Ахромкін Є.М. Методична база оцінки ефективності впровадження ресурсозберігаючих технологій [Електронний ресурс] /Є.М.Ахромкін // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. –Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=443>.
4. Березівський П.С., Михайлюк Н.І. Системи технологій. Навчальний посібник / П.С. Березівський, Н.І. Михайлюк; за ред. П.С. Березівського. –К.: Центр навч. л-ри, 2006.–288с.
5. Ильичев С.Н. Экономический анализ деятельности сельскохозяйственных производителей в целях обоснования выбора высокоэффективных технологий и технических средств: автореф. Дис. канд. экон. наук/ С.Н.Ильичев. Гос. ун-т –учеб.науч.произв. комплекс. –Орел, 2011.–24 с.
6. Володін С.А. Інноваційний провайдинг на наукоємному аграрному ринку: теоретико-методологічні аспекти / С.А. Володін // Економіка АПК. –2006. – No 8. –С. 9.
7. Горбатюк О.В. Визначення ефективності впровадження інноваційної продукції у сільському господарстві /О.В. Горбатюк // Інноваційна економіка.–2011. –No7. –С.85–87.
8. Лаврук В.В. Методика оцінки ефективності та аналізу інноваційної діяльності в сільському господарстві [Електронний ресурс]./ В.В. Лаврук. –Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=192>.
9. Калініченко О.В. Оцінка економічної та енергетичної ефективності вирощування цукрових буряків/ О.В. Калініченко // Вісн. Хмельницьк. нац. ун-ту. –2010. –No2. –Т. 1. –С.100–104.
10. Кобернюк О.Т. Урожайність та економічна ефективність вирощування сориту в умовах південно-західної частини Лісостепу України /О.Т.Кобернюк//Агробіологія:зб.наук.пр.Білоцерк.нац.аграр.ун-ту.-Б.Ц.,2011.Вип.5(84).-С.20-23.
11. Крайняк О.К. Економічний та енергетичний аналіз технологій вирощування зернобобових культур / О.К. Крайняк // Інноваційна економіка: всеукр. наук.-виробн. журнал. – С.109–113.
12. Ширма В.В. Організаційно-економічні засади інноваційного розвитку виробництва продукції рослинництва/ В.В.Ширма// Інноваційна економіка, 2013.–№3.–с.236-239.

СЕКЦІЯ 2.

ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ В АПК

УДК 338.10

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Самек К.О., магістрант

Науковий керівник

Клименко А.А., к.е.н., доцент

e-mail: Anna280807@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті розглянуто особливості ведення бухгалтерського обліку на підприємствах АПК

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку аграрної економіки України значне місце посідає нова і водночас специфічна форма підприємницької діяльності – фермерське господарство. Основним джерелом оперативної і об'єктивної інформації про розвиток виробництва, виконання господарських операцій є облік. Обсяг і ступінь точності облікової інформації багато в чому визначається метою господарювання, виробничою необхідністю і економічною доцільністю. У зв'язку з цим виділяють такі основні функції в системі управління діяльністю фермерського господарства: облік, звітність, аналіз, планування і контроль.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження прийомів обліку витрат у фермерських господарствах проводили вітчизняні вчені: М.Я. Дем'яненко, В.Г. Лінник, П.Я. Хомин, В.А. Дерій, В.Б. Моссаковський, О.Д. Радченко та інші.

Метою статті є теоретичне обґрунтування особливостей ведення бухгалтерського обліку на підприємствах АПК.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства, відповідно до закону.

Значення і необхідність обліку у фермерських господарствах обумовлюється, з одного боку, потребою в інформації про наявне в господарстві майно, обсяги виробництва продукції, доходи і витрати, а з іншого боку – зобов'язанням надання у державні установи інформації про результати фінансово-господарської діяльності.

Правильно організований облік необхідний і державним органам, які мають право контролювати діяльність фермерів щодо використання державних кредитів, сплати податків, охорони праці, профілактики захворювань тварин, боротьби з хворобами рослин, дотримання законодавства про землекористування і охорони довкілля.

Облік господарських операцій повинен забезпечити фермерові обсяг інформації, необхідний для складання податкових декларацій і статистичної звітності. Облік дає змогу фермерові провести аналіз стану господарства, визначити виробничі витрати, валовий дохід, рентабельність і прибутковість як по господарству в цілому, так і по окремих його галузях.

На організацію обліку у фермерському господарстві прямо впливає його спеціалізація. Якщо виробництво спеціалізоване на одній групі культур або тварин, то облік витрат доцільно вести в цілому для господарства. У випадку кількох напрямів діяльності, де є окремі види товарної продукції, варто вести деталізований облік за центрами витрат щодо кожного об'єкта обліку з окремого виду продукції.

При веденні бухгалтерського обліку на фермерському господарстві є три основні особливості.

По-перше, як правило, бухгалтерський облік у фермерських господарствах веде його голова чи один з членів господарства, але зазначені особи не досить добре розуміються на обліку. Тому облік має бути максимально спрощеним.

По-друге, для фермерського господарства властиве здійснення окремих специфічних господарських операцій, які на інших підприємствах проводяться не часто:

- засновники фермерського господарства здебільшого вносять до складеного капіталу не майно, а лише права користування ним;
- членам господарства виплачується не заробітна плата, а певна частка з отриманого господарством доходу.

Таким чином, ці операції потрібно коректно відобразити в бухгалтерському обліку.

По-третє, фермерське господарство займається сільськогосподарською діяльністю. Отже при веденні бухгалтерського обліку господарство повинно враховувати всю облікову сільськогосподарську специфіку

Висновок. Фермерське господарство, як одна з основних ланок сучасного агропромислового комплексу України повинне правильно працювати, що неможливо без правильного ведення бухгалтерського обліку. І саме розуміння особливостей бухгалтерського обліку на фермерських господарствах є, на мою думку, основним елементом цього процесу.

Список використаних джерел

1. Золотухін О. Бухгалтерський облік у фермерських господарствах / О. Золотухін / Вісник податкової служби України. – 2012. - №12. – С.26-31.
2. Плахтій Т.Ф. Бухгалтерський облік фіксованого сільськогосподарського податку в сільськогосподарських підприємствах / Плахтій Т.Ф. / Економіка АПК – 2014. - №4. – С.96-102.
3. Петренко І. Фермерське господарство: особливості трудових відносин, внески до соціальних фондів і Пенсійного фонду / І. Петренко / Вісник податкової служби України. – 2013. - №12. – С.32-34.

УДК 338.28

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОГО ФОНДУ ПІДПРИЄМСТВ

Сафонова А.С., 4 курс

Науковий керівник

Трачева Д.Н., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: alena-safonova-1993@mail.ru

e-mail: wwt2006@yandex.ru

Розглянуто теоретичні аспекти формування амортизаційної політики підприємства. Проаналізовано законодавчу спрямованість розвитку амортизаційної політики країни. Розглянуто сильні та слабкі сторони амортизації, вітчизняний та міжнародний досвід формування амортизаційної політики. Запропоновано Напрями удосконалення процесу формування амортизаційного фонду підприємств.

Постановка проблеми. В Україні, на етапі переходу до ринкових відносин, амортизація стала не стільки джерелом фінансування технічного розвитку, скільки засобом регулювання податкового тиску, і цей засіб використовується як державою, так і підприємствами. Беручи участь у виробничому процесі, основні засоби поступово переносять по частинах свою вартість на готовий продукт. Завдання бухгалтерського обліку полягає в тому, щоб визначити суму цієї вартості. Отже, треба знати величину зносу кожного об'єкта у вартісному вираженні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Більшість економістів підтверджують, що в сучасних умовах амортизаційні відрахування – це джерело розширеного відтворення основних засобів. На особливу увагу заслуговують дослідження А. Грінька, Чумаченка М., П. Житного, в яких надаються критичні зауваження й обґрунтовується, що амортизаційні відрахування мають подвійну функцію, тобто, з одного боку, вони є розрахунковими витратами в собівартості продукції, а з іншого – їхня сума у виторзі від реалізації продукції (робіт, послуг) є джерелом фінансування інвестицій підприємства

Мета статті: визначити проблемні питання формування амортизаційного фонду, дослідити ефективність застосування закордонного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Основою амортизації являється зношення основних засобів. Поняття зношення і зносу не є ідентичними. Знос - це втрата засобами праці своїх властивостей чи характеристик внаслідок певних обставин (експлуатації, впливу науково-технічного прогресу і т.п.), тобто це об'єктивно існуюче явище. Зносу підлягають всі засоби праці як діючі, так і не діючі, незалежно від їх участі в процесі виробництва (виробничі і не-виробничі). Зношення - це економічний процес, відображення зносу в економічній дійсності. Зношення представляє собою процес втрати засобами праці своєї вартості.

За українськими стандартами: розмір зносу залежить від виду основних засобів, їх функціональної ролі у виробничому процесі, строку й умов використання. В основному він визначається строком служби об'єктів і зростає з терміном експлуатації. На величину зносу діють такі фактори, як інтенсивність використання, агресивність середовища, кліматичні умови, правові або інші обмеження.

За кордоном розрахунок амортизації трактується як процес систематичного розподілу первісної вартості необоротних активів на витрати за періодами експлуатації, а не як вимір їхньої поточної ринкової вартості на дату складання балансу. Фактична ринкова вартість поза оборотних активів може істотно відрізнятись в ту або іншу сторону від відображеної в балансі облікової (залишкової) вартості.

За міжнародними стандартами : різні методи амортизації можна застосовувати для розподілу суми активу, що амортизується, на систематичній основі протягом строку корисної експлуатації. Ці методи включають прямолінійний метод, метод зменшення залишку та ме-

тод суми одиниць продукції. Результатом застосування прямолінійного методу амортизації є постійні відрахування протягом строку корисної експлуатації, якщо ліквідаційна вартість активу не змінюється. Результатом застосування методу зменшення залишку є зменшення суми відрахувань протягом строку корисної експлуатації. Результатом застосування методу суми одиниць продукції є відрахування, базовані на очікуваному використанні або продуктивності активу. Суб'єкт господарювання обирає метод, який найкраще відображає очікувану форму споживання майбутніх економічних вигід, утілених в активі. Такий метод застосовують постійно від періоду до періоду, якщо не трапляється змін в очікуваній формі споживання цих майбутніх економічних вигід.

В обліку Польщі амортизація нараховується за певною схемою з використанням терміну та коефіцієнтів для конкретних груп основних засобів. Величина нарахованого зносу може коливатись залежно від кількості робочих змін, рівня технологічного та економічного прогресу, виробничих потужностей, строку експлуатації, попередньо встановленої ліквідаційної вартості, коефіцієнтів зносу відповідно до податкового законодавства.

У Португалії дозволяється використовувати лише лінійний метод нарахування. В Люксембурзі амортизаційні відрахування не нараховуються по активах, які мають невизначений термін експлуатації.

У Бельгії Закон допускає такі методи амортизації: лінійний, зменшеного залишку, подвоєних амортизаційних відрахувань, прискореної амортизації за певними активами (наприклад, енергозберігаючі інвестиції). Прискорену амортизацію можна застосовувати тільки згідно з положеннями податкового законодавства..

В законодавстві Німеччини не передбачено конкретних єдиних методів амортизації. На практиці найчастіше застосовуються прямолінійний метод та метод зменшення залишку. Строки служби активів, як правило, встановлюються за спеціальними галузевими податковими таблицями. Методи нарахування амортизації в Німеччині:

Лінійна амортизація - лінійний метод відноситься до найбільш поширеним. Податкове право розглядає його як звичайний метод амортизації

Дегресивна амортизація - при дегресивній амортизації на базову вартість протягом періоду експлуатації нараховуються зменшуються з кожним наступним роком амортизаційні відрахування. На початку терміну експлуатації нараховується порівняно висока сума річної амортизації, до кінця терміну експлуатації вона постійно знижується. Розрізняють арифметично - і геометрично-дегресивні амортизації. Арифметично-дегресивна амортизація характеризується тим, що нарахована річна амортизація зменшується з кожним наступним роком на однакову суму (суму дегресії). При геометрично-дегресивній амортизації амортизаційні відрахування знижуються з кожним наступним роком на певний відсоток і утворюють, таким чином, геометричний ряд. Особливою формою арифметично-дегресивної амортизації є нарахування амортизації терміну корисного використання.

Прогресивна амортизація - це метод нарахування амортизації, при якому сума амортизаційних відрахувань збільшується з кожним наступним роком протягом терміну експлуатації об'єкта майна. Як і при дегресивному методі, зміна амортизаційних відрахувань по роках може відбуватися в геометричній або арифметичній прогресії. Незважаючи на те, що торгове право дозволяє використання прогресивної амортизації, на практиці цей метод застосовується рідко. Прогресивну амортизацію можна виправдано використовувати для обладнання, яке поступово досягає повного завантаження, наприклад, на електростанції, транспортних підприємствах або газопроводах. Податкове право забороняє використання прогресивної амортизації

Нарахування амортизації пропорційно продуктивності основних засобів - здійснюється по мірі їх завантаження. Для визначення суми щорічних амортизаційних відрахувань базова вартість обладнання ділиться на прогнозований обсяг виробництва за весь період експлуатації і множиться на обсяг виробництва звітного року. Метод нарахування амортизації пропорційно продуктивності основних засобів часто використовується в обліку витрат і є допустимим як в торговому, так і в податковому праві. Цим методом користуються в основному ор-

ганізації, які займаються видобутком сировини, і можуть розрахувати загальну вартість родовища і амортизувати його розробки. Комбінація методів амортизації Торгове право не зобов'язує використовувати якийсь певний метод амортизації, але вимагає, щоб обраний метод виходив з первісної вартості об'єкта майна і розподіляв її згідно з принципами бухгалтерського обліку на плановий термін експлуатації. Отже, комбінація методів амортизації допустима, якщо вона була передбачена в плані амортизації і закріплена в обліковій політиці. Така комбінація трактується як самостійний метод амортизації.

У Франції використовується переважно прямолінійний метод, але ліквідаційна вартість при цьому не зазначається. Комерційна амортизація за індивідуальними рахунками у Франції включається до результату по звичайних операціях, тоді як додаткові суми амортизації в цілях оподаткування включаються до складу екстраординарних операцій. При консолідації, як правило, відображається тільки комерційна амортизація. Найбільш розповсюджений строк знецінення складає 20-30 років для будівель та споруд, 10 років - для основних виробничих засобів і обладнання та 5 років - для транспортних засобів. З 1960 р. у Франції дозволяється використання методу прискороеного списання вартості.

В Нідерландах та Іспанії норми амортизації не співпадають з нормами, передбаченими податковим законодавством.

У той же час в американській обліковій практиці застосовується багатоваріантність вибору методу визначення величини зносу, причому вибір такого методу і строк корисного функціонування активу амортизується, здійснює саме керівництво підприємства, тобто рішення приймається на підставі професійного судження бухгалтера про дане питання.

Важливо підкреслити, що в системі США можуть переглядатися норми амортизації, але сама оцінка об'єкту перегляду не підлягає. Це пов'язано з тим, що, змінюючи оцінку, бухгалтер порушує принцип відповідності - співставлення раніше понесених витрат з отриманими в даному звітному періоді доходами, - що викривляє фінансовий результат та призводить до необґрунтованого зміни оподатковуваного прибутку.

В Данії амортизаційні ставки існують окремо для фінансового та податкового обліку. Зазвичай тут використовують прямолінійний метод (будівлі та споруди - 50-100 років; основні виробничі засоби - починаючи з 3-х років). Практика капіталізації фінансових витрат на створення власних активів протягом періоду, коли вони стають придатними до використання, в Данії законом дозволяється, однак широкого визнання не набула.

Висновок. У світовій практиці амортизаційні відрахування є основним джерелом фінансування оновлення основних виробничих фондів, як це і повинно бути. Формування амортизаційного фонду підприємство не повинно бути так щільно обмежено чинним законодавством та загальнодержавною амортизаційною політикою. Вважаємо, що до процесу формування амортизаційного фонду повинен бути притягнений коефіцієнт інфляції та індекс споживчих цін. Саме це дозволить перетворити формальний процес амортизації необоротних активів в реальний важель відновленні виробничих потужностей підприємства.

Список використаних джерел.

1. Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база. – Х.: Фактор, 2000.-208с.
2. Податковий кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.zakon.rada.gov.ua
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р № 318 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.zakon.rada.gov.ua
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р № 92 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.zakon.rada.gov.ua

УДК 657

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В ВСП «ВАГОННЕ ДЕПО МЕЛІТОПОЛЬ»

Кислиця Д., 4 курс

Науковий керівник

Кучеркова С.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: diana_kislitsa@mail.ru

e-mail: chveta5@rambler.ru

В статті розглядається процес обліку запасів в ВСП «Вагонне депо Мелітополь», а саме на яких рахунках, первинних документах відображається рух виробничих запасів. Запропоновано використовувати в процесі своєї діяльності МСБО.

ВСП «Вагонне депо Мелітополь» здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї роботи, веде статистичний облік. Порядок ведення бухгалтерського обліку та статистичної звітності визначається чинним законодавством.

Оперативний бухгалтерський контроль за використанням запасів на виробництві починається з вивчення організації обліку запасів, документального відображення їх руху згідно нормативної бази, зокрема П(С)БО 9 «Запаси». Головний економіст підприємства з допомогою головного бухгалтера повинен організувати постійне, безперервне зниження виробничих витрат. Це важливо в умовах застосування на підприємстві нормативного методу обліку витрат на виробництво. Виконання цих обов'язків вимагає від головного бухгалтера такого ведення обліку, за яким всі операції в процесі виробничої, господарської та фінансової діяльності відображалися б в бухгалтерському обліку, а документи були б старанно проаналізовані щодо їх достовірності, правильності та законності.

Первинні облікові документи у ВСП «Вагонне депо Мелітополь» можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити: назву документа (форми); дату і місце складання; назву підприємства, від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується в реєстрах синтетичного та аналітичного бухгалтерського обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку.

В ВСП «Вагонне депо Мелітополь» застосовується журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку, яка ґрунтується на широкому застосуванні системи накопичувальних і групувальних облікових реєстрів, журналів-ордерів і допоміжних відомостей до них. Саме бухгалтерський облік є інструментом для одержання такої інформації, облік надає керівництву підприємства оперативну, достовірну та об'єктивну інформацію.

Зокрема по рахунку 20 «Виробничі запаси» знаходиться відображення лише узагальнена інформація без конкретизації кількості та вартості виробничих запасів. По дебету рахунку 20 «Виробничі запаси» та його субрахунків відображають надходження відповідних запасів на підприємство та збільшення їх вартості в результаті дооцінки, по кредиту – витрати на виробництво, відпуск в переробку, на сторону, а також зменшення вартості запасів внаслідок уцінки. Відображення надходження та вибуття виробничих запасів у бухгалтерському обліку підприємства показано у табл. 1 та табл.2. Надходження запасів на підприємство частіше оформлюється таким первинним документом як Прибуткова накладна. Разом з нею обов'язково повинна бути Податкова накладна. Надходження запасів може бути різними способами: купівля, власне виробництво, безоплатне одержання, обмін на подібні і неподібні активи, внесок до статутного капіталу тощо.

Таблиця 1

Журнал господарських операцій з обліку надходження запасів в ВСП «Вагонне депо Мелітополь»

№ з/п	Документ	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Д-т	К-т	
Придбання запасів від підзвітної особою					
1	Прибуткова накладна	Оприбутковано запаси, придбані підзвітною особою за грошові кошти	20	372	200
2	Податкова накладна	Відображено суму ПДВ	641	372	300
Надходження запасів з власного виробництва					
3	Прибуткова накладна	Оприбутковано виробничі запаси, виготовлені власними силами	20	23	500
Надходження запасів у результаті внеску до статутного капіталу					
4	Прибуткова накладна	Оприбутковано виробничі запаси як внесок до статутного капіталу засновниками підприємства	20	46	250
Безоплатне надходження запасів					
5	Прибуткова накладна	Оприбутковано безоплатно одержані виробничі запаси	20	719	300
Оприбуткування надлишків, виявлених при інвентаризації					
6	Прибуткова накладна	Оприбутковано запаси, які раніше не обліковувались в балансі	20	719	150

Отже, виробничі запаси надходять на ВСП «Вагонне депо Мелітополь» з різних джерел, серед яких: придбання у постачальника або підзвітною особою, внесок до статутного капіталу, безоплатне надходження, виявлення в результаті інвентаризації тощо.

У відповідності до П(С)БО 9 «Запаси» списання виробничих запасів може відбуватись з наступних причин: відпуск у виробництво; списання у зв'язку з невідповідністю запасів до критеріїв визначення активу (не є джерелом матеріально-економічної вигоди); списання у зв'язку із псуванням, розкраданням тощо; реалізація на сторону; передача до статутного капіталу іншого підприємства; безоплатна передача.

Щоб зберегти об'єктивність оцінки запасів в умовах цінової нестабільності, вони відображаються в балансі за правилом найнижчої оцінки – у вітчизняному обліку і за чистою вартістю реалізації – в європейських країнах.

Отже, підприємство ВСП «Вагонне депо Мелітополь» може перейняти досвід зарубіжних країн і працювати за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Таблиця 2

Журнал господарських операцій з обліку вибуття запасів в ВСП «Вагонне депо Мелітополь»

№ з/п	Документ	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Д-т	К-т	
1	Видаткова накладна	Використано виробничі запаси для потреб виробництва	23	20	200
2	Видаткова накладна	Використано виробничі запаси для загальновиробничих потреб	91	20	150
3	Видаткова накладна	Використано виробничі запаси для адміністративних потреб	92	20	220
4	Видаткова накладна	Використано виробничі запаси для потреб збуту	93	20	180
5	Видаткова накладна	Використано виробничі запаси для потреб невиробничих підрозділів	949	20	150
6	Видаткова накладна	Передано матеріали на переробку	206	20	300
7	Видаткова накладна	Використано виробничі запаси для виправлення браку	24	20	250
8	Видаткова накладна	Використано виробничі запаси для капітального будівництва, яке здійснюється підприємством	151	20	345
9	Видаткова накладна	Використано виробничі запаси для виготовлення основних засобів	152	20	193
10	Акт на списання	Списано нестачі запасів (якщо винні особи не виявлено)	947	20	220
11	Податкова накладна	Списано суму ПДВ	947	641	376

УДК 334.72

ПЕРЕОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Старкова Н., 5 курс

Науковий керівник

Синяєва Л.В., д.е.н., професор

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: nadyusha.starkova.92@mail.ru

e-mail: ludsin 2008@yandex.ru

У статті розглядається необхідність і бажаність проведення переоцінки основних засобів. Розглядаються також фактори, які можуть об'єктивно зумовити необхідність проведення переоцінки основних засобів.

Постановка проблеми. Становлення ринкових відносин в Україні внесло істотні зміни до діяльності господарюючих суб'єктів, які отримали широку самостійність, пов'язану з визначенням напрямів діяльності і вибором партнерів за повної відповідальності за результати своєї діяльності.

Одним з найважливіших компонентів національного багатства є основні засоби. У діючій практиці обліку до основних засобів відносять предмети і об'єкти матеріально-речового змісту, строк корисного використання яких становить понад дванадцять місяців або вони споживаються в операційному циклі, що перевищує дванадцять місяців. Ці об'єкти повинні використовуватись у виробництві продукції, при виконанні робіт і наданні послуг або для управлінських потреб організації і володіти здатністю приносити їй економічні вигоди в майбутньому. Основні засоби є одним з найважливіших чинників будь-якого виробництва. Їх стан та ефективне використання прямо впливає на кінцеві результати господарської діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Значним внеском у розвиток теорії та практики розгляду основних засобів є роботи С.В. Бердаша, Н.М. Малюги, Н.Т. Виговської, А.Г. Загороднього, Н.Є. Селюченко, С.М. Лайчук та інші.

Малюга Н.М. та Цал-Цалко Ю.С. у своїй статті «Оцінка основних засобів та їх контроль на підприємстві» зазначають, що неправильна оцінка основних засобів може спричинити такі наслідки: неточне обчислення амортизації, а звідси собівартості і відпускних цін на продукцію, робіт та послуг, а тому й доходності, рентабельності, прибутковості підприємства; перекручення суми нарахованого податку з майна та прибутку; неправильне відображення в бухгалтерському балансі співвідношення основних та оборотних засобів; неправильне обчислення техніко-економічних показників, які характеризують використання основних засобів (знос, коефіцієнти вибуття, надходження, показники ефективності використання фондів, фондомісткість, фондоозброєність).

Метою статті є доведення необхідності проведення переоцінки основних засобів з метою уточнення їх реальної вартості та зазначення вірних відомостей, що стосуються фінансової звітності. Це дозволить раціонально використовувати основні засоби та визначати заходи, спрямовані на покращання організації обліку основних засобів.

Основні матеріали дослідження. У бухгалтерському обліку передбачені процедури, при яких початкова вартість майна може бути змінена. У числі таких – переоцінка основних засобів. У разі, якщо задіяна саме ця процедура, то майну присвоюється відновлювальна вартість – передбачається, що вона більш актуальна, ніж первісна, тому що в ній враховані поточні ціни та інші фактори. Переоцінка основних засобів – це уточнення їх реальної вартості. Ця процедура потрібна головним чином для того, щоб вказати вірні відомості, що стосуються фінансової звітності. У ході переоцінки з'ясовується, що основні засоби набагато дорожче або, навпаки, дешевше їх поточних ринкових еквівалентів. Разом з тим переоцінка основних засобів є добровільною процедурою для організацій. Переоцінка вартості основних засобів може здійснюватися не більше 1 рази на рік. Ще один фактор, який може об'єктивно зумови-

ти необхідність проведення переоцінки – це коригування цін (тарифів). Проводячи переоцінку і виявивши, що собівартість випуску товарів стала вищою, підприємство може обґрунтовано виставити більш високі ціни і зробити свою бізнес-модель стабільніше. У багатьох випадках кредитор (як правило, банк), визначаючи величину можливої позики для підприємства, веде аналіз стійкості компанії, виходячи саме з величини основних засобів. Тому переоцінка може зіграти важливу роль у залученні підприємством вигідного кредиту.

Підприємство може здійснювати переоцінку об'єкта основних засобів за справедливою вартістю на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту ж дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт.

Переоцінка основних засобів здійснюється у тому випадку, якщо на дату складання балансу залишкова вартість об'єкта основних засобів значно (більше як на 10%) відрізняється від його справедливої вартості, визначеної також на дату складання балансу. При цьому необхідно враховувати, що при здійсненні переоцінки об'єкта основних засобів слід переоцінювати всі інші об'єкти групи, до якої належить об'єкт, що підлягає переоцінці.

Переоцінена первісна вартість та знос об'єкта основних засобів визначається як добуток відповідно первісної вартості або зносу та індексу переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість. Справедлива вартість – це сума, за якою може бути здійснений облік активу або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Іноді через вузькоспеціалізований характер або унікальність окремих машин і обладнання можуть бути відсутні дані про їх ринкову вартість. У цьому разі переоціненою вартістю таких об'єктів є їх амортизована відновлювана собівартість, тобто витрати на їх придбання в існуючих умовах, скориговані на певний відсоток зносу.

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів відображається у складі додаткового капіталу, а сума уцінки – у складі витрат звітного періоду, окрім випадків: перевищення суми попередніх уцінок над сумою попередніх дооцінок залишкової вартості цього об'єкта основних засобів. Таке перевищення включається до складу доходів звітного періоду з відображенням різниці між сумою чергової (останньої) дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів і вказаним перевищенням у складі іншого додаткового капіталу. Відображення результатів наступних переоцінок залежить від тенденції та величини зміни справедливої вартості об'єкта основних засобів.

При вибутті об'єктів основних засобів, які раніше були переоцінені, перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта основних засобів, включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу. Порядок відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, пов'язаних з переоцінкою об'єктів основних засобів (табл. 1).

В бухгалтерському обліку результати дооцінки основних засобів відображають по дебету рахунків 10 «Основні засоби» в кореспонденції з рахунком 423 «Дооцінка активів» і рахунок 423 з кредитом рахунку 131 «Знос основних засобів» на суми та знос відповідно. Сума дооцінки основних засобів при їх вибутті відображається по кредиту рахунку 441 «Прибуток нерозподілений» і дебету 423 «Дооцінка активів». Відображення результатів уцінки основних засобів по дебету рахунку 131 «Знос основних засобів» і кредиту 10 «Основні засоби». Результати уцінки основних засобів: на суму зносу дебетують рахунок 131 «Знос основних засобів», на суму уцінки вартості дебетують рахунок 975 «Уцінка необоротних активів і фінансові інвестиції», а кредитують рахунок 10 «Основні засоби».

Зменшення корисності – це втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування. В бухгалтерському обліку втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів, оцінених по первісній вартості відносять на дебет рахунку 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій» в кореспонденції з кредитом рахунку 131 «Знос основних засобів». Але якщо були понесені втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів, оцінка яких є переоціненою вартістю, то

дебетують рахунки 975, 131 – на суму зносу, а кредитують рахунок 10 «Основні засоби».

Таблиця 1 - Облік операцій, пов'язаних з переоцінкою основних засобів

Зміст господарської операції	Дебет рахунка	Кредит рахунка
Відображення результатів дооцінки основних засобів	10 «Основні засоби»	423 «Дооцінка активів»
Вирахувано суму зносу з дооцінки	423 «Дооцінка активів»	131 «Знос основних засобів»
Відображення результатів уцінки основних засобів	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»
Здійснено уцінку основних засобів	975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»	10 «Основні засоби»
Відображення результатів уцінки основних засобів раніше дооцінених	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»
Списання суми попередньо проведеної дооцінки	423 «Дооцінка активів»	10 «Основні засоби»
Здійснено уцінку основних засобів	975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»	10 «Основні засоби»
Відображення результатів дооцінених засобів раніше уцінених	10 «Основні засоби»	746 «Інші доходи від звичайної діяльності»
Здійснено уцінку основних засобів	10 «Основні засоби»	423 «Дооцінка активів»
Вирахувана сума зносу з дооцінки	423 «Дооцінка активів»	131 «Знос основних засобів»
Відображення суми перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок об'єкта основних засобів при його вибутті з підприємства	423 «Дооцінка активів»	441 «Прибуток нерозподілений»

У процесі господарської діяльності, якщо балансова вартість об'єкта основних засобів помітно відрізняється від його справедливої вартості, підприємство, згідно з П(С)БО 7, має право здійснювати переоцінку.

Висновки. Вище зазначено, що переоцінка первісної вартості основних засобів є добровільною процедурою. Однак відмова від її проведення може зумовити деякі ризики. Наприклад, якщо фірма, не задіявши переоцінку, штучно завищить показники своїх активів щодо реальних, то може збільшитись база для майнового податку. У свою чергу, якщо цифри завищені і явно необґрунтовані, підприємство може втратити привабливість в очах інвесторів або кредиторів. Таким чином, проведення переоцінки основних засобів – хоча і необов'язкова, але дуже бажана процедура.

Список використаних джерел.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №7 «Основні засоби» Затверджено наказом Міністерства Фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. // Бухгалтер №10, 2000р., С. 18 – 22.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: Ліга: Закон еліт. – 2010–2011.
3. Закон України «Про ціни і ціноутворення» № 52 від 25.12.90 р.

ОБЛКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Цикало В. А., 4 курс

Науковий керівник

Трачева Д.Н., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: valya.tsikalo@mail.ru

e-mail:wwt2006@yandex.ru

У роботі досліджено проблеми обліку продукції рослинництва: первинний облік, показники ефективності обліку та аудит виробничої діяльності. Оскільки операції з обліку продукції сільськогосподарського виробництва займають найбільшу питому вагу в обсязі облікової інформації, то ця ділянка облікової роботи є надто трудомісткою і вимагає додаткових досліджень, бо кінцева мета будь-якого підприємства спрямована на одержання доходу від реалізації виготовленої продукції.

Постановка проблеми. Поява нових господарських структур різних форм власності та господарювання в аграрному секторі економіки, розвиток міжнародних економічних зв'язків призводить до зростання ролі бухгалтерського обліку як необхідної умови отримання достовірної інформації для прийняття правильних господарських рішень.

Актуальність дослідження обумовлена відродженням зерновиробництва на загальнодержавному рівні і залежить від його відродження на рівні первинної ланки економічної системи - підприємства. Забезпечивши якісний облік та високу економічну ефективність виробництва зерна в кожному сільськогосподарському підприємстві, можна розраховувати на потужне, високоефективне зернове господарство країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням питань пов'язаних з особливостями обліку виходу продукції рослинництва в сільському господарстві розглядали в своїх працях провідні вчені та практики: Бутинець Ф.Ф., Гринман Г.І., Литвин Ю.Я., Саблук П.Т., Сук Л.К. та інші.

Мета статті полягає у визначенні основних проблемних питань обліково-аналітичного забезпечення виробництва зернових культур і розробці облікових регістрів, інформація яких використовується для оперативного управління виробничими витратами та уточнення оцінки готової продукції.

Виклад основного матеріалу. Цільова функція обліку витрат на виробництво, виявлення і усунення недоліків організації виробництва і матеріально-технічного забезпечення направлені на максимальну економію матеріальних і трудових затрат, підвищення продуктивності праці.

Облік витрат на виробництво інформаційно пов'язаний з суміжними дільницями обліку. Бухгалтер з обліку витрат та продукції використовує в процесі своєї діяльності первинні документи, надані йому обліковцями з інших ділянок обліку.

З метою зниження трудомісткості процесу обліку витрат доцільно ввести заходи, щодо зниження кількості документів та усунення зайвої деталізації. З цією метою доцільно запровадити складання бухгалтерської довідки (таблиця 1).

Бухгалтерська довідка служить для групування та документального оформлення записів, які знайшли своє відображення в інших системах обліку. Оформлення бухгалтерської довідки дозволить заощадити затрати праці на обробку, звірку, порівняння первинних документів при складанні виробничих звітів.

Розвиток нових технологій виробництва, збільшення податкового навантаження та необхідність підпорядкування управлінського обліку цілям фінансового, потребує адекватного відображення інформації через удосконалення первинного обліку витрат. Саме цим обумов-

люється необхідність реформування структури форм первинних документів на підприємствах.

Таблиця 1- Запропонована форма бухгалтерської довідки з обліку витрат на виробництво зернових культур

№, п/п	Дата	Витрати, грн.	Основний рахунок	Кореспондуючий рахунок	Первинний документ
1	23.03.15	3000	23	631	Акт виконаних робіт і наданих послуг
2	23.03.15	15000	23	203	Лімітно-забірна картка
3	24.03.15	2000	23	131	Розрахунок нарахування амортизації
...

Використання комп'ютерних документів, дозволить на вищому рівні організувати оперативний первинний бухгалтерський облік виробництва, що забезпечить більшу ефективність облікової діяльності та одержання внутрішніми користувачами достовірних даних про операційну діяльність підприємства в короткі терміни.

Робота із впровадження нормативного методу планування, обліку і контролю на підприємстві розпочинається із розробки та затвердження норм і нормативів витрат виробничих запасів, коштів та праці.

Нормативні витрати на рівні сільськогосподарських підприємств — це витрати за конкретних природно-кліматичних і організаційно-технологічних умов виробництва та нормативної продуктивності землі і тварин, діючих норм виробітку і витрат праці, матеріально-технічних та інших ресурсів.

Основою для їх визначення є технологічні карти, на підставі яких за статтями витрат обраховується загальна сума витрат виробництва у натуральному та грошовому виразі на гектар площі посіву культур, голову тварин та одиницю відповідної продукції.

Згідно з графіком документообігу документи з обліку витрат здаються в бухгалтерію, де їх відображають у виробничому звіті в розрізі культур. Підсумкові дані переносять до журналу-ордеру, а потім у Головну книгу.

Застосування нормативного методу планування, обліку і контролю витрат дає змогу:

- на підставі встановлених стандартів заздалегідь визначити суму очікуваних витрат на виробництво і реалізацію виробів, обчислити собівартість одиниці виробу для визначення цін, а також скласти звіт про доходи, що значно впливає на ефективність прийняття управлінських рішень.

- скоротити чисельність бухгалтерської служби, в межах цієї системи облік ведеться за принципом виключення, тобто враховуються лише відхилення від стандартів.

- зменшити трудомісткість праці обліковців зважаючи на менш складну техніку ведення обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції порівняно з іншими методами планування, обліку і контролю витрат.

- з легкістю запровадити на підприємстві автоматизовану форму обліку.

Організація аналітичного і синтетичного обліку виробництва зерна передбачає відображення витрат в бухгалтерському обліку одночасно із зменшенням активів або збільшенням зобов'язань. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства, за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно із визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витратами не визнаються платежі за договорами комісії, попередня (авансова) оплата, погашення одержаних позик та ін.

Аналітичний облік в рослинництві ведуть по об'єктам бухгалтерського обліку. Ними можуть бути, види сільськогосподарських рослин, або однорідні групи біологічних активів,

які складаються з підвидів рослин чи окремих культур. Об'єкти обліку рослинництва визначають у кожному господарстві, виходячи з конкретних умов господарювання.[3]

Щоб роботи з обліку виконувались вчасно, підприємство може розробити графік аналітичних робіт. В ньому зазначатимуться строки виконання та особа, яка несе відповідальність за складання операцій. Цей графік дасть змогу працівникам бухгалтерії прослідкувати за ходом аналітичних робіт, які відбуваються в бухгалтерії.

Запровадження внутрішнього аудиту на підприємстві повинно спрямовуватися на виявлення резервів збільшення обсягів виробництва продукції та поліпшення її якості. При проведенні аудиту потрібно враховувати чітко виражений технологічний характер галузі. Виробнича діяльність сільськогосподарських підприємств може бути об'єктом як зовнішнього, так і внутрішнього аудиту.

Висновок. Поява нових технологій виробництва, збільшення податкового навантаження та необхідність підпорядкування управлінського обліку цілям фінансового, потребує адекватного відображення інформації через удосконалення первинного обліку витрат. З метою зниження кількості документів та усунення зайвої деталізації доцільно запровадити складання бухгалтерської довідки. Саме цим обумовлюється необхідність реформування структури форм первинних документів на підприємствах.

Організація системи обліку і калькулювання нормативних витрат сприяє удосконаленню контролю за витратами і формуванням прибутку, координуванню планів роботи окремих структурних підрозділів підприємства задля досягнення стратегічних завдань діяльності. Так вважаємо, що створення зведеного графіку аналітичних робіт по бухгалтерії дасть змогу прослідкувати за ходом аналітичних робіт, які відбуваються в бухгалтерії.

Список використаних джерел.

1. Бугинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік: Навч. посібн. для студ. спеціальностей 7.050106 «Облік і аудит» / Ф.Ф.Бугинець, Л.В.Чижевська, Н.В.Герасимчук– Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” № 318 від 14.12.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
3. Сікора І. Особливості методики оцінки оборотних активів на виробничих підприємствах / І. Сікора // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – №9. – С. 13– 18.
4. Сопко В. В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 411 с. 2.

УДК 657.2

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОПЛАТИ ПРАЦІ

Книш А.В., 4 курс

Науковий керівник

Голуб Н.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: alinaknysh.go@gmail.com

e-mail: natalija-golub@yandex.ua

В статті розглянуто роль заробітної плати в сучасних умовах. Визначено проблеми організації та стимулювання праці на підприємствах України. Проаналізовано теоретичні та методологічні питання з організації обліку оплати праці та розроблено шляхи їх удосконалення з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Постановка проблеми. Основою соціально-трудова відносин між найманими працівниками, роботодавцями та державою, яка впливає на ефективність управління трудовими ресурсами є чітка організація та оплата праці на підприємстві. Облік праці і заробітної плати займає одне з провідних місць у всій системі обліку на підприємстві, так як праця робітників є невід'ємною ланкою процесу виробництва, споживання та розподілу створеного продукту. Складність, яка склалася на сьогоднішній день, з питання розрахунків з оплати праці, пояснює актуальність вибраної теми.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження таких науковців як Бутинець Ф. Ф. [1, 36], Іванов Ю.Б. [2, 149], Коблянська О. І., Хом'як Р. Л., Голова С. Ф., Ивахненко С. В., Семененко О. Л. Гливенко В. В., Завгородній А. Г. [3, 353], Колосова Р.П. [4, 126] Нашкерська Г. В., Олійник О.В., Дем'яненко М.Я., Пушкар М.С., Рудницький В.С, Тарасенко Н. В. та багато інших, внесли значущий вклад в вирішення проблем обліку та оплати праці, але багато питань на сьогоднішній день лишаються відкритими.

Метою статті є аналіз організації оплати праці та розробка рекомендацій щодо її удосконалення в сучасних умовах.

Основні матеріали дослідження. Облік праці і винагороди за неї є однією із найважливіших та сконцентрованих ділянок роботи, що потребують точних і оперативних даних. У складі виробничих витрат оплата праці складає до 40% всіх витрат і у великій ступені впливає на формування фінансових результатів діяльності підприємства. Система заробітної плати, яка підібрана враховуючи особливості трудового процесу, завдань, що стоять перед конкретним робочим місцем, професію і його особисті інтереси, є ефективним організаційним засобом і значною мотивацією [5]. Система оплати праці має підвищувати якість робочої сили та її відтворення, в основі такої системи лежать вартість життєвих благ і послуг, необхідних для нормального життя працівника та членів його сім'ї. На сьогоднішній день, аби досягти цієї мети, потрібно збільшити середню заробітну плату щонайменше у п'ять разів. Варто зауважити, що заробітна плата є базою для нарахування ЄСВ до Пенсійного фонду, та утримання податку з доходів фізичних осіб. Тож питання, пов'язані з обліком оплати праці на підприємстві має велике значення як для працівників, так і для роботодавців і держави.

Саме тому підприємству необхідно звернути увагу на удосконалення обліку заробітної плати та доцільного використання трудових ресурсів.

Ретельне дослідження обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві ТОВ «Елегант» дало змогу внести ряд пропозицій щодо можливих шляхів удосконалення організації та оплати праці.

1. Аналіз річного фонду оплати праці показав, що сума витрат на відпустки розподілена нерівномірно протягом року.

Вирішення: впровадити в облік окремий рахунок для забезпечення відпусток працівників. У плані рахунків передбачений окремий рахунок 472 «Резерв виплат відпусток», на кредиті якого підприємству доречно обліковувати щомісячні відрахування в цей резерв, а на де-

беті – зняття з резерву коштів для нарахування відпусток працівникам. Це дасть змогу рівномірно розподіляти суми витрат на відпустки протягом року.

2. На підприємстві використовується лише погодинна оплата праці.

Вирішення: зміна форми оплати праці на ТОВ «Елегант» може бути ефективним механізмом розвитку економічних відносин, так як, запровадження погодинно-преміальної системи оплати праці, при якій, крім основного доходу, робітники отримують премію, що безперечно збільшує їх матеріальну зацікавленість у результатах своєї праці.

3. Недосконалий управлінський облік витрат на оплату праці.

Вирішення: витрати на оплату праці є другим значимим показником після матеріальних витрат складником операційної діяльності підприємства ТОВ «Елегант». Велика частина цих витрат потребує досконалого обліку. Управлінський облік в такому випадку має включати вирішення низки питань: вибір адекватних систем та форм оплати праці; облік витрат на оплату праці за видами діяльності та калькуляційними статтями; облік витрат на оплату праці в розрізі МВО зі складанням внутрішньої звітності.

4. На підприємстві таблиць обліку робочого часу заповнюється в ручному режимі.

Вирішення: на ТОВ «Елегант» встановлений контрольно-пропускний пункт, завдяки якому будь-який вихід і прихід працівників фіксується спеціальними жетонами, тому було б доцільно зробити так, щоб ці відмітки відображались у програмі 1С Бухгалтерія, так підприємство набуде можливість ведення таблиць в електронному режимі. Окрім того, таке нововведення дало б змогу покращити дисципліну працівників, будь-яке запізнення чи вихід із роботи до закінчення робочого дня фіксувалися б у програмі.

5. Більша частина працівників без вищої освіти

Вирішення: підприємство має буди зацікавлене у кваліфікованих спеціалістах, які мають змогу належно виконати поставлені завдання. Внаслідок підвищення кваліфікації, кожна сторона отримує вигоду: роботодавець – безпомилкову роботу працівника, робітник в свою чергу – можливість отримати премію. ТОВ «Елегант» має зацікавити людей у підвищенні продуктивності праці. Для цього окрім матеріальних факторів, створити необхідні організаційні, економічні й психологічні умови для об'єднання інтересів співробітників з підприємством. (Наприклад: той працівник, який внесе пропозиції щодо покращення роботи організації, отримає винагороду).

Висновок. Визначальним і центральним елементом трудового процесу є робітник з його кваліфікацією, вміннями, відношенням до праці, потребами й можливостями в їх задоволенні. Тому саме від розкриття можливостей кожного працівника і його ініціативи залежить якість і конкурентоспроможність виготовленої продукції. Заробітна плата повинна впливати на показники результатів праці, ефективності роботи та стимулювати розвиток виробництва, при цьому залежати безпосередньо від результатів праці.

Отже, для покращення обліку розрахунків з оплати праці ТОВ «Елегант» має запровадити наступні заходи: забезпечити резерв відпусток для рівномірного розподілу витрат на оплату праці; перевести на автоматичний режим заповнення таблиць обліку робочого часу; підвищити професійну кваліфікацію, а також зацікавити співробітників у продуктивності праці, стимулюючи їх як матеріально так і психологічно.

Список використаних джерел.

1. Бугинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік / Ф. Ф. Бугинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук. – Житомир : ЖІТІ, 2005. – 448 с.
2. Завгородній В.П. Бухгалтерський облік в Україні / В.П. Завгородній. – К.: А.С.К., 2010. – 848 с.
3. Іванов Ю. Б. Оподаткування виплат з оплати праці : навч. посіб. / Іванов Ю. Б., Дорожкіна Г. М., Коновалов Є. І. – К. : А.С. К., 2008. – 320 с.
4. Колосова Р. П. Экономика труда и социально-трудовые отношения / Р. П. Колосова. . М.: Изд-во МГУ, 2006. – 623 с.
5. Собко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. Посіб. / В. В. Собко. – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Чупахіна Н., 4 курс

Науковий керівник

Кучеркова С.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: natafenka@mail.ru

e-mail: chveta5@rambler.ru

Визначаються економічна суть та значення доходів та витрат підприємства в сучасних умовах ринку, а також необхідні умови формування доходів та витрат, в умовах ринкових відносин.

В економічній літературі існує декілька визначень суті доходу. У широкому значенні дохід – гроші або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності. В. А. Сідун та Ю. В. Пономаренко характеризують дохід як виручка від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору.

На думку російського вченого О. Волкова, дохід – це приріст суми грошей над їх витратами на спожиті в процесі виробництва засоби, який отримує підприємство від реалізації новоствореної вартості.

Так, Н.М. Ткаченко визначає, що дохід – збільшення економічних вигод у вигляді надходжень, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

В.В. Сопко характеризує дохід як елемент діяльності – операційної, фінансової, інвестиційної, якщо відбулася подія його визнання на основі економічного змісту господарської операції та юридичного оформлення.

В.М. Гринькова трактує дохід як винагороду за підприємницьку діяльність, компенсацію негативних емоцій пов'язаних з ризиком, конкуренцією, невизначеністю, страхом та виробництвом, орієнтованим на невідомий ринок.

А.А. Пересада дає таке визначення: дохід підприємства є результатом діяльності основного капіталу без оборотних засобів.

Ф.Ф. Бутинець визначає дохід як надходження економічних та фінансових вигод, які з'являються в результаті функціонування підприємства у якості виручки від реалізації продукції, (товарів, надання можливих робіт, послуг), дивідендів, гонорарів, відсотків, заохочувальних виплат [1, с. 125].

Дохід згідно П(С)БО 15, це виручка, від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо). Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів. Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Діяльність будь – якого підприємства завжди пов'язана з певними витратами матеріальних, трудових, інформаційних, грошових та інших ресурсів на виготовлення, зберігання, транспортування, сортування, пакування, фасування та реалізацію товарів. Сукупність всіх цих витрат і складає поточні витрати підприємства.

Розглянемо сутність категорії «витрат» з точки зору різних нормативних документів та літературних джерел.

Національні стандарти бухгалтерського обліку НП(С)БО 1[3] та П(С)БО 16 визначають витрати як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками). В даному визначенні сутність витрат виражається не через їх економічну природу, а через наслідки операцій з активами та капіталом для фінансово – майнового стану підприємства.

Згідно Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торгівельній діяльності, затверджених наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 22.05.2002р. № 145 поточні витрати підприємства – це грошове відбиття витрат живої та уречевленої праці на здійснення поточної торговельно-виробничої діяльності підприємства, що за натурально – речовим складом становлять спожиту частину матеріальних, нематеріальних трудових та фінансових ресурсів.

Такі економісти як: М.І. Баканов, С.М. Капелюш, Л.П. Петров, А.М. Фридман, А.А. Макарова та інші головну увагу приділяли витратам обігу, під якими розумілись суспільно – необхідні витрати живої та уречевленої праці. Таке тлумачення витрат було зумовлено тим, що витрати розглядалися у зіставленні з витратами виробництва з одного боку, та витратами споживання – з іншого, а також з домінуванням економічної теорії К. Маркса щодо економічної природи витрат.

У своїх працях Ф.Ф. Бутинець, Л.М. Янчева, Т.П. Остапчук, С.І. Якименко при розгляді витрат визначають їх як загальноекономічну категорію, що характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання. Відрізняють поняття витрат в бухгалтерському розумінні від витрат в економічному тлумаченні. Так, під економічними витратами розуміють «затрати втрачених можливостей», тобто суму грошей яку можна отримати при найбільш вигідному із всіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів. Таким чином, економічні витрати будь – якого ресурсу обраного для виробництва продукції дорівнюють його вартості при найкращому із всіх можливих варіантів використання. Поняття економічних витрат обумовлено обмеженістю ресурсів у порівнянні з кількістю варіантів їх використання. З бухгалтерської точки зору витрати – це тільки конкретні витрати ресурсів. Дане тлумачення базується на ресурсному розумінні природи господарства, не беручи до уваги інші аспекти.

Якщо розглядати роботи іноземних авторів, то особливостями вирішення проблеми розкриття сутності витрат є:

присутність однакового підходу до розглядання витрат підприємств, що здійснюють різні види діяльності із зазначенням галузевих особливостей;

розглядання витрат як елемента всієї системи управління у нерозривному зв'язку з іншими важливими показниками фінансово – господарської діяльності;

створення умов для практичного впровадження наукових робіт до системи управління підприємством [2, с. 25].

К. Друрі визначає термін «витрати» як засоби, що витрачено на одержання прибутку. Дане тлумачення є одностороннім, адже здійснюється отождоження витрат з використанням фінансових ресурсів. Д.К. Шим, Д.Г. Сігел трактують витрати як показник у грошовому виразі кількості ресурсів, використаних для досягнення визначеної мети. Це тлумачення виражає сутність витрат лише через натурально – речовий склад, не беручи до уваги сутнісний, часовий аспекти даної проблеми.

Отже, розглянувши поняття «витрат» в нормативних джерелах та в спеціальній літературі, ми бачимо, що різні автори трактуючи це поняття, не розкривають всіх його аспектів, не враховують всіх особливостей функціонування підприємства як самостійного суб'єкта господарювання. Так, при визначенні економічної сутності витрат необхідно враховувати вище перераховані недоліки, знайти єдине найбільш повне тлумачення, що в кінцевому результаті допоможе зрозуміти сутність витрат та приймати раціональні та правильні рішення щодо управління витратами на підприємстві.

В свою чергу, в бухгалтерському обліку витрати відображаються при дотриманні певних умов.

Витрати визнаються за наступних умов:

1. Зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства, крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками.

2. Визнання на підставі систематичного і раціонального розподілу економічних вигод, які забезпечує актив протягом декількох (наприклад, нарахування амортизації основних засобів, нематеріальних активів тощо).

3. Негайне визнання, якщо економічні вигоди не відповідають критеріям активів підприємства (наприклад, уцінка товарів, створення резерву сумнівних боргів тощо).

4. Можлива достовірна оцінка суми витрат. Дотримання цієї умови означає, що оцінка витрат відбувається на підставі положень національних стандартів.

Висновок.

Підсумовуючи різні варіанти підходів до економічної сутності доходів та витрат, необхідно зауважити, що поняття дохід і витрата, є досить різносторонньою категорією вивчення, що потребує неупередженого поглиблення теоретичних і практичних основ та рекомендацій. Це визначається тією роллю, яку доходи та витрати відіграють у розвитку підприємства та формування кінцевих результатів його фінансової спроможності та діяльності.

Список використаних джерел.

1. Бугинець Ф. Ф., Усач Б. Ф., Виговська Н. Г. Аудит і ревізія підприємницької діяльності – Житомир: ПП "Рута", 2001.-416 с.

2. Кузнцова О. Н., Управлінські аспекти зниження витрат., 2003р. –57с.

3. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності”. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 7.02.2013 р.

УДК 631.162

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВАХ

Соловйова Н.Ю., 5 курс

e-mail: varenik_olga_bumib@ukr.net

Науковий керівник

Вареник О.Ф., старший викладач

e-mail: varenik_olga_bumib@ukr.net

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

Зроблено аналіз облікової політики в сільськогосподарських кооперативах. Виявлено основні проблемні ділянки ведення обліку. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення обліку власного капіталу в сільськогосподарських кооперативах.

Постановка проблеми. Аграрний сектор посідає одне з важливих місць у структурі економіки України. Зусиллями держави та науковців, спрямованими на розвиток сільськогосподарських товаровиробників, особливо невеликих суб'єктів господарювання (господарств населення та малих підприємств), відроджено кооперативний рух. Основний наголос робиться на взаємодію цих суб'єктів у формі кооперативу як додаткової організації з неприбутковим статусом, що полегшує діяльність кожного члена такого об'єднання. У свою чергу із розвитком сільськогосподарських кооперативів постають проблемні питання щодо організації та ведення обліку в них, як із боку самих учасників, так і контролюючих органів.

Аналіз останніх досліджень. Діяльність сільськогосподарських товаровиробників та їх взаємодію у вигляді об'єднань, особливо у формі кооперативів, досліджували М. Туган-Барановський, Є. Храпливий, В. Зіновчук, М. Малік, Г. Черевко та інші економісти.

Мета статті. Розробити науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення організації обліку в сільськогосподарських кооперативах.

Основні матеріали дослідження. Сільськогосподарські кооперативи – специфічна форма господарювання, яка відрізняється від інших суб'єктів діяльності на аграрному ринку. Особливість полягає в тому, що метою їх діяльності є не отримання прибутку, а зменшення витрат і водночас збільшення доходів власних членів. Участь у кооперативі забезпечує доступ до матеріально-технічних ресурсів, виробничих послуг і каналів збуту продукції. Такі перспективи виникають лише внаслідок об'єднання зусиль виробників сільськогосподарської продукції, чого кожен окремо не в змозі досягти.

Кооператив як форму господарювання вважаємо складною структурою, особливо в її утворенні. Сьогодні виробники сільськогосподарської продукції, які можуть організуватися в кооператив, зіштовхуються з низкою проблем. Насамперед це пов'язано з реєстрацією кооперативу, особливо в органах податкової служби, які не хочуть визнавати неприбутковий статус кооперативу. Наступна проблема виникає щодо ведення обліку в сільськогосподарському кооперативі як неприбутковій організації. Оскільки перша проблема пов'язана із зовнішнім середовищем, то друга стосується лише внутрішнього середовища кооперативу.

Враховуючи специфічність діяльності сільськогосподарського кооперативу як неприбуткової форми господарювання, в його статуті передбачається формування фондів, а саме: пайового, резервного, неподільного та спеціального.

Пайовий фонд – майно кооперативу, що формується за рахунок паїв (у тому числі додаткових) членів та асоційованих членів кооперативу. Неподільний фонд створюється в обов'язковому порядку і формується за рахунок вступних внесків та відрахувань від доходу кооперативу. Він не може бути розподілений між членами кооперативу, крім випадків, передбачених законом. Порядок відрахувань до неподільного фонду частини доходу визначається статутом кооперативу. Резервний фонд створюється за рахунок відрахувань від доходу кооперативу, перерозподілу неподільного фонду, пожертвувань, безповоротної

фінансової допомоги та за рахунок інших не заборонених законом надходжень для покриття можливих втрат (збитків). Спеціальний фонд створюється за рахунок цільових внесків членів кооперативу та інших передбачених законом надходжень для забезпечення його статутної діяльності та використовується за рішенням органів управління кооперативу [6].

Розмір паю члена кооперативу залежить від фактичного його внеску до пайового фонду. Паї, в тому числі резервного і спеціального фондів, є персоніфікованими і в сумі визначають загальну частку кожного члена кооперативу в майні останнього [6].

У зв'язку з тим, що переважна більшість сільськогосподарських кооперативів є малими підприємствами, у своїй діяльності вони користуються Планом рахунків для суб'єктів малого підприємництва, яким для обліку власного капіталу передбачається лише один рахунок – 40 «Власний капітал». Проте, беручи до уваги особливості організаційно-правової форми господарювання сільськогосподарських кооперативів, для обліку й узагальнення інформації про фактичне внесення пайових внесків членів кооперативу потрібно застосовувати рахунок 41 «Пайовий капітал» [2]. Рахунок 40 «Власний капітал» у спрощеному плані рахунків призначений для обліку та узагальнення інформації про статутний, пайовий, додатковий, у дооцінках, резервний, неоплачений і вилучений капітал. Враховуючи зміни, які відбулися в обліку, особливо в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [4], для обліку власного капіталу використовують рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» із такими субрахунками: 401 «Статутний капітал»; 402 «Пайовий капітал»; 403 «Інший зареєстрований капітал»; 404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу».

Як вважає В.В. Лангазова, з метою відокремлення обов'язкових і додаткових пайових внесків доцільно в сільськогосподарських кооперативах ввести субрахунки 411 «Обов'язкові пайові внески» і 412 «Додаткові пайові внески». Крім того, в кожному субрахунку необхідно виокремити внески членів кооперативу й асоційованих членів, оскільки останні у разі припинення діяльності кооперативу мають право на першочергове отримання свого паю. Для обліку та узагальнення інформації про вступні внески членів кооперативу у грошовій формі для створення неподільного капіталу доцільно застосовувати рахунок 42 «Додатковий капітал», субрахунок 421 «Неподільний капітал» [2]. Найчастіше грошовий еквівалент цих паїв входить до розміру пайового капіталу кооперативу, тобто відкриваються субрахунки до рахунка 41 «Пайовий капітал» під назвою «безоплатно отримані паї» та «невитребовані паї». Такий порядок обліку є помилковим, адже безпідставно завищується сума пайового капіталу й облікова інформація не є достовірною, що у свою чергу сприяє прийняттю помилкових управлінських рішень. Ми погоджуємося з думкою І.І. Сардачук, що для обліку вартості безкоштовно отриманого майна (необоротних активів) призначено рахунок 42 «Додатковий капітал», а безоплатно отримані оборотні активи, які є у складі майнових паїв, слід визнавати доходами [8]. Крім того, вважаємо, що має використовуватися рахунок 42 «Додатковий капітал», проте згідно з нововведеннями в обліку кооперативів мають застосовуватися такі субрахунки: 422 «Інший вкладений капітал»; 424 «Безоплатно одержані необоротні активи»; 425 «Інший додатковий капітал». Це дасть змогу чітко скоординувати внесення та витрачання коштів у тому чи іншому фонді кооперативу. Тому для власної зручності, щоб запобігти помилкам у збільшенні коштів в одному фонді, а відповідно недостачі в іншому, що може вплинути на формування фінансової звітності та розрахунки з членами кооперативу, доцільніше використовувати повний план рахунків.

У разі виходу, виключення з кооперативу чи його ліквідації фізична чи юридична особа, яка внесла свій майновий пай у формі земельної ділянки, отримує лише його лише в такій, тобто в натурі (на місцевості). У разі ліквідації кооперативу майновий пай у формі земельної ділянки не може бути використаний для виплати заробітної плати працівникам, виконання зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими кредиторами [7]. Беззаперечно використання обліку в кооперативах пов'язане із рахунком 45 «Вилучений капітал», субрахунком 452 «Вилучені вклади й паї». Аналітичний облік вилученого капіталу ведеться за видами вкладів і паїв.

Висновок. У процесі аналізу організації облікової політики у сільськогосподарських кооперативах визначено основні проблемні ділянки.

Відповідно до змін у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку власного капіталу використовується рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»; додаткового капіталу – рахунок 42 «Додатковий капітал». На випадок виходу з кооперативу його членів пропонуємо використовувати рахунок 452 «Вилучені вклади й паї».

Отже, за окремими класами плану рахунків для обліку в кооперативах використовується значна кількість рахунків і субрахунків для запобігання розбіжностям і помилкам у формуванні фінансової звітності доцільніше використовувати повний план рахунків.

Список використаних джерел.

1. Кірсанова Ю. Практичні поради з питань бухгалтерського обліку та звітності в обслуговуючих кооперативах : посібник / Ю. Кірсанова. – К. : Софія, 2012. – 140 с.
2. Лангазова В. В. Організація обліку в сільськогосподарських обслуговуючих кооперативах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / В. В. Лангазова. – К., 2004. – 22 с.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 листопада 1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств : наказ Мінфіну України від 09.12.2011 № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
6. Про кооперацію : Закон України від 10.07.2003 № 1087-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.
7. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 17.07.1997 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : № 469/97-ВР <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/469/97>.
8. Сардачук І. І. Облік і контроль власності у сільськогосподарських виробничих кооперативах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / І. І. Сардачук. – К., 2004. – 21 с..

АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ. РІЗНОВИДИ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

Андрєєвої Г., 4 курс

Науковий керівник

Трачева Д.Н., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:ann.andreeva.93@mail.ru

e-mail:wwt2006@yandex.ru

Постановка проблеми З розвитком комп'ютерних технологій стало питання і про впровадження їх облік на підприємстві. Масштаби підприємств зростають пропорційно зростають і обсяги переробленої інформації, тоді і виникає питання що вигідніше найняти ще одну людину або купити програмне забезпечення.

Аналіз останніх досліджень. Зараз є певний практичний досвід успішного впровадження і експлуатації АІС в управлінні підприємств різного класу і призначення. Для автоматизації управління підприємством на ринку програмних продуктів є набір відомих програмних комплексів - як вітчизняних, так і закордонних. Одним з найбільш перспективних в Україні є:

- Система «1С: Підприємство»;
- Парус
- АСБО «Фобос»

Даний клас бухгалтерських систем відноситься до систем, які легко налаштовуються на специфіку ведення бухгалтерського обліку на промисловому підприємстві і можуть працювати як у мережі, так і на окремих робочих місцях облікових працівників. Тому подібні системи займають найбільший сектор на ринку фінансово-економічного програмного забезпечення.

Мета. Проаналізувати і порівняти автоматизовані системи ведення обліку. Виділити переваги і недоліки.

Основний матеріал дослідження. Система програм "1С:Підприємство" призначена для вирішення широкого спектру задач автоматизації обліку і управління, що стоять перед сучасними підприємствами, що динамічно розвиваються.

Фірма "1С" випускає тиражні програмні рішення, призначені для автоматизації типових завдань обліку і управління в комерційних підприємствах реального сектора і бюджетних організаціях. У кожному програмному продукті поєднується використання стандартних рішень (загальних для всіх або декількох програм) і максимальне врахування специфіки завдання конкретної галузі або виду діяльності підприємства.

Якщо порівнювати ціновий діапазон, то він варіюється від 90 грн. до 144000 грн. Детальніше цінову політику ліцензій програмного забезпечення розглянемо на рис. 1.

Проаналізувавши рисунок можна зробити висновок, що ліцензія на програмне забезпечення 1С: Підприємство 8 є доступною для пересічного приватного підприємства та надійною для великої корпорації. Також є ознайомлювальна версія, яка доступна навіть приватній особі, для її подальшого тестування.

Наступною розглянемо автоматизовану систему Парус. В умовах зростаючих вимог до управління і керованості підприємством Корпорація Парус зуміла відійти від рішення тільки лише облікових задач автоматизації, таких як бухгалтерський, податковий, виробничий та складський облік. Компанія створила технологію комплексної автоматизації управління підприємством, що вирішує завдання поточного (бюджетування) і оперативного планування, управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю, управління фінансовими ресурсами підприємства та ін. Крім того, нами здійснюється правова підтримка бізнесу, що знайшло своє відображення в інформаційно-аналітичній системі по законодавству України "Парус-Консультант".

Рисунок 1 Ціни на ліцензію

Узагальнюючи весь спектр програмних продуктів Корпорації Парус, по галузям та рівням застосування, його можна згрупувати наступним чином:

- ✓ Програмні продукти для автоматизації управління підприємств малого та середнього бізнесу;
- ✓ Програмні продукти, що автоматизують управління організацій, що перебувають на державному бюджеті;
- ✓ Програмні продукти для автоматизації управління великих підприємств, корпорацій і холдингів, у тому числі виробничих підприємств, підприємств паливно-енергетичного комплексу, підприємств телекомунікацій і зв'язку.

Проста й зручна, але в той же час потужна повнофункціональна система, що дозволяє автоматизувати всі облікові й управлінські задачі, характерні для підприємств малого й середнього бізнесу.

Всі модулі системи можуть працювати як самостійні додатки, але повною мірою функціональність модулів реалізуються при використанні в якості єдиного програмного комплексу із загальною базою даних.

Можна зауважити, що програмне забезпечення Парус дороге коштує та для малаго підприємства є не доступним. Проте компанія робить ставку на різноманітність програмних платформ-додатків, що значно розширяє клієнтку базу серед середніх та великих підприємств.

І на останок розглянемо АСБО «Фобос». На всіх структурних підрозділах залізниць впроваджено автоматизовану систему бухгалтерського обліку АСБО «Фобос» («Фінансовий облік, бухгалтерський облік і статистика»). Цю систему створив тандем фахівців залізничного транспорту — програмістів та фінансистів.

Розроблена фахівцями Державного підприємства «ПКТБ АСУЗТ УЗ» система забезпечує автоматизоване ведення бухгалтерського, податкового обліку й формування фінансової звітності відповідно до:

- законодавчих актів (з бухгалтерського та податкового обліку);
- національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО) та інших нормативних документів Міністерства фінансів України;
- нормативних документів Укрзалізниці (Облікової політики УЗ, Порядку економічних взаємовідносин тощо).

Програмне забезпечення становить сукупність програм для реалізації функціональних комплексів задач, що підлягають автоматизації у відповідних модулях системи. Вибране се-

редовище розробки повинно забезпечувати розвиток системи в майбутньому. Зважаючи на це, клієнтська частина «АСБО ФОБОС» реалізована засобами технології .NET. Як платформа для розробки використовується Microsoft.NET Framework. Мова програмування сумісна з Microsoft Visual Studio.NET.

До цієї автоматизованої системи мають доступ більшість працівників підприємства через локальну комп'ютерну мережу, це дає змогу оперативно отримувати інформацію та суттєво зекономити робочий час спеціалістів.

Єдиним недоліком цього програмного забезпечення є прилаштування тільки для Укрзалізниці. Цього програмного забезпечення немає в загальному доступі, воно розраховано тільки для однієї організації.

Висновки. В даній роботі було розглянуто три різних програмних забезпечення:

1. Доступне;
2. Багатофункціональне;
3. Вузькоспеціалізоване;

Звичайно це далеко не все, що може запропонувати нам ринок технологій. Також є такі автоматизовані системи:

- ✓ Програма «ПростБух» - для початківців і не планують замахуватися на завдання підприємців.
- ✓ Спеціальна програма MiniMax-plus призначена для формування та друку цінників, етикеток і товарних ярликів. Наявність їх - обов'язкова умова для роздрібною торгівлі.
- ✓ Медок – спеціалізується на веденні бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах.

Ведення бухгалтерського обліку із застосуванням комп'ютера в даний час стало нормою роботи на багатьох підприємствах. Використання в роботі бухгалтерської програми дає широкі можливості для автоматичного відображення будь-яких документів і господарських операцій у бухгалтерському обліку за допомогою бухгалтерських проводок, а також виключення арифметичних помилок. На комп'ютері легко формуються всі первинні і звітні документи.

Список використаних джерел.

1. Автоматизована система бухгалтерського обліку структурного підрозділу залізниці (АСБО ФОБОС) Адміністрування системи (Керівництво користувача). – 2007. - 23 с.
2. Гагарина Л. Г. Автоматизированные информационные системы: учеб. Пособие. М.: МИЭТ, 2003.
3. Галкина Г. Е. Бухгалтерские информационные системы (БУИС)/ Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права. М. : ММИЭИФП, 2002.
4. Ісаєв Г.М. Інформаційні системи в економіці: навчальний посібник - Омега-Л, 2006.
5. Лістровий, С. В. Автоматизація бухгалтерського обліку на структурних підрозділах залізниць // С. В. Лістровий, Л. П. Пивовар / Зб. науково-прак. ст. – Х.: УкрДАЗТ, 2011. – № 121. – С. 41-45.
6. Румянцева Е. Л., Слюсарь В. В. Информационные технологии: учеб. Пособие / Под ред. Проф. Л. Г. Гагариной. – М. : ИД “ФОРУМ”: ИНФРА –М, 2007.
7. Титоренко Г.А. Інформаційні технології в управлінні: Учеб. посібник для вузів / під ред. Проф. Г.А. Титоренко. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.

УДК 657.27

ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Омельчук К., 4 курс
chuk.ekaterina@yandex.ua

Науковий керівник

Голуб Н. О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: omel-

e-mail: natalija-golub@yandex.ua

У статті розглянуто проблеми бухгалтерського обліку на малих підприємствах України, їх особливості бухгалтерського обліку. За результатами дослідження зроблено висновки та запропоновано шляхи покращення бухгалтерського обліку на малих підприємствах України.

Постановка проблеми. Становлення конкурентно-здатної економіки з розвинутим приватним сектором є стратегічним курсом економічної політики України. Важливою умовою радикальних ринкових перебудов і реалізації стратегії економічного зростання є становлення та розвиток малого бізнесу. Саме цей сектор економіки стимулює конкуренцію, сприяє послабленню монополізму, впливає на структуру економіки та на якісну характеристику валового внутрішнього продукту, розширює сферу свободи ринкового вибору, характеризується раціональними формами управління, забезпечує швидку реалізацію інновацій. Завдяки малому бізнесу відбувається формування середнього класу, який складає соціальну базу економічної реформи, забезпечує стабільність суспільства та сприяє соціально-економічному розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень. У статті були використані результати наукових робіт Білухи М.Т., Бачинського В.І., Бутинця Ф.Ф., Варналія З.С., Голова С.Ф., Давидова Г.М., Дороша Н.І., Єфименка В.І., Зубілевич С.Я., Кужельного М.В., Мних Є.В., Пархоменко В.М., Петрик О., Рудницького В.С., Сопка В.В., Шатковської Л.С., Усач Б.Ф. та ін.

Метою статті є обґрунтування теоретичних положень, розробка рекомендацій щодо покращення та удосконалення організації обліку на підприємствах малого бізнесу з метою забезпечення ефективного функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання.

Основні матеріали дослідження. За поширеним у світовій практиці визначенням, малим називається бізнес, який має певні характеристики. (Рис.1)

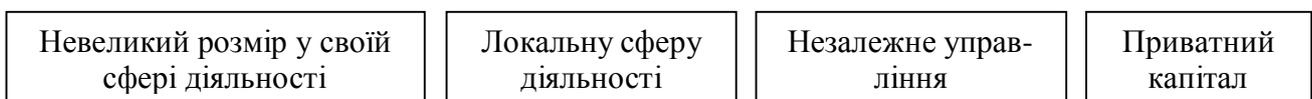

Рис. 1. Характеристики малого бізнесу

Основні переваги малого бізнесу: 1) Розмір ринку. 2) Інновації і зміни. 3) Особистий контакт. 4) Соціальна адаптація. *Основні недоліки малого бізнесу:* 1) Неоднаковий доступ до ресурсів. 2) Відсутність ефекту масштабу. 3) Відсутність внутрішньої спеціалізації. 4) Державне регулювання. За умов наявної соціально-економічної кризи, що має місце в Україні визначальну роль малого бізнесу можна охарактеризувати наступними рисами: - значний сектор економіки; - свобода ринкового вибору; - формування конкурентного середовища; - залучення до легальної економічної сфери коштів, що перебувають поза банківською сферою економіки; - основа дрібнотоварного виробництва; - швидка окупність витрат; - реалізація інновацій; - створення робочих місць без будь-якого фінансування з боку держави; - розширення самозайнятості населення; - основа формування середнього класу. За останні роки кількість малих підприємств нарощувалася щорічно тільки на 11-12 тис. Але вплив загальної

світової економічної кризи не міг не позначитися на розвитку сфери малого бізнесу в Україні. З 2008 року темп росту кількості суб'єктів малого підприємництва в країні є від'ємним. Основні показники розвитку суб'єктів малого підприємництва з 2012 року можна побачити в таблиці 1.

Таблиця 1.

Основні показники розвитку суб'єктів малого підприємництва

Суб'єкти малого підприємництва – всього				У тому числі					
Роки	кількість суб'єктів малого підприємництва на 10 тис. осіб населення, одиниць	кількість зайнятих працівників, тис. осіб		обсяг реалізованої продукції, (робіт, послуг), млн. грн	малі підприємства		фізичні особи-підприємці		
		всього	з неї найманих працівників		кількість зайнятих працівників, тис. осіб		обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг), млн. грн	кількість зайнятих працівників, тис. осіб	обсяг реалізованої продукції, (робіт, послуг), млн. грн.
					всього	з неї найманих працівників			
2012	609	6308	3745,1	701635	2319	2206,2	496683	3989	204952
2013	661	6451	3665,8	657644	2227,4	2106,5	461691	4223,5	195953
2014	672	6621	3721,7	646533	2267,8	2071,3	452378	4122,1	184321

Значно відрізняється кількість малих підприємств по регіонах України, оскільки основними сферами малого бізнесу у країні є торгівля, громадське харчування і різні послуги населенню - такі що вимагають мінімальних первинних капіталів у порівнянні з великим товарним виробництвом. Порядок спрощеного обліку для суб'єктів малого підприємництва (далі, СМП) визначений інструкцією №291 та Положенням №196 із внесеними змінами. Відповідно до цих документів, СМП на свій вибір можуть застосовувати декілька варіантів бухгалтерського обліку активів, зобов'язань та власного капіталу: із використанням рахунків обліку витрат за елементами (84 „Витрати за елементами та 85 „Інші витрати”) із веденням поточного обліку залишків незавершеного виробництва та застосуванням рахунку 23 „Виробництво” та рахунку .26 „Готова продукція”; із використанням рахунків обліку витрат за елементами (84 „Витрати за елементами та 85 „Інші витрати”) без веденням поточного обліку залишків незавершеного виробництва, але із застосуванням рахунку. 23 „Виробництво” та рахунку 26 „Готова продукція”; із використанням рахунків обліку витрат за елементами (84 „Витрати за елементами та 85 „Інші витрати”) без застосування рахунку. 23 „Виробництво” та рахунку.26 „Готова продукція”; із використанням Плану рахунків №291. Фінансовий звіт малого підприємства складають всі суб'єкти малого підприємництва - юридичні особи. До них згідно частини третьої ст.55 ГКУ відносяться суб'єкти, в яких виконані умови: 1) Середня чисельність працівників не перевищує 50. 2) річний дохід не перевищує суму, еквівалентну 10 млн.євро, розраховану за середньорічним курсом НБУ. Якщо юридична особа відповідає цим критеріям за результатами діяльності за рік, вона подає «малі» форми фінансової звітності. Відповідно до ч.3 ст.291 Податкового кодексу України юридична особа чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає встановленим вимогам та реєструється платником єдиного податку в визначеному порядку. Малі підприємства застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на 6 груп платників єдиного податку. Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності надає суб'єкту малого підприємництва низку переваг: - спрощення процедури і порядку реєстрації платника податку. Суб'єкти малого підприємництва можуть перейти на сплату єдиного податку як з початку року, так і з початку будь-якого кварталу; - значно спрощуються розрахунки, пов'язані з визначенням сум податків; - замість різноманітних форм податкової звітності за податками та зборами, які заміщуються

єдиним податком, заповнюється одна форма звітності - розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва - юридичною особою, що подається до податкового органу раз на квартал;- спрощується ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності, що передбачено Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку; - надається право вибору сплати ПДВ.

Висновок. У сучасних умовах діяльності малих підприємств на облік покладено завдання - покращити інформаційне забезпечення управління. Це зумовлює потребу перегляду низки теоретичних та практичних положень бухгалтерського обліку, методики формування та обробки облікової інформації в підприємствах малого бізнесу. Для того, щоб ефективно вирішити ці питання у контексті реформування обліку в Україні, в першу чергу, необхідно встановити засади та пріоритети побудови бухгалтерського обліку на малих підприємствах, врахувати їх при формуванні пропозицій щодо його методики та організації. Поряд з перевагами спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, існують і певні вади, що стримують розвиток малого підприємництва в Україні, зокрема: - обмеження обсягів виторгу суб'єктів малого бізнесу, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування; - суми єдиного податку фізичної особи-платника податку сплачуються авансом за звітний період (квартал). При цьому не враховують, чи буде фактично отримано дохід від здійснення такої діяльності за звітний період; - елемент подвійного оподаткування в спрощеній системі за ставкою 3 % за умови сплати ПДВ. Оскільки 3 % податку нараховують, виходячи з виторгу, включаючи ПДВ, яка надходить від покупців на поточний рахунок чи в касу підприємства, а це економічно неправильно. На сьогодні основним завданням податкової політики в Україні залишається формування умов для розвитку малого бізнесу, що сприятиме подальшому розвитку підприємницької діяльності в Україні, збільшенню надходжень до бюджету, створенню конкурентного середовища та усуненню схем зловживання спрощеною системою.

Список використаних джерел.

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № XIV від 16.07.1999 р.
2. Бойченко Н.В. Теоретичні аспекти розвитку малого підприємництва в Україні // Прогресивні ресурсозберігаючі технології та їх економічне обґрунтування у підприємствах харчування. Економічні проблеми торгівлі: Зб. наук. пр. – Харків: ХДУХТ, 2002. – С.107-111.
3. Бойченко Н.В. Удосконалення бухгалтерського обліку в підприємствах малого бізнесу за допомогою інформаційних систем // Прогресивні ресурсозберігаючі технології та їх економічне обґрунтування у підприємствах харчування. Економічні проблеми торгівлі: Зб. наук. пр. – Харків: ХДУХТ, 2003. – С.113-120.
4. Труш І.В. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» потребує удосконалення // Право України. — 2002. — № 12. — С. 95.
5. Мале підприємництво в Україні: Зб. норм.-прав, актів. 2010. — 192 с.

УДК 631.162

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗЕМЕЛЬНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Черток О.О., 4 курс

Науковий керівник

Вареник О.Ф., старший викладач

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

e-mail: varenik_olga_bumib@ukr.net

e-mail: varenik_olga_bumib@ukr.net

Зроблено аналіз існуючої системи ринкових відносин у системі землекористування. Наведено підхід до відображення земельного капіталу в бухгалтерському обліку. Розглянуті та узагальнені пропозиції щодо запровадження обліку земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

Постановка проблеми. Останніми роками вчені акцентують увагу на необхідності обліку інших, крім традиційних для вітчизняної практики, видів капіталу, що можна пояснити, як зазначає Г. Кірейцев, розширенням предмета економічної теорії, яке зумовило зміни в тлумаченні категорії «капітал». Вона стала поширюватися на людину, з'явилися поняття «людський капітал», «інтелектуальний капітал», «соціальний капітал» як сукупність норм, правил, зв'язків та організацій, що є зовнішнім середовищем для суб'єкта економічної діяльності [3, с. 27]. Питання про місце фізичного земельного капіталу в системі економічних відносин піднімається в літературі з часів започаткування теорії фізичної економії і на сьогодні не втратило своєї актуальності.

Аналіз останніх досліджень. Використання та облікове забезпечення земельних ресурсів стало предметом наукових досліджень багатьох учених. Особлива увага приділяється питанню власності на землю, яке досліджують М. Данилишин, П. Саблук, М. Федоров, О. Котикова та ін. Питаннями облікового забезпечення земельних відносин займаються В. Жук, М. Дем'яненко, Г. Кірейцев, В. Ярмоленко, Л. Сук та ін.

Водночас визначення місця земельного капіталу як об'єкта бухгалтерського обліку потребує додаткового вивчення, на підставі чого можна дати рекомендації щодо обліку земель сільськогосподарського призначення.

Мета статті. Визначення земельного капіталу як об'єкта обліку та узагальнення його особливостей для запровадження методичних засад облікового забезпечення; обґрунтування потреби в запровадженні обліку земельних ділянок на підприємствах аграрного сектору економіки.

Основні матеріали дослідження. Основною складовою національного багатства і цінним природним ресурсом будь-якої країни є земля. Проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок та подальша постановка їх на баланси сільськогосподарських підприємств вимагає чіткого та достовірного інформаційно-облікового забезпечення. Інформаційна база, що існує сьогодні, формується переважно системою бухгалтерського обліку, яка не містить спеціальних даних, потрібних для проведення оцінки земельних ділянок і подальшого відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку. Саме тому для всіх сільськогосподарських підприємств необхідним є впровадження такої системи обліку земельних ділянок, яка забезпечить збір і систематизацію особливих даних про кількість, якість і стан використання земель різного функціонального призначення [2, с. 180].

Визначені експертами Світового банку реконструкції і розвитку пропорції стосовно теперішнього стану більшості сільськогосподарських підприємств видаються неадекватними, оскільки вирішальними чинниками, які впливають на ефективність виробництва, на переконання більшості менеджерів галузі, є фізичний та природний капітали. Причому залежність результатів діяльності від природнокліматичних умов у сільському господарстві чи не найбільша.

Стосовно зазначеного об'єкта дослідження підтвердженням можуть бути результати діяльності будь-якої сукупності сільськогосподарських підприємств за порівнянними природно-кліматичними умовами та масою фізичного капіталу, оскільки вони зазвичай дають однаковий тренд щодо фактичних значень показників за підгрупами «передові – відсталі» як у короткотривалому, так і довгостроковому періоді. Часто високий рівень забезпеченості виробництва матеріальними ресурсами, якщо він не підкріплюється таким самим інтелектуальним капіталом персоналу, зводить нанівець усі переваги сільськогосподарського підприємства, зумовлені його фізичним і природним капіталами. Зважаючи на це, тлумачення сутності капіталу повинно бути доповнене і відобразити зміст його складових: фізичних, природних і трудових ресурсів. Адже ситуація, коли він охоплює лише фізичну складову, як зазначає П. Саблук, але поза ним залишається вартість землі, призводить до диспаратних перекосів у ціноутворенні, не дає змоги державі виконати основну її функцію – відпрацювати дієвий економічний механізм регулювання міжгалузевих відносин [7, с. 69]. Проте й нині у вітчизняній економічній теорії у тлумаченні капіталу не враховано те, що в сільськогосподарському виробництві, поряд із фізичним капіталом, не меншу роль відіграє і природний капітал. Непрямо його наявність у цій галузі визнавав К. Маркс, вказуючи: «Одна й та ж кількість праці виражається, наприклад, у сприятливому році у 8 бушелях пшениці, у несприятливому – лише в 4 бушелях» [5, с. 48].

Земельні відносини в сільському господарстві слід розглядати як основний елемент галузі, як складову аграрних відносин. В Україні діє мораторій на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення, однак в юридичній практиці постійно здійснюються операції з відчуження земельних ділянок. Одним зі способів обійти мораторій є укладання попередніх договорів купівлі-продажу, які повинні набути чинності після закінчення дії мораторію. Причиною цього є недосконалість в чинному земельному законодавстві [4, с. 36]. На жаль, в Україні немає достовірної інформації про масштаби таких операцій у сфері купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення, що не дає змоги передбачити, чим ці негативні явища загрожують селянам і національній економіці в майбутньому. Окрім того, така ситуація загрожує створенням земельних монополістів. Окремі вчені заперечують правомірність введення вартості землі у власний капітал сільськогосподарських підприємств, хоч водночас вважають за можливе інтеграцію дрібних товаровиробників – селянських господарств – з фірмами і компаніями агропромислового комплексу на пайовій основі зі своїм земельним капіталом, на який одержуватимуть частину створеної вартості. Такий підхід є половинчастим і не сприятиме вирішенню проблеми суттєвого нарощування передусім обсягів залучення капіталу в аграрний сектор економіки, оскільки надходження з інших галузей, а тим паче від іноземних інвесторів може бути реальним лише за умови надійного забезпечення прав власності.

Забезпечити інтенсивний інноваційний розвиток сільськогосподарських підприємств можна лише завдяки істотному зростанню в них сукупного капіталу, що за існуючих умов можна здійснити, як підкреслює академік В. Андрійчук, лише через його залучення із зовнішніх джерел фінансування [1, с. 11].

Розглядаючи ці підходи з позицій бухгалтерського обліку, слід звернути увагу, що в принципі його методика вже передбачає саме те, що «земля – об'єкт капіталу», оскільки за Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для цього передбачено спеціальний субрахунок 101 «Земельні ділянки» із зазначенням сфери застосування «Усі види діяльності». На сьогодні значна кількість сільськогосподарських підприємств обліковує на балансі вартість земель, проте несільськогосподарського призначення, які не мають такого вирішального значення з позицій формування власного капіталу підприємств аграрного сектору.

Отже, визнати вартість землі складовою власного капіталу сільськогосподарських підприємств слід якомога швидше. В іншому разі його реальна сума завжди буде непорівнянною з капіталом переробних підприємств, а тому розподіл додаткової вартості,

створеної у сфері виробництва сировини та її переробки, далі здійснюватиметься за викривленими пропорціями.

Ці диспропорції, які на практиці виливаються у диспаритет цін, заважають створенню акціонерного капіталу через об'єднання промислового з аграрним, бо прибуток в промисловості завжди буде більший, ніж той, який залишається в аграрному секторі. Залучення землі у вартість капіталу сільськогосподарських підприємств сприятиме об'єднанню їхнього капіталу з капіталом переробних підприємств, раціональному розподілу створеної додаткової вартості пропорційно до загальної суми акціонерного капіталу. Саме такий підхід може бути запорукою виконання завдань, які стоять перед аграрним сектором щодо підвищення його ефективності, адже, як підкреслює академік П. Саблук: «Майбутнє України – в постіндустріальній моделі розвитку суспільства, яка передбачає об'єднання капіталу землі та індустрії при одержанні прибутку на рівні, достатньому для вирішування проблем соціуму» [7, с. 63].

Особливих труднощів із введенням сільськогосподарських угідь до власного капіталу не буде, зважаючи на те, що ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН розробив методiku їхньої оцінки, затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.95 р. № 213. Отже, кореспонденцією дебет рахунка 101 «Земельні ділянки» кредит рахунка 401 «Статутний капітал» (402 «Пайовий капітал») визнається вартість землі як власного капіталу сільськогосподарських підприємств.

Висновок. Формування ринку земель сільськогосподарського призначення є складним і тривалим процесом. Вирішення питання легалізації земельного капіталу в бухгалтерському обліку потребує внесення концептуальних змін у систему управління методологією бухгалтерського обліку в аграрному секторі. Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України спільно з Міністерством аграрної політики України розробили Концепцію розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі України [6], запровадження якої передбачає вирішення окресленого питання. Зокрема, хоча земля є лише особливою формою капіталу, вона не обліковується в його складі, що викривляє звітну інформацію як про вартість підприємств, так і про ефективність їхньої діяльності. З огляду на це вартість сільськогосподарських угідь слід визнати структурною частиною власного капіталу підприємства. Вирішення цього питання потребує передусім адекватного наукового забезпечення нормативного регулювання методології та організації бухгалтерського обліку земельного капіталу.

Список використаних джерел.

9. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз : [монографія] / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2005. – 292 с.
10. Жук В. М. Бухгалтерський облік земель сільськогосподарського призначення: теорія і практика / В.М. Жук // Економічні науки. Серія “Облік і фінанси” : зб. наук. праць. – Луцьк, 2008. – Вип. 5 (20), ч. 1. – С.179–185.
11. Кірейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки : [монографія] / Г. Г. Кірейцев. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 236 с.
12. Котикова О. Перспективи розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні / О. Котикова, І. Власенко // Економіст. – 2013. – № 3. – С. 36–37.
13. Маркс К. Капітал. Критика политической экономии / К. Маркс ; [пер. И. И. Скворцова-Степанова]. – Т. 1, кн.1. Процесс производства капитала. – М. : Политиздат, 1978. – 907 с.
14. Проект Концепції розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки України [Електронний ресурс] // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – Режим доступу : <http://magazine.faaf.org.ua/content/>.
15. Саблук П. Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період / П. Т. Саблук. – К. : ННЦ «ІАЕ» УААН, 2008. – 100 с

УДК 631.162

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Приходько Т.В., 5 курс

Науковий керівник

Соловйов Д. І., к.е.н., ст. викладач

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

e-mail: 7solovyov7@mail.ru

e-mail: 7solovyov7@mail.ru

У статті на основі регуляторів, розглянуто вимоги до створення та функціонування аудиторських фірм, виділено організаційні критерії якості, які б визначали рівень дотримання законодавства в частині заснування та організації контролю в сфері аудиторської діяльності

Постановка проблеми. Оцінюючи результати якості роботи аудиторів, треба враховувати особливості їх діяльності, результативність якої виявляється в досягненнях всього колективу зазвичай через певний час. Велике значення мають також і показники індивідуальної результативності роботи. Від якості роботи аудиторів залежить престиж фірми, імідж і всі показники роботи підприємства - прибуток, фонд заробітної плати, а також економічний стан клієнтів аудиторського підприємства, престиж фірми.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження окремих питань контролю якості роботи аудиторів та аудиторських фірм здійснили наступні науковці: В.Д. Андреев, Э.А. Аренс, І.А. Белобжецький, В.В. Бурцев, Дж.К. Лоббек, Дж.К. Робертсон, В.П. Суйц, Дж. Фостер, Ч.Т. Хорнгрен, Л.А. Шмельцер, С.О. Шохін та ін.

Мета статті. Обґрунтування вимог до створення та функціонування аудиторських фірм, виділено організаційні критерії якості.

Основні матеріали дослідження. Якісна робота аудиторів - це робота, виконана на основі принципів аудиту відповідно до нормативних актів. Враховуючи структуру системи контролю якості аудиторських послуг, всі критерії варто сформулювати по декільком групам. Так, відповідно до регуляторів (законодавчих актів, регламентних і нормативних документів, інструктивних матеріалів) та вказаних у них вимог до створення та функціонування аудиторських фірм, доцільно виділити організаційні критерії якості, які б визначали рівень дотримання законодавства в частині заснування та організації контролю в сфері аудиторської діяльності.

Наступною групою варто виділити професійно-етичні критерії, оскільки кожен об'єкт зовнішнього контролю має власне кадрове забезпечення, яке є основою високого рівня наданих послуг. В першу чергу, необхідно підібрати персонал і організувати його роботу. Для цього необхідно оцінити здатність і готовність кожного співробітника до виконання тих чи інших функцій, його схильність до аналізу і синтезу, прагнення до пізнання, кваліфікацію і психологічну стійкість, стан здоров'я та інші фактори, що впливають на ефективність праці, розробити мотиваційний інструментарій впливу на співробітників фірми, спрямований на підвищення якості праці фірми загалом. Саме до людських ресурсів сформовано значний перелік вимог, які представлені в Законі України «Про аудиторську діяльність», МСА, Кодексі професійної етики аудиторів. Дотримання вимог, зазначених в цих документах, говорить, що в аудиторській фірмі встановлено всі необхідні політики і процедури, які надають їй достатню впевненість в тому, що вона має достатньо персоналу, компетентність, здібності та відданість етичним принципам, які необхідні для виконання роботи. Крім того, досліджуючи виконання професійно-етичних критеріїв, варто враховувати рядових працівників, оскільки не весь персонал аудиторської фірми є сертифікованими аудиторами. До них також повинні встановлюватися високі критерії, яким вони мають відповідати. Не менш важливі є методичні критерії, пов'язані з рівнем методичного забезпечення аудиту, наявністю розроблених та затверджених внутрішніх стандартів, нормативів контролю, методик прове-

дення аудиту, робочих та інших документів. Останньою групою є матеріально-технічні критерії, до яких відноситься забезпечення матеріально-технічними і фінансовими ресурсами, наявність інфраструктури комунікацій та каналів зв'язку, інформаційних ресурсів.

Основа для надання якісних послуг створює кваліфікований персонал та матеріальна база. Саме тому значну увагу варто приділити таким двом групам критеріїв, як професійно-етичним та матеріально-технічним. Їх дотримання можна назвати фундаментом високої якості аудиту.

Формуючи ряд професійно-етичних критеріїв до кадрової складової, варто виділити мотивацію. Оскільки незацікавлений спеціаліст не буде працювати максимально ефективно навіть з гарною матеріальною базою, а зацікавлений, крім повної робочої віддачі, шукатиме можливі шляхи досягнення високого рівня надання послуг та його подальшого підвищення. Таким чином, інтерес, підкріплений матеріальною базою, здатен стати фундаментом для формування якісних послуг та реального їх підвищення.

Критерії матеріально-технічної групи спрямовані на оцінку наявності та стану матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів, а також інфраструктури підприємства. Матеріальними є: будівлі, споруди, транспортні засоби, робочі матеріали, наявність окремого робочого місця. Не дивлячись на те, що інформація, яку зацікавлені отримати користувачі, відрізняється за метою складання та змістовими характеристиками, вона має відповідати якісним характеристикам в яких зацікавлені всі користувачі. Це: надійність, доказовість, неупередженість, релевантність, старанність, своєчасність, доступність для сприйняття, придатність для прийняття рішень. Всі вони передбачені МСА, а значить є критеріями, які базуються на нормативній базі.

Критерії організаційної групи спрямовані на оцінку функціонування аудиторської фірми. Основним завданням для них є визначення рівня якості управління та безпосередньо роботи керівництва. Сюди відносимо додержання законодавства у частині створення та функціонування суб'єкта аудиторської діяльності, організацію роботи з персоналом та клієнтами, наявність системи внутрішнього контролю та корпоративну культуру.

Результати аудиту надаються різними групами користувачів, зацікавлених у якісній та неупередженій думці аудитора. І кожен з них має свої власні суб'єктивні інтереси та вимоги до отриманих аудиторських висновків. Так зовнішні користувачі, представлені кредиторами та фінансовими установами, існуючими та потенційними інвесторами, власниками капіталу та ін., сприймають результати аудиту як рівень довіри чи недовіри до фінансової звітності.

Внутрішні користувачі, у вигляді керівництва підприємства-замовника, персоналу бухгалтерії, керівництва враховуються конкурентні переваги, показники фінансової діяльності, термін роботи фірми на ринку аудиторських послуг. Але даний рейтинг лише показуватиме нам стан на ринку аудиторських послуг в країні та «авторитетність» окремо взятих фірм. А лідерство у таких рейтингах зовсім не свідчить, що дана фірма надає найбільш якісні аудиторські послуги.

Висновок. Якість роботи аудиторської фірми забезпечується завдяки виконанню вимог стандартів, що надає впевненості користувачам у прийнятній якості аудиторських послуг і створює основу для довіри до висновку аудитора. Але орієнтація аудиторської фірми на відповідність стандартам знижує її стратегічні переваги, тобто професійна діяльність аудиторської фірми може відповідати стандартам аудиторської діяльності і не відповідати стандартам якості, встановленим потенційними клієнтами та іншими зацікавленими користувачами.

Список використаних джерел.

1. Аудит: сучасні тенденції розвитку в Україні та світі: монографія / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко; за ред. Ф.Ф. Бутинця. - Житомир: ЖДТУ, 2004. - 564 с.
2. Редько О. Ю. Аудит в Україні. Морфологія: монографія / О.Ю. Редько. - К.: ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2008. - 493 с.

УДК 631.162

ПРИНЦИПИ УДОСКОНАЛЕННЯ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПОСЛУГ

Тур В., магістрант

Науковий керівник

Соловійов Д.І., к.е.н., ст. викладач

e-mail: 7solovyov7@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті розкрито особливості калькулювання собівартості послуг підприємств АПК у разі коли облік затрат на виконання робіт ведеться за послугами у розрізі статей витрат, які не завжди збігаються з тими, які пропонуються методичними рекомендаціями.

Постановка проблеми. Відомо, що під час формування виробничої собівартості послуг витрати основної діяльності організацій можуть групуватися за такими статтями калькуляції: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; експлуатація машин та механізмів; відрахування на соціальні заходи; інші прямі витрати; загальновиробничі витрати. Наведений перелік затрат пропонують Методичні рекомендації з формування собівартості послуг.

Аналіз останніх досліджень. Значний внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів функціонування й удосконалення системи обліку та управління виробничими витратами зробили українські вчені: М.Т. Білуха, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, С.Ф. Голлов, Я.А. Гончарук, З.В. Гуцайлюк, В.А. Дерій, Н.П. Кузик, В.Ф. Максимова, В.М. Мурашко, Л.В. Нападовська, В.В. Сопко, Л.В. Сухарева, Н.М. Ткаченко, Б.Ф. Усач, М.Г. Чумаченко, Л.С. Шатковська, В.О. Шевчук та ін.

Мета статті. Вироблення теоретико-методичних положень щодо формування системи обліку та управління виробничими витратами. А також удосконалення класифікації виробничих витрат, що дасть змогу спростити процедуру обліку операційних витрат виробництва..

Основні матеріали дослідження. Вартість витрачених на потреби послуг матеріальних ресурсів показується за калькуляційною статтею «Матеріальні витрати», до складу якої не включаються витрати на водопостачання та електроенергію. Останні виділені як самостійні статті витрат.

Окремими статтями витрат на є ще такі, як: «Витрати на здійснення технічного нагляду», «Автопослуги», «Амортизація інших необоротних активів», «Ремонт обладнання», «Списання МШП», «Телефонні переговори», «Господарські потреби», «Відшкодування витрат», «Охорона об'єктів», «Інвентарна справа», «Витрати на відрядження», «Електротехнічне обстеження».

Наведені статті витрат є нічим іншим, як окремим видами затрат, які згідно із Методичними рекомендаціями повинні ввійти до складу таких калькуляційних статей як «Загально-виробничі витрати» або «Інші прямі витрати».

У складі загально-виробничих витрат досліджуваного підприємства знаходять своє відображення окремі види затрат, які не мають відношення до них.

Вказані витрати мають відношення до організації в цілому, внаслідок чого нами пропонується обліковувати їх на рахунок 92 «Адміністративні витрати».

Такий стан справ, який є на нашому підприємстві сьогодні, не можна вважати виправданим, так як при цьому необґрунтовано відбувається завищення виробничої собівартості послуг.

Згідно із нашим переконанням, такий порядок зведення виробничих затрат не дає змоги здійснювати на науковій основі планування виробничих затрат за статтями калькуляції, вести належний контроль за формуванням витрат, проводити їх достовірний економічний аналіз та прогнозувати на перспективу.

Резюмуючи вище сказане, можна підсумувати, що процес калькулювання собівартості наданих послуг перебуває на нижчому рівні, ніж вимагають умови господарювання.

Головним недоліком діючої системи калькулювання слід вважати:

- невідповідність назв окремих статей затрат Методичним рекомендаціям з формування собівартості послуг;
- недостовірність включення деяких видів затрат до складу прямих витрат;
- надмірне розукрупнення статей затрат та ведення їх обліку за окремими видами затрат;
- включення окремих видів затрат періоду до складу загально виробничих витрат.

Із метою усунення вказаних недоліків доцільно, на нашу думку, привести існуючий порядок обліку затрат до Методичних рекомендацій з формування собівартості послуг. Разом з тим необхідно запровадити зарубіжний досвід системи калькулювання «Директ-костинг», якому притаманні такі особливості:

- облік і планування собівартості послуг здійснюється тільки за змінними затратами, причому постійні затрати списуються безпосередньо на фінансові результати;
- існує можливість вивчення взаємозв'язку і взаємозалежності між обсягом виробництва, затратами і прибутком.

Практичне застосування вказаної системи калькулювання дасть можливість використовувати такі основні показники калькулювання собівартості послуг:

- коефіцієнт змінних затрат (відношення величини змінних затрат до ціни реалізації);
- коефіцієнт маржинальних надходжень (відношення різниці між ціною реалізації та змінними затратами, маржинального доходу до ціни реалізації). Чим більше його значення, тим вища потенційна прибутковість послуг: більший резерв відшкодування накладних витрат і отримання прибутку. Отже, найбільш вигідно реалізовувати послуги з найбільшим коефіцієнтом маржинальних надходжень.

– напівмаржа (перевищення маржинального доходу центру відповідальності, виробу над специфічними затратами).

– запас фінансової міцності (зона безпеки), в грн. (різниця між плановим або фактичним та беззбитковим обсягом реалізації). Цей показник можна обчислити за формулою (3.1).

$$Z_{\text{фм}} = O_p - O_v \quad (3.1)$$

Де, O_p – фактично досягнутий (чи плановий) обсяг реалізації послуг;

O_v – обсяг реалізації послуг в точці беззбитковості.

– запас фінансової міцності (зона безпеки), в процентах (частка від ділення різниці планового, або фактичного й беззбиткового обсягу реалізації на виручку). Чим вищий цей показник у відсотках, тим стійкіший фінансовий стан підприємства. Його можна розрахувати за формулою (3.2).

$$Z_{\text{ФМ}} = V_{\text{пл}} - V_{\text{тбз}} \quad (3.2)$$

де, $Z_{\text{ФМ}}$ – запас фінансової міцності у відсотках, виражений обсягом планової реалізації продукту (послуг) понад обсяг «точки беззбитковості».

$V_{\text{пл}}$ – обсяг реалізації продукту (послуг) за плановий період.

Систему «директ-костинг» можна застосовувати у поєднанні з позамовним методом обліку затрат, який діє на нашому підприємстві. Завдяки директ-костингу розширюються аналітичні можливості обліку, причому спостерігається процес інтеграції обліку та аналізу. Тому директ-костинг у поєднанні з прийняттям управлінських рішень цілком справедливо називають системою управління.

Поряд із калькулюванням виробничої собівартості послуг на практиці може використовуватись ще й калькулювання повної її собівартості. Сучасні літературні джерела трактують це як метод обліку та калькулювання собівартості за повними затратами. Згідно з цим методом до собівартості об'єкта обліку включаються всі затрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції, незалежно від їх поділу на постійні й змінні, прямі та непрямі. Тобто метод обліку та калькулювання за повними затратами дає змогу отримати інформацію про всі

затрати підприємства, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції, виконанням робіт чи наданням послуг.

Калькулювання собівартості продукції як виробничої, так і повної має право на своє існування і, як засвідчує практичний досвід, успішно застосовується у діяльності підприємств і організацій залежно від кінцевої мети, яку вони ставлять перед собою.

Підсумовуючи зроблений аналіз стану калькулювання собівартості послуг, слід зазначити, що на сьогоднішній день його не можна вважати задовільним і він потребує свого суттєвого покращення. Адже відсутність своєчасної достовірної аналітичної інформації позбавляє апарат управління прийняття виважених управлінських рішень і на цій основі підвищення ефективності господарювання. Разом з тим, кожне підприємство чи організація мають право на використання тієї чи іншої системи калькулювання на даному етапі розвитку нашого суспільства, оскільки цілком очевидним є той факт, що кінцеве призначення їх різне. А раз так, то можемо сформулювати висновок щодо доцільності і об'єктивної необхідності практичного застосування як виробничої, так і повної собівартості.

Висновок. Головними напрямками вдосконалення калькулювання собівартості слід вважати:

– приведення існуючого порядку обліку затрат до вимог Методичних рекомендацій з формуванням собівартості робіт з метою більш достовірного віднесення окремих видів затрат до складу прямих та непрямих;

– запровадження системи калькулювання «директ-костинг» з метою отримання можливості використання таких основних показників калькулювання собівартості послуг як коефіцієнта змінних затрат; коефіцієнта маржинальних надходжень; маржинального доходу; напівмаржі; запасу фінансової міцності (зони безпеки) у вартісному виразі та у відсотках для прийняття управлінських рішень, що, безперечно, дасть змогу реально перетворити систему калькулювання у систему управління.

Список використаних джерел.

1. Іванілов, О. С. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства / О. С. Іванілов, В. В. Смачило, Є. В. Дубровська – К. Освіта, 2007. – 163 с.

2. Іванюта, П.В. Управління і ресурсами і витратами [Текст] : навчальний посібник / О. П. Лугінська ; ред. С. М. Іванюта; Мін-во освіти і науки України, Полтавський ун-т споживчої кооперації, Держ. комітет статистики України, Держ. академія статистики, обліку та аудиту, Полтавська філія. – К.: ЦУЛ, 2009. – 320 с. – ISBN 978-966-364-970-2

3. Кизим, Н.А. Оценка и прогнозирование неплатежеспособности предприятий [Текст] / Н. А. Кизим [и др.] ; Харьковский национальный экономический ун-т. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2004. – 144 с.: рис. – Библиогр.: с. 131–140. – ISBN 966-8515-60-9

4. Кисіль, Н.М. Особливості обліку витрат у підприємствах будівельної галузі [Текст] / Н.М. Кисіль, О.М. Яворська // Економіка, планування і управління в будівельному комплексі. Науковий вісник. – 2003. № 13. – с.197–201

УДК: 336.717.42: 334.72

ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Гончарова Д. С., 3 курс

Науковий керівник

Демченко І. В., к.е.н., старший викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: dariya.goncharova@list.ru

e-mail: ivanvd@mail.ru

У статті розглянуті проблеми кредитування підприємств України та запропоновані шляхи вирішення існуючих проблем.

Постановка проблеми. Останнім часом в Україні все більш загострюються проблеми фінансування та видачі кредитів представникам малого бізнесу. В основному проблема полягає у тому, що ці представники обмежені в належному доступі до ресурсів, які стандартно використовуються в ринковій економіці, таких як кошти банківської системи та ринку цінних паперів. Через це суб'єктам, які відкривають бізнес, дуже складно почати, тому що вони не мають достатньої кількості капіталу.

По більшій частині проблемою для представників малого бізнесу є брак початкового капіталу для відкриття підприємства або недоліки застави, яку вимагає банк для надання кредиту. Крім цього дуже великі процентні ставки, які встановлюються відповідно до норм Національного банку України (НБУ), роблять шанси на отримання підприємством кредитів в Україні практично не можливими [5].

Аналіз останніх досліджень. Проблемні питання малого бізнесу досліджували в своїх працях провідні науковці, такі як: З. С. Варналій, Л. І. Воротіна, Л. А. Колеснікова, які звертають свою увагу на різних підходах до вирішення проблем розвитку малих підприємств. Дослідження походження малого бізнесу, його місця та значення у розвинутих ринкових економіках є об'єктом уваги таких науковців, як: Т. Кондратюк, О. Кужель, В. Ляшенко, О. Мазур, В. Сизоненко, С. Соболь, В. Ткаченко та інші.

Мета дослідження. Виявити причини виникнення проблем, пов'язаних з різними видами кредитування підприємств малого бізнесу в Україні та визначити основні критерії і методи вирішення даних проблем.

Основний матеріал. У провідних країнах світу основну частину доходу державного бюджету забезпечують підприємства малого і середнього бізнесу. У нашій країні ситуація не така позитивна, і не дивлячись на всі численні програми держави що до підтримки цього сегменту економіки, частка підприємств малого і середнього бізнесу ще й досі залишається незначною [6].

Становлення та розвиток підприємств малого бізнесу є однією з головних проблем економічної політики держави в умовах переходу від адміністративно-командної економіки до нормально функціонуючої ринкової.

Саме малий бізнес створює 65-80 % валового національного продукту (ВНП), забезпечує ринкову конкуренцію, наслідком якої є висока якість товарів і найповніше задоволення потреб споживачів. В малому бізнесі зайнято близько 70% робочих місць. Проте порівняно з іншими країнами Україна має набагато гірші не тільки якісні, а й кількісні показники розвитку малого бізнесу. Отже, сфера малого та середнього бізнесу в ринковій економіці є ведучим сектором, який визначає темпи економічного росту, структуру та якість ВНП.

Для розвитку малого та середнього бізнесу необхідні вільні грошові кошти, які повинні бути спрямовані в найбільш привабливі сфери бізнесу. Але за сучасних умов не легко відшукати такі ресурси підприємствам будь-якої галузі.

Для того, щоб розвивати малі підприємства, мають бути створені спеціальні умови, в яких вони могли б користуватися, наприклад, позиковими коштами і гарантувати їх повер-

нення або мати додаткові відстрочення по виплатах чи найменшу податкову ставку і таке інше.

Серед банків поширена думка про великі ризики при кредитуванні підприємств малого бізнесу, але, як показує практичний досвід, це далеко не так. При якісній організації роботи кредитного відділу, позики цьому сегменту несуть порівняно менше ризиків, ніж великим компаніям. Хоча зараз багато компаній малого бізнесу не мають доступу до кредитів. Все через відсутність механізмів видачі коштів, що працювали б з урахуванням реалій українського ринку. Виходячи з цього, виникають додаткові проблеми малого бізнесу. Для більшості підприємців гальмівним чинником при отриманні кредиту є завеликі процентні ставки і проблема заставного майна. Недостатність гарантій відлякує банки від розвивання програми фінансування малого бізнесу.

Під кредитуванням бізнесу, зокрема й малого, мається на увазі видача позички суб'єкту, який збирається відкривати бізнес. Найчастіше такі суми видаються під відсотки. Як уже було зазначено проблема полягає в тому, що більшість банків не мають можливості надавати довгострокові позики і з прийнятними для підприємців відсотковими ставками [1].

Рішенням проблеми може стати залучення коштів на депозит, але це може бути дуже ризикований крок через нестабільність і постійні коливання ринку. Виникає ризик втрати всіх вкладених грошей і, як наслідок, – банкрутство. Після цього починати бізнес спочатку буде взагалі неможливо завдяки значним втратам часу та капіталу.

Нині в Україні стандартними строками для депозитів є 1, 3, 6, 9 і 12 місяців. Стає очевидним, що за можливості залучення пасивів на 1 рік і менше, видача кредитів у значних обсягах, на 10 років і більше, має підвищені ризики, оскільки не гарантує повернення залучених депозитів у зазначені терміни, отже, виникає ризик ліквідності.

Підприємства малого бізнесу України потребують придбання основних засобів, таких як виробничі, складські, офісні приміщення, високотехнологічне устаткування та інші. Важко сподіватись на гармонійний економічний розвиток країни за відсутності заходів стимулювання підприємств до збільшення основних засобів у вигляді нерухомого майна, технологічного устаткування, транспортної та спеціальної техніки, що вимагає довгострокових недорогих кредитів. Без капітальних вкладень, які вимагають кредитного важеля фінансових організацій з тривалими термінами запозичень і мінімальними процентними ставками неможливе довгострокове фінансове планування діяльності підприємств.

Основними напрямками дальшого розвитку малого підприємництва в Україні у найближчій перспективі є: формування належної законодавчої бази, сприятливої для розвитку малого бізнесу; вдосконалення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення матеріально-технічних та інноваційних умов розвитку малих підприємств; інформаційне та кадрове забезпечення бізнесу; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва.

Формування відповідної законодавчої бази розвитку малого підприємництва передбачає, насамперед, встановлення правових гарантій для забезпечення свободи і захисту приватної власності; розробку дійових законодавчо-нормативних актів, спрямованих на стимулювання малого бізнесу; усунення правових суперечностей і скасування положень, що гальмують розвиток приватної ініціативи.

Зараз найактуальнішими проблемами є розробка нових та вдосконалення діючих підходів до власності та форм її захисту; створення сприятливішого податкового, інвестиційного, інноваційного та цінового режимів для суб'єктів малого підприємництва; упорядкування механізму державного регулювання та контролю підприємницької діяльності.

Вирішення існуючих проблем розвитку малого підприємництва в Україні, створення відповідного середовища потребують докорінної перебудови державної політики щодо сприяння цьому сектору економіки. Зокрема, йдеться про створення відповідної правової бази розвитку малого підприємництва, фінансово-кредитну та матеріально-технічну підтримку, нау-

ково-методичне, інформаційно-консультативне та кадрове забезпечення малого підприємництва.

Отже, щоб стати провідним сектором в економіці бізнес потребує підтримки та допомоги. Тому однією з найбільш провідних напрямків розвитку на Україні повинна бути підтримка аграрного сектору державою та великими компаніями, а також створення абсолютно нової інфраструктури, яка спеціально буде створена для підтримки бізнесу, в тому числі і малого. Крім цього дуже важливо щоб розроблялися заходи зі створення і пошуку зовсім нових способів фінансування нових не зміцнених підприємств.

З метою вирішення проблем, пов'язаних з наданням банківською установою кредитних ресурсів підприємництву, необхідно:

- запровадити систему страхування ризиків, які забезпечуватимуть банківським установам відшкодування їхніх втрат, пов'язаних з неповерненням кредитів позичальниками;
- створити систему державної кредитної підтримки малого підприємництва, тобто систему, яка б дозволила реалізацію державного гарантійного забезпечення повернення кредитів, за рахунок створення розгалуженої мережі державних гарантійних фондів;
- створити товариства взаємного кредитування і взаємних гарантій;
- вдосконалити процедури надання кредитів (прозорі та чіткі умови щодо отримання кредитів);
- зменшити відсоткові ставки за кредитами та збільшити терміни кредитування;
- вдосконалити умови надання лізингу обладнання для малого бізнесу.

Список використаної літератури

1. Жукова, Н.К. Особливості кредитування комерційними банками суб'єктів господарювання в Україні / Н.К.Жукова // Банківська справа. – 2013. – №2. – С. 85.
2. Зимовець, В. Макроекономічні аспекти активізації банківського кредитування в Україні / Н. Шелудько, В.Зимовець. // – Вісник НБУ. – 2010. – №11. – С. 11-12.
3. Любунь, О. Фінансова стратегія банків з довгострокового кредитування підприємств / О.Любунь. // Банківська справа. – 2009. – №3. – С. 25-28.
4. Нові кредити, надані домашнім господарствам та нефінансовим корпораціям: НБУ. Статистичний бюлетень (електронне видання). Жовтень 2012. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=66239>
5. Украина – кредиты для бизнеса в 2013 году. – Режим доступу: <http://bizrating.com.ua/19/articles/624/index.html> – Украина – кредиты для бизнеса в 2013 году
6. Проблемы кредитования малого бизнеса. Почему не дают кредит? – Режим доступу: <http://creditwit.ru/biznes-kredity/problemy-kreditovaniya-malogo-biznesa.php> – Проблемы кредитования малого бизнеса. Почему не дают кредит?

УДК 631.162

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гавриленко Г., 4 курс

e-mail: anutaa1994@mail.ru

Науковий керівник:

Синяєва Л.В., д.е.н., професор

e-mail: ludsin 2008@yandex.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

У статті звертається увага на використання даних обліку витрат для оцінки та аналізу виконання планових показників, визначення результатів діяльності структурних підрозділів та підприємства в цілому, фактичної ефективності організаційно-технічних заходів, спрямованих на розвиток та удосконалення виробництва, для планово-економічних та аналітичних розрахунків.

Постановка проблеми. Велике значення для ефективності виробництва мають ціни на ресурси як чинник впливу на витрати. Від них залежить, які ресурси, в якій кількості та в якому вигляді використовуються у виробничому процесі. За допомогою цін зіставляються затрати різних факторів виробництва в одному грошовому вимірі. Тільки після цього можна ставити задачу вибору: як виготовити продукцію певних видів та обсягу з мінімальними витратами. Ця задача є головною для функції формування витрат.

Метою статті є своєчасна, повна і достовірна класифікація фактичних витрат, пов'язаних з виробництвом і збутом продукції.

Аналіз останніх досліджень. Початок ХХ ст. ознаменувався формуванням неокласиками виробничої функції. В її основу покладено ідею того, що економіка функціонує за принципом порівняння витрат і результатів. У зв'язку з різноманітністю варіантів організації і технології виробництва у спеціальній літературі запропоновано ряд виробничих функцій: класична виробнича функція (закон доходу), неокласична виробнича функція (Кобба-Дугласа), виробничі функції Леонтьєва, Гутенберга, Хайнена, Клока та ін. [10]. Ці функції описують взаємозв'язки між затратами факторів виробництва та обсягами кінцевої продукції і дають можливість визначити, за якої комбінації факторів виробництва отримується максимальна кількість продукції. Теорія виробництва була доповнена теорією витрат, в рамках якої теоретико-виробничі закономірності (виробничі функції) використовуються для постановки і вирішення економічних задач. Методологічною основою теорії витрат є взаємозв'язок між моделями виробництва та моделями витрат. Дослідження залежності рівня витрат від різних чинників здійснюється на основі функцій витрат. Функція формування витрат, яку розглядає дана теорія, полягає в такому визначенні та поєднанні чинників впливу на витрати факторів, за яких певний обсяг продукції виготовляється з мінімальними витратами.

Основні матеріали дослідження. Усвідомлення важливості витрат було притаманне ще первісному суспільству, про що свідчать історичні пам'ятки публічної звітності та обліку витрат. Наукове вивчення витрат пов'язане з класиками економічної теорії (А.Сміт, Д.Рікардо) та появою трудової теорії вартості, де витрати виробництва почали пов'язувати із застосуванням певних економічних ресурсів. У подальшому ж, представники інших економічних шкіл співвідносили витрати з різними видами факторів виробництва та різними їх комбінаціями. Основи сучасного бачення витрат були закладені в ХІХ ст. Поштовхом до подальшого вивчення витрат були зростаючі потреби виробництва.

В Україні у відповідності з законодавчими та нормативними документами встановлена класифікація витрат, яка включає дев'ять груп. Аналіз літературних джерел показує, що ряд авторів ґрунтуються на даній класифікації, доповнивши її ще однією групою: по відношенню витрат до процесу виробництва. У сучасній вітчизняній і зарубіжній літературі останнім часом більшість фахівців дотримуються цільового та функціонального підходу при

класифікації витрат в управлінському обліку.

Ще одна група авторів виділяє додаткові класифікаційні ознаки, які дозволяють розглянути витрати підприємства під дещо іншим кутом та значно розширити можливості їх аналізу і контролю.

Будь-яке виробництво пов'язане з витратами, оскільки це процес використання факторів виробництва, які втілюються у створеному продукті (товарі, послугі). Останній, як відомо, характеризується споживчою вартістю (корисністю) і трудомісткістю, тобто певною кількістю затрат уречевленої та живої праці. У підсумку вони і становлять вартість товару чи послуги. Частина їх вартості існує ще до процесу виробництва. Вона лише переноситься на виготовлений товар у вигляді вартості матеріальних витрат. Жива праця людини створює чистий продукт понад вартості перенесених на товар матеріальних витрат. Процес виробництва має безперервно повторюватись, а це можливо лише тоді, коли його фактори відтворюються. Частина вартості, яка авансується для постійного функціонування виробництва, визначається як витрати виробництва [16].

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу в результаті його вилучення або розподілу власниками).

Витрати підприємства є комплексним показником, в якому при плануванні повинна бути відображена велика кількість факторів, що впливають на його рівень. Усі фактори діляться на зовнішні та внутрішні.

До основних зовнішніх факторів відноситься зміна: цін на ресурси, які підприємство одержує від постачальників; розмірів мінімальної заробітної плати та обов'язкових платежів. Основними внутрішніми факторами є зміна продуктивності праці; трудомісткості та матеріаломісткості продукції.

Планові витрати підприємства визначаються, виходячи з планових обсягів господарської діяльності та нормативної потреби у виробничих запасах, трудових ресурсах і необоротних матеріальних та нематеріальних активах.

За економічним змістом (за видами витрат, економічної однорідності) виділяють витрати за економічними елементами та витрати за статтями калькуляції.

За ступенем однорідності або за єдністю складу витрати поділяються на одноелементні і комплексні. Традиційно в якості прикладу комплексних витрат призводять загальновиробничі витрати, до яких входять майже всі елементи.

Крім перерахованих вище груп, у фінансовому обліку виділяють такі класифікаційні ознаки: за центрами відповідальності (місцем виникнення витрат), за видами продукції (робіт, послуг), за календарними періодами (часу виникнення), за доцільності витрат за видами діяльності. Дані групи витрат також зустрічаються в класифікаціях управлінського обліку, у т. ч. по цільовому підходу.

Для організації обліку витрат за центрами відповідальності витрати групують за місцями їх виникнення. Це можуть бути цеху, підрозділу, дільниці та інші структурні підрозділи. Облік по центрах відповідальності тісно пов'язаний і залежить від організаційної структури підприємства.

Групування за видами продукції є інформаційною основою для калькулювання одиниці продукції та ціноутворення. Види продукції (робіт, послуг) називають носіями витрат.

Залежно від часу виникнення витрат і віднесення їх на собівартість продукції розрізняють витрати поточні, майбутніх періодів і майбутні витрати, а також довгострокові та одноразові.

Розрізняють також ефективні та неефективні витрати, які залежать від доцільності витрат. Ефективними називають витрати, які пов'язані з виробництвом і передбачені технологією і організацією виробництва і в результаті їх витрачання отримують продукт. Неефективними називають витрати невиробничого характеру, які не призводять до отримання доходу. Вони виникають в результаті порушення технології виробництва, організації гос-

подарської діяльності і носять необов'язковий характер. Дані витрати ще називають продуктивними і непродуктивними.

Залежно від видів діяльності витрати поділяють на ті, які виникають у процесі звичайної діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної) та ті, які виникають в процесі надзвичайної діяльності (втрати від стихійних лих, пожеж, землетрусів).

За видами витрати класифікуються за економічними елементами та за статтями калькуляції. У таблиці 1 наведено ознаки, за якими класифікуються витрати на виробництво за економічними елементами.

Таблиця 1 - Класифікація витрат на виробництво

№	Ознаки	Витрати
1	За місцем виникнення витрат	Витрати виробництва, цеху, дільниці, служби
2	За видами продукції, робіт, послуг	Витрати на виробу, типові представники виробів, групи однорідних виробів, одноразові замовлення, валову, товарну, реалізовану продукцію
3	За видами витрат	Витрати за економічними елементами, витрати за статтями калькуляції
4	За способами перенесення вартості на продукцію	Витрати прямі, непрямі
5	За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	Витрати умовно-змінні, умовно-постійні
6	За календарними періодами	Витрати поточні, одноразові

За місцем виникнення витрати на виробництво групуються за цехами, дільницями, службами та іншими адміністративно відокремленими структурними підрозділами виробництв.

За способами перенесення вартості на продукцію витрати поділяються на прямі та непрямі. Прямі – це витрати, які можуть бути віднесені безпосередньо до певного об'єкта витрат економічно можливим шляхом.

Непрямі витрати – витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до певного об'єкта витрат економічно можливим шляхом.

Висновки. Підприємство в процесі своєї діяльності здійснює матеріальні і грошові витрати на просте і розширене відтворення основних фондів і оборотних коштів, виробництво і реалізацію продукції, соціальний розвиток свого колективу та ін. Підприємство в цілому має працювати рентабельно. А це залежить від рівня витрат.

Сукупність витрат показує, у що обходиться підприємству виготовлення продукції. Для оцінки запасів готової продукції витрати поділяються на виробничі та невиробничі. З точки зору прийняття рішення витрати класифікуються за їх динамікою, а також прийняті і не прийняті в розрахунок, безповоротні, змінні, маржинальні і додаткові. І нарешті, для контролю за витратами і їх регулювання витрати класифікуються як регульовані і нерегульовані, постійні і змінні.

Значне зниження витрат виробництва досягається в результаті застосування прогресивних методів організації виробництва. Також велика роль у зниженні витрат виробництва належить державним програмам в області НТП та державним стандартам. З усього сказаного вище можна зробити висновок, що класифікація витрат та шляхи їх зниження є актуальною темою на сьогоднішній день.

Список використаних джерел

1.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський і фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 2-ге вид. доповнене і перероблене. – К.:Алеута, 2007. – 954 с.

2.Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів./ За редакцією проф.. Ф.Ф.Бутинця. – 5-те вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП»Рута», 2003. – 726 с.

УДК 657.1

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

Грибанов М.Є., магістрант

Науковий керівник

Клименко А.А., к.е.н., доцент

e-mail: Anna280807@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті розглянуто екологічну складову бухгалтерського обліку як підсистеми управління в агропромисловому виробництві.

Постановка проблеми. На сучасному етапі істотним напрямом економічної політики є забезпечення сталого еколого-економічного розвитку аграрного сектора економіки, стратегія якого повинна передбачати використання комплексу ефективних підходів, інструментів, важелів та механізмів, що сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності галузі, забезпечать її еколого-економічне зростання та раціональне природокористування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання екологічного обліку на підприємствах АПК розкривається в працях багатьох вчених, зокрема: В.М. Жук, С.А. Подолинський, Л.І. Максимів, А.А.Садеков та ін.

Метою статті є розкриття ваги складової екологічного обліку на підприємствах АПК, її сутності та ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішні результати екологічної діяльності підприємств АПК залежать від безперервності прийняття зважених і послідовних рішень його керівників, кожне з яких ґрунтується на існуючій інформаційній базі і в підсумку зумовлює кращий або гірший вплив на навколишнє природне середовище. Позитивним чинником у цьому є включення екологічної діяльності в систему бухгалтерського обліку і контролю. Зв'язок між екологічним менеджментом і такою системою, заснований на принципі «не можеш змінити і проаналізувати, не зможеш керувати», очевидний.

Однією з проблем екологічного менеджменту в цій площині є розробка і вдосконалення напрямів і принципів екологічного обліку та контролю, які включають в себе фінансовий і управлінський облік, звітність за екологічними показниками та екологічний аудит.

Екоефективний режим роботи знижує вплив підприємства на стан навколишнього природного середовища, одночасно підвищуючи його прибутковість. Однак ефективність може бути виміряна тільки за допомогою екологічного обліку, тобто подання точної інформації з природоохоронних витрат, заощаджень і впливу господарської діяльності на навколишнє природне середовище.

На сьогодні питання екологічної звітності і аудиту в нашій країні є найбільш неопрацьованими, малодослідженими сегментами екологічного менеджменту в стадії становлення. Поняття екологічного бухгалтерського обліку ще не набуло остаточного осмислення і логічної завершеності як комплексно сформована система знань в економіко-екологічній теорії та практиці. Безсумнівно, він має стати частиною управлінського обліку, який як автономна економічна категорія виник близько 20 років тому. Відповідно до нового підходу, облік повинен об'єднувати в собі процеси ідентифікації, вимірювання та комунікації еколого-економічної інформації, які б дали змогу користувачам ухвалювати на її основі відповідні управлінські рішення. Таким чином, у рамках традиційної системи обліку виділяється порівняно автономна підсистема інформаційної бази управління - екологічний бухгалтерський облік.

Слід підкреслити, що в термін «екологічний облік» різними авторами вкладається різний зміст. На національному рівні він тлумачиться як облік щодо фізичних запасів природних ресурсів, вартісної оцінки деградації навколишнього природного середовища і

відповідних витрат на природоохоронні заходи. На рівні підприємств облік природоохоронної діяльності може бути використаний у контексті методик управлінського обліку, фінансового обліку з метою подання зовнішньої звітності, а також аналізу фізичних витрат сировини з методу «витрати - випуск».

Без необхідності подання звітів (внутрішніх або зовнішніх) про діяльність у сфері екології навряд чи розвинулися б методи екологічного обліку. Розвиток цього напрямку зумовлює і розробку відповідних методів бухгалтерського обліку.

У методології статистичного обліку в нашій країні під поточними витратами на охорону навколишнього природного середовища маються на увазі всі витрати підприємства з охорони довкілля та раціонального природокористування, що здійснюються за рахунок власних чи позикових коштів підприємства або коштів державного бюджету.

Сюди належать такі витрати: з утримання та експлуатації основних фондів природоохоронного призначення; на заходи зі збереження та відновлення якості навколишнього природного середовища, порушеного внаслідок виробничої діяльності; на заходи щодо зниження шкідливого впливу виробничої діяльності на довкілля; зі складання і транспортування відходів виробництва до місць їх зберігання та подальшого використання, ліквідації та переробки; з утилізації на підприємстві зібраних відходів та деяких компонентів з їх складу; на організацію контролю за викидами (скидами) відходів виробництва і їх використання в навколишньому природному середовищі та за якісним станом природних сфер; на науково-дослідні роботи та роботи з екологічної освіти кадрів

Висновок. З метою вдосконалення оцінки та обліку екологічних витрат розроблено детальний перелік здійснюваних на підприємствах видів діяльності природоохоронного характеру, пов'язаний з етапами впроваджуваної системи еколого-економічного управління. Запропоновано рекомендації з формування системи обліку та аналізу екологічних витрат, що передбачають: систематизацію видів діяльності природоохоронного характеру за стадіями системи еколого-економічного управління, визначення величини пов'язаних з ними витрат, обґрунтування бази для порівняння природоохоронних витрат, розробку процедури їх аналізу та складання звітів для керівництва різного рівня управління.

У цілому метою екологічного обліку є відображення екологічних впливів кожного підприємства і порівняння їх з екологічними стандартами. Адекватне врахування екологічних аспектів діяльності підприємства і відображення їх у звітності забезпечить користувачів інформацією, необхідною для прийняття оптимальних управлінських рішень, дасть змогу повною мірою врахувати ризики та реалізувати шанси екологічно свідомого управління підприємством.

Список використаних джерел

1. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: [монографія] / В.М. Жук. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2009. – 648 с.
2. Максимів Л.І. Екологічний облік: проблеми формування та перспективи застосування / Л.І. Максимів / Вісник САДУ: Економіка та менеджмент. – Суми : Козацький вал, 2012. – С. 123-129.
3. Садеков А.А. Учет экологического фактора в предпринимательских стратегиях / А.А. Садеков // Экономические инновации: Сб. науч. тр. – 2011. – Вып. 10. – С. 203-206.

УДК 631.5

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Драганова Е.М., магістрант

Науковий керівник

Колесник Н.В., асистент

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

e-mail: natalykolesnik@mail.ua

e-mail: natalykolesnik@mail.ua

У статті розглянуто особливості організації обліку витрат на фермерських підприємствах

Постановка проблеми. Економіка аграрного сектора України протягом останніх років характеризується підвищенням ділової активності, зміцненням фінансової і платіжної дисципліни, багатокладністю, різними формами господарювання.

Ринкові перетворення в економіці України зумовили формування багатокладної системи господарювання в аграрному секторі, де поряд з державними, приватними, орендними підприємствами, господарськими товариствами, отримали розвиток фермерські господарства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Особливості обліку в фермерських господарствах досліджували такі вчені як: Костенко В. Г, Дерксен М. Ю, Коваленко А. М, Мальшакова С.В, Радченко О. Д та інші, але і досі існує багато не розкритих питань.

Метою статті є розкриття особливостей організації обліку у фермерських господарствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фермерське господарство (ФГ) – це форма підприємницької діяльності громадян зі створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою і реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення такого господарства. Організація обліку у фермерських господарствах має особливості, які відрізняються від порядку ведення обліку в інших юридичних осіб.

Основними документами, які використовуються для організації обліку у ФГ є Закон України «Про фермерське господарство», Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Методичні рекомендації

щодо організації та ведення бухгалтерського обліку в фермерських господарствах.

Згідно з Методичними рекомендаціями №89 : існує чотири форми ведення бухгалтерського обліку у ФГ:

- проста (без використання подвійного запису) - для ФГ у яких працюють власник (голова господарства) і члени його сім'ї;
- спрощена (з подвійним записом) - для ФГ із середньообліковою чисельністю працівників за звітний період до 10 осіб включно, крім членів сім'ї та обсягом виручки за рік не більше 500 тис. грн.;
- спрощена для господарств, що відповідають статусу малих підприємств - для ФГ з середньообліковою чисельністю за звітний період до 50 чоловік включно та обсягом валового доходу від реалізації продукції до 70 млн. грн.
- загальна – для решти господарств.

ФГ самостійно вибирають форми ведення бухгалтерського обліку.

Важливою умовою обліку в ФГ є галузеві особливості. У сільському господарстві головним і незмінним засобом виробництва є земля, яка має істотну особливість збереження і використання у сільськогосподарському процесі. Земля є природним засобом, вона належить до основних засобів на неї не нараховують знос та амортизацію, але фінансують заходи щодо підвищення її родючості. Сезонність робіт і тривалість вироб-

ничого процесу в землеробстві визначають уповільнення обороту коштів підприємства й нерівномірне використання їх протягом року [3].

До основних галузей ФГ відносять рослинництво і тваринництво. А. М. Коваленко до особливостей галузей рослинництва і тваринництва відносить:

1. Продукція рослинництва так само, як і тваринництва, оцінюється й оприбутковується на баланс за справедливою вартістю;

2. Облік витрат виробництва в рослинництві побудовано так, щоб мати можливість щомісяця узагальнювати затрати на окремі види робіт за культурними або однорідними групами;

3. Система документообігу передбачає облік продукції при її збиранні та відвантаженні в полі, контроль над її транспортуванням і в місцях зберігання.

4. Методика обліку тварин і відновлення їх за видами та зоотехнічними групами. Спеціально обліковують затрати на вирощування і відгодівлю тварин, калькують приріст їх живої ваги й собівартість поголів'я у живій вазі, що дає можливість контролювати ці процеси та виявляти фактичну і справедливую вартість тварин, яких переводять до складу біологічних активів, реалізують або залишають на кінець року для відгодівлі та вирощування [3].

В рослинництві затрати здійснюються нерівномірно протягом значного часу року продукцію отримують у міру визрівання культур, як правило, один раз на рік. У зв'язку із цим виникає необхідність розмежування витрат поточного року під урожай майбутніх років, створення резервів на покриття можливих витрат від несприятливих природних явищ.

Дослідження показали, що сільськогосподарська продукція оприбутковується за справедливою вартістю, згідно із П(С)БО 30 «Біологічні активи».

Згідно із національними П(С)БО справедливою вартістю є сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операцій між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами. Визначення справедливої вартості в обліку біологічних активів ґрунтується на застосуванні ринкових цін (цін активного ринку) на активи та сільськогосподарську продукцію.

Однак деякі фермерські господарства постають перед проблемою неможливості визначення справедливої вартості і оцінює сільськогосподарську продукцію за фактичною вартістю, оскільки на даний час в Україні відсутній активний ринок.

Відомо, що облік у фермерських господарствах здійснюється за спрощеною системою. Спрощення звітності затверджено в представленні лише двох форм фінансової звітності: «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» (форма №1-М) та «Звіт про фінансові результати» (форма №2-М) згідно з наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. №39, П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Висновок. Фермерське господарство, як одна з основних ланок сучасного агропромислового комплексу України повинне правильно працювати, що неможливо без правильного ведення бухгалтерського обліку. І саме розуміння особливостей бухгалтерського обліку на фермерських господарствах є, на мою думку, основним елементом цього процесу.

Список використаних джерел

1. Коваленко А. М. Бухгалтерський облік у сільськогосподарських підприємствах України / А. М. Коваленко, О. П. Зінчук. – Дніпропетровськ : ВКК «Баланс Клуб», 2012. – 736 с.

2. Костенко В. Г. Особливості бухгалтерського обліку і фінансової звітності в фермерських господарствах / В. Г. Костенко // Економіка АПК. — №2. – 2013. – С.12-14.

УДК 657.1

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА НА ПРИКЛАДІ ФІЛІЇ «ВЕСЕЛІВСЬКИЙ РАЙАВТОДОР» ДП «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАВТОДОР»

Дрондіна О., 4 курс

Науковий керівник

e-mail: olja-dronдина@rambler.ru

Голуб Н. О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: natalija-golub@yandex.ru

У статті розглянуто сутність облікової політики та її формування на прикладі підприємства. За результатами дослідження зроблено висновки та визначено шляхи щодо удосконалення облікової політики на підприємстві

Постановка проблеми. Організація роботи підприємства та облікового процесу починається з формування облікової політики. Ретельно продумана облікова політика забезпечує ефективну фінансово-господарську діяльність підприємства, а також максимальний ефект від ведення обліку. Основою для прийняття рішень про облікову політику має бути формування повної, достовірної, правдивої інформації, яка максимально ефективно розкривала б інформацію про діяльність підприємства для зацікавлених осіб-користувачів.

Аналіз останніх досліджень. Сучасний стан розвитку економіки в нашій країні потребує альтернативного та часто багатоваріантного підходів за умови вирішення конкретних питань методики і техніки ведення обліку. З розвитком ринкових реформ виникла необхідність у розробці облікової політики підприємства, оскільки законодавство, що регулює організацію бухгалтерського обліку, передбачає можливість декількох варіантів відображення в обліку та звітності одних і тих господарських операцій.

Висвітленням даного питання займалися такі науковці як В. А. Дерій, Ф.Ф. Бутинець, М. С. Пушкар, М. В. Кужельний, А. А. Пилипенко, Л.В.Івченко. В своїх дослідженнях вчені досліджували принципи та методику формування облікової політики. Щодо суті облікової політики, то її трактуванням займалися А.Н.Діденко, М. Щирба, Т.І. Лозова, Г.Ю. Олійник. Незважаючи на їх здобутки, все ще залишаються не визначенні деякі питання.

Мета статті. Розглянути основні питання облікової політики Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький облавтодор».

Основні матеріали дослідження. Положення про облікову політику Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор» розроблене відповідно до:

1. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-ХІУ, із змінами та доповненнями;
2. Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку та Національних Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку;
3. Міжнародних стандартів фінансової звітності;
4. Податкового Кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-УІ із змінами та доповненнями;
5. Плану рахунків бухгалтерського обліку України та Інструкції про її застосування, затверджених наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291 із змінами і доповненнями;
6. Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки та господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 19.12.2006 N 1213;
7. Методологічних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 31.12.2010 р. №573;
8. інших законодавчих актів України;

9. Статуту ДП «Запорізький Облавтодор» ВАТ «ДАК «Автомобільні дороги України»;

10. Положення Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор».

Метою облікової політики є:

1. методологічне обґрунтування і визначення порядку визнання, оцінки та обліку статей звітності Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор», а також основних принципів ведення бухгалтерського (фінансового), управлінського і податкового обліку;

2. визначення основ надання інформації та основних принципів складання окремої фінансової звітності філій та зведеної фінансової звітності Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор» у відповідності до П(С)БО та НП(С)БО.

3. Завданнями Положення є:

4. визначення принципів, правил та методів стосовно організації та ведення бухгалтерського обліку, формування статей фінансової звітності Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор»;

5. надання практичних рекомендацій щодо організації та порядку діяльності бухгалтерських служб;

6. встановлення правил, якими слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації операцій та відображення їх результатів у фінансовій звітності;

7. встановлення єдиних методів визнання, оцінки та обліку активів, зобов'язань та інших статей звітності;

8. встановлення порядку нарахування та критеріїв визнання доходів і витрат;

9. встановлення порядку визначення собівартості виконаних робіт, наданих послуг;

10. встановлення порядку формування та використання резервів;

тощо.

Облікова політика Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор» ґрунтується на основних принципах П(С)БО, а саме: обачності, повного висвітлення, автономності, послідовності, безперервності, нарахування та відповідності доходів і витрат, перевагу сутності над формою, історичної (фактичної) собівартості, єдиного грошового вимірника та періодичності. Цих принципів мають дотримуватись та ними керуватися при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності працівники бухгалтерських служб Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор».

Складовими облікової політики ДП «Запорізький Облавтодор» є також акти внутрішнього регулювання діяльності ДП «Запорізький Облавтодор» та його філій (накази, положення, інструкції, порядки, тощо) в частині ведення бухгалтерського обліку, включаючи ті, що будуть затверджені в майбутньому, протягом терміну дії даної облікової політики.

Облікова політика діє паралельно з внутрішніми положеннями та процедурами щодо окремих операцій та встановлює загальні методологічні основи організації бухгалтерського обліку. Всі інші акти внутрішнього регулювання деталізують та в окремих випадках доповнюють основні принципи облікової роботи [3].

Встановити наступний поріг суттєвості:

а) для окремих фінансових звітів:

для відображення окремих статей у фінансовій звітності - у розмірі 1% валюти балансу;

- для відображення окремих об'єктів обліку (помилки) та господарських операцій, що належать до статей активів, зобов'язань, капіталу, доходів, витрат Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор» - у розмірі 10% балансової вартості відповідної статті, але не більше 1 % валюти балансу;

- для проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів обліку може прийматися величина, що дорівнює 10 - відсотковому відхиленню залишкової вартості об'єктів обліку від їх справедливої вартості;

- для відображення руху грошових коштів - у розмірі 2 % чистого руху грошових коштів відповідно від операційної, інвестиційної або фінансової діяльності;

- для визначення подібних активів - не більше 10 відсотків від різниці між справедливою вартістю об'єктів обміну;

б) для зведених фінансових звітів Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор»:

- для відображення окремих статей у фінансовій звітності - у розмірі 2 % валюти зведеного балансу;

- для відображення руху грошових коштів - у розмірі 2 % чистого руху грошових коштів відповідно від операційної, інвестиційної або фінансової діяльності;

- для визначення звітного сегмента приймається величина у 10 відсотків чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) [3].

На основі принципу послідовності облікова політика має передбачати постійне застосування прийнятої стабільної облікової політики. Дозволяється змінювати цю облікову політику лише у випадках, якщо:

- змінюються вимоги статутних документів підприємства;

- змінюються вимоги органу, який здійснює функції з державного регулювання методології бухгалтерського обліку і фінансової звітності, та органу управління;

- вносяться зміни до податкового законодавства, що суттєво впливають на ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової та податкової звітності.

Висновок. Перегляд окремих положень облікової політики також можливий за умови, якщо зміни облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності, що повинно бути підтверджено обґрунтуваннями бухгалтерської служби Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор». Рішення щодо внесення змін в облікову політику приймається керівником ДП «Запорізький Облавтодор» за поданням головного бухгалтера Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор» та погоджується в порядку установленому чинним законодавством та Положенням Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор».

Список використаних джерел.

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 із змінами та доповненнями.

2. Лист Міністерства фінансів України від 21.12 2005 р. №31-34000-10-5/27793 «Про облікову політику».

3. Положення про облікову політику Філії «Веселівський райавтодор» ДП «Запорізький Облавтодор» – мст Веселе – 2013.

4. Івченко Л.В. Концептуальні засади облікової політики Фінанси, облік і аудит. Збірник наукових праць – 2009. – № 14.

5. Лозова Т.І. Облікова політика: проблеми формування. Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. Науковий збірник. – Кривий Ріг: Вісник КЕІ КНЕУ. – 2009. – № 1 (17).

УДК 35.073.513.1(477)

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Жмак І.А., 4 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., старший викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: zhmak-irinka@yandex.ru

e-mail: yana.sokil@mail.ru

В статті розглянуто та досліджено сучасний стан ринку лізингових послуг в Україні, а також проаналізовано проблеми розвитку лізингу у вітчизняній економіці та можливі шляхи їх подолання.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку фінансово-кредитної системи України, все частіше поряд з іншими інструментами фінансового забезпечення аграрних підприємств оновленими основними засобами, дедалі актуальнішою стає тема лізингу. Адже, з одного боку, при активному використанні лізинг може стати могутнім поштовхом до технічного переозброєння виробництва, структурної перебудови української економіки, насичення ринку якісними товарами, та як наслідок - здатен здійснити вагомий внесок в підйом та розвиток національної економіки, а з іншого боку він сприяє створенню і закріпленню нових зв'язків з іноземними інвесторами на міжнародному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження різних аспектів лізингу в аграрній сфері здійснені провідними вітчизняними вченими, такими як Б.В. Наконечний, В. Кашкін, Г.В. Корнійчук, О.В. Борисюк, М.М. Руденко, Н.С. Танклевська, О. Ярославський та ін. Технологічний аспект аналізувався в тематичній доповіді НАН України «Українська модель аграрного розвитку та її соціоекономічна переорієнтація». Серед основних вчених, які акцентували увагу саме на інноваційному аспекті, необхідно відзначити О.П. Жукова, О.Д. Гнатковича, В.О. Іванченко, В.С. Карпова, В.Г. Крячко. Оцінка потенціалу та аналіз проблемних аспектів упровадження інноваційних технологій сільськогосподарськими підприємствами розглядалися В. Славіним, М.О. Ананьєвим, А. Коптеловим, О.І. Янковською, О.В. Поповою. Проте питання вдосконалення інноваційної складової лізингу є актуальним через відсутність системного підходу до розширення об'єктів лізингових операцій.

Мета статті. Пошук шляхів удосконалення існуючої наразі ситуації у сфері лізингових операцій в АПК.

Основні матеріали дослідження. В останні роки, коли економіка України переживає тяжкі часи, сільське господарство України як ніколи має розраховувати тільки на власні сили. Але і при такій ситуації сільське господарство України, використовуючи, перш за все, власний ресурсний потенціал досягло непоганих економічних результатів. Проте піднятися до рівня аграрного виробництва таких Європейських країн як Німеччина, Великобританія, Франція та інших розвинених держав можливо лише за умов переходу на інноваційні технології, які потребують повної заміни застарілих технічних засобів на сучасні. Для підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва необхідно вирішити ряд задач, таких як підвищення якості і конкурентоспроможності продукції, зниження матеріало-, трудо- та енергомісткості виробництва та інші задачі, які неможливо здійснити без оновлення основних виробничих засобів. Останні, в свою чергу, вимагають значних капіталовкладень, економічна ефективність яких оцінюється в рамках відповідних інвестиційних проектів. Зважаючи на сучасний економічний стан в Україні, що характеризується дефіцитом інвестиційних ресурсів, особливого значення набуває облік лізингових процесів і оцінка ефективності лізингу – чи не єдиного джерела фінансового забезпечення інвестиційних потреб сільськогосподарських товаровиробників.

Лізинг – один із найсучасніших методів матеріально-технічного забезпечення виробництва та перспективний напрям надання банківських послуг. Він є ефективним засобом сприяння економічному розвитку агропромислового комплексу. Для сільськогосподарських товаровиробників лізинг – це прискорювач темпів виробництва, оновлення устаткування та технологій. Виробники техніки, у свою чергу, за рахунок лізингу мають можливість розширювати свій ринок збуту, банківські ж установи, використовуючи лізинг, мають можливість збільшувати свій прибуток. Розвиток лізингових відносин зумовлює глибинні зміни в усіх сферах господарства України, у тому числі у сфері аграрного виробництва. Формування ринкових відносин, як відомо, супроводжується істотними змінами в організаційно-економічному механізмі господарювання. Практика свідчить, що реформування сільського господарства, експерименти із становлення та вдосконалення аграрного ринку без глибоко продуманої стратегії, відпрацювання механізмів формування нових відносин – справа ризикована [1].

Що стосується вітчизняних реалій, то переваги фінансового лізингу використовуються не повністю. Фінансовий лізинг у цілому в економіці, зокрема в аграрному секторі, ще не посів належного йому місця. Майже 90 % сільгосптехніки в АПК відробили по одному та більше строків експлуатації. Для відновлення машинотракторного парку країни на рівні технологічної потреби необхідно щорічно закуповувати машини й устаткування на суму 15 млрд грн протягом 10 років.

Зараз, керівникам АПК України треба чітко розуміти, що вдосконалення лізингу в АПК дозволить за досить короткий час модернізувати відповідно до світових стандартів провідну галузь української економіки.

Досліджуючи лізинг, як інноваційне економічне явище, слід звернути увагу на чинники, які впливають на розвиток інвестиційної лізингової діяльності. Особливо це стосується фінансово-кредитного механізму, який у нашій країні є недосконалим, не відповідає запитам сучасного аграрного бізнесу і не сприяє розвитку ринку лізингових послуг у сільськогосподарській галузі. Наприклад, якщо для великих сільськогосподарських підприємств Кабінетом Міністрів України прийнято ряд заходів, спрямованих на залучення комерційних кредитів і зниження ставок кредитування, то малим фермерським та особистим селянським господарствам комерційні банки практично не надають кредити для придбання сучасних технічних засобів, так як вони не мають достатніх обсягів застави. Також великі відсоткові ставки за позики для фермерів і одноосібників є причиною їх побоювання за наслідки несвоєчасного виконання своїх зобов'язань перед лізинговими компаніями. В результаті, представники малого бізнесу на селі виробляючи майже 2/3 всієї продукції в аграрній галузі, застосовуючи застарілу, енерговитратну техніку і ручну працю, роблять вітчизняну сільськогосподарську продукцію на зовнішньому ринку низько конкурентоспроможною. Одним з шляхів вирішення цієї проблеми є активізація процесів кооперації й аграрно-промислової інтеграції та створення державою умов для надання малим виробничим структурам пільгових лізингових послуг. З цією метою доцільне щонайшвидше прийняття державної програми кооперації та інтеграції в АПК, яка б передбачала розвиток не тільки виробничих, а й обслуговуючих, зберігаючих, переробних, соціально-культурних та інших кооперативів на сільських територіях. Підтримуючи їх створення та функціонування на законодавчому рівні, здійснюючи фінансову допомогу їхньої виробничої діяльності країна будуватиме основу для формування більш складних й економічно ефективних аграрно-промислових інтегрованих структур. Державна аграрна політика повинна бути спрямована на здешевлення кредитів, пошук нових форм і методів кредитування й інвестування сільських товаровиробників, що одночасно давало б поштовх розвитку переробних, харчосмакових, машинобудівних та інших підприємств АПК. Однією з таких форм може бути фінансовий лізинг [2].

Як показала практика минулих років, спроби державного регулювання застосування лізингових схем для інвестування у сільське господарство бажаного результату не дали. Неусвідомлення природи та технологій здійснення лізингової діяльності, застосування адміністративнокомандних методів управління щодо використання коштів вказаного фонду знизили

ефективність лізингових проектів, що негативно позначилося на розвитку лізингової діяльності в Україні. Таким чином, зроблено висновок, що змінити ситуацію на краще можна, якщо законодавець та організатори економічних процесів у країні усвідомлять, що лізинг є самостійним найбільш безпечним і еластичним у кризових умовах фінансовим інструментом залучення інвестицій до виробничого сектора економіки та потребує особливих підходів у межах державного управління економікою України.

Об'єктивні причини, що не перешкоджають лізингу як виду інвестиційної діяльності посісти належне місце на ринку кредитних ресурсів, зумовлюються тим, що запровадження лізингу пов'язане з певними труднощами, не вирішеними проблемами. Так, у Законі України «Про лізинг» окремі положення чинного законодавства не повністю відповідають сучасним економічним вимогам, не визначено реального механізму вилучення банком устаткування, наданого в лізинг, у разі несплати лізингових зобов'язань. Права кредитора достатньо не захищені. Негативно впливає й податкове законодавство у плані структуризації законодавчої бази тощо. До таких проблем також можна зарахувати обмеженість фінансових ресурсів у Державному лізинговому фонді, неможливість залучення українських банків до фінансування лізингових програм через довготривалий характер вкладень, щорічне зменшення прибутку й амортизаційних відрахувань у сільськогосподарських підприємствах, великий диспаритет цін, недосконалий механізм повернення лізингових платежів, невисока відповідальність виробників за якість лізингової техніки. Мінімізація державної підтримки робить лізинговий бізнес не вигідним для приватного інвестора, от же, зводить до мінімуму можливість придбання аграрними підприємствами необхідної техніки й устаткування на умовах лізингу. Основні перешкоди розвитку лізингових відносин приховані також і в недосконалій законодавчій базі, механізмах оподаткування, кредитування, амортизації та страхування [3].

Висновки. Основними перешкодами на шляху розвитку лізингових відносин стоїть маса проблем, вирішення яких на сучасному етапі є актуальним завданням. Саме тому держава повинна посилювати роль лізингових послуг шляхом спрямування своїх зусиль на розробку та реалізацію комплексу заходів, спрямованих на усунення гальмівних чинників. Для активного розвитку лізингових відносин доцільним буде впровадити зниження вартості кредитних ресурсів до рівня не вище 20% річних; знизити вартість нотаріальних послуг та з оформлення договорів лізингу; організувати створення лізингових центрів та ін. На нашу думку, впровадження запропонованих пропозицій та рекомендацій сприятиме підвищенню розширенню та ефективності лізингової діяльності.

Список використаних джерел

1. Іванишин В. В. Становлення державного лізингу в агропромисловому виробництві // Еконо7 міка АПК. – 2002. – № 9. – С. 74–79
2. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: монографія / Н.С.Танклевська // Херсон: Атлант. 2010. – 376с.
3. Горбатенко О.А. Проблеми та перспективи розвитку лізингових відносин в Україні / О.А. Горбатенко // Фінанси України. – 2011. -№13. – С.123- 126

УДК 631.162

ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Колесніков В.С., магістрант

Науковий керівник

Клименко А.А., к.е.н., доцент

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

e-mail: Anna280807@mail.ru

В статті розглянуто основні етапи та методи впровадження управлінського обліку в систему бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств, висвітлено проблеми та шляхи їх подолання.

Постановка проблеми. Дискусії відносно доцільності та можливого практичного розподілу обліку на фінансовий і управлінський в нашій країні залишаються актуальними ось уже більше десяти років. Науковці, практики, консультанти та керівники підприємств розділились на два табори: прихильники і противники такого розподілу. І в той час, доки спеціалісти дискутують відносно предмету та методів управлінського обліку, ця нова сфера діяльності все більше зацікавлює управлінців та власників великих підприємств, і особливо представників іноземного бізнесу.

І це не дивно. Традиційний бухгалтерський облік в даний час, в сучасних умовах та режимі постійних змін, не задовольняє потреб управлінської ланки суб'єкта господарювання. Для успішного і оперативного керівництва підприємством необхідна інформація, яка, на жаль, у фінансовому обліку відсутня або ж черговим змінами підтягнута під податкове законодавство. Тому поступово виникає новий напрямок діяльності фінансових працівників, які являє собою синтез обліку, калькуляції, аналізу та прогнозування.

Аналіз останніх досліджень. Необхідно зазначити, що питанням впровадження управлінського обліку в підприємства нашої країни протягом останнього часу приділялась велика увага. Ряд вітчизняних та зарубіжних вчених є прихильниками розподілу бухгалтерського обліку на управлінський та фінансовий. Зокрема С.Ф. Голов підкреслює, що процес управління передбачає своєчасне отримання менеджером достовірної інформації, і формування та надання такої інформації є головним завданням управлінського обліку [1, с. 5]. На думку М.Ф. Огійчука, задача управлінського обліку – забезпечення посадових осіб, інформацією необхідною для прийняття управлінських рішень [2, с. 832].

Метою статті. є розкриття етапів впровадження управлінського обліку в сільськогосподарські підприємства, висвітлення основних проблем та пошук шляхів їх подолання.

Основні матеріали дослідження. До розвитку управлінського обліку в Україні сприяє нормативна база, яка регулює бухгалтерський облік в нашій країні. Наприклад, в галузі агропромислового виробництва діє П(С)БО 30 „Біологічні активи”, який вимагає обліковувати готову продукцію сільськогосподарського виробництва по справедливій вартості за мінусом можливих витрат на місці продаж. Справедливу вартість деяких видів сільськогосподарської продукції просто не існує (приріст живої ваги, приплід тощо). Можна, звичайно, звернутись за послугами до спеціаліста оцінника, але не кожен підприємство дані послуги може собі дозволити. Тому на підприємстві формують спеціальну комісію, яка визначає справедливую вартість такої продукції, використовуючи ціни активного ринку на подібні продукти (м'ясо, сало, шкури тощо). Таким чином прибуток (збиток) указаний у фінансовій звітності не завжди відображає реальні результати діяльності підприємства. Тому і виникає необхідність в роботі аналітичної бухгалтерії, в обов'язки якої входить пред'являти керівництву підприємства чітку і оперативну інформацію про бюджетну і фактичну собівартість такої

продукції, про рівень доходів від реалізації продукції, а також про реальні розміри фінансових результатів від виробництва такої продукції.

Управлінський облік суттєво відрізняється від традиційного бухгалтерського обліку, зорієнтованого на складання фінансової звітності. І головною відмінністю є те, що на відміну від фінансового обліку, який ведеться з дотриманням певних офіційних регламентів (інструкцій, стандартів, тощо), встановлених державними органами, або професійними організаціями, управлінський облік не обмежений у виборі методів та правил. Його розробляє саме підприємство з урахуванням різних параметрів та чинників.

Таким чином, обліковим спеціалістам на сільськогосподарських підприємствах потрібно самим вибрати стратегію і тактику впровадження управлінського обліку в систему бухгалтерського обліку своїх підприємств. Для цього ми пропонуємо скористатись планом впровадження управлінського обліку наведеного в таблиці 1.

Таблиця 1 - Етапи впровадження системи управлінського обліку в підприємствах агропромислового комплексу

Послідовність	Назва етапу
1	Видання і затвердження управлінської облікової політики організації.
2	Створення і затвердження пакету внутрішніх організаційних стандартів управлінського обліку.
3	Затвердження системи рахунків управлінського обліку
4	Затвердження форм первинних документів та звітності управлінського обліку.
5	Створення системи бюджетів сільськогосподарських підприємств.
6	Вибір методики контролю над виконанням бюджетів

Побудова в організації системи управлінського обліку аналогічна постановці бухгалтерського (фінансового) обліку і реалізується схожими етапами, а експлуатація впровадженої Системи управлінського обліку регламентується документами, що регламентують практику бухгалтерського обліку.

Однак, є значна різниця в статусі цих документів, обумовлений в розходженням користувачів бухгалтерської та управлінської звітності. Бухгалтерський облік та звітність регламентується загальноприйнятими, зовнішніми по відношенню до організації стандартами, а система управлінського обліку працює виключно на підставі внутрішніх прийнятих організацією стандартів. Ця відмінність істотно впливає на обсяг та вимоги, що пред'являються до облікових політик бухгалтерського та управлінського обліку.

Звичайно ж, створення пакету стандартів системи управлінського обліку – це клопітка, і в той же час творча робота. Головною задачею, для розробників таких стандартів є визначення ряду завдань, які має намір вирішувати керівництво підприємства за допомогою впровадженої системи управлінського обліку.

Одним із основних об'єктів економічного управління на сільськогосподарських підприємствах є витрати. Саме витратами в більшій мірі, ніж доходами можуть і повинні управляти керівники в середині підприємства на всіх його рівнях. Яким чином, та як ефективно використовуються ресурси підприємства в значній мірі залежить від знання, вміння та професійності конкретних керівників, від наявності та доступності всієї інформації, необхідної для прийняття ними відповідних рішень.

На основі інформації про затрати і собівартість продукції, робіт та послуг приймається велика кількість управлінських рішень, за оцінкою багатьох спеціалістів до 90 відсотків всіх рішень по управлінню підприємством [3, с.24].

Таким чином, затрати виступають головним об'єктом управлінського обліку, який історично виріс із виробничого обліку затрат.

На сьогодні найбільш економічним підходом до побудови системи обліку витрат вважається підхід, за якого виділяються типові управлінські завдання (контроль за виконанням бюджетів: реалізації, придбання виробничих витрат на оплату праці, адміністративних витрат, витрат на збут тощо).

Почнемо з того, що в світовій практиці існує два основних підходи до структуризації плану рахунків. Перший принцип передбачає виділення двох автономних систем рахунків для управлінського і фінансового обліку, а другий – передбачає кореспонденцію рахунків управлінського обліку із рахунками фінансового обліку.

Виходячи із цього в обліковій діяльності сформувався три основні системи обліку: загальна, інтегрована і переплетена. Яку ж із них можна застосувати в сільськогосподарських підприємствах. На нашу думку, в чистому вигляді ні одна із даних систем для компаній виробників сільськогосподарської продукції, не підійде.

Загальну систему ми не зможемо застосувати по тій причині, що вона не має чіткого розподілу обліку на управлінський та фінансовий і може використовуватись тільки торговельними та невеликими промисловими підприємствами, які здійснюють виробництво одного виду продукції.

Друга система не підходить, так як вона передбачає калькуляцію собівартості продукції, а також облік і контроль затрат на її виробництво, в єдиній системі бухгалтерського обліку. Це досягається з допомогою „вмонтування” рахунків виробничого обліку в загальну систему рахунків, внаслідок чого вони кореспондуються із рахунками фінансового обліку.

Переплетена система обліку передбачає окреме ведення рахунків фінансового і управлінського обліку, виключаючи кореспонденцію між ними. На перший погляд, ця система ідеально підходить для підприємств агропромислового комплексу, і все-таки є одна перепона – небажання або неможливість здійснювати два автономних обліки на одному підприємстві. Адже, сьогодні, в таких підприємствах аналітичним обліком займаються частіше всього головний бухгалтер або його замісник [4].

Отже при мінімальних додаткових затратах ми зможемо забезпечити керівництво підприємства необхідною інформацією для прийняття оперативних управлінських рішень.

Важливим етапом впровадження управлінського обліку є створення системи бюджетів сільськогосподарських підприємств. Стандартизований процес бюджетування базується на самостійно розроблених підприємством, так і на загально визначених вимогах і процедурах, передбачених національними стандартами бухгалтерського обліку [5].

Висновок. Виходячи з вищесказаного, становиться зрозумілим, що оволодіння методами управлінського обліку, без використання яких сьогодні не можливо ефективно управляти сільськогосподарським підприємством, стало дуже актуальним. Тому на сьогоднішній день пріоритетним завданням для прогресивних сільськогосподарських компаній становиться підготовка висококваліфікованих спеціалістів з управлінського обліку, які змогли б організувати аналітичну роботу на підприємстві. Такий спеціаліст зможе забезпечити створення та функціонування обліку, як самого підприємства так і його функціональних підрозділів.

Список використаних джерел.

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік. Підручник / Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, Н.М. Малога, Л.В. Чижевська. / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ПП "Рута", 2002. – 480 с.
2. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах : Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – К. : Алеута, 2009. – 1056 с.
3. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник / С.Ф. Голов – К. : Лібра, 2008. – 704 с.
4. Николаева О.Е. Классический Управленческий учет. Учебник / О.Е. Николаева, Т.В. Шишкова – М. : ЛКИ, 2010. – 400 с.
5. Костякова А.А. Управлінський облік і проблеми класифікації витрат / А.А. Костякова // Вісник сумського національного аграрного університету. – 2007. – №6-7. С. 314-118.

УДК 631.162

ОБЛІК І АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Лапіна М., 5 курс

Науковий керівник

Синяєва Л.В., д.е.н., професор

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: marina.lapina92@mail.ru

e-mail: ludsin 2008@yandex.ru

У статті визначено роль, місце і зміст обліку і аудиту виробничих запасів, наведено цілі бухгалтерського обліку запасів та вимоги до проведення аудиторської перевірки руху виробничих запасів, їх залишків, оцінки тощо

Постановка проблеми. Сьогодні сільськогосподарські підприємства потребують суттєвого реформування структури управління господарською діяльністю. При цьому велике значення має визначення мінімальної величини виробничих запасів на підприємствах, оскільки матеріальні витрати на цих підприємствах займають найбільшу питому вагу. Одним із головних факторів виходу сільськогосподарських підприємств із кризового стану є оптимізація виробничих запасів. Це зумовлює необхідність по-новому визначити роль, місце і зміст обліку і аналізу виробничих запасів, обґрунтувати його методологію в системі управління. Адже в ринкових відносинах у більш вигідному стані є ті підприємства, які детально аналізують виробничу ситуацію і приймають ефективні рішення (у тому числі й щодо оптимізації виробничих запасів) і через це швидше адаптуються до змін кон'юнктури.

Аналіз останніх досліджень. Розвитку теорії та практики обліку і аналізу виробничих запасів, забезпеченню його інформаційної бази сприяли праці таких зарубіжних вчених, як Б. Нідлз, Х. Андерсон, Д. Колдуелл, які вважають дослідження проблеми бухгалтерського обліку запасів як одну з найбільш цікавих. Значним внеском до розвитку уявлень про товарно-виробничі запаси є праці провідних вчених України, Росії та Білорусі. Серед них: В.К. Радостовець, М.І. Карауш, В.Д. Новодворський, О.О. Додонов, Б.М. Занько, Ю.В. Бакун, Ф.Ф. Бутинець, В.П. Завгородній, В.В. Сопко, Л.К. Сук, П.Т. Саблук, Н.В.Чебанова, М.Г. Белов, М.Т. Белуха, П.І. Гайдучий, Г.І. Грінман, М.І. Карауш, Л.М. Крамаровський, М.В. Кужельний, І.О. Ламикін, Ю.Я. Литвин, В.Г. Макаров, М.З. Пізенгольц, В.К. Радостовець, Б.Ф. Усач, О.А. Шпіг, М.Я. Штейнман та інші та ін. Однак ряд проблем організації та методики обліку і аналізу виробничих запасів потребують подальших досліджень та наукових розробок. Залишаються нез'ясованими питання обліку виробничих запасів, визначення питомої ваги матеріальних витрат у собівартості продукції, має місце неузгодженість фінансового, управлінського та податкового обліку на рівні підприємства

Метою дослідження є виявлення передумов, теоретичний та практичний аналіз організації і методики обліку та аудиту виробничих запасів, раціональна організація облікових робіт на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Основні матеріали дослідження. Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства використовують виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства.

Однією з обов'язкових умов здійснення ефективного процесу виробництва є забезпечення його предметами праці (виробничими запасами) – сировиною, матеріалами, напівфабрикатами, комплектуючими виробами тощо, з яких або за допомогою яких здійснюється виробництво продукції.

Виробничі запаси займають особливе місце не лише у складі майна підприємства, а й у структурі витрат, оскільки вони є основною складовою при формуванні собівартості готової продукції. Враховуючи це, виробничі підприємства особливу увагу приділяють саме обліку, аналізу і аудиту виробничих запасів.

У цих умовах висувуються нові вимоги до організації економічної інформації, до ме-

тодики обліку і аналізу виробничих запасів. Тому актуальність проблеми обліку і аналізу виробничих запасів сільськогосподарського підприємства не викликає сумніву і потребує дослідження.

Відповідно до П(С)БО№ 2 «Баланс», виробничі запаси – це придбані або самостійно виготовлені запаси, що підлягають подальшій переробці на підприємстві або утримуються для іншого споживання у ході нормального операційного циклу. Інакше кажучи, запаси – це предмети праці, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва та утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Для цілей бухгалтерського обліку до запасів включають:

- сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;

- незавершене виробництво у вигляді незакінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Незавершене виробництво на підприємствах, що виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу;

- готову продукцію, яка виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом;

- товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;

- малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року.

До виробничих запасів відносять також купівельні напівфабрикати, паливо, тару і тарні матеріали, будівельні матеріали, передані на переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування або однорідна група (вид). Тому в подальшій класифікації групи запасів поділяються на підгрупи, а всередині них – на види, сорти, марки, типо-розміри тощо.

Відповідно до Інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» для обліку запасів призначений 2-й клас Плану рахунків, який має відповідну назву: «Запаси». На рахунках цього класу об'єднується інформація про наявність і рух належних підприємству предметів праці, що призначені для обробки, переробки, використання у виробництві і для господарських потреб, а також засобів праці, які підприємство включає до складу малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Аналітичний облік виробничих запасів ведеться за групами матеріалів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Рахунки аналітичного обліку використовують для контролю за зберіганням і рухом матеріальних цінностей, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації.

Дані аналітичного обліку використовуються, переважно, в системі менеджменту, а його інформація необхідна управлінням різних рівнів.

Законами України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та «Про аудиторську діяльність» визначено, що і бухгалтерський облік і аудит забезпечують надання користувачам фінансової звітності для прийняття відповідних рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, власний капітал, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

До предмета аудиту виробничих запасів належать процеси та явища, відображені документально, пов'язані з рухом виробничих запасів, їх залишками, оцінкою тощо [3].

Об'єктами аудиту виробничих запасів є:

- норми витрат сировини і матеріалів на виробництво та їх дотримання – перевіряється обґрунтованість затвердження норм та їх застосування в лімітно-забірних картках і відомостях на витрачання матеріалів;
- кількісне та якісне приймання запасів від постачальника, а також при внутрішньому переміщенні в міжцеховому напрямку, між матеріально відповідальними особами, складами та виробництвом;
- первинна документація з обліку запасів досліджується в частині достовірності відображених у ній господарських операцій;
- бухгалтерський облік та звітність вивчаються в частині достовірності даних щодо залишків та руху виробничих запасів, відображених у них;
- умови зберігання запасів і закріплення матеріальної відповідальності;
- брак та пошкодження запасів – досліджуються причини, які зумовили виникнення негативних явищ, розмір невиробничих витрат, встановлюються особи, винні в задіянні шкоди;
- примітки до фінансової звітності. Досліджується інформація про методи оцінки запасів відповідно до п. 28 П(С)БО № 9;
- недостача цінностей та шкода, виявлені при інвентаризації, їх обґрунтованість і відповідальні [1].

Здійснюючи аудиторське дослідження, аудитор вивчає документи, за допомогою яких відтворює ланцюг господарських фактів від придбання запасів, їх зберігання і до списання. У ході аудиту використовуються акти ревізій та перевірок запасів, складені відповідними контролюючими органами, а також інформація, одержана в ході попереднього аудиту.

Вивчаючи внутрішні нормативні та загальні документи організації, можна одержати інформацію про підприємство, його діяльність, особливості технології, перелік виробничих запасів, їх потребу та наявність, кількість місць зберігання.

Аудитор у процесі свого дослідження повинен чітко відслідковувати інформаційні потоки, пов'язані з господарськими діями чи подіями, від прийняття рішення про здійснення господарської операції до відображення факту здійснення в первинних документах, зведених документах, регістрах обліку та звітності. При дослідженні внутрішніх нормативних та загальних документів аудитор визначає питання, на яких необхідно загострити свою увагу при подальшому вивченні інформації.

Висновок. Виходячи з вимог чинного законодавства, метою аудиту виробничих запасів є висловлення аудитором думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо руху і залишків виробничих запасів на підприємстві в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам. Отже, завдання обліку і аудиту виробничих запасів полягає у встановленні достовірності й повноти відображення в бухгалтерському обліку та звітності всіх господарських фактів відносно залишків і руху виробничих запасів.

Список використаних джерел

1. Ткаченко В. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України [Електронний ресурс]: / В. М. Ткаченко // Інвентаризація виробничих запасів. Облік результатів Інвентаризація. – Режим доступу: <http://www.library4u.org-ua/book/6/241.html>. – Назва з домашньої сторінки Інтернету.
2. Про затвердження положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс]: наказ МФУ від 20 жовтня 1999 року № 246 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> – Законодавство України.
3. Вахітова О. В. Аудит ефективності системи управління запасами підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Вахітова // Буковинська державна фінансова академія. – 2010. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61130.doc.htm. – НБУ ім. Вернадського.

УДК 334.012.64

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Лебедєва О.В., 2 курс

Науковий керівник

Клименко А.А., к.е.н., доцент

e- mail: Anna280807@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

Досліджено основні аспекти державної підтримки малого підприємництва на міжнародному рівні, оскільки розвиток малих підприємств є одним із пріоритетних напрямів курсу економічних реформ, що здійснюються у розвинених країнах. На його частку припадає від третини до половини валового внутрішнього продукту.

Постановка проблеми. Гарантією стресостійкості економіки країни до зовнішніх загроз та викликів є добре розвинений внутрішній ринок та сильний малий бізнес. Приватні підприємці грають велику роль в економіці країни, але на жаль, є багато чинників які не дозволяють стабільно розвиватися підприємству на Україні. До них належать відсутність кредитування, дефіцит обігових коштів, проблеми з поверненням ПДВ та непередбачений характер податкової політики. Та більшу частину цих чинників в змозі ліквідувати уряд нашої країни.

Малий бізнес у країнах Європейського союзу становлять основу соціально-економічного розвитку. В ЄС знаходиться більше ніж 20 мільйонів підприємств малого бізнесу. Ці підприємства дають більше половини загального обороту та доданої вартості. Натомість у нашій країні малими та середніми суб'єктами підприємництва виробляється лише 11% ВВП. Ефективність економіки ЄС напряму залежить від успішної діяльності малого бізнесу. Тому Україні потрібно брати приклад з ЄС, але з корективами на національні особливості країни.

Аналіз останніх досліджень. Питання підтримки малого підприємництва є досить актуальним, адже саме цій проблемі належить низка публікацій. Серед українських учених цю проблему досліджували А.Д. Вовчак, В.Я. Кіцак, С.К. Реверчук, Л.Л. Цимбал. Сучасні проблеми оподаткування малого підприємництва знайшли відображення у наукових працях багатьох українських учених, зокрема таких як І. Лютий, С. Музиченко, А. Поддєрьогін, В. Піхоцький, О. Чердиченко та ін.

Мета статті – виділити головні аспекти державної підтримки малого підприємництва за кордоном та порівняти з діями українського уряду внаслідок прийняття нового Податкового кодексу.

Основні матеріали дослідження. Діяльність суб'єктів малого бізнесу зорієнтована здебільшого на задоволення місцевих потреб у товарах та послугах – соціальних потреб населення.

Загалом важливий соціальний зміст малого бізнесу переконливо доводить і світова економічна практика. Його можна вважати своєрідним "сектором виживання", який залучає до сфери продуктивної діяльності значні соціальні верстви, включаючи тих, хто з різних причин втратив роботу, звільнених у запас військовослужбовців, молодь, жінок, працездатних пенсіонерів. Це особливо актуально за обставин перехідної економіки з її характерною особливістю - постійним зростанням кількості людей, для яких соціальна допомога вкрай необхідна.

Позбавлені соціального захисту з боку держави, ці категорії завдяки підприємницькій діяльності можуть вирішити проблему "власного виживання", ставши незалежними від державних структур. А це - важлива передумова становлення громадянського суспільства, а отже й побудови демократичного суспільства в цілому [1].

Тож очевидно, що підприємницька ініціатива в системі малого бізнесу здатна суттєво прискорити структурні перетворення в народному господарстві, стимулювати цивілізовану конкуренцію, додаткові надходження до бюджету. При цьому відкриваються нові робочі місця, створюються умови для підвищення соціально-економічного становища населення, отримання адекватної зарплатні, а значить - становлення середнього класу - основи стабільності демократичної держави. Отже, у процесі розвитку малого підприємництва відчутно нейтралізується низка негативних політичних і соціально-економічних наслідків, пов'язаних зі структурною кризою, зростанням безробіття, посиленням соціальної напруги в суспільстві.

Проте, на жаль, в Україні сектор малого підприємництва ще не відіграє в національній економіці такої важливої ролі, як в економічно розвинутих країнах, не розвивається достатньо енергійно для того, аби забезпечити динамічне нарощування власного потенціалу й загальне покращення економічної ситуації у країні.

У сучасних економічних умовах розвитку малого та середнього підприємництва України варто звернути увагу на досвід колишніх соціалістичних країн, зокрема Польщі. Досить часто польські реформи наводять як еталон економічних перетворень, що і дало змогу країні вступити в Європейський Союз. Ця країна має беззаперечний результат – розвиток приватного сектору, а саме малого та середнього бізнесу, що став вагомою рушійною силою на шляху до формування нового соціального та економічного простору.

США є країною з найвищим рівнем підприємницької активності у світі. Досвід адміністрації малого підприємництва у сфері податкового стимулювання полягає в поетапному зменшенні податкових ставок та пониженні прогресивних податкових стягнень за достатньо вузької податкової бази та широкої сфери застосування податкових пільг, що спонукає забезпечити прилив інвестицій у промисловість, сферу послуг, торгівлю. Таким чином, реалізується роздільний підхід до малого підприємництва за принципом – чим менше підприємство, тим більше податкових пільг.

Практичний досвід застосування спрощеної системи оподаткування в Україні дає достатньо підстав говорити про позитивний вплив цього режиму оподаткування на сектор малого підприємництва, що дозволяє максимально спростити облік і контроль за діяльністю суб'єктів підприємництва і забезпечує стабільні надходження в бюджет.

Головний позитив спрощеної системи оподаткування, що вона створює найбільш сприятливі умови податкового режиму для малого бізнесу. Чимала кількість підприємців і малих підприємств не ховається в "тінь" і декларує свої реальні прибутки і сплачує податки.

Останніми роками проводилася активна законодавчо-нормативна робота зі спрощення системи оподаткування, обліку та звітності малих підприємств. Проте нормативні документи з обліку та фінансової звітності мають певні недоліки та вимагають доопрацювання. Так, облік на малих підприємствах України визначається Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), які в однаковому обсязі застосовуються середніми та великими підприємствами. Підставою П(С)БО є Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, призначені передусім для транснаціональних корпорацій, які не враховують особливості обліку на малих підприємствах.

Згідно з Законом України „Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” і Стратегією застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні одним із найважливіших напрямів їх реалізації є удосконалення методології бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва, а саме [2]:

- максимальне спрощення процедури ведення бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності для окремої категорії суб'єктів малого підприємництва, зокрема, надання права таким суб'єктам застосовувати форму обліку, яка не передбачає застосування подвійного запису; встановлення спрощеного порядку бухгалтерського обліку в малих підприємствах без застосування подвійного запису;

- адаптація до міжнародних стандартів національної нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку для малого бізнесу шляхом затвердження відповідних націона-

льних положень (стандартів) бухгалтерського обліку зі спрощеним порядком обліку активів, зобов'язань, власного капіталу та розрахунком фінансових результатів.

Пропоновані урядом суворі обмеження на ведення малого бізнесу – збільшення суми єдиного податку, скорочення максимальної величини виторгу і видів діяльності, яким дозволено користуватися спрощеною системою, а також розширення прав податківців – знищать платників єдиного податку, а значить і малий бізнес. Він і зараз ледь зводить кінці з кінцями. Якщо ж уряд переведе підприємців на загальну систему оподаткування із збільшенням витрат і податків, використанням касових апаратів і обтяжливим штатом бухгалтерів, то армія представників малого бізнесу "протягне руки" за державною допомогою.

Після нетривалого періоду збільшення податкових надходжень внаслідок прийняття кодексу неминуче настане період стагнації економіки із чисельним згортанням малого бізнесу. Далі нас чекають дефіцит товарів і послуг, соціальні потрясіння, скорочення ВВП. Пропоноване кодексом посилення контролю над збиранням податків і розширення повноважень фіскальних органів на тлі несприятливих умов роботи малого бізнесу, який змусять піти у тінь, створять сприятливу базу для повсюдного розквіту корупції.

Висновки. Світова спільнота намагається всіляко сприяти розвитку малого бізнесу, оскільки це – основна ланка економіки. Зокрема пропонують пільгові податкові тарифи для підприємств, які створюють робочі місця, полегшуються умови для залучення зовнішнього фінансування, створюється чітка ієрархія організаційних структур, які є посередниками між державою та підприємствами, спрощується звітність, надається пільгове кредитування. В Україні ж суб'єктів малого підприємництва строго обмежують: збільшується частка єдиного податку, скорочується максимальний обсяг виторгу і види діяльності, яким дозволено користуватися спрощеною системою. Це свідчить про те, що влада та малий бізнес в Україні живуть у різних реаліях, що рано чи пізно приведе країну до економічної катастрофи.

Список використаних джерел.

1. Блинов А. Условия регулирования малого бизнеса / А. Блинов // Экономист. – 2002. – № 2. – С. 75-78.
2. Закон України „Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” [Електронний ресурс] / Верховна Рада України ; від 01.07.08 р. – <http://search.liga.kiev.ua>.

УДК 631.162

ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПЕРЕВІРКИ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Малінович Т.М., 5 курс

Науковий керівник

Соловійов Д.І., к.е.н., ст. викладач

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

e-mail: 7solovyov7@mail.ru

e-mail: 7solovyov7@mail.ru

У статті розкрито особливості проведення внутрішнього контролю якості при проведенні перевірки підприємств АПК що має окремі особливості.

Постановка проблеми. Джерелом інформації при контролі якості окремої аудиторської перевірки повинні бути робочі документи аудитора, сформовані в аудиторські файли. Формування такої робочої документації передбачено законодавством. Кожна аудиторська організація повинна документально оформляти всі відомості, які є важливими з точки зору доказів, підтверджуючих аудиторський думку, а також доказів того, що аудиторська перевірка проводилась в відповідно до міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики. Відповідними стандартами також встановлено, що аудитор повинен скласти робочі документи в достатній, повній і детальній формі, необхідної для забезпечення спільного розуміння аудиту. У робочих документах повинна відобразитися інформація про планування аудиторської роботи, характері, часових рамках і обсязі виконаних аудиторських процедур, їх результати, а також про висновки, зроблені на основі отриманих аудиторських доказів.

Аналіз останніх досліджень. Значний внесок у розвиток теоретичних і практичних аспектів функціонування й удосконалення контролю якості роботи аудиторів та аудиторських фірм зробили українські вчені: М.Т. Білуха, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, С.Ф. Голлов, Я.А. Гончарук, З.В. Гуцайлук, В.А. Дерій, Н.І. С.Я. Зубілевич, Є.В. Калюга, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, Л.В. Нападовська, О.А. Петрик, П.Т. Саблук, В.В. Сопко, Л.В. Сухарева, В.О. Шевчук та ін.

У той же час окремі аспекти організації та методики контролю якості роботи аудиторів та аудиторських фірм залишаються недостатньо розкритими. Зокрема, потребують подальшого наукового вивчення питання, удосконалення документальних і фактичних прийомів здійснення контролю, способів автоматизації контрольних процедур.

Мета статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо особливості проведення внутрішнього контролю якості при проведенні перевірки підприємств АПК.

Основні матеріали дослідження. Зазвичай по кожному клієнту аудиторської організації формується постійний і поточний аудиторський файл. В постійний аудиторський файл включається документація, яка зберігає важливе значення протягом ряду років, зміни до якої вносяться рідко. До таких документів належать: копія договору, листи аудиторської організації про проведення аудиту; копії установчих документів; копії договорів, угод та інших документів тривалого характеру; інформація про фірму (історія створення та розвитку, вид діяльності, виробничі потужності, схеми організаційно-управлінської структури і т. п.); опис систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю; копії або витяги з протоколів зборів акціонерів, засновників, правління з питань використання прибутку та ін.; основні показники діяльності за попередні роки і т. п. Постійний файл (папка) формується під час першої перевірки клієнта, а потім до неї вносяться доповнення та необхідні поправки по мірі надходження нової інформації під час наступних аудиторських перевірок. Надалі аналізується актуальність довгостроковій документації і в неї також вносяться відповідні поправки.

Контролю якості аудиторської перевірки, таким чином, повинні підлягати насамперед поточні аудиторські файли, які безпосередньо і містять інформацію, що відноситься до ауди-

ту окремого періоду. Однак не є можливим перевірити якість всіх проведених аудиторською організацією (індивідуальним аудитором) аудиторських перевірок без винятку, оскільки для цього потрібні значні трудові, фінансові та часові витрати. Таким чином, необхідно визначити принципи і способи відбору аудиторських завдань для контролю якості аудиту.

Доцільно використовувати метод нестатистичної вибіркової перевірки. Цей метод контролю не вимагає застосування статистичних методів відбору та отримання результатів. Відбір елементів може бути довільним, експертним або яким-небудь іншим методом, заснованим на математичних прийомах. Вибір такого методу обумовлений тим, що процес аудиторської перевірки характеризується низкою особливостей, в силу яких відбір аудиторських файлів, що підлягають перевірці, не може бути перевірений випадково.

Вибір завдань для перевірки повинен проводитися із загальної сукупності аудиторських завдань. Цей перелік повинен бути репрезентативним і сприяти досягненню цілей контролю якості. При цьому репрезентативним (представницьким) є відбір, при якому вибірка сукупність повинна з максимальним ступенем надійності відображати стан даних генеральної сукупності.

Крім того, при формуванні завдань для аналізу повинні бути прийняті до уваги такі фактори ризику: завдання в галузях, пов'язані з необхідністю залучення фахівців з відповідних напрямів (складні галузі); великі і складні завдання, а також завдання, пов'язані з високим ризиком; завдання, що викликають суспільний інтерес; завдання, що виконуються вперше, а також завдання, по закінченні виконання яких видається розширений аудиторський висновок. Крім того, якщо аудиторська організація перевірялася з питань контролю якості неодноразово, то слід також проаналізувати завдання в областях, які раніше не перевірялися й не аналізувалися.

Перевірці також можуть підлягати наступні аудиторські завдання:

- виконані під керівництвом різних співробітників фірми, оскільки існує можливість використання різних підходів до проведення аудиту;
- які стосуються різних видів діяльності аудиторської організації. Тому для цілей планування слід зробити оцінку видів діяльності аудиторської фірми що перевіряється.

Необхідно також враховувати такі фактори, як співвідношення витрат на проведення аудиту та розмір отриманого гонорару, відповідність розмірів діяльності аудиторської фірми і особи що перевіряється.

Для оцінки якості окремої аудиторської перевірки можна використовувати один з основних методів оцінки якості послуг - метод розкладання послуги на складові процеси, для кожного з яких визначаються основні характеристики. В цьому випадку оцінка якості формується як сума оцінок складових процесів. Безсумнівною перевагою даного підходу є його наочність, легкість сприйняття для суб'єктів оцінки, особливо при вимірюванні складних послуг, а також можливість врахування впливу характеру процесів на якість послуги.

Якість аудиторської перевірки формується в ході наступних основних процесів:

- 1) підготовчого (узгодження умов домовленості, планування аудиту);
- 2) основного (оцінка ризиків, вивчення системи внутрішнього контролю клієнта);
- 3) заключного (формування висновків, оформлення висновків і звітів).

Отже, контроль якості конкретної аудиторської перевірки полягатиме в оцінці відповідності таких процесів вимогам аудиторських стандартів.

У міжнародних стандартах встановлено, що для якісного виконання окремого аудиторського завдання аудиторська організація повинна розробити і реалізувати конкретні процедури, керуючись наступними принципами забезпечення внутрішнього контролю якості роботи в ході аудиту: керівництво аудиторською перевіркою, здійснення нагляду в ході її проведення, а також перевірка роботи з проведення аудиту.

Виходячи з вищевикладеного, для оцінки якості окремої аудиторської перевірки пропонуємо проводити перевірку якості за трьома основними напрямками:

1. Перевірка відповідності проведеної аудиторської перевірки вимогам діючих правил (стандартів) і внутрішніх правил аудиторської діяльності. Мета перевірки по даному напрям-

ку - отримання підтвердження проходження встановленої методології аудиту на всіх етапах аудиторської перевірки (від планування до завершення) в суворій відповідності з регулюючими документами.

Для оцінки якості окремої аудиторської перевірки пропонуємо використовувати «контрольний аркуш перевірки якості виконання окремого завдання з аудиту або огляду».

Контрольний лист містить питання, сформульовані у відповідності з діючими правилами аудиторської діяльності, які встановлюють основні принципи проведення аудиторської перевірки. Запитання розподілені відповідно до основних процесів проведення аудиторської перевірки.

2. Перевірка вимог, що пред'являються до складання робочої документації в процесі аудиту фінансової (бухгалтерської) звітності. Виділення даного контрольного напрямку обумовлено необхідністю довести, що аудиторська перевірка проводилась відповідно до правил (стандартів) аудиторської діяльності.

3. Перевірка реалізації процедур щодо забезпечення внутрішнього контролю якості в ході аудиторської перевірки. Мета такої перевірки - отримання підтвердження ефективності внутрішніх процедур контролю, встановлених щодо окремих аудиторських перевірок.

Оцінка результатів контролю якості окремої аудиторської перевірки також проводиться експертним методом. В результаті перевірки експерту необхідно висловити думку про те, чи забезпечує конкретна аудиторська перевірка необхідний і достатній рівень довіри з боку зацікавлених користувачів до професійної думки аудитора щодо достовірності фінансової (бухгалтерської) звітності.

Висновок. З метою формування загальної думки про якість аудиторської перевірки експерту на основі результатів перевірочних тестів слід встановити:

1) чи дотримувалася аудиторська організація, що перевіряється, встановленої політики і процедур внутрішнього контролю щодо забезпечення якості роботи в ході аудиторської перевірки;

2) чи дотримувалися, при проведенні конкретного аудиту, вимоги чинних стандартів і внутрішніх стандартів аудиторської діяльності;

3) чи підтверджує робоча документація тип виданого аудиторського висновку;

4) чи організована процедура реагування на недоліки, виявлені в процесі реалізації договору на надання аудиторських послуг, та їх виправлення.

За результатами перевірки якості контролером можуть бути представлені рекомендації по усуненню істотних недоліків, і вдосконаленню методичних і технічних аспектів проведення аудиту.

Список використаних джерел.

3. Аудит і ревізія підприємницької діяльності: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / [Бутинець Ф.Ф., Усач Б.Ф., Виговська Н.Г. та ін.]; за ред. Ф.Ф. Бутиця. – Житомир: ПП "Рута", 2001. – 416 с.

4. Редько О.Ю. Якість аудиторських послуг: філософія та міфологія // Бухгалтерський облік і аудит. - 2011. - № 1. - С. 46-54.

УДК 657.37

УТРИМАННЯ ТА НАРАХУВАННЯ НА ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ

Обруч Марина, 4 курс

e-mail: businka06@mail.ru

Науковий керівник:

Синяєва Л.В. д.е.н., професор

e-mail: ludsin 2008@yandex.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

У статті досліджено необхідність утримань із заробітної плати та нарахувань на заробітну плату й організація їх бухгалтерського обліку.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні існує необхідність в радикальних змінах в організації й стимулюванні ефективності праці, оптимізації доходів працівників та удосконаленні системи їх оподаткування, що є обов'язковою передумовою сталого соціально-економічного розвитку країни. Відповідно, цілком закономірною є потреба у своєчасній, об'єктивній і достовірній інформації про виплати працівникам. Таку інформацію має забезпечити бухгалтерський облік оплати праці. Контроль за використанням фонду оплати праці та розрахунків з працівниками повинен гарантувати раціональне використання коштів та виявляти можливості скорочення витрат на оплату праці. Отже, можна з упевненістю сказати, що облік і контроль оплати праці займають одне з центральних місць у системі управління діяльністю будь-якого суб'єкта господарювання. З огляду на зазначене, дослідження теоретичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку і контролю оплати плати набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню економічної природи заробітної плати присвячено роботи таких українських економістів, як Д.П. Богиня, П.Ю. Буряк, О.А. Грішнова, А.М. Колот, М.А. Кравченко, В.В. Кулішов та ін.; серед всесвітньо відомих особливої уваги заслуговують праці Дж. Кейнса, К. Маркса, У. Петті та А. Сміта.

Значний внесок у вивчення теоретичних та науково-практичних проблем обліку та контролю (у т.ч. оплати праці) зробили такі вітчизняні науковці: К.В. Безверхий, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.П. Завгородній, А.В. Калина, В.Б. Моссаковський, М.Ф. Огійчук, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко, Ю.С. Цал-Цалко та ін. Ці питання досліджували також зарубіжні вчені: М. Армстронг, Ф. Бест, К. Друрі, К.Р. Макконелл, А. Маршалл, М.Х. Мескон.

Дослідження вказаних авторів охоплюють значний спектр питань обліку і контролю заробітної плати, обґрунтовують різні варіанти їх розв'язання. Проте, швидкоплинність соціально-економічних процесів вимагає поліпшувати системи оплати праці, удосконалювати оцінку, облік та контроль праці та її оплати, нарахування заробітної плати працівникам, її оподаткування та відображення в облікових регістрах і звітності. Все вищезазначене визначило вибір теми статті.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні положень обліку та контролю оплати праці, а також розробці практичних рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку утримань із заробітної плати та нарахувань на заробітну плату в підприємствах.

Основні матеріали дослідження. На кожному підприємстві, галузі, в Україні має бути реальна й достовірна інформація про трудомісткість виробленої продукції, про нарахування заробітної плати. Таку інформацію повинен забезпечити бухгалтерський облік.

Заробітна плата для більшості членів суспільства є основою їх добробуту, а значить, заробітна плата і в перспективі буде найбільш потужним стимулом підвищення результативності праці і виробництва в цілому. Заробітна плата визначається як винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку власник або уповноважена ним орган виплачує працівнику за виконану ним роботу. Заробітна плата є основним джерелом доходів робітників підприємства.

Питання обліку оплати праці займає особливе місце в бухгалтерії підприємства. Це пов'язано з тим, що робітник має право реалізувати свої здібності до виробничої та творчої праці шляхом укладення трудового договору на одному або на декількох підприємствах, організаціях України і отримати за свою працю заробітну плату, яка є основним джерелом придбання матеріальних благ.

Тепер перейдемо власне до самої заробітної плати. Для того, щоб на підприємстві виплатити заробітну плату, бухгалтеру необхідно зробити необхідні утримання і нарахування податків.

Відповідно до ст. 127 КЗпП утримання з заробітної плати можуть відбуватись лише у випадках, передбачених чинним законодавством України.

З процесом нарахування і утримання заробітної плати пов'язана необхідність нарахування зборів в держані цільові фонди, а також прибуткового податку. Відповідні суми досліджуване нами підприємство ФГ «ЮГ» розраховує виходячи із загального розміру виплат відповідним категоріям працівників і самостійно перераховує у вигляді податків та інших обов'язкових платежів, а також відрахувань, під якими розуміють суми, які утримує та перераховує підприємство, розраховані на основі доходу (заробітної плати) кожного працівника.

Утримання із заробітної плати — це податки, які утримуються з суми доходу яка виплачується працівнику, проте їх перерахування до відповідних бюджетів покладено на плечі роботодавця. Із заробітної плати робітників можуть здійснюватись тільки дозволені законом утримання. Податки які обов'язково утримуються із заробітної плати в нашій країні:

- Єдиний соціальні внесок (ЄСВ) — сума, яку працівник зобов'язаний сплатити до пенсійного фонду, з будь-якого одержуваного на підприємстві доходу. Розмір цього податку має два значення 3,6 % і 2 %. Перша ставка застосовується до всіх доходів, що виплачуються працівникові на підприємстві, крім лікарняних, а друга, відповідно, тільки до суми оплати лікарняного листа.

- Податок на доходи фізичних осіб (далі ПДФО) — податок, що стягується з доходів фізичних осіб та надходить у місцевий бюджет міста, селища, загалом, того місця де зареєстроване підприємство. Якщо говорити про зарплату, одержуваної громадянами України, то його ставка буде дорівнювати 15 %.

- Військовий збір – був введений тимчасово, до 1 січня 2015 року, але термін його дії продовжили і на 2015 рік. Він утримується з усієї суми нарахованого доходу. Ставка збору становить 1,5 відсотка від нарахованого доходу.

До утримань за заявою працівника відносять: суми за виконавчими листами, за виконавчими приписами нотаріальних органів; індивідуальне страхування персоналу підприємства; страхування майна; суми з осіб, що відбувають виправні роботи; профспілкові внески; одержаний аванс за звітний місяць; надлишкові виплачені суми за попередній період, виявлені внаслідок проведених перевірок або самоперевірок; своєчасно неповернуті підзвітні суми; грошові нарахування, штрафи та інші відрахування відповідно до чинного законодавства; суми матеріального збитку, заподіяного підприємству; за допущений брак; аліменти; інше.

Стаття 128 КЗпП України обмежує розмір утримань із заробітної плати такими розмірами:

- - 20% - максимально можливий розмір усіх відрахувань із заробітної плати, що підлягає виплаті працівнику;
- - 50% - в окремо передбачених законодавством України випадках, зокрема за виконавчими документами до повного погашення заборгованості при відшкодуванні шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також втратою годувальника, та збитків, заподіяних злочином (ст.70 Закону про виконавче провадження);
- - 70% - при відбуванні виправних робіт та при стягненні аліментів на неповнолітніх дітей.

Відповідні суми підприємство розраховує виходячи із загального розміру виплат відповідним категоріям працівників і самостійно перераховує у вигляді податків та інших

обов'язкових платежів, а також відрахувань, під якими розуміють суми, які утримує та пере-
раховує підприємство на основі доходу (заробітної плати) кожного працівника.

Обов'язковість нарахування таких податків та обов'язкових платежів та їх перелік ви-
значені Законом України „Про систему оподаткування” від 25.06.91р. № 1251-ХІІ, із змінами
та доповненнями.

Нарахування на заробітну плату — це податок, який сплачує роботодавець. Цим по-
датком обкладаються практично всі виплати найманим працівникам. Заробітна плата не є
винятком.

Отже, нарахування на заробітну плату – це обов'язкові внески підприємств, організа-
цій та установ усіх форм власності до Пенсійного фонду, Фонду соціального страхування та
ін. Обчислюють у процентах від загальної суми оплати праці за встановленими ставками. Їх
здійснюють за рахунок підприємств і включають до витрат виробництва чи обігу. У нашій
країні цей податок називається єдиний соціальний внесок (далі ЄСВ). Він включає в себе по-
вний соціальний пакет, законодавчо передбачений нашою державою. Цей пакет складається
з пенсійного страхування (виплата пенсії), страхування на випадок тимчасової втрати праце-
здатності (оплата лікарняних, догляд за дитиною тощо), страхування, пов'язане з виникнен-
ням нещасних випадків на виробництві (компенсація повної або часткової втрати працездат-
ності). Його величина залежить від класу професійного ризику, який встановлює Фонд соці-
ального страхування від нещасного випадку на виробництві, за інформацією про підприєм-
ство, наданої йому Пенсійним фондом. Існує спеціальна таблиця, в якій передбачено 67 класів
професійного ризику, розроблених відповідно до постанови Кабінету Міністрів України за
№1423 від 13.09.2000 р., де кожному з класів відповідає певна ставка податку у відсотках.
Само собою зрозуміло, чим вище ймовірність отримання травми на підприємстві, тим більше
ставка, і навпаки. Ставка цього податку перебуває в межах від 36,76 % для 1 класу до 49,7 %
для 67 класу. Якщо на підприємстві працює інвалід, то до його доходів застосовується спеці-
альна (знижена) ставка цього податку, в розмірі 8,41 %. Також знижена ставка передбачена
для оплати лікарняних листів — 33,2 %.

Висновок. Таким чином, за допомогою внутрішнього контролю оплати праці досяга-
ється більша прозорість, точність, правильність облікових даних і повнота їхнього відобра-
ження у відповідних бухгалтерських документах, а також інформованість кожного працівни-
ка в питаннях нарахування заробітної плати, заохочувальних і компенсаційних виплат, утри-
мання податків та зборів.

Список використаних джерел

1. Кодекс законів про працю України, прийнятий Законом УРСР від 10.12.71 р. (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971, № 50) з подальшими змінами і доповненнями; 2000 р. № 42 – 43, стаття 378.
2. Закон України „Про оплату праці” № 108/95 – ВР від 24.03.95 р.
3. Закон України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на ви-
падок безробіття” від 02.03.00 р. № 1533-ІІІ.
4. Декрет № 13-92 – Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.92 р. № 13-92 „Про
прибутковий податок із громадян”, зі змінами і доповненнями.

УДК 631.162

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ ПРИ ОБЛІКУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Панасенко М., 4 курс
ko.marina1994@yandex.ru

Науковий керівник

Синяєва Л.В. д.е.н., професор

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: panasen-

e-mail: ludsin 2008@yandex.ru

У статті визначається можливість впровадження автоматизації обліку витрат та виходу продукції рослинництва з метою сприяння уніфікації форм первинних документів та методів їх обробки, прискорення документообігу, скорочення термінів одержання виробничої інформації.

Постановка проблеми. В умовах становлення та розвитку ринкової економіки в Україні зростає роль бухгалтерського обліку як складової частини системи економічної інформації та управління. Розвиток господарських зв'язків в умовах ринку значно поширює кількість користувачів обліковою, звітною й аналітичною інформацією. Ними є не тільки керівники, безпосередньо пов'язані з підприємництвом, але й зовнішні користувачі інформації, які мають прямий фінансовий інтерес: банки – при прийнятті рішень про надання кредитів; постачальники – при укладанні договорів на постачання товарно-матеріальних цінностей; інвестори, засновники, акціонери, яких цікавить рентабельність вкладеного капіталу і можливість одержання доходів (дивідендів). Значний інтерес обліково-звітної й аналітичної інформації про діяльність підприємства представляє також для працівників податкових служб, органів державної статистики. На сучасному етапі найважливішим фактором, що сприяє удосконаленню управління та поліпшенню якості економічної інформації, є автоматизація виробництва. Тому бухгалтерський облік, як основа інформаційного забезпечення управлінської діяльності, потребує вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень. Управління підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, власний капітал, зобов'язання і фінансові результати діяльності. Основними джерелами такої інформації є дані бухгалтерського обліку, що встановлені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» і дані аналізу господарської діяльності підприємства, які відображаються у відповідних аналітичних формах. Проблема розробки і використання в практиці бухгалтерського обліку підходів до ефективного управління витратами підприємств широко опрацьовується у вітчизняній та зарубіжній економічній літературі такими вченими, як Безруких П. С., Кузьмінською Н. Л., Кучеренко С., Лебедевим В. Г., Маслак О., Пізенгольц М. Г., Саблуком П. Т., Фаїзовим А. В., Фесенко Д. М. та іншими. В умовах обмеженості ресурсів і досягнення планової ефективності виникає потреба постійного порівняння понесених витрат і отриманих результатів. Можливість усунення або передбачення впливу багатьох негативних внутрішніх і зовнішніх факторів з'являється завдяки раціональному організованому обліку витрат на виробництво.

Мета статті. Метою написання статті є дослідження можливості автоматизації обліку витрат і виходу продукції рослинництві як складової комплексної системи управління підприємством ПП «Обрій».

Основні матеріали дослідження. В умовах розвитку міжнародних зв'язків зростає потреба усіх рівнів управління у своєчасній і достовірній інформації, яка забезпечить прийняття обґрунтованих рішень. У цьому зв'язку зростає роль організації обліку витрат підприємства, як складової частини економічної інформації.

Користуючись показниками поточного обліку, звітності й аналізу, керівництво підприємства контролює раціональність використання господарських ресурсів, рентабельність (тобто одержання прибутку, достатнього для залучення й утримання вкладеного капіталу), ліквідність (достатність коштів для погашення заборгованості по зобов'язаннях), одержує іншу ділову інформацію, а також здійснює планування і прогнозування діяльності підприємства.

Ефективність фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств в значній мірі залежить від якості управлінських рішень.

Регулюванню з боку господарства підлягають аспекти бухгалтерського обліку, пов'язані з узагальненням інформації та складанням звітності, необхідної зовнішнім користувачам. Порядок, форми, терміни та структура інформації та звітності для внутрішніх користувачів регулюється суб'єктом господарювання.

При автоматизації обліку витрат та виходу продукції рослинництва значно підвищується якість роботи, а також скорочується кількість витрат часу на обробку інформації.

Автоматизація обліково-планових робіт забезпечує високий рівень організації праці працівників сфери управління, дозволяє значно зменшити витрати часу на обчислення та розрахунки, а також створює умови для підвищення продуктивності праці і здешевлення облікового апарату.

Автоматизація полегшує впровадження раціональних форм облікової праці (поділ, нормування, сполучення професій тощо), а також сприяє уніфікації форм первинних документів та їх методів, обробки, прискоренню документообігу, скороченню термінів одержання виробничої інформації.

Основними завданнями автоматизації обліку витрат і виходу продукції рослинництва є:

- своєчасне, повне й достовірне відображення в обліку фактичних витрат на виробництво й реалізацію продукції (робіт, послуг), а також невиробничих витрат і втрат, які допускають на окремих ділянках діяльності підприємства;
- контроль за правильним використанням сировини, матеріалів, палива, енергії, фондів заробітної плати тощо, за дотриманням установлених кошторисів витрат на обслуговування виробництва, управління, надання послуг;
- обґрунтування калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг), правильне складання звітних калькуляцій;
- перевірка виконання планів по собівартості (планів кошторисів витрат) і виявлення резервів скорочення витрат;
- виявлення результатів по собівартості цехів та інших підрозділів підприємства;
- виявлення й усунення недоліків організації виробництва та матеріально-технічного забезпечення, спрямованого на максимальну економію матеріальних і трудових витрат і на підвищення продуктивності праці.

Сьогодні український ринок програмного забезпечення нараховує близько 20 програм з бухгалтерського обліку: «1С: Підприємство», «Офіс – 2000», «Акцент-Бухгалтерія», «SoNet», «Парус», «Галактика» та інші.

Найбільшою популярністю на ринку автоматизації бухгалтерського обліку користується програмне забезпечення, вироблене фірмою «1С». На нашу думку, найкращим варіантом буде впровадження в ПП «Обрій» програми «1С: Підприємство 7.7», а саме конфігурації «1С: Бухгалтерія 7.7».

Слід відмітити, що автоматизації підлягає лише здебільшого зведений облік. Первинні документи заповнюються зазвичай вручну, але існують документи які заповнюються автоматизовано.

Програма «1С: Підприємство 7.7» надає потужний сервіс для ефективного ведення бухгалтерського обліку – роботу з бухгалтерськими рахунками, різноманітні режими введення бухгалтерських операцій, підтримку документів первинного обліку, отримання різноманітних звітів, контроль цілісності даних і багато інших можливостей, які підтримуються сис-

темою «1С: Підприємство 7.7». Вона може бути використана для ведення будь-яких розділів бухгалтерського обліку на підприємствах. З допомогою цієї програми можна вести облік по декільком підприємствам на одному персональному комп'ютері.

Різноманітність та гнучкість програми «1С: Підприємство 7.7» дозволяють використовувати її як досить простий та наочний інструмент бухгалтера, і як засіб повної автоматизації обліку від введення первинних документів до формування звітності.

Програма «1С: Підприємство 7.7» може бути використана для ведення наступних розділів бухгалтерського обліку:

- Облік операцій по банку і касі;
- Облік основних засобів і нематеріальних активів;
- Облік матеріалів та МШП (малоцінні швидкозношувані предмети);
- Облік товарів послуг і виготовлення продукції;
- Облік валютних операцій;
- Облік взаєморозрахунків з організаціями, дебіторами, кредиторами, підзвітними особами;
- Облік розрахунків по заробітній платі;
- Облік розрахунків з бюджетом.

Специфікацію автоматизації обліку витрат на виробництво є те, що тут значною мірою використовуються дані, отримані на інших ділянках механізації обліку, яка включає три взаємопов'язані ділянки роботи:

- оперативний облік витрат на виробництво, рух деталей, напівфабрикатів і незавершеного виробництва;
- зведений облік витрат на виробництво і визначення собівартості продукції;
- складання звітних калькуляцій за видами виробів.

Висновки. Таким чином, типова конфігурація дозволяє автоматизувати облік руху виробничих запасів підприємства, облік процесу виробництва та оприбуткування готової продукції, а також здійснювати оперативний облік витрат на виробництво, який полягає в щоденному контролі за витрачанням матеріальних, трудових і грошових ресурсів у виробництво і результатами їх використання. За допомогою цієї програми на підставі первинних документів з обліку праці, такі як, таблиць обліку робочого часу, обліковий лист тракториста-машиніста, обліковий лист праці та виконаних робіт, можна заповнити електронним документом під назвою «Нарахування заробітної плати». Для списання використаних виробничих запасів в середовищі «1С:Підприємство», бухгалтер з обліку товарно-матеріальних цінностей, на основі отриманих документів, також може сформувати електронний документ Списання ТМЦ. За допомогою програми «1С:Підприємство 7.7» можна визначати собівартість продукції. Господарські операції пов'язані зі списанням на виробництво, оприбуткуванням продукції, розрахунком її собівартості та відпускної ціни, можна відображати за допомогою документа Калькуляція. За допомогою стандартного звіту «Обігово-сальдова відомість за рахунком», сформованого для рахунку 23, можна отримати інформацію про залишки і обороти в розрізі видів затрат. Стандартний звіт «Картка рахунка» дає змогу отримати детальну інформацію про операції на рахунку.

Список використаних джерел

1. Альбом бухгалтерських проведень: [спеціальний випуск аналітично-інформаційної газети «Податки та бухгалтерський облік» / Вороня Н., Свириденко А.]. – Харків: Вид. буд. «Фактор». – 2013. – № 2. – 127 с.
2. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік у підприємствах з різними формами власності: навчальний посібник / Н.М. Ткаченко. – [4-ге вид., перероб. і доп.]. – К.: «А.С.К.», 2007. – 672 с.

УДК 656.56.78

ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Омельчук К., 4 курс
chuk.ekaterina@yandex.ua

Науковий керівник

Вороновська О. В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: omel-

e-mail: voronovskaya@list.ru

Розглянуто та обґрунтовано основні особливості обліку експортних операцій у зв'язку з змінами в Податковому кодексі та впровадженням системи електронного адміністрування ПДВ.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання практично всі підприємства здійснюють операції з іноземними партнерами. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) є однією з основних форм економічних відносин України з іноземними державами. Однією з форм здійснення ЗЕД є зовнішня торгівля. Вона відіграє значну роль як у розвитку економіки України, так і насиченні споживчого ринку товарами належної якості та просуванню товарів вітчизняних виробників на зовнішній ринок.

Зростання обсягів зовнішньоекономічної діяльності підприємств України, що пов'язано з міжнародною інтеграцією, ставить перед підприємствами ряд проблем. Однією з найбільш актуальних є питання відображення зовнішньоекономічних експортних операцій в бухгалтерському обліку. Експортні операції, як складова частина зовнішньої торгівлі є джерелом одержання прибутку держави. Досягнення максимальної ефективності експортних операцій, а також максимізація прибутку можлива тільки з використанням знань і досвіду, накопичених протягом тривалого часу.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження особливостей та проблем розвитку бухгалтерського обліку експортних операцій в здійсненні зовнішньоекономічної діяльності присвячені роботи таких науковців Білухи М.Т., Бутинця Ф.Ф., Голова С.Ф., Завгороднього В.П., Лукашової І.О., Кужельного М.В., Кузьмінського Ю.А., Пархоменка В.М., Сопка В.В. Степаненко О.І. та інших. Завдяки роботам цих вчених сформульовано підґрунтя для подальших наукових досліджень у частині обліку експортних операцій підприємства.

Метою статті є розгляд та обґрунтування основних особливостей, проблем, теоретичних та науково-практичних засад обліку експортних операцій.

Основні матеріали дослідження. При здійсненні експорту в бухгалтерському обліку відображаються такі господарські факти, як: відвантаження товару зі складу, надходження грошей на поточний рахунок або оприбуткування товару (якщо експорт здійснюється на умовах бартеру), отримання доходу та віднесення витрат за операцією і визначення фінансового результату.

При цьому вирішуються наступні завдання: визначення методу оцінки вибуття товарів; визначення моменту визнання доходів і витрат; оцінка витрат за експортними операціями; оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості і контроль за повнотою і своєчасністю її погашення; контроль за станом розрахунків з іноземними партнерами (покупцями, комісіонерами, перевізниками тощо); визначення результатів експортних операцій; формування достовірної інформації про курсові різниці, контроль за правильністю і повнотою оподаткування; контроль за правильністю митного оформлення експорту.

Під впливом глобалізаційних і інтеграційних процесів, а також транснаціоналізації світового господарства міжнародні зв'язки України, з кожним роком, розширюються і поглиблюються. Експортні операції, як один із основних джерел іноземних інвестицій у підпри-

ємства і державу в цілому, досліджуються і аналізуються за допомогою організації бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

За Митним кодексом України експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення [3]. Митний режим експорту може бути застосований до товарів, що призначені для вивезення за межі митної території України, та до товарів, що вже вивезені за межі цієї території та перебувають під митним контролем, за винятком товарів, заборонених до поміщення у цей митний режим відповідно до законодавства.

Із набранням чинності р. III Податкового кодексу України податково-прибутковий облік експортних та імпорتنих операцій кардинально змінився. Так, для визнання доходів діє принцип нарахування (п. 137.4 ПКУ). Об'єктом обкладення податком на прибуток, зокрема, є прибуток, який обчислюється шляхом зменшення доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів та суму інших витрат звітного періоду (пп. 134.1.1 ПКУ) [4].

Доходи від реалізації експортованого товару належать до доходу від операційної діяльності, а також дохід від виконаних робіт, наданих послуг, якщо покупцем буде нерезидент. Датою визнання доходів від реалізації товарів є дата переходу покупцеві права власності на такий товар або дата складання відповідного акта, що свідчить про виконані роботи чи надані послуги (п. 137.1 ПКУ) [4].

Витрати у платника податку виникатимуть із собівартості реалізованих товарів (виконаних робіт, наданих послуг) та інших витрат, які відносяться до витрат у момент їх понесення і пов'язані з господарською діяльністю суб'єкта господарювання. Оскільки у нас специфічний покупець — нерезидент, то й доходи від реалізації такому контрагенту треба визначати з урахуванням особливостей, визначених пп. 153.1.1 ПКУ. При реалізації товару за ЗЕД-контрактом доходи визначатимуться, за загальним правилом ПКУ, датою переходу покупцеві права власності на товар, але оскільки йдеться про валюту, то з урахуванням моментів, які розглянемо далі.

Якщо першою подією при експорті товару є сам експорт, тобто відвантаження покупцеві товару, який не був попередньо оплачений у попередніх звітних податкових періодах, то дохід від реалізації визначається «за офіційним курсом національної валюти до іноземної валюти, що діяв на дату визнання таких доходів». Бухгалтер відображає дохід від реалізації експортованого товару датою оформлення ВМД на експорт і з урахуванням курсу Нацбанку на дату оформлення ВМД, яка зазначається на овальній печатці митниці. Так операція відображається як у бухгалтерському, так і в податковому обліку. До витрат підприємство відносить собівартість реалізованого товару за датою визнання доходів від реалізації відповідно до п. 138.4 ПКУ [4].

Оскільки платник має справу з дебіторською заборгованістю за товар у валюті і такі зобов'язання повинні бути отримані у фіксованій (визначеній) сумі грошей, то ця стаття балансу належить до монетарних статей. Курсові різниці за монетарними статтями в іноземній валюті відображаються на дату здійснення розрахунків та на дату балансу відповідно до п. 8 П(С)БО 21. Курсові різниці від перерахунку коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей про операційну діяльність показують у складі інших операційних доходів (витрат) на субрахунках 714 та 945 відповідно.

Якщо оплата відбувається частинами, то перерахунок курсових різниць на субрахунок 362 проводиться щодо всієї заборгованості. Фактично на дату розрахунку на залишку субрахунку 362 має залишитися гривневий еквівалент перерахованого залишку заборгованості з урахуванням курсу НБУ на дату розрахунку.

Для ПДВ-обліку операції експорту не має значення, як відбувалася оплата за товар – з передплатою чи післяплатою. Важливими є дата перетину кордону експортованим товаром та курс НБУ на дату замитнення товару. Датою виникнення податкових зобов'язань у разі експорту товарів є дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання мит-

ного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства (п.187.1 ст.187 ПКУ).

З моменту здійснення післяплатної експортної операції платник податку підпадає під валютний контроль. Відповідно до ст. 1 Закону №185 [3] «виручка резидентів у іноземній валюті підлягає зарахуванню на їх валютні рахунки в уповноважених банках у строки виплати заборгованостей, зазначені в контрактах, але не пізніше 90 календарних днів [4] з дати митного оформлення (виписки вивізної вантажної митної декларації) продукції, що експортується...». Тобто, не пізніше 90 днів з дати оформлення ВМД експортер повинен отримати кошти за експортований товар.

Первинним документом, який фіксує господарську операцію з взяття підприємством зобов'язання у сумі нарахованих митних платежів, є електронна митна декларація за умови наявності обов'язкових реквізитів. Електронне декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації, засвідченої електронним цифровим підписом, та інших електронних документів або їх реквізитів у встановлених законом випадках. Митна декларація та інші документи, подання яких митним органам передбачено Митним кодексом, оформлені на паперовому носії та у вигляді електронних документів, мають однакову юридичну силу.

На сьогодні позитивним є те, що введена нова система електронного адміністрування ПДВ, яка дозволить: уникнути махінацій з ПДВ; унеможливить утворення податкових ям та фіктивного податкового кредиту; система заснована на повній відповідності нарахованого та сплаченого ПДВ, для чого будуть введені спеціальні рахунки.

Висновки. Досліджуючи обрану тему, можна виділити головні недоліки обліку експортних операцій:

1) У зв'язку з тим, що наша держава стоїть на порозі євроінтеграції та має на меті входження до Євросоюзу, важливу роль відіграють експортні операції саме зараз, коли для підвищення рівня економічного розвитку, потрібна торгівля з країнами Євросоюзу. Власники та керівники підприємств, що займаються продажем товарів/послуг за кордон, не завжди повністю обізнані в питаннях та змінах в оподаткуванні експортних операцій у поточному році.

2) Основним документом, при здійсненні експортних операцій є зовнішньоекономічний контракт, при його складанні найчастіше підприємство не враховує деякі аспекти, такі як, те що не вказується чи є контрагент платником ПДВ, місце передачі та отримання товару, валюта платежу, порядок відвантаження товарів та ін.

3) З впровадженням системи електронного адміністрування ПДВ буде забезпечувати автоматичний облік у розрізі платників податків сум ПДВ та частково вирішить проблему з контрабандою.

4) Доцільно чітко визначити, хто експортер товарів – підприємство-виробник чи зовнішньоторговельна фірма, що була створена на підприємстві для цих цілей і не виступає юридичною особою, чи спеціалізована зовнішньоторговельна фірма, яка виконує доручення підприємства-виробника експортувати товар за комісійну винагороду (тобто, здійснює посередницьку функцію) під час обліку експортних операцій

Список використаних джерел.

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», від 16.04.1991 №959-XII із змінами і доповненнями. – [Електронний ресурс]. –
2. Волкова, І. Гірчук. Облік експортних операцій в сучасних умовах господарювання // ISSN 1993-0259. Економічний аналіз. – 2010 р. - № 6. – С. 197-199.
3. Митний кодекс України : Закон від 13.03.2012 № 4495-VI / остання редакція від 01.01.2013, чинний [Електронний ресурс]. Джерело доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
4. Податковий кодекс України: Закон від 02.12.2010 № 2755-VI / остання редакція від 07.05.2011, чинний [Електронний ресурс]. Джерело доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main..>

УДК 631.15

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Медвідь Л.О., 4 курс

Науковий керівник

Трачева Д.Н., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: lilja.medved@mail.ru

e-mail:wwt2006@yandex.ru

В статті розглянуті питання організації обліку і оцінки виробничих запасів сільськогосподарського підприємства. Досліджені основні недоліки організації обліку. Запропоновані шляхи удосконалення організації обліку і документування руху виробничих запасів з урахуванням оптимізації кількості і структури документів за умови підвищення їх аналітичності.

Постановка проблеми. Аграрний сектор економіки України в сучасних ринкових умовах господарювання потребує вирішення багатьох проблемних питань, серед яких одним з важливих є питання організації обліку запасів.

У сучасних умовах господарювання, на жаль, не до кінця налагоджена і неефективно діє система управління запасами, що призводить до несвоєчасного забезпечення виробництва необхідною сировиною і матеріалами або до надлишкового їх накопичення на підприємстві, неможливості своєчасної акумуляції грошових коштів для придбання запасів і, що може бути наслідком, до зупинки виробництва. Тому сільськогосподарські підприємства потребують суттєвого реформування структури управління господарською діяльністю, а питання організації обліку виробничих запасів є актуальними та потребують нагального вирішення

Аналіз останніх досліджень. Розвитку теорії та практики обліку виробничих запасів, забезпеченню його інформаційної бази сприяли праці таких вітчизняних вчених як: Ф.Ф. Бутинець, М.Ф. Огійчук, І.В. Ковальчук, О. Хорошак, О. Масленніков, В.В. Сопко, С.В.Шубіна, О.М.Кузьменко, Ю.В. Гончаров та інші. Розроблені ними теоретичні та методологічні аспекти бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю широко використовуються в практичній діяльності. Однак ряд проблем організації та методики обліку виробничих запасів потребують подальших досліджень та наукових розробок.

Мета статті. Дослідити питання організації обліку виробничих запасів, визначити оптимальні шляхи удосконалення організації обліку із збереженням його достатньої аналітичності.

Основні матеріали дослідження. Недосконала система організації бухгалтерського обліку викликає неповне та несвоєчасне надходження звітних даних та іншої інформації. Наявність великих розривів в часі між моментом одержання обліково-економічної інформації і моментом її використання перешкоджає підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств.

При ознайомленні з документальним оформленням, організацією складського господарства, синтетичним та аналітичним обліком виробничих запасів були встановлені такі недоліки: недотримання матеріально – відповідальними особами графіку документообігу, що істотно порушує строки складання, подання і обробки документів в бухгалтерії; на документах з руху виробничих запасів, як правило, зазначається тільки найменування запасу, без зазначення номенклатурного номера, що викликає первинні помилки під час заповнення прибуткових і видаткових документів та здійснення записів у складському і бухгалтерському обліку виробничих запасів.

Для організації безперебійного постачання, розміщення, зберігання і видачі матеріальних запасів у виробництво велику роль відіграє правильно організоване складське господарство, тому що в діяльності підприємства не завжди можна добитися повного узгодження темпів

постачання матеріальних ресурсів, темпів виробництва і збуту готової продукції. Основні функції складського господарства – це акумуляція матеріальних ресурсів в об'ємах і номенклатурі, достатніх для безперервності процесу виробництва; належне зберігання і облік матеріалів; планомірне, безперебійне і комплектне постачання цехів і ділянок матеріальними ресурсами; підготовка матеріалів до їх безпосереднього споживання, здійснення комплексу операцій, пов'язаних з виконанням контролю, сортування, консервації матеріалів.

Складський облік виробничих запасів на підприємствах регіону організований не зовсім якісно, щоб зміг забезпечити ефективне кількісно-якісне та своєчасне надходження товарно-матеріальних цінностей за всіма відповідними супровідними документами, що суттєво впливає на забезпечення ефективної роботи.

Дуже велику увагу в міжнародній практиці обліку приділяють оцінці виробничих запасів. Вважаємо, що за вимогами міжнародних стандартів найбільш ефективним та достовірним методом оцінки виробничих запасів при їх періодичному обліку є оцінка за середньозваженою собівартістю, тому що такий метод значно спрощує роботу бухгалтерів, які упродовж місяця працюють з постійним значенням – середньозваженою собівартістю. А також при такому оцінюванні ми маємо середній розмір прибутку, коли ціна оприбуткування запасів менше ціни їх реалізації, що гарантує сплату податку на прибуток у середньому розмірі, а це у свою чергу задовольняє як керівництво підприємства, так і податкові органи. По можливості необхідно розширити штат матеріального відділу бухгалтерії і виділити окремого облікового працівника для обліку виробничих запасів.

Дуже необхідно підвищити персональну відповідальність працівників підприємств за правильність оформлення первинної документації щодо здійснення господарських операцій на підприємствах.

Доцільним для підприємств є аналіз статей витрат для визначення факторів, які впливають на їх зміну. Такий аналіз дозволив би керівництву підприємства приймати відповідні рішення для зменшення витрат підприємства.

Висновки. Для покращення обліково-аналітичного забезпечення організації обліку виробничих запасів вважаємо необхідним створити на середніх та великих підприємствах відділ постачання, який дасть змогу проводити оперативний облік виконання договорів з постачальниками і покупцями виробничих запасів та відділ матеріально-технічного постачання, який має забезпечувати доставку матеріальних ресурсів.

З метою забезпечення ефективного контролю за надходженням і оприбуткуванням від постачальників виробничих запасів у бухгалтерії підприємства використовувати журнал обліку вантажів, що надійшли (форма № М-1). Для відображення однорідних операцій по руху виробничих запасів в Звіті про рух матеріальних цінностей ввести графі для проставлення кореспондуючих рахунків, що дасть змогу контролювати надходження і витрачання виробничих запасів, забезпечить складання оборотної відомості по синтетичних рахунках та сальної відомості по аналітичних рахунках з метою підвищення контролю за відповідністю даних синтетичного та аналітичного обліку руху виробничих запасів.

Список використаних джерел.

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2006. – 832 с.
2. Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 26 вересня 2003 р. № 269 «За числом працюючих і кількістю самостійних підрозділів».
3. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27 вересня 2007 року № 701, від 21 грудня 2007 року № 929, та від 21 лютого 2008 р. № 73
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 "Запаси", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

УДК 657.446

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОСТІ БЮДЖЕТУ

Книш А.В., 4 курс

Науковий керівник

Воронівська О.В., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: alinaknysh.go@gmail.com

e-mail: voronovskaya@list.ru

У статті розглянуто теоретичні відомості податкової політики України. Досліджено вплив податкової політики та окремих видів податків на формування дохідної частини бюджету; а також основні проблеми та шляхи и удосконалення.

Постановка проблеми. В умовах розбудови ринкової економіки якість виконання державою конституційних функцій та її фінансові можливості залежать від величини бюджету. З метою мобілізації бюджетних ресурсів держава змушена організовувати розподільчі процеси таким чином, щоб забезпечити надходження до бюджету в терміни та обсяги, потрібні для повноцінної реалізації відповідних повноважень. Тому на кожному етапі розвитку країни актуальними будуть питання наповнення дохідної частини бюджету, пошуку додаткових резервів їх зростання та оптимізації джерел формування.

Аналіз останніх досліджень. Підходи до вивчення сутності податкової політики та її впливу на дохідність бюджету розглядаються в працях багатьох науковців. Особливо їх досліджували такі вчені, як: С.Л. Лондар[5], О.Д. Василик[4, с. 42], Г.В.Василевська, І.Ф. Щербина, В.В. Зубенко, В.М. Опаріна, В.М. Федесов, Г.О.П'ятаченко та інші.

Метою статті є визначення сутності податкової політики, як соціально-економічної категорії і як складової частини фінансової політики держави, виявлення впливу податків на формування дохідної частини державного бюджету України, а також дослідження формування податкових надходжень та їх вплив на формування бюджету.

Основні матеріали дослідження. В сучасних умовах виконання державою своїх функцій зумовлює зростання бюджетних витрат, а потреба в їх покритті визначає значущість завдань із формування дохідної частини бюджету, більшу частину якої забезпечують податки. За теперішніх умов економічного розвитку держави, зокрема, зростання дефіциту бюджету, зовнішнього боргу, ефективного проведення податкової політики, дасть змогу вплинути на масштаби і темпи розвитку економіки, забезпечити необхідний рівень податкових надходжень, що в свою чергу підвищить соціальний добробут населення.

Податкова політика держави впливає на податкову систему, яка представлена широким колом податків і зборів різної спрямованості, а також принципами і методами їх стягнення. Податкова система України є досить молодою і тому існують деякі недоліки в функціонуванні податкової системи і податкової політики, які значною мірою впливають на економічну ситуацію у країні. Стратегія проведення податкової політики в Україні повинна спиратись на ґрунтовну теоретичну базу, максимально враховувати відмінність перехідного стану економіки держави. Якщо податки економічно не обґрунтовані, то вони пригнічують і розвиток підприємств, і стимули до праці та спричиняють несправедливий перерозподіл доходів між соціальними групами [3, с. 43].

Держава за рахунок налагодженої податкової політики здатна вирішувати ряд задач, а саме: стабілізація економіки країни, забезпечення зайнятості населення, створення сприятливого клімату для залучення інвестицій, розвиток соціальної інфраструктури регіонів і країни в цілому.

Ефективність податкової політики країни визначається надходженням податків до державного бюджету України. Обсяг податкових надходжень представлений у таблиці 1 [2].

Аналізуючи дані, частка податкових надходжень до зведеного бюджету України станом на 01.01.2015 р. становила 79,9% від усіх доходів, що на 6% менше, за відповідний по-

казник 2012 р. Це є свідченням того, що податкова політика залежить від економічної ситуації у країні.

Таблиця 1 – Обсяг податкових надходжень до зведеного бюджету України за 2012-2014 рр., млн. грн.

Показники	2012		2013		2014	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Усього надходжень до бюджету	398 553,6	85,9	445 525,3	80,9	442 788,7	79,9
Усього надходжень до місцевого бюджету	181 530,4	40,3	225 273,5	38,1	221 019,4	20,6
Податкові надходження до місцевого бюджету	73 086,9	100,0	85 852,0	100,0	91 191,0	100,0
Податкові надходження, в т.ч.	334 691,9	100,0	360 567,2	100,0	353 968,1	100,0
Місцеві податки та збори	2 504,1	0,7	5 455,0	1,5	7 316,2	2,0
Податок на прибуток підприємств	55 097,0	16,5	55 793,0	15,5	54 993,8	15,5
Податок на доходи фізичних осіб	60 224,5	18,0	68 092,4	18,9	72 151,0	20,4
Податок на додану вартість	130 093,7	38,9	138 826,8	38,5	128 269,3	36,2
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	26 097,1	7,8	28 661,0	7,9	27 721,3	7,8
Мито	11 774,0	3,5	13 186,5	3,7	13 342,5	3,8
Інші податки	4 388,0	1,3	4 906,0	1,4	6 089,2	1,7

Аналізуючи дані, частка податкових надходжень до зведеного бюджету України станом на 01.01.2015 р. становила 79,9% від усіх доходів, що на 6% менше, за відповідний показник 2012 р. Це є свідченням того, що податкова політика залежить від економічної ситуації у країні.

За даними Державного казначейства України, порівняно з плановим показником до зведеного бюджету за 2014 рік надійшло на 25 027,6 млн. грн., податкових надходжень менше, коли у 2012 році виконання бюджету було перевищено на 4 073,9 млн. грн. Загалом, недовиконання податкових надходжень до місцевого бюджету України станом на 01.01.2015 р. склало -5 342,7 млн. грн. порівняно з показником 2012 р., що становив -463,5 млн. грн. Отже, спостерігається негативна тенденція невиконання планових показників бюджету.

Для того, щоб покращити податкову систему і податкову політику уряд країни 1 січня 2011 року ввів в дію новий Податковий Кодекс України. Аналіз дії норм Податкового кодексу України підтверджує ефективність його фіскальної ролі, оскільки в розрізі окремих бюджетоутворюючих податків простежується стійка тенденція до збільшення їх обсягів протягом 2011-2014 рр.

Необхідно врахувати, позитивним зрушенням податкової системи є скорочення кількості податків і зборів та зниження податкового тиску на економіку, усунення економічно необґрунтованих розбіжностей між правилами ведення податкового і бухгалтерського обліку щодо визнання і оцінки доходів і витрат, перенесення податкового навантаження на більш платоспроможну категорію громадян.

На думку міжнародних експертів, Україна посідає одне з найгірших місць за простотою сплати податків, а саме - 164 місце серед 189 держав світу, розташувавшись в рейтингу між Нікарагуа і Сальвадором. Такі дані дев'ятого щорічного звіту «Сплата податків 2014», підготовленого міжнародною аудиторською компанією PricewaterhouseCoopers (PwC) спільно з Всесвітнім банком [2].

Все це говорить про те, що податкова політика України має ряд недоліків, а саме:

- 1) значна складність та суперечливість податкової політики;
- 2) структура податків не є оптимальною;
- 3) однією з особливостей системи оподаткування України є великий перелік податкових пільг;

- 4) податки в Україні виконують переважно фіскальну функцію;
- 5) нестабільна, складна та несистематизована нормативно-правова база оподаткування, а також суперечливість та неузгодженість деяких законодавчих норм;
- 6) витрати на адміністрування ряду податків є відчутними порівняно з доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння;
- 7) зростання податкового «тягаря» та заплутаність податкового законодавства сприяє ухиленню від оподаткування та розширенню тіньового сектора економіки;
- 8) відсутність прозорості податкового регулювання;
- 9) діяльність податкових органів в напрямку реалізації державної податкової політики недостатньо узгоджена і ефективна внаслідок неадекватного правового регулювання їх взаємовідносин;
- 10) корумпованість і каральний зміст податкових відносин [1]

Дані недоліки призводять до значних проблем, які впливають на економічну ситуацію в країні, а також на благополуччя населення. Тому необхідно розробити основні напрямки реформування податкової політики України. Метою реформування даної політики є зміна податкової системи України для забезпечення стабілізації економіки, підвищення ефективності матеріального виробництва й на цій основі забезпечення доходів державного бюджету та забезпечення соціально-культурного розвитку держави.

Висновок. Отже, для української податкової системи характерною є перевага податкових надходжень в дохідній частині державного бюджету країни (близько 80%); по-друге, ця перевага в своєму кількісному визначенні вказує на високий рівень залежності доходної частини бюджету від податків. Результати проведеного дослідження дають змогу зробити висновок, що найбільші обсяги податкових надходжень до бюджету здійснюються за рахунок ПДВ та ПДФО, структура податкової системи не відповідає ринковій економіці, так як серед платників податків переважають юридичні особи, а непрямі податки становлять найбільшу частку у загальній структурі податкових надходжень. Неефективність податкової системи України пов'язана з недосконалістю податкової політики, значною кількістю малоєфективних податків; нестабільністю нормативно-правової бази оподаткування й суперечливістю окремих законодавчих норм; нераціональністю системи податкових пільг, яка не виключає можливості ухиляння від сплати податків і не стимулює інноваційну діяльність та енергоефективність; значними розбіжностями між податковим і бухгалтерським обліком.

З метою підвищення ролі податкової системи в прискоренні економічного розвитку необхідно розробити податкову політику спрямовану на стимулювання вітчизняного виробництва, споживчого попиту, інноваційно-інвестиційної діяльності, а також посилення контролюючої та регулюючої функцій держави на рахунок сплати податків. Загалом Україна потребує створення адекватної податкової політики, спрямованої на підтримку галузей, що зазнали труднощів, політики, що максимально враховуватиме сучасні тенденції розвитку економічних процесів, зменшення податкового тягаря на верстви населення і галузі які потребують підтримки, спрощення механізму адміністрування податків тощо.

Список використаних джерел.

1. Артеменко Ю.А., Проблеми реформування податкової системи України / Ю.А. Артеменко, Вертелецька Я.Ю. // Економіка і регіон. - 2012. - № 2(17). - С.119-121.
2. Бюджетний моніторинг: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/>
3. Василевська Г.В. Податкова політика у регулюванні економічного зростання / П.В. Василевська // Фінанси України.-2012.-№ 2. - С. 39-43
4. Василик О.Д. Податкова система України: Навч. посібник / Василик О.Д. — К.: ВАТ «Поліграфкнига». — 2004.-478 с.
5. Лондар С.Л. Фінанси: навч. посібник/ С.Л. Лондар, О.В. Терещенко. - Вінниця: Нова Книга, 2009. - 384 с.

УДК 339.5

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНІЙ ЛІЦЕНЗІЙНІЙ ТОРГІВЛІ

Книш А.В., 4 курс

Науковий керівник

Воронівська О.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: alinaknysh.go@gmail.com

e-mail: voronovskaya@list.ru

У статті проаналізовано стан торгівлі ліцензіями України із зарубіжними партнерами. Розглянуто регіональну складову міжнародної ліцензійної торгівлі за участю України.

Постановка проблеми. В час ери високих технологій та революційних винаходів міжнародна ліцензійна торгівля стає все більш важливою, в тому числі і для України, яка володіє значним науково-технічним потенціалом, хоча і не має ефективної системи функціонування торгівлі інтелектуальної власності на міжнародному ринку. Дослідження стану ліцензійної торгівлі в Україні є актуальним, оскільки завдання розвитку основних галузей виробництва та виведення економіки України з кризи неможливо здійснити без активного виходу українських підприємств на світовий ринок ліцензій.

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок впроблем зробили міжнародної торгівлі зробили такі вітчизняні вчені: О. Барановський, О. Василик, Б. Губський, М. Денисенко, А. Дука, С. Злупко, О. Ковалюк, М. Крупка, І. Михасюк, І. Мітюков, С. Панчишин, Ж. Поплавська, С. Реверчук, Л. Співак, В. Федоренко, В. Ходаківська та інші. Проте, незважаючи на значущу кількість досліджень, існує багато проблем міжнародної торгівлі, а особливо регіональних аспектів її розвитку, які залишаються відкритими.

Метою статті є аналіз стану торгівлі України послугами, пов'язаними з використанням інтелектуальної власності з іноземними державами та дослідженні стану залученості окремих регіонів України до міжнародного трансферу технологій.

Основні матеріали дослідження. Сучасний світовий ринок технологій - це один з ринків, який показує найбільш інтенсивний розвиток. За темпами розвитку технологічний обмін переважає над традиційними світогосподарськими потоками товарів та капіталу. В цілому оборот міжнародної ліцензійної торгівлі складає близько 310 млрд. дол. на рік. Вартість продукції, що випускається в різних країнах з іноземними ліцензіями, становить 330-400 млрд. дол. щорічно [2].

Останні 10 років спостерігається тенденція щорічного збільшення обсягу світового експорту ліцензій. За період з 2004 року по 2014 обсяг світового експорту збільшився майже втричі, зі 115,78 до 311,42 млрд.дол. відповідно. Найбільший приріст експорту спостерігався у 2007 та 2011 роках (30,3 та 34,5 млрд. дол.).Щодо імпорту роялті, загальна сума світового імпорту склала за 9 місяців 2014 року 287,2 млрд. дол. Найбільшими імпортерами роялті є країни ЄС, частка яких склала 46,5% від загального імпорту.

Що стосується безпосередньо України, за даними Державного комітету статистики України, загальна сума експорту послуг, за 2014 рік становить 11,3 млрд. доларів, а імпорту - 5,7 млрд. доларів. Відповідно, тут наша країна має позитивне сальдо балансу. Проте, дещо інша ситуація з роялті та послугами, пов'язаними з використанням інтелектуальної власності. За цією статтею Україна має значне від'ємне сальдо. Зокрема, в 2014 році експорт роялті в Україні склав 89,35 млн. дол., а імпорт майже в 9 разів більше - 796,4 млн. дол. [1]. Необхідно зазначити, що частка статті «Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності» в загальній сумі експорту України складає всього 0,6%, що свідчить про низьку конкурентоздатність вітчизняних послуг в даній сфері.

За 4 останні роки обсяг експорту та імпорту роялті значно збільшився. Проте, темпи росту імпорту значно перевищують темпи росту експорту. Так, в 2014 році зростання експорту становило 61% порівняно з показником 2013 року, а імпорту - 93%. З числа усіх країн, з якими

Україна торгує послугами, пов'язаними з використанням інтелектуальної власності, передусім ліцензіями, можна виділити основних експортерів та імпортерів наших послуг (Рис.1.).

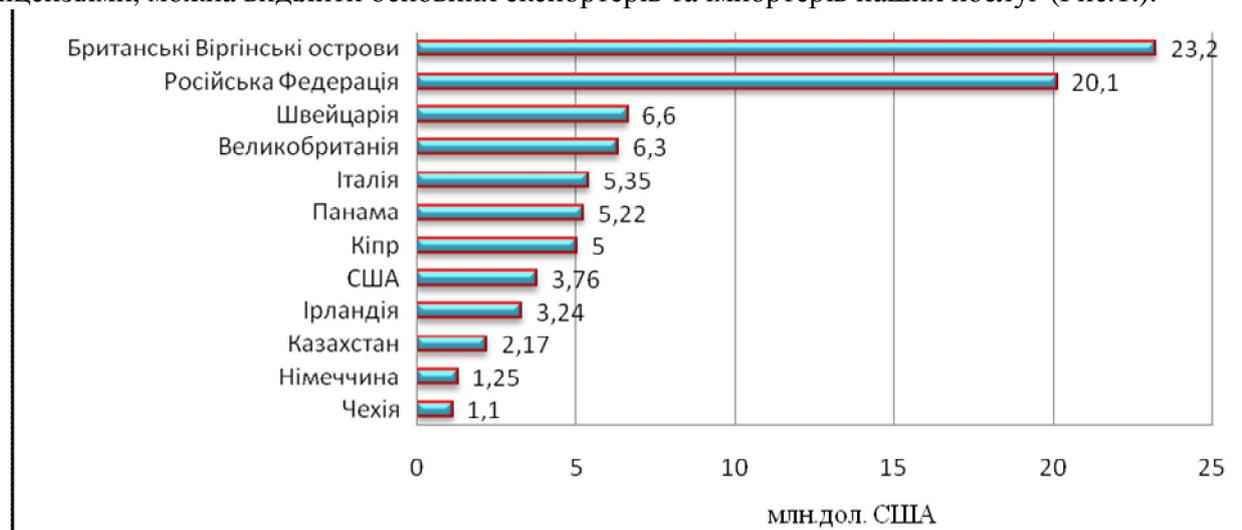

Рисунок 1 – Країни споживачі українського експорту роялті

Географічний розподіл українського імпорту показує тенденцію до стійкої співпраці в галузі використання інтелектуальної власності з високорозвиненими країнами, такими як Кіпр (408,61 млн. дол.), Швейцарія (109,43 млн. дол.), Великобританія (64,9 млн. дол.), РФ (41,94 млн. дол.), США (37,5 млн. дол.), Німеччина (30,9 млн. дол.), Бельгія (22,6 млн. дол.), Франція (20,3 млн. дол. США).

Проте, важко пояснити ігнорування здобутків таких високорозвинених країн з великим науковим та технологічним потенціалом, як Ізраїль, Сінгапур, Японія, Китай та Індія. Так, в 2013 році імпорт ліцензій, патентів із Японії та Сінгапуру дорівнював нулю. Частка роялті в загальній сумі імпорту з Ізраїлем складає 1,3%, а з Індією - 0,3%, що є низьким показником. [1].

Зважаючи на євроінтеграційний напрямок зовнішньої політики України, зазначимо, що частка роялті в загальному імпорті з країн ЄС склала 10,4%. Значно зріс обсяг експорту роялті до Європи (73% за 2014 рік). Розглянувши динаміку ліцензійної торгівлі України з країнами ЄС в період 2011-2014 рр., можна зазначити сталу тенденцію значного перевищення імпорту над експортом. Проте, зростання імпорту відбувається значно повільнішими темпами, ніж зростання експорту (в 2014 році імпорт зріс на 17,6%, а експорт - на 73,1%).

Для більш детального та ретельного аналізу стану ліцензійної торгівлі України з іноземними партнерами доцільним є розгляд та аналіз залученості регіонів країни до цього виду торгівлі. Загалом, до торгівлі ліцензіями залучені не всі регіони України. Так, в 2014 році експортували роялті лише 13 адміністративних одиниць, а імпортували всі, крім Запорізької області. Таблиця 1, побудована за даними Головних управлінь статистики в кожних адміністративних одиницях, показує розподіл експорту та імпорту роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням інтелектуальної власності за регіонами України. Зокрема, найбільшу частку в загальному експорті послуг регіону стаття «Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності» займає в Черкаській області (27%). Що стосується імпорту, найбільшу частку роялті займає в імпорті послуг Вінницької (59,4%), Чернігівської (37,6%), Хмельницької області (22,6%), Полтавської (17,4%) та Сумської областей (14,5%). Закарпатська область не експортує послуги, пов'язані з інтелектуальною власністю, проте їх частка в імпорті послуг регіону в 2014 році склала 3,3% [1].

Щодо імпорту, необхідно відзначити скорочення обсягу імпорту роялті в Полтавській, Миколаївській та Волинській областях. Натомість збільшився імпорт роялті в Чернігівській, Хмельницькій, Сумській, Дніпропетровській та Вінницькій областях [1].

Таблиця 1 - Стан зовнішньої торгівлі роялті за регіонами України

Область	Експорт (тис.дол.)	% до загального експорту	Імпорт (тис.дол.)	% до загального імпорту
Вінницька	-	-	19002,7	59,4
Волинська	-	-	4350	10,7
Дніпропетровська	537,7	0,1	11553,9	2,3
Житомирська	20,7	0,1	1384,1	9,1
Закарпатська	-	-	1226,0	3,3
Запорізька	-	-	-	-
Івано-Франківська	-	-	232,9	0,7
Київська	61,1	0,0	25192,0	8,9
Кіровоградська	-	-	74,4	0,3
Луганська	-	-	1167,6	0,7
Львівська	653,3	0,2	8258,3	7,8
Миколаївська	0,6	0,0	2069,5	2,7
Одеська	1481,5	0,1	9898,2	3,8
Полтавська	39,0	0,0	32905,3	17,4
Рівненська	18,2	0,0	301,2	1,1
Сумська	-	-	11268,7	14,5
Тернопільська	-	-	212,9	1,5
Харківська	3925,7	1,2	5836,6	3,4
Херсонська	0,9	0,0	133,4	2,6
Хмельницька	-	-	3556,1	22,6
Черкаська	6482,6	27,0	82,7	0,4
Чернівецька	-	-	13,2	0,7
Чернігівська	-	-	11372,09	37,6

Такі показники експорту та імпорту дозволяють прослідкувати певні тенденції в патентно-ліцензійній торгівлі України. Зокрема, все ще значною є частка імпорту роялті промисловими областями України та столичним регіоном. Це свідчить про бажання цих регіонів запроваджувати іноземні технології на своїх підприємствах. В той же час, зниження імпорту роялті в деяких промислових регіонах може свідчити про неефективність впровадження інновацій за нинішніх умов. Щодо експорту, він все ще є набагато меншим за імпорт, але з кожним роком все більше регіонів починають експортувати роялті. Це свідчить про значний потенціал країни у науково-дослідній сфері.

Висновок. З наведеного вище можна зробити наступні висновки. Що стосується аналізу участі України в ліцензійній торгівлі, то Україна незначною мірою залучена до процесу міжнародного трансферу технологій. Країна тут має досить значне від'ємне сальдо балансу. Хоча обсяг експорту роялті за останні роки збільшився, темпи росту імпорту значно перевищуються темпи росту експорту. Спостерігається ігнорування українськими підприємствами здобутків високорозвинених країн з великим науковим та технологічним потенціалом. До торгівлі ліцензіями залучені не всі регіони України. Значною є частка імпорту роялті промисловими областями України та столичним регіоном. Проте, зниження імпорту роялті в деяких промислових регіонах свідчить про неефективність впровадження інновацій за нинішніх умов.

Список використаних джерел.

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.wto.org/>

УДК 657

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ

Нейчева О.М., 4 курс

Науковий керівник

Голуб Н.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: olabrunetka94@mail.ru

e-mail: natalija-golub@yandex.ua

В даній статті розглядається облік і контроль витрат на виробництво та реалізацію продукції, вивчені теоретичні основи, методики організації обліку та аналізу готової продукції на виробничих підприємствах.

Постановка проблеми. Витрати виробництва є важливою не тільки економічною, але й обліково-аналітичною категорією, яка істотно впливає на обсяги та динаміку прибутку. Тому здійснення дієвого контролю витрат виробництва з метою постійного зниження їх величини стає однією із важливих задач системи управління виробництвом на підприємстві. А реалізація готової продукції являє собою не менш важливу ланку у виробництві.

Аналіз останніх досліджень. Облік витрат на виробництво та реалізацію продукції розглянули такі вчені як: Лень В.С., Гливенко В.В., Волкова І. А., Скирпан О.П., Палюх М.С., Бутинець Ф.Ф., Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І., Карпова Т.П., Лишиленко О.В., Сопко В.В., Остапенко Я.О., Сук Л.К. та інші. Проте не існує однозначних рішень з питань обліку виробничих витрат.

Мета статті. Ознайомлення та проведення обліку та контролю витрат на виробництво та реалізацію продукції.

Основні матеріали дослідження. В сучасних умовах структурно-інноваційного розвитку національної економіки успіх діяльності кожного товаровиробника визначається ефективністю виробництва, яка обумовлюється ступенем задоволення потреб суспільства з мінімальними витратами. Водночас основою і причиною діяльності будь-якого підприємства є прибуток, який визначає можливості його розвитку та багато в чому залежить від розміру витрат на виробництво. Отже, потреба вибору найкращого варіанту управління витратами обумовлює важливість організації відповідних систем обліку і контролю. Сукупність процесів збору, обробки й видачі обліково-економічної інформації з обліку витрат являє собою одну з найскладніших підсистем загальної системи управління підприємством. Очевидно, що у першу чергу керівникові підприємства, необхідна інформація, на підставі якої було б можливо провести точний розрахунок, глибокий аналіз, детальне порівняння альтернативних варіантів витрачання коштів й ресурсів та здійснити мотивований вибір з можливих стратегічних альтернатив.

Витрати підприємства завжди були одним із найважливіших об'єктів обліку. Від того, наскільки точно та своєчасно вони відображаються в бухгалтерському обліку, прямо залежить точність і достовірність фінансового результату, який визначає підприємство. Формування витрат виробництва є основним та водночас складним елементом організації та розвитку виробничо-господарського механізму підприємства

Витрати — зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками). Витрати грають велику роль в діяльності організації. Мета обліку витрат на виробництво полягає у своєчасному, повному і достовірному визначенні фактичних витрат, пов'язаних з виробництвом і збутом продукції, вирахуванні фактичної собівартості окремих видів і всієї продукції, контролі за використанням ресурсів і грошових коштів.

Методологічні засади формування в системі обліку інформації про витрати підприємства визначаються П(С)БО 16, в якому під витратами розуміють зменшення економічних ви-

гід внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу.

Для обліку виробничих витрат і визначення собівартості виготовленої продукції призначений активний, калькуляційний рахунок 23 "Виробництво".

За дебетом рахунку 23 "Виробництво" відображаються прямі матеріальні, трудові та інші прямі витрати, а також виробничі накладні витрати та втрати від браку продукції (робіт, послуг), з кредиту списуються суми фактичної виробничої собівартості завершені виробництвом продукції (у дебет рахунків 26, 27), виконаних робіт та послуг (у дебет рахунку 90).

Аналітичний облік за рахунком 23 "Виробництво" ведеться за видами виробництв, статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється. На великих виробництвах аналітичний облік витрат може вестись за підрозділами підприємства, центрами витрат і центрами відповідальності за витратами.

Відповідно до положень П(С)БО 16 можна виділити основні завдання організації обліку витрат, а саме: облік та контроль випуску продукції (обсягу, асортименту, якості і виконання плану за цими показниками); облік витрат виробництва і контроль за виконанням кошторису витрат; калькуляція собівартості продукції і контролю за виконанням плану собівартості; виявлення невикористаних резервів виробництва, боротьба з втратами від браку та простоями. Для вирішення зазначених завдань важливе значення має класифікація витрат. Вона потрібна для визначення вартості продукції та ціноутворення.

Завершальним етапом кругообороту капіталу підприємства є процес реалізації, який здійснюється на основі угод про поставку виробленої підприємством продукції. Процес реалізації — це сукупність операцій з продажу готової продукції споживачам. У процесі реалізації натуральна форма продукту в результаті обміну набуває грошової форми. Процес тісно пов'язаний з кінцевими результатами діяльності підприємства — прибутком і його розподілом відповідно до планів відтворення.

Значення і роль процесу реалізації істотно зростають в умовах становлення ринкових відносин і створення конкурентного середовища. Виробник мусить глибоко вивчати потреби ринку з метою планування обсягів і асортименту виробництва продукції потрібного ринку.

Готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад.

Обліковими завданнями реалізації готової продукції, робіт і послуг є: забезпечення інформації про обсяг і структуру реалізованої підприємством продукції (робіт і послуг); облік і контроль виконання договірних зобов'язань щодо поставки товарної продукції; облік нарахування та сплати належних до обсягу реалізації податків та зборів; визначення ціни реалізації та фінансових результатів як у цілому за підприємством, так і за окремими видами продукції, робіт і послуг. Облік процесу реалізації дає змогу виявити та оцінити валові доходи та відповідні їм валові витрати, а також визначити суми зобов'язань підприємства за непрямими податками.

Для обліку виготовленої продукції планом рахунків передбачено два рахунки - 26 та 27. Ці рахунки активні, балансові, призначені для обліку господарських засобів.

Рахунок 26 "Готова продукція" використовується для узагальнення інформації про наявність та рух продукції, виготовленої підприємством. По дебету рахунку 26 відображається надходження готової продукції власного виробництва за первісною вартістю. При списанні готової продукції з рахунку 26 сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції вартості за обліковими цінами, що відноситься до цієї продукції, визначається у відсотку, який обчислюється як відношення відхилень на залишок готової продукції на початок місяця та відхилень по продукції, яка здана на склад протягом місяця, до вартості продукції за обліковими цінами. Сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами, що відноситься до реалізованої продукції, відображається по кредиту рахунку 26 і по дебету відповідних рахунків.

Рахунок 27 "Продукція сільськогосподарського виробництва" |призначений для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух сільськогосподарської продукції. По дебету рахунку 27 відображається надходження сільськогосподарської продукції, по кредиту - вибуття сільськогосподарської продукції внаслідок продажу, безоплатної передачі тощо.

На цьому рахунку обліковують продукцію, одержану від власних, тваринницьких та промислових підрозділів підприємства, яка призначена для продажу на сторону та для іншого невиробничого споживання.

Для ефективного управління процесом ціноутворення необхідно мати більш-менш точну інформацію про витрати на здійснення тих чи інших видів діяльності, а всередині цих видів діяльності — про витрати на виробництво і реалізацію окремих типів продукції (робіт, послуг). Таким чином, недостатнє теоретичне і практичне опрацювання питань побудови організації обліку витрат виробництва, слабка інформаційна забезпеченість управління, необхідність проведення досліджень витрат виробництва з позиції управління ними будуть постійно потребувати значної уваги для розгляду та вирішення цих питань.

Висновок. Витрати є головним показником від якого залежить прибуток підприємства. Також при аналізі даних витрат, визначають резерви зниження собівартості продукції, від якої залежать безпосередньо ціни, за якими буде реалізовуватись продукція. Тому правильна організація обліку витрат є запорукою прибутковості підприємства..

Список використаних джерел.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за №27/4248
2. Белоусова, І. А. Удосконалення управлінського обліку в системі економічної безпеки підприємства / І. А. Белоусова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – N 9. – С. 255-265
3. Бухгалтерський фінансовий облік: Навч. посіб. для ВНЗ /за ред. Чебанова Н., Василенко Ю. – К.: знання, 2002.- 672с.
4. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
5. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік /О.В. Лишеленко/ Підручник. – 3-тє вид. – К.: Центр навчальної учбової літератури, 2009. – 670 с.

УДК 657

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Геращенко Т.В., 4 курс

Науковий керівник

Голуб Н. О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: gerashenko.93@mail.ru

e-mail: natalija-golub@yandex.ru

У статті розглянуто здійснення обліку і контролю розрахунків з покупцями та замовниками, особливості їх обліку. За результатами дослідження зроблено висновки та запропоновано шляхи удосконалення обліку і контролю розрахунків з покупцями та замовниками

Постановка проблеми. Постійні зміни в економіці та економічній політиці держави обумовлені переходом України до ринкових відносин. Ускладнюється процес налагодження економічних зв'язків тим, що у даний час багато ринків для України виявилися закритими через низьку конкурентоспроможність виробленої промислової продукції. Питання купівлі, продажу товарів та розрахунків з покупцями і замовниками за передані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги підприємств будь-яких форм власності, були і залишаються одними з найбільш актуальних. Незалежно від суспільно-політичного ладу, що функціонує в окремо узятій країні і всьому світовому співтоваристві у цілому, тому що розрахунки між підприємствами і організаціями є однією з необхідних ланок розширеного відтворення, від якого залежить не тільки кінцеві результати підприємств, їхній фінансовий стан, а й економічне зростання країни в цілому шляхом підвищення ВВП.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам розвитку теорії і практики бухгалтерського обліку та аналізу дебіторської заборгованості присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних учених - економістів, зокрема: С.Д. Батехіна, І.А. Бланка, Ф.Ф. Бутинця, П.Л. Сук, Л.К.Сук, Ф. Голова, С. Грязнової, З.В. Гуцайлюка, Р. Дамарі, В.П. Завгороднього, О.Д. Заруби, В.В. Ковальова, В. Костюченко, С.І. Маслової, Є. Петрик, Г.В. Савицької, Я.В. Соколової, В.В. Сопка, С. Хенка, К. Хувера, М.Г. Чумаченка, А. Шаповалової, М. Швайки та ін.

Мета статті. Теоретично та практично обґрунтувати методика обліку і контролю розрахунків з покупцями та замовниками, вивчення порядку ведення розрахунків з покупцями і замовниками на підприємстві.

Основні матеріали дослідження. Ефективна організація обліку розрахунків з покупцями та замовниками є одним із ключових завдань у вирішенні проблем, що виникають під час поточного управління підприємством із позиції оптимального співвідношення між його ліквідністю та прибутковістю. Актуальність дослідження проблем бухгалтерського обліку таких операцій пов'язана з тим, що вступаючи у розрахункові взаємовідносини з покупцями та замовниками у підприємства виникає ризик неповернення дебітором боргу. Однак, кредитування споживачів значно збільшує обсяги продажу, що спонукає підприємство досить часто продавати продукцію на умовах відстрочки. При цьому, відстрочка оплати покупцями рахунків за відвантажену продукцію збільшує тривалість фінансового циклу, що обумовлює іммобілізацію частини оборотних коштів і збільшує потребу суб'єкта господарювання у капіталі для фінансування обігових коштів. Це зумовлює потребу у вжитті радикальних і реальних заходів, які нададуть можливість забезпечити розрахунки на принципах оптимізації інтересів підприємств-партнерів. Тому розрахункові відносини необхідно розглядати комплексно, тобто як систему взаємовідносин між підприємствами й особами, засновану на грошовому поверненні вартості матеріальних цінностей, робіт, послуг.

Особливості обліку розрахунків з покупцями та замовниками полягають насамперед у тому, що протягом певного періоду, від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу, кошти підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську за-

боргованість та її розкриття у фінансових звітах визначає П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Рівень дебіторської заборгованості визначається багатьма чинниками, а саме: вид продукції, місткість ринку певною продукцією, умови договору, прийнята на підприємстві система розрахунків тощо.

Тому питання обліку розрахунків з покупцями та замовниками досліджуються у різних напрямках. А саме:

- удосконалення аналітичного та синтетичного обліку відповідно до змін у законодавстві щодо гармонізації національних П(С)БО та МСФЗ;
- розвиток обліку розрахунків з покупцями та замовниками зумовлений використанням інформаційних систем в обліку;
- врахування особливостей розрахунків з покупцями та замовниками в залежності від галузі економіки;
- удосконалення процедур аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.

Проте на сьогодні існує ряд проблем щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками що потребують подальших досліджень:

1. Нерозвиненість обліку взаєморозрахунків; розрахунок та облік безнадійної дебіторської заборгованості та шляхів її ліквідації. Для ефективного управління дебіторською заборгованістю необхідно: проводити взаємозаліки, використовувати факторинг, зокрема по операціях за товарною (операційною) дебіторською заборгованістю; формувати механізми попередження виникнення безнадійної дебіторської заборгованості та процедури списання.

2. Неефективність та непристосованість методів розрахунку резерву сумнівних боргів, відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», до обліку на вітчизняних підприємствах. Тобто необхідно вдосконалити методи визначення суми резерву сумнівних боргів, та здійснити заходи щодо стимулювання створення вітчизняними підприємствами резерву сумнівних боргів.

3. Відображення в обліку договірних відносин: укладання єдиного договору чи кількох договорів одночасно, врахування впливу наявності чи відсутності того чи іншого договору на облік розрахунків з покупцями і замовниками.

4. Складність відображення розрахунків з покупцями і замовниками, які є засновниками або учасниками компанії, у консолідованій фінансовій звітності та пояснювальній записці про афілійованих осіб до річного фінансового звіту; недостатньо розроблене правове регулювання питання відображення операцій з афілійованими особами.

5. Систематизація факторів, що суттєво впливають на облік розрахунків з покупцями і замовниками, залежно від галузі: контрагенти, предмет купівлі-продажу, нормативне регулювання тощо.

6. Облік та розподіл, витрат пов'язаних з операціями розрахунків з покупцями та замовниками: транспортно-заготівельні витрати, додаткові витрати зумовлені особливостями виду торгівлі, об'єкту торгівлі.

7. Відсутній єдиний підхід до відображення в обліку та розрахунку знижок, як у покупця, так і у продавця. Необхідно відзначити, що головна проблема методики відображення знижок у бухгалтерському обліку зумовлена складністю достовірного відображення наслідків наданих знижок. Для продавця знижка виступає недоотриманим доходом, зокрема коригування попередньо нарахованої торгової надбавки, для покупця – зменшення дебіторської заборгованості.

Фінансові результати діяльності підприємства напряму і в значній мірі залежать від правильності організації збуту сільськогосподарської продукції і розрахунків за неї.

Результати діяльності напряму залежать від реальності цін на продукцію, яка відвантажується, тому акцентують увагу на те, щоб розмір цін не був нижчим аніж середні ціни, які існували на момент укладання контрактів. Цей момент є дуже важливим, адже окрім недоотриманого доходу підприємство одержить за заниження цін фінансові санкції від податкових органів.

Внутрішній контроль є одним із основних інструментів підвищення ефективності управління підприємствами різних організаційно-правових форм і, особливо, акціонерних товариств. Серед головних елементів управління саме контроль дає реальну оцінку результатів діяльності підприємства. Однак невідповідність роботи існуючих контрольно-ревізійних служб, що виконують зазначену функцію контролю, підвищені вимоги ринкових перетворень потребує удосконалення контрольної функції внутрішнього контролю.

У всіх випадках під час ревізії розрахунків із покупцями та замовниками обов'язково перевіряється дотримання типової кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку, що дозволяє виявити не тільки помилки у відображенні розрахункових операцій в обліку, але і виявити факти навмисного спотворення облікових даних з метою приховування зловживань.

Висновок. Правильна організація розрахунків, потребує суворого дотримання фінансової дисципліни, власної оплати боргів по зобов'язаннях і забезпечення своєчасного одержання коштів за реалізовану продукцію та надані послуги. Затримання оплати за одержані матеріальні цінності або несвоєчасне надходження коштів за реалізовану продукцію та надані послуги призводить до фінансових труднощів у веденні господарства.

Тому вважаємо, що для вирішення існуючих проблем обліку операцій по розрахунках з покупцями та замовниками необхідно їх розглядати системно та вирішувати комплексно з урахуванням галузевих особливостей, що повинно мати відображення в обліковій політиці підприємства, в якій на сьогодні інформація щодо розрахунків з покупцями та замовниками формується лише у частині документування таких операцій. Достовірність представлення такої інформації у фінансовій звітності користувачам залежить від деталізації та правильності обраних елементів облікової політики підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів./ За ред. Ф.Ф. Бутинця; 2-ге вид., перероб і доп. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 726с.
2. Сливка Я.В. Актуальні питання щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками: систематизація поглядів / Я.В. Сливка // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. — 2010. — №2 (52). — С. 178–182.
3. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник. - К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2009. - 670с.
4. Гуцаленко Л.В. Контроль дебіторської заборгованості: організація і методика здійснення / Л. В. Гуцаленко, І. С. Слободянюк // Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8 (29). – Ч. 2. – 2011. 547с.
5. Добровольська О.В. Сучасна система організації контролю за дебіторською заборгованістю підприємств/ О. В. Добровольська // Вісник Запорізького національного університету. - 2010. - № 1. - с. 5-11.
6. Єдинак Т.С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств в умовах фінансово-економічної кризи / Т.С. Єдинак // Дисерт. на здоб. наук. ступ. к. екон. н. – Київ. - 2005. - 284 с.

УДК: 657.31

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ

Греджев І.В., 2 курс

Науковий керівник

Сокіл О.Г., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: vanyok.grejev@yandex.ru

У статті наведені основні принципи ведення обліку грошових коштів для різних суб'єктів господарювання, а також головні відомості про готівку та розрахункові рахунки.

Постановка проблеми. Гроші постійно здійснюють кругообіг і безперервно знаходяться на всіх стадіях діяльності будь-якого підприємства. Гроші в межах встановлених лімітів можуть знаходитися у вигляді готівки в касі, а інші суми зберігають на рахунках в банках. Частина грошей може бути вкладена в цінні папери з метою одержання доходу від них.

Метою цієї статті є висвітлення сучасного стану та вдосконалення організації обліку касових операцій та операцій на рахунках у банках.

Основні матеріали дослідження. До касових операцій відносять операції підприємств між собою, з підприємцями та фізичними особами, що пов'язані з прийманням та видачею готівкових коштів у разі проведення розрахунків через касу підприємства. Касові операції здійснюють відповідно до «Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні», яке затверджене постановою Правління Національного банку України від 15 грудня 2004 р. №637.

Порядок організації роботи установами банків України з готівкового обігу регулює «Інструкція про касові операції в банках України», затверджена постановою Правління Національного банку України від 14 серпня 2003 р. №337.

Для зберігання коштів і здійснення всіх видів банківських операцій юридичні та фізичні особи відкривають в установах банків рахунки, що регулюється Законом України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. №2121-III та «Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валюті», яка затверджена постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 р. №492.

Для зберігання грошей, здійснення розрахунків готівкою повинна бути каса. Це спеціально обладнане та ізольоване приміщення, призначене для приймання, видачі та тимчасового зберігання грошей. У касі зберігається готівка, грошові документи, а також дорогоцінні метали.

Касові операції виконує касир. У касира мають бути нормативні документи, що визначають організацію та порядок ведення касових операцій. Касир несе матеріальну відповідальність за зберігання всіх прийнятих ним цінностей. Підприємства, котрі здійснюють операції з готівкою в національній валюті, устанавлюють ліміт каси та строки здавання готівкової виручки (готівки). Ліміт каси – граничний розмір суми готівки, що може залишатися в касі в позаробочий час. Готівка, що перевищує встановлений ліміт каси, здають до банку для зарахування на рахунки. Банкам і підприємцям ліміт каси не встановлюють.

Установлення ліміту каси проводить підприємство самостійно на підставі розрахунку. В ньому розраховують середньоденні надходження та видачі готівки. Для цього сума виручки (надходження до каси) за будь-які три місяці з останніх дванадцяти ділиться на кількість робочих днів підприємства за три місяці. Середньоденні надходження (видачі) готівки є сумою, яка береться для встановлення ліміту каси, розмір котрого затверджується внутрішніми наказами підприємства.

Законом України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», від 6 липня 1995 р. №265/95-ВР визначено, що суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані проводити розрахункові операції на повну суму покупки (надання послуг) через зареєстровані, опломбовані у встановленому порядку та переведені у фіскальний режим роботи реєстратори розрахункових операцій (далі – РРО) з роздрукуванням відповідних розрахункових документів, що підтверджують виконання розрахункових операцій або у випадках, передбачених зазначеним законом, із застосуванням зареєстрованих у встановленому порядку розрахункових книжок; видавати особі, яка отримує або повертає товар, розрахунковий документ встановленої форми на повну суму проведеної операції.

РРО – пристрій або програмно-технічний комплекс, у якому реалізовані фіскальні функції і який призначений для реєстрації розрахункових операцій під час продажу товарів (надання послуг), операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та реєстрації кількості проданих товарів (наданих послуг).

Реєстрація РРО проводиться в органах державної податкової служби за місцем знаходження суб'єкта підприємницької діяльності, а якщо СПД обслуговується в інспекціях по роботі з великими платниками податків, – то за місцем податкового обліку.

У період виходу з ладу РРО або відключення електроенергії розрахункові операції проводять з використанням книги обліку розрахункових операцій (далі ОРО) та розрахункової книжки. Ці документи застосовують також тоді, коли згідно з чинним законодавством розрахунки можуть проводитися без застосування РРО.

Книга ОРО реєструється в ДПС на кожний РРО, або на окрему господарську одиницю.

Касові операції оформлюють документами типової форми. Вони мають застосовуватися без змін на всіх підприємствах незалежно від їх відомчої підпорядкованості та форми власності.

Наказом Міністерства статистики України від 15 лютого 1996 р. №51 затверджені такі форми документів:

- Прибутковий касовий ордер, форма № КО-1;
- Видатковий касовий ордер, форма № КО-2;
- Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів, форми № КО-3, № КО-3а;
- Касова книга, форма № КО-4;
- Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей, форма № КО-5.

Для обліку іноземної валюти ведуть окрему касову книгу, в якій відображають наявність і рух готівки у відповідній валюті і в перерахунку за курсом на гривні.

Синтетичний облік касових операцій, ведуть на рахунку 30 «Готівка». Це активний рахунок, за дебетом якого відображають надходження грошей в касу, а за кредитом – їх вибуття з каси.

Банківські рахунки – це рахунки, на яких обліковуються власні кошти, вимоги та зобов'язання банку щодо його клієнтів і контрагентів, та які дають можливість здійснювати переказ коштів за допомогою банківських платіжних інструментів.

Суб'єкт господарювання самостійно обирає банк для відкриття рахунку. Взаємовідносини між комерційними банками та їх клієнтами ґрунтуються на договірних засадах і здійснюються на платній основі.

Банки мають право відкривати своїм клієнтам вкладні (депозитні), поточні та кореспондентські рахунки.

Фінансові установи відкривають рахунки платникам податків і зборів (обов'язкових платежів) лише за умови пред'явлення ними документа, що підтверджує взяття їх на облік в органі державної податкової служби.

Фінансові установи починають видаткові операції за рахунком платника податків з дати отримання фінансовою установою документально підтвердженого повідомлення органу

державної податкової служби про взяття рахунку на облік в органах державної податкової служби. Підприємства можуть відкривати більше одного рахунку в банку.

Комерційні банки встановлюють плату за касове обслуговування у розмірі, передбаченому договором. Видачу готівки для виплати пенсій через підприємства зв'язку та для касового обслуговування бюджетних установ комерційні банки здійснюють безкоштовно.

Банки відкривають рахунки зареєстрованим у встановленому порядку фізичним та юридичним особам – суб'єктам підприємницької діяльності, філіям, представництвам, відділенням та іншим відокремленим підрозділам підприємств, у тому числі структурним підрозділам, виділеним у процесі приватизації.

Відкриття рахунків реєструють в установі банку в спеціальній книзі, де їм присвоюються відповідні номери.

Усі юридичні особи незалежно від форм власності та їх відокремлені підрозділи у банк подають картку із зразками підписів і відбитка печатки у двох примірниках. У картку включаються зразки підписів осіб, яким відповідно до законодавства України та установчих документів юридичної особи надано право розпорядження рахунком і підписування розрахункових документів.

Закриття поточного рахунку за бажанням клієнта здійснюється на підставі його заяви про закриття рахунку.

У разі закриття поточного або вкладного (депозитного) рахунку суб'єкта господарювання банк протягом трьох робочих днів з дня закриття рахунку (включаючи день закриття рахунку) повідомляє про це відповідний орган державної податкової служби.

Облік операцій за рахунками 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти» ведуть в журналі № 1, а сільськогосподарські підприємства – в журналі-ордері № 2с.-г.

Списання грошей з поточного рахунку та їх надходження на рахунок проводять за такими документами: платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення, заяви на акредитив, платіжні картки, чеки, меморіальні ордери та інші.

Установи банку несуть відповідальність за дотримання правил здійснення розрахункових операцій по рахунках їх клієнтів.

Облік коштів на поточному рахунку ведуть у бухгалтерії господарства на рахунку 31 «Рахунки в банках». Це активний рахунок, за дебетом якого відображають наявність та надходження коштів, а за кредитом – їх вибуття.

Висновок. Таким чином, облік грошових коштів має дуже важливе значення, не залежно від того де він ведеться чи в касі, чи на рахунках в банку, бо у розпорядженні підприємства яке випускає продукцію, виконує роботи або надає послуги є грошові кошти за якими повинен бути встановлений жорсткий контроль. Щоб правильно вести облік розрахункових операцій, треба їх чітко формулювати в первинних документах і докладно розписувати суми платежу.

Грошові кошти підприємства створюються за рахунок власних та залучених коштів. Облік грошового обігу має бути таким, щоб забезпечити мінімальний шлях збирання і обробки інформації. Його важливим завданням є постійне вдосконалення та розвиток обліку з урахуванням досягнень науки і практики.

Список використаних джерел.

1. Головка С. І. Шляхи підвищення ефективності розрахунково-касових послуг комерційного банку // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – №20. – С.35-37.
2. Горбатюк С. Ліміт каси // Справочник економіста. – 2008. – декабрь. – С.52-59.
3. Сук Л., Сук П. Організація обліку касових операцій // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2009. – №6. – С.32-44.
4. Сук Л., Сук П. Організація обліку операцій на рахунках у банках // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2009. – №8. – С.34-44.

УДК 631.11

ВПЛИВ ФАКТОРІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ФУНКЦІОНУЮТЬ НА РИНКУ МОЛОКА І МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ

Доротенко Т.Я., 4 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:dorotenkotar@mail.ru

e-mail:yana.sokil@mail.ru

Обґрунтовано характер дії окремих факторів макросередовища та їх системний вплив на функціонування підприємства на ринку молока і молочної продукції. Розкрито механізм формування цільової спрямованості суб'єктів господарювання під впливом макросередовища.

Постановка проблеми. В сучасних кризових умовах розвитку економічної системи процес вибору підприємством основних орієнтирів своєї виробничої діяльності вимагає проведення комплексного маркетингового аналізу екзогенного середовища функціонування підприємства. Враховуючи те, що фактори зовнішнього макросередовища мають неконтрольований та непередбачуваний характер, вони потребують ґрунтовного вивчення і навіть прогнозування на стадії розробки виробничої програми підприємства.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. В даному напрямку проводилися дослідження вітчизняними та зарубіжними науковцями, зокрема О.Д. Гудзинським, Й.С. Завадським, М.П. Сахацьким, Р.А. Фатхутдіновим та іншими. Їхні наукові висновки розкривають важливі організаційні, методологічні та прикладні аспекти визначеної проблеми, але потребують доповнення та узагальнення з врахуванням нинішніх умов функціонування господарюючих суб'єктів

Мета статті. Метою статті є визначення впливу факторів макросередовища на маркетингову діяльність на ринку молока і молочних продуктів.

Основні матеріали дослідження. Для оцінки впливу факторів макросередовища підприємства автором використовується методика комплексного маркетингового аналізу зовнішнього макросередовища, суть якої полягає в розрахунку інтегральної оцінки стану макросередовища та розробці конкретних рекомендацій щодо поведінки підприємства в залежності від стану зовнішнього оточення [2]. З цією метою здійснюється відбір макроекономічних факторів, визначається сила впливу та важливість кожного фактору (загрози чи можливості) на ринок молока.

В рамках маркетингового аналізу зовнішнього макросередовища будемо виділяти наступні фактори: політико-правові, економічні, демографічні, природно-географічні, соціально-демографічні та науково-технічні. Оцінювання цих факторів доцільно здійснювати на основі підбору для кожного із них часткових показників, які характеризують ту чи іншу сторону аналізованого макрофактору.

Політико-правові чинники — законодавчі акти, роль державних органів і громадських інститутів в економічному житті суспільства, створення умов для розвитку ринково-конкурентної сфери діяльності і «правила гри» для суб'єктів ринку (додаток Б1)

В українському законодавстві існує низка нормативно-правових актів, що регламентують функціонування ринку молока та молочних продуктів. Державне регулювання виробництва та збуту молока і молочної продукції ґрунтується на цільових програмах, які розробляються на різних територіальних рівнях (національному, обласному, районному): Галузева програма розвитку молочного скотарства України до 2015 року, Програма забезпечення продовольчої безпеки Запорізької області, Державна цільова економічна програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року. В основі цих програм лежать комплексні оцінки стану ринку молока, прогнозування його розвитку й заходи, спрямовані на узгодження обсягів виробництва з обсягами споживання. В основу

Національного проекту «Відроджене скотарство покладено основні принципи «Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року». Ми вважаємо, що усі ці заходи повинні вживатись комплексно, тому урядові слід розробити і прийняти Національну програму розвитку ринку молока України.

Якість та безпечність молока і молочних продуктів визначається нормативними документами, а саме державні стандарти України (ДСТУ), міждержавні стандарти (ГОСТ); класифікатори, керівні нормативні документи, рекомендації. До визначальних стандартів якості відносяться ДСТУ 3662-97 «Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі»; ДСТУ 7170:2010 «Молочна промисловість. Продукти молочні та молоковімісні. Номенклатура та вимоги до назв».

Відносини між органами виконавчої влади, виробниками, продавцями (постачальниками) та споживачами харчових регулюються. Законом України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини».

В Україні законодавчо регламентуються лише окремі елементи механізму функціонування ринку молока, тому слід прискорити прийняття необхідних для удосконалення правового поля ринку молока, щоб долати загрози, які виникають на ринку молока і молокопродуктів, не тільки власними зусиллями підприємці, але й і держави.

Комплексна оцінка методів державного впливу на ринок молока і молочної продукції України, досвід розвинених країн дозволили виявити пріоритетні механізми його регулювання:

- застосування системи державного субсидування, цінового регулювання, пільгового оподаткування, що направлені на підвищення ефективності функціонування підприємств;
- впровадження нових стандартів якості молока і молочної продукції, контроль відповідності виробленої продукції затвердженим стандартам;
- розроблення комплексних державних програм розвитку галузей АПК;
- внесення змін у механізми взаємовідносин суб'єктів ринку;
- розроблення державних програм соціального захисту населення.

Слід прискорити прийняття необхідних законів щодо розвитку ринку та його інфраструктури, наприклад внесення змін до Закону «Про молоко і молочні продукти», що стосується посилення заходів боротьби молоковімісних продуктів. Одним із варіантів реалізації можливостей та подолання загроз, які зумовлюються політико-правовими факторами є утворення та функціонування на регіональних ринках молока та молокопродукції кооперативних формувань, які об'єднують інтереси виробників, переробників, держави з метою підвищення ефективності виробництва і конкурентоспроможності молока на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Економічне середовище є однією з провідних ланок макросередовища і характеризується багатьма факторами: рівнем інфляції або дефляції, ступенем розвитку конкурентного середовища, рівнем зайнятості, податковою політикою, динамікою і співвідношенням цін на сільськогосподарські і промислові товари тощо.

На рівень споживання молока найбільше здійснює вплив купівельна спроможність населення, яке характеризується низьким рівнем у Запорізькій області. Купівельна спроможність залежить від попиту на робочу силу. Чисельність економічно-активного населення за останні 12 років знизилася на 4,5%. За період 1995-2012 рр. зменшується попит на робочу силу з 5 тис. осіб до 0, 4 тис. осіб, в тому числі у сільському господарстві – на 16, 2 % за останні 2 роки.

В умовах ринкової економіки рушієм економічного і науково-технічного прогресу є попит, який на молоко і молочну продукцію зумовлюється доходами й чисельністю населення. Доходи населення Запорізької області не вирізняються високим рівнем порівняно з іншими областями України. Найнижчий рівень заробітної плати в області спостерігається у працівників сільського господарства, який порівняно з промисловістю в 2 рази менший. Усі висновки зроблено на основі даних Головного управління статистики у Запорізькій області.

У створенні й розвитку ринку молока і молочних продуктів важливим чинником виступає формування попиту під впливом демографічних умов. Чисельність населення Запорізької області за останні 15 років зменшилася на 8,5% (162, 9 тис. осіб), що негативно відображається на обсягах споживання продукції, хоча життєвий поріг населення (очікувана тривалість життя населення) з початку утворення незалежної України має тенденцію до зростання (з 69,3 років у 1991 році до 71,2 у 2012 році) і це свідчить про збільшення часу споживання молока.

Як можливість для збільшення рівня споживання населенням Запорізької області є урбанізація населення, яка у 2013 році дорівнювала 77,06%, а це 4 місце серед усіх областей України. Частка міського населення як у Запорізькій області, так і в Україні в цілому постійно зростає. Демографічна ситуація, яка зумовлює швидке скорочення поголів'я тварин у господарствах населення. Цей процес пояснюється як загальним зменшенням сільського населення, так і важкою щоденною працею з утримання худоби та виробництва молока і м'яса. Результати розраховано на основі джерел [1]

Природно - кліматичні системоутворюючі фактори макросередовища значною мірою визначають вибір природовідповідних видів, порід, типів і матеріалів для будівництва тваринницьких приміщень та їх обігрів, технологію виробництва, зокрема способи утримання тварин тощо. Наприклад, клімат значною мірою впливає на продуктивність тварин, резистентність. Клімат і природно-кліматичні умови визначають особливості кормової бази та рівень годівлі. Природні катаклізми (морози чи спека, буреломи і смерчі, град і зливи, ожеледиці) прямо чи опосередковано впливають на тварин майже так, як і на рослин. Слід відзначити, що людина певною мірою може обмежувати вплив природно-кліматичних факторів на сільськогосподарські тварини, але це вимагає змін технологій виробництва і обсягів додаткових матеріальних витрат, що підвищують собівартість молока, а іноді знижують її якість.

Соціально-культурні фактори макросередовища — це соціальні інститути та інші сили, які впливають на основні цінності, переконання та норми поведінки у суспільстві. Особистість людини формується у конкретному суспільстві, яке і визначає систему його переконань та цінностей, а також світосприйняття.

Ми вважаємо, що соціальний проект «Я люблю молоко» [3], основною метою діяльності якого є створення позитивного іміджу молока, як корисного, смачного та модного харчування, призведе до суттєвого збільшення споживання молока та молокопродуктів в Україні.

Висновок. З використанням коефіцієнтів вагомості визначимо, що ринкові можливості зовнішнього середовищаринку молока та молокопродуктів за політико-правовими, економічними, демографічними, природно-географічними, соціально-культурними та науково-технічними факторами незначно превалюють над загрозами, що вимагає від суб'єктів ринку мобілізації зусиль, щоб стратегічне вікно з можливості не перетворилося на загрозу.

Список використаних джерел.

1. Регіони України 2013 частина 1: стат. зб. / за ред. О. Г. Осауленка/ Державний комітет статистики України. – К., 2011. – 363 с.
2. Старостіна А. О. Промисловий маркетинг: Теорія, світовий досвід, українська практика: Підручник / А.О. Старостіна, А.О. Длігач, В.А. Кравченко. - К.: Знання, 2005. - 764 с.
3. Проект «Молочнаяновость» // Основные результаты. UkrainianMarketing Project. – К., 2003. – С.123 -130.

УДК 657.6

АУДИТОРСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АПК: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Черкатська М.Ю., 3 курс

Науковий керівник

Колесник Н.В., асистент

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

e-mail: natalykolesnik@mail.ua

e-mail: natalykolesnik@mail.ua

У статті розглянуто доцільність проведення аудиту на підприємствах АПК, виділено основні шляхи його розвитку та проблеми в організації аудиторського обслуговування.

Постановка проблеми. Перехід до ринкових відносин супроводжувався певними труднощами для більшості підприємств аграрної галузі через скорочення структур відомчого контролю, бухгалтерських служб, відсутність коштів на проведення фінансово-економічної роботи з боку держави, а особливо через відтік економічних кадрів у більш прибуткові сфери діяльності. Розвиток системи незалежного аудиторського обслуговування АПК повинен забезпечити подолання вказаних труднощів, які переживає та ще може й надалі переживати аграрна галузь.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми становлення та розвитку аудиту в Україні, окремі методичні питання здійснення аудиту висвітлені у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, в Україні питанням методології та організації аудиту присвячені праці О.Ю. Редька, Н.І. Дорош, організація і технологія аудиторської діяльності – В.П. Бондаря, загальна характеристика стану та перспективи розвитку аудиту в Україні висвітлені у працях О.А. Петрик.

Метою статті є обґрунтування доцільності виділення аграрного аспекту аудиторської діяльності по обслуговуванню підприємств АПК та визначення шляхів розвитку аудиту в аграрному секторі економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аудиторська діяльність щодо обслуговування агропромислового комплексу передбачає здійснення аудиту фінансової звітності підприємств галузі, надання супутніх послуг, що включають організаційне і методичне забезпечення суб'єктів господарювання консультаціями та послугами з питань бухгалтерського обліку, оптимізації оподаткування, складання фінансової та інших видів звітності, аналізу фінансово-господарської діяльності, супроводження трансакцій, що відносяться до зовнішньоекономічної діяльності та залучення інвестицій, в тому числі іноземних, розробки стратегічних фінансових планів розвитку бізнесу, впровадження ефективних підходів до організації та здійснення внутрішнього контролю, а також здійснення інших видів економіко-правового забезпечення підприємницької діяльності в галузі.

Україна визнається міжнародною спільнотою, як розвинута аграрна держава, що має потребу та можливість залучення іноземних і вітчизняних інвестицій в АПК. Розміщення інвестицій, у відповідності з міжнародними стандартами вимагає як проведення власне аудиту, так і використання при цьому різнобічних аудиторських послуг. Розвиток галузі неможливий без участі її підприємств на кредитному, валютному ринку, ринку термінових (ф'ючерсних) угод, цінних паперів, інших фондових ринках, що об'єктивно зумовлює необхідність проведення різноманітних економіко-правових консультацій та підтвердження аудитором публічної звітності аграрних учасників фінансового ринку.

Фінансово-економічна взаємодія окремих підприємств галузі та агропромислового комплексу в цілому з іншими суб'єктами господарювання України і світового товариства зумовлює необхідність проведення на підприємствах аудиту публічної фінансової звітності та іншої інформації щодо їх фінансово-господарської діяльності. Підтвердження незалежним

аудитором фінансової звітності є важливою суспільною місією аудиту як окремого інституту, а на практиці визначає високий рівень прозорості підприємства та забезпечує високий рівень довіри між партнерами по бізнесу, державою та підприємством, менеджментом та власниками, тобто, в широкому розумінні, довіру суспільства до економічної інформації, що наведена у фінансовій звітності підприємства.

Основою аудиторського обслуговування діяльності підприємств АПК є загальні принципи визначені законодавчими та нормативними документами, що регулюють аудиторську діяльність в Україні та міжнародні стандарти аудиту, які прийняті до застосування Аудиторською палатою України.

Аудиторське обслуговування аграрного сектору має представляти собою не просто одноразове здійснення перевірки фінансової звітності за відповідний звітний рік, а перш за все аудиторське супроводження аграрних суб'єктів господарювання протягом всього періоду діяльності. Це потребує досить близького розміщення аудиторських структур до підприємств, що визначає одну з головних особливостей формування системи незалежного аудиту в галузі. При цьому слід враховувати такі фактори, як брак часу для самостійного (природного) становлення аудиторських фірм в аграрних регіонах; специфіка галузі, що зумовлює здійснення аудиторських послуг за помірними цінами; неможливість використання аудитом висококваліфікованих спеціалістів зі знанням специфіки галузі АПК районного та обласних рівнів через їх відсутність

Висновок. В результаті дослідження особливостей розвитку аграрного сектору економіки в постприватизаційний період, специфіки відносин власності, що склалися в даній галузі, а також особливостей оподаткування та діяльності обґрунтовано необхідність виділення аграрного аспекту аудиторського обслуговування підприємств АПК. Це дало змогу визначити пріоритетні напрями розвитку аудиту в аграрному секторі, якими є вплив на регулювання аудиту в Україні з метою врахування специфічних особливостей галузі, науково-методичне забезпечення аудиту в аграрному секторі, кадрове та інформаційне забезпечення. Вказані напрями є базовими складовими системи незалежного аудиту в АПК.

Список використаних джерел

1. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: Навч. посіб. / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2011. – 560 с.
2. Свідерський Є.І. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посібник. / Є.І. Свідерський. – К. : КНЕУ, 2011. – 233 с.
3. Усач Б.Ф. Аудит: Навч. посіб. / Б.Ф. Усач. – К : Знання-Прес, 2010 – 223 с.

УДК 657:004

АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Книш Аліна, 4 курс

Науковий керівник

Єременко Д.В.

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: alinaknysh.go@gmail.com

e-mail: eremenko-dv@mail.ru

В статті розглянуто можливість використання інформаційних технологій в обліковій діяльності підприємств та висвітлені основні етапи їх впровадження, а також наведені переваги використання автоматизованих систем, як інструменту розвитку сучасного обліку

Постановка проблеми. Реалії сучасного бізнесу такі, що розвиток інформаційних технологій безпосередньо впливає на зростання бізнес-показників підприємств. Наприклад, впровадження електронної пошти в десятки разів прискорило процеси взаємодії, як між різними фірмами, так і їх складовими частинами. Поява ж Інтернету і зовсім породило таке поняття як «транснаціональна корпорація» в сучасному його значенні. Отже, можна зробити висновок, що своєчасне освоєння інформаційних технологій і включення їх в свої бізнес-процеси відкриває широкий спектр конкурентних можливостей. Але впровадження нових технологій часто неможливо поодинокі і вимагає прийняття цілого комплексу заходів, спрямованих на модернізацію бізнес-процесів. Впровадження комп'ютерних інформаційних систем як внутрішнього, так і зовнішнього обліку та аудиту виступає гарантом розвитку та підвищення ефективності управління підприємством, тому потребує детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження таких науковців як Білуха Т.М., Барановський М.Т., Бутинець Ф.Ф., Завгородній В.В., Миронюк О.А., Осадчий Ю.І., Шуремов Е.Л., внесли значущий вклад в вирішення проблем, але багато питань щодо автоматизації обліку на сьогоднішній день лишаються відкритими.

Метою статті є визначення необхідності впровадження автоматизованого обліку, його основні переваги та недоліки, а також визначення напрямів розвитку систем автоматизації обліку, аби забезпечити підвищення економічної та соціальної ефективності проведення обліку

Основні матеріали дослідження. На сьогоднішній момент термін «інформаційна система» рідко застосовується в такому вигляді і часто замінюється аббревіатурою КІС, особливо якщо мова йде про підприємства. Що ж являє собою така система? На цей рахунок існує чимало думок, але всі вони сходяться на тому, що КІС - це відкрита інтегрована автоматизована система реального часу, основне завдання якої - здійснення автоматизації бізнес-процесів компанії на всіх рівнях, в тому числі, і бізнес-процесів прийняття управлінських рішень. При цьому масштаб системи може варіюватися від декількох локальних комп'ютерів з локальними ОС до сотень користувачів і тисяч одиниць обладнання зі спеціалізованим ПО. Але яким би не був масштаб, КІС повинна відповідати ряду вимог:

- 1) Зручність використання - можливість контролю всієї інформації на підприємстві.
- 2) Надійність - високі відмовостійкість і ступінь збереження інформації.
- 3) Захист інформації - високий рівень захисту інформації при її передачі та зберіганні.

Крім вищевикладених вимог впроваджувана КІС повинна вирішувати цілий спектр завдань, в іншому випадку вона не буде ефективною:

- 1) Зберігання та обробка інформації.
- 2) Зберігання даних різної структури.
- 3) Аналіз та прогноз інформаційних потоків.
- 4) Дослідження способів збереження і подання людині.

5) Здійснення пошуку інформації.

б) Створення інфраструктури зберігання і передачі даних [1].

Безумовно, система, що задовольняє всім умовам, буде досить об'ємною, складною і потребуватиме чимало ресурсів, як технічних, фінансових, так і людських. Тому рішення про інтеграцію КІС на підприємстві приймається тільки у випадку, якщо інтеграція обґрунтована. У свою чергу обґрунтування будується на оцінці вже наявної системи та обліку нових потреб, або на прогнозі, у випадку, якщо побудова системи починається з нуля. Детальніше зупинимося на аспектах, обов'язкових до уваги при прийнятті рішення про впровадження КІС на підприємстві і наступних проблемах при впровадженні (табл.1).

Розглянемо автоматизовані інформаційні системи для ведення бухгалтерського обліку, які сприятимуть розвитку сучасного обліку, що дозволить нам переконатися у важливості використання ІС в економіці. БУІС створюються для можливості управління виробничою та господарською діяльністю підприємства, будучи своєрідним інструментом зв'язку між посередньою діяльністю і особою, яка приймає рішення. В умовах ринкової економіки бухгалтерія є центральним органом формування об'ємів управлінської інформації, а бухгалтерська облікова система охоплює майже весь процес формування, опрацювання й передачі техніко-економічної інформації [2]. Бухгалтерська інформація взаємопов'язана з певними функціями планування, контролю та аналізу: визначення інформації про передбачуваного прибутку і потреби в матеріальних ресурсах, надання інформації про порівняння фактичних доходів і витрат організації, аналіз досягнення мети функціонування організації. Запровадження бухгалтерських програм дозволяє автоматизувати не тільки бухгалтерський облік, а й систематизувати складський облік, облік постачання та реалізації продукції, товарів; відстежувати договори, безпомилково та швидко розраховувати заробітну плату персоналу тавчасно здавати звітність. Метою бухгалтерської програми - максимальне полегшення праці бухгалтера, позбавивши його від одноманітної роботи і звести можливість появи помилок до мінімуму. На сьогоднішній день, на ринку інформаційних продуктів існує досить широкий асортимент спеціальних програм, найбільш популярними серед яких є: «ІС:Бухгалтерія», «Галактика», «Парус» тощо.

Однак, незважаючи на введення таких систем в облікову діяльність підприємств, відкритим залишається ряд проблем, серед яких:

- проблема захисту інформації від несанкціонованого втручання;
- проблема юридичної доказовості складених електронних первинних документів;
- можливість втрати чи часткового псування інформації при вимкненні чи перебої електроенергії, проникненні комп'ютерних вірусів, тощо [3].

Висновок. Таким чином, можна зробити висновок, що розвиток сучасних технологій веде до зростання складності впроваджуваних інформаційних систем, які вбирають у себе як технічні новинки, так і нові віяння і рішення у сфері ведення бізнесу. З упевненістю можна сказати, що на сьогоднішній день наявність КІС на підприємстві просто необхідно, інакше організація ризикує втратити конкурентоспроможність і просто зникнути. Питання, що стосуються розробки та використання систем автоматизованого обліку, потребують наукового дослідження і практичного вирішення.

Список використаних джерел.

1.Марченко Д. М. Автоматизація бухгалтерського обліку як джерело зростання його ефективності // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №6(96). – С. 248 – 254.

2.Клименко В.О. Інформаційні технології в обліку: навч. посібник / В. О. Клименко. – К: Центр учбової літератури, 2008. – 380 с.

3. Гуськова Л.Б. Построении автоматизированного рабочего места менеджера // Успехи современного естествознания. - 2012. - № 6. - С. 106.

Таблиця 1 – Головні аспекти впровадження КІС на підприємстві

№	Етап	Характеристика
1	Обґрунтування необхідності впровадження	КІС, як інструмент у сфері ведення бізнесу проникали на підприємства не відразу, а повільно і поступово. Самі організації приходять різними шляхами до ідеї впровадження КІС. Передумовами до такого рішення можуть бути як реорганізація виробництва чи гостра конкурентна боротьба, так і безліч інших причин.
2	Стримуючі сили	Як і живий організм, підприємство реагує на будь-які зміни, як зовнішні, так і внутрішні. Вкрай рідко зміни приймаються без будь-якого опору. Але не завжди цей опір обумовлено особистим неприйняттям співробітників і керівників або організаційними складнощами, які можуть становити переважну частину від усіх проблем на етапі впровадження. Буває й так, що відсутня технічна можливість модернізації. Вона може включати в себе як відсталість технічної бази (ІТ-інфраструктури), фінансові проблеми, так і складність або неможливість адаптації існуючих на підприємстві процесів обліку.
3	Способи подолання стримуючих факторів	Будь-які спірні ситуації необхідно без зволікання вирішувати, оскільки вони безпосередньо впливають на швидкість і якість впровадження КІС. Тим більше нерозумно зупинятися після прийняття рішення про впровадження та проведення всіх підготовчих процедур. Але якщо технічні та фінансові проблеми мають тривіальне рішення у вигляді збільшення фінансування, то робота з подолання труднощів з персоналом носить специфічний характер, так як до різних людей потрібно прояв різних підходів. Тому крім надання нової інформації і явного або неявного примусу, дуже часто вдаються до залучення співробітників, що чинять опір в процесі впровадження, навчання їх новим необхідним навичкам або компенсують їм понесені витрати від проведених змін (наприклад, виплати скороченим співробітникам).
4	Впровадження КІС	Умовно саме впровадження розбивають на чотири етапи. Спочатку здійснюється підготовка, яка передбачає формулювання майбутніх змін і оповіщення всіх учасників, яких ця зміна торкнеться, а також проводиться аналіз всіх стримуючих факторів. Далі йде етап так званого «розморожування». Він має на увазі підготовку персоналу до майбутніх змін і розробку заходів, що сприяють безболісному прийняттю ними всіх змін. Потім команда впровадження проводить всі заплановані зміни згідно з наявними графіками. Після чого етап «заморожування» покликаний закріпити всі скоєні зміни на підприємстві, тим самим повернувши КІС підприємства в стабільний стан. Варто також відзначити, що вищевикладені етапи можуть повторюватися кілька разів.
5	Оцінка результатів	Важливим аспектом проекту впровадження є оцінка результатів проведених робіт, детальний аналіз яких може дати відповідь на природу виниклих труднощів, а отриманий досвід може бути застосований як на цьому ж підприємстві в разі нових змін, так і на схожих підприємствах.

УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Тер-Унанян І.В., 4 курс

Науковий керівник

Вареник О.Ф., старший викладач

e-mail: varenik_olga_bumib@ukr.net

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

Проведено дослідження теоретичних аспектів процесу управління капіталом сільськогосподарських підприємств як одного з напрямків зміцнення їх фінансової стійкості.

Постановка проблеми. Сільськогосподарські підприємства мають найбільший період обороту капіталу. Від їх діяльності залежить розвиток переробної, харчової та інших галузей промисловості. Нині одиниця валової продукції сільського господарства створює умови для виробництва понад десяти її одиниць в інших галузях економіки країни [3, с.19].

В умовах реструктуризації та переходу суб'єктів господарювання до ринку, підготовки вступу України до Європейського Союзу все гостріше постають проблеми підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, забезпечення фінансової стійкості підприємств, що вимагає нових підходів до управління підприємством і, зокрема, глибокого дослідження наукових проблем управління капіталом.

Незначні тенденції стабілізації розвитку галузі не спричинили суттєвих зрушень у підвищенні ефективності формування та використання капіталу сільськогосподарських організаційно-правових структур, більшість з яких перебувають сьогодні у кризовому стані. Таке становище вимагає розробки заходів із формування оптимальної структури капіталу, пошуку шляхів і напрямів оптимального залучення капіталу сільськогосподарськими підприємствами.

Аналіз останніх досліджень. Завдяки своїй актуальності питання управління капіталом сільськогосподарських підприємств перебувають у центрі уваги науковців і практиків. Проблеми управління капіталом сільськогосподарських підприємств, оптимізації його структури висвітлювали у своїх працях Н. Байстрюченко, І. Гадзевич, Г. Ліпич, І. Назаренко, А. Ткаченко, І. Шиндирук та ін. Незважаючи на значний доробок учених, подальшого дослідження потребують особливості управління капіталом та формування його оптимальної структури у сільськогосподарських підприємствах для забезпечення фінансової стійкості в умовах ринкової економіки.

Мета статті. Дослідження теоретичних аспектів процесу управління капіталом сільськогосподарських підприємств як одного з напрямів зміцнення фінансової стійкості в сучасних умовах господарювання.

Основні матеріали дослідження. Ефективність діяльності підприємства передусім залежить від вміння менеджерів працювати з капіталом, оскільки останній відображає економічні процеси суб'єкта господарювання та його стан загалом. Капітал – об'єктивна основа створення підприємств та їх подальшого ефективного функціонування. Спроможність капіталу генерувати грошові потоки й створювати нову вартість зумовлює необхідність науково обґрунтованого системного управління ним на всіх стадіях кругообігу з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку суб'єктів господарювання, які орієнтовані на економічне зростання.

У сучасних умовах одним із важливих питань для керівників підприємств є формування системи ефективного управління капіталом. Дослідники І. Бланк та І. Назаренко управління капіталом розглядають як систему принципів і методів розробки й реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням із різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного використання у різних видах господарської діяльності підприємства [2, с. 259; 5, с. 6].

Інакше кажучи, управління капіталом – це вплив суб'єкта ринку (тобто підприємства) на об'єкт управління (тобто капітал) з метою ефективного та оптимального використання цього об'єкта для ведення господарської діяльності суб'єкта [4, с. 116].

Управління капіталом належить до основних завдань фінансового менеджера на будь-якому підприємстві, оскільки обсяг, структура та вартість капіталу суттєво впливають на основні показники фінансово-господарської діяльності зазначеного підприємства та й загалом на ефективність останньої.

Управління капіталом сільськогосподарського підприємства, як і весь процес управління, повинно мати і стратегію, і тактику. Під стратегією слід розуміти загальний напрям і спосіб використання засобів для досягнення поставленої мети. Встановлюючи визначені правила й обмеження, стратегія дає змогу сконцентрувати зусилля на тих варіантах рішень, що не суперечать обраному напрямку управлінської діяльності. Тактика управління – це конкретні методи і прийоми досягнення поставленої мети у визначеній ситуації й у визначений момент часу. Завдання тактики управління – вибір найоптимальнішого рішення і способів його втілення в ситуації, яка склалася [4, с. 117]. Від рівня розвитку та вдосконалення системи управління капіталом значною мірою залежить ефективність господарської діяльності.

Управління капіталом суб'єктів господарювання тісно пов'язане із прийняттям управлінських рішень, оскільки його розмір і динаміка є важливими критеріями для встановлення їх оптимальності. Капітал завжди є необхідним атрибутом діяльності – від моменту створення підприємства до його ліквідації або реорганізації. У свою чергу управління капіталом передбачає вплив на його обсяг і структуру, а також джерела формування з метою підвищення ефективності використання.

Отже, налагоджена система принципів і методів управління капіталом передбачає: розроблення загальної стратегії управління капіталом; чітку постановку цілей і завдань управління капіталом, а також контроль за їх дотриманням у майбутньому періоді; удосконалення методики визначення й аналізу ефективності використання власного, позикового та залученого капіталу; пошук шляхів оптимізації процесу управління капіталом, а також їх аналіз і впровадження; розроблення методики оперативного управління високоліквідними обіговими активами; орієнтацію на використання внутрішніх важелів впливу на процес управління капіталом та оптимізацію структури капіталу.

У сучасних умовах господарювання детальнішого дослідження вимагає оптимізація структури капіталу сільськогосподарських підприємств [1, с. 7]. Структура капіталу пов'язана з особливостями кожної з його складових, тобто власного, позикового та залученого. З одного боку, підприємство, яке використовує лише власний капітал, має найвищу фінансову стійкість. З іншого боку, підприємство, що використовує позиковий і залучений капітал, забезпечує вищий фінансовий потенціал для економічного розвитку (за рахунок формування додаткового обсягу активів) і можливості приросту рентабельності власного капіталу.

Оптимізація структури капіталу є одним із найважливіших і найскладніших завдань, які виконують у процесі стратегічної оцінки фінансування підприємства в сучасних умовах [7, с. 298]. Процес оптимізації структури капіталу вимагає певної логічної послідовності, зокрема проведення аналізу складу і структури капіталу підприємства за низку періодів. При цьому аналізують такі параметри, як коефіцієнти фінансової незалежності, заборгованості, співвідношення між короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями, показники оборотності й доходності активів і власного капіталу. Надалі слід вивчити основні чинники, що визначають структуру капіталу, а саме: галузеві особливості фінансово-господарської діяльності підприємства, рівень поточної діяльності, податкове навантаження на підприємство, стадії його життєвого циклу, що особливо актуально для сільськогосподарських виробників.

Висновок. Отже, управління капіталом сільськогосподарських підприємств – це система принципів і методів розробки й реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптималь-

ним його формуванням із різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання у різних видах господарської діяльності. Вдосконалення системи управління капіталом підприємства, зокрема його формування та використання, набуває особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного зростання сільськогосподарських підприємств. Під час розроблення фінансової політики підприємства потрібно вибрати таку структуру капіталу, за якої забезпечується найефективніша пропорційність між коефіцієнтами дохідності та фінансової стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість.

Список використаних джерел.

16. Байстрюченко Н. О. Вплив динаміки структури капіталу на фінансово-економічні результати діяльності підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.04 / Н. О. Байстрюченко. – Суми, 2011. – 21 с.

17. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия / И. А. Бланк. – К. : Ника – Центр, Эльга, 2003. – 448 с.

18. Гончаров В. М. Шляхи підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва / В. М. Гончаров, Н. В. Зінченко // Економіка АПК. – 2012. – №2. – С. 18–21.

19. Ліпич Л. Г. Капітал в системі управління підприємством / Л. О. Ліпич, І. О. Гадзевич // Вісник НУ «Львівська Політехніка». – 2009. – № 647. – С. 115–119.

20. Назаренко І. М. Формування та ефективність управління капіталом сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 / І. М. Назаренко. – Херсон, 2010. – 20 с.

21. Плікус І. Й. Система моніторингу для фінансового прогнозу діяльності підприємства / І. Й. Плікус // Фінанси України. – 2004. – № 6. – С. 35–44.

22. Ткаченко А. М. Управління фінансовими ресурсами підприємства та оптимізація вартісної структури капіталу / А. М. Ткаченко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство. – 2006. – №5. – С. 297–299.

УДК 631.162:332.2

ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Книш А.В., 4 курс

Науковий керівник

Трачова Д.М., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: alinaknysh.go@gmail.com

e-mail: wwt2006@yandex.ru

В статті обґрунтовано виокремлення земель сільськогосподарського призначення як активів підприємства та як окремого об'єкта бухгалтерського обліку виходячи із їх специфічних біологічних, економічних та стратегічних особливостей. Проаналізовано теоретичні та методологічні питання методики оцінки прав використання землі.

Постановка проблеми. Базисом аграрного сектору економіки країни є землі сільськогосподарського призначення, вони являються головним фактором виробництва галузі. Від ефективності використання землі в сільському господарстві залежить соціально-економічний розвиток селян, агроформувань, сільських територій. Крім того, сільськогосподарські угіддя та відносини пов'язані з ними є вагомим об'єктом оподаткування, надходження від якого значно впливає на виконання державою своїх функцій. Повне розкриття потенціалу сільськогосподарських земель стримується низкою факторів, серед яких не останню позицію займає проблема збору та обробки інформації щодо землекористування. Це особливо важливо підкреслити в умовах формування інституціонально-ринкових законодавчих і організаційних засад ринкового обігу землі.

Аналіз останніх досліджень. Питання обліку земель сільськогосподарського призначення знайшли своє місце в публікаціях таких вчених: П.І. Гайдучького, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, В.Г. Лінника, П.Т. Саблука, М.Г. Чумаченка та ін. Варто відзначити наукову школу, яку очолює В.М. Жук, куди входять також Ю.С. Бездушна, Н.Л. Жук, Б.В. Мельничук, С.М. Остапчук, та ін. [1, 2]. Представники аграрної економічної науки в своїй більшості сходяться на тому, що не включення землі в актив аграрного виробництва – одна з причин розбалансованості цін, відсутності еквівалентного обміну між сільським господарством та іншими галузями економіки [3, с. 45-46]. Проте залишається ще багато питань щодо прозорого обліку земельних ділянок та прав користування ними, які потребують відпрацювання на практиці та поточного коригування наукою.

Метою статті є обґрунтування виокремлення земель сільськогосподарського призначення як активів підприємства та як окремого об'єкта бухгалтерського обліку, виходячи із їх специфічних біологічних, економічних та стратегічних особливостей та обґрунтування методики оцінки прав використання землі.

Основні матеріали дослідження. Україна володіє одним із найпотужніших у Європі земельним потенціалом, ефективне використання якого є запорукою економічної та продовольчої безпеки держави. В загальній структурі земельних ресурсів України землі с/г призначення складають 70,9 %, що становить 42,8 млн. га. До основних земельних угідь, від стану та використання яких в значній мірі залежить економічна ситуація в країні, відносяться землі сільськогосподарського призначення. Зважаючи на стратегічне значення таких земель для економіки України, серед пріоритетних напрямків розвитку земельних відносин виокремлено підвищення ефективності використання земель та забезпечення еколого-орієнтованого використання земельних ресурсів [3].

Як інформаційна система, бухгалтерський облік, може збільшити ефективність управління земельними ресурсами як на рівні держави, так і на рівні конкретного суб'єкта господарювання. Вирішити дані проблеми, реалізувати законодавчі норм можна лише за умов ви-

знання землі об'єктом бухгалтерського обліку та активом, створення і впровадження обліково-інформаційного забезпечення земельних відносин.

Право власності на землю є основою формування розвитку земельних відносин.

Право власності включає в себе: право володіння, користування а також право розпорядження. Найбільш дієвим інструментом формування землекористування сільськогосподарських товаровиробників на сьогоднішній день в Україні є оренда. Вона є основною формою реалізації юридичних та юридичних прав на земельні ділянки.

Відповідно до чинного в Україні законодавства та діючої методики обліку, землі сільськогосподарського призначення не включені в економічний оборот сільськогосподарських підприємств. З одного боку це є виправданим, адже активи, що не належать підприємству і знаходяться в його користуванні на правах операційної оренди не обліковуються на балансі підприємств-орендарів. З іншого боку, земля для сільськогосподарських підприємств – це не звичайний актив, а основний засіб виробництва, без якого здійснення сільськогосподарської діяльності просто неможливе. Тому, на нашу думку, включення вартості земель або прав на їх використання у вартість майна сільськогосподарських підприємств є передумовою обґрунтованої оцінки активів.

Земля, за чинним бухгалтерським законодавством, відноситься до об'єктів основних засобів, здійснення обліку земельних ділянок, проводиться аналогічно іншим об'єктам основних засобів. На підприємствах України, земля, в складі основних, з'явилась після набрання чинності П(С)БО 7 «Основні засоби», де її було класифіковано на два окремі елементи: земельні ділянки та капітальні витрати на поліпшення земель. Так як міжнародна методика обліку землі аналогічна вітчизняній, згідно з п.37 МСФЗ 16 «Основні засоби» земля може бути віднесена до одного із виділених класів основних засобів: або до класу «Земля», або до класу «Земля та будівлі». Як влучно зазначає з цього приводу Жук В.М., земля та будівлі є окремими активами, які за своїми ознаками значно відрізняються один від одного. Адже земля має необмежений строк корисної експлуатації і тому не амортизується. Будівлі ж мають обмежений строк використання і на них нараховують амортизацію. Відповідно, землю та будівлі слід обліковувати окремо, навіть якщо їх придбали разом [2].

Проте, земля – специфічний засіб виробництва, який має здатність відновлення родючості, використовується для вирощування біологічних активів і в якому також здійснюються біологічні перетворення. Крім того, цей актив має стратегічне значення для України. Тому, на нашу думку, необхідно розробити методику відокремленого обліку наявності та використання землі як окремого специфічного об'єкту обліку.

Введення орендованих земель в економічний оборот сільськогосподарських підприємств здійснюється через оцінку і взяття на баланс прав використання земель сільськогосподарського призначення. Для включення в економічний оборот вартості прав використання орендованих земель слід використовувати методику, передбачену для оцінки прав користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису, що базується на попередньому визначенні ринкової вартості земельної ділянки за Методикою експертної грошової оцінки земельних ділянок, що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011р. № 1248. Відповідно до вищезазначеної методики оцінка права оренди земельної ділянки визначається як поточна вартість додаткового доходу, який в свою чергу є різницею між ринковим рівнем чистого операційного/рентного доходу та чистим операційним доходом від надходження плати, яка прописана в договорі оренди земельної ділянки або договорі користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису.

Методичні підходи, що застосовуються для проведення оцінки права оренди земельної ділянки або права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису для орендаря земельної ділянки або користувача земельної ділянки, наданої на умовах емфітевзису, включають: зіставлення цін продажу; капіталізацію додаткового доходу орендаря земельної ділянки або користувача земельної ділянки, наданої на умовах емфітевзису від землі.

Оцінені за вказаною методикою права слід обліковувати на балансі сільськогосподарських підприємств-орендарів за методикою обліку нематеріальних активів. Методологічні

засади формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначає П(С)БО 8 «Нематеріальні активи».

Важливим питанням є відображення на рахунках бухгалтерського обліку та в балансі агроформувань прав оренди землі отриманих від громадян – власників паїв. Таких угідь – 17,5 млн га. За своєю економічною сутністю це безоплатно отримані права користування землями сільськогосподарського призначення. Відображення їх в обліку може стати вагомим кроком до залучення фінансових ресурсів в аграрну сферу (табл. 1).

Таблиця 1 - Порядок відображення безоплатно отриманих нематеріальних активів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Відображено вартість права користування земельною ділянкою переданого безкоштовно	154	424
Відображено витрати, пов'язані з державною реєстрацією права на земельну ділянку	154	685
Відображено право користування земельною ділянкою у складі нематеріальних активів	122	154
Нарахована амортизацію на право користування земельною ділянкою	23,91	132
Відображено дохід від оприбуткування безоплатно одержаного права користування в сумі нарахованої амортизації	424	745

Варто відмітити, що згідно вимог Податкового кодексу України, безоплатно отримані активи являються доходом і враховуються в оподаткованому прибутку. Сільськогосподарські товаровиробники в більшості своїй є платниками ФСП та звільняються від податку на прибуток підприємств, що не тягне за собою податкових наслідків визнання права оренди сільськогосподарських угідь чи емфітевзису.

Висновок. Визнання, облік та оцінка земель сільськогосподарського призначення повинна здійснюватись виходячи з того, що це особливий стратегічний актив, який є національним багатством, суспільним активом, основою абсолютної додаткової вартості, основою продовольчої та економічної безпеки країни. Особливості земель сільськогосподарського призначення вимагають виділення їх в окрему групу активів та розроблення специфічної методики обліку вказаних активів, зокрема через розробку та прийняття стандарту та методичних рекомендацій з обліку земель сільськогосподарського призначення. Нами обґрунтовано об'єктивну необхідність включення в економічний оборот підприємств прав на використання орендованих земель сільськогосподарського призначення, застосування методики їх оцінки та методичні прийоми їх обліку, що дозволить об'єктивно відобразити у звітності вартість активів сільськогосподарських підприємств та отримати релевантну інформацію щодо земель, що знаходяться у їх використанні.

Список використаних джерел.

1. Бухгалтерський облік в сільському господарстві: Навч. посібник / За ред. Ф.Ф.Бутинця. М.М. Коцупатрого. – Житомир : ПП "Рута", 2003. – 512 с.

2. Жук В.М. Стандартизація бухгалтерського обліку земель сільськогосподарського призначення / В.М. Жук // Запровадження МСФЗ в Україні: проблеми та перспективи для аграрного сектору. VII Міжнародна науково-практична конференція. ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН: збірник тез та виступів. – К.: ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2011. - С.16-22.

3. Кірейцев Г.Г. Регулювання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України / Г.Г. Кірейцев // Збірник наукових праць / За редакцією доктора с.-г. наук, професора, академіка АН ВШ України М.І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С.22-29.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Медвідь Л.О.

Науковий керівник

Трачева Д.Н., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: lilja.medved@mail.ru

e-mail: wwt2006@yandex.ru

В статті розглянуті питання організації обліку і оцінки виробничих запасів сільськогосподарського підприємства. Досліджені основні недоліки організації обліку. Запропоновані шляхи удосконалення організації обліку і документування руху виробничих запасів з урахуванням оптимізації кількості і структури документів за умови підвищення їх аналітичності.

Постановка проблеми. Аграрний сектор економіки України в сучасних ринкових умовах господарювання потребує вирішення багатьох проблемних питань, серед яких одним з важливих є питання організації обліку запасів.

У сучасних умовах господарювання, на жаль, не до кінця налагоджена і неефективно діє система управління запасами, що призводить до несвоєчасного забезпечення виробництва необхідною сировиною і матеріалами або до надлишкового їх накопичення на підприємстві, неможливості своєчасної акумуляції грошових коштів для придбання запасів і, що може бути наслідком, до зупинки виробництва. Тому сільськогосподарські підприємства потребують суттєвого реформування структури управління господарською діяльністю, а питання організації обліку виробничих запасів є актуальними та потребують нагального вирішення.

Аналіз останніх досліджень. Розвитку теорії та практики обліку виробничих запасів, забезпеченню його інформаційної бази сприяли праці таких вітчизняних вчених як: Ф.Ф. Бутинець, М.Ф. Огітчук, І.В. Ковальчук, О. Хорошак, О. Масленников, В.В. Сопко, С.В. Шубіна, О.М. Кузьменко, Ю.В. Гончаров та інші. Розроблені ними теоретичні та методологічні аспекти бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю широко використовуються в практичній діяльності. Однак ряд проблем організації та методики обліку виробничих запасів потребують подальших досліджень та наукових розробок.

Мета статті. Дослідити питання організації обліку виробничих запасів, визначити оптимальні шляхи удосконалення організації обліку із збереженням його достатньої аналітичності.

Основні матеріали дослідження. Недосконала система організації бухгалтерського обліку викликає неповне та несвоєчасне надходження звітних даних та іншої інформації. Наявність великих розривів в часі між моментом одержання обліково-економічної інформації і моментом її використання перешкоджає підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств.

При ознайомленні з документальним оформленням, організацією складського господарства, синтетичним та аналітичним обліком виробничих запасів були встановлені такі недоліки: недотримання матеріально – відповідальними особами графіку документообігу, що істотно порушує строки складання, подання і обробки документів в бухгалтерії; на документах з руху виробничих запасів, як правило, зазначається тільки найменування запасу, без зазначення номенклатурного номера, що викликає первинні помилки під час заповнення прибуткових і видаткових документів та здійснення записів у складському і бухгалтерському обліку виробничих запасів.

Для організації безперебійного постачання, розміщення, зберігання і видачі матеріальних запасів у виробництво велику роль відіграє правильно організоване складське господарство, тому що в діяльності підприємства не завжди можна добитися повного узгодження темпів постачання матеріальних ресурсів, темпів виробництва і збуту готової продукції. Осно-

вні функції складського господарства – це акумуляція матеріальних ресурсів в об'ємах і номенклатурі, достатніх для безперервності процесу виробництва; належне зберігання і облік матеріалів; планомірне, безперебійне і комплектне постачання цехів і ділянок матеріальними ресурсами; підготовка матеріалів до їх безпосереднього споживання, здійснення комплексу операцій, пов'язаних з виконанням контролю, сортування, консервації матеріалів.

Складський облік виробничих запасів на підприємствах регіону організований не зовсім якісно, щоб зміг забезпечити ефективне кількісно-якісне та своєчасне надходження товарно-матеріальних цінностей за всіма відповідними супровідними документами, що суттєво впливає на забезпечення ефективної роботи.

Дуже велику увагу в міжнародній практиці обліку приділяють оцінці виробничих запасів. Вважаємо, що за вимогами міжнародних стандартів найбільш ефективним та достовірним методом оцінки виробничих запасів при їх періодичному обліку є оцінка за середньозваженою собівартістю, тому що такий метод значно спрощує роботу бухгалтерів, які упродовж місяця працюють з постійним значенням – середньозваженою собівартістю. А також при такому оцінюванні ми маємо середній розмір прибутку, коли ціна оприбуткування запасів менше ціни їх реалізації, що гарантує сплату податку на прибуток у середньому розмірі, а це у свою чергу задовольняє як керівництво підприємства, так і податкові органи. По можливості необхідно розширити штат матеріального відділу бухгалтерії і виділити окремого облікового працівника для обліку виробничих запасів.

Дуже необхідно підвищити персональну відповідальність працівників підприємств за правильність оформлення первинної документації щодо здійснення господарських операцій на підприємствах.

Доцільним для підприємств є аналіз статей витрат для визначення факторів, які впливають на їх зміну. Такий аналіз дозволив би керівництву підприємства приймати відповідні рішення для зменшення витрат підприємства.

Висновки. Для покращення обліково-аналітичного забезпечення організації обліку виробничих запасів вважаємо необхідним створити на середніх та великих підприємствах відділ постачання, який дасть змогу проводити оперативний облік виконання договорів з постачальниками і покупцями виробничих запасів та відділ матеріально-технічного постачання, який має забезпечувати доставку матеріальних ресурсів.

З метою забезпечення ефективного контролю за надходженням і оприбуткуванням від постачальників виробничих запасів у бухгалтерії підприємства використовувати журнал обліку вантажів, що надійшли (форма № М-1). Для відображення однорідних операцій по руху виробничих запасів в Звіті про рух матеріальних цінностей ввести графи для проставлення кореспондуючих рахунків, що дасть змогу контролювати надходження і витрачання виробничих запасів, забезпечить складання оборотної відомості по синтетичних рахунках та сальдової відомості по аналітичних рахунках з метою підвищення контролю за відповідністю даних синтетичного та аналітичного обліку руху виробничих запасів.

Список використаних джерел.

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2006. – 832 с.

2. Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 26 вересня 2003 р. № 269 «За числом працюючих і кількістю самостійних підрозділів».

3. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27 вересня 2007 року № 701, від 21 грудня 2007 року № 929, та від 21 лютого 2008 р. № 73

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 "Запаси", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

УДК 631.162

ОБЛІК ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Терза В.О., 4 курс

Науковий керівник

Вареник О.Ф., старший викладач

e-mail: varenik_olga_bumib@ukr.net

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті розкрито особливості бухгалтерського обліку трудових витрат у сільськогосподарському підприємстві що має декілька особливостей: сезонність і тимчасовість сільськогосподарських робіт, грошову форму виплат і натуральною формою оплати праці що викликана недостатністю обігових коштів у сільському господарстві України..

Постановка проблеми. В умовах конкурентного ринку на сільськогосподарську продукцію підприємствам необхідно вдосконалювати та оптимізувати оплату праці – одну із найбільших статей витрат у сільському господарстві.

Оплата праці в сільському господарстві має свої галузеві особливості, до них належать: вплив сезонного характеру сільгоспвиробництва, застосування натуральної оплати праці та продажу сільгосппродукції в рахунок заробітної плати, оформлення трудових відносин у фермерських господарствах із відповідним оподаткуванням нарахованих доходів працівникам і членам фермерських господарств.

Аналіз останніх досліджень. Дану тему досліджували такі вчені як: М.Т. Білуха, В.М. Гайворонський, Н.М. Грабова, Н.О. Гура, В.П.Жушман, Г.Г. Кірейцев, А.М. Кузьмінський, Н.М. Левицька, Т.Г. Маренич, Л.В. Мельянова, М.Ф. Огійчук, П.Т. Саблук, В.В. Сопко, Н.М. Ткаченко та інші.

Мета статті. Розкрити особливості бухгалтерського обліку оплати праці у сільськогосподарському підприємстві враховуючи його особливості.

Основні матеріали дослідження. Витрати на оплату праці є важливим елементом формування собівартості продукції та статтею калькуляції витрат загалом по підприємству, оскільки, без основної складової - праці, не може обійтись жодне підприємство. Платою за працю працівників є заробітна плата.

Облік праці та її оплати має відповідати таким нормативним документам, як: Кодекс законів про працю; Закони України «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»; Положення про порядок укладання контрактів під час оформлення (найму) на роботу працівників; Порядок нарахування середньої заробітної плати; План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» та інші.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, виражена, як правило, в грошовій формі, або уповноважений їм орган виплачує робітнику за виконану ним роботу [2].

Витрати на оплату праці складаються із:

- а) фонду основної заробітної плати;
- б) фонду додаткової заробітної плати;
- в) інші заохочення та компенсаційні виплати [2].

До складу витрат на оплату праці включаються всі витрати підприємств на оплату праці незалежно від джерела фінансування виплат.

Суми коштів, нарахованих за щорічні й додаткові відпустки, включаються у фонд оплати праці звітного місяця тільки в сумі, що припадає на дні відпустки у звітному місяці.

Суми, що випадають на дні відпустки в наступному місяці – у фонд оплати праці наступного місяця.

Основними завданнями обліку витрат на оплату праці є нарахування заробітної плати відповідно до чинного законодавства та облікової політики підприємства на основі даних обліку робочого часу, нарахування внесків до Пенсійного фонду (згідно класу соціального ризику підприємства) та здійснення утримань зі заробітної плати (Єдиного соціального внеску та податку з доходів фізичних осіб).

Виплати заробітної плати може здійснюватись через касу або перерахування через поточний рахунок на пластикові картки працівників.

Особливостями обліку оплати праці в сільському господарстві є оплата праці сезонних і тимчасових працівників та натуральна форма оплати праці.

Сезонні умови виробництва, характерні для сільського господарства, змушують сільгосппідприємства приймати на роботу сезонних і тимчасових працівників.

Сезонними роботами вважаються роботи, які внаслідок природних і кліматичних умов виконуються не цілий рік, а протягом конкретного періоду (сезону), що не перевищує 6 місяців.

Список сезонних робіт і сезонних галузей затверджено постановою Кабінетом Міністрів України від 28.03.97р. №278. До таких робіт у сільському господарстві належить:

- а) робота в овочівництві, садівництві, виноградарстві, буряківництві, хмелярстві, вирощування та збирання картоплі, тютюну, кормів, баштанних культур, лікарських рослин;
- б) на інкубаторно-птахівничих і міжгосподарських інкубаторних станціях [6].

Тимчасова робота відрізняється від сезонної тим, що на неї, незалежно від видів виконуваної роботи, можуть прийматися робітники та службовці (як із сторони, так і на самому підприємстві) на термі від 3 до 4 місяців.

Натуральна оплата праці (натуроплата) – це винагорода в натуральній формі (продукцією власного виробництва або іншими товарами), яка видається працівникові за його роботу на підприємстві, при цьому компенсувати вартість виданої продукції він не зобов'язаний.

Облік натуральної оплати праці здійснюється за правилами обліку операцій нарахування заробітної плати.

Натуральна форма оплати праці застосовується, якщо відповідно до Положення з оплати праці сільгосппідприємство за виробничі досягнення або роботу в особливих умовах нараховує працівникові як оплату праці (крім зарплати в грошовому вираженні) певну кількість сільгосппродукції. Продукція оцінюється в грошовому вимірнику й включається до фонду оплати праці підприємства.

Існує два методи нарахування та виплати заробітної плати у натуральній формі:

1. Оплата праці виготовленою продукцією.

Перший метод нарахування та виплата заробітної плати у натуральній формі полягає у здійсненні нарахування заробітної плати у вигляді грошових коштів та у натуральній формі. Розмір натуроплати не повинен перевищувати 30 % від нарахованої зарплати за місяць.

Кореспонденція рахунків нарахування заробітної плати грошовими коштами та у натуральній формі відображається у кредиті 661, також можливе впровадження додаткового субрахунку 664 для нарахування заробітної у натуральній формі.

Сума натуроплати обчислюється за собівартістю продукції та суми ПДВ, обчисленої від вартості натуроплати за справедливими цінами.

Необхідно врахувати, що утримання заробітної плати за таким доходом визначається виходячи із звичайної ціни збільшеної на коефіцієнт $100/(100-\text{ставка оподаткування ПДФО})$.

Виплата заробітної плати у натуральній формі здійснюється на рахунках дебету 661, кредиту 701, проте в податковому обліку ця сума обчислюється за справедливою вартістю без ПДВ. Сума податкового зобов'язання з ПДВ обчислюється із звичайної ціни на продукцію та відображається на рахунках дебет 701, кредит 641

Одночасно відображається списання собівартості продукції, яку було нараховано у натуральній формі.

2. Виплата заробітної плати за рахунок продажу продукції.

Нарахування здійснюється у грошовій формі за типовою кореспонденцією рахунків, проте виплата заробітної плати здійснюється за рахунок продажу продукції в рахунок зарплати.

Відображення продажу продукції в рахунок заробітної плати за звичайними цінами з ПДВ здійснюється на рахунках дебет 661, кредит 701. Сума доходу, що відображається у податковому обліку становить вартість продукції за звичайними цінами, проте без ПДВ. Сума податкового зобов'язання з ПДВ обчислюється із звичайної ціни на продукцію та відображається на рахунках дебет 701, кредит 641.

Висновок. Отже, облік витрат на оплату праці у сільськогосподарському підприємстві має ряд особливостей: оплата праці сезонних і тимчасових працівників та натуральна форма оплати праці. Наявність сезонних та тимчасових працівників у сільському господарстві спричинена особливістю виготовлення продукції, а оплата у натуральній формі необхідна при нестачі коштів. Облік цих процесів здійснюється згідно кореспонденції рахунків.

Список використаних джерел.

23. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах України / За заг. ред. А.М. Коваленко. – Дніпропетровськ: ВКК «Баланс -Клуб», 2009. – 736 с.

24. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

25. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

26. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17&p=1304359012338051>.

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) № 16 «Витрати» від 31 груд. 1999 –N 1706 (1706-98-п). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

28. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Списку сезонних робіт і сезонних галузей» від 28.03.1997 № 278 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/278-97-%D0%BF>

УДК 657.6(477)

АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ, ЇХНІ ОБ'ЄКТИ І ВИДИ

Пейда А. В., 3 курс

Науковий керівник

Котова С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: pejda95@mail.ru

e-mail: lanakot2002@mail.ru

Визначено перелік аудиторських послуг у межах чинного законодавства та рішень професійних організацій

Постановка проблеми. Ділові контакти аудиторської фірми з підприємством-клієнтом зазвичай не обмежуються аудиторськими перевірками. В межах комплексу послуг, запропонованого аудиторськими фірмами, використовується багато різних можливостей.

Аналіз останніх досліджень. Проблему розглянуто в працях багатьох вітчизняних науковців, що займалися дослідженням різноманітних видів аудиту, зокрема: Давидов Г.М., Львіна, Іваніна О.О., Усач Б. Ф., Сапко В. В., Савченко В. Я.

Метою даної роботи є визначення основних аудиторських послуг, основні його види та об'єкти.

Основні матеріали дослідження. Аудиторська діяльність включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок та надання різних аудиторських послуг.

Аудиторські послуги можуть надаватися у формі аудиторських перевірок (аудиту) та пов'язаних з ними експертиз, консультацій з питань бухгалтерського обліку, звітності, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності та інших видів економіко-правового забезпечення підприємницької діяльності фізичних та юридичних осіб.

При наданні аудиторських послуг економічний суб'єкт несе відповідальність за недотримання діючого законодавства, за неповноту і юридичне оформлення документів, що надаються, а також за будь-які обмеження можливості виконання аудиторською фірмою своїх обов'язків [1].

Виконання послуг аудиторських фірм вимагає від аудитора:

- діяти відповідно до завдання, виконання якого чекає від них замовник, сформульованого у письмовому вигляді. Завдання повинно містити найменування і код послуги аудиторської фірми, перелік джерел інформації, наданої для обробки, перелік документів, що створюються при наданні послуг, а також вказувати носій (паперовий, електронний або інший) цих документів;

- планувати порядок виконання робіт чи надання послуг;

- документувати хід виконання робіт;

- чітко розмежовувати відповідальність і функції виконавців при виконанні частини завдання сторонніми організаціями або співробітниками, які не входять до штату аудиторської фірми;

- розробляти форми звітності для видів робіт або послуг, які найчастіше виконуються;

- контролювати якість виконаних робіт або наданих послуг;

- готувати за наслідками виконаних робіт підсумкові документи [2].

Надаючи супутні аудиту послуги, аудитор повинні дотримуватись таких принципів: професійної незалежності; взаємної допомоги, що надається клієнту; професійної компетентності; принципу міжгалузевого підходу; рекомендаційного характеру аудиторської діяльності; сприяння підвищенню професійної компетентності персоналу підприємства-клієнта; дотримання етичних норм при наданні послуг.

Види аудиторських послуг:

1) супроводження фінансового-господарської діяльності: розробка положення, інструкцій, розробка ефективної політики, представлення інтересу клієнта в суді та послуги в фінансовій сфері;

2) консультування: освітні послуги, консультації з питань законодавства, облік питань, управління, експертизи, оцінювання майна;

3) виконання обліково-контрольних функцій замовника: створення дієвої системи внутрішнього контролю;

4) управлінський і кадровий консалтинг, атестація персоналу [3].

Порядок здійснення експертиз погоджується з управлінським персоналом підприємства-замовника. Експертизи можуть бути призначені з різних питань господарської діяльності підприємства. Методика перевірки із залученням експерта належить до системи аудиторських доказів.

Частіше експерт залучається до випадків які пов'язані з такими питання: правильності використання оборотних і необоротних активів, правильності складання фінансової звітності, правильності формування витрат на виробництво, правильності списання матеріальних цінностей у будівництві, правильності зберігання готової продукції та ін.

До об'єктів аудиторських досліджень відносять активи та пасиви підприємства, а також виробничі, фінансові та господарські процеси. Об'єкти аудиторських досліджень можна класифікувати:

За видами:

- активи;
- пасиви;
- організація процесу виробництва та управління.

За видами інформації фінансової діяльності:

- інформація про бізнес-клієнта;
- інформація про стан та використання активів і пасивів;
- прогноуюча фінансова інформація;
- оперативна інформація;
- інша інформація.

За процесом діяльності:

- процес виробництва;
- процес заготівлі;
- процес збуту [4].

Аудиторський контроль досліджує поведінку емпіричних об'єктів, тобто об'єктів, які реально існують.

Емпіричні об'єкти поділяють на натуральні, або фізичні, які існують у природі об'єктивно, незалежно від нашої волі і свідомості, і штучні, створені з волі людини в процесі виробничої діяльності.

Отже, об'єктами аудиторського контролю є предмети і засоби праці, а також саму працю, що використовується в процесі розширеного відтворення суспільно необхідного продукту.

Висновок. Аудиторські послуги — це послуги, які можуть надаватися у формі аудиторських перевірок та пов'язаних з ними експертиз, консультацій з питань бухгалтерського обліку, звітності, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності та інших видів економіко-правового забезпечення підприємницької діяльності фізичних та юридичних осіб.

Список використаних джерел

1. Давидов Г.М. Аудит: Навчальний посібник 3-є видання Знання, 2002. — 363 с.
2. Ільїна С.Б. Основи аудиту. - Київ. Кондор. 2006.
3. Сопко В. В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку економічного контролю та аналізу. Підручник. - Київ .- 280 с.2005р.
4. Усач Б.Ф., Душко З.О., Колос М.М. Організація і методика аудиту. - К.: Знання 2006 . 295 ст.

657.6.008.5

ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ

Панченко А., 3 курс
nastyaranchenko1995@mail.ru

Науковий керівник

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:

e-mail: sakhnolyudmila@yandex.ru

У статті досліджено основні принципи планування аудиту в Україні, а також визначено необхідність призначення і планування аудиторської діяльності та характеристика процесів підготовки та складання загального плану і програми аудиту.

Постановка проблеми. Найважливішим методологічним принципом аудиту є планування. Планування - це вироблення головної стратегії і конкретних підходів до характеру, періоду, а також часу проведення аудиту. Воно включає в себе розроблення загальної стратегії виконання завдання, плану аудиту для зменшення аудиторського ризику до прийнято низького рівня, а також детального підходу щодо очікуваного характеру, часу та обсягу аудиту. Аудиторська перевірка обмежена в часі, тому, для забезпечення високої якості роботи, до неї слід ретельно підготуватися. Зараз, проблемним питанням постає необхідність такої підготовки, яка забезпечила б всебічне продумане планування, яке є одним із головних методологічних принципів організації аудиторської перевірки і створює упевненість у виконавців в тому, що будуть використані найбільш ефективні та дієві процедури аудиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивчення і розгляд головних принципів планування аудиту зробили у свої наукових працях В.І. Подольський, який пропонував до принципів планування аудиту віднести принципи комплексності, безперервності та оптимальності; О.А. Петрик, доповнивши їх принципами цілісності, доречності, ефективності, гнучкості і контролю; Н.І. Дорош, який наголошував на тому, що аудиторський план і програма є об'єктом безпосередньої відповідальності аудитора та має враховувати індивідуальність кожного клієнта.

Мета статті. Основною метою написання статті є дослідження принципів планування аудиту та обґрунтування оцінки його значущості, надання характеристики етапам планування.

Основні матеріали дослідження. Планування полягає в розробці аудиторською фірмою загального плану із зазначенням очікуваного обсягу, графіків і термінів проведення аудиту, у розробці програми, яка визначає обсяг, види і послідовність здійснення аудиторських процедур. Відповідно до МСА 300 "Планування" аудитор повинен планувати свою роботу так, щоб аудит був проведений ефективно.

При плануванні аудиторської перевірки слід дотримуватись загальних методологічних принципів аудиту, таких як:

- обґрунтованість оцінки значущості аудиторських свідочств;
- визначення критеріїв суттєвості й достовірності;
- дотримання методики і техніки аудиту;
- оцінка ризиків та вибору даних, аналіз інформації й формування висновків;
- відповідальність за результати аудиту;
- повне інформування клієнта [1].

На основі узагальнення наукової думки пропонується такий перелік принципів планування аудиту:

- Принцип комплексності – передбачає забезпечення взаємозв'язку і взаємоузгодженості всіх етапів планування – від попереднього планування до складання загального плану та програми.

- Принцип ефективності – передбачає розроблення оптимальних планів і програм, виконання яких забезпечить отримання достовірних та достатніх аудиторських доказів із найменшими витратами праці й часу.

- Принцип системності – план має передбачити оцінювання всіх суттєвих аспектів аудиторської перевірки, дослідження стійких причинно-наслідкових зв'язків, які можуть вплинути на думку щодо достовірності фінансової звітності. Реалізація цього принципу при розробленні програм аудиту проявляється в урахуванні якісних аспектів подання фінансової звітності, таких як: існування і наявність; повнота; права й зобов'язання; оцінка і вимірювання; подання і розкриття інформації.

- Принцип гнучкості – передбачає можливість внесення змін у план та програму перевірки у зв'язку з виявленими непередбачуваними обставинами.

- Принцип контролю – документи з планування аудиту виступають дієвим засобом контролю повноти і своєчасності здійснення аудиту шляхом виявлення відхилень від визначених напрямів контролю, аудиторських процедур, строків їх виконання.

- Принцип оптимальності – в процесі планування аудиту необхідно забезпечити варіантність для можливості вибору оптимального варіанта загального плану і програми аудиту на основі критеріїв, визначених аудиторською фірмою.

- Принцип відповідальності – аудитор несе безпосередню відповідальність за зміст документів із планування аудиторської перевірки.

Планування аудиту аудиторської організації складається з наступних основних етапів:

- попереднє планування аудиту;
- підготовка і складання загального плану аудиту;
- підготовка та складання програми аудиту [2].

Починаючи розробку загального плану і програми аудиту, аудиторська організація повинна використовувати попередні знання про економічне суб'єкті. В процесі підготовки загального плану і програми аудиту аудиторська організація оцінює ефективність системи внутрішнього контролю (СВК).

СВК може вважатися ефективною, якщо вона своєчасно попереджає про виникнення недостовірної інформації, а також виявляє недостовірну інформацію. При підготовці загального плану і програми аудиту аудиторської організації варто установити прийнятні для неї рівень істотності й аудиторський ризик, що дозволяють вважати бухгалтерську звітність достовірною [3].

Результати проведених аудиторською організацією процедур при підготовці загального плану і програми слід детально документувати, так як вони є підставою для планування аудиту та можуть використовуватися протягом усього процесу аудиту.

У загальному плані аудиторська організація повинна передбачити терміни проведення аудиту і скласти графік проведення аудиту, підготовки звіту (письмової інформації керівництву), аудиторського висновку. У загальному плані аудиторська організація визначає спосіб проведення аудиту на підставі результатів попереднього аналізу, оцінки надійності системи внутрішнього контролю, оцінки ризиків аудиту.

Програма аудиту є розвитком загального плану аудиту і являє собою детальний перелік змісту аудиторських процедур, необхідних для практичної реалізації плану аудиту. Програма служить докладною інструкцією для асистентів аудитора, а для керівників аудиторської організації та аудиторської групи - одночасно і засобом контролю якості роботи. Аудиторську програму варто складати у вигляді програми тестів засобів контролю й у вигляді програми аудиторських процедур по суті [4].

Програма тестів засобів контролю - це перелік сукупності дій, призначених для збору інформації про функціонування системи внутрішнього контролю та обліку. Тести засобів контролю допомагають виявити істотні недоліки засобів контролю економічного суб'єкта.

Висновки аудитора по кожному розділу аудиторської програми, документально відбиті в робочих документах, є фактичним матеріалом для складання аудиторського звіту і ауди-

торського висновку, а також підставою для формування об'єктивної думки аудитора про бухгалтерську звітність економічного суб'єкта.

По закінченні процесу планування аудиту загальний план і програма аудиту повинні бути оформлені документально і завізовані у встановленому порядку.

Висновок. Належним чином організований процес планування аудиту дає змогу розробити загальний план та програму аудиторської перевірки; виконати всі заплановані аудиторські процедури та здійснити контроль виконання робіт; надати впевненості в тому, що увага зосереджена на основних аспектах, і що робота виконана повністю.

Щоб планування було ефективним, його слід доповнювати контролем виконаних робіт і постійною реєстрацією всіх фактів. Це дає можливість уникнути зайвого ризику, більш ґрунтовно підійти до прийняття рішення щодо загальних результатів роботи.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14.10.2014 р. № 1702.
2. М.І. Бондар. Аудит в АПК: навч. посібник // КНЕУ, 2003.- 1883 с.
3. В.І. Драч. Наступний крок: забезпечення якості аудиторських послуг // Аудитор України. – 2009. - №5.- 63 с.
4. Миронова Ю. Проблеми розвитку аудиту в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/19-82-1>. – Назва з екрана.

УДК 657.6(477)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АУДИТУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Битковська Т.С., 3 курс

Науковий керівник

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

tanya.bytkovskaya.00@mail.ru

sakhnoLyudmila@yandex.ru

У статті розглянуто основні проблеми аудиторської діяльності в Україні та запропоновано можливі шляхи їх вирішення. Актуальність цього дослідження зумовлена тим що сьогодні в аудиті України виникла напружена ситуація, яку науковці і практики характеризують по різному: від звичайної, робочої до кризової.

Постановка проблеми. У світовій практиці аудит набув значного поширення. Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Однак на сучасному етапі розвитку аудиту в Україні постало багато проблем. Зарубіжні країни мають досить тривалу історію аудиту, певні традиції. Наша ж держава перебуває ще на шляху становлення й розвитку аудиторської діяльності, проте вже зараз можна говорити про певні надбання та перспективи.

Аналіз останніх досліджень. Значний внесок у вивченні головних проблем та шляхів вдосконалення аудиту зробили у свої наукових працях такі науковці як Ф.Ф. Бутинець, М.І. Бондар, В.І. Драч, О.А. Петрик та багато інших.

Метою статті є визначення проблем розвитку аудиту як виду незалежного фінансового контролю в Україні та пошук ідей їх розв'язання. Ситуація, що склалася в Україні, вимагає вирішення проблем, які наявні у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і роблять неможливим успішний розвиток аудиту.

Основні матеріали дослідження. Самостійний початок розвитку аудиту в Україні почався у 1991 році після набуття Україною незалежності і зараз він має певні недоліки, що пов'язані з несформованими стандартами його функціонування, і запозиченням їх в інших країнах. Однією з причин гальмування розвитку аудиту в Україні є те, що вона впродовж багатьох століть була поневолена іншими державами. На сьогодні в Україні право на здійснення аудиторської діяльності мають біля 1,5 тис. суб'єктів аудиторської діяльності, чинний сертифікат аудитора мають 2,8 тис. осіб, а загалом в аудиторському бізнесі зайнято понад 8 тис. працівників. Попри всі перешкоди, аудит в Україні розвивався орієнтуючись на європейський досвід. Упродовж більше ніж 20-річної історії розвитку аудиторської діяльності в Україні виникли великі вітчизняні фірми та з'явилися фахівців високого рівня. Всі ці компанії створюють робочі місця та забезпечують надходження податків до державного бюджету.

Важливими проблемами сучасного професійного аудиту є розробка та впровадження економічного механізму регулювання аудиту, що включає в себе страхування аудиторської відповідальності, великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, розвиток конкуренції на ринку аудиторських послуг [4]. Крім того, на сьогоднішній день існує ще багато причин, які зупиняють процес ефективного розвитку аудиту в Україні. Серед яких можна зазначити:

- наявність фінансових порушень, нецільового та неефективного використання державних ресурсів;
- невеликий період функціонування ринкових механізмів регулювання та належних механізмів державного фінансового контролю в Україні;
- обмеження на законодавчому рівні ефективності кінцевих результатів аудиту та ін. [2].

Визначивши головні проблеми розвитку аудиту, існують методи їх вирішення:

1. досягнення престижу аудиторської професії, надання впевненості у відповідності ціни якості роботи аудитора;
2. розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги шляхом вивчення міжнародного досвіду з цього питання;
3. розвиток співпраці та налагодження зв'язків між професійними аудиторськими організаціями України та міжнародними європейськими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів;
4. удосконалення навчальних планів, покращення професійної підготовки у вищих навчальних закладах, адаптування їх до практичних потреб.

Велику стурбованість також викликає якість роботи більшості українських аудиторських фірм. Це питання ставиться не лише користувачами аудиторських послуг і державними органами, але й самими аудиторами, які зацікавлені у підвищенні попиту на аудиторські послуги, підвищенні іміджу аудиторської професії. Головним критерієм якості при проведенні аудиту вважається, насамперед, виконання аудиторами вимог міжнародних стандартів аудиту. Однак суворе дотримання стандартів пов'язане із збільшенням працездатності аудиторів, збором додаткової інформації, документуванням процесу перевірки, розрахунками [3]. Але такі затрати рідко відшкодовуються замовником. Для розв'язання такого роду проблем аудиторські фірминамагаються враховувати рівень професійної компетентності своїх співробітників у вигляді кваліфікаційних вимог, що висувуються до посад. Розглядаючи питання якості аудиторських послуг потрібно також звернути увагу на складання аудитором аудиторського висновку. В основному цей досить важливий і вагомий документ має довільну форму. У ньому відображається інформація, яка, на думку аудитора, є важливою. Відносно цього цікавим рішенням було б створення чіткої структури аудиторського звіту. Таке рішення змусило б аудитора розширити обсяг досліджуваних об'єктів і відобразити стан підприємства з різних сторін, що немало важливо для його потенційних користувачів. Більше того чітка структура давала б більший обсяг інформації насамперед для керівника, що надалі може вплинути на прийняття управлінських рішень.

У сучасних умовах велике значення має сам аудитор, або аудиторська фірма. Все частіше спливають проблеми якості знань аудитора, довіри та відповідальності за проведені дії. На даний момент аудитором в Україні може бути особа, яка має вищу економічну або юридичну освіту. Визначним кроком було б створення окремої спеціальності «Аудит», яка б розкривала всі тонкощі такої діяльності та формувала б у слухачів більш відповідальний і свідомий підхід до роботи. Впровадження такого напрямку значно підвищить багаж знань аудиторів і викличе більше довіри з боку користувачів таких послуг. Але також слід зазначити, що на даний момент здійснення такого кроку неможливо, так як гостро відчувається брак спеціалізованої літератури та наукових розробок [5].

Також слід зазначити, що ефективним рішенням було б розробка національних стандартів аудиту, в яких були б чітко визначені методологічні основи проведення аудиту, відповідальність аудитора та вимоги до самого аудитора. Розробка стандартів є важливим кроком у розвитку національного аудиту. Це, перш за все, обумовлено тим, що розробка буде здійснюватися виходячи з сучасного стану аудиту, проблем економіки, а також законодавства України. Важливість складання таких стандартів також полягає і в тому, що після їх прийняття можна буде формувати спеціальну літературу з проведення аудиту, яка вже буде заснована на законодавстві.

В умовах сучасної фінансово-економічної кризи великим підприємствам необхідно здійснювати комплекс заходів щодо удосконалення їхньої діяльності для підтримки конкурентоспроможності на ринку та підвищення прибутковості. Основним способом покращання становища підприємства та підтримки його в конкурентоспроможному стані є здійснення внутрішнього аудиту, основним завданням якого є виявлення відхилень в діяльності підприємства та розробка рекомендацій щодо їх усунення.

Висновок. Отже, недоліки, які існують на сучасному складному етапі розвитку дуже гостро стоять в державі. Вони потребують швидкого вирішення, оскільки наша держава розвивається швидкими темпами і просто необхідним є контроль з боку незалежних органів, які б могли надати цілком правдиву, точну та достовірну інформацію про результати діяльності підприємств. Комплексне, системне подолання цих проблемних питань сприятиме підвищенню авторитетності вітчизняного аудитора на міжнародному рівні та забезпечить високу якість аудиторських послуг.

Список використаних джерел.

1. Аудит та аудиторська діяльність/ Л. С. Шатковська, В. М. Жук, В. К. Савчук та ін.; за ред. Л. С. Шатковської. – К.: Урожай, 2006
2. Жирна Ж. А. Зарубіжний досвід проведення аудиту ефективності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/>
3. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К.: Каравела, 2004. – 568 с.
4. Максименко Н. Г. Проблеми розвитку аудиторської діяльності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/avpch/En/2009_49/Macsimenko%20N.G..pdf.
5. Петрик М.Г. Аудит: законодавче регламентування, історичні аспекти та проблеми розвитку в Україні / М.Г. Петрик, В.А. Кузьмін // Бухгалтерський облік і аудит. – №8-9. – 2007 р.

УДК 657.6(477)

НЕОБХІДНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Гончарова Д. С., 3 курс

Науковий керівник

Сахно Л. А., к.е.н, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

dariya.goncharova@list.ru

sakhnolyudmila@yandex.ru

Розкрито сутність внутрішнього аудиту як складової внутрішнього контролю, обґрунтовано доцільність створення служби внутрішнього аудиту.

Постановка проблеми. Ефективне здійснення підприємницької діяльності багато в чому залежить від дієвої організації системи незалежного внутрішньогосподарського контролю – аудиту. Оскільки аудит дає можливість здійснювати контроль за ефективністю використання ресурсів (людських, фінансових, матеріальних), браку інформації, яка необхідна для прийняття ефективних управлінських рішень, виправлення показників фінансової звітності, шахрайства та фінансових зловживань з боку менеджменту та персоналу. Створення на вітчизняних підприємствах підрозділів внутрішнього аудиту та нормативного регулювання їхньої діяльності на сьогодні являється актуальним, складним та багатогранним питанням.

Аналіз останніх досліджень. Проблему розглянуто в працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, що займалися дослідженням різноманітних аспектів внутрішнього аудиту, зокрема: В. Сподарик, О. Редько, Т. Каменська, С. Бардаш, В. Шишкін, М. Кравець, А. Дорошенко та інші вчені.

Метою даної роботи є висвітлення основних проблем розвитку внутрішнього аудиту та визначення перспектив його реалізації на вітчизняних підприємствах України.

Основні матеріали дослідження. Існуючі методи і форми економічного контролю не повністю задовольняють інформаційні потреби керівників підприємств, які прагнуть отримувати більш якісну та системну фінансову оцінку внутрішньогосподарських процесів, мати можливість своєчасно попереджати фінансові зловживання та протистояти фактам шахрайства. Через це внутрішній аудит розвивається на тих підприємствах, де керівники розуміють його сутність, необхідність та величину потенціалу. Внутрішній аудит являє собою незалежну діяльність суб'єкта господарювання спрямовану на перевірку та оцінку його діяльності в інтересах керівництва. Залежно від специфіки підприємства внутрішній аудит може бути представлений однією особою або цілою службою (відділом внутрішнього аудиту). Метою внутрішнього аудиту є захист інтересів власників відносно збереження та ефективного використання ресурсів підприємства, а також отримання достовірної та повної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [1, с.54].

Основне завдання внутрішнього аудиту - забезпечити ефективність функціонування всіх підрозділів підприємства на всіх рівнях управління, а також захистити законні майнові інтереси підприємства та його власників. До основних завдань внутрішнього аудиту, також, відносять:

- попередження економічно недоцільних та незаконних операцій, а також причин та видів відхилень включаючи порушення положень статуту облікової політики або посадових обов'язків найманого персоналу;
- нагляд за різними процесами, що можуть мати місце на підприємстві, однак при цьому не мають прямого відношення до основної діяльності підприємства;
- надання кваліфікаційної допомоги власникам, керівництву та менеджерам, а також контроль за налагодженістю взаємодії та співпраці між окремими структурними підрозділами підприємства [2, с.42].

Виходячи з наведених завдань внутрішнього аудиту можливо визначити його предмет, який полягає у вивченні економічних, організаційних та інформаційних характеристик суб'єктів господарювання з метою недопущення будь-яких відхилень та підвищення ефективності господарювання [3, с.6].

Зазначимо, що внутрішній аудит, ні в якому разі, не слід сприймати як альтернативу зовнішньому. Відмінність є не лише в тому, що зовнішній проводиться незалежними аудиторами або аудиторськими фірмами, а внутрішній - працівниками відділів внутрішнього аудиту підприємства, що перевіряється. Деякі відмінності зовнішнього та внутрішнього аудиту наведені у таблиці 1.

Таблиця 1 - Порівняльна характеристика внутрішнього і зовнішнього аудиту

Критерії порівняння	Зовнішній аудит	Внутрішній аудит
Мета	Висловлення думки про достовірність фінансової звітності підприємства	Підвищення ефективності діяльності підприємства
Користувачі (замовники)	Зовнішні: потенційні інвестори, кредитори тощо. Внутрішні: власники	Рада директорів, менеджери всіх рівнів
Об'єкт аудиту	Фінансово-бухгалтерська звітність підприємства	Система внутрішнього контролю, управління ризиками, корпоративне управління
Специфіка	Фокусується на операціях та подіях, які можуть матеріально вплинути на фінансову звітність підприємства. Не розглядає питання економічної обґрунтованості управлінських рішень	Фокусується на подіях, що перешкоджають ефективному досягненні компанією поставлених цілей. Дає оцінку економічної обґрунтованості управлінських рішень

Таким чином, зовнішній аудит є незалежним, в той час як внутрішній - підконтрольний власнику підприємства. А через це і користувачі інформації будуть різними. Якщо власників підприємства та управлінців влаштовує інформація надана службою внутрішнього аудиту, то зовнішні користувачі (інвестори, кредитори, державні органи тощо) мають довіру до звітності підприємства засвідченої висновком зовнішнього, тобто незалежного аудитора.

Результативний внутрішній аудит може зменшити витрати компанії на зовнішній аудит, якщо зовнішній аудитор буде мати можливість покладатися на результати роботи внутрішнього аудиту, що скоротить обсяг аудиторських процедур, виконуваних зовнішнім аудитором [4, с.55].

Можливо виокремити такі принципи та вимоги щодо організації ефективної системи внутрішнього аудиту на підприємстві: надійність, динамічність, адаптивність, саморегуляція, постійність, безперервність розвитку та удосконалення системи внутрішнього аудиту.

На практиці, вітчизняні підприємства відмовляються від створення системи внутрішнього аудиту, мотивуючи це, передусім, нестачею коштів на її утримання. Але асигнування на утримання такого відділу можна отримати за рахунок виявлених внутрішнім аудитом резервів підвищення ефективності роботи підприємств, зниження собівартості продукції, збільшення прибутків тощо [5, с.40].

Стан внутрішнього аудиту в Україні супроводжується низкою проблемних аспектів, а саме: недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю; недосконалість діючої нормативно-правової бази; брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; відсутність типових форм документів з аудиту в цілому та внутрішнього аудиту

ту зокрема. Така ситуація потребує негайного вирішення, адже унеможлиблює подальший розвиток внутрішнього аудиту [6, с.33].

В цілому, запровадження внутрішнього аудиту на підприємстві характеризується такими перевагами: виявлення резервів засобів та джерел фінансування підприємства; розроблення рекомендацій щодо удосконалення системи обліку на підприємстві, що в кінцевому результаті призведе до економії витрат; ефективна система внутрішнього аудиту на підприємстві значно підвищує інтерес інвесторів до таких підприємств.

Висновок. Внутрішні аудитори виконують основне завдання - допомагають керівництву підприємства досягти визначних цілей, розширити можливості підприємства, вдосконалити його інформаційні процеси та знизити ризику у процесі виконання аудиторських завдань із наданням гарантій і консультаційних послуг.

Список використаних джерел

1. Білоусов А. Внутрішній аудит: перспективи розвитку і методика організації на підприємствах України / А. Білоусов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – №2. – С. 54-59.
2. Каменська Т. Основні напрями діяльності внутрішнього аудиту в системі управління / Т. Каменська // Бух. облік і аудит. – 2010, – №7, – С. 40-43.
3. Кодацький В.П. Проблеми внутрішнього аудиту // Економіка. Фінанси. Право. – 2007. – №6. – С. 3-7
4. Макеєва О. Перспективи розвитку внутрішнього аудиту в Україні/ О.Макеєва // Економіст. – 2010. – №6, – С. 54-57.
5. Чуєнков А.Є. Сутність та організація служби внутрішнього аудиту/ А.Є.Чуєнков // Економічний часопис - XXI. – 2010, – №7-8, – С. 38-42.
6. Філозоп О.В. Організація процесу внутрішнього аудиту на підприємстві / О.В.Філозоп //Міжнародний збірник наукових праць. – 2009. – №1(13), – С. 30-35.

УДК 657.6

ОБЛІК І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Денисенко О., 3 курс

Науковий керівник

Котова С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: sashuljaso@rambler.ru

e-mail: lanakot2002@mail.ru

Статтю присвячено питанню методики аудиту розрахунків з оплати праці. Розглянуто типові помилки та порушення, які можуть виникати при обліку праці та її оплати; визначено їх вплив на достовірність фінансової звітності.

Постановка проблеми. Аудит розрахунків з оплати праці відіграє важливу роль у системі як зовнішнього, так і внутрішнього контролю. Перш за все тому, що облік праці та її оплати є трудомістким процесом, пов'язаний з обробкою великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу.

Відповідно до Закону України "Про оплату праці", заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

На сьогодні стан державного та договірної регулювання оплати праці в Україні та окреслені у цій сфері проблеми справляють негативний вплив на організацію оплати праці та облік пов'язаних із нею розрахунків на підприємствах. Це визначає низку загальнодержавних і загальноекономічних завдань, які потрібно вирішити шляхом спільної праці політиків, науковців і практиків, враховуючи кращий вітчизняний та зарубіжний досвід, а саме: прийняття нового Трудового кодексу; вирішення проблем соціального партнерства; реформування системи оподаткування фонду оплати праці та прибутку підприємства; стимулювання інноваційної діяльності; вдосконалення методики й організації обліку тощо.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню питань обліку та аудиту розрахунків з оплати праці присвячено багато праць таких вітчизняних вчених, як: М.Г. Акулов, Н.В. Вітвицька, А.В. Драбаніч, Т.В. Євась, І.Т. Новіков, М.Ф. Огійчук, І.І. Рагуліна та інших.

Мета статті. Метою дослідження є узагальнення й критична оцінка чинних теоретичних положень, методики, організації та практики обліку й аудиту розрахунків з оплати праці та аналізу ефективності використання трудових ресурсів, розробка рекомендацій з їх удосконалення та практичного використання для прийняття виважених облікових і управлінських рішень. Метою аудиту розрахунків з оплати праці є встановлення відповідності застосовуваної на підприємстві методики обліку операцій з оплати праці чинному законодавству України, для того щоб виявити наявні помилки або порушення, ступінь їх впливу на достовірність фінансової звітності для висловлення незалежної аудиторської думки про достовірність порядку ведення бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці. Відповідно до МСА 200 "Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності" полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про розрахунки з оплати праці. Аудит розрахунків з оплати праці, як правило, займає об'ємну частину аудиторської перевірки, оскільки ця ділянка обліку досить специфічна та вимагає від перевіряючих особливої уваги і зосередженості.

Основні матеріали дослідження. Для проведення аудиту розрахунків з оплати праці складається загальний план аудиту за формою, яка наведена в МСА[4, с. 289].

На першому етапі аудиту розрахунків з оплати праці аудитор повинен ознайомитися з формою та системою оплати праці, яку застосовують на даному підприємстві, з'ясувати, чи існує внутрішнє положення про оплату праці працівників та трудова угода; вивчити та ознайомитись з обліковими працівниками, що здійснюють контроль за нарахуванням оплати праці (посада, освіта, досвід роботи, родинні зв'язки тощо); які нормативні документи вико-

ристовує аудитор на даній ділянці обліку, кому він підпорядкований та хто перевіряє якість його роботи. Для цього аудитор повинен вивчити та оцінити систему внутрішнього контролю, його сильні сторони з метою визначення аудиторської вибірки.

Важливими показниками, які досліджує аудитор, є продуктивність праці, рівень та сума заробітної плати. З початку проведення аудиторської перевірки вивчаються організація та ефективність праці, правильне застосування нових умов оплати праці робітникам, контроль за використанням фонду оплати праці, економічна обґрунтованість норм виробітку і заінтересованість працівників у збільшенні випуску продукції і зростанні продуктивності праці.

Кожне підприємство в умовах ринкових відносин може застосовувати різні форми оплати праці та матеріальної винагороди. Тому аудитор визначає, яка оплата праці застосовується на підприємстві, і відповідно вибирає шлях перевірки. За погодинної оплати праці з'ясовується обґрунтованість застосування тарифних ставок та дотримання умов контрактів, а за відрядної - виконання кількісних та якісних показників, правильність використання норм та розцінок.

Під час перевірки первинних документів установлюється повнота заповнення усіх реквізитів, наявність відповідних підписів уповноважених осіб, які відповідають за облік виконаних робіт, відсутність у документах виправлень. Звертається увага на правильність оформлення та нарахування різних виплат робітникам. До них відносять виплати стимулюючого характеру (премії, винагороди за підсумками роботи за рік), виплати компенсуючого характеру (надбавки та доплати за роботу в нічний час, понадурочні), виплати за невідпрацьований час (оплата чергових і додаткових відпусток, тимчасової непрацездатності тощо), оплата простоїв, браку. Аудитор повинен враховувати, що нарахування премій має бути затверджено наказом керівника, обумовлено в колективному договорі, контракті.[6].

Перевіряючи правильність розрахунку середньої заробітної плати, необхідно визначити період, за який нараховується заробітна плата, виплати, які включаються до середньої заробітної плати, порядок розрахунку виплат за всіма випадками збереження заробітної плати і для надання допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Аналіз отриманих матеріалів перевірки надає можливість узагальнити всі недоліки і порушення щодо використання трудових ресурсів і розрахунків з оплати праці.

Порядок здійснення та облік розрахунків з оплати праці пов'язані з вибором основних елементів загального механізму організації оплати праці – моделей формування, форм і систем оплати праці, нормування й стимулювання праці. Особливо виважених підходів потребує розробка оптимальної системи оплати праці й механізму її стимулювання, які мають бути спрямовані на досягнення загальної мети діяльності підприємства та підвищення добробуту найманих працівників.

Оплата праці – це стаття витрат, яка відіграє важливу роль у формуванні собівартості продукції (послуг), тому до неї завжди необхідно підходити з особливою увагою для забезпечення раціонального використання грошових ресурсів та їх економії на підприємстві. Аудит розрахунків з оплати праці займає об'ємну частину аудиторської перевірки, ця ділянка обліку є досить специфічною та вимагає від аудиторів особливої уваги і зосередженості. [1, с. 10]. Під час перевірки таких розрахунків аудитору, з одного боку, важливо переконатися в дотриманні підприємством чинного законодавства про оплату праці, відсутності порушень умов оплати праці працівників, а з іншого боку – перевірити правильність здійснених відрахувань податків і зборів із заробітної плати працівників, а також відповідність відображення операцій в бухгалтерському обліку і достовірність їх висвітлення у фінансовій звітності підприємства.

Висновок. Обліково-аналітична категорія «розрахунки з оплати праці» відображає зобов'язання роботодавця здійснити оплату, надати винагороду за найману працю згідно з відповідними правовідносинами та з урахуванням норм чинного податкового, соціального й пенсійного законодавства і включає розрахунки із заробітної плати за трудовим договором, розрахунки щодо винагороди за цивільно-правовими договорами та авторських гонорарів.

Виділені в системі функціонування України рівні регулювання оплати праці в сукупно-

сті визначають основу організаційного механізму розрахунків з оплати праці. Проблеми, що склались у сфері державного й договірної регулювання оплати праці, справляють негативний вплив на достовірне й своєчасне формування облікових даних і потребують вирішення, насамперед через прийняття нового Трудового кодексу та реформування системи оподаткування фонду оплати праці.

Удосконалення зовнішнього аудиту виплат працівникам полягає в напрацюванні й уточненні його окремих організаційно-методичних аспектів, основними з яких є посилення значення функції інтерпретації та оцінки політики підприємства щодо виплат працівникам, відбір прийнятних аудиторських процедур та стандартизація робочих документів аудитора. З цією метою розроблено план і програму аудиторської перевірки, методика оцінки меж суттєвості помилок та аудиторського ризику, запропоновано робочі документи постійного і поточного файлу аудитора, уточнено послідовність виконання аудиторських процедур та визначено ефективний підхід до аудиту виплат працівникам в умовах КІС.

Список використаних джерел.1.Жогова О.Б. Аудит розрахунків з оплати праці [Текст] / О.Б. Жогова // Незалежний аудитор. – 2013. – № 7 (18). – С. 10-15.

2. Шульга Н. В. Сутність оплати праці, її форми і системи / Н. В. Шульга // Проблеми формування ринкової економіки : міжвід. наук. збірник / відп. ред. О. О. Беляєв. – К. : КНЕУ, 2002. – Вип. 10. – С. 73–77 (0,23 друк. арк.).

3. Шульга Н. В. Правила, механізм і порядок бухгалтерського обліку індексації заробітної плати / Н. В. Шульга // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць / відп. ред. А. М. Мороз. – К. : КНЕУ, 2006. – Вип. 8. – С. 290–295 (0,33 друк. арк.).

4. Огійчук, М.Ф. Аудит: організація і методика [Текст]: Навч. посібник для вузів / М.Ф. Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагуліна. – К.: Алерта, 2010. – 584 с.

5. Шульга Н. В. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів у системі управління діяльністю автотранспортних підприємств / Н. В. Шульга // Наукові записки : зб. наук. праць кафедри економ. аналізу ТНЕУ. – Тернопіль : ТНЕУ, 2006. – Вип. 16. – С. 293–294 (0,15 друк. арк.).

6. Шульга Н. В. Аудит розрахунків з оплати праці та інших виплат працівникам: вимоги до організації та методичні аспекти / Олена Петрик, Наталія Шульга // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 12. – С. 47–54 (0,7 друк. арк., особисто автора – 0,4 друк. арк.; розроблено й обґрунтовано основні напрями вдосконалення організаційно-методичних аспектів аудиту розрахунків з оплати праці в сучасних умовах).

7. Шульга Н. В. Місце аналізу ефективності використання трудових ресурсів у дослідженні проблеми продуктивності праці / Н. В. Шульга // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць : в 3 т. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2006. – Вип. 220. – Т. I. – С. 262–269 (0,37 друк. арк.).

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Жадик К.Є, 3 курс

Науковий керівник

Сахно Л. А., к.е.н, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

ekaterina-jadyk@mail.ru

sakhnoLyudmila@yandex.ru

Стаття присвячена дослідженню і узагальненню тенденцій розвитку аудиторських послуг в Україні та дослідження основних напрямків його розвитку, запропоновані основні напрями розвитку аудиторської діяльності в Україні.

Постановка проблеми. Враховуючи те, що аудит є невід'ємною частиною економічного розвитку будь-якої країни, треба вивчати особливості, тенденції розвитку аудиторських послуг. За час історичного розвитку контролю якості аудиторських послуг вченими та практиками-аудиторами було накопичено значний обсяг знань.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам розвитку ринку аудиторських послуг як в Україні, так і в світі присвячено ряд праць вітчизняних вчених-економістів таких, як Р. Адамс, Д. Робертсон, Е. Гутцайт, В. Бурцев, Ю. Данилевський, В. Суйц, Ф. Бутинець, Я. Гончарук, Г. Давидов, Н. Дорош, Л. Кулаковська, Ю. Піча, В. Рудницький, Б. Усач[3], Н. М. Проскуріна, В. П. Коваленко та ін. Значний внесок в розробку теоретичних основ і методологічних підходів до шляхів удосконалення аудиторських перевірок та аудиторського контролю в цілому зробили такі вчені-економісти: М.Т. Білуха, А. Білоусов, В.Г. Гетьман, М.Я. Дем'яненко, В.П. Завгородній, Г.Г. Кірейцев, М.В. Крапивко, Б.Ф. та ін.

Мета статті. Аналіз сучасного стану на ринку аудиторських послуг України та дослідження основних напрямків його розвитку, вивчення особливостей цього сегменту ринку.

Основні матеріали дослідження. Український ринок аудиторських послуг останнім часом розвивається досить динамічно. У сучасних умовах застосовуються різні теоретичні підходи для визначення окремих напрямів аудиту[1].

На сьогодні в Україні розвиваються такі види аудиторських послуг: бухгалтерських облік (супровід, консультування); оптимізація оподаткування; переклад фінансової звітності в міжнародні стандарти; фінансовий аналіз; реструктуризація фінансової служби, організація служби контролінгу; розробка рекомендацій в галузі програмного забезпечення бухгалтерського обліку та управління фінансами; консультаційний супровід проектів з участю іноземного капіталу; юридичний консалтинг; арбітражний супровід справ клієнтів; розробка правил внутрішнього обліку операцій з цінними паперами та стандартів депозитарної діяльності для професійних учасників ринку цінних паперів; послуги з підбору та підготовки окремих категорій персоналу тощо.

Перелік послуг, які надають аудиторські фірми, постійно збільшується, що в свою чергу потребує їхнього розгляду та вивчення. Попит на якісні аудиторські послуги зростає. Можливості аудиту в сучасних умовах не обмежуються перевіркою достовірності фінансової звітності підприємства. Це також оцінка діяльності підприємства з точки зору фінансової політики, тактики та стратегії діяльності, професійних якостей персоналу, можливих перспектив підприємства, його платоспроможності та фінансової стабільності. Конкуренція серед аудиторських фірм змушує їх постійно збільшувати та урізноманітнювати кількість додаткових послуг, таких як консалтинг, тестування інформаційних систем, юридична підтримка, тренінги для персоналу. У сучасних економічних умовах майже всі підприємства покладаються на інформаційні технології у веденні бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим відбувається сертифікація аудиторів за такими напрямами: аудитори інформаційних технологій, бухгалтер-аудитори та внутрішні аудитори.

Ринок праці в сфері надання аудиторських послуг, є прогресивним, високооплачуваним у порівнянні з іншими сферами економіки України. Зараз відбувається стрімке розширення попиту на аудиторські послуги. Ринок аудиторських послуг має певні регіональні особливості. Хоча самі суб'єкти аудиту не «прив'язані» до регіону їхньої реєстрації та надають послуги по всій Україні, більшість із них надають послуги в регіоні місця знаходження. Аудиторська Палата України, аналізуючи діяльність аудиторів, розподілила всі регіони країни на три умовні зони: регіони-лідери; регіони реального аудиту та регіони-аутсайтери. При цьому все менше економічних перспектив у аудиторів - приватних підприємців. Все це свідчить про встановлення типово ринкових умов для професійної аудиторської діяльності в Україні. Лідерами являються такі регіони: Київський, Донецький, Дніпропетровський, Запорізький, а регіони-аутсайтери – Житомирський, Рівненський, Закарпатський та інші [2].

Аудитори отримали можливість легально здійснювати оцінку, вести бухгалтерський облік для третіх осіб, представляти інтереси третіх осіб у суді, консультувати замовника з багатьох питань та оцінювати різноманітні аспекти його діяльності, проводити професійні тренінги, здійснювати ініціативний аудит, огляд і підготовку фінансової звітності, обов'язковий аудит та бухгалтерські послуги тощо [2]. Кількість послуг, які можуть надавати клієнту суб'єкти аудиту в Україні, зросла з 4 у майже 12 разів за останні три роки. Зросла не тільки кількість та різноманітність послуг, а й середня вартість одного замовлення – майже в три рази.

Таким чином, основними напрямками розвитку аудиторської діяльності в Україні можуть стати:

1. Розробка механізму практичного застосування МСА в Україні, створення до них коментарів у повному обсязі.

2. Внесення необхідних змін і доповнень до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України, які прямо чи опосередковано впливають на регулювання аудиторської діяльності та розширення переліку підприємств, для яких щорічна аудиторська перевірка обов'язкова, а це, у свою чергу, збільшить ринок аудиторських послуг, а також введення додаткових положень, які б більш чітко унормували взаємовідносини аудитора та клієнта.

3. Використовуючи узагальнений практичний досвід роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм, розробка типових методик аудиторської перевірки фінансової звітності підприємств у розрізі галузей їх діяльності (банківська, торговельна, страхова, хімічна, металургійна, харчова, легка промисловості).

4. Поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими професійними організаціями бухгалтерів і аудиторів.

5. Розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та ін.

Висновки. Здійснивши аналіз стану ринку аудиторських послуг в Україні, можна зробити такий висновок про наявність позитивних тенденцій, це можна прослідкувати по збільшенню обсягу аудиторських послуг у вартісному виразі, розширенню їх переліку, підвищенню кваліфікації аудиторів. Однак слід вважати, що бурхливий ріст ринку аудиту в Україні припинився і поступово переходить в досить стабільну фазу свого розвитку. До питань, дослідження і розробка яких сприятиме покращенню діяльності аудиторських фірм, слід віднести: удосконалення законодавчого регулювання аудиту в Україні; поліпшення методики та організації аудиторських перевірок; розробка оптимальної методики визначення вартості послуг з аудиту.

Список використаних джерел.

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» - <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Редько О.Ю. Аудиторські послуги в Україні: перші кроки до ринку/ О.Ю. Редько // Аудит, ревізія, контроль. – 2008. – №11. – С. 48-55.
3. Усач Б. Проблеми розвитку аудиту в Україні // Регіональна економіка – 2007 - № 4 , С. 217 – 222.

УДК 658

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Жиденко О., 5 курс
zhydenkoalexandr@yahoo.com

Науковий керівник

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:

e-mail: sakhnolyudmila@yandex.ru

У статті розкрито проблеми та особливості організації обліку, аналізу і аудиту розрахунків з дебіторами підприємства. Досліджено засади ефективної взаємодії обліку, аналізу та аудиту на підприємстві. Запропоновано шляхи ефективної організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків пов'язаних з дебіторською заборгованістю.

Постановка проблеми. У ринкових умовах господарювання наявність на підприємстві значних розмірів дебіторської заборгованості по-різному впливає на стан підприємства. Надмірна дебіторська заборгованість знижує ліквідність його активів, негативно впливає на його платоспроможність, а також відволікає зайві грошові кошти. Так за товари, роботи, послуги, які надані покупцю з відстрочкою платежу, підприємство-продавець після закінчення звітного періоду має сплатити державні податки, заробітну плату працівникам, розрахуватись за орендну плату, матеріали тощо. Якщо оплата за надані товари вчасно не надійшла, то підприємство вимушене перетворювати власні високоліквідні активи у грошові кошти з метою здійснення розрахунків щодо зобов'язань та запобігання банкрутства.

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок у дослідження та розвиток бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків з дебіторами зробили: М. Білуха, М. Білик, Ф. Бутинець, В. Гавриленко, С. Голов, Л. Городянська, А. Герасимович, Н. Дорош, В. Казмирчук, Л. Кіндрацька, Д. Костюка, Л. Нападовська, Г. Нашкерська, А. Озеран, О. Петрик, Т. Писаревська, В. Рудницький, Я. Савченко, В. Сопко, Н. Ткаченко, В. Усач, Г. Чумаченко, та інші.

Проте незважаючи на великий спектр проведених досліджень та значні науково-практичні напрацювання, на сьогодні лишається низка питань у сфері організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з дебіторами, які потребують подальших досліджень. Так, зокрема, досі не має єдиного трактування сутності аудиту розрахунків, не виокремлено окремих етапів та процедур організації обліку і аналізу на підприємствах, не до кінця розкрито особливості їх методик тощо.

Мета статті. Метою даної статті є виявлення основних проблем організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з дебіторами на підприємстві і розроблення на їх основі практичних рекомендацій. Відповідно до визначеної мети, основним завданням статті є розробка пропозицій та принципів ефективної організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з дебіторами підприємства.

Основні матеріали дослідження. На ефективність діяльності вітчизняного підприємства значною мірою впливають створена організаційна структура, якість підготовки облікової інформації, професійний рівень фахівців, належна оцінка отриманих даних, які обумовлюють прийняття управлінських рішень і значною мірою впливають на ефективність проведення аудиту. Бухгалтер під час ведення обліку і здійснення податкових розрахунків на вітчизняному підприємстві має орієнтуватися у методологічних розбіжностях різних законодавчих баз, які регулюють дві економіко-правові системи – обліково-аналітичну та податкову [1, с. 128]. Також свою специфіку має облік та аудит дебіторської заборгованості, що і спричинює значні складності при організації ефективної системи обліку, аналізу та аудиту розрахунків по ній.

Для побудови ефективної організаційної системи обліку, аналізу і аудиту розрахунків з дебіторами на підприємстві слід розробити чітку структуру всіх розрахунків пов'язаних з

ними. Як неоднозначність та не чіткість вітчизняної законодавчої бази відображається на економічних показниках країни, так і суперечливі методика, норми та методи обліку, аналізу чи аудиту відображаються на результатах діяльності підприємства.

Організацію обліку, аналізу і аудиту розрахунків за дебіторською заборгованістю на підприємстві необхідно починати з процедури підготовки облікової політики, яка становить базу для аналізу та аудиту.

Так, облікова політика на підприємстві повинна формуватися за трьома етапами:

1. Організаційний етап – керівник підприємства призначає групу фахівців, які обов'язково беруть участь у підготовці проекту облікової політики та обґрунтовують форму ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

2. Технологічний етап – фахівці повинні здійснити огляд та запропонувати побудову нової бухгалтерської служби, тип структури апарату бухгалтерії, форму організації облікового та аналітичного процесів за технічними ознаками, які є основними на кожному підприємстві. Необхідно також організувати обліковий процес на кожній ділянці, надати оцінку загальним й специфічним принципам та методам організації обліку і аналізу в залежності від галузі та специфіки діяльності даного підприємства. При прийнятті ефективних управлінських рішень пропонуємо розглянути обрані методи разом з показниками фінансово-господарської діяльності підприємства та провести оцінку їх переваг в майбутньому.

3. Заключний етап – фахівці готують і докладно обговорюють проект організації облікової політики підприємства, і тільки після врахування всіх пропозицій та особливостей проект затверджується керівником [6, с. 346-347].

У розробленому проекті також повинні визначатися терміни проведення інвентаризації розрахунків з дебіторами, з метою виявлення безнадійних заборгованостей та потенційних зобов'язань, необхідності в резервах безнадійних дебіторських заборгованостей тощо.

Наступним етапом організації обліку, аналізу і аудиту розрахунків є встановлення ефективного аналізу на підприємстві. На основі вже розробленої облікової політики група фахівців проводить комплексний аналіз для вибору найефективнішого методу аналізу розрахунків з дебіторами підприємства, що ґрунтувався б на принципах: всебічності, неперервності, комплексності аналізу даних бухгалтерського обліку тощо [6, с. 314]. Так розглядаючи питання аналізу дебіторської заборгованості (розрахунку з покупцями й замовниками), слід ознайомитися з одним із методів розрахунку з покупцями, що широко використовується в країнах з розвинутими ринковими відносинами, а саме методом надання знижок за дострокової оплати. Відомо, що за умов інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство-виробник реально одержує лише частину вартості реалізованої продукції. Тому підприємству інколи вигідніше зробити знижку на реалізований товар за умови швидкої оплати рахунка (наприклад, у десятиденний строк), ніж втратити більшу суму в результаті інфляції [5, с. 36].

Останнім етапом організації є забезпечення ефективного аудиту на підприємстві. За умови достовірного обліку та ефективного аналізу на підприємстві фахівці матимуть всю необхідну інформацію для проведення аудиту розрахунків з дебіторами підприємства. Проте організація аудиту на підприємстві обов'язково повинна включати два етапи підбір кваліфікованих фахівців та забезпечення професійних критеріїв аудиту:

- 1) індивідуального аудиторського підходу;
- 2) визначення ключових моментів аудиторського процесу;
- 3) визначення ефективних аудиторських процедур;
- 4) використання системного підходу «згори-донизу»;
- 5) використання ефективних технологій;
- 6) забезпечення професіоналізму та достатнього досвіду аудиторів [3, с. 56-57].

Ретельне виконання всіх етапів організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків дасть змогу побудувати на підприємстві ефективну систему за допомогою якої можна ефективно керувати дебіторською заборгованістю підприємства. Така система не тільки покращить роз-

рахунки з контрагентами, але й надасть більші можливості до ефективного залучення коштів в грошовий обіг на підприємстві, що відобразиться на результатах його діяльності в цілому.

Висновок. Діяльність підприємств, організацій, установ незалежно від організаційної форми і форми власності тісно пов'язана з виникненням дебіторської заборгованості. Надмірна дебіторська заборгованість знижує ліквідність активів підприємства, негативно впливає на його платоспроможність, а також відволікає зайві грошові кошти. Невідповідність податкового та бухгалтерського обліку також ускладнює процес організації ефективного обліку, аналізу і аудиту розрахунків стосовно дебіторської заборгованості підприємства. Тому в майбутньому необхідно внести зміни в Податковий кодекс, а саме щодо умов признання безнадійної дебіторської заборгованості та врегулюванні різниць, які виникають при нарахуванні пені.

Отже правильна організація обліку, аналізу і аудиту розрахунків з дебіторами сприяє упорядкуванню інформації та її аналізу, прозорості та достовірності даних, а також ефективному аудиту розрахункових операцій підприємства. Саме тому для впливу на ефективність управління діяльністю підприємства необхідно правильно організувати облік, аналіз та аудит на підприємстві, що дозволить маневрувати розмірами заборгованості та якісно покращити діяльність підприємства в цілому.

Список використаних джерел.

1. Гавриленко В.А. Проблеми оподаткування прибутку в умовах нового Податкового кодексу України// Наукові праці ДонНТУ. Серія:економічна. – 2011. – №39-1 – С. 128-134.
2. Казмирчук В. Сомнительная и безнадежная задолженность // Справочник экономиста. – 2012. – №11. – С.56-61.
3. Карпова, В. М. Туманність вітчизняного підзвіту [Текст] / В. М. Карпова // Бухгалтерія. – 2008. – № 11. – С. 51-54.
4. Костюк Д. Безнадёжная задолженность и валовые расходы// Налоги и бухгалтерский учет. – 2009.-№21. – С.4-5.
5. Нашкерская Г. Особенности признания и оценки текущей дебиторской задолженности за продукцию, товары, работы и услуги. // Бухгалтерский учёт и аудит. – 2009. - № 11. – С.31-37.
6. Хендріксон Є. С. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] / Є. С. Хендріксон, М. Ф Ван Брен. – М.: Фінанси і статистика. – 2009. – 576с.

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ

Йолшин Станіслав, 3 курс

Науковий керівник

Котова С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: Latios1994@gmail.com

e-mail: lanakot2002@mail.ru

В статті розглянуто та виокремлено основні методи, за допомогою яких проводяться аудиторські перевірки.

Постановка проблеми. З моменту проголошення Україною незалежності розпочався процес її переходу від командно-адміністративного управління до організації правової держави з ринковою економікою, який супроводжувався швидким зростанням чисельності суб'єктів господарювання різних форм власності. Перед державою постало актуальне й сьогодні завдання забезпечити незалежний фінансовий контроль, що відповідатиме встановленим Конституцією України засадам демократичного суспільства, сприятиме отриманню підконтрольними суб'єктами допомоги фахівців, здатних надати фінансову та правову оцінку їх діяльності без негативних наслідків. Адже, на відміну від результатів ревізій або перевірок державних контролюючих органів, аудиторський висновок не є підставою для застосування санкцій за порушення фінансової дисципліни, а є, по своїй суті, моніторингом фінансової діяльності суб'єкту аудиту. Проте, протягом останніх років гостро проявляється недосконалість чинного законодавства у сфері аудиту. Тому особливої актуальності набуває методика проведення аудиторських перевірок в Україні. Необхідно розглянути основні правила та методи організації аудиторських перевірок.

Аналіз останніх досліджень. Проблемні питання аудиторських перевірок висвітлено в працях таких провідних науковців, як Л.С. Шатковська, В.М. Жук, В.К. Савчук, А. Бавдей, І. Белий, Н. Дробишевський, які акцентують свою увагу на різних підходах до вирішення проблем методології проведення аудиторських перевірок.

Мета статті. Метою даної роботи є дослідження та виокремлення основних методів, за допомогою яких проводяться аудиторські перевірки.

Основні матеріали дослідження. Аудит - перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Під час підготовки до проведення аудиторської перевірки аудитор має ретельно вивчити ті законодавчі та нормативно-правові акти, невиконання вимог яких може спричинити перекручення фінансової звітності підприємства [1].

Аудитор повинен провести такий огляд фінансової звітності, який був би достатнім для вираження думки про фінансову звітність у цілому.

Послідовність аудиторської перевірки діяльності підприємства складається з цілого ряду дій, а саме [4]:

- збір і аналіз інформації, необхідної для оцінювання достовірності бухгалтерського фінансового обліку та фінансової звітності суб'єкта підприємницької діяльності;
- визначення профілю та обсягу діяльності підприємства за установчими документами, за статутом, характером і змістом його роботи;
- через порівняння фактичної діяльності підприємства зі статутною, установлення невідповідності між ними, про що необхідно поставити до відома керівництво фірми і порекомендувати йому внести зміни чи доповнення до статуту і здійснити перереєстрацію підприємства у відповідних державних органах;

- планування аудиту і наступний контроль аудиторської перевірки;
- оцінювання внутрішнього аудиторського контролю;
- аналіз показників балансу і даних інших форм фінансової звітності;
- перевірка аналогічних показників балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал;
- контроль відповідності даних фінансової звітності записам в облікових регістрах;
- перевірка відповідності даних бухгалтерського фінансового обліку і фінансової звітності вимогам чинного законодавства і нормам облікової політики;
- попередня оцінка повноти і правильності складання балансу та інших форм фінансової звітності.

Перевірка може бути організована по-різному. Так, у практиці аудиторської роботи виділяють чотири основних методи організації перевірки: суцільна перевірка (документальна і фактична), вибіркова, аналітична, комбінована [3].

При суцільній перевірці перевіряються всі масиви інформації без винятку щодо господарських процесів, які відбулись у клієнта за період, що перевіряється. На підставі суцільної перевірки аудитор робить висновок про достовірність, доцільність та законність відображення в бухгалтерському обліку і звітності дій і подій, здійснених економічним суб'єктом за весь період, який перевіряється. Такі перевірки є найточнішими, а ступінь ризику невиявлення зводиться до мінімального.

Вибіркова перевірка передбачає застосування аудиторських процедур менше ніж до 100% масивів інформації, які дають змогу аудитору отримати аудиторські докази і, оцінивши окремі характеристики вибраних даних, поширити дієвість цих доказів на всю сукупність даних. Ризик невиявлення збільшується, оскільки за межами вибірки можуть залишатися факти порушень та помилок. Тому аудитор повинен уважно формувати вибірку з урахуванням мети аудиту, сукупності даних (генеральної сукупності) і обсягу вибірки.

Якщо при вибіркового дослідженні встановлені серйозні порушення або помилки, то відповідна сукупність інформації повинна бути перевірена суцільним методом. Так, наприклад, вибірковою перевіркою були встановлені помилки в утриманні прибуткового податку з робітників і службовців. У такому разі виникає необхідність суцільним методом перевірити цю ділянку бухгалтерського обліку і відповідні показники звітності [2].

Аналітична перевірка — це оцінка фінансових показників за допомогою вивчення вірогідних залежностей між ними.

Комбінована перевірка — це поєднання суцільної, вибіркової й аналітичної перевірок.

Аудиторська перевірка — це складний і тривалий процес. Аудитори постійно працюють над тим, щоб максимально скоротити час перевірок, не знижуючи при цьому їх якості і не збільшуючи аудиторського підприємницького ризику. Вирішення даної проблеми можливе лише за умови формування чіткої методики аудиту, під якою мають на увазі послідовність і порядок застосування окремих методів аудиторської перевірки та її організації з метою встановлення об'єктивної істини щодо аудованої інформації і доведення цієї істини через аудиторський висновок до користувачів фінансової звітності й аудиту.

Висновок. З вищенаведеного можна стверджувати, що аудиторська перевірка потребує обов'язкового виконання багатьох дій. Основними методичними прийомами організації аудиторської діяльності є такі: суцільна перевірка, вибіркова, аналітична, комбінована. На мою думку, найчастіше використовується суцільна перевірка, тому що в її процесі виявляється більшість недоліків. Дотримання всього вищеперерахованого сприятиме розвитку аудиторської діяльності в Україні, посиленню довіри та суспільної ролі інституту аудиту в Україні.

Список використаних джерел.

1. EI-base: навчально-науковий портал. [Електронний ресурс] – Режим доступу http://el-base.at.ua/publ/naukovi_statti/sistema_reguljuvannja_auditorskoji_dijalnosti_v_ukrajini/2-1-0-9
2. Навчальні матеріали онлайн. [Електронний ресурс] – Режим доступу

http://pidruchniki.com/18340719/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/metodichni_priyomi_organiza_tsiyi_auditorskoyi_perevirki

3. Навчальні матеріали для студентів. [Електронний ресурс] – Режим доступу
http://studme.com.ua/160110136655/buhgalterskiy_uchet_i_audit/metodika_provedeniya_aud_ita_dokumentalnoe_oformlenie_rezultatov_auditorskoy_proverki.htm

4. Виртуальний мир студента [Електронний ресурс] – Режим доступу
<http://www.virtual.ks.ua/students/3684-methods-audit.html>

УДК 657.6

АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ, ЇХ ОБ'ЄКТИ ТА ВИДИ

Кардаш В., 3 курс

Науковий керівник

Котова С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: kardash_viks95@rambler.ru

e-mail: lanakot2002@mail.ru

У статті досліджено теоретичні підходи та наявну практику виокремлення видів аудиторських послуг з урахуванням змін у нормативному регулюванні аудиторської діяльності. Визначено обсяг та структуру фактично наданих в Україні аудиторських послуг.

Постановка проблеми. Невід'ємним елементом супроводження сучасних управлінських процесів є аудиторська діяльність, яка реалізується шляхом надання аудиторських послуг. Аудиторські послуги мають велике значення для бізнесу та суспільства, адже вони покликані надавати впевненість у достовірності операцій суб'єктів господарювання та забезпечувати їх ефективність.

Розвиток ринку аудиторських послуг в Україні відбувається паралельно з розвитком теоретичного обґрунтування особливостей його функціонування. На сьогодні серед теоретиків відсутній єдиний підхід щодо сутності та видів аудиторських послуг, хоча з практичного погляду ця проблема вирішена на рівні Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Види аудиторських послуг продовжують еволюціонувати, що породжує необхідність та обумовлює актуальність їх додаткового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш вагомі дослідження з питань надання аудиторських послуг провели вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: В. Бондар, Ф. Бутинець, Н. Малюга, Н. Петренко, Н. Дорош, А. Загородній, Л. Кулаковська, Ю. Піча та ін.

Мета статті полягає в дослідженні теоретичних підходів та наявній практиці виокремлення видів аудиторських послуг з урахуванням змін у нормативному регулюванні аудиторської діяльності.

Основні матеріали дослідження. Незважаючи на те, що фактично ринок аудиторських послуг функціонує в Україні вже більше 20 років, теоретики досі не дійшли згоди щодо визначення сутності поняття "аудиторська послуга".

При цьому аудитор не здійснює оцінку систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, а також перевірку бухгалтерських записів, збір підтверджувальних доказів й інших процедур, не надає аудиторський висновок [1].

Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації, передбачають оцінювання (перевірку) ефективності (відповідності) системи внутрішнього контролю (аудиту), використання виробничих потужностей, функціонування системи управління, матеріального стимулювання та оплати праці персоналу замовника або третіх осіб, систем управління персоналом, інформаційних систем (технологій), корпоративного управління, інформаційної безпеки діяльності підприємства. Також до таких завдань відносяться оцінювання відповідності діяльності підприємства вимогам законодавства (податкового, митного, господарського тощо); оцінювання (перевірка) відповідності вимогам законодавства управлінських рішень або окремих господарських операцій; економічні експертизи (зокрема судова за наявності відповідної атестації судового експерта); оцінювання вартості активів (зокрема незалежна за наявності кваліфікаційного свідоцтва оцінювача); оцінювання (тестування) надійності системи бухгалтерського обліку та рівня професійних знань персоналу бухгалтерії; здійснення на замовлення розрахунків (економічний, фінансовий, стратегічний та інші види аналізу) для оцінювання стану та результатів господарської діяльності; пе-

ревірка прогнозованої фінансової інформації; інші завдання, які виконуються як завдання з надання впевненості [2].

Досить незначні доходи (порівняно з іншими видами) отримують аудитори від здійснення організаційного та методичного забезпечення аудиту. За оцінками експертів, у найближчі роки дохід аудиторів (аудиторських фірм) зростатиме, а структура видів наданих аудиторських послуг буде змінюватися [3].

Нова тенденція – середній український бізнес – починає виражати зацікавленість у проведенні оптимізації структури своїх компаній, поліпшенні керування фінансами й ефективності діяльності для того, щоб бути в більш вигідному положенні при виході в майбутньому на ринки капіталу, створенні спільних підприємств із зарубіжними партнерами.

Набувають популярності консультації з питань сталого розвитку, що передбачають вміння правильно визначати ризики і можливості у сфері ведення бізнесу та правового регулювання діяльності. Ці знання допомагають аналізувати основні показники ефективності й сприяти клієнтам в одержанні максимального прибутку від комерційних операцій [4].

І. Щирба як перспективний вид аудиторських послуг виділяє аудиторську ефективність, під яким розуміє системний, цілеспрямований процес отримання інформації про ефективність використання ресурсів на підприємстві, їх експертно-аналітична оцінка з метою виявлення причин невідповідності даних встановленим критеріям (плановим і нормативним показникам, нормам тощо) і формування рекомендацій стосовно їх усунення.

Висновок. Прийнята та задекларована Стратегія розвитку аудиторської діяльності, яка почне діяти з 1 січня 2014 р., передбачає майбутні зміни у структурі видів аудиторських послуг. Зокрема планується задекларувати необхідність обов'язкового проведення аудиту за підсумками року вагомим суб'єктам господарювання, при отриманні великих кредитів і для учасників тендерів при держзакупівлях, а також аудит фінансової звітності для користування органами ДПСУ.

Список використаних джерел:

1. Бондар В.П. Концепція розвитку аудиту в Україні: теорія, методологія, організація : монографія / В.П. Бондар. – Житомир : Вид-во ЖДТУ, 2008. – 456 с.
2. Бутинець Ф.Ф., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні та світі : монографія / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : Вид-во ЖДТУ, 2004. – 564 с.
3. Кулаковська Л.П. Основи аудиту : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Вид-во "Каравела"; Львів : Вид-во "Новий світ – 2002", 2002. – 504 с.
4. Сушко Д.С. Супутні послуги в системі аудиторської діяльності / Д.С. Сушко // Науковий вісник НЛТУ України.

УДК657.6

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ АУДИТУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Кондратюк О., 3 курс
aleksandra.kondratuk@mail.ru

Науковий керівник

Сахно Л. А., к.е.н, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:

e-mail: sakhnoLyudmila@yandex.ru

Розглянуті питання пов'язані з депозитними операціями банку. На основі проведеного теоретичного узагальнення економічної літератури автором уточнені мета та завдання аудиту депозитних операцій банку, які дозволять аудиторю більш точно та оперативно здійснити перевірку.

Постановка проблеми. Банківська система має дуже багато функцій. Однією з найважливішою з них являється раціональний розподіл фінансових ресурсів шляхом акумулювання тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання і населення та спрямування їх у кредитно-інвестиційний процес. Обсяги депозитних коштів являються одним з пріоритетних напрямів забезпечення банківської діяльності, розвитку їх та економіки загалом. Тому вкрай найважливішим являється аудит депозитних операцій банку. В сучасних умовах обсяги недоліків порушень та зловживань у банківській сфері є сьогодні суттєвими та зумовили збиткову діяльність багатьох банківських установ, а окремих – банкрутство. За цих умов більшість науковців та практиків переконані, що система внутрішнього контролю та аудиту потребує в деяких напрямках посилення ролі, а в інших – кардинальних змін. З кожним роком збільшується обсяг кредитних операцій, підвищуються ризики, що пов'язані з неповерненням наданих кредитів, тому необхідним є посилення ролі внутрішнього контролю банку, прогресивною формою якого є аудит.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню проблем аудиту в банках, зокрема аудиту депозитних операцій присвячено праці багатьох вчених: Г.Н. Белоглазової, Л.П. Кролівецької, Є.О. Лебедева [4], О.А. Багданкевича, М.А. Сурокової [2], М.А. Рябової.

Метою статті є з'ясувати мету та завдання аудиту депозитних операцій банку для більш результативної організації аудиту.

Основні матеріали дослідження. Одним із пріоритетних напрямів банківської діяльності є забезпечення необхідними обсягами депозитних коштів. Тому розуміння економічного змісту банківських депозитів є надзвичайно важливим. Більшість науковців трактують «депозит» як вклад грошових коштів, грошові кошти в готівковій чи безготівковій формах (О.М. Сидоренко, О.В. Васюренко). Доречно відзначити, що в Законі України «Про банки і банківську діяльність» і в Законі України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» вклад (депозит) також трактується як грошові кошти у готівковій чи безготівковій формах [5]. В свою чергу Ф.Ф. Бутинець, В.С. Стельмах трактують «вклад» чи «депозит» як гроші й цінні папери. І.М. Михайловська, С.В. Безвух стверджують: «Банківська установа у своїй діяльності надає великий спектр послуг та операцій [11, с. 400], рис. 1.

Серед них є такі: залучення коштів фізичних і юридичних осіб і приймання на зберігання, обслуговування й управління цінними паперами. Це дві різні послуги, які проводять різні працівники, для них відкриваються різні рахунки. Тому термін «депозит» є лише коштами, грошима чи грошовими ресурсами, а ні в якому разі не цінними паперами»[9].

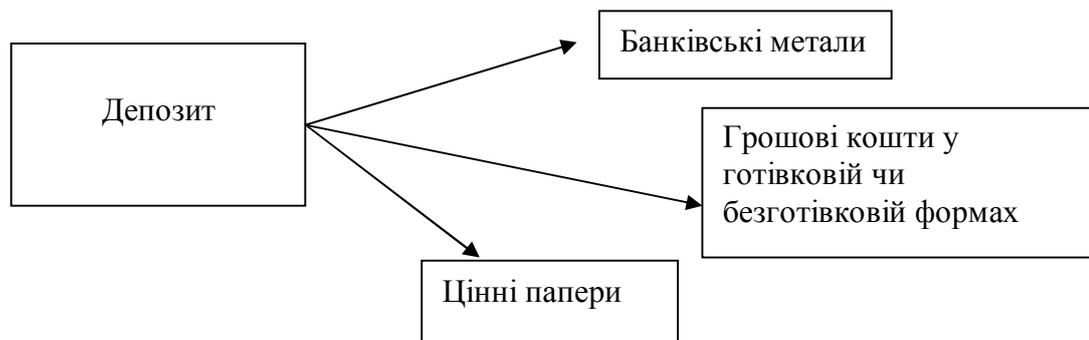

Рис. 1. Підходи до розкриття сутності депозиту

Потрібно відзначити, що всі дослідження науковців є надзвичайно актуальними і доповнюють один одного, але відсутність єдиного підходу до визначення мети та завдань депозитних операцій банку потребує подальшого вивчення і обґрунтування виділених питань (табл. 1).

Таблиця 1 - Мета та завдання аудиту депозитних операцій банку в літературних джерелах

Автор	Мета	Завдання
Куніцина Н. Н.	Оцінка повноти та своєчасності виконання банком депозитних операцій; Адекватність рівня економічних ситуацій	Оцінка депозитної політики банку, правильності нарахування.
М. А. Суркова	Визначення їх відповідності законодавством, перевірка своєчасного відображення депозитних операцій	Визначення відповідності здійснених банком депозитних операцій вимогам законодавства, нормативним актам; внутрішнім регламентам (положенням) банку, який перевіряється
Е. В. Тихомирова	Перевірка правильності оформлення договорів, достовірності бухгалтерського відображення операцій.	З'ясування дотримання операційних процедур, організаційної ролі та відповідальності спеціалістів банку

На основі проведеного теоретичного узагальнення економічної літератури визначено, що трактування мети аудиту депозитних операцій є досить різноманітним [7]. Це зумовлено тим, що дослідження науковців пов'язані з проведенням як зовнішнього, так і внутрішнього аудиту депозитних операцій банку. Метою перевірки депозитних операцій в рамках зовнішнього обов'язкового аудиту є: оцінка повноти та своєчасності виконання банком зобов'язань по депозитним операціям; перевірка та підтвердження відповідності депозитних операцій чинній законодавчій, нормативній базі та внутрішнім положенням банку; перевірка достовірності і своєчасності відображення в обліку та звітності інформації про депозитні операції [12].

На підставі систематизації поглядів науковців вважаємо за потрібне виокремити наступні завдання аудиту депозитних операцій банку: оцінка повноти та своєчасності виконання банком зобов'язань по депозитним операціям; перевірка та підтвердження відповідності депозитних операцій чинній законодавчій, нормативній базі та внутрішнім положенням банку; перевірка правильності оформлення договорів; перевірка достовірності і своєчасності відображення в обліку та звітності інформації про депозитні операції; перевірка

процедури встановлення процентних ставок, правильності нарахування і своєчасності сплати процентів; оцінка системи внутрішнього контролю депозитних операцій; оцінка депозитної політики банку; перевірка правильності розрахунку, своєчасності і повноти перерахунку у Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [3].

Висновки. На основі проведеного дослідження дійшли наступних висновків: Поглиблення сутності депозиту має надзвичайно важливе значення для найповнішого вивчення теорії і практики здійснення банками депозитних операцій. Проаналізувавши усі наявні підходи вчених до розкриття сутності депозитів як економічної категорії визначено, що термін “депозит” зустрічається у доволі різних інтерпретаціях, однак в більшості з них є закладені ідентичні основи. Проведений аналіз літературних джерел з банківського аудиту показав, що всі дослідження науковців є надзвичайно актуальними і доповнюють один одного, але відсутність єдиного підходу до визначення мети та завдань депозитних операцій банку потребує подальшого вивчення. На основі проведеного теоретичного узагальнення економічної літератури автором уточнені мета та завдання аудиту депозитних операцій банку, які дозволять аудитору більш точно та оперативно здійснити перевірку.

Список використаних джерел

1. Аналіз діяльності комерційного банку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю “Банківський менеджмент” / За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця та проф. А.М.Герасимовича. – Житомир: ПП “Рута”, 2001. – 384 с.
2. Аудит банков : учебноепособие / М. А. Суркова, Е. А. Лешина, Н. А. Богданова, М. А. Рябова. – Ульяновск : УлГТУ, 2009. – 147 с.
3. Аудит банков: учеб. пособие /Под ред. Г.Н. Белоглазовой, Л.П. Кроливецкой, Е.А. Лебедева. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 352 с.
4. Ефремова Л.С., Татур И.И. и др. Банковский аудит/ УчебноепособиеМн: БГЭУ, 2006 г. , 384 стр.
5. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 р. № 2121-III: за станом на 16.10.2012 р. : [електронний ресурс] / Верховна Рада України. - режим доступу до ресурсу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
6. Кривошапова С.В. Аудит в банке. Конспект лекций. – Владивосток: Изд-во ВГУЭС, 2001. – 112 с.
7. Куницына Н.Н., Хисамудинов В.В. Банковский аудит. Учеб. пособие. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 128 с.
8. Литвин Н. Б. Финансовый облік у банках (у контексті МСФЗ): Підручник. — К.: «Хай - Тек Прес», 2010. — 608 с.
9. Облік і аудит у банках: навч.посіб. /О.В. Васюренко, Л.В. Сердюк, О.М. Сидоренко та ін.; За ред. О.В. Васюренко. – К.: Знання, 2006. – 595 с.
10. Облік і аудит у банках: підручник / [За заг. ред. проф. А.М. Герасимовича] – К. : КНЕУ, 2004. – 536 с.
11. Тим, хто не нехтує законом. Контроль, ревізія та аудит у комерційних банках України / Г. Г. Мумінова-Савіна, В. М. Кравець, О. А. Мазур, О. М. Галенко, В. Б. Кириленко – К. : Факт, 2001. – 448 с.
12. Тихомирова Е.В. Банковский аудит: Учебноепособие. – СПб.: Изд-воСПбГУЭФ, 2010. – 66 с.

УДК 657.6

ПОСИЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК УКРАЇНИ

Крамаренко С.О., 4 курс

Науковий керівник

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: svetik-sekr@mail.ru

e-mail : sakhnolyudmila@yandex.ru

Досліджено стан організаційно-правових форм підприємств в сільському господарстві та проаналізовано рівень дотримання законодавчих актів щодо внутрішньогосподарського контролю на сільськогосподарських підприємствах.

Постановка проблеми. Передумовою ефективного розвитку будь-якого вітчизняного підприємства в АПК, незалежно від форми власності є функціонування системи внутрішнього контролю. Однак на практиці виникає багато питань та проблем, які пов'язані не тільки з відсутністю практичного досвіду, а й теоретичних і законодавчих розробок і рекомендацій. Внутрішньогосподарський контроль під впливом взаємодії внутрішнього та зовнішнього середовища на підприємстві виконує як стратегічні цілі, так і оперативні, тобто проблеми пов'язані з ефективною реалізацією планів, що розроблені для досягнення поставленої мети. Такий підхід визначається як діяльність, що направлена на виявлення та ліквідацію відхилень стратегічної мети підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Значний внесок у розвиток питань теорії внутрішньогосподарського контролю як елементу системи управління на підприємствах зробили відомі вітчизняні вчені: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, М.Я. Дем'яненко, Н.І. Дорош, Г.Г. Кірейцев, М.Ф. Кропивко, В.Г. Лінник, П.Т. Саблук, В.К. Савчук, Л.О. Сухарева, М.Г. Чумаченко та інші. Певних результатів у вирішенні вказаних проблем досягли зарубіжні вчені: Я.В. Соколов, А.П. Костюк, Ван Бреда, А.Бабо, К. Друрі та інші.

Метою статті є дослідження стану внутрішньогосподарського контролю на сільськогосподарських підприємствах та внесення пропозицій, щодо усунення виявлених проблем.

Основні матеріали дослідження. Внутрішньогосподарський контроль необхідний для забезпечення достовірної оцінки певної ситуації та покликаний створити умови для внесення (за необхідністю) коригувань до запланованих показників розвитку як окремих підрозділів, так і всього підприємства в цілому. Виходячи з цього, контроль є одним з головних інструментів розробки і прийняття управлінських рішень. Саме це і забезпечить, в свою чергу, нормальне функціонування підприємства і досягнення поставлених ним цілей.

Враховуючи характер сільськогосподарських підприємств та особливості організації виробничих процесів, особливе значення в системі управління набувають контрольні функції, завданнями яких є попереджувати втрати і розкрадання, псування та неповного отримання продукції, причини зниження урожайності і продуктивності. Це забезпечить підвищення якості, суттєво знизить собівартість та ріст рентабельності виробництва, тобто забезпечить конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств [7]. Не дарма ж відомий французький економіст та основоположник школи фізіократів Франсуа Кене, у своїй роботі "Фізіократія" підкреслив що: «Земля – єдине джерело багатства, і лише сільське господарство його примножує» [1].

Сільськогосподарські підприємства за радянських часів мали достатньо коштів для розширеного відтворення виробництва та забезпечували рівень рентабельності близько 40%. Проте в ході ринкових перетворень сільське господарство залишилось без державної опіки та адекватної новим умовам господарювання фінансової підтримки для забезпечення прибутковості виробництва та утримання наявної інфраструктури села [4]. Замість

домінуючої колгоспно-радгоспної форми господарювання на рівноправній основі створені й розвиваються різні форми господарювання [6], а саме: публічні акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, кооперативи, фермерські господарства та інші.

Сільське господарство по суті дуже консервативне і важко пристосовується до вимог ринкових відносин. Зміна організаційних форм сільськогосподарських підприємств, форм власності й навіть назв не призвело до кардинальних змін у принципах господарювання, мисленні по-новому, організації внутрішнього контролю [10].

На нашу думку є помилковими погляди щодо ототожнення внутрішнього контролю і аудиту, оскільки "внутрішній аудит" значно вужче поняття і складає лише одну із форм внутрішнього контролю, здійснюється незалежно по відношенню до керівництва та гарантує об'єктивну оцінку діяльності підприємства.

Основним завданням внутрішнього аудиту є переконання керівництва в тому, що система його управління має функціонувати на рівні, який максимально знижує ризик шахрайства, марнотратства, помилок чи нерентабельності [11].

Метою внутрішнього аудиту є виявлення помилок та відхилень в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, надання рекомендацій з удосконалення діяльності підприємства та підвищення ефективності управління ним. Однак, на сьогодні, основною проблемою є те, що досі не розроблено методології здійснення внутрішнього аудиту, відповідних Стандартів щодо деталізації та уніфікації контрольних процедур, етичних вимог до внутрішніх аудиторів.

Рекомендується створити підрозділ внутрішнього контролю на підприємствах АПК. Доцільність створення відділу внутрішнього аудиту на підприємствах може бути доведена тим, що це дозволить керівництву здійснювати ефективний контроль за окремими підрозділами, виявити резерви виробництва і найбільш перспективні напрямки розвитку, а також давати рекомендації фінансово-економічним та бухгалтерським відділам стосовно покращення результатів їх роботи. Основним принципом організації внутрішнього аудиту є незалежність, яка обумовлюється чітким встановленням прав, обов'язків і відповідальності, підзвітністю і підлеглистю тільки вищому керівництву [3]. Але, потрібно відмітити, що на практиці надзвичайно складно досягнути повної незалежності аудитора. Служба внутрішнього аудиту підзвітна керівництву підприємства, тому в більшості випадків порушується об'єктивність аудитора.

Також внутрішній аудитор не повинен брати участь і нести відповідальність за коригування виявлених ним відхилень. Інакше не буде об'єктивним подальший контроль, оскільки аудитору доведеться перевіряти результати своєї ж праці або результати здійснення своїх рекомендацій. Крім того передбачається послаблення об'єктивності, коли фахівці, тимчасово працюючі у підрозділі внутрішнього аудиту, призначаються на перевірку тієї діяльності, якою вони займалися. Внутрішньому аудитору повинно надаватися право доступу до будь-якої необхідної для контролю інформації; до службових приміщень, каси, складів, цехів та інших приміщень. Аудитор має право у разі потреби вимагати проведення інвентаризації, а також письмових чи усних пояснень від співробітників з будь-яких питань, що мають відношення до його безпосередньої роботи.

Отже, керівництво будь-якого підприємства повинно бути зацікавлене в тому, щоб на максимально можливому рівні забезпечити незалежність та об'єктивність аудитору. На кожному підприємстві має бути гарантія того, що внутрішній аудит належним чином контролюється. Контроль якості може бути: попереднім, поточним, наступним.

Контроль якості включає також нагляд за дотриманням внутрішніми аудиторами своїх посадових обов'язків, кодексу етики і стандартів внутрішнього аудиту [2]. Отже, при вище перелічених умовах буде підвищена ефективність проведення внутрішнього аудиту та зменшуватись ризик не виявлення помилок та шахрайства внутрішніми аудиторами.

Інформація про помилки та шахрайство має бути надана своєчасно особам, уповноваженим приймати управлінські рішення. Якщо інформація невчасно повідомляється керівництву, виявлення контрольних відхилень може втратити сенс. В зв'язку з цим важли-

вим є контроль в умовах автоматизації облікового процесу, коли об'єктом контролю стає не лише паперова форма документу, але і рух електронного носія відповідно до графіку документообігу [5].

Досягнення дієвості внутрішньогосподарського контролю на сільськогосподарських підприємствах є можливим при встановленні стандартів контролю (загальних вимог до очікуваних результатів, термінів, регламентів, видів, форм, засобів і методик проведення, форм і термінів звітності тощо) як найважливішого засобу оцінювання результатів виконання завдань і доручень [8], запровадження електронної системи контролю з використанням сучасних інформаційних технологій з метою зведення до можливого мінімуму операцій з паперами та скорочення часу і обміну звітною інформацією. Але найголовнішим є наявність реальної відповідальності посадових осіб не тільки за належне виконання завдань і доручень, але й, в першу чергу, за подання невірних даних, приховування дійсного стану справ з їх виконанням [9].

Висновки. Отже, внутрішньогосподарський контроль, на сьогодні, набуває особливого значення і як першого ступеня економічного контролю, і як гаранта зовнішнього зв'язку між суб'єктом і об'єктом. Тому внутрішньогосподарський контроль лише як функція управління є неповною інтерпретацією. Адаже як механізм зворотного зв'язку, контроль є заключною стадією процесу управління. Важливим завданням для спеціалістів з бухгалтерського обліку та контролю є формування концептуальних основ для побудови системи внутрішнього контролю на вітчизняних підприємствах через призму стандартів та положень світових організацій контролю та аудиту.

Список використаних джерел

1. Алєн Бейтон, Антуан Казорла, Крістін Долло, Анн Марі Дре. 25 ключових книг з економіки - Челябінськ: Урал LTD, 1999. - С. 514-538.
2. Бурцев В. Організація внутрішнього аудиту в компанії.// Фінансовий ринок України.-2007 р.-№2.-С.25-30
3. Грилицька А. Шляхи підвищення ефективності внутрішнього аудиту грошових коштів на підприємствах споживчої кооперації.// Бухгалтерський облік і аудит.-2005 р.-№11.-С.52-58
4. Дем'яненко М.Я. Фінансові проблеми формування і розвитку аграрного ринку (доповідь) / М.Я. Дем'яненко // Фінансові проблеми формування і розвитку аграрного ринку: матеріали Дев'ятих річних зборів Всеукр. Конгресу вчених економістів-аграрників 26-27 квітня 2007 року. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – С. 5-21.
5. Дрозд І.К., Фоміна Т.В. Покращення внутрішнього контролю підприємств олійножирової галузі шляхом ефективної організації документообігу.// Облік і фінанси АПК.-2005 р.-№11.-С.120-127
6. Мєсель-Весєляк В.Я. Реформування аграрного сектора економіки України (здобутки, проблеми, вирішення) / В.Я. Мєсель-Весєляк // Вісник економічної науки України №2 (18). – 2010. – С.205-211.
7. Овсйчук В.Я. Формирование системы внутрйхозяйственного контроля в сельскохозяйственных организациях: автореф. дис.. док. экон. наук: 08.00.12 – Москва, 2007.
8. Приходченко Л. Забезпечення ефективності державного управління: стандартизація внутрішнього контролю та аудиту // Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць ОРІДУ.– Вип. 4 (32) – Одєса: ОРІДУ НАДУ, 2007. – С. 145–152.
9. Приходченко Л. Підвищення дієвості системи контролю в контексті забезпечення ефективності державного управління [Електронний ресурс] / Л. Приходченко // - Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Arpu_o/2009_1/R_1/Prihodchenko.pdf.
10. Сагайдак Р.А. Внутрішній контроль в управлінні сільськогосподарськими підприємствами [Текст] / Р.А. Сагайдак. – Дисертація на здобуття наук. ступеня к.е.н. – К., 2008. – 242.
11. Футоранська Ю.М. Окремі аспекти державного регулювання у сфері внутрішнього фінансового контролю в Україні.// Фінансовий контроль.-2006 р.-№2(31).- С.20-24

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ЯК ДІЄВИЙ МЕТОД КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ ЗБЕРЕЖЕННЯМ

Кулішова Д.О., 4 курс

Науковий керівник

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: lilya-k@ukr.net

e-mail: sakhnolyudmila@yandex.ru

У статті досліджено питання інвентаризації як методу бухгалтерського обліку та контролю. Акцентовано увагу на завданнях та окремих організаційних аспектах інвентаризації основних засобів.

Розглянуто поняття “аудит”, проаналізовано основні стадії в процесі аудиту. Сформувано узагальнений перелік основних порушень, які можуть бути виявлені в процесі інвентаризації основних засобів під час проведення аудиту.

Постановка проблеми. Сьогодні якісний аудит є не розкішшю, а життєвою необхідністю для підприємств, які оприлюднюють свою звітність. Публічні акціонерні товариства, професійні учасники ринку цінних паперів, страхові і холдингові компанії, засновники банків згідно Закону України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.93 зі змінами та доповненнями [1] зобов’язані проводити аудит для підтвердження достовірності та повноти річної фінансової звітності. У достовірності даної інформації зацікавлені різні види користувачів – як внутрішні (керівництво компанії, працівники тощо), так і зовнішні (органи державного контролю, акціонери, інвестори, постачальники, покупці тощо).

Оскільки діяльність кожного суб’єкта господарювання передбачає наявність засобів виробництва і відповідних матеріальних умов, вони є одним з найважливіших елементів продуктивних сил, визначають їх рівень. Головною передумовою здійснення будь-якого виробничого процесу є наявність відповідних засобів праці. Їх склад і структура визначають вид діяльності та виробничу потужність суб’єкта господарювання.

Основні засоби суттєво впливають на діяльність підприємства в цілому, тому відображення їх у бухгалтерському обліку, а згодом у фінансовій звітності повинно бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати чинному законодавству. Одним із найпоширеніших та найефективніших способів контролю за станом основних засобів є інвентаризація. Саме тому, на нашу думку, сьогодні актуальним є питання проведення інвентаризації основних засобів в процесі аудиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методологічні та економіко-організаційні проблеми обліку, аналізу, оцінки та аудиту основних засобів були предметом наукових досліджень провідних українських та зарубіжних вчених-економістів. Дослідженням сутності поняття “основні засоби” займалися багато вчених, серед яких слід відзначити: Ф.Ф. Бутинець, М.Т. Білуха, М.Я. Дем’яненко, О.М. Голованов, Л.І. Гомберг, М.В. Кужельний, В.П. Завгородній, В.Ф. Палій, В.В. Сопко, Л.К. Сук, Ю.В. Васильєва, М.С. Горяєва, Н.І. Дорош, Б.Т. Жаригласова, В.О. Зотов, Т.В. Мултанівська, О.А. Петрик, В.Я. Савченко, А.Е. Сушбов, В.П. Суйц, А.Д. Щермет та інші.

Метою статті є дослідження основних етапів проведення аудиту основних засобів, а також визначення місця інвентаризації основних засобів в процесі аудиту та обґрунтування типових помилок, що можуть бути виявлені при їх контролі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвентаризація є одним із найбільш ефективних засобів підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності. Саме тому обов’язковість її проведення для підприємств, установ та організацій в Україні затверджена законодавчо.

Основним нормативним документом, який регулює питання інвентаризації основних засобів є Інструкція по інвентаризації основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків від 11.08.1994 року зі змінами та доповненнями, а також регулювання бухгалтерського обліку основних засобів відбувається за допомогою П(С)БО 7 “Основні засоби”.

Як зазначає В.В. Чудовець, забезпечити достовірність показників обліку і запобігти можливим відхиленням покликана інвентаризація – один із головних методів обліку і контролю. Її проведення дає змогу з’ясувати розходження між даними бухгалтерського обліку та фактичною наявністю, станом і оцінкою активів, власного капіталу і зобов’язань підприємства, перевірити повноту документального оформлення і відображення в обліку господарських операцій, підтвердити реальність показників звітності підприємства [9, с. 1].

Перш ніж з’ясувати особливості інвентаризації основних засобів, слід проаналізувати поняття самої «інвентаризації». У великому енциклопедичному словнику під інвентаризацією розуміється це періодична перевірка наявності та стану матеріальних цінностей (основних і оборотних фондів) в натурі, а також грошових коштів [5]. Бухгалтерський словник тлумачить дане поняття дещо ширше: інвентаризація – спосіб перевірки відповідності фактичної наявності активів та фінансових зобов’язань даним бухгалтерського обліку. Інвентаризації підлягають: основні засоби; виробничі запаси; незавершене виробництво і напівфабрикати; незавершене капітальне будівництво і незавершені будівельно-монтажні роботи; капітальні ремонти; витрати майбутніх періодів; тварини на вирощуванні та відгодівлі; готова продукція; товари і тара; грошові кошти; документи суворої звітності; кошти в розрахунках, дебіторська та кредиторська заборгованість [6].

Борисов А.Б у великому економічному словнику стверджує, що інвентаризація – це перевірка наявності зазначеного в балансі підприємства, організацій та установ майна, яка проводиться шляхом підрахунку, опису, виваження, взаємної звірки, оцінки і т.д. виявлених засобів, і порівняння отриманих даних з даними бухгалтерського обліку [4, с. 256].

Основними завданнями інвентаризації є:

1. виявлення фактичної наявності основних фондів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, коштів, цінних паперів та інших грошових документів, а також обсягів незавершеного виробництва в натурі;
2. установа лишку або нестачі цінностей і коштів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку;
3. виявлення товарно-матеріальних цінностей, які частково втратили свою первісну якість, застарілих фасонів і моделей, а також матеріальних цінностей та нематеріальних активів, що не використовуються;
4. перевірка дотримання умов та порядку збереження матеріальних та грошових цінностей, а також правил утримання та експлуатації основних фондів;
5. перевірка реальності вартості зарахованих на баланс основних фондів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, цінних паперів і фінансових вкладень, сум грошей у касах, на розрахунковому, валютному та інших рахунках в установах банків, грошей у дорозі, дебіторської і кредиторської заборгованості, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів, резервів наступних витрат і платежів.

Для проведення інвентаризаційної роботи на підприємствах, розпорядчим документом їх керівника створюються постійно діючі інвентаризаційні комісії у складі - керівників структурних підрозділів, головного бухгалтера, які очолюються керівником підприємства або його заступником [7].

При інвентаризації основних засобів інвентаризаційна комісія перевіряє їх фактичну наявність, підраховує кількість, звіряє інвентарні номери з номерами, зазначеними в інвентарних картках. Також при проведенні інвентаризації комісія має визначити стан об’єкта основного засобу, тобто придатний чи непридатний він до експлуатації, потребує поточного чи капітального ремонту тощо. Якщо комісією будуть виявлені основні засоби, які не придатні до експлуатації та не підлягають відновленню, то у такому разі складається окремий опис

цих об'єктів із зазначенням часу введення в експлуатацію та причин, через які вони стали непридатними до експлуатації. Після закінчення інвентаризації на підставі інвентаризаційних описів основних засобів та інших форм описів інвентаризаційною комісією складається Протокол, у якому зазначаються дані про причини та осіб, винних у недостахах, втратах, а також надлишках (у разі якщо такі були виявлені) та вказуються, яких заходів вжито стосовно цих осіб.

Інвентаризація основних засобів грає важливу роль в процесі проведення аудиту. Практикуючі аудитори зауважують, що в питаннях обліку основних засобів на підприємстві спостерігається багато порушень а саме, до складу основних засобів відносять ті необоротні активи, які за обліковою політикою належать до інших необоротних матеріальних активів.

Об'єкти операційної оренди, що отримані від орендодавця, також включаються до складу основних засобів. За такими об'єктами нараховується амортизація та відноситься до витрат підприємства. Все це викривлює показники фінансової звітності [8, с. 292].

Одним з недоліків аудиту в частині інвентаризації основних засобів є те, що часто аудитори ухиляються від присутності при проведенні інвентаризації на підприємстві (або ж не отримують дозвіл від керівництва підприємства щодо присутності при проведенні інвентаризації), а для надання висновків використовують результати вже проведеної інвентаризації [2]. На нашу думку, дана ситуація є неприйнятною, оскільки досить часто на підприємстві безвідповідально ставляться до процесу інвентаризації, саме тому дані результатів інвентаризації можуть бути застарілими та недостовірними. А для достовірної оцінки наявності майна на підприємстві необхідно мати актуальні та своєчасні дані про реальний стан речей

Велика кількість помилок також спостерігається у формуванні первісної вартості основних засобів, витрати на транспортування, монтаж, налагодження відносять не до первісної вартості основних засобів, а до витрат звітного періоду, що порушує вимоги П(С)БО "Основні засоби" [3]. Дану хитрість підприємства зазвичай використовують для зниження бази оподаткування, а отже й загальної суми оподаткування прибутку підприємств, що в свою чергу створює викривлення показників звітності.

У результаті аудиту досить часто спостерігаються порушення щодо відображення в обліку руху основних засобів, коли підприємства вже після продажу об'єкту продовжують нараховувати амортизацію на об'єкт основних засобів. Усі ці порушення можуть бути встановлені під час інвентаризації. Отримання аудиторських доказів при інвентаризації дозволяє виявити аудитору суттєві викривлення даних з обліку наявності та відображення операцій з руху основних засобів на підприємстві, а таким чином і показників фінансової звітності, що оприлюднюється [8, с. 293].

Висновки. Отже, основні засоби займають значну частину в загальній майновій номенклатурі більшості суб'єктів господарювання, на сучасному етапі розвитку важливого значення набувають питання їх ефективного використання та збереження. Цьому значною мірою сприяє здійснення дієвого незалежного контролю за станом та використанням об'єктів основних засобів.

Саме завдяки належній інвентаризації здійснюється оперативний контроль за станом обліку основних засобів за місцями їх зберігання (експлуатації) та матеріально відповідальними особами, забезпечується зіставність показників звітності матеріально-відповідальних осіб із даними бухгалтерського обліку, дотриманням правил організації облікових процесів та умов використання таких активів установою.

Дослідивши питання інвентаризації основних засобів, як важливого елементу процесу аудиту, можна зробити висновки, що проведення аудиту неможливе без здійснення інвентаризації основних засобів на ключовій стадії процесу аудиту, що має забезпечуватись передусім присутністю аудитора при проведенні інвентаризації, з метою отримання своєчасних та достовірних даних про реальний стан об'єктів основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.1993 року зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Законодавство України // – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
2. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та документів і розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69
3. Положення (стандарт) Бухгалтерського Обліку 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс] Бухгалтер 911 // – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO7.aspx>
4. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. / А.Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 2011. – 895 с.
5. Большой энциклопедический словарь [Електронний ресурс] – Мир словарей // – Режим доступу: http://mirslovari.com/content_bes/inventarizacija-23503.html
6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / За ред. Проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2012. – 224 с.
7. Грабова Н. М. Бухгалтерський облік на виробничих і торговельних підприємствах / Н. М. Грабова, В. М. Добровський. – к.: «Аск», 2010.
8. Мултанівська Т.В. Місце інвентаризації в аудиті основних засобів на підприємстві / Т.В. Мултанівська, М.С. Горяєва, Ю.В. Васильєва. Науково-технічний збірник № 87 // – Харківський національний економічний університет. – С. 290-295
9. Чудовець В. В. Інвентаризація як метод обліку і контролю діяльності сільсько-господарських підприємств: автореф. дис. канд. економ. наук: спец. 08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз і аудит / Віталій Васильович Чудовець. – Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К., 2006. – 20 с.

УДК 657.446:001.76

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Мамєдова Ю.Р., 4 курс

Науковий керівник

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: mamedovalula@mail.ru

e-mail: sakhnolyudmila@yandex.ru

У даній статті висвітлено основні особливості обліку податку на додану вартість, найпоширеніші порушення та проблеми в обліку, шляхи їх усунення.

Постановка проблеми. Одним із основних податків, які стягуються на території України є податок на додану вартість. Податок на додану вартість (ПДВ) – це непрямий податок, який стягується до бюджету у вигляді надбавки до ціни продукції, робіт або послуг, який сплачується споживачами.

ПДВ є одним із домінуючих податків, яким маніпулює тіньовий сектор через недосконалість економіки. Зокрема, це проявляється в ухиленні від сплати ПДВ, незаконному відшкодуванні величезних сум податку з державного бюджету, значній кількості зловживань платників при користуванні пільгами і формуванні податкового кредиту, що є досить обтяжливими для бюджету. Ці негативні риси функціонування ПДВ зумовлені недосконалістю організації обліку, звітності та контролю за ним, тому дослідження цієї теми є особливо актуальним.

Аналіз останніх досліджень. Питання бухгалтерського обліку розрахунків за податками і платежами є надзвичайно актуальним і привертає до себе увагу, тому його дослідженням займаються такі науковці, як: О. В. Будько, О.О. Дудоров, П.М.Гарасим, А.П. Гарасим, М.М. Коцупатрий, А. О. Нікітішин, Т.О.Пасько, Н.М.Ткаченко, Л.С. Шатковська, П.Я.Хомин. При цьому ряд питань, пов'язаних з методикою бухгалтерського обліку потребує окремих змін та вирішення з урахуванням положень ПКУ.

Мета статті. Розглянути основні особливості обліку податку на додану вартість, проблеми при організації обліку та шляхи їх усунення.

Основні матеріали дослідження. Значне місце в системі податків України займає податок на додану вартість (ПДВ). Кошти у сумі податку на додану вартість, яку одержує підприємство, виступаючи на ринку як продавець товарів, робіт, послуг повинні перераховуватись продавцем до державного бюджету – податкове зобов'язання. Перерахування в бюджет ПДВ кожне підприємство – платник податку здійснює у розмірі, що дорівнює різниці між сумою податкового зобов'язання та податкового кредиту. Податковий кредит виникає на підприємстві під час отримання матеріальних цінностей. Регламентується ПДВ розділом V, ПКУ та Інструкцією з бухгалтерського обліку податку на додану вартість [3].

Прийнятий Податковий кодекс спрямований на зближення податкового та фінансового обліку і передбачає зміну методичних аспектів, порядку відображення в обліку податків, зборів, обов'язкових платежів, у тому числі порядку відображення в обліку ПДВ. Цей непрямий податок є обтяжливим для підприємства, тому ці питання розглядались при прийнятті ПКУ, та були внесені певні корективи, з 2011 року податкова накладна, в якій зазначена сума 10 000 грн. підлягає реєстрації у Єдиному реєстрі податкових накладних, тільки після цієї реєстрації продавець може надати її покупцю [3].

Це може призвести до несвоєчасного відображення суми податкового кредиту з ПДВ та загальної суми ПДВ до сплати, оскільки покупець може визнати суму податкового кредиту лише за наявності податкової накладної, яка, в свою чергу, буде затримуватись у продавця. Згідно Наказу №1002 від 24.12.10 р. виправлення помилок у Реєстрі може здійснюватися лише методом «сторно», у момент виявлення таких помилок, а не ще й коректурним методом.

Відповідно до цього, з 1-го січня 2015 року були внесені деякі зміни до ПКУ щодо електронного адміністрування податку на додану вартість. Згідно ст. 200-1 ПКУ усі платники ПДВ повинні звітуватися виключно в електронній формі, подання декларацій у паперовому вигляді не передбачено.

За допомогою електронного адміністрування буде забезпечено відповідність сум нарахованого та сплаченого ПДВ, оскільки суми ПДВ від доданої вартості гарантуються грошовими коштами. При цьому обігові кошти платників ПДВ відволікаються мінімально.

Електронна система складатиметься з трьох основних елементів:

- з Єдиного електронного реєстру податкових накладних;
- з банку, в якому автоматично будуть відкриті рахунки усім платникам ПДВ;
- з бази даних митниці в частині інформації про імпорт та експорт товарів.

Так, з 1 січня 2015 року для всіх платників ПДВ в автоматичному режимі відкриють електронні рахунки в банку, який буде створений та підконтрольний НБУ. Неможливо буде відшкодувати суму більшу за ту, яка накопичена на цьому рахунку [2].

Згідно з Інструкцією № 291 на субрахунок 641 «Розрахунки за податками» для обліку ПДВ до субрахунку 641 відкривається окремий аналітичний рахунок «Розрахунки за податком на додану вартість» (наприклад, 6412 «Розрахунки за ПДВ») [1].

Головна проблема, яка виникає при відображенні ПДВ в бухгалтерському обліку пов'язана з тим, що правило першої події, яке використовується для визначення ПДВ не співпадає з моментом визнання доходів та витрат в бухгалтерському обліку.

При отриманні передоплати підприємство використовує субрахунок 643 «Податкові зобов'язання», на якому згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, ведеться облік суми податку на додану вартість [1].

Субрахунок 643 є пасивним, транзитним, оскільки на ньому тимчасово, за дебетом обліковується сума ПДВ, яка в момент отримання авансу визнана як податкове зобов'язання. При цьому дебетові обороти на субрахунок 643 виникають раніше за кредитові і до моменту здійснення заключної операції (відвантаження товарів, робіт, послуг) будуть відображені у складі статті Балансу «Інші оборотні активи», що необґрунтовано збільшує активи підприємства.

Крім того, назва субрахунку не відповідає дійсному його призначенню. Сума податкових зобов'язань, яка збільшує заборгованість підприємства до бюджету відображається на субрахунок 641 «Розрахунки за податками» (відповідному аналітичному рахунку). Тому назву субрахунку 643 «Податкові зобов'язання» слід змінити на «Податкові розрахунки з податкових зобов'язань», акцентувавши увагу, що він використовується тимчасово і у випадку здійснення передоплат [4, 5].

Якщо на момент складання фінансової звітності не отримані товари (послуги), то сума податкового кредиту, підтвердженого податковою накладною, буде відображатися в пасиві Балансу за статтею «Інші поточні зобов'язання». В той же час фактично ніяких зобов'язань у підприємства не виникає. За цих умов слід змінити назву субрахунку 644 «Податковий кредит» на «Податкові розрахунки з податкового кредиту».

В аналітичному обліку до субрахунку 644 «Податковий кредит» доцільно відкрити аналітичні рахунки:

- 6441 «Підтверджений податковий кредит»;
- 6442 «Непідтверджений податковий кредит».

Це забезпечить контроль за сумами податкового кредиту, за якими відсутні податкові накладні (або не належно оформлені податкові накладні) [6].

Висновок. Виходячи, з вищенаведеного матеріалу, бачимо, що організація обліку розрахунків за податком на додану вартість є актуальною та потребує постійного удосконалення у зв'язку з впливом різних факторів.

Беручи до уваги нестабільну політичну ситуацію в нашій країні, то одних з таких факторів є, перш за все, зміни в податковому законодавстві, які мають як позитивні, так і негативні

вні риси. В основному вони торкаються аналітичного обліку та нововведень щодо адміністрування податку, що пов'язано із специфікою обліку окремих господарських операцій.

Список використаних джерел

1. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом МФУ від 30.11.99 р. №291 // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №12. – С.59-120;
2. Зміни по податку на додану вартість у 2015 році – Інтернет-конференція [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/164525.html>;
3. Податковий кодекс України, від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua);
4. Будько О. В. Особливості нарахування і сплати ПДВ в бухгалтерському обліку згідно ПКУ / О. В. Будько// Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>;
5. Гарасим П.М., Гарасим А.П., Хомин П.Я. Податковий облік і звітність на підприємствах (єдність і розходження з національними стандартами). Монографія. – Л.: Українські технології, 2011. – 167 с.;
6. Шатковська Л.С. Особливості організації обліку розрахунків з податку на додану вартість / Шатковська Л.С., Герасимук І.В., Павлюковець М.П. // Облік і фінанси АПК. – № 11. – 2011. – С.87-97.

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ РОБОТИ АУДИТОРІВ

Матюхіна Ганна, 3 курс

Науковий керівник

Сахно Л. А., к.е.н, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: tetty_teddy@list.ru

e-mail: sakhnoLyudmila@yandex.ru

Досліджено окремі аспекти контролю якості аудиторських послуг в Україні

Постановка проблеми. Проблема контролю якості роботи незалежних аудиторів та аудиторських фірм є однією з ключових в організації аудиторської діяльності у вітчизняній і закордонній теорії й практиці аудиту. У наш час в Україні контроль якості роботи аудиторів знаходить особливе значення. Це пов'язано з розвитком системи незалежного аудиту й переходом на Міжнародні стандарти аудиту.

Аналіз останніх досліджень. Питаннями контролю якості аудиторських послуг займається велика кількість вітчизняних та зарубіжних вчених: Р. Адамс, В.Д. Андреев, А. Аренс, Г.Н. Белоглазова, СМ. Бычкова, Бутинець Ф.Ф., Бондар В. П., Драч С.В., Дікань Л. В., Л.П. Кроливецька, Дж. Лоббек, Малюга Н.М., Марчук О.В., Новосьолов В.Н., В.И. Подольский, Петренко Н.І., Н.А. Ремизова, Редько О.Ю., Суха О.Р., В.П. Суйц, С.А. Табалина, Церетелі Л.Г. та багато інших. Більшість дослідників зазначають, що однією з істотних проблем сучасного аудиту є саме низька якість аудиторських послуг.

Мета статті є вивчення різних аспектів організації контролю якості аудиторських послуг.

Основні матеріали дослідження. Нормативне й законодавче регулювання контролю якості роботи аудиторів в Україні визначається Законом № 3125-ХП, Міжнародним стандартом аудиту 220 "Контроль якості аудиторської роботи", Положенням № 135/8 і Положенням № 1/03 і т.д. [1, 2, 3].

Під якістю аудиторських послуг розуміють системне дотримання реальної професійної незалежності, вимог чинного законодавства та стандартів аудиту, дотримання Кодексу професійної етики і професійної діяльності у сфері аудиту [4, с. 48].

Метою контролю якості аудиторських послуг є підвищення престижу аудиторської професії шляхом забезпечення високої якості послуг, які надаються.

За МСА 220 "Контроль якості аудиторської роботи", мета політики контролю якості аудиторських робіт складається з таких чинників:

Професійні вимоги — співробітники аудиторської фірми мають дотримуватися принципів незалежності, чесності, об'єктивності, конфіденційності та професійної поведінки.

Компетентність — аудиторську фірму слід комплектувати персоналом, який досягнув певного рівня професійної кваліфікації та компетенції і який виконує з необхідною ретельністю норми, необхідні для виконання його професійних обов'язків.

Призначення на проведення аудиту - проведення аудиту необхідно доручати працівникам аудиторської фірми, які мають певний досвід роботи і рівень професійної підготовки, необхідної за конкретних обставин [6].

Розподіл обов'язків — потрібен достатній рівень керівництва, контролю та аналізу роботи на всіх ділянках для забезпечення достатньої гарантії, що робота, яка виконується, відповідає нормативам якості.

Отримання консультацій, пов'язаних з аудитом — у разі необхідності аудитор повинен звертатися за консультацією до представників інших, неаудиторських професій, як до тих, які працюють в аудиторській фірмі, так і до спеціалістів інших підприємств.

Одержання й утримання клієнтів — необхідне проведення аналітичної роботи, що полягає в оцінці репутації потенційних чи наявних клієнтів. При вирішенні питання про поча-

ток роботи з клієнтом або подовження співробітництва із давнім клієнтом необхідно влаштувати свої господарські відносини на засадах незалежності аудиторської фірми, її спроможності правильно надати послугу і впевнитися у чесності й порядності керівництва клієнта.

Гнучкість політики — адекватність і ефективність внутрішньої політики і процедур контролю якості робіт необхідно постійно переглядати.

Для отримання високої якості аудиту слід дотримуватися таких заходів:

- а) навчання і перепідготовка аудиторів;
- б) розробка й удосконалення аудиторських стандартів;
- в) самоконтроль;

г) розробка ефективної системи контролю якості всередині аудиторської фірми; г) наявність жорсткої системи зовнішнього контролю якості аудиторських послуг. Контроль якості аудиторських послуг, залежно від суб'єкта здійснення, поділяється на внутрішній і зовнішній.

Якісна робота аудиторів — це робота, виконана на підставі принципів аудиту відповідно до нормативних актів.

Аудит — складний технологічний процес, в якому беруть участь:

- аудитор, який має сертифікат і несе повну відповідальність за стан перевірки;
- експерти фірми.

Таким чином, суб'єктами контролю якості праці є: сертифікований аудитор та експерти.

Контроль за якістю праці аудиторів може бути залежним, якщо його виконують працівники свого підприємства, і незалежним, якщо його здійснює інший аудитор-партнер, не пов'язаний з клієнтом стосовно аудиту. Усі ці види контролю є внутрішніми.

Можливий також зовнішній контроль — з боку Спілки аудиторів України, Аудиторської палати України або за їх дорученням — з боку іншої аудиторської фірми.

Отже, контроль якості роботи аудитора — це система заходів політики й процедури контролю, спрямовані на забезпечення виконання всіх аудиторських перевірок відповідно до встановлених стандартів (МСА) і чинного законодавства, здійснювані шляхом зовнішніх і внутрішніх контрольних дій.

Досвід роботи вітчизняних аудиторів свідчить про існування значних проблем, пов'язаних з низькою якістю виконуваних робіт. Це обумовлено декількома причинами: недостатньою кваліфікацією аудиторів; низьким рівнем знань і професійної компетентності; незначним практичним досвідом, а іноді — недбалим ставленням до виконання своїх обов'язків. Тому для забезпечення іміджу, престижу й високих фінансових показників діяльності аудиторської фірми необхідна організація процедур контролю якості роботи аудиторів на різних рівнях [5].

Що стосується видів контролю якості аудиту, то існують два основних види контролю — зовнішній і внутрішній. Виділено наступні рівні контролю якості роботи аудиторів (аудиторських фірм) в Україні:

- національний, організований і здійснюваний Аудиторською палатою України (АПУ);
- регіональний, здійснюваний регіональними відділеннями АПУ;
- суспільний контроль, здійснюваний спеціальним суспільним органом, до складу якого входять представники Союзу аудиторів України (САУ), комерційних структур, фондових бірж, акціонерів й інших зацікавлених сторін.

Контроль якості аудиту на національному (державному) рівні передбачає: здійснення АПУ й відповідним їй комітетом спільного керівництва контролем якості; розробку й утвердження відповідних стандартів, методичних указівок й інших нормативних документів; визначення політики контролю та її елементів; проведення перевірки аудиторських фірм, які перевіряють звітність підприємств, зареєстрованих на фондовій біржі, й найбільших аудиторських фірм (за кількістю й доходом); контроль за виконанням спеціальних завдань.

Контроль в інших аудиторських фірмах доцільно організовувати на регіональному рівні за узгодженням з АПУ планом. Результати проведених перевірок, складені звіти повинні передавати до АПУ, що у виняткових випадках може вибірково контролювати якість проведе-

них робіт. При організації контролю якості на рівні суспільного спостереження виконують наступні завдання:

- спостереження за роботою керівництва у системі забезпечення якості, тобто оцінка організації контролю якості АПУ та її регіональними відділеннями;
- оцінка результатів проведених перевірок якості;
- схвалення обнародованої звітності про результати перевірки забезпечення якості.

Для внутрішнього виду контролю виділяють один його рівень - внутрішній контроль.

Попередній зовнішній контроль якості аудиту здійснюється АПУ при складанні претендентами кваліфікаційних іспитів на сертифікат аудитора й при реєстрації аудиторських фірм; САУ – при делегуванні своїх представників в АПУ й при прийнятті аудиторів (аудиторських фірм) у члени САУ. Як виняток попередній зовнішній контроль може здійснюватися притягнутими аудиторськими фірмами (по спеціальних завданнях)[6].

Поточний зовнішній контроль полягає в здійсненні постійного або періодичного спостереження за діяльністю аудиторів (аудиторських фірм), наприклад, контроль за дотриманням норм чинного законодавства, своєчасним виконанням рішень АПУ й САУ, проведенням конференцій і семінарів для аудиторів, організацією навчання з підвищення кваліфікації аудиторів, підготовкою майбутніх аудиторів до сертифікації, що тече контроль документів, поданих в АПУ для сертифікації або реєстрації тощо.

Перевірки повинні проводитися об'єктивно й неупереджено стосовно об'єкта контролю якості аудиту. Якщо при перевірці виявлені істотні порушення вимог чинного законодавства, стандартів аудиту й Кодексу професійної етики, то комісія зобов'язана оперативно інформувати про це Наглядацьку Раду АПУ (Голови Наглядацької Ради). Отримані дані в результаті контролю якості роботи аудиторів (аудиторських фірм) аналізують, узагальнюють й доводять до відома аудиторів для інформування про типові порушення чинного законодавства України суб'єктами аудиторської діяльності. Комісією розробляються рекомендації про усунення й попередження виявлених недоліків. Крім того, при встановленні конкретних фактів, що свідчать про наявність істотних порушень, матеріали можуть передавати на розгляд Дисциплінарної комісії для визначення стягнень. При виявленні порушень норм аудиторської етики, котрі привели до погіршення якості аудиту (аудиторських послуг), інформація про ці порушення передається в комісію із професійної етики й дотримання стандартів аудиту [4].

Аудитори, що є об'єктами контролю, можуть підлягати такій перевірці не частіше ніж раз на рік. Успіх контролю за якістю аудиторських послуг залежить від системності заходів і відкритості їх результатів у поєднанні з великою просвітницькою роботою професійних аудиторських організацій серед бізнес-кіл та урядових органів виконавчої влади.

Висновок. З огляду на недостатній рівень розвитку аудиторської діяльності в Україні, низьку якість аудиторських послуг, варто ввести обов'язкові перевірки контролю якості для аудиторських фірм, що обслуговують підприємства, зареєстровані на фондовій біржі, - раз на два роки, а інших аудиторських фірм (аудиторів) - раз на три роки (з огляду на часті зміни законодавства). Цикл перевірки можна скоротити для тих аудиторських фірм (аудиторів), при перевірці яких виявлено негативні результати їх діяльності. Крім того, якщо за результатами перевірки аудиторської фірми дано рекомендації з метою поліпшення якості роботи, то достроково може призначатися перевірка контролю за виконанням рекомендацій.

Список використаної літератури.

1. Закон України № 3125-ХІІ – від 22.04.93. “Про аудиторську діяльність”
2. Рішення № 1/03 – Ради Союзу аудиторів України від 22.03.2003. “Положення про порядок проведення ініціативного контролю якості аудиту та супутніх послуг”.
3. Рішення № 135/8 – Аудиторської палати України від 27.05.2004. “Зміни до Положення про комісії Аудиторської палати України.
4. *Організація і методика аудиту*/ Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. - К.: Каравела, 2004.
5. Аудит/Давидов Г. М. - Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. б.: Т-во "Знання", КОО, 2001.
6. Вісник КДПУ. Випуск 2/2006 (37). Частина 2/Касич А.О.

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Міщенко Вікторія, 3 курс
viktoriya_mishchenko@mail.ru

Науковий керівник

Котова С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:

e-mail: lanakot2002@mail.ru

В статті розглянуто організаційні аспекти аудиторської діяльності в Україні, її перспективи та шляхи вдосконалення.

Постановка проблеми. Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Для вирішення непорозумінь між податковими органами і керівними структурами, що представляють інтереси власників щодо підвищення ефективності виробництва, державного контролю уже було недостатньо, адже він захищав лише інтереси держави. Це стало поштовхом до виникнення незалежного контролю, який дістав назву аудиту (від. лат. audio – той, хто вислуховує), тобто такого, що вислуховує звіти посадових осіб.

За останні роки відбулися радикальні зміни у розвитку аудиторської діяльності, обумовлені прагненням України досягти світових стандартів. Адже, саме сьогодні вже існує професійна незалежність аудиту в Україні. Сьогодні вітчизняний професійний аудит на порозі свого 22-річчя. Двадцять один рік аудит існує на ринку інформаційних, інтелектуальних послуг в Україні. За цей короткий період зроблено не так вже й мало: більше ніж 4700 громадян України отримали сертифікат аудитора; близько 1700 суб'єктів аудиту активно практикують на ринку аудиторських послуг, 1572 з них об'єдналися у Спілку аудиторів України (САУ) тощо.

У зв'язку з цим дослідження питань організації проведення аудиту та ведення його на підприємствах України набуває особливого значення, що зумовлює актуальність обраної теми та доцільність проведення досліджень для розвитку цього питання.

Аналіз останніх досліджень. Основним джерелом дослідження є науково-практичний журнал "Бухгалтерський облік і аудит". З цих журналів в роботі були використані статті таких авторів: Л. Драгуна, О. Вінченко, О. Редька, О. Нетикши, А. Білоусова та інших. Також були використані такі закони України: "Про підприємства в Україні" (п. 4 ст. 29) 1991 рік, "Про цінні папери та фондову біржу" (ст. 6, 22, 24), "Про аудиторську діяльність" 22 квітня 1992 року (ст. 5) № 3125-ХІІ зі змінами і доповненнями від 14 березня 1995 року № 81-95-ВР, від 20 лютого 1996 року № 54-96-ВР та інші.

Мета статті. Метою даної роботи є розкриття суті аудиторської діяльності в Україні, її перспектив та проблем розвитку, а також шляхів її вдосконалення, проведено обґрунтування теоретичних основ організації аудиту, розкриття діючої практики з аудиторської діяльності її суті, сфери застосування та становлення в Україні, а також здійснено пошук напрямків удосконалення цієї роботи на основі систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

Основні матеріали дослідження. Аудиторську діяльність в Україні очолює Аудиторська палата, яка створена відповідно до закону України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р.

Аудиторська палата є незалежним самостійним органом, функціонує на засадах самоврядування, є юридичною особою, має статут, печатку, рахунки в банках, веде бухгалтерський облік і складає звітність. Аудиторська палата України формується шляхом делегування до її складу п'яти представників із професійної громадської організації аудиторів України, по одному представникові від Міністерства фінансів України, Головної державної податкової інспекції України, Національного банку України, Міністерства статистики України, Міністерс-

тва юстиції України та окремих фахівців від навчальних, наукових та інших організацій. Члени Аудиторської палати України підлягають сертифікації в установленому порядку. Загальна кількість членів Аудиторської палати України становить двадцять осіб. Персональний склад Аудиторської палати України підлягає щорічній ротации не менше трьох осіб.

Ведення поточних справ в Аудиторській палаті України здійснює Секретаріат, який очолює завідуючий. Завідуючий Секретаріатом несе персональну відповідальність за ефективно використання майна та коштів Аудиторської палати України і створення належних умов для виконання функціональних обов'язків її членів. При Аудиторській палаті України діє Спостережна Рада [1].

Основними задачами аудиторської палати є:

- здійснення сертифікації аудиторів, що мають намір вести аудиторську діяльність;
- затверджує стандарти аудиту, що є виключним правом Аудиторської палати України, та обов'язковими для дотримання аудиторами (аудиторськими фірмами);
- затвердження програми підготовки аудиторів;
- ведення Національного реєстру аудиторських фірм та аудиторів;
- створення регіональних відділень на території України, визначення їх повноважень та контроль їх діяльності;
- установлює розмір плати за проведення сертифікації;
- розглядає скарги про діяльність окремих аудиторів та аудиторських фірм з питань їх компетенції.

Аудиторська палата України має право за неналежне виконання своїх професійних обов'язків застосувати до аудиторів такі стягнення: попередження, зупинення дії сертифіката строком до одного року, анулювання сертифікату та виключення з Національного реєстру аудиторських фірм та аудиторів.

Для виконання своїх функцій Аудиторська палата України створює кваліфікаційний комітет, дисциплінарну та науково-методичні комісії. Згідно чинного законодавства, аудиторі України мають право об'єднатися в громадську організацію за професійними ознаками – у Спілку аудиторів України, яка має фіксоване індивідуальне членство в особі окремих аудиторів або їхніх колективів. Повноваження Спілки аудиторів України, як професійної громадської організації аудиторів, визначається законом України «Про аудиторську діяльність», законом України «Про об'єднання громадян» та Статутом Спілки аудиторів України [2].

Згідно закону України «Про аудиторську діяльність» займатися аудиторською діяльністю має право аудитор (одноосібно) або аудиторська фірма. Аудитором може бути фізична особа, яка має сертифікат, що визначає її кваліфікаційну придатність для заняття аудиторською діяльністю на території України. Право на отримання сертифікату мають фізичні особи, які здобули вищу освіту, мають певні знання з аудиту та досвід роботи не менше трьох років підряд за фахом аудитора, ревізора, бухгалтера, економіста та скласти іспит. Аудиторам забороняється безпосередньо займатися торгівельною, посередницькою та виробничою діяльністю, що не виключає їх права отримувати дивіденди від акцій та доходи інших корпоративних прав. Аудитором не може бути особа, яка має судимість за корисливі злочини [3].

Аудиторській фірмі дозволяється вести аудиторську діяльність лише за умови, що в ній працює хоча б один аудитор, та після включення її до Національного реєстру аудиторів та аудиторських фірм. Керівником аудиторської фірми може бути тільки аудитор.

У законі «Про аудиторську діяльність» визначені права, обов'язки аудиторів та аудиторських фірм (ст.22, 23), які мають право:

- самостійно визначати форми і методи аудиту на підставі чинного законодавства, існуючих стандартів, умов договору із замовником, професійних знань та досвіду;
- отримувати необхідні документи, які мають відношення до предмету перевірки і знаходяться як у замовника, так і у третіх осіб;
- отримувати необхідні пояснення в письмовій чи усній формі від керівництва та працівників замовника;

- перевіряти наявність майна, грошових коштів, матеріальних цінностей, вимагати від керівництва господарюючого суб'єкта проведення контрольних оглядів, замірів виконаних робіт, визначення якості продукції, щодо яких здійснюється перевірка документів.

Аудиторські фірми і аудитори зобов'язані [4].

- належним чином надавати аудиторські послуги, перевіряти стан бухгалтерського обліку і звітності замовника, їх достовірність, повноту і відповідність чинному законодавству та встановленим нормативам;

- повідомляти власників, уповноважених ними осіб, замовників при виявленні під час проведення аудиту недоліків ведення бухгалтерського обліку і складання звітності;

- зберігати в таємниці інформацію, отриману при проведенні аудиту та виконанні інших аудиторських послуг. Не розголошувати відомості, що становлять предмет комерційної таємниці, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;

- відповідати перед замовником за порушення умов договору відповідно до чинного законодавства України.

У законі України «Про аудиторську діяльність» (ст.24) сформульовані спеціальні вимоги до аудиторів. Спеціальні вимоги до аудиторів передбачають основні випадки, у яких забороняється аудитору проводити аудит. Аудитор не може проводити аудит, якщо він має родинні стосунки з керівництвом господарюючого суб'єкта, що перевіряється; аудитор, який має особисті майнові інтереси, є членом керівництва, засновником або власником господарюючого суб'єкта, що перевіряється; аудитор, який є працівником господарюючого суб'єкта, працівником, співвласником дочірнього підприємства, філії.

Спеціальною вимогою є також те, що членам адміністративних, керівних та контролюючих органів аудиторських фірм, які не є аудиторами, а також засновникам, власникам, учасникам, акціонерам забороняється втручатися у практичне виконання аудиту в спосіб, що порушує незалежність аудиторів, які здійснюють аудит. Поряд з правами, обов'язками аудитори несуть цивільно-правову відповідальність, визначену в договорі відповідно до чинного законодавства.

Висновок. З вищенаведеного можна стверджувати, що потрібно від імені держави наділити аудиторські фірми визначеними повноваженнями, тобто наділити їх обов'язками створення на підприємстві системи управління прибутком через систему управління виробничими витратами, основу на інформаційному потоці, отриманому в процесі аудиту. Така система має бути побудована за принципом розвитку обліку ресурсів і витрат за номенклатурою, у часі, у просторі і, нарешті, з новим кадровим забезпеченням.

Саме такий підхід, на мою думку, дасть змогу зсередини ознайомитися з усіма проблемами, що заважають успішному розвитку, і вжити відповідних заходів, спрямованих на підвищення ефективності підприємств. Функціонування служби аудиту на підприємстві, за умов додержання вказаних вимог щодо її організації, є необхідною гарантією запобігання необґрунтованим діям працівників підприємства, зниження ризику прийняття неправильних і неефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел.

1. Закон України "Про підприємства в Україні" (п. 4 ст. 29) 1991 рік, "Про цінні папери та фондову біржу" (ст. 6, 22, 24), "Про аудиторську діяльність" 22 квітня 1992 року (ст. 5)

2. El-base: навчально-науковий портал. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://el-base.at.ua/publ/naukovi_statti/sistema_reguljuvannja_auditorskoji_dijalnosti_v_ukrajini/2-1-0-9

3. Навчальні матеріали для студентів. [Електронний ресурс] – Режим доступу http://studme.com.ua/160110136655/buhgalterskiy_uchet_i_audit/metodika_provedeniya_audita_dokumentalnoe_oformlenie_rezultatov_auditorskoj_proverki.htm

4. Навчальні матеріали онлайн. [Електронний ресурс] – Режим доступу http://pidruchniki.com/18340719/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/metodichni_priyomi_organizatsiyi_auditorskoyi_perevirki.

УДК 657.6(477)

АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТУ В УКРАЇНІ: ПІДХОДИ І ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сергєєва С.О., 3 курс

Науковий керівник

Котова С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: sofiya.sergeeva.2012@mail.ru

e-mail: lanakot2002@mail.ru

У статті сформульовані проблеми автоматизації аудиторської діяльності в Україні. Наведені пропозиції для ефективної автоматизації діяльності аудиторів та аудиторських фірм.

Постановка проблеми. У статті сформульовані проблеми автоматизації аудиторської діяльності в Україні. Сформовані вимоги до програмного забезпечення аудиту і охарактеризовані наявні на українському ринку комп'ютерні Програми. Наведені пропозиції для ефективної автоматизації діяльності аудиторів та аудиторських фірм.

Аналізостанніхдосліджень. Проблему розглянуто в працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, що займалися дослідженням різноманітних аспектів автоматизації аудиту, зокрема: В. Івахненко, О. Ходаківська, І. Катеньов, О. Зоріна, А. Сафроній, О.Купріянова та інші вчені. Проте дослідження сучасного стану практики аудиторської діяльності дозволяє стверджувати, що недостатньо уваги приділяється проблемам використання комп'ютерних інформаційних технологій, зокрема спеціалізованого програмного аудиторського забезпечення для вдосконалення аудиторського процесу.

Метою даної роботи є дослідження особливостей проведення аудиту в середовищі застосування комп'ютерних технологій, переваг і недоліків систем автоматизації аудиту.

Основні матеріали дослідження. В Україні стан справ з упровадженням сучасних технологій в аудит значно гірший в порівнянні з іншими країнами. Це підтверджує той факт, що навіть в Росії вже з'явилося близько десятка спеціалізованих програмних продуктів місцевої розробки, а в Україні жодного. Якщо говорити про застосування інформаційних технологій та комп'ютерної техніки при здійсненні контролю, то ситуація є складною. Більше того, оскільки діяльність багатьох підприємств сьогодні базується на застосуванні комп'ютерних інформаційних систем, то питання контролю їх функціональної дії в технічному сенсі також є надзвичайно важливим питанням як безпеки підприємства, так і безпосередньо контрольної функції. Цим питанням присвячено низку робіт зарубіжних авторів: Е.Чамберса "Комп'ютерний аудит"[1], К.Кловза "Аудит процесів електронної обробки даних" [2]. Російські автори також останніми роками почали приділяти більше уваги питанням автоматизації аудиту.

Зарубіжні автори вбачають серйозні перешкоди на шляху впровадження використання комп'ютерної техніки і технологій в контролі та аудиті. Ураховуючи специфіку аудиторської діяльності, вимоги до аудиторського програмного забезпечення можуть бути такими: наявність розвинутих засобів контролю операцій; гнучкість; ергономічність; зв'язок на рівні баз даних з бухгалтерськими програмами. Ринок аудиторського програмного забезпечення в Україні тільки починає розвиватися. На світовому ринку представлені програмні засоби різних типів, що використовуються у роботі аудиторів, які можна поділити на дві великі групи: пакети прикладних програм загального і проблемно орієнтованого призначення, а також програми автоматизації управління аудитом. Такі програми використовуються протягом усього процесу аудиту.

На сьогодні аудиторські фірми розробили і використовують спеціальні інформаційні системи, орієнтовані на внутрішню регламентацію аудиторської діяльності із застосуванням внутрішньофірмових стандартів. Прикладами таких програм є системи провідних аудиторських фірм, таких як KPMG, яка використовує програму Vector 6, PricewaterhouseCoopers із системою MyClient та Deloitte&Touche, спеціальною інформаційною системою якої є

AuditSystem/2. Система AuditSystem/2 (AS/2), наприклад, поєднує можливості текстового і табличного редакторів і програми для складання оборотно-сальдової відомості. Вона призначена для полегшення комплексної підготовки робочої документації і звітності та проведення їх консолідації [3].

Важливе значення має програмно-апаратний комплекс "Експрес-Аудит: ПРОФ", призначений для вирішення повного циклу завдань з проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності комерційного підприємства та організації від етапу підготовки і планування аудиту до етапу формування аудиторського висновку.

Українським аудиторам варто звернути увагу на російську розробку "IT-audit" фірми "Мастер-Софт", оскільки її вже можна придбати і в Україні. В цілому можливості цього програмного продукту аналогічні функціям програми "Експрес-Аудит: ПРОФ". Розробники програми "IT-audit" виділяють як основні переваги своєї програми такі:

- програма є конструктором і дозволяє користувачам самостійно налагоджувати методологію аудиторської перевірки;
- реалізований взаємозв'язок розділів аудиту, аудиторських процедур, потенційних порушень, типових операцій;
- передбачені різні способи статистичного вибіркового дослідження;
- є можливості імпорту даних бухгалтерського обліку з найпоширеніших бухгалтерських програм "1С", "Парус", "Инфо-бухгалтер" тощо;
- автоматичне заповнення робочих документів аудитора даними бухгалтерського обліку;
- містить базу потенційних порушень, а також операцію здійснює програмний алгоритм, який існує як інструменти для її самостійного наповнення користувачами;
- реалізовано можливість опису аудиторських ризиків і контрольного середовища в розрізі господарських операцій (бізнес процесів) [4].

Таким чином, застосування комп'ютерів суттєво впливає на здійснення контролю та аудиторських процедур. Однак слід мати на увазі, що контрольні функції є такими, які найважче автоматизувати. І тут аудиторам не слід відокремлювати фінансовий облік і аудит від нагляду за інформаційними системами, що генерують дані.

Сучасні тенденції виглядають так, що майбутнє аудиторської професії – не за «господарським контролем» або «аудитом» як перевіркою бухгалтерської звітної інформації, а за комп'ютерним аудитом у широкому значенні. Така діяльність охоплюватиме аспекти, які тісно пов'язані з обов'язковим аудитом фінансової звітності, але водночас охоплюють широкий спектр консультаційних послуг, що їх можуть надавати: аналіз великих масивів фінансових і оперативних даних в електронному вигляді спеціальними програмними засобами з метою їх підтвердження і виявлення шахрайства; допомогу клієнту з питань забезпечення інформаційної безпеки; перевірки алгоритмів комп'ютерних облікових систем клієнтів і консультування з питань їх належної побудови. Більшість розробників програмного забезпечення для аудиторів вважають, що одним з напрямків автоматизації аудиту є перехід до міжнародних стандартів фінансової звітності і збільшення обсягу аудиторських послуг у цій сфері.

Висновок. Таким чином, використання програмного продукту для аудиту може полегшити роботу аудитору і вирішити більшість завдань, які перед ним постають. Отже, за останній час в нашій країні з'явилося п'ять програмних продуктів, які дають можливість тією чи іншою мірою автоматизувати аудит. Аудитору ці програмні продукти допомагають: автоматизувати всі рутинні операції при перевірці; суттєво знизити трудомісткість; знизити вірогідність помилки; скоротити термін проведення аудиту. Таким чином, науково обґрунтована автоматизація аудиту дозволить значно підвищити якість роботи аудитора.

Список використаної літератури

1. Е. Чемберс. Комп'ютерний аудит- Лондон, 1981. – 238с.
2. К. Кловез «Аудит процесів електронної обробки даних» - Канада, 1988. – 590с.
3. В.І. Подольский. Комп'ютерний аудит.– М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 128с.
4. С.В. Івахненко. Автоматизація аудиту в Україні та світі: підходи і програмне забезпечення // Аудитор України. – 2007. - №3. – с.21.

УДК657.6

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ АУДИТУ ТА ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА

Сіміохіна Тетяна, 3 курс

Науковий керівник

Котова С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: Tanya.simiokhina@bk.ru

e-mail: lanakot2002@mail.ru

У статті розглянуто поняття міжнародних стандартів аудиту, а також визначено основні аспекти кодексу професійної етики аудитора.

Постановка проблеми. Аудит як форма інтелектуальної діяльності має певні особливості організації і методики проведення. Міжнародні асоціації бухгалтерів і аудиторів узагальнили досвід організації і методик обліку та аудиту в країнах з різними формами власності і господарювання у вигляді Міжнародних стандартів аудиту (МСА). В ім'я досягнення мети, що стоїть перед аудитором, він зобов'язаний дотримуватися фундаментальних засад етики.

Аналіз останніх досліджень. Проблемні питання міжнародних стандартів аудиту висвітлено в працях таких провідних науковців, як Л.С. Шатковська, В.М. Жук, В.К. Савчук, А. Бавдей, І. Белий, Н. Дробишевський, які акцентують свою увагу на необхідності адаптації МСА та Кодексу професійної етики аудитора до національного законодавства.

Мета роботи: розглянути використання Міжнародних стандартів аудиту на практиці та виявити їх впливу на професійну аудиторську діяльність.

Основні матеріали дослідження. Стандарти аудиту - це документи, що формулюють однакові вимоги, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту й супутніх йому послуг.

Міжнародні стандарти аудиту призначені для застосування при аудиті фінансової звітності, але їх можна адаптувати й для аудиту іншої інформації й надання супутніх послуг. МСА містять:

- основні принципи;
- необхідні процедури;
- рекомендації із застосування принципів і процедур. МСА включають:
- вступ, де вказана мета і завдання, що ставляться перед аудитором, а також даються визначення найважливіших термінів, які використовуються найчастіше;
- розділи, які викладають суть стандарту;
- додатки (для деяких стандартів).

В окремих випадках можливе аргументоване аудитором відхилення від МСА. МСА застосовуються лише щодо суттєвих аспектів фінансової звітності. Це означає, що можливі відхилення від МСА в ситуаціях з несуттєвими показниками або обставинами [2, 4, 7].

В 1998 р. МСА використали 34 країни як національні стандарти, а в 35 країнах вони застосовувалися без значних змін.

Положення про міжнародну аудиторську практику розробляються для надання практичної допомоги аудиторам у застосуванні МСА й не мають чинності стандартів [3].

В ім'я досягнення мети, що стоїть перед аудитором, він зобов'язаний дотримуватися наступних фундаментальних засад етики [1]:

- Чесність (аудитор має бути чесним при виконанні своїх професійних обов'язків);
- Об'єктивність (аудитор повинен бути справедливим і не допускати, щоб забобони, упередженість та інші чинники не впливали на його об'єктивність.);

- Конфіденційність (аудитор не має права без згоди клієнта розголошувати або розкривати інформацію, отриману ним у ході надання професійних послуг, а також використовувати її у своїх цілях.);
- Професійна поведінка (аудитор повинен створювати і підтримувати добру репутацію професії, утримуючись від будь-яких дій, що дискредитують її);
- Професійні норми (аудитори зобов'язані виконувати з належною турботою й увагою інструкції та вказівки клієнта або роботодавця (внутрішній аудитор) у тій мірі, у якій вони не суперечать вимогам чесності, об'єктивності і незалежності) [1, 5,6].

Аудитор має робити послуги згідно з прийнятим Аудиторською палатою України нормативами, а також дотримуватись вимог Закону України "Про аудиторську діяльність" [1, 2, 3].

Висновок. Таким чином, узагальнюючи, можна сказати, що стандарти аудиторської діяльності - це документи, які формулюють єдині вимоги, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту та супутніх йому послуг. Вони призначені для аудиту фінансової звітності, а також супутніх послуг, які проводяться в ході аудиту. А Кодекс професійної етики у будь-якій професії необхідний для забезпечення впевненості громадськості в якості послуг, які надаються представником цієї професії. Це тим більш важливо, що користувач певними видами послуг сам не може оцінити якості цих послуг через їх складність.

Список використаної літератури:

1. Кодекс професійної етики аудитора.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність».
3. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: Видання 2010 року. Частина 1,2. - К.: МФБ, АПУ, 2011. - 1245с.
4. Концептуальна основа контролю аудиторської діяльності в Україні, затверджена рішенням Аудиторської палати України від 27.09.2007р. №182/3.
5. Бугинець Ф.Ф. Аудит: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» ВНЗ - 2-е вид., перероб. та доп. - Житомир: ПП «Рута», 2002. - 672 с.
6. Бычкова С.М., Итыгилова Е.Ю. Международные стандарты аудита: Учеб. Пособие/ Под. ред. С.М. Бычковой. - М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. - 432 с.
7. Дмитренко І. М. Аудит за міжнародними стандартами: [навчально практичний посібник] / І.М. Дмитренко. - Горлівка: ПП «Видавництво ліхтар», 2010. - 268 с.

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Спірідонова І. О., 2 курс
irischka.spiridonova@yandex.ua

Науковий керівник

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:

e-mail: sakhnolyudmila@yandex.ru

В статті висвітлено основні теоретичні засади обліку розрахунків по заробітній платі, а також методика їх аудиторської перевірки.

Постановка проблеми. Актуальність методики проведення аудиторської перевірки розрахунків по заробітній платі полягає в удосконаленні нормативно-правової бази з аудиторської діяльності, в наданні достовірної інформації як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів. Сьогодні на перший план виходить перебудова організації заробітної плати, проведення відповідної реформи з метою поетапного підвищення заробітної плати і створення ефективного мотиваційного механізму, який ґрунтується на поєднанні економічних стимулів і соціальних гарантій. Все це і обумовлює актуальність даної теми.

Аналіз досліджень і публікацій. Вагомий внесок в розробку теоретико-методологічних аспектів проблем обліку оплати праці зробили такі українські вчені, як А.Батура, Д.Богиня, М.Калина, В.Карпенко, М.Кім, Т.Кір'ян, А.Колот, Г.Куліков, В.Лагутін, В.Липов, Л.Лисогір, В.Нижник, В.Новіков, О.Новікова, Н.Павловська, І.Петрова, М.Семикіна, С.Тютюнникова, М.Шаповал, Л.Шевченко та інші, а також російські дослідники Л.Абалкін, Н.Вишневська, Г.Дублянська, В.Куліков, Д.Львов, Р.Капелюшников, А.Соболевська, Р. Яковлев та інші.

Метою статті є більш докладний розгляд теоретичних засад обліку розрахунків по заробітній платі, а також методики аудиторської перевірки розрахунків по заробітній платі.

Основні матеріали дослідження. В умовах ринкового реформування економіки України досить часто змінюється нормативно-правова база з питань трудових ресурсів і їх оплати праці, тому аудитор повинен постійно слідкувати за цими змінами і враховувати їх у ході аудиторської перевірки.

Базовим із питань оплати праці в країні є закон України «Про оплату праці» від 24.03.95р. №108/995-ВР, зі змінами і доповненнями [1].

У плані рахунків для узагальнення інформації про розрахунки з персоналом з оплати передбачений рахунок 66 «Розрахунки з оплати праці», що має два субрахунки:

661 «Розрахунки із заробітної плати»;

662 «Розрахунки з депонентами»;

663 «Розрахунки за іншими виплатами».

Аналітичний облік розрахунків із персоналом ведеться на кожного працівника за видами виплат та утримань.

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 26 «Розрахунки з робітниками» передбачено розподіл виплат на поточні виплати, виплат при звільненні, виплати по закінченні трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу, інші довгострокові виплати. Поточні виплати працівникам включають: заробітну плату за окладами та тарифами, інші нарахування з оплати праці; виплати за невідпрацьований час (щорічні відпустки та інший оплачуваний невідпрацьований час); премії та інші заохочувальні виплати, що підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців по закінченні періоду, у якому працівники виконують відповідну роботу, тощо [4].

Мета аудиту розрахунків з оплати праці — встановити дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій

в обліку; отримання достатніх доказів упевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до діючих принципів та тверджень (якісних аспектів) подання фінансової звітності та оцінка здатності підприємства забезпечувати відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства [5].

Етапи проведення аудиту з розрахунків оплати праці:

- 1) Вивчення організації і ефективності праці та її охорони, з правильного застосування та дотримання умов оплати праці, економічної обґрунтованості норм виробітку тощо.
- 2) Надалі відбувається аудит оформлення первинних документів, який включає: Аудитор повинен впевнитися в наявності на підприємстві колективного договору[2].

Методом вибіркової перевірки аудитор аналізує правильність нарахування заробітної плати та інших виплат працівникам підприємства[8].

Під час перевірки аудитор повинен встановити відповідність аналітичного обліку. При цьому необхідно порівняти залишок, який відображається в балансі по статті "Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці" на 1-е число з даними розрахунково-платіжної або розрахункової відомості, а суму заборгованості по розрахункових відомостях з сумами особових рахунків та з сумами платіжних відомостей, по яких заробітна плата виплачена працівникам[7].

3) Наступним етапом аудиту оплати праці є аудит системи нарахувань оплати праці при якому перевіряють такі документи - накази керівника, таблиці обліку використання робочого часу, розрахунково-платіжні відомості, особові рахунки, таблиці обліку робочого часу, перелік робіт, платіжні відомості, особові картки, акти про шлюб, особові картки, заяви працівників, заяви працівників на виплату допомоги, листки непрацездатності, путівки на санітарно-курортне лікування, рахунки організації, що надають послуги [3].

4) Аудитор повинен перевірити правильність розрахунку сум заробітної плати різним категоріям працівників та правильність віднесення цих сум на відповідні рахунки витрат.

5) Чи виплачена додаткова заробітна плата, премії відпуску тощо. (доплати, надбавки, премії, гарантійні й компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством, Положення про преміювання, наказів, розпоряджень).

6) Застосовуючи арифметичну перевірку аудитор перевіряє чи правильно розрахована середня заробітна плата, допомоги в зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, відпустки, чи вірно перераховані усі податки та збори тощо.

7) Особливу увагу аудитор повинен приділити правильності джерел виплат допомоги по тимчасовій непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві – за перші п'ять днів непрацездатності допомога повинна оплачуватися власником за рахунок коштів підприємства, починаючи з шостого дня непрацездатності до її відновлення – за рахунок Фонду соціального страхування, окрім ситуацій, в яких допомогу виплачують за рахунок Фонду соціального страхування з першого дня (при догляді за хворою дитиною, за хворим членом сім'ї, у зв'язку з карантинном тощо) [6].

Таблиця 1 - Типові порушення обліку та розрахунку заробітної плати

№	Тип порушення	Вплив порушення
1	Відсутність колективного договору	Не врегульовані виробничі та економічні відносини трудового колективу та адміністрації підприємства
2	Залишок на рахунку 65 та 64 за даними обліку не відповідають даним Балансу	Недостовірність даних рядків «Кредиторська заборгованість за соціальним страхуванням» та «Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом»
3	Невірний розрахунок допомоги з тимчасової непрацездатності або допомоги по вагітності та пологам	Викривлення розрахунків ФССТВП, недостовірність рядка «Кредиторська заборгованість за соціальним страхуванням»
4	Невірний розрахунок ПДФО	Недостовірність розрахунку ПДФО та викрив-

Висновки. Перехід України до ринкової економіки на даному періоді супроводжується чималою кількістю негативних явищ, таких як кризовий стан промисловості, відсутність будь-якої підтримки товаровиробників з боку держави.

Оскільки важливою складовою витрат підприємства є витрати на оплату праці, що регулюються великою кількістю законодавчих та нормативних актів, які постійно змінюються, то дослідження організації обліку і аудиту розрахунків з оплати праці є надзвичайно актуальним у світлі економічних умов, в яких працює підприємство.

Під час перевірки розрахунків з оплати праці аудиторю, з одного боку, важливо переконатися в дотриманні підприємством чинного законодавства про оплату праці, відсутності порушень умов оплати праці працівників, а з іншого боку – перевірити правильність здійснених відрахувань податків і зборів із заробітної плати працівників, а також відповідність відображення операцій в бухгалтерському обліку і достовірність їх висвітлення у фінансовій звітності підприємства.

З метою вдосконалення аудиту на підприємстві в цілому, та зокрема по розрахункам з оплати праці, запропонували детальний порядок проведення аудиту.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.95 р. №108/995-ВР, зі змінами і доповненнями;
2. Закон України «Про колективні договори та угоди» від 01.07.93 р. № 3356-ХІІ;
3. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. №504/96-ВР;
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 26 «Виплати працівникам».
5. Закон України «Про аудиторську діяльність в Україні» (із змінами і доповненнями) від 22.04.93. № 3125 - ХІІ.
6. Бугинець, Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бугинець. – 5-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2003. – 726 с. – ISBN 966-264-726-0
7. Ватуля І.Д., Канцедал Н.А. Аудит: практикум. - К.: ЦУЛ, 2007. - 304 с.
8. Деєва Н.М., Дедіков О.І. Аудит. - К.: ЦУЛ, 2007. - 195 с.

УДК 657.6 (477)

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Тюніна Ксенія, 3 курс

Науковий керівник

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: Irina_vt@ukr.net

e-mail: sakhnoLyudmila@yandex.ru

У статті досліджено причини виникнення аудиту в Україні, а також визначено проблеми становлення та розвитку аудиторської діяльності та запропоновано шляхи їх вирішення.

Постановка проблеми. Ситуація, що склалася в Україні, потребує вирішення проблем, які мають місце у професійній діяльності аудиторів, аудиторських фірм і роблять неможливим успішний розвиток аудиту. Аудит – це одна з головних форм фінансового контролю, його основною функцією є достовірність та об'єктивність оцінки звітних та облікових даних про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання на базі взаємної зацікавленості підприємства в особі його акціонерів та держави в особі податкових органів. Дослідження показують, що виникла проблема недостатньої якості аудиторських послуг, їх технічного та програмного забезпечення, недостовірність інформації, що досить негативно впливає на становище підприємств та держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивченні головних проблем та шляхи вдосконалення аудиту зробили у свої наукових працях такі науковці, як Ф.Ф. Бутинець, М.І Бондар, В.І Драч, О.А. Петрик та багато інших.

Мета статті. Основною метою написання статті є дослідження формування аудиту, висвітлення проблем його здійснення та визначення перспектив розвитку.

Виклад основного матеріалу. Аудит є основою нормального функціонування економіки всіх розвинених країн світу. Відповідно до Закону України “Про аудиторську діяльність”, аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень, суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [1].

Причини виникнення і розвитку аудиторської діяльності безпосередньо пов'язані з особливостями ринкової економіки. Прийняття будь-якого управлінського рішення має ґрунтуватися на економічній інформації, яка формується переважно на основі даних бухгалтерського обліку.

Отже, для прийняття зваженого рішення щодо іншого підприємства необхідно мати певні гарантії достовірності і реальності його бухгалтерської інформації. Головною метою аудиторської перевірки є перевірка правильності, законності, повноти і достовірності даних бухгалтерської звітності підприємства.

До об'єктивних чинників, що зумовлюють виникнення аудиту належать:

- складність процесу формування бухгалтерської інформації і неможливість самостійної перевірки правильності облікових даних;
- розподіл прав володіння та управління власністю;
- наявність інформаційного ризику, тобто можливості наявності у звітності випадкових помилок або спотворень через несумлінність тих, хто її склав;
- тісний взаємозв'язок або незбіг інтересів категорій зацікавлених осіб стосовно однієї і тієї самої інформації.

Однією з проблем є недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, що спричиняє нестачу знань та низьку компетенцію аудитора під час виконання своїх завдань. Крім того, такі тенденції призводять до зниження рівня конкурентоспроможності

українських аудиторів, порівняно з іноземними, які пропонують значно ширший перелік послуг [2].

Іншим негативним явищем є брак кваліфікаційних аудиторських кадрів, що призводять до зниження якості аудиторських послуг. Нині аудитор не завжди здійснює якісну аудиторську перевірку та складає достовірний аудиторський висновок [3]. Вирішення питання також потребує проблема сучасного аудитора та довіри до нього. Тобто перед тим, як клієнт вирішить надати інформацію аудиторіві, він повинен бути впевнений, що аудитор збереже її у конфіденційності. Це, звичайно, пов'язано з професіоналізмом аудитора і юридичним захистом його діяльності.

Існує серйозна проблема формування ціни на аудиторські послуги, а саме в частині методики її визначення. Єдиної системи розрахунку вартості послуг аудиторської фірми в Україні не існує, тому аудитори часто використовують власну систему формування ціни.

Однією з проблем здійснення аудиту в Україні є також неврегульовані питання фінансування робіт зі створення адекватної системи аудиту в Україні та страхування аудиторської діяльності.

З узагальнюючого аналізу офіційних звітів аудиторських фірм видно, що деякі з них взагалі не займаються аудитом, а надають тільки консалтингові та інші послуги. В той час як світові тенденції розвитку аудиторських послуг свідчать про скорочення аудиторськими фірмами обсягів консалтингових послуг або виділення з них суб'єктів, що надають консалтингові послуги в окремі структури. Причинами цього є бажання утримати клієнта різноманітністю послуг, що надаються, шукаючи альтернативні джерела доходів. Українські підприємства все частіше хочуть отримувати від української аудиторської фірми комплекс послуг. Такий клієнт для аудитора є вигідним. Однак широта послуг призводить до виникнення загроз незалежності і, як наслідок, до погіршення їх якості [4].

Дослідивши основні проблеми розвитку, пропонуємо такі шляхи вирішення, зокрема:

- страхування відповідальності страхових компаній за неякісно виконаний аудиторський контроль;
- встановлення єдиних цін щодо надання послуг аудиторськими компаніями, що змусить їх звернути увагу на якісне надання послуг, від чого буде залежати попит на їхні послуги;
- розроблення єдиних стандартів функціонування аудиторської діяльності в Україні, в яких безпосередньо слід визначити що належить до сфери аудиторської діяльності, оскільки як було вище зазначено, українські аудиторські фірми займаються і консалтинговими послугами, тобто поєднують декілька видів діяльності.

Отже, як бачимо аудит як вид незалежного фінансового контролю почав розвиватися в Україні порівняно недавно, проте вже має ряд недоліків, а точніше несформованих умов функціонування, оскільки на теперішній час не існує встановлених українських стандартів, щодо його функціонування, а черпання «правил» його розвитку з зарубіжних не є достатньо ефективним, оскільки не враховано ряд відмінностей національної економіки України з іноземними країнами, які використовують цей вид контролю.

Висновок. На шляху становлення, розвитку та функціонування сучасного аудиту в Україні постає багато проблемних питань, що негативно позначаються як на результатах діяльності підприємств, так і на економічній ситуації держави загалом. Комплексне та системне подолання цих недоліків сприятиме підвищенню авторитетності аудитора на міжнародному рівні та забезпечить високу якість аудиторських послуг.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14.10.2014 р. № 1702.
2. М.І. Бондар Аудит в АПК: навч. посібник // КНЕУ, 2003.- 1883 с.
3. В.І. Драч. Наступний крок: забезпечення якості аудиторських послуг // Аудитор України. – 2009. - №5.- 63 с.
4. Миронова Ю. Проблеми розвитку аудиту в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/19-82-1>. – Назва з екрана.

СЕКЦІЯ 3.

РОЗВИТОК ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ АПК

УДК 338.242:338.434(477)

РОЗВИТОК ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Попова І., 4 курс

Науковий керівник

Бритвенко А.С., к.е.н., доцент

e-mail: lovely72355@gmail.com

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті досліджуються основні складові фінансово-кредитної політики держави щодо аграрного сектора економіки, вплив пільгового кредитування та оподаткування на розвиток сільського господарства, визначаються напрямки вдосконалення фінансово-кредитного механізму.

Постановка проблеми. Сільське господарство України за останні роки розвивається достатньо динамічно [1]. Аграрний сектор економіки забезпечує 9,6% валової доданої вартості та 25,5% експорту України. Разом з тим обсяги виробництва сільськогосподарської продукції складає лише 82,6% від рівня 1990 року [3]. Тому нагальною проблемою є забезпечення не тільки сталого розвитку сільськогосподарського виробництва, але й пришвидшення темпів його зростання, чому має сприяти активна фінансова-кредитна політика держави в аграрному секторі економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню теоретичних засад та практичного досвіду функціонування фінансово-кредитного механізму агропромислового комплексу приділяється велика увага з боку таких вітчизняних науковців, як В. М. Алексійчук, О. Є. Гудзь, М. Я. Дем'яненко, І. Г. Кириленко, І. І. Лукінов, П. Т. Саблук та інші. Сучасний стан аграрного виробництва вимагає подальших поглиблених досліджень для визначення оптимального механізму функціонування цього важливого сектора економіки [1].

Метою статті є оцінка фінансово-кредитних важелів підтримки аграрного виробництва та визначення основних напрямів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток сільськогосподарського виробництва відбувається нерівномірно за окремими роками, що відображає не тільки залежність цього сектора економіки від природно-кліматичних умов, але й недоліки інституціонального середовища, основними складовими якого є фінансово-кредитні інститути та державне регулювання економіки. Сільськогосподарські виробники здійснюють діяльність в умовах гострої нестачі як обігових коштів, так й інвестиційних ресурсів. За оцінками експертів, дефіцит поточного агрофінансування в Україні становить 8,7 млрд дол. США [4, с. 108], річний дефіцит коштів для інвестицій в основні засоби – 56,8 млрд грн [5; 10]. Внаслідок фінансової нестабільності аграрного виробництва виникають такі проблеми, як низький рівень ефективності сільськогосподарського виробництва, незначна інвестиційна активність, повільний перехід на інвестиційно-інноваційну модель розвитку, використання застарілих технологій, загрозливе падіння родючості ґрунтів. Отже, не тільки розширене, але й просте відтворення в аграрному секторі економіки можливе за умов використання залучених ресурсів, серед яких основне місце займають кредитні кошти. У системі фінансової підтримки аграрного виробництва значу роль відіграє банківське кредитування, яке забезпечує 25–26% фінансових ресурсів і знаходиться на другому місці після внутрішнього самофінансування, що становить 56–57%, 12% – це особисті заощадження фермерських господарств і 5% дають кошти постачальників ресурсів та переробних підприємств [6]. Сільське господарство є кредитомісткою галуззю і її нормальне функціонування без кредитних ресурсів у сучасних умовах практично неможливе. Це зумовлено специфікою сільського господарства: нестачею вільних фінансових коштів; високою капіталомісткістю і порівняно низькою фондovіддачею; сезонністю виробництва та значною тривалістю виробничого цик-

ду. Розвиток банківського кредитування сільського господарства стримують чимало чинників. Зокрема, високі відсоткові ставки, відсутність ліквідної застави та гарантій повернення кредиту, високий рівень витрат банків із надання послуг, відсутність практики страхування неповернення кредитів. Для стимулювання розвитку банківського кредитування з 2000 року введено систему часткової компенсації ставок за короткостроковими кредитами за рахунок держбюджету. Здешевлення кредитів комерційних банків привело до значного збільшення кредитування аграрного виробництва: у 2000 р. обсяг таких кредитів становив 2,1 млрд грн, у 2003 р. – 7,7 млрд грн, в 2004 р. – 5,2 млрд грн, в 2007 р. – 18 млрд грн, на кінець 2012 р. кредити сільськогосподарським корпораціям становили 36,5 млрд грн, що на 6,9% більше, ніж у 2011 р. Кредитування сільськогосподарських корпорацій у річному обчисленні відбувалося більш швидкими темпами, ніж нефінансових корпорацій у цілому (10,8% та 6,4% відповідно). Однак за строками погашення переважають кредити, надані на строк до 1 року – їх частка в загальному обсязі кредитів, наданих у національній валюті, становить 47,9%, від 1 до 5 років – 43,7%, більше 5 років – 8,4% [7], що не сприяє поліпшенню інвестиційної активності аграрних товаровиробників. Обсяги кредитування у січні-червні 2013 р. збільшилися на 6,5% (до 38,3 млрд грн.) у порівнянні з аналогічним періодом 2012 р. Приріст забезпечено за рахунок кредитів у національній валюті, обсяги яких збільшилися з початку року на 2,7% (до 28,2 млрд грн.), кредитування в іноземній валюті зменшилося на 1,4% – до 10,1 млрд грн [8]. Найбільш активно співпрацюють з аграріями ПАТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Банк «Київська Русь», ПАТ «VAB Банк», ПАТ «Ощадний банк України», «Приватбанк», ПАТ «Укрсоцбанк» (UniCredit Bank). Особливо заважає розвитку кредитування завищена плата за користування банківськими коштами. У порівнянні з іншими країнами в Україні встановлюється вища ставка за кредитами для сільськогосподарських виробників: середньозважена відсоткова ставка у 2009 р. в Україні становила 16,7%, у Росії – 15,31%, в Угорщини – 11,04%, Італії – 4,76%, США – 3,25%, Канаді – 2,4%, Японії – 1,72%, Великій Британії – 0,63% [9]. Високою залишається процентна ставка за кредитами, наданими аграрним підприємствам у 2011 р. – 17,8% у національній валюті та 7,3% – в іноземній. У 2012 році погіршилися умови кредитування аграрного сектора економіки: порівняно з листопадом 2011 р. інтегрована середньозважена процентна ставка зросла на 4,8% – до 22,4% річних у національній валюті та 7,0% – в іноземній. Однак у 2013 р. в національній валюті процентна ставка зменшилася до 14,3%, але в іноземній валюті збільшилася до 7,9% [7; 8].

Висновок. Аграрний сектор економіки потребує значних коштів для модернізації виробництва і підвищення конкурентоспроможності. В Україні створена система фінансово-кредитної підтримки сільськогосподарського товаровиробника, яка потребує подальшого розвитку. Основними проблемами є необхідність удосконалення правового поля для функціонування реального ринку землі, спрямування монетарної політики держави на забезпечення пільгових умов кредитування та суттєвого збільшення обсягів довгострокових кредитів для сільського господарства, створення оптимального механізму оподаткування АПК.

Список використаних джерел:

1. Карпова І.В. Фінансово-кредитні важелі розвитку агропромислового комплексу України / І.В. Карпова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2013. – № 24. – С. 211–213.
2. Статистичний щорічник України за 2011 рік. Державний комітет статистики / за ред. Осауленка О. Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.oseu.edu.ua/docs/StatSchorichnyk%20Ukrainy%202011.pdf>.
3. Про соціально-економічне розвиток України за 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
4. Коваль В. М. Інструменти інвестиційної діяльності аграрних підприємств / В. М. Коваль // Економіка АПК. – 2013. – № 8. – С. 104–109.

5. Безуглий М. Д. Виступ на Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні орієнтири розвитку аграрного сектору економіки України до 2020 року» / М. Д. Безуглий // Економіка АПК. – 2012. – № 10. – С. 7–13.
6. Кредитование аграрного сектора [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.eizvestia.com/tag/apk
7. Статистичний випуск. Кредитування сільськогосподарських корпорацій іншими депозитними корпораціями (банками). Листопад 2012 року [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.bank.gov.ua.
8. Кредитование АПК в Украине за полгода выросло [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.donsnab.com.ua/kompaniya/novosti/rinok/1257.html.
9. Півторак В. С. Банківське кредитування малих аграрних підприємств / В. С. Півторак // Економіка АПК. – 2013. – № 105. – С. 130–135.
10. Постанова Кабінету Міністрів України № 943 від 25.07.2012 «Про затвердження Статуту публічного акціонерного товариства «Державний земельний банк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ АГРОСТРАХУВАННЯ

Назаренко М.А., 4курс

Науковий керівник

Рубцова Н. М., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:nazarenko635@mail.ua

e-mail: Tanusha16.2009@mail.ru

В статті розглянуто досвід іноземних держав у сфері агрострахування, зокрема Канади та США.

Постановка проблеми. Сільське господарство є одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності. Аграрні реформи та становлення ринкових взаємовідносин підсилюють вплив ризиків на аграрний бізнес. В Україні рівень агрострахування залишається невисоким (близько 5%), що типово для східноєвропейських країн, де такі системи тільки починають розвиватися.[2] З метою удосконалення розвитку системи агрострахування в Україні, доречним є вивчення зарубіжного досвіду, з можливістю його використання у вітчизняному аграрному секторі.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню та вивченню проблем агрострахування та особливостей його розвитку в інших країнах багато часу присвятили вітчизняні й зарубіжні вчені-економісти: М. Александрова, В. Базилевич, О. Васюренко, Л. Горбач, О. Гудзь, М. Дем'яненко, В. Загребний, А. Залетов, С. Зоря, С. Навроцький, О. Непочатенко, та ін.

Мета статті. Метою статті є дослідження зарубіжного досвіду страхування ризиків в аграрній сфері з метою удосконалення існуючої в Україні системи агрострахування.

Основні матеріали дослідження: В Україні та Росії кредитування сільгоспвиробників і фінансування великих підприємств і холдингів тісно пов'язане з агрострахуванням. Страхування сільгоспвиробників є обов'язковою умовою для отримання грошових коштів в більшості країн. Однак основною проблемою в цьому виді страхування є відсутність у більшості банків реальних комплексних програм управління ризиками у сфері агрофінансування [1, с 39].

З 2011 року в Росії, Україні та Казахстані почала активно впроваджуватися державна підтримка сільгоспвиробників. Досвід цих країн різний і не завжди успішніший.

Система страхування в кожній країні є унікальною, тому що формується тривалий час і під дією багатьох специфічних факторів. У міжнародній практиці існує дві моделі страхування, яким можна дати умовну назву «американська» та «європейська». Основною характеристикою «американської» моделі є широка участь державної підтримки страхування аграрних ризиків. Центральним елементом державної підтримки є надання субсидії на оплату частини страхової премії, що дозволяє знизити вартість страхування для сільгоспвиробників та, відповідно, забезпечити масовий характер страхування. «Європейську» модель можна охарактеризувати, як приватну. Це означає мінімальне втручання держави, а також те, що сільгоспвиробники купують страховий поліс за його повною ціною. Тому страхові компанії пропонують на ринку тільки ті страхові продукти, які реально можуть бути продані по такій ціні, а це, переважно, продукти страхування від окремих ризиків, тому що мультиризикові продукти були б для фермерів занадто дорогими [2].

Обидві моделі – «американська» та «європейська» – мають свої недоліки. Так, недоліками «американської системи» є високі адміністративні витрати та складність контролювати моральну загрозу того, що наявність страхового захисту знизить мотивацію страхувальника для уникнення чи прогнозування ризику, в результаті чого зростає імовірність понесення збитку. Як наслідок, страхові компанії мають високі показники збитковості при страхуванні аграрних ризиків. Недоліками приватної «європейської» моделі є незахищеність страхувальника та обмежені можливості розвитку країни [3]

За рівнем розвитку сільськогосподарського виробництва США займає лідируючі позиції у світі. Однією з причин стабільності фахівці вважають сприятливу державну політику, спрямовану на підтримку аграріїв, ефективне співробітництво державного та приватного сектору. У США фермери для страхування сільгоспкультур звертаються до незалежних агентів, які працюють від імені приватних страхових компаній. На рис. 1 наведено систему агрострахування в США. У випадку мультиризикового страхування, уряд укладає угоду зі страховиками на продаж, обслуговування та андеррайтинг цього продукту.

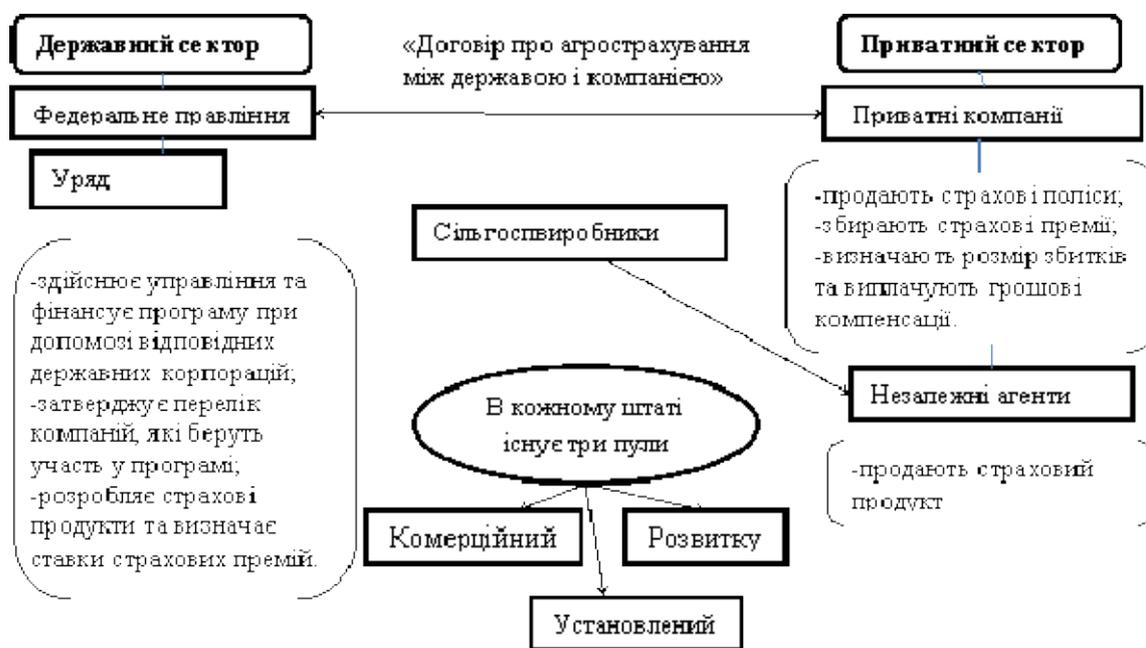

Рис. 1. Система агрострахування в США

У Канаді програма мультиризикового страхування функціонує інакше, де існують погодження між федеральним урядом та кожною провінцією, які продають фермерам страхові продукти через Королівські корпорації (засновані державою комерційні компанії). Провінції управляють страховими програмами самостійно та можуть звертатися за допомогою до федерального правління тільки в крайніх випадках.

Уряд США та Канади активно намагаються захистити виробників агропродукції у своїх країнах. На рис.2 наведено систему агрострахування в Канаді. Раніше допомога надавалася у вигляді прямих виплат після катастрофічних ризикових подій для компенсації загібелі значної частини врожаю фермерам. За попередні 20-25 років уряди усвідомили, що їх фінансові можливості обмежені та інші галузі агросектору також потребують державної підтримки. Тому було створено урядові програми страхування сільськогосподарських культур, які надають пряму фінансову допомогу фермерам, а також допомагають краще розпланувати програму фінансової підтримки всьому аграрному сектору у довгостроковій перспективі.

Висновок. Інтеграція України у сучасний європейський економічний та правовий простір передбачає адаптацію та гармонізацію національного законодавства з нормами й стандартами правової системи Європейського Союзу, що потребує формування розвинутого ринку страхування, сприяння економічній діяльності всіх ринкових суб'єктів, розширення правової бази, застосування методів впливу держави на страховий ринок, що відповідають європейським стандартам [4, с. 1-3; 5, с. 58-67]. Вирішення цих завдань забезпечить прискорення процесу розвитку страхового ринку та покращить економічну ситуацію в державі.

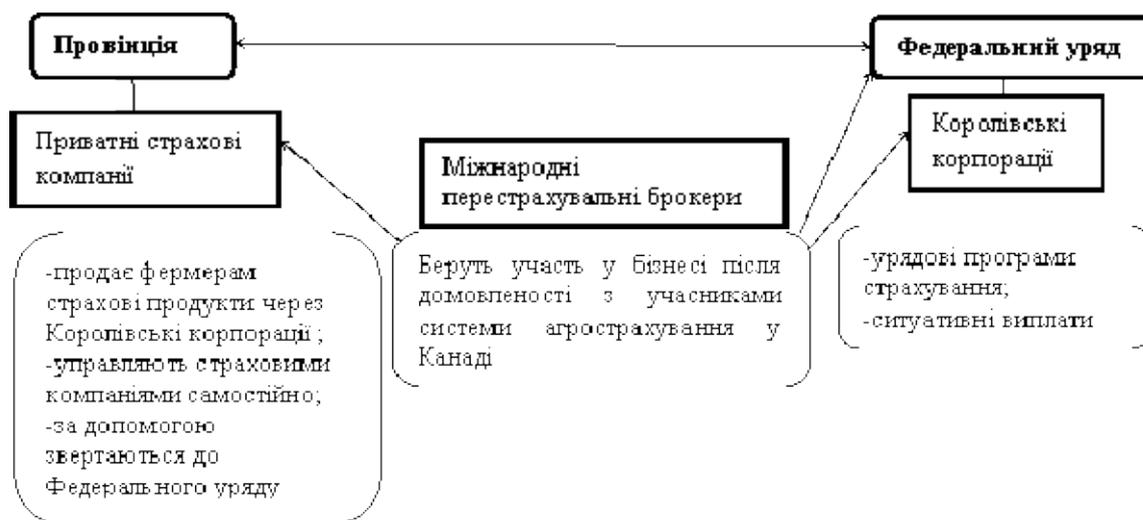

Рис. 2. Система агрострахування в Канаді

Література:

1. Управління ризиками у фінансуванні та кредитуванні агровиробників – ключова тема для фінансового ринку / Ян Шинкаренко, Журнал «Страхова справа», №1(49) 2013 – с. 60.
2. Загребний В. Принципи запровадження та практичний досвід мультиризикового аграрного страхування [Електронний ресурс] / В. Загребний // Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку – Режим доступу: http://ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/010.htm
3. Якубович В. Система страхування аграрних ризиків в Іспанії: висновки для України / В. Якубович, Проєкт «Taxis» в Україні. Режим доступу: <http://www.agroinsurance.com>
4. Євченко Ю.В. Страхування в країнах з ринковою економікою (використання світового досвіду в умовах України): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.05.01 / Ю.В. Євченко; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2000. – 19 с. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-gu.net/inode/38209.html>
5. Зоря С. Оцінка підтримки сільського господарства України в міжнародному порівнянні / С. Зоря // Економіка України. – 2005. – № 10. – С. 58-67.

УДК 336.2

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ В УКРАЇНІ

Генчева К.В., 3 курс

Науковий керівник

Косторной С. В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: kristina.gencheva@mail.ru

e-mail: kostornoy_sergey@mail.ru

Розглянуто податки, збори та платежі, які формують податкове навантаження на заробітну плату в Україні. Охарактеризовано проблеми, що виникають через надмірне податкове навантаження на заробітну плату та можливі напрями реформування.

Постановка проблеми. Сьогодні українське законодавство приділяє значну увагу питанням організації оплати праці. Оплата праці - це об'єктивно необхідний для відтворення робочої сили та ефективного функціонування виробництва обсяг вираженої в грошовій формі основної частини життєвих засобів, що відповідає досягнутому рівневі розвитку продуктивних сил і зростає пропорційно підвищенню ефективності праці працюючих. Це витрата підприємства на відтворення трудових ресурсів на суспільно необхідному рівні. Податкове навантаження на заробітну плату має значний вплив на різні економічні та соціальні процеси в Україні.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичні та практичні питання формування податкової системи та, зокрема податкове навантаження на заробітну плату розглядали в своїх працях наступні вчені Гарасим П. М., Дем'яненко М. Я., Лайко П. А., Осадчий С. О., Сенік В. М. та інші.

Мета статті – охарактеризувати податкове навантаження на заробітну плату та визначити напрями удосконалення податкового законодавства в цій галузі.

Основні матеріали дослідження. Відповідно до статті 1 Закону України «Про оплату праці» [1] заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Проблема надмірного податкового навантаження досить гостро стоїть сьогодні і перед Україною. За різними даними, рівень податкового навантаження в Україні складає «70 % – 80 % отриманого доходу без урахування податкових навантажень на заробітну плату та собівартість продукції».

Для того, щоб на підприємстві виплатити заробітну плату, бухгалтеру необхідно зробити необхідні утримання і нарахування податків і зборів. У цьому зв'язку існує два основних поняття:

✓ **Нарахування на заробітну плату** — це платежі, які здійснює роботодавець. У нашій країні з 2011 року нараховується єдиний соціальний внесок [2]. Він включає в себе повний соціальний пакет, законодавчо передбачений нашою державою. Цей пакет складається з пенсійного страхування (виплата пенсії), страхування на випадок тимчасової втрати працездатності (оплата лікарняних, догляд за дитиною тощо), страхування, пов'язане з виникненням нещасних випадків на виробництві (компенсація повної або часткової втрати працездатності). Його величина залежить від класу професійного ризику, який встановлює Фонд соціального страхування від нещасного випадку на виробництві, за інформацією про підприємство, наданої йому Пенсійним фондом. Існує спеціальна таблиця, в якій передбачено 67 класів професійного ризику, розроблених відповідно до постанови Кабінету Міністрів України за №1423 від 13.09.2000 р., де кожному з класів відповідає певна ставка податку у відсотках. Чим вище ймовірність отримання травми на підприємстві, тим більше ставка, і навпаки. Ставка цього внеску перебуває в межах від 36,76 % для 1 класу до 49,7 % для 67 класу. Якщо на підприємстві працює інвалід, то до його доходів застосовується спеціальна (знижена) ставка

цього податку, в розмірі 8,41 %. Також знижена ставка передбачена для оплати лікарняних листів — 33,2 %.

✓ Утримання із заробітної плати — це податки та платежі, які утримуються з суми доходу яка виплачується працівнику, проте їх перерахування до відповідних бюджетів покладено на плечі роботодавця, який виступає як податковий агент. Таких податків із зарплати в нашій країні утримується три:

- ЄСВ — сума, яку працівник зобов'язаний сплатити до відповідних фондів, розглянути вище, з будь-якого одержуваного на підприємстві доходу. Розмір цього внеску має два значення 3,6 % і 2 % [2]. Перша ставка застосовується до всіх доходів, що виплачуються працівникові на підприємстві, крім лікарняних, а друга, відповідно, тільки до суми оплати лікарняного листа.

- Податок на доходи фізичних осіб — податок, що стягується з доходів фізичних осіб та надходить у бюджети різного рівня. Його основна ставка складає 15 %, а з доходів, що перевищують 10 мінімальних заробітних плат – 20 % (з 2015 року) [3].

- Військовий збір – платіж, поява якого пов'язана з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» №1621-VII від 31.07.2014 року. Порядок нарахування та утримання військового збору схожий з ПДФО, ставка складає 1,5 % [3].

Податкове навантаження на заробітну плату в Україні є найбільшим у Європі. Якщо в Євросоюзі зарплата в середньому обкладається за сумарною ставкою 36,1%, то у нас (ЄСВ+ПДФО) – понад 50%. Тому зараз 80% підприємств платять працівникам зарплату в конвертах. Щомісячні тіньові доплати становлять від 20 до 50 млрд. грн. Це все породжує неконтрольований чорний ринок готівки.

Рівень податкового навантаження на економіку та доходи юридичних і фізичних осіб є важливою характеристикою податкової політики держави, оскільки здійснюючи податкове регулювання економіки, держава шляхом зміни обсягу податкових надходжень, кількості податків, їх видів і ставок, форм і методів оподаткування, застосування податкових пільг може суттєво впливати на процеси розподілу і перерозподілу ВВП між окремими секторами економіки, регіонами, верствами населення і на цій основі забезпечити їх поступальний розвиток та позитивні зрушення у виробничій і соціальній сфері у підвищення життєвого рівня населення.

Висновок. Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що окреслені в даній статті питання зменшення податкового навантаження фізичних осіб шляхом розширення бази оподаткування потребують комплексного вирішення у поєднанні із зменшенням державних витрат. При цьому віднесення доходів платників податків до об'єктів оподаткування повинно передбачати механізми податкового контролю за їх своєчасною та повною сплатою, що дозволить уникнути складностей у податковій системі України та полегшить процес адміністрування податків на такі доходи.

Список використаних джерел:

1. Закону України "Про оплату праці" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 8 липня 2010 року N 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СТРАХОВОГО ПОЛІСУ

Бєлаш І. А., 4 курс

Науковий керівник

Рубцова Н. М., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: irina.belash@ukr.net

e-mail: Tanusha16.2009@mail.ru

В статті розглянута необхідність впровадження електронного страхового полісу, а також переваги та вплив електронної системи на розвиток страхування.

Постановка проблеми. Автоматизація в страхуванні, як і в будь-якій роздрібній сфері, яка має справу з великою кількістю клієнтів – це об'єктивна необхідність. У США і Європі велика частина неопераційних витрат страхової галузі припадає на підтримку і розвиток ІТ-інфраструктури. Українські страховики, на жаль, цим питанням поки не стурбовані. Але, в найближчому майбутньому ця тенденція може змінитися.[2]

Аналіз останніх досліджень. Дослідниками введення електронного страхового полісу та автоматизації у страхуванні виступають: О.Шойхеденко [1] О.Філонюк, О. Машаро, Ю.Гришан, Н. Гудима, С. Бурбель та інші.

Мета статті. Метою є обґрунтування необхідності впровадження електронного страхового полісу у вітчизняну страхову систему.

Основні матеріали дослідження. Останнім часом в Україні ведеться багато розмов про введення «електронного полісу» і про оформлення договорів обов'язкового страхування автоцивільної відповідальності в режимі online. При цьому не всі однаково розуміють, що все це означає і тому іноді, вимовляючи однакові слова, кажуть про різні речі.

«Електронний поліс» – це запис в централізованій базі даних МТСБУ про укладений договір страхування. При цьому наявність і зміст такого запису є необхідною і достатньою умовою для вирішення питання про наявність страхового забезпечення. Природно, оформлення «електронного полісу» відбувається в режимі online. Візуальна форма такого поліса у вигляді набору необхідних відомостей може бути роздрукована на простому аркуші паперу або бути відображена у вигляді файлу, який візуалізується за допомогою переносних електронних пристроїв (ноутбуків, планшетів, смартфонів). «Електронний поліс» в обов'язковому страхуванні автоцивільної відповідальності - це справа майбутнього. Поки такої форми договору обов'язкового страхування немає.[3]

Переваги електронного полісу величезні. В першу чергу це інструмент, який дозволить уникнути будь-яких видів страхового шахрайства на етапі продажу. По-друге, істотна економія на друку, доставки, заповнення, зберігання паперових полісів. По-третє, це унікальний інструмент контролю страховиків-членів МТСБУ.

За допомогою електронного поліса відбувається добра динаміка розвитку обов'язкового страхування відповідальності автовласників. Так, наприклад, у Великобританії тільки продажі ОСЦПВ через Інтернет складають більше 50%.

Однак, вітчизняні страховики за останні кілька років настільки стурбовані своїми проблемами і конкуренцією на ринку, що технологічна складова бізнесу займає далеко не перше місце в їх інтересах. Саме тому вітчизняний страховий ринок на впровадження ІТ-рішень звертає занадто мало уваги. Поряд з цим, є страховики, які розуміють, що за високими технологіями постає майбутнє, але будувати це майбутнє треба вже сьогодні.[2]

Для впровадження електронного поліса потрібне відповідне законодавство. На сьогоднішній день, основним законом, який зможе зробити перший поштовх, у напрямку впровадження в Україні електронного полісу, є Закон України «Про електронну комерцію». Але

прийняття Закону «Про електронну комерцію» не поширюватиметься на діяльність ОСЦПВ. Даний вид страхування регламентований спеціальним законом «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», і зміни доведеться вносити і в нього.

Без законодавчих змін впровадження «електронного полісу» неможливе. Абсолютна більшість страховиків-членів МТСБУ є затятими прихильниками впровадження «електронного полісу». Така форма договору повністю усуває проблеми виготовлення, зберігання, логістики, обліку та інвентаризації бланків, унеможлиблює використання полісів компаній, діяльність яких припинена або припинена, але головне - наближає страхування до споживача, так як страхувальник отримує можливість, не виходячи з дому, без посередників, через Інтернет, від початку до кінця укласти договір страхування.[3]

Висновок. Всі питання впровадження «електронного полісу» повинні бути вирішені на законодавчому рівні та істотно перетворити звичні форми роботи вітчизняних державних органів. Враховуючи, що прогрес не можна зупинити і за «електронними полісами» - майбутнє, страховики, на чолі з МТСБУ, мають ініціювати необхідні законодавчі зміни, а також проводити дії, спрямовані на впровадження таких нововведень.

Список використаних джерел.

1. Шойхеденко О. Автоматизация в страховании и введение электронного полиса – объективная необходимость [Електронний ресурс] / О.Шойхеденко.– Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/14/04/29/4652>
2. Шойхеденко О. Будущее электронного страхования в Украине [Електронний ресурс] / О.Шойхеденко.– Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/15/03/17/4714>
3. Електронний поліс <http://www.iic.kharkov.ua/ua/elektronniy-polis>

УДК 336.225.6:636

ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ

Кучеренко Є., 4 курс

Науковий керівник

Прус Ю.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

E-mail: mariasha01@yandex.ru

Розглянуто порядок планування, складання та затвердження кошторису бюджетної установи на основі нормативних актів ДКУ, КМУ та Бюджетного кодексу

Кошторис бюджетної установи – це основний фінансовий документ, який визначає обсяг, цільове спрямування та поквартальний розподіл бюджетних коштів на утримання установи, здійснення централізованих заходів щодо її господарського та культурного розвитку [15; с.215].

Порядок планування, складання та затвердження кошторису бюджетної установи регулюється такими нормативними актами, як Бюджетний кодекс, "Порядок обслуговування державного бюджету за видатками" (наказ ДКУ № 89 від 25.05.2004 р.), "Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ" (постанова КМУ № 228 від 28.02.2002 р.). Зокрема цими документами визначено такий порядок:

1. Мінфін, Міністерство фінансів Автономної республіки Крим, місцеві фінансові органи доводять до головних розпорядників відомості про граничні обсяги видатків та надання кредитів з бюджету загального фонду на наступний рік, що є підставою для складання проектів кошторисів [2].

2. Головні розпорядники на цій підставі доводять установам граничні обсяги видатків або надання кредитів з бюджету, терміни подання проектів та вказівки щодо їх складання.

3. Проекти індивідуальних кошторисів вивчаються вищими розпорядниками з точки зору їх законності та правильності розрахунків, доцільності запланованих видатків, правильності розподілу видатків за економічною класифікацією або класифікацією кредитування з бюджету, додержання діючих ставок (посадових окладів), норм, цін, лімітів, а також інших показників відповідно до законодавства та складають проекти зведених кошторисів.

4. На основі проектів зведених кошторисів головні розпорядники формують бюджетні запити, які та подають в Міністерство фінансів України, Автономної республіки Крим, місцевим фінансовим органам для включення до проектів відповідних бюджетів.

Таким чином індивідуальний кошторис кожної бюджетної установи є складовою частиною Зведеного кошторису бюджету.

5. У тижневий термін після опублікування закону про державний бюджет України, відповідного рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, головним розпорядникам доводяться лімітні довідки про бюджетні асигнування.

6. Головні розпорядники у двотижневий термін після отримання лімітних довідок повинні подати до Міністерства фінансів, Мінфін АРК, місцевих фінорганів уточнені проекти зведених кошторисів, зведених планів асигнувань, зведених планів надання кредитів, зведених планів спеціальних коштів, а вузи крім того ще і зведені плани використання бюджетних коштів та зведені помісячні плани використання бюджетних коштів для загального і спеціального фонду.

7. Мінфін надсилає Держказначейству для реєстрації, обліку та виконання затверджений розпис державного бюджету.

При цьому Держказначейство на протязі 3-х робочих днів після затвердження розпису доводить до головних розпорядників витяги з його складових частин, які є підставою для затвердження в установленому порядку:

- кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спеціального фонду, планів використання бюджетних коштів і помісячних планів використання бюджетних коштів - усіма розпорядниками;
- планів використання бюджетних коштів - одержувачами.

Список використаних джерел:

1. Михайлов М. Г., Телегунь М. І., Славкова О. П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 384 с.
2. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ (пункт 10 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 р. № 549, від 24.01.2011 р. № 37).

УДК: 336.6

ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Гассан К.М., 3 курс

Науковий керівник

Демченко І.В., к.е.н., ст. викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: gassanket@mail.ru

e-mail: ivanvd@mail.ru

У статті визначено сутність формування прибутку підприємств у ринкових умовах як сукупності технологій. Охарактеризовано механізм управління формуванням прибутку. Досліджено чинники позитивного та негативного впливу на формування чистого прибутку підприємства. Ключові слова: прибуток, доходи, витрати, формування прибутку, валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансові результати від інших видів діяльності, чистий прибуток, технології формування прибутку.

Постановка проблеми .В умовах ринкової економіки формування прибутку підприємства набуває особливого значення, оскільки держава не несе відповідальності за результати його фінансово-господарської діяльності. Особливої гостроти проблематика формування прибутку набуває в умовах невизначеності та глобальної фінансово-економічної кризи. Варіативність можливих критеріїв, підходів, важелів, інструментів, врахування широкого спектру чинників впливу, методології, спричиняють суттєві та принципові відмінності у формуванні прибутку підприємств. Насамперед, це пов'язано з наявністю різних підходів до тлумачення сутності формування прибутку. З огляду на зазначене, актуальним постає необхідність поглиблення наукового дослідження процесу формування прибутку підприємств в умовах ринкової економіки як сукупності технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій .Проблематикою формування прибутку, зокрема її теоретичними аспектами, займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці як І. А. Акодів, А. В. Бугай, В. З. Бугай, О. О. Гетьман, Г. Г. Кірейцев, Т. А. Краєва, О. О. Ланда, П. М. Марич, С. М. Онисько, Г. Б. Поляк, А. Г. Семенов, Г. А. Семенов, Т. О. Скрипко, В. М. Шаповал, Л. І. Шваб, В. М. Шелудько. Проте залишаються дискусійними та такими, що не мають єдиного бачення підходи щодо визначення сутності та механізму формування прибутку підприємств в умовах ринкової економіки з позиції виокремлення технологій формування.

Мета і завдання дослідження. Метою цієї статті є дослідження діючих підходів, визначення сутності та характеристика процесу формування прибутку підприємств у ринковій економіці як сукупності технологій.

Виклад основного матеріалу. В умовах ринкової економіки, зокрема в умовах невизначеності, актуалізується проблематика формування прибутку з позиції виокремлення нових підходів щодо бачення цього процесу. Окреслення нових стратегічних бачень щодо формування прибутку підприємств у ринковій економіці можливе на основі дослідження наявних підходів щодо окресленої проблематики. Так, процес формування прибутку С. М. Онисько та П. М. Марич розглядають як отримання певного фінансового результату суб'єкта підприємницької діяльності, який здійснює виробничу, комерційну, науково-дослідницьку та іншу діяльність [4, с.103]. Гетьман О. О. та Шаповал В. М. стверджують, що підприємство отримує прибуток після того, як втілена у створеному продукті вартість буде реалізована і набуває грошової форми [2, с. 457].

Л. І. Шваб, розглядаючи прибуток як узагальнюючий фінансовий показник діяльності підприємства, стверджує, що він визначається як частина виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на його виробничу й комерційну діяльність [10, с.483]. Вітчизняні дослідники в галузі менеджменту, Т. О. Скрипко та О. О. Ланда, вказуючи на доцільність розмежування понять ефективності та ефекту, – ефект розглядають як абсолютний показник у

натуральному або вартісному вираженні (сума прибутку, обсяг виробництва і продажу тощо) [6, с. 126].

В. М. Шелудько, розглядаючи прибуток як основний фінансовий результат діяльності підприємства, а отримання прибутку як мету створення будь-якого підприємства, процес формування та максимізації прибутку визнає одним із завдань фінансового менеджера, стабільне зростання прибутку – результатом ефективного управління фінансами господарюючого суб'єкта в цілому [11, с. 113]. Г. Г. Кірейцев акцентує увагу на тому, що фінансовий менеджер має орієнтуватися на досягнення високого або постійно зростаючого прибутку від реалізації. Одержання бажаного результату залежить від трьох складових – витрат на виробництво і реалізацію продукції, планової ціни одиниці продукції і обсягу реалізації [9, с.151]. Г. А. Семенов, В. З. Бугай, А. Г. Семенов, А. В. Бугай розглядають управління формуванням прибутку як об'єкт управління прибутком, під яким розуміють сукупність фінансових відносин, які виникають в процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання щодо перетворення доходів від зазначених видів діяльності в прибуток підприємства [5, с. 97, 98].

Наведені вище положення не розкривають сутності формування прибутку та його значення. Концептуалізація сутності формування прибутку підприємств, на нашу думку, має ґрунтуватись на визначенні ролі та місця прибутку в економіці ринкового типу. Про зміну векторів у формуванні прибутку підприємств, його місця та ролі, свідчить механізм управління формуванням прибутку, який в свою чергу засвідчує діаметрально протилежну спрямованість векторів механізму управління формуванням прибутку підприємств з переходом від командно-адміністративної до ринкової економіки. Поряд з перевагою планової соціалістичної економіки щодо п'ятирічного планування та директивного визначення, в тому числі і обсягу прибутку, формування прибутку здійснювалось „зверху-вниз”, було зорієнтовано на обов'язкове виконання планових завдань та стимулювання за їхнє перевиконання. Здійснення ринкових перетворень в Україні обумовили радикальну зміну механізму управління формуванням прибутку. Первинною ланкою в ієрархії рівнів механізму управління формуванням прибутку стало підприємство, яке отримало право самостійного визначення пріоритетів і напрямів своєї діяльності, формування його фінансових результатів. Фінансові результати діяльності підприємств визначали очікувані та фактично отримані фінансові результати території (ринку), відомства, галузі та країни в цілому.

Введення в Україні у 2000 р. національних стандартів бухгалтерського обліку зумовило нові підходи у сприйнятті процесу формування прибутку підприємств. Зазначимо, що формування прибутку залежить від послідовності та сукупності чинників позитивного та негативного впливу, що представлено на рисунку 2. Валовий прибуток є вихідною ланкою для визначення операційного прибутку, його розподіл забезпечує реалізацію функції економічної цінності, задовольняючи інтереси держави, трудового колективу та частково інтереси співвласників, та дає можливість визначити абсолютне значення фінансового результату від операційної діяльності. Метою подальшого розподілу операційного прибутку є задоволення інтересів співвласників, що теж забезпечує реалізацію функції економічної цінності прибутку та дає можливість визначити фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування.

Чистий прибуток підприємства в повному обсязі залишається в розпорядженні власника (співвласників) підприємства. На цьому етапі, поряд з реалізацією функції економічної цінності прибутку, забезпечується формування стратегічного бачення адміністрацією підприємства перспектив його розвитку. Це залежатиме від того, як буде здійснено розподіл чистого прибутку: що використається на розвиток, що на споживання, що на капіталізацію, що на виплату дивідендів і т. ін. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що на явність різних підходів та тлумачень формування прибутку породжують відсутність єдиного визначення його сутності. На нашу думку, формування прибутку – це безперервний процес, який включає в себе комплекс дій щодо забезпечення ув'язки (узгодження) доходів і витрат підприємства з метою отримання та максимізації їх позитивного сальдо.

Позитивний результат алгебраїчної суми доходів та витрат в умовах ринкової економіки може бути отриманий з використанням певних технологій, тобто методів, прийомів, операцій та процедур, які забезпечують підприємству отримання перевищення доходів над витратами (прогнозованими, очікуваними, фактичними). Виробничі технології є поєднанням засобів праці (необоротних активів), предметів праці (оборотних активів) та безпосередньо праці (персонал), які, взаємодіючи, створюють предмети споживання (засоби задоволення інтересів). Фінансово-економічні технології спрямовані на забезпечення своєчасного достатнього фінансування діяльності підприємства, визначення ринків збуту та цінової політики, застосування економіко-математичних методів та прийомів, щодо визначення ефективності та обґрунтування можливих напрямів оптимізації та максимізації прибутку підприємства. Інформаційно-правові технології орієнтовані на поєднання законодавчо-нормативних актів (зовнішніх та внутрішніх що до підприємства) та фінансової звітності, які в сукупності забезпечують можливість регулювання як на загальнодержавному, так і на рівні підприємства, процесу формування прибутку. Управлінські технології включають сукупність операцій щодо поділу функцій керованої та керуючої підсистем. Метою застосування управлінських технологій у формуванні прибутку підприємства має стати забезпечення достатку власників та працівників підприємства в поточному та його максимізація в майбутньому періоді.

Висновки. Варто зазначити, що формування прибутку підприємств в умовах ринкової економіки доцільно розглядати як безперервний процес, який складається з сукупності певних технологій. З метою всебічного дослідження та можливості вдосконалення процесу формування прибутку в умовах невизначеності необхідним постає виокремлення таких технологій, як виробничі, фінансово-економічні, інформаційно-правові та управлінські.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 "Звіт про фінансові результати", затверджений наказом МФУ від 31.03.1999 р. № 87 і зареєстровано Міністерством юстиції України 21 червня 1999р., № 391/3690 (із змінами та доповненнями). – К., 1999.
2. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: На вчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ, Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
3. Мочерний С. В., Мочерна Я. С. Політична економія: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 684 с.
4. Онисько С. М., Марич П. М. Фінанси підприємств: Підручник для студентів вищих закладів освіти. – 2-ге видання, виправлене і доповнене. – Львів: „Магнолія Плюс”, 2006. – 367 с.
5. Семенов Г. А., Бугай В. З., Семенов А. Г., Бугай А. В. Фінансо в планування і управління на підприємствах. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
6. Скрипко Т. О., Ланда О. О. Менеджмент. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.
7. Фінансовий менеджмент: Учебник для вузов / Г. Б. Поляк, И. А. Акодис, Т. А. Краева и др.; Под. ред. проф. Г. Б. Поляка. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 518 с.
8. Фінансова діяльність підприємства: [підручник] / О. М. Бан дурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов, К. Я. Петрова. – Либідь, 1998. – 312 с.
9. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник: / За ред. проф. Г. Г. Кірейцева. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 496 с.
10. Шваб Л. І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 4-е вид. – К.: Каравелла, 2007. – 584 с.
11. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2006. – 439 С.

УДК 336.6

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Йолшин С., 3 курс

e-mail: Latios1994@gmail.com

Науковий керівник:

Демченко І.В., к.е.н., ст. викладач

e-mail: Ivanvd@mail.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

У статті розглянуто сутність оцінки фінансового стану підприємства та необхідність проведення аналізу фінансового стану підприємства, розкрита їх характеристика. Надано комплексне визначення досліджуваної категорії.

Постановка проблеми. В умовах посилення внутрішньої та зовнішньої конкуренції на ринку вітчизняні підприємства досить часто за рахунок непродуманої фінансово-господарської політики та переважно короткострокового управління втрачають свої позиції, опиняються на межі банкрутства. Тобто, пристосовуючись до нових умов господарювання, підприємства стикаються зі значними фінансовими труднощами в зв'язку з неправильним перерозподілом коштів і джерел їхнього утворення. У зв'язку з цим постає питання про створення єдиної методики оцінки та аналізу їх фінансового стану як основи подальшого ефективного функціонування.

Аналіз останніх досліджень. Проблемі управління фінансовим станом підприємств та ефективності його оцінки присвячено багато публікацій, серед яких варто виділити праці Г.І. Кіндрацької, М.С. Білик, А.Г. Загородного, П.Я. Поповича, Г.І. Андрєєва та багатьох інших.

Метою статті є систематизація інформації про основні проблеми, які виникають в процесі аналізу фінансового стану вітчизняних підприємств, а також визначенні основних напрямів їх вирішення.

Основні матеріали дослідження. Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансової діяльності. На фінансовий стан підприємства позитивно впливають безперервний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Основними завданнями фінансового аналізу на підприємстві є:

1. дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства, ефективності використання майна підприємства;
2. об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості підприємства;
3. оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;
4. аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
5. довгострокове й короткострокове прогнозування стійкості фінансового становища;
6. визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Кожне підприємство самостійно обирає методику аналізу фінансового стану, адже якісне методичне забезпечення аналізу фінансового стану необхідно підприємствам для ефективного управління ними, для одержання максимально можливих прибутків, прискорення товарообігу, залучення інвесторів та кредиторів, висококваліфікованих робітників, надійних постачальників. Всього можна виділити 8 груп показників фінансового стану підприємств: фінансової структури балансу; ліквідності та платоспроможності; фінансової стійкості;

ті; ділової активності (оборотності); рентабельності; левериджу; грошових потоків; доходів і затрат підприємства.

Залежно від методики дослідження оціночних показників виділяють такі методичні підходи: динамічний (ретроспективний) аналіз показників, який передбачає їх вивчення в динаміці; порівняльний – зіставлення фактично досягнутого значення показника із середньогалузевим або середнім по групі аналогічних підприємств; еталонний – порівняння фактично досягнутого значення показника з еталоном (стандартом), який визначено як допустима межа його зміни [3].

Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження і ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану [4].

Одна з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства – це забезпечення стабільності його діяльності в майбутньому. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, його залежністю від кредиторів та інвесторів.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є виявлення проблем його функціонування, розробка і реалізація заходів, направлених на швидке відновлення платоспроможності, та достатнього рівня фінансової стійкості, а також встановлення можливості підприємства продовжувати свою господарську діяльність, яка забезпечить прибутковість та зростання виробничого потенціалу [2].

Ще одним негативним моментом здійснення аналізу показників фінансового стану дослідники визначають нерозвиненість фондового ринку, де б обертались акції акціонерних підприємств, і по яким можна було б судити про положення емітентів, їх фінансовий стан та розвиток. Крім того, нестабільність законодавчої бази (фінансового, податкового права) також ускладнює проведення аналізу фінансового стану підприємства [1].

Висновок. Отже, задовільний фінансовий стан є найважливішою характеристикою діяльності підприємства, яка відображає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, оцінює якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів за фінансовими та іншими відносинами.

Після розгляду оцінки фінансового стану підприємства слід зазначити, що вона є необхідною умовою для нормального функціонування підприємства. Оцінка є необхідною передумовою для ведення діяльності підприємства усіх форм власності, а також є необхідною для основних користувачів, яких цікавить фінансово-господарська діяльність вітчизняних та зарубіжних підприємств.

Список використаних джерел.

1. Деркач О.В. Проблеми аналізу фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] / О.В. Деркач, 2013. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1982>
2. Балаклицька М.О. Оцінка фінансового стану підприємства: сутність та необхідність [Електронний ресурс] / М.О. Балаклицька. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Economics/10_111415.doc.htm
3. Стрілець О.М. Основи аналізу фінансового стану підприємства: основні методики та вдосконалення механізму оцінки [Електронний ресурс] / О.М. Стрілець. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/7_83815.doc.htm
4. Мосьондз О.Б. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність [Електронний ресурс] / О.Б. Мосьондз, 2012. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1016>

УДК 336.64

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ФАКТОРИНГ»

Кондратюк О., 3 курс
aleksandra.kondratuk@mail.ru

e-mail:

Науковий керівник

Демченко І. В., к.е.н., ст. викладач

e-mail: ivanvd@mail.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

Визначено проблему наявності дебіторської заборгованості підприємств України. Приведено порівняльну характеристику факторингу, кредиту і овердрафту. Розглянуто різні підходи до визначення поняття «факторинг», розкрито сутність факторингу.

Постановка проблеми. Недостатність фінансових ресурсів – одна з найважливіших проблем функціонування підприємств в Україні та навіть поза її межами. Головною причиною цього є низька платоспроможність, тому що дебітори не в змозі своєчасно та повністю розраховуватися зі своїми зобов'язаннями, що і призводить до регулярного зростання дебіторської заборгованості підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Значний вклад у дослідження історії виникнення факторингу, розкриття його сутності та особливості використання як інструмента управління дебіторською заборгованістю внесли такі вчені: І.А. Бланк, О.Є. Федорченко Ю.С. Скакальський, А.М. Мороз, Т.Е. Беялов, , Ю.М. Лисенко, В.В. Смачило, Л.В. Руденко та інші.

Метою статті є дослідження сутності факторингу, розкриття поняття «факторинг».

Основні матеріали дослідження. Сьогодні гнучким та перспективним інструментом в розрахунково-платіжних відносинах підприємств виступають факторингові операції. Вони допомагають прискорювати оборотність засобів, збільшувати доходи, а найголовніше – дозволяють постачальнику мінімізувати всі комерційні ризики. Одним з виходів також може стати банківське кредитування, але для багатьох компаній нашої країни воно є недоступним через високі вимоги банків до фінансового стану позичальника та необхідності надання застави. Отже, використання підприємствами факторингу сьогодні є актуальним методом управління дебіторською заборгованістю, тому що він найкраще пристосований до сучасних процесів розвитку економіки України.

Факторинг – це операція, що поєднує в собі кредитування клієнта з метою формування у нього обігового капіталу, а також ряд посередницько-комісійних послуг [1]. Факторингові послуги, насамперед, призначені для поповнення оборотних коштів підприємства, це означає, що надходження грошових коштів відбувається відразу після відвантаження товарів або послуг, без очікування закінчення терміну відстрочки платежу. Факторинг характеризує фінансові відносини, що виникають між контрагентами в процесі реалізації товарів і послуг на умовах комерційного кредиту (рис.1).

Рис.1 Потреби доцільності використання факторингу

Тобто за допомогою факторингу дебіторська заборгованість підприємства миттєво перетворюється на грошові кошти. Отже, підприємство має можливість спрямувати дебіторську заборгованість у подальший розвиток свого бізнесу без оформлення кредиту. Факторинг відносять до кредитних операцій банку, але від класичного банківського кредиту його відрізняє ряд специфічних особливостей. Дуже важливо підприємству під час прийняття рішення про застосування такого методу управління дебіторською заборгованістю як факторинг – чітко розуміти відмінності факторингу від широко розповсюджених фінансових інструментів. Порівняльна характеристика факторингу, кредиту і овердрафту, як ще одного різновиду банківського кредитування, наведено у табл.1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика факторингу, кредиту і овердрафту

Факторинг	Кредит	Овердрафт
надається на строк фактичної відстрочки платежу	надається на конкретний, обумовлений в угоді термін	
виплачується в день поставки товару	виплачується в день, обумовлений кредитним договором	
надається без застави	надається під заставу	
погашається коштами, що виплачуються дебіторами клієнту	повертається банку позичальником	
не обмежений конкретними сумами	видається на обумовлену в угоді суму	
виплачується автоматично при пред'явленні накладної та рахунку-фактури	потребує оформлення значної кількості документів	
супроводжується управлінням дебіторською заборгованістю клієнта	додаткові послуги клієнту банком не надаються	

Отже, в результаті проведення факторингових операцій покупець отримує більше переваг, ніж від проведення кредитних, а саме: акумулювання грошових потоків, відсутність застави, можливість збільшення купівельної спроможності та відтермінування платежу на необхідний строк. Також мають місце і недоліки, що стримують розвиток факторингу в Україні. По-перше, це неготовність більшості банків до прогресивного розвитку факторингового обслуговування. Головна складність полягає у недопрацьованій законодавчо-регулятивній базі. По-друге, це неготовність переважної частини банків країни до середньострокових інвестицій у нову для них галузь діяльності. Крім того, необхідно стимулювати, розвивати та розширювати можливості для факторингу, щоб вітчизняні банки могли успішно конкурувати з іноземними представниками [2, с. 8].

Статистика стверджує, що факторингове фінансування за темпами зростання посідає лідируюче становище у світовій економіці серед найпрогресивніших фінансових технологій. Якщо на початку 1990-х років оборот світового факторингового ринку не перевищував 100 млрд дол., то нині він становить 700 млрд. дол. [2, с. 6]. У сукупності проблем, пов'язаних з факторингом, слід відзначити відсутність однозначного трактування факторингу. У нашій країні проведення факторингових операцій регламентується такими нормативними документами:

1. Цивільним кодексом України: «За договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується | Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук передати грошові кошти в

розпорядження другої сторони (клієнта) за плату, а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника)» [3].

2. Законом України «Про банки і банківську діяльність»: «Придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, приймаючи на себе ризик виконання таких вимог та прийом платежів (факторинг)» [4].

3. Законом України «Про податок на додану вартість»: «Факторинг – операція з переуступки першим кредитором прав вимоги боргу третьої особи другому кредитору з попередньою або наступною компенсацією вартості такого боргу першому кредитору» [5].

4. Господарським кодексом України: «Придбання банком права вимоги у грошовій формі з поставки товарів або надання послуг з прийняттям ризику виконання такої вимоги та прийом платежів (факторинг) є банківською операцією, що здійснюється на комісійних засадах на договірній основі» [6].

Висновок. В результаті дослідження, найоптимальнішим поняттям на нашу думку є таке: факторинг – унікальний фінансовий інструмент, який може ефективно вирішувати велику кількість завдань та проблем, що стоять перед підприємством, у тому числі: економічні, фінансові, маркетингові. Отже, для подальшого розвитку факторингу на вітчизняному ринку по-перше, необхідне прийняття чітких заходів законодавчо-нормативного характеру для впорядкованого використання факторингових операцій підприємствами України. Тому що це дозволить підприємствам впевнено відчувати себе в економічній сфері, позбавить їх від кризових явищ, та сприятиме збільшенню прибутків. Порівняльна характеристика факторингу, кредиту і овердрафту свідчить лише про переваги факторингу над іншими операціями. Саме тому використання підприємствами факторингу на сьогодні є перспективним методом управління дебіторською заборгованістю, тому що він найкраще пристосований до сучасних процесів розвитку економіки України.

Список використаних джерел

1. Кіндратська Л. М. Бухгалтерський облік в банках України : підручник [Електронний ресурс] / Л. М. Кіндратська. – Режим доступу: <http://ukrkniga.org.ua>.
2. Шашникова П. В. Правове регулювання факторингу / П. В. Шашникова // Банківське право. – 2012. – № 2. – С. 6–8.
3. Цивільний Кодекс України // ВР України від 16.01.2003 р. № 435-IV, ст. 1077 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» // ВР України від 07.12.2000 р. № 2121-III ст. 47 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про податок на додану вартість» // ВР України від 03.04.1997 № 168/97-ВР ст.1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Господарський Кодекс України // ВР України від 16.01.2003 р. № 436-IV – ст. 350 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Балабанов І.Т. Банки й банківська справа. – СПб.: Пітер, 2000. – 256 с.
8. Басюк Т.П. Реструктуризація дебіторської заборгованості підприємства // Фінанси України. – 2004. – № 12. – С. 115–123.
9. Беялов Т.Е. Аналіз форм і методів управління дебіторською заборгованістю у складі оперативних фінансових активів корпорації /Т.Е. Беялов// Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 9 (51). – С. 30–36.
10. Бланк І. О. Основи фінансового менеджменту/ І. О. Бланк. – В 2 т. 3-е изд. Т.1. – К.: Ніка- Центр, 2007. – 624 с.

УДК: 336.64

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ

Панасюк Ю.О., 4 курс

Науковий керівник

Демченко І.В., к.е.н., ст. викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: yuliya.panasjuk@bk.ru

e-mail: ivanvd@mail.ru

У даній статті розглянуто порядок формування фінансових результатів діяльності підприємств на території України. Проаналізовано економічне значення прибутку та особливості його впливу на діяльність підприємств. Розкрито етапи дослідження показників прибутку. Визначено сутність, роль та особливості процесу формування фінансових результатів як елементу загальної системи управління підприємством та його основні цілі.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. На сьогодні проблеми формування фінансових результатів набувають актуальності і це обумовлює необхідність поглибленого вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду, пошуку напрямків удосконалення обліку та посилення контролю за повнотою отримання доходів, економією витрат та формуванням прибутку (збитку). Вона торкається таких життєво важливих для будь-якого підприємства аспектів, як вільна орієнтація у фінансовому житті суб'єкта господарської діяльності, що дає можливість планувати подальший розвиток, визначати поточне положення справ, ідентифікувати причини виникнення тієї чи іншої ситуації.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблема формування фінансових результатів підприємств посідає провідне місце серед сучасних досліджень вчених-економістів. Вагомий внесок у дослідження питань формування фінансових результатів зробили такі відомі вітчизняні науковці і практики, як П.П. Борщевський, Ф.Ф. Бутинець, М.І. Ковальчук, Г.Г. Кірейцев, Л.А. Лахтіонова, Є.В. Мних, Л.В. Нападівська, В.К. Савчук, М.Г. Чумаченко, В.В. Сопко та ін. Цілі статті.

Основним завданням статті є формування фінансових результатів сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є збиток або прибуток. Прибуток утворюється в результаті продажу (реалізації) готової продукції (товарів, послуг). Крім того, підприємство може продавати (реалізовувати) інші матеріальні цінності і послуги допоміжних виробництв та господарств, а також мати доходи і збитки, що збільшують або зменшують розмір прибутку від інвестиційної діяльності. Зважаючи на економічну кризу, проблема формування фінансових результатів у обліково-аналітичній системі підприємств набуває все більшого значення, оскільки впливає на прибуток, який отримують суб'єкти господарювання. Прибуток є однією з найскладніших категорій, якими оперує ринкова економіка, і вважається головною рушійною силою її розвитку. Він створює фінансову базу для самофінансування, розширення виробництва, рішення проблем соціальних та матеріальних благ трудових колективів. Збитки – перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійснені ці витрати. Показники прибутку є важливі для оцінки виробничої та фінансової діяльності підприємства, вся діяльність підприємства спрямована на його утворення. Він є джерелом сплати податків. Отже, прибуток – це найважливіша фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва, і зрештою свідчить про якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Під час аналізу показників прибутку виділяють наступні етапи дослідження. На першому етапі дають оцінку виконання плану з прибутку в цілому по підприємству та в розрізі окремих видів діяльності.

Зокрема виділяють прибутковість окремих структурних підрозділів, інвестиційних проектів, договорів. В умовах аграрного виробництва – прибутковість окремих культур чи продукції. На другому етапі проводять порівняльний аналіз прибутку цього підприємства з середньогалузевими значеннями та показниками прибутковості підприємств конкурентів. На третьому етапі виконують факторний аналіз прибутку за видами діяльності (важливе значення має факторний аналіз різних видів фінансового результату за допомогою адитивних моделей), дають оцінку внутрішніх і зовнішніх резервів. На четвертому етапі проводять аналіз розподілу і використання чистого прибутку. Одночасно прибуток впливає на зміцнення фінансового стану підприємства інтенсифікацію виробництва за будь-якої форми власності. Він є не лише джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а й джерелом формування бюджетних ресурсів держави. Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства складає різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво й реалізацію продукції. Для прикладу розглянемо стан економічної ефективності сільськогосподарського виробництва в ДПДГ “Ізвестія” в таблиці 1.

Таблиця 1 - Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва в ДПДГ “Ізвестія”

Показники	2009р	2010р	2011р	2012р	2013р	2013 в % до 2009р.
Вартість валової продукції, всього, тис. грн. в тому числі:	17351	16529	30839	16894	18692	107,7
- на 1га сільськогосподарських угідь, грн.	2,6	2,5	4,7	2,5	2,8	107,7
- на одного середньорічного працівника, грн.	13943	10688	10163	14221	18138	130,1
- на 100грн виробничих витрат, грн.	280	238	201	103	135	48,2
- на 100 грн основних виробничих фондів, грн.	137,7	126,3	229	185	325	236
Прибуток, всього, грн. в тому числі:	13826	11606	23801	13278	14358	103,8
- на 1га сільськогосподарських угідь, грн.	2,8	2,3	5,5	3,1	3,4	121,4
- на одного середньорічного працівника, грн.	97,4	73,5	170	78,6	93,8	96,3
Рівень рентабельності, %	136,6	129,6	122,4	94,7	119,4	-

Аналізуючи показники фінансових результатів, оцінюють якість прибутку. Якість прибутку – поняття комплексне і деякою мірою абстрактне. Методика оцінки в кількісному плані не є чітко вираженою і включає ряд критеріїв, які можуть бути визначені експертним шляхом, тобто в суб’єктивному порядку. При аналізі беруться до уваги такі критерії: - стабільна позитивна динаміка прибутку фірми; - стабільність співвідношення структури фінансового результату до оподаткування; - частка прибутку від основної операційної діяльності у заробленому прибутку; - наявність або відсутність негативних факторів формування валового прибутку; - динаміка показників котирування цінних паперів цього підприємства на фондовому ринку; - ділова репутація керівництва фірми та прогнози щодо кадрових змін у її керівному складі. Значне поширення та різноманітність відносних показників (коефіцієнтів) зумовлюється наступними їх перевагами [3]: - стандартністю подання вихідної інформації (форми фінансової звітності), що дозволяє проводити їх розрахунок в умовах будь-якого підприємства; - можливістю мінімізувати вплив інфляційного чинника; - можливістю порівняння показників у часі та просторі; - простотою проведення розрахунків із застосуванням різноманітних комп’ютерних програм.

Тлумачення сутності фінансових результатів вітчизняними вченими є близькими до визначення, наведеного у П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати». Так, наприклад, Ф.Ф. Бутинець трактує поняття «фінансові результати» як прибуток або збиток, який отриманий господарюючим суб’єктом внаслідок своєї діяльності [3]. Під видом діяльності, розуміють сукупність подібних за економічним змістом господарських операцій. Розрізняють наступні види

діяльності: - операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Основна діяльність визначається згідно з П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» як операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу; - інвестиційна діяльність – це придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів; - фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства; - надзвичайна подія – це подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді. Визначення фінансового результату полягає у визначенні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. З цією метою в бухгалтерському обліку передбачається послідовне зіставлення доходів та витрат.

У формуванні фінансових результатів під час поточного управління виділяють такі обов'язкові етапи, як: - визначення необхідного розміру з урахуванням цілей підприємства; - аналіз поточного стану та виявлення найістотніших зовнішніх і внутрішніх факторів, що вплинули на їх зміни; - розрахунок планових або прогнозних величин фінансових результатів, що найповніше відповідає цільовим настановам; - розроблення конкретних заходів задля досягнення запланованих значень; - моніторинг усіх вищеперерахованих етапів та внесення корективів у ході реалізації намічених заходів [4]. Якщо підприємство в цілому націлено на високі темпи розвитку, ріст обсягу продажів, завоювання частки ринку, максимізацію прибутку, то метою формування фінансових результатів є високі темпи їх росту. Якщо підприємство стабілізує свою діяльність, задовольняючись мінімальним рівнем рентабельності або просто беззбитковою діяльністю, то 4 управління фінансовими результатами повинне бути сконцентровано на забезпеченні такої їх суми, що забезпечує поточну платоспроможність [7].

Висновки. Отже, система обліку фінансових результатів є необхідною та важливою частиною функціонування підприємств. Формування фінансових результатів визначається широким колом факторів, які віддзеркалюють усі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємств. При цьому недоцільно і неможливо поділяти ці фактори на основні та другорядні. Кожен з них може як забезпечити високий рівень прибутку, так і спричинити істотні збитки. Дослідження питань щодо формування та обліку фінансових результатів діяльності є досить актуальними і багато в чому їх вирішення вплине на зміцнення економічного стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика навч. посіб. / Олена Яківна Базилінська. – 2-ге вид. . – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 398с.
2. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: навч. посіб. / Франц Францович Бутинець. – Житомир: Рута, 2003. – 680с.
4. Власова Н. О. Ефективність формування фінансових результатів роздрібної торгівлі: монографія / Н. Власова, І. Мелушова. – Харків: Харківський державний університет харчування та торгівлі, 2008. – 259 с.
5. Литвин Б. М. Економіко - аналітична діяльність в організації / Б. М. Литвин. – К. : Хай – Тек Прес, 2008. – 352 с.
6. Опарін В. М. Фінанси: навч. посіб. / В.М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2002. – 240 с.
7. Савчук В. П. Управління фінансами підприємства / Савчук В. П. – М. : БІНОМ, 2003. – 480 с.

УДК 336.225.6:636

КАЗНАЧЕЙСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Панасюк Ю., 4 курс

Науковий керівник

Осипенко С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: yuliya.panasyuk@bk.ru

e-mail: sa_gutarina@mail.ru

Розглянуто особливості казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні. Визначено та обґрунтовано переваги та недоліки казначейської системи обслуговування місцевих бюджетів. Запропоновано напрями вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів в Україні.

Постановки проблеми. Обсяги ресурсів місцевих бюджетів і потенційні можливості їхнього наповнення не гарантують своєчасного виконання функцій, покладених на органи місцевого самоврядування. Тому важлива роль в сучасних умовах сьогодення належить саме системі виконання місцевих бюджетів, яка, окрім акумулювання доходів і здійснення видатків, має забезпечувати ефективне управління бюджетними ресурсами, прозорість фінансових операцій, аналіз і надання інформації про стан бюджету, а також запобігати нецільовому використанню коштів.

На сьогоднішній день, в Україні застосовується казначейська система касового виконання місцевих бюджетів, яка передбачає закріплення провідної ролі в цьому процесі за органами казначейства.

Аналіз останніх досліджень. Питання казначейського обслуговування виконання бюджетів висвітлювалися у працях Барського Ю., Габа І., Осадченко О., Охрімівського О., Фесика О. та ін. [1–5] Проте дані наукові дослідження потребують більш поглибленого вивчення з метою уточнення сучасного стану взаємодії Державної казначейської служби і місцевих бюджетів.

Метою статті є визначення переваг та недоліків казначейського обслуговування місцевих бюджетів, а також розроблення пропозицій щодо вдосконалення цього процесу в Україні.

Основні матеріали дослідження. До переведення на казначейське обслуговування місцевим бюджетам України було притаманне хронічне надвелике фінансування одних статей видатків та недофінансування інших, постійне накопичення кредиторської заборгованості, значні зловживання у ході проведення фінансових операцій з коштами бюджетів та їх нецільове використання. Власне проблема тимчасової нестачі грошових коштів, що постає і нині перед місцевими бюджетами, та покладення на казначейські органи функції покриття касових розривів у процесі управління грошовими потоками місцевих бюджетів стала ключовою під час прийняття рішення про переведення коштів місцевих бюджетів на казначейське обслуговування.

Касове виконання розрахунків державного та місцевих бюджетів покладено на Державну казначейську службу України, яке, відповідно до Положення про Державну казначейську службу України, затвердженого Указом Президента України № 460/2011 від 13.04.2011 р., є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України [1].

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів забезпечило реалізацію на практиці основних норм одного із принципів бюджетної системи України – принципу єдності у частині дотримання забезпечення єдиної правової бази, єдиного регулювання бюджетних відносин, єдиної бюджетної класифікації, єдності порядку виконання бюджетів та ведення бухгал-

терського обліку і звітності.

До того ж перехід на казначейську систему обслуговування місцевих бюджетів підштовхнув до позитивних зрушень не тільки у бюджетній системі, але й у фінансовій системі України в цілому: модернізація методу перерахування коштів з рахунків бюджетів на рахунки розпорядників коштів; розміщення бюджетних коштів на казначейських рахунках та їх акумуляція на єдиному казначейському рахунку дає змогу своєчасно виконувати видаткову частину бюджету; концентрація дохідної і видаткової частини бюджетів, що надає можливість володіти повною, достовірною та оперативною інформацією; формування органами Державної казначейської служби України достовірних звітів про виконання бюджетів усіх рівнів та зведеного бюджету України в цілому за результатами кожного звітного періоду [4].

Поряд з перевагами казначейського обслуговування місцевих бюджетів існує безліч проблемних питань, які виявлено в ході аналізу стану казначейського обслуговування місцевих бюджетів України, які наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки казначейського обслуговування

Переваги	Недоліки
Посилює контроль за використанням бюджетними організаціями бюджетних коштів, передбачених на їхнє утримання і проведення заходів	Упродовж 2013 – 2014 рр., як свідчить практика, збільшилась кількість випадків безпідставних затримок та блокувань органами Державної казначейської служби України проведення фінансування платежів
Дотриманням штатної, фінансової і кадрової дисципліни	Систематична затримка та блокування у проведенні розрахунків місцевих бюджетів
Забезпечує щоденний контроль за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів	Виникнення заборгованості з заробітної плати працівникам підприємств та організацій, зі сплати податків до бюджетів усіх рівнів
Відповідність наданих до оплати документів (рахунків, договорів, актів виконаних робіт (наданих послуг) тощо) вимогам чинного законодавства	В чинному законодавстві відсутня чітка регламентація процедур казначейського обслуговування місцевих бюджетів та жодним чином не визначена відповідальність посадових осіб органів Казначейства за строки і повноту обслуговування бюджетів
	Кошти державного і місцевих бюджетів не розмежовані та зберігаються на єдиному казначейському рахунку

Узагальнено автором на основі [5; 6]

Ураховуючи наведене, слід зазначити, що назріла негайна потреба вжити невідкладних заходів щодо вирішення досліджуваної проблеми та забезпечення Казначейством своєчасного проведення платежів.

Однією з проблем, що перешкоджає нормальному режиму казначейського обслуговування місцевих бюджетів є те, що в чинному законодавстві відсутня чітка регламентація процедур казначейського обслуговування місцевих бюджетів та жодним чином не визначена відповідальність посадових осіб органів Казначейства за строки і повноту обслуговування бюджетів. Кошти державного і місцевих бюджетів не розмежовані та зберігаються на єдиному казначейському рахунку, що спотворює базові принципи бюджетної системи, а саме: збалансованості, самостійності, обґрунтованості, цільового використання, публічності, прозорості, справедливості та неупередженості.

З метою уникнення колапсу казначейського обслуговування місцевих бюджетів пропонується внести зміни до Бюджетного кодексу України, якими передбачити таке: запровадження в системі казначейського обслуговування бюджетних коштів двох єдиних казначейських рахунків – окремо для державного бюджету та для місцевих бюджетів; чіткі граничні

строки проведення бюджетних платежів; відповідальність посадових осіб Казначейства за недотримання строків та інших порядків проведення бюджетних платежів; виключення положень, які дозволяють залучати кошти місцевих бюджетів із казначейського рахунку для покриття тимчасових касових розривів напрямів, що фінансуються з державного бюджету.

Висновки. Усе наведене вкотре доводить недосконалість казначейської форми виконання місцевих бюджетів в Україні та необхідність законодавчого впровадження інших форм управління фінансовими ресурсами. Міжнародний досвід свідчить про більшу ефективність змішаної форми обслуговування місцевих бюджетів. Зокрема, така форма діє в Італії, Португалії, Швеції, Норвегії, Данії та інших європейських державах. Суть її полягає в такому, що кошти, необхідні для здійснення органами місцевого самоврядування видатків на освіту, охорону здоров'я, культуру, фізичну культуру та спорт, соціальний захист населення та інші делеговані державою повноваження, залишаються в Казначействі. А ті кошти, які громада заробляє самостійно і використовує на забезпечення утримання об'єктів соціально-культурної сфери, розв'язання у повному обсязі соціально-економічних проблем територіальних громад, благоустрій, ремонт доріг тощо, вона визначає своїм рішенням: обслуговуватися через Казначейство або через державний банк.

Введення такої форми обслуговування місцевих бюджетів потребує внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України.

Список використаних джерел:

1. Барський Ю. М. Механізм забезпечення ефективного функціонування бюджетної системи України органами Державного Казначейства України / Ю. М. Барський, І. В. Олександренко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua. – Назва з екрану.
2. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>
3. Положення про Державну казначейську службу України, затвердженого Указом Президента України № 460/2011 від 13.04.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
4. Осадченко О. Проблемні питання обслуговування місцевих бюджетів / О. Осадченко // Казна України. – 2011. – № 1. – С. 24–26.
5. Щодо стану казначейського обслуговування місцевих бюджетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://golossokal.com.ua/zvernenja/o-sostoyanii-kaznachejskogo-obsluzhivaniya-mestnyx.html>.
6. Щодо стану казначейського обслуговування місцевих бюджетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://golossokal.com.ua/zvernenja/o-sostoyanii-kaznachejskogo-obsluzhivaniyamestnyx.html>. – Назва з екрану.

УДК 336.64

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Денисенко О., 3 курс

e-mail: sashuljaso@rambler.ru

Науковий керівник:

Демченко І.В., к.е.н., ст. викладач

e-mail: ivanvd@mail.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

Проаналізовано необхідність впровадження контролінгу на підприємствах, його вплив на ефективність управління, переваги та недоліки впровадження.

Постановка проблеми. Однією з причин виникнення кризових ситуацій на багатьох українських підприємствах є низький рівень менеджменту. Часто саме некваліфіковані і помилкові дії керівництва призводять більшість суб'єктів господарювання до банкрутства. Істотним чинником, що призводить до прийняття неефективних управлінських рішень, є відсутність на вітчизняних підприємствах ефективної системи контролінгу. Дослідження організації системи контролінгу є надзвичайно актуальним, оскільки результативно організована служба контролінгу на підприємстві може стати основою системи прийняття, реалізації, контролю та аналізу управлінських рішень. Крім того, концепція економічного управління підприємством спрямована на виявлення всіх шансів і ризиків, пов'язаних з головною метою діяльності підприємства – отриманням прибутку.

Аналіз останніх досліджень. Українські вчені тільки починають розвивати теорію контролінгу, вивчають необхідність його існування і можливість застосування у вітчизняній економіці. Дослідженням аспектів нової науки займаються такі вчені-економісти, як: І. Вебер, А. Данте, Е. Майер, Р. Ман, Д. Хан, П. Хорват, М. С. Пушкар, Л. А. Сухарева, С. Н.Петренко, Т. А. Лев, Д. В. Гулін, А. Л. Максименко, С. А. Смирнов. Єдиного розуміння сутності контролінгу не існує. Однак, на думку більшості фахівців, контролінг – це система, що включає в себе координацію, стратегічне і оперативне планування (бюджетування), інформаційне забезпечення, аналіз і контроль, консолідоване ведення бухгалтерського обліку, внутрішній аудит і внутрішній консалтинг для забезпечення процесу саморегулювання діяльності підприємства [3, с. 85]. У даний час спостерігається підвищений інтерес з боку вчених до вивчення особливостей організації системи контролінгу, проблем і перспектив її використання на підприємствах.

Мета статті. Метою статті є обґрунтування необхідності впровадження контролінгу на підприємстві, розглядання переваг і недоліків впровадження, а також основні складові системи контролінгу на підприємстві.

Основні матеріали дослідження. Контролінг – це система орієнтована на майбутній розвиток підприємства. Його завданням є орієнтація управлінського процесу на максимізацію прибутку і вартості капіталу при мінімізації ризику та збереженні ліквідності й платоспроможності підприємства. Він є базою управління і ґрунтується на економічній системі, систематичності управління і автоматизованому порядку управління. За відсутності хоч би однієї складової система управління не є контролінгом.

Від ефективності виконання функцій контролінгу залежить життєдіяльність підприємства. З цього виходить необхідність його впровадження на підприємствах, які знаходяться на порозі фінансової кризи. Впровадження контролінгу має бути одним з елементів організації системи управління по попередженню банкрутства на підприємствах. Впровадження системи контролінгу в систему управління необхідно здійснювати на всіх етапах організації і функціонування підприємницької діяльності. Основні функції контролінгу мають бути спрямовані на: прийняття кваліфікаційних рішень для подолання можливих кризових ситуацій; підтримку і надання допомоги керівникові, він разом з керівництвом складає основу управління на підприємстві і таким чином інтегрується в загальну систему управління підприємством; за-

безпечення взаємозв'язку контролінгу практично з усіма функціями управління; контроль витрат підприємства як основний об'єкт управління в системі контролінгу; організацію функціонування на підприємстві центрів витрат, прибутку, виручки та інвестицій; впровадження системи стандарт-кост і директ-костінг; постійне проведення аналізу витрат виробництва; розроблення заходів і підготовку управлінських рішень, спрямованих на покращення підприємницької діяльності. [8]. Впровадження контролінгу надасть можливість: ухвалювати оперативні управлінські рішення, що надаватиме їм перевагу перед конкурентами; виконувати завдання бізнесу підприємства, а саме: вимоги менеджера, керівника до інформації про діяльність підприємства та організацію управлінських процесів; скорочувати час для прийняття управлінських рішень, швидко реагувати на проблеми та бути гнучкішими, що у перспективі сприятиме скороченню простоїв управлінського персоналу, прискоренню обертання поточних активів; ув'язати в єдиному процесі управління поставками, управління ресурсами підприємства та доведення продукту до кінцевого споживача, що забезпечить ідеальний процес роботи; технічно підтримувати та оперативно усувати неполадки на місці; автоматично розраховувати головні фінансові документи та звітність. [8].

Багато підприємств користуються застарілими методиками, а не ефективними інструментами, вважаючи впровадження закордонних методів необов'язковим. Це є значною перешкодою на шляху до досягнення максимального розвитку. Система контролінгу відіграє велику роль в області управління сучасним підприємством. Успішний закордонний досвід застосування контролінгу на практиці доводить його ефективність та необхідність впровадження на підприємстві.

Сучасний менеджмент поділяє цілі діяльності підприємства на дві групи: оперативні (короткострокові) і стратегічні (довгострокові, перспективні). Пропонують також розрізняти ще одну підсистему контролінгу – тактичний (Шенаев І.В.[1]), при чому в окремих випадках ототожнюючи його з оперативним. (Рис.1).

Рисунок 1 - Взаємозв'язок видів контролінгу

Впровадження контролінгу впливає на підвищення якості та результативності управління за рахунок розстановки пріоритетів. Сутність системи контролінгу полягає в інтеграції

окремих елементів функцій управління. Головною відмінністю контролінгу та менеджменту є те, що ця система не виконує управлінської функції. Ця служба забезпечує методичну та інструментальну базу для підтримки основних функцій менеджменту: планування, облік та аналіз, контроль, а також оцінка ситуації прийняття управлінських рішень.

Мета системи контролінгу в будь-якій компанії складається в підвищенні прозорості як передумови побудови ефективної системи управління.

Висновок. Отже, контролінг відіграє дуже важливу роль в системі управління підприємством, будучи одним із найсучасніших і ефективних систем керування підприємством. Він є відосбленою системою, економічна сутність якої полягає в динамічному процесі перетворення та інтеграції існуючих методів обліку, аналізу, планування, контролю і координації в єдину систему отримання, оброблення інформації для прийняття на його основі управлінських рішень, орієнтованих на досягнення результатів всіх завдань, що постають перед підприємством. Сама процедура впровадження системи контролінгу потребує додаткових досліджень з розробки та застосування необхідних процедур, методик та регламентів її ефективного функціонування в системі управління конкретного підприємства. Впровадження контролінгу на підприємствах дозволить: забезпечити спрямування оперативних фінансово-економічних розрахунків на підтримку та обґрунтування стратегічних рішень; сформулювати систему інформаційної підтримки управлінських рішень, що покликана забезпечити попередження критичних ситуацій на підприємстві; моніторинг методик планування, аналізу, контролю, інформаційного забезпечення процесу управління підприємством з метою підвищення ефективності їх використання та їх вдосконалення; координацію зусиль структурних підрозділів на досягнення загальних цілей підприємства; вдосконалення системи управління підприємством шляхом виявлення та ліквідації вузьких місць; цільову орієнтацію діяльності підприємства.

З огляду на сказане, впровадження системи контролінгу необхідно здійснювати на всіх етапах організації і функціонування підприємства.

Список використаних джерел.

1. Shenaev, I.V. (2006), "Controlling system in banks", *Bankovskoe delo*, vol. 12, pp. 58-60.
2. Голяш І.Д. Шляхи впровадження контролінгу в практику вітчизняних підприємств / І.Д. Голяш, Л.А. Будник // *Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 196: В 4 т. Том IV.* – Дніпропетровськ: ДНУ. – 2010. – С. 945-950.
3. Давидов І.Є. Оперативний контролінг та його роль в управлінні діяльністю підприємств і організацій / І.Є. Давидович // *Вісник ТДЕУ.* – 2009. – №2. – С. 85-95.
4. Добровольська О.В. Контролінг як засіб створення довгострокових конкурентних переваг на підприємстві / О.В. // *Харків* – 2010. с. 156.
5. Новікова І.В. Програмне та інформаційне забезпечення системи контролінгу / І.В. Новікова // *Актуальні проблеми економіки.* – 2002. - №9. -С. 45-48.
6. Стефанюк І. Б. Поняття, сутність і причини виникнення контролінгу // *Фінанси України.* – 2008. – №2. – С. 146-154.
7. Троян О.В. // *Механізм контролінгу в системі управління промисловим підприємством / Троян О.В. // Держава та регіони. Серія: економіка і підприємство.* – 2009. – № 1.
8. Цигилик І.І. Контролінг в системі управління / І.І. Цигилик, О.І. Мозіль, Н.В. Кірдякіна // *Актуальні проблеми економіки.* -2005. - №3(45). - С. 117-123.

УДК 336.2

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Куруоглу В. В., 3 курс

Науковий керівник

Косторной С. В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: vika.kuruoglu@mail.ru

e-mail: kostornoy_sergey@mail.ru

Розглянуто становлення та функції екологічного оподаткування в Україні. Запропоновані напрями удосконалення екологічного оподаткування.

Постановка проблеми. На даному етапі розвитку суспільства екологічна безпека стала однією з найгостріших проблем. Загальний стан екологічної безпеки в Україні є досить складним: антропогенне і техногенне навантаження на навколишнє природне середовище в кілька разів перевищує відповідні показники розвинутих країн світу. Екологічне оподаткування – важливий напрям впливу держави на екологічну ситуацію.

Аналіз останніх досліджень. Розв'язанню проблем раціонального природокористування та аспекти справляння екологічних платежів присвячені праці вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців, зокрема: О.Ф. Балацького, С.А. Генсирука, К.Г. Гофмана, М.І. Долішнього, С.І. Дорогунцова, Ю.П. Лебединського, та ін. Однак проблематика потребує подальшого дослідження.

Мета статті – розглянути особливості справляння екологічного податку в умовах дії Податкового кодексу України, обґрунтування необхідності його реформування, що спрямоване на досягнення екологічних та економічних переваг.

Основні матеріали дослідження. Згідно з Податковим кодексом України: екологічний податок – це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднювальних речовин; розміщення відходів; фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками; фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів [1].

Становлення системи екологічного оподаткування в Україні розпочалося з прийняттям у 1991 році Закону «Про охорону навколишнього природного середовища», яким було впроваджено збір за забруднення навколишнього природного середовища, заснованого на принципі сплати податкового платежу залежно від фактичного обсягу викидів шкідливих речовин, спричиненого діяльністю платника. Для забезпечення фінансування заходів з охорони навколишнього середовища та впровадження ресурсозберігаючих заходів на підприємствах у 1992 році було створено Державний фонд охорони навколишнього природного середовища, який у 1998 році було включено до Державного бюджету України.

З січня 2011 року в Україні діє новий Податковий кодекс України, згідно якого екологічний податок запроваджується замість збору за забруднення навколишнього природного середовища.

Запровадження екологічного оподаткування передусім обумовлене функціями, які воно виконує. Серед них можна виділити як функції властиві усім іншим податкам і зборам, так і характерні саме для екологічного оподаткування:

- фінансова, що полягає у акумулюванні коштів на фінансування екологічних заходів. Рівень виконання цієї функції відображає дієвість системи екологічного оподаткування в країні.
- регулююча – що забезпечує ринкову рівновагу між попитом і пропозицією через оптимальні пропорції виробництва і споживання благ та стимулює до зниження збитків через зменшення забруднення НПС;

- контрольна – через яку можливим є здійснення контролю за обсягом забруднень НПС;
- компенсаційна – надходження від екологічних платежів повинні компенсувати збитки завдані навколишньому природному середовищу (НПС).

Екологічний податок сприяє зменшенню негативного впливу на навколишнє природне середовище, заохочує до економного споживання природних ресурсів і впровадження альтернативних джерел енергії. Основним недоліком є складність адміністрування [2].

У Податковому кодексі надано чітке формулювання об'єкту та бази оподаткування, а також подано перелік ставок податку в залежності від бази оподаткування. Було передбачено значне поетапне зростання ставок податку, з 1 січня 2014 року податок сплачується в розмірі 100% відсотків від ставок, передбачених Кодексом.

У 2006–2013 рр. частка платежів за ресурси в доходах Зведеного бюджету України становила менше 5%, а частка екологічного податку не перевищує 1%, що свідчить про його низьку фіскальну ефективність. Структура надходжень екологічних платежів характеризується нестабільністю, за період 2009–2013 рр. частка зборів за забруднення навколишнього природного середовища зменшилася на 12,9 відсоткового пункту, тоді як позови про відшкодування збитків і втрат, заподіяних у результаті порушення законодавства про охорону природи за цей період, зросли на 17,8 відсоткових пунктів. Ця тенденція може свідчити про спроби ухилитися від сплати екологічного податку, що негативно впливає на стан дохідної частини Державного бюджету України.

Реалізація фіскальної політики передбачає застосування економічних методів, серед яких важлива роль належить екологічному оподаткуванню. Нова державна екологічна політика України, яка визначається Законом України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року», спрямована на поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки.

Аналізуючи існуючу вітчизняну систему екологічного оподаткування, можна прийти до висновку про необхідність її подальшого розвитку для підвищення впливу держави на виробничі процеси в економіці з метою отримання відповідного еколого-економічного ефекту. Напрямами удосконалення екологічного оподаткування можуть стати:

- ✓ розробка системи податкових пільг для підприємств, що модернізують виробничу базу та запроваджують інноваційні технології щодо зниження рівня шкідливого впливу на навколишнє середовище;
- ✓ встановлення додаткової плати за перевищення встановлених лімітів викидів шкідливих речовин та її утримання з прибутку підприємства;– запровадження прогресивної шкали ставок екологічного податку залежно від обсягу викидів;
- ✓ персоніфікація обліку екологічних податкових платежів з поверненням частки сплачених коштів на здійснення заходів з модернізації виробництва;
- ✓ впровадження оподаткування упаковки та продукції, що містить екологічно небезпечні речовини;
- ✓ переорієнтація принципів оподаткування з плати за фактично спричинену шкоду до повної відповідальності за запобігання шкідливому впливу.

Висновок. Отже, для забезпечення ефективності екологічної податкової політики щодо виконання фіскальної та регулятивної функцій держави в Україні передусім слід створити науково обґрунтовану законодавчу базу екологічного оподаткування, що дозволить здійснити поступове формування інноваційної економіки, здатної до раціонального використання наявної ресурсної бази, її збереження та відновлення.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України [електронний ресурс]. – Доступний з: www.rada.gov.ua.
2. Сусіденко В.Т. Сучасна сутність і архітектоніка податкового регулювання розвитку суспільства / В.Т. Сусіденко, А.О. Нікітішин // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №1. – С. 234-242.

УДК 336.2

**ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА
ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЄС**

Мальцева Д. П., 3 курс

Науковий керівник

Косторной С. В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: dasha-malceva-00@mail.ru

e-mail: kostornoy_sergey@mail.ru

Анотація. Розглянуто основні недоліки податкової системи України та проблеми узгодження податкового законодавства з вимогами ЄС. Проаналізовано вимоги щодо системи оподаткування, викладені в Директивах Ради ЄС.

Постановка проблеми. Однією із важливих умов вступу України до ЄС є необхідність модернізації власної податкової системи і ця необхідність постала перед Україною з прийняттям 27 серпня 1991 року Акта проголошення незалежності. Новостворена на той час податкова система України виявилась неефективною і невідповідною одному з основних завдань України – переходу до ринкової економіки [1]. Вдосконалення податкового законодавства є важливим завданням держави.

Аналіз останніх досліджень. Питання удосконалення системи оподаткування, зокрема в галузі сільського господарства, висвітлювали в своїх працях багато науковців, серед яких можна виділити наступних: Непочатенко О.О., Подзігун С.М., Прокопчук О.Т., Жук В.М., Лабенко О.М., Мединська Т.В., Косторной С.В., Синчак В.П., Безкровний О.В., Корнус В. Г., Тулуш Л.Д.

Мета статті – визначення основних напрямів удосконалення податкового законодавства України у відповідності з вимогами ЄС.

Основні матеріали дослідження. Основними недоліками податкової системи України на сучасному етапі є:

1. Податки в Україні не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави.
2. Недосконалість і нестабільність податкового законодавства.
3. Витрати на адміністрування податкової системи є надто великими і невідповідними.
4. Процеси глобалізації зумовлюють надшвидкий розвиток світової торгівлі, а також інтенсифікацію процесів на цьому ринку.
5. Неефективний механізм розподілу податкових надходжень між центральним і місцевими бюджетами гальмує розвиток економіки в областях [3].

Проблеми, які доведеться вирішувати Україні на довгому шляху європейської інтеграції:

1. адаптація законодавства, передбачає приведення складу податків, їх елементів до встановлених стандартів з урахуванням національних особливостей податкового законодавства.
2. гармонізація податкової політики, що передбачає узгодження загальних підходів до розробки податкової політики, дотримання спільних принципів, забезпечення їх відповідності.
3. уніфікація податкової політики – це введення в дію обов'язкових для виконання єдиних правових норм у сфері оподаткування під час реалізації спільної податкової політики [2].

У проекті Угоди про асоціацію з Євросоюзом [4], оприлюдненому Кабміном, чимало уваги приділено вдосконалюванню та розвитку податкової системи України. Частина з позицій з різною швидкістю вже фактично реалізовується, частина — декларувалася як намір.

Серед питань, на яких у документі недвозначно зроблено акцент, – відшкодування ПДВ: "для уникнення накопичення заборгованості, забезпечення ефективного збору податків і посилення боротьби з податковим шахрайством, а також ухилянням від сплати податків" (стаття 351), необхідність спрощення вимог і формальностей в Україні, скорочення та стандартизації даних і документації, які вимагає митниця. Якщо ж говорити про інші прописані в угоді конкретні механізми вдосконалення митної системи, то варто звернути увагу на застосування сучасних методів контролю — оцінка ризиків і постаудитний контроль (стаття 76); адміністративне співробітництво між держорганами при розслідуванні митних правопорушень і шахрайства (стаття 37), захист інтелектуальної власності (присвячена окрема глава) тощо. Всі ці речі, знову ж таки, поступово запроваджуються в Україні. Щоправда, за визнанням представників і держави, і бізнес-співтовариства, з досить різною успішністю.

Податкові Директиви Ради ЄС, до яких має наближатися Україна.

Директива Ради ЄС № 2006/112/ЄС від 28.11.2006 щодо спільної системи податку на додану вартість визначає платників податку, операції, що підлягають оподаткуванню, базу та ставки оподаткування. На адаптацію національного податкового законодавства до цієї Директиви країна має 5 років.

Що стосується підакцизних товарів, то діють Директиви про алкогольні напої, тютюнові вироби та продукти енергії та електроенергії.

У першій Директиві йдеться про структуру акцизного збору на спирт та алкогольні напої (Директива Ради № 92/83/ЄЕС від 19.10.1992 року щодо гармонізації структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої). Тобто зазначено, які саме продукти оподатковуються, та в яких випадках можна застосовувати пільгову ставку. Загалом, положення цієї Директиви мають бути імплементовані протягом 5 років після набуття чинності Угодою. Більше того, графік імплементации окремих її положень, зокрема щодо проміжних продуктових категорій, визначатиметься Радою асоціації, яка ще тільки буде створена після підписання Угоди (статті 460 - 463). Логічно, що у такому разі термін імплементации згаданих положень Директиви може навіть перевищувати 5 років.

Друга директива, що стосується тютюнових виробів, визначає структуру та ставки акцизного збору (Директива Ради № 2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставки акцизного збору на тютюнові вироби). Структура акцизного податку на тютюн вже сьогодні майже повністю відповідає вимогам даної Директиви ЄС. Але ставки цього податку є набагато меншими, ніж прийняті в ЄС. Положення даної Директиви повинні бути імплементовані протягом 2 років після набуття чинності Угодою. Так само, як і з Директивою щодо спирту та алкогольних напоїв, графік імплементации окремих її положень визначатиметься Радою асоціації.

Третя Директива стосується оподаткування продуктів енергії та електроенергії (Директива Ради № 2003/96/ЄС від 27.10.2003 року про реструктуризацію системи Співтовариства щодо оподаткування енергопродуктів та електроенергії). Її положення охоплюють не тільки нафтопродукти (як це було раніше), а й природний газ, вугілля та електроенергію. Директива встановлює мінімальні рівні оподаткування цих продуктів, а також передбачає умови застосування пільгових ставок. Для цієї Директиви не визначено чітких термінів імплементации, натомість зазначено, що її положення мають бути впроваджені поступово, виходячи із майбутніх потреб України у сфері захисту навколишнього середовища та енергоефективності, якими вони можуть бути, зокрема у результаті міжнародних переговорів після 2012 року щодо зміни клімату.

Висновок. Слід зазначити, що директиви Ради ЄС встановлюють загальні правила, які повинні транспонуватися до національного законодавства кожної держави-члена Європейського Союзу. Що стосується України, то після підписання Угоди вона не стане членом Європейського Союзу, а отже має можливість гнучко підходити до положень директив, враховуючи національні особливості. Проте, максимальні зусилля по виконанню вимог директив наближатимуть перспективу членства України в ЄС.

Список використаних джерел:

1. Адаптація українського податкового законодавства до вимог ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=132>
2. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії : [монографія] / [Білецька Г. М., Кармаліта М. В., Куц М. О. та ін.]. – К. : Алерта, 2012. – 222 с
3. Необхідність реформування податкової політики України в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecj.oa.edu.ua/articles/2014/n25/26.pdf>
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами – членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/docs/Agreement/AA_Body_text.pdf

УДК 336.025

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Татьяніч А., 5 курс

Науковий керівник

Демченко І.В. к.е.н., ст.. викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: TolibonRESP@yandex.ua

e-mail: ivanvd@mail.ru

Розглянуто основні особливості розвитку галузі сільськогосподарського виробництва, що впливають на організацію фінансів суб'єктів господарювання. Розкрито принципи організації фінансів сільськогосподарських суб'єктів господарювання.

Перехід до ринкової економіки обумовлює збільшення ролі фінансів підприємств в системі господарювання. Конкурентоспроможність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств визначаються організацією фінансів підприємства.

Функціонування фінансів сільськогосподарських підприємств здійснюються за допомогою цілеспрямованої їх організації. Під організацією фінансів розуміють форми, методи, способи формування та використання ресурсів, контроль за їх кругообігом для досягнення економічних цілей згідно з діючими актами законодавства.

В основі організації фінансів підприємства лежить комерційний розрахунок. В ринковій економіці господарський механізм саморозвитку базується на таких основних принципах: саморегулювання, самоокупності, самофінансування. Цим принципам відповідає комерційний розрахунок, котрий заключається в постійному порівнянні (грошовому виразі) затрат і результаті діяльності. Його метою є отримання максимального прибутку за мінімальних затрат капіталу і мінімально можливого ризику. Питання про те, що виробляти, як і для кого виробляти в ринкових умовах для підприємств визначається головним орієнтиром – прибутком. Комерційний розрахунок значно впливає на організацію підприємств. Він передбачає, що фінансові відносини підприємств регламентуються державою, головними економічними методами – за допомогою податкової, амортизаційної, валютної політики.

Підприємства контролюються як особистими ревізійними комісіями, так і фінансово-кредитними, податковими, антимонопольними та природоохоронними органами. Важливе значення має контроль за цінами, вірним нарахуванням заробітної плати, розподілом фондів економічного стимулювання.

При самофінансуванні колектив підприємства заробляє гроші не тільки на всі види поточних затрат на виробництво та реалізації продукції, але і на технічне переозброєння та реконструкцію виробництва, будівництво великих соціальних об'єктів. Таким чином, в умовах самофінансування підприємство забезпечує всі капітальні вклади виробничого та невиробничого призначення за рахунок власних основних та оборотних засобів, прибутку і кредитів банку.

Суб'єкт господарювання має фінансову незалежність, тобто право самостійно вирішувати що і як виробляти, кому реалізовувати продукцію, як розподіляти виручку від реалізації, як розпорядитись прибутком, які фінансові ресурси планувати і як їх використовувати. До принципів організації фінансів підприємств варто віднести: актуальної взаємодії, законності, плановості, об'єктивності, системності, незалежності, самостійності, достовірності, самофінансування, невідворотності, ефективності (рис. 1). Повнота втілення запропонованих принципів дає можливість визначати рівень фінансової незалежності підприємства, чітко визначати права та можливості, які гарантовані йому державою.

Рис. 1. Принципи організації функціонування фінансів підприємств.

В основі рис. 1 було покладено принцип актуальної взаємодії, оскільки, підприємство під час здійснення своєї діяльності повинно орієнтуватися не лише на минуле, але й на майбутнє.

Але повна самостійність підприємств не означає відсутність яких-небудь правил їх функціонування. Підприємства можуть приймати рішення тільки в рамках діючих законів.

Самостійне підприємство покриває свої затрати та збитки за рахунок фінансових резервів, системи страхування і за рахунок власного прибутку. Джерелом формування фінансових ресурсів підприємств є доходи від реалізованої продукції [2].

Отже, сільське господарство характеризується великим розривом між часом виробництва і робочим періодом. Це визначає особливості кругообігу засобів. В зв'язку з цим створюється особливості в організації фінансів: велика потреба в банківському кредиті і визначенні фінансових результатів в кінці року. Частина продукції використовується для внутрішньогосподарського обороту в натуральній формі, тому велика частина витрат йде без авансування грошових засобів, залежність сільського господарства від погодних умов потребує створення натуральних і грошових основних фондів.

Перелік використаних джерел:

1. Короб Л.М. "Фінанси промислових підприємств": Підручник – К: Либить, 1998 р.
2. Полозенко Д.В. "Фінансова політика перехідної економіки" // Фінанси України, 1999 р. №8.
3. Дем'яненко В.М. "Фінанси сільгосппідприємств", 2000р
4. Шеремет А.Д. "Фінанси підприємств" – М: ІНФРА – М, 2003 р.
5. Юрій С.К. "Державне фінансування як основа суспільства" // Фінанси України, 2004р., №4.

УДК 336.6

СУТНІСТЬ САНАЦІЙНОГО АУДИТУ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ

Федотова О.В., 4 курс

Науковий керівник

Демченко І.В., к.е.н., старший викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: alenaveis@ukr.net

e-mail: ivanvd@mail.ru

У процесі становлення ринкових відносин в Україні, питання пов'язані з санацією підприємства мають важливе практичне значення. В умовах, коли майже всі ланки фінансової системи опинилися в кризі, з'явилась необхідність проведення санації підприємств з метою виведення їх з глибокої кризи. В даний час кожен суб'єкт, незалежно від виду основної діяльності і форми власності підприємства повинен реально оцінювати як власний фінансовий стан, так і фінансовий стан потенційних партнерів чи контрагентів.

Найдієвішим засобом запобігання банкрутству підприємства є фінансова санація [3, с.10].

Проблеми проведення санаційного аудиту визначаються багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями зокрема: І.А. Бланком, Л.И. Кравченко, Л. В.Донцовою, Н. А. Никифоровою, Жак Ришаром, О. А. Терещенком тощо.

Метою дослідження є визначення методичних підходів фінансового аудиту.

Санаційний аудит є найважливішою складовою процедури санації та відіграє вирішальну роль у мобілізації підприємством фінансових ресурсів. Він полягає в перевірці повноти, достовірності та ефективності поданої санаційної концепції. До головних належать такі:

- опитування (анкетування) співробітників;
- факторний аналіз відхилень; «аналіз сильних і слабких сторін (СОФТ-аналіз); «розробка сценаріїв; «портфельний аналіз;
- метод ланцюгових підстановок;
- нуль-базис бюджетування;
- вартісний аналіз;
- трендовий аналіз.

Перш ніж проводити аудит, аудитор має підготувати в письмовому вигляді програму санаційного аудиту, яка визначає процедури, необхідні для досягнення поставлених цілей. До програми потрібно включити завдання аудиту з кожного напрямку, щоб вона допомагала контролювати виконувану роботу. Готуючи зазначену програму, аудитор може передбачати залучення для виконання певних завдань інших аудиторів, консультантів та експертів з окремих питань.

Наведемо перелік питань, які доцільно включити до такої програми.

1. Вивчення наявної санаційної концепції (плану санації) та збір необхідної інформації.
2. Оцінювання відбитих у плані санації вихідних даних про підприємство:
 - а) аналіз виробничо-господарської діяльності;
 - б) аудит фінансового стану підприємства;
 - в) дослідження ситуації підприємства на ринку факторів виробництва та збуту готової продукції.
3. Перевірка правильності визначення причин кризи та сильних і слабких сторін підприємства.
4. Експертна оцінка запланованих санаційних заходів.
5. Правова оцінка діяльності підприємства та запропонованої санаційної концепції.
6. Оцінка ефективності санації.

7. Оцінка ризиків.

8. Оформлення висновку про результати аудиту.

Програма аудиту має переглядатися, якщо у процесі її виконання виявляються додаткові істотні обставини та факти.

Проведення санаційного аудиту, як правило, містить наступні етапи:

1. Збір інформації про підприємство.

При зборі інформації про підприємство використовуються як внутрішні, так і зовнішні джерела отримання інформації, призначені для забезпечення повноти аналізу оперативного та стратегічного положення підприємства.

Повноту аналізу оперативної діяльності забезпечує наявність: річної фінансової звітності за 2 –3 попередніх роки; документів про результати інвентаризації; розрахунків нормативу власних оборотних коштів; розшифровки дебіторської та кредиторської заборгованості; звіту про наявність та рух основних виробничих фондів та амортизації; даних про наявність та рух грошових коштів на банківських рахунках; висновків попередніх аудиторських перевірок та актів перевірок підприємства державними контролюючими органами; даних про кадровий склад підприємства та рівень заробітної плати; даних про наявність на балансі підприємства об'єктів соціальної сфери.[2, с. 132].

2. Оцінка глибини фінансової кризи підприємства (розрахунок та аналіз фактичних показників та тенденції розвитку).

Оцінка глибини фінансової кризи підприємства проводиться на основі аналізу фінансового стану підприємства та оцінки ефективності його виробничо-господарської діяльності. Аналіз фінансового стану підприємства передбачає: оцінку динаміки та структури валюти балансу; дослідження та висновки по джерелам власних коштів; структурі дебіторської (кредиторської) заборгованості; аналіз структури активів; аналіз формування та використання прибутку, визначення типу фінансової стійкості (таб.1)

Таблиця 1 - Фінансова стійкість ТОВ «Степове»

Показники	2011	2012	2013	Відхилення 2013 року від 2011 року	
				(+/-)	(%)
Власні оборотні кошти, тис. грн.	3512	2700	1798	-1714	51
Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	201	201	143	-58	71
Короткострокові кредити банків, тис. грн.	-	-	-	-	-
Вартість запасів і витрат, тис. грн.	2916	2121	1252	-1664	42
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для фінансування запасів і витрат	+	+	+	-	-
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів та довгострокових зобов'язань для фінансування запасів і витрат	+	+	+	-	-
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів та довгострокових зобов'язань та короткострокових кредитів для фінансування запасів і витрат	+	+	+	-	-
Тип фінансової стійкості	1	1	1	-	-

3. Виявлення причин та симптомів фінансової кризи підприємства та “слабких” місць в його діяльності.

4. Прийняття рішення про санацію або ліквідацію підприємства (підведення підсумків санаційної здатності підприємства).

Закінчується аудит загальною оцінкою санаційної здатності з прийняттям рішення про доцільність санації або ліквідації підприємства [1, с. 149].

Мета санації вважається досягнутою, якщо за рахунок зовнішніх та внутрішніх фінансових джерел (або за допомогою реорганізації), проведення організаційних та виробничо-

технічних вдосконалень вдалося вивести підприємство з кризи (нормалізувати виробничу діяльність та уникнути оголошення підприємства-боржника банкрутом в наступною його ліквідацією) та досягнути його рентабельності та конкурентоспроможності в довгостроковому періоді існування.

За результатами розрахунку які наведені у таблиці 1 слід зазначити, що ТОВ «Степове» відноситься до першого типу фінансової стійкості. Це означає, що дане підприємство власними силами забезпечують потребу в оборотних засобах, що є досить позитивним фактором для його діяльності.

Висновок. На основі санаційного аудиту можуть бути розроблено низка підходів, щодо оздоровлення підприємства та виведення його із кризи. На нашу думку доцільно проводити санаційний аудит періодично, який міг би не допустити поглиблення кризи і швидко реагувати на проблеми та з найменшими наслідками усувати їх.

Список використаних джерел:

1. Бодюк А. В. Методологічні й нормативно-правові аспекти аудиту підприємницької діяльності: Монографія / А. В. Бодюк – К. : Кондор, 2005. – 356 с.
2. Коваленко М. А. Санація підприємства регіону та фінансові джерела її проведення / М. А. Коваленко, Н. В. Лобанова // Фінанси України. – 2008. – № 8. – С. 69 – 75.
3. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. / О. М. Полінкевич, В. П. Лещук. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 416 с.

УДК 336.225.6:636

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Чмутова А., 4 курс

Науковий керівник

Осипенко С.О., асистент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: chmutova.94@mail.ru

e-mail: sa_gutarina@mail.ru

Розглянуто проблеми удосконалення механізму казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Запропоновано шляхи удосконалення механізму казначейського обслуговування місцевих бюджетів з урахування сучасних умов.

Вступ. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів слід розглядати як необхідний елемент структурної перебудови наявних у суспільстві відносин між суб'єктами фінансової діяльності. Адже за допомогою казначейського механізму виконання доходів і видатків державного та місцевих бюджетів досягається максимально ефективне використання фінансів в інтересах усіх членів суспільства. Протягом останніх років особливо актуальною стала проблема нестачі фінансових ресурсів органів місцевої влади та нестабільність джерел їхніх доходів. Стан формування доходів місцевих бюджетів набуває особливої актуальності в умовах фінансової кризи в Україні та потреби підвищення самостійності регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів досліджувалось у працях багатьох вчених, а саме: Габа І. [1], Крюкової С. [3], Лопушинського І. [4], Гаврилюка А. [4] та інші. Проте, не зважаючи на значні здобутки у цих дослідженнях низка питань, що стосується механізму казначейського обслуговування місцевих бюджетів, потребує подальшого удосконалення та розвитку.

Метою статті є дослідження проблем функціонування механізму казначейського обслуговування місцевих бюджетів і розробці напрямів його удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Виконання місцевих бюджетів є важливою стадією бюджетного процесу, та передбачає забезпечення своєчасного і повного надходження запланованих доходів у цілому і за кожним джерелом. Виконання бюджету забезпечує надходження доходів та фінансування видатків в межах затверджених бюджетів. Всі грошові потоки місцевих бюджетів проходять через органи Державної казначейської служби України.

У рамках загальної концепції реформування бюджетного процесу та з метою ефективного управління грошовими потоками, скорочення термінів проходження коштів, забезпечення і централізованого обліку надходжень до бюджетів усіх рівнів бюджетної системи, та одержання оперативної інформації про хід виконання бюджетів було впроваджено єдиний казначейський рахунок (ЄКР). Роль ЄКР полягає у комплексному обслуговуванні всіх учасників бюджетного процесу, який об'єднує систему рахунків, що діють в єдиному режимі. Технологія функціонування ЄКР ґрунтується на принципі "єдності каси", яка передбачає зарахування всіх доходів бюджету, що надходять, залучення і погашення джерел фінансування дефіциту бюджету, і здійснення всіх витрат з єдиного рахунку бюджету, за винятком операцій з виконання державного бюджету, що здійснюються за межами країни [4, с. 138].

Отже з одного боку, із введенням казначейського обслуговування бюджетів, реалізувалася функція управління бюджетними ресурсами через акумуляцію коштів місцевих бюджетів в єдиній структурі органів системи державного казначейства і на ЄКР, з іншого боку - відбулася реалізація принципу єдності бюджетної системи у частині дотримання єдиних правил здійснення контролю, бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності та контролю за виконанням бюджетів, кошторисів доходів і видатків бюджетних установ.

За даними Асоціації міст України, в більшості органів місцевого самоврядування проблеми з масовими затримками органами Державної казначейської служби почалися вже вліт-

ку 2012 року, питома вага затримки платежів у I кварталі 2012 року складала 2% від їх загального річного обсягу, у II кварталі - 9%, у III кварталі - 82% та у IV кварталі - 7% [2].

Також потрібно зазначити, що на місцях трапляються такі випадки, коли гроші з місцевих бюджетів виділені головному розпоряднику коштів затримуються на рахунку, а службовці територіальних органів казначейства просять переробити платіжні доручення, щоб уникнути кредиторської заборгованості бюджету [3].

Останніми роками втручання центральних органів влади в управління бюджетними ресурсами місцевих бюджетів та маніпулювання місцевими коштами на ЄКР стає вже звичайним і систематичним. Наприклад, у 2010 р. в умовах значного дефіциту фінансових ресурсів уряд за рахунок залишків коштів місцевих бюджетів на ЄКР фінансував видатки державного бюджету. Аналогічна ситуація була зафіксована в другій половині 2012-2013 рр., коли кошти місцевих бюджетів на ЄКР тимчасово вилучалися на погашення державних боргів та для виплат Пенсійного фонду України. [2].

Так, станом на початок 2013 р. залишок коштів на ЄКР становив лише 0,4 млрд. грн., при цьому на початок 2012 р. було 2 млрд. грн. У 2007 та 2009 рр. вхідне сальдо було достатньо високим протягом періоду, у 2007 р. - 4,3 млрд. грн, у 2009 р. - 7,7 млрд. грн. Як бачимо з 2009 р. спостерігається значне зменшення сальдо ЄКР (табл. 1).

Таблиця 1 Вхідне сальдо ЄКР у 2003-2013 роках (станом на початок місяця), млн. грн.

Показник	роки					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
січень	4 378	7 715	1 055	2 724	2 062	458
лютий	10 015	7 946	1 835	6 036	4 255	4 047
березень	14 141	5 988	1 334	7 755	4 703	2 773
квітень	15 571	5 453	5 412	6 158	5 726	3 579
травень	12 361	3 363	6 312	9 441	5 640	3 766
червень	18 085	4 966	5 478	17 182	7 878	4 108
липень	14 376	4 134	7 352	7 797	5 632	3 754
серпень	14 212	2 583	8 713	8 180	3 644	3 925
вересень	19 165	6 576	13 806	11 053	6 608	3 990
жовтень	15 857	3 544	8 751	6 307	2 311	4 073
листопад	11 430	3 311	5 749	5 332	1 762	410
грудень	16 995	3 291	10 926	6 217	8 834	1 197

Місцеві органи влади та органи місцевого самоврядування позбавлені можливості розпоряджатися власними коштами для здійснення видатків на житлово-комунальне господарство, дорожнє господарство, закупівлю товарів та послуг для забезпечення життєдіяльності громад, проведення заходів передбачених у місцевих програмах тощо. Через не проведення платежів і розрахунків розпорядників коштів та одержувачів в місцевих бюджетах штучно створюється кредиторська заборгованість.

Крім того, регіони та органи місцевого самоврядування втрачають стимули до наповнення місцевих бюджетів, оскільки кошти, залучені ними за рахунок місцевих податків і зборів, вилучаються на погашення заборгованості державного бюджету, а місцеві органи влади не можуть використовувати їх на забезпечення життєдіяльності власної громади.

Узагальнюючи, необхідно зазначити, що казначейське обслуговування місцевих бюджетів має низку проблем, а саме:

- 1) відсутність чіткого розподілу повноважень та функцій між органами Державної казначейської служби та місцевого самоврядування;
- 2) нестабільність законодавства в Україні, оскільки в разі зміни нормативів казначейство змушене коригувати і доопрацьовувати методологічну та програмно-технічну базу кардинально й оперативно;
- 3) неприпустимість продовження такої практики з проведення видатків органами Державно-

го казначейства, яка призводить до зростання боргів місцевих бюджетів перед постачальниками товарів, робіт та послуг;

- 4) низький рівень пропускної здатності каналів зв'язку;
- 5) цільового використання коштів бюджетними установами соціально-культурної сфери;
- 6) застарілість матеріально-технічної бази;
- 7) відсутність прозорості та стабільності казначейського обслуговування місцевих бюджетів;
- 8) недостатнє забезпечення районної ланки цифровими технологіями зв'язку;
- 9) недостатня оптимізація системи клієнт – казначейство;
- 10) плінність кадрів в системі Державного казначейства України [1, с.20].

Проаналізувавши проблеми казначейського обслуговування місцевих бюджетів можна запропонувати низку завдань, які зроблять цей процес більш ефективним:

- удосконалення системи обміну інформацією між органами Державного казначейства та розпорядниками бюджетних коштів;
- запровадження планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу;
- визначення розподілу функцій та повноважень між учасниками бюджетного процесу;
- запровадження обслуговування клієнта за записом. Якщо чітко розподілити роботу за кількістю розпорядників на день, то можна зекономити час на виконання обов'язків бухгалтерів і вирішити проблему з чергами;
- підвищення оперативності в роботі органів Державної казначейської служби України шляхом виділення додаткових асигнувань на покращення матеріально-технічної бази;
- впровадження автоматизації перевірок за допомогою персональних ЕОМ;
- збільшення кількості працівників ДКСУ та забезпечення підвищення їхньої кваліфікації;
- заміна та модернізація застарілих операційних систем і технологічної інфраструктури;
- удосконалення системи регулювання міжбюджетних відносин;
- зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування;
- підвищення ефективності процесу формування видаткової частини місцевих бюджетів та децентралізація управління бюджетними коштами;
- підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів та посилення контролю і відповідальності за дотримання бюджетного законодавства;
- забезпечення прозорості процесу формування та виконання місцевих бюджетів [1,с.21].

Висновки. Функціонування казначейської системи дозволяє на підставі чітко визначених обсягів реальних потреб найбільш раціонально проводити оптимізацію бюджетних потоків, забезпечити безперервне фінансування всіх учасників бюджетних відносин, зробити процес виконання бюджету ефективнішим.

Незважаючи на те, що Державна казначейська служба України і зараз потребує значних додаткових асигнувань на проведення організаційно-технічних заходів, пов'язаних з обслуговування місцевих бюджетів за доходами, у тому числі для зміцнення матеріально-технічної бази, збільшення чисельності працівників і підвищення їхньої кваліфікації, вдосконалення нормативно-правової бази тощо.

Список використаної літератури

1. Габа І. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів: переваги та недоліки [Текст] / І. Габа // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 9. – С. 20 - 22.
2. Інформаційний портал «Асоціація міст України» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.auc.org.ua/>
3. Крюкова С. Финансовая пирамида правительства / С.Крюкова // Экономическая правда [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://khersonline.net/2013/06/07/print:page,1,finansovaya-piramida-pravitelstva.html>.
4. Лопушинський І.П. Бюджетний процес в Україні: Навчальний посібник / І.П.Лопушинський, Ю.С.Гаврилюк, Я.М.Казюк. - Херсон: Грін Д.С., 2011. - 364 с.
5. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / кол. авторів [заг.ред., передмова Ф.О.Ярошенка]. - К.: Зовнішня торгівля; УДУФМТ, 2010. - 592 с.
6. www.treasury.gov.ua

УДК 631.16:338.512

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Яросевич І.О., магістрант

Науковий керівник

Захарова Н.Ю., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: YIrina-92@mail.ru

e-mail: oleg_zaharov@rambler.ru

В статті розглянуто особливості формування витрат сільськогосподарських підприємств та тенденції їх зміни за останні роки. Проведено аналіз структури витрат на виробництво сільськогосподарської продукції в цілому та у галузевому розрізі. Окреслено напрями зниження витрат виробничої діяльності підприємств аграрної сфери.

Постановка проблеми. Аграрний сектор є важливою складовою економіки України, від функціонального стану якого в прямій залежності знаходиться продовольча безпека та незалежність держави, розвиток внутрішнього й зовнішнього ринків, а отже і рівень життя населення. На сьогоднішній день сільськогосподарські підприємства України повинні здійснювати свою діяльність не тільки для отримання короткострокового прибутку, а й спрямовувати виробництво на стратегічні завдання підвищення ефективності виробництва. Тому, актуальним для керівників підприємств, є питання пов'язані з підвищенням конкурентоспроможності продукції, зниження рівня витрат виробництва, або їх ефективного використання.

Аналіз останніх досліджень. Вдосконалення економічного механізму формування витрат висвітлюється в наукових працях В.Я. Амбросова, І.Ф. Баланюка, А.Ф. Бурика, М.Я. Дем'яненка, В.В. Зіновчука, І.Г. Кириленка, М.Й. Маліка, Л.Г. Мельника, С.В. Мочерного, В.Я. Месель-Веселяка, П.Т. Саблука, М.Й. Хорунжого, В.В. Юрчишина та інших вчених.

Мета статті. Метою даного дослідження є аналіз формування витрат виробництва в сільськогосподарських підприємствах України.

Основні матеріали дослідження. Ефективність виробництва сільськогосподарської продукції значною мірою обумовлена процесом формування витрат. Формування витрат виробництва, як економічний процес, підпорядковано дії об'єктивних економічних законів та обумовлюється виробничими ресурсами, що використовуються підприємством, у відповідності з принципами функціонування цих ресурсів. Серед особливостей формування витрат в сільському господарстві необхідно назвати значну тривалість виробничого циклу (від кількох місяців – в рослинництві, до кількох років – в тваринництві) та чітко визначений сезонний характер виробництва, що вимагає поступового накопичення витрат в незавершеному виробництві, призводить до уповільнення обороту капіталу та подорожчання ресурсів.

Останні роки спостерігається стала тенденція до зростання витрат на виробництво сільськогосподарської продукції підприємствами України, які за період 2009-2013 рр. збільшилися у 2 рази. Слід відзначити, що переважна частина витрат припадає на рослинницьку галузь, частка якої у 2013 році склала 71,9%.

Для оцінки ефективності формування витрат на підприємстві використовується певна система економічних показників. Деякі показники розраховуються, виходячи з вартості валової продукції. Вони реально відображають дійсний стан ефективності витрат не тільки в кінці року, але й упродовж нього, оскільки в процесі управління дуже важливим є прийняття обґрунтованих оперативних управлінських рішень. Серед них важливе місце посідає коефіцієнт окупності витрат, що характеризує рівень витрачання коштів для отримання 1 грн. валової продукції сільського господарства. Розрахунки показали, що у 2009 році на виробництво 1 грн. валової продукції було витрачено 0,64 грн., а в 2013 році – 0,93 грн., що свідчить про суттєве зменшення ефективності формування витрат. Крім того, темпи зростання коефіцієнта окупності виробничих витрат по рослинництву перевищують аналогічний показник по

тваринництву.

При виробництві сільськогосподарської продукції, як і інших галузей матеріального виробництва проводяться різні витрати, які відіграють неоднакову роль у процесах здійснення діяльності суб'єктами господарювання. За економічним змістом витрати групують за такими елементами: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація основних засобів та нематеріальних активів, інші витрати. Таке групування єдине для всіх галузей народного господарства і визначене багатьма нормативними документами щодо організації та здійснення бухгалтерського обліку. Це дає змогу знати складові собівартості з метою впливу на формування її величини. Нами були здійсненні дослідження структури витрат виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах України за 1990–2013 рр.

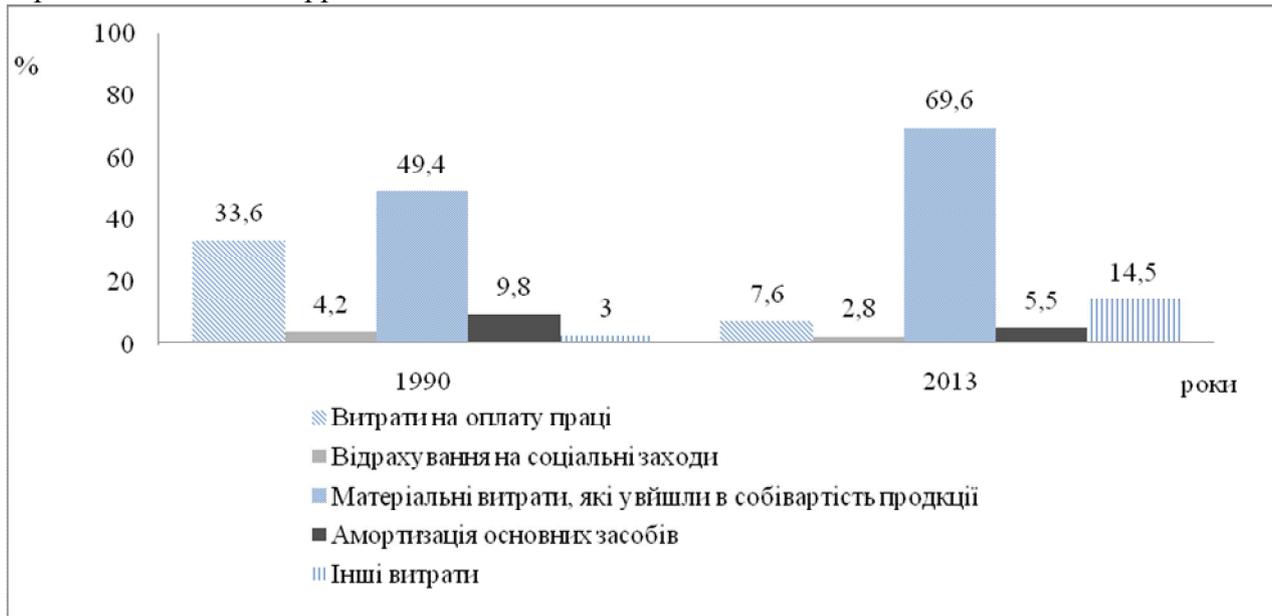

Рис. 1 Динаміка структури витрат на виробництво продукції в сільськогосподарських підприємствах України

Відмітимо, що за досліджуваний період найбільш суттєві зміни відбулися по витратам на оплату праці працівників сільськогосподарських підприємств та, відповідно, по сумах відрахувань на соціальні заходи. Так, якщо в 1990 році їх питома вага дорівнювала 33,6%, то в 2013 році вона зменшилась до 7,6%. Слід зазначити, що це негативне явище, оскільки воно пов'язане із зменшенням розміру оплати праці, що одночасно впливає на зниження рівня соціального захисту сільського населення. Темпи росту витрат на оплату праці зменшуються, в той же час, коли загальна сума витрат на виробництво зростає.

Аналізуючи другу важливу складову - матеріальні витрати можна констатувати, що тут тенденції характеризуються протилежними векторами руху, а саме: відбуваються інтенсивні процеси їх збільшення. Так, частка матеріальних витрат на виробництво сільськогосподарської продукції зросла з 49,4% у 1990р. до 69,6% у 2013 р.

У структурі витрат на виробництво продукції тваринництва переважну частку матеріальних витрат, які увійшли в собівартість продукції займають витрати на корми. Їх питома вага в матеріальних витратах зменшилася з 82,2% до 72,8%. При цьому щорічно збільшується питома вага покупних кормів з 10,6% у 1990 до 35,5% у 2013 р., вартість яких значно вище, ніж кормів власного виробництва. Аналогічну ситуацію ми можемо бачити із насінням та посадковими матеріалами при виробництві продукції рослинництва, питома вага яких зменшилася від 37,4% до 19,1% в структурі матеріальних витрат. Ці зрушення були спричинені збільшенням питомої ваги витрат на паливо і мастильні матеріали, які в рослинництві збільшилися з 9,9% у 1990р. до 18,0% у 2013р. а в загальній структурі з 5,1% до 13,4% у зв'язку зі збільшенням їх вартості.

Також відмітимо, що витрати на амортизацію основних засобів мають тенденцію до зниження і в порівнянні з 1990 роком зменшилися вдвічі. На нашу думку подібну ситуацію викликали різні причини. Насамперед, це зміни у складі виробничих фондів. Сільськогосподарські підприємства в обмеженій кількості купують нову техніку та обладнання. Основні засоби вибувають з виробничого потенціалу господарств, а заміна їх сучасною, більш прогресивною технікою відбувається дуже повільно.

За думкою вчених, сьогодні амортизація не створює зацікавленості підприємців до оновлення основних фондів, впровадження наукових розробок та новітніх технологій у виробництво у найважливіших сферах економічної діяльності, і не позиціонується як основне джерело формування інвестиційних ресурсів. Необґрунтована амортизаційна політика держави та слабкий контроль її за цільовим використанням підприємствами накопичених ними амортизаційних фондів призвели до того, що амортизаційні відрахування перетворились із джерела розширеного відтворення чи інвестиційної діяльності у ресурс поповнення обігових коштів господарств [3].

Ефективність формування витрат прямо впливає на рівень собівартості сільськогосподарської продукції. Зниження собівартості продукції є потужним фактором підвищення прибутковості, але в сучасних умовах у сільськогосподарських підприємств доволі обмежені можливості щодо цього. Воно може відбуватися за умов: скорочення витрат на виробництво при незмінному виході продукції, збільшення виробництва продукції при незмінних витратах або скорочення витрат при одночасному зростанні обсягів виробництва. Найперспективніший напрям зниження собівартості продукції – підвищення урожайності сільськогосподарських культур та продуктивності тварин, що ґрунтується на системі заходів по підвищенню економічної родючості землі і всебічній інтенсифікації виробництва.

Висновок. Отже, ефективність формування витрат є передумовою отримання підприємством високих економічних результатів. При цьому діяльність аграрних підприємств не повинна обмежуватися лише заходами щодо зменшення витрат, а повинна розподілятися на всі елементи системи управління з метою їх оптимізації в кожному із них. Загалом дієва система управління витратами є реальною можливістю досягнення підприємствами значних переваг над конкурентами за рахунок ефективного формування витрат, що є основою подальшого розвитку суб'єктів господарювання аграрної сфери.

Список використаних джерел.

1. Дані державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Морозова Г.С. Соціальна інфраструктура села та її вплив на сталий розвиток сільськогосподарських підприємств / Г.С. Морозова // Наук. пр. Полт. держ. аграр. акад. Сер.: «Економічні науки». – 2012. – № 4. – С. 210-214
3. Нужда О.А. Роль амортизаційних відрахувань в процесах капіталізації сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/ecnof_2013_10\(2\)_26.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/ecnof_2013_10(2)_26.pdf)
4. Скоромна О.Ю. Витрати на оплату праці та їх вплив на фінансові результати сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/Vkhnau_ekon_2014_4_37%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Vkhnau_ekon_2014_4_37%20(2).pdf)
5. Ульяновченко Н.В. Динаміка зміни структури витрат у сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_112/74.pdf

СЕКЦІЯ 4.
УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВ АПК

ФУНКЦІЇ КОНКУРЕНЦІЇ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ

Кравченко Д., 5 курс

Науковий керівник

Георгієва А. І., старший викладач

e-mail: georgieva_1954@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті окреслено функції конкуренції у зерновиробництві на сучасному етапі ринкової економіки України.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день у зерновиробництві країни створено безліч організацій та об'єднань, тобто зернових компаній, але жодна не є однорідними утвореннями. Вони відрізняються між собою за ступенем спеціалізації, за ступенем наявності основних ланок технологічного ланцюга "від сировини - до кінцевого продукту". На нашу думку, необхідно виділити критерії за якими будуть класифікуватися зернові компанії, а саме: за рівнем спеціалізації зернових технологій; за ступенем охоплення "від виробника сировини до кінцевого продукту"; за наявністю у складі зернового виробництва сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Питанню конкурентоспроможного та ефективного розвитку зерновиробництва присвятили свої праці вчені: В. М. Трегобчук, Б. Й. Пасхавер, О. М. Бородіна [1], Н. В. Рунчева [2].

Мета статті полягає в обґрунтуванні функцій конкуренції на ринку зерновиробництва в Україні.

Основні матеріали дослідження. Виробництво зерна має свої специфічні особливості. Зернові культури поділяються на групи залежно від призначення (продовольче, кормове, насінне) і на сорти, ціни на які диференціюються залежно від якості. Крім того, існують і регіональні відмінності в структурі одержуваної зернової продукції, котрі пов'язані з особливостями природно-кліматичних умов виробництва. До особливостей власне виробничих процесів належать: значна залежність від погодних умов, велика кількість незавершеного виробництва, необхідність значних обсягів обігових коштів для здійснення процесів розширеного відтворення.

Для України ефективність функціонування зернової галузі має стратегічне значення, при успішному вирішенні якого створюються умови для розвитку низки суміжних галузей. Підвищення рівня ефективності виробництва зерна є найважливішим питанням, від успішного вирішення якого залежить продовольча безпека країни. Перед зерновим господарством поставлено не тільки завдання всебічного розвитку власного потенціалу, а й підвищення її економічної ефективності та конкурентоспроможності в порівнянні з аналогічними галузями великих країн – експортерів зерна.

Відзначимо, що ефективність зерновиробництва формується в сучасних умовах конкурентного середовища господарювання. Тому саме конкурентні відносини координують виробництво матеріальних благ через систему ринкових важелів і ціновий механізм. Вони є важливим проявом ринкових відносин у розвитку галузі зерновиробництва [1].

Конкуренція тісно пов'язана з ефективністю виробництва, у т.ч. зернових культур, оскільки її перша функція полягає у стимулюванні продуктивності праці. Боротьба за максимізацію прибутків відіграє роль «не видимої руки», що керує економікою. Вона змушує підвищувати продуктивність праці, рівень кваліфікації робочої сили, стимулює зниження відрахувань, підвищення якості продукції. В умовах обмежень і викликів, при яких функціонує галузь зерновиробництва, це дуже важливо для підвищення її ефективності.

Другою функцією конкуренції є регулювання економіки у т.ч. зерновиробництва. Згідно закону про ціноутворення у відповідності із попитом та пропозицією, конкуренцію регулюється процес ціноутворення. Третю функцію конкуренції можна визначити як – оцінюю-

чу. Лише конкуренція є найбільш ефективним способом, що має право на життя, а що ні, які форми господарювання виживуть, а які збанкрутують. Наступна функція – розміщення – концентрація ресурсів та праці там, де вони можуть забезпечити максимальну прибутковість.

П'ята функція конкуренції – інноваційна та адаптаційна – означає рух суб'єктів господарювання до максимізації прибутку і змушує їх постійно вкладати кошти у нові технології, адаптуватися до змін попиту споживачів. Шоста функція – розподільча. Вона означає, що у ринковій економіці ресурси і продукція розподіляються по критерію або ступеню їх дефіцитності. У випадку дефіцитності ресурсу або продукції вони будуть оцінюватись дорожче, аніж у випадку відсутності їх дефіциту. Сьома функція – контролююча. Вона полягає в тому, що жоден продавець або покупець при конкуренції не може домогтися переваги на ринку та диктувати свої умови. Успіх на ринку досягається тільки за допомогою зміни цін, якості продукції, відрахувань виробництва [2].

Висновок. Аналізуючи і узагальнюючи відомі підходи до визначення конкуренції та механізмів її прояву, можна зробити наступний висновок: конкуренція – це особливі економічні відносини, економічне середовище, суперництво, спрямовані на задоволення переваг всієї структури потреб при умові достатньої кількості на ринку продавців і покупців, а також вільного входження у галузь та виходу з неї, це боротьба за максимум прибутку. Повною мірою це стосується галузі зерновиробництва.

Список використаних джерел.

1. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках; наук. допов. / авт. кол.: В.М. Трегобчук, Б.Й. Пасхавер, О.М. Бородіна [та ін.]; за ред. В.М. Трегобчука, Б.Й. Пасхавера. – К.: Інститут екон. та прогноз., 2007. – 260 с.
2. Рунчева Н.В. Формування конкурентоспроможності та підвищення ефективності зерновиробництва: дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.03 / Рунчева Наталія Вікторівна. – Х., 2011. – С.172.

УДК 339.138

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНО-РАЦІОНАЛЬНОГО АСОРТИМЕНТУ ТОВАРІВ ПАТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

Клименко В.Р., 3 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

E-mail: vika.klimenko.57@mail.ru

E-mail: yana.sokil@mail.ru

Розглянуто проблеми формування раціонального складу та структури асортименту продукції; розраховано показники оцінювання стану та динамічності змін у асортименті продукції, що виробляється ПАТ «Житомирський маслозавод» та обґрунтовано стратегію асортименту підприємства.

Постановка проблеми. У сучасних умовах конкуренції ринок визначає необхідний йому асортимент, тому завданням підприємства є задоволення попиту краще й ефективніше ніж у конкурента способом. Незбалансованість асортиментного портфеля призводить до зниження рівня прибутку, втрати конкурентних переваг на ринку, неправильного розподілу інвестицій. Тому перед маркетологами постає завдання спланувати оптимальну структуру асортиментного портфеля фірми.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Для того, щоб управління підприємств було ефективним і приносило результати необхідно, насамперед, чітко розуміти саму суть понять «асортимент» та «номенклатура». Однозначного, чіткого визначення щодо них не існує. Кожен вчений-економіст, що працює у сфері вивчення товарної політики дає власне тлумачення даних термінів, але суть їх подібна.

Мета статті. Оцінювання асортименту продукції за допомогою системи показників, які базуються на їх кількісній оцінці.

Основні матеріали дослідження. В.П. Пилипчук дає таке визначення: «Товарний асортимент - це динамічний набір номенклатурних позицій (розділів, марок, моделей) продукції, яка користується потенційним попитом на ринку і забезпечує успішне функціонування підприємства на довгу перспективу» [7, с.101].

А С. Гаркавенко є автором такого визначення: «Товарний асортимент - сукупність усіх асортиментних груп товарів, які пропонуються конкретною фірмою» [3, с. 210]. Товарна номенклатура, з її точки зору, - це сукупність усіх асортиментних груп і товарних одиниць, які пропонуються фірмою для продажу. Тобто, автор поєднує товарний асортимент і товарну номенклатуру, як часткове і ціле.

Вчена-економіст Л.В. Балабанова говорить про товарний асортимент, як про групу товарів, які тісно пов'язані між собою і які пропонуються одним групам споживачів, розподіляються по одних і тих само каналах або в заданому ціновому діапазоні [1, с. 305].

Для початку роз'яснимо саме поняття товарного асортименту. Відповідно, він являє собою підбір або набір різноманітних товарів, об'єднаних певною споживчою, торговою або виробничою ознакою і характеризується різними параметрами і відповідними їм показниками. Основними параметрами, за якими здійснюється аналіз і оцінка товарного асортименту магазину, є :

1. Широта асортименту - кількісний склад набору товарів виділеного за певною ознакою і представленого за класифікаційної групи.
2. Глибина асортименту - кількісний склад набору товарів, виділених за комплексом приватних ознак.
3. Структура асортименту - процентне співвідношення сукупностей товару в наборі, виділених за певною ознакою.
4. Стійкість асортименту - ступінь коливання чисельності набору товарів.

5. Оновлюваність асортименту - інтенсивність поповнення набору новими товарами і вилучення з нього застарілих товарів [10] .

В якості об'єкта дослідження автором було обрано ПАТ «Житомирський маслозавод». Починаючи з 1981 року, поетапно були введені в роботу цехи по виробництву тваринної олії, сухого знежиреного молока, морозива. Як результат успішної маркетингової діяльності виступає створення власної торговельної марки «Рудь». Основна продукція заводу – морозиво, якого за добу виробляють більше 100 тон. Головні зусилля направляються на створення і просування елітного морозива, яке є перспективним напрямком розвитку галузі виробництва морозива. Але спрямовуючи основну увагу на розвиток преміум – сегменту, компанія не збирається відмовлятися від морозива середньої і низької цінової категорії.

На сьогоднішній день, компанія займає провідне підприємство молокопереробної промисловості європейського рівня, адже продукція заводу користується і за межами країни (Ізраїлії, Молдавії, Голландії, Болгарії, Країнах Сходу та ін.). За заводом створено дієву мережу торговельних представництв і дилерських мереж та постійно проводиться робота по її розширенню. Значна увага також приділяється розширенню асортиментного ряду продукції та її подальшого просування на ринках збуту.

У товарній номенклатурі ПАТ «Житомирський маслозавод» окрім морозива присутні інші асортиментні групи: вершкове масло, сухе знежирене молоко, сметану, пастеризоване і пряжене молоко, кефір, ряжанку, глазуровані сирки під ТМ "Пустунчик" та ТМ "Єралаш", заморожені суміші, гриби, овочі та ягоди під ТМ «Шеф-Кухар» тощо. Але враховуючи те, що основна сфера діяльності підприємства – виробництво морозива, є важливим проаналізувати аналіз його асортименту і визначити особливості, адже планування та формування збалансованого асортименту є одним із інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємства та отримання бажаного прибутку.

В асортименті підприємства «Рудь» представлено 12 асортиментних груп товарів, що і являє собою широту асортиментного складу морозива, а саме: ріжки, вафельна трубочка, фруктовий лід, ескімо, паперові стаканчики, вафельні стаканчики, брикети, скляна банка, вагове, відра, десерти, торти. Всього номенклатура налічує 76 одиниць, з них 12 – ріжки, 1 – вафельна трубочки, 2 – фруктових льоду, 12 – ескімо, 2 – паперові стаканчики, 13 – вафельні стаканчики, 5 – брикети, 1 – скляна банка, 10 – вагове, 11 – відра, 4 – десерти, 3 – торти. Відповідно це глибина кожного виду морозива.

Крім того, визначено, що структура асортименту по підприємству досить нерівномірна, адже виділяються групи з більшою питомою вагою, такі як ріжки – 15,79%, ескімо – 15,79%, вафельні стаканчики – 17,11%, вагове – 13,16%, відра – 14,48%.

Аналіз реалізаційної політики підприємства наглядно виявляє, що підприємство спрямовано на політику реалізації у як торговій мережі так і магазинах «формат у дома». Дослідження було проведено на прикладі міста Мелітополь. Так у Амсторі на жовтень 2014 року представлено 32% товарного асортименту із загального його складу, найбільшу частку серед якого займають ріжки – 67%, брикети – 60% та вагове морозиво – 40%. У магазині «формат у дома» (Брусничка) асортимент за групами товарів теж має значні відмінності із перевагою наступних груп: ріжки – 33%, вафельні стаканчики – 31%, брикети – 60% та відра 36%.

Слід також зазначити, що морозиво ТМ «Рудь» постійно поновлює асортимент новими видами продукції майже за більшістю груп. Так у 2014 році було включено до асортименту нові види ріжків: Імпреза вершки-полуниця та Імпреза Три шоколади; ескімо: Ескімо без глазури; паперових стаканчиків: Ескімос та Ескімос з журавлиною; брикетів: морозиво пломб-бір Ескімос на бісквіті; Ескімос з журавлиною 0,45 г та Ескімос з курагою, чорносливом, родзинками та арахісом; відер: Заморожений йогурт манго, Заморожений йогурт, Заморожений йогурт з лісовими ягодами, Французька ваніль з горіхом пекана і молочною карамеллю; десертів: Французьке крем-брюле, Англійський десерт з чорницею і ожиною, Швейцарський шоколад з мандарином. Загалом кількість новинок за 2014 рік дорівнює 15-ти. Безперечно, така інтенсивність поповнення асортиментного набору новими товарами активно стимулює споживчий попит на ринку на дану продукцію. Однак дослідження показали, що лише їх

третя частина була представлена у магазинах і є однаковою як у Амсторі, так і в Брусничці (м. Мелітополь). Проте розрахований ступінь інноваційності морозива підприємства по ТМ «Рудь» дорівнює 0,19, що вважається нормальним.

Можемо зробити висновок, що обране підприємство у формуванні товарного асортименту використовує стратегію широкого проникнення на ринок, тобто передбачає поєднання низьких цін на новий товар зі значними витратами на стимулювання збуту з метою завоювання найбільшої частки ринку.

Висновок. Дослідження дозволило виявити, що товарний асортимент морозива на підприємстві є досить колоритним і здатним задовольнити споживчі потреби на будь-який смак, проте ми визначили, що лише третя частина всього наявного на підприємстві морозива була представлена у торгових мережах нашого міста. Серед позитивних сторін діяльності господарства, виділена досить активна оновлюваність його асортиментного складу.

Список використаних джерел.

1. Балабанова Л. В. Маркетинг [Текст]: Підручник / Л.В. Балабанова. - 2-ге вид., переробл. і доп. - К.: Знання-Прес, 2004. - 645 с.
2. Белявцев, М. І. Маркетинг [Текст] : навчальний посібник / М. І. Белявцев, Л. М. Іваненко ; Мін-во освіти і науки України, Донецький національний університет. - К. : ЦНЛ, 2005. - 328 с.
3. Гаркавенко С. С. Маркетинг [Текст]: Підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. - 4-вид., доп / С.С. Гаркавенко. - К.: Лібра, 2006. - 717с.
4. Кардаш В.Я, Товарна інноваційна політика [Текст] / Кардаш В.Я., Павленко І.А., Шафалюк О.К. . - Київ: Лібра, 2004.-266с.
5. Кардаш В.Я. Маркетингова товарна політика [Текст]: Навч.-метод. посібн. для сам ост. вивч. дисц. / Кардаш В.Я. -К.: КНЕУ, 2003. -250 с.
6. Мороз Л. А. Маркетинг [Текст]: навчальний посібник / Мороз Л. А., Чухрай Н.І.-2-е видання. - Львів, «Інтелект-Захід», 2002.-276 с.
7. Пилипчук В.П. Промисловий маркетинг [Текст]: Навчальний посібник / Пилипчук В.П. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. -264 с.
8. Старостіна А. Маркетинг [Текст]: Навчальний посібник/ Старостіна А. - К.: Знання- Прес 2002. - 192 с.
9. Щербань В. Маркетинг [Текст]: Навчальний посібник/ Щербань В. М-во освіти і науки України Черкаська академія менеджменту. - К.: Центр навчальної літератури 2006. - 202 с.
10. Герба К. А. Товарный ассортимент, его виды, показатели, принципы формирования и условия существования на рынке [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_NITSB_2009/Economics/41272.doc.htm

УДК 330.43

ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И АГРАРНЫЙ РЫНОК РОССИИ

Жучков С. В., 4 курс

Научный руководитель

Ашмарина Т. И., к.э.н., доцент

Российский государственный аграрный университет - МСХА имени К.А. Тимирязева

e- mail: kydryashka84@list.ru

e- mail: info@timacad.ru

В статье рассматриваются факторы, влияющие на глобализацию аграрного рынка и последствия продовольственного эмбарго.

Постановка проблемы. Аграрный сектор экономики России в настоящее время все еще переживает трудности, обусловленные неизбежными последствиями реформ, а также с принятием указа Президента РФ «О применении отдельных специальных экономических мер в целях обеспечения безопасности Российской Федерации» [1]. Продовольственный ответ России на западные санкции (введение продовольственного эмбарго) существенно изменяет структуру продовольственного рынка и актуализирует необходимость внутреннего импортозамещения. Успешное функционирование аграрного сектора РФ в условиях, характеризующихся крайней нестабильностью отношений, глобализации экономики, диктует необходимость ускоренного развития стратегического управления, разработки стратегии эффективно-го хозяйствования и землепользования, актуализирует тему исследования.

Анализ последних исследований и публикаций. Все больше внимания в последнее время уделяется обоснованию стратегии развития аграрного сектора в рыночных условиях в трудах Вомак А., Гойчука А., Мейерс В., Скидан А., Сысоева А., Ушачева И. и др. Но, многие вопросы остаются дискуссионными, в частности влияние глобализации на развитие аграрной сферы.

Формулировка цели статьи. Исследование процесса влияния глобализации на развитие аграрного сектора России.

Изложение основного материала. Основной характерной чертой государственной аграрной политики в РФ сегодня есть преимущество интересов крупных вертикально интегрированных бизнес - структур.

Приход иностранного капитала в сельское хозяйство – это простейший путь получения максимальной прибыли и полная зависимость от ТНК. Сегодня ТНК довольно активно ведут работу по скупке земель сельскохозяйственного назначения. Естественно, что напрямую скупать земли запрещено законодательством России, поэтому многие фирмы создают на территории России коммерческие компании.

Глобализация аграрного сектора - сложный и противоречивый процесс. С одной стороны, она облегчает хозяйственное взаимодействие между государствами, создает условия для доступа стран к передовым технологиям производства сельскохозяйственной продукции, обеспечивает экономию ресурсов, стимулирует мировой прогресс в сельском хозяйстве.

С другой стороны, глобализация несет негативные последствия для российского аграрного сектора: товарная структура сельскохозяйственной продукции имеет «колониальный» характер, вывозится в основном сырье, а ввозятся сельскохозяйственная техника, продовольствие. Динамика внешнеэкономических связей носит антиэкологический характер, разоряется малый аграрный бизнес; снижается уровень жизни на селе и др [2].

Поступление кредитных денег (валюты) в экономику имеет негативную сторону. Внешний долг страны номинирован не в ее собственной валюте, для невозможности возврата долга путем эмиссии. Ввод денег в экономику страны происходит только путём кредита. Денежная масса ограничена именно этим выданным кредитом, то процент по нему не может быть выплачен в принципе. А экономический успех иллюзорен, выстраивается не на дости-

жениях реальной экономики и совокупной ее производительности, а на безудержном вливании иностранного капитала. Стоит только вывести деньги из страны и экономика в кризисе.

Инвестиции направляются на технологические процессы производства сельскохозяйственной продукции, в обмен на импортную сельскохозяйственную технику, удобрения, семена. Это ведет к подавлению отечественного производства аналогичной продукции. Порождая застой и безработицу в этих отраслях, а страна превращается в сырьевой придаток.

Мировой аграрный сектор развивается в направлении усиления наукоемкости производимой продукции. Это особенно наглядно на примере экономически развитых стран. Именно это позволяет им поддерживать баланс внутреннего рынка продовольствия по спросу и предложению, легко проникать на ведущие мировые рынки, вытеснять и разорять национальных товаропроизводителей. Однако в РФ показатель финансирования инновационных проектов в перерасчете за последнее десятилетие снизились в два раза на 1 га [3].

С введением продовольственного эмбарго в российском и европейском экспертном сообществе развернулась дискуссия относительно эффективности продовольственного эмбарго (рис.1).

Рисунок 1 Сценарии продовольственного эмбарго

Считаем, что продовольственный ответ России на западные санкции (введение продовольственного эмбарго) в целом не проблема, а отличный стимул для сельского хозяйства, для проведения ее системной модернизации, которая должна затронуть практически все сферы национального хозяйства, но для этого необходимо вмешательство государства.

Сущность процесса вмешательства государства в экономические процессы аграрного сектора рассматриваются через призму категорий и понятий: «аграрная политика», «государственное управление», «государственное регулирование» (рис. 2).

Рисунок 2 Механизм вмешательства государства в экономические процессы аграрного сектора

Механизм государственного управления аграрным сектором - это система политических, организационных и правовых способов целенаправленного воздействия органов государственного управления.

В России важнейшие природные факторы обеспечения собственным продовольствием являются благоприятными: на душу населения РФ приходится 1,4 га сельхозугодий и 0,8 га пашни, что в 2 раза превышает среднемировые показатели [3].

Выводы. В условиях глобализации Россия стала безумно уязвимой по сравнению с Западом. Западное производство по всем позициям опережает российское производство, а потому в условиях открытости оно просто-напросто вытесняет наши товары не только с мирового рынка, но и с российского рынка.

Продовольственное эмбарго дало повод правительству РФ посмотреть внутрь страны и понять, что у нас есть свои собственные резервы. Россия располагает всеми необходимыми ресурсами для максимального обеспечения собственной продукцией как промышленного, так и сельскохозяйственного производства и государственная поддержка, и особенности национальной модели хозяйствования, имеющей тенденцию к замкнутости и способности к самоограничению, а также временное отсутствие серьёзных зарубежных конкурентов. Продовольственное эмбарго в обход правил и процедур ВТО продвигает протекционистскую преграду на пути конкурирующей западной продукции.

Список использованных источников:

1. О применении отдельных специальных экономических мер в целях обеспечения безопасности Российской Федерации [Электронный ресурс] : указ Президента РФ от 06.08.2014 № 560 // СПС «Консультант Плюс». URL:
2. Сысоев А.М. Вороновская Е.В. Сельскохозяйственная деятельность в обеспечении устойчивого развития аграрного сектора экономики. / А.М. Сысоев, Е.В. Вороновская. – СПб.: г. Пушкино, 2012, - 260 с.
3. Ушачев И.Г., Серков А.Ф, Агропромышленный комплекс России: состояние и проблемы [Электронный ресурс]: режим доступа: <http://www.vniiesh.ru/publications/Stat/4948.html>.

УДК 65.016:637.11

МОЛОЧНАЯ ОТРАСЛЬ РОССИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Дьячкова О.

Научный руководитель

Ашмарина Т.И., к.э.н., доцент

Российский государственный аграрный университет - МСХА имени К.А. Тимирязева

e- mail: kydryashka84@list.ru

e- mail: info@timacad.ru

Произведён анализ развития молочной отрасли России в связи с ведением продовольственного эмбарго

Постановка проблемы. Главная задача правительства России в молочном скотоводстве - использовать запрет на ввоз импортной молочной продукции (Указ Президента РФ «О применении отдельных специальных экономических мер в целях обеспечения безопасности Российской Федерации»[1]), как дополнительный толчок для роста собственной молочной отрасли. Заменить западную молочную продукцию и обеспечить качество - перспективная долгосрочная программа. В данном контексте представляется актуальной задача выявления и оценки потенциала молочной отрасли, как отражения сложившихся экономических условий и возможностей обеспечения страны отечественными молочными продуктами.

Анализ последних исследований. Все больше внимания в последнее время уделяется обоснованию стратегии развития аграрного сектора в рыночных условиях в трудах Вомак А., Гойчука А., Мейерс В., Скидан А., Сысоева А., Ушачева И. и др. Но, многие вопросы остаются дискуссионными, в частности влияние глобализации на развитие аграрной сферы.

Цель статьи. Исследование процесса влияния продовольственного эмбарго на развитие молочной отрасли России.

Основные результаты исследования. На сегодня российское молочное животноводство производит 31 млн тонн молока, но РФ по-прежнему импортирует более 60% молочной продукции. Данные Росстата по производству коровьего молока, за I полугодие 2014 г. Приведены в табл. 1.

Таблица 1 Производство молока коровьего в России

Организации	За 1 полугодие 2014	Относительно к аналогичному показателю прошлого года
Сельхозорганизации	7 319,8 тыс. т	+1,1%
Хозяйства населения (ЛПХ)	6 836,5 тыс. т	-3,6%
К(Ф)Х	897,9 тыс. т	+5,3%)
Всего	15 054,1 тыс. т	-0,9

Поголовье коров в ЛПХ за последние четыре года сократилось на 20%, валовое производство молока - на 18,1%. Основными причинами сокращения поголовья и снижения производства молока являются большие затраты ручного труда, наличие низкопродуктивного скота. Кроме того, ежегодное удорожание кормов и энергоресурсов привело к тому, что содержание коров в ЛПХ экономически целесообразно только при условии получения среднегодового удоя более 5000 кг на фуражную корову.

Производство сельскохозяйственной продукции в КФХ из года в год увеличивается. Это происходит преимущественно за счет укрупнения КФХ, при строительстве семейных молочных животноводческих ферм повышается техническая оснащенность, совершенствуется технология производства.

Анализ исследования показал, что впервые за много лет в 2015 году переломлен негативный тренд в производстве молока и позитивная динамика обеспечена в основном за счет

сельхозпредприятий - наиболее технологически оснащенной и контролируемой части отрасли. Но анализ сравнения потребления некоторых продуктов в России и в других странах говорит еще о серьезности проблемы (табл. 2).

Таблица 2. Потребление молочных продуктов в некоторых странах мира в 2013 г., кг/чел. в год.

Страны	Молоко питьевое	Масло сливочное	Сыр
Россия	70	2,7	6,0
Австралия	117	3,9	12,0
США	82	2,9	14,9
Канада	84	2,8	12,1
Норвегия	92	3,9	15,0
ЕС	63	3,5	16,5
Уругвай	73	1,5	6,0

По данным Минсельхоза, потребление молочной продукции (в пересчете на молоко) в прошлом году составило 35,7 млн тонн, из них импортировалось 1,4 млн тонн, или 4% от потребления. На долю стран, подпавших под эмбарго, пришлось 33,7%, или 459 тыс. тонн. При этом потребление сыров в РФ в 2013 году составило 874 тыс. тонн, из которых почти половина (438,5 тыс. тонн) была импортирована. На страны, подпавшие под санкции РФ, пришлось около 60%, или 263 тыс. тонн.

Лидерами по производству молока являются 13 субъектов РФ. Правофланговой в производстве молока является Ленинградская область (племзавод "Работицы" удой – 11400 кг на корову).

Правительством утверждена «дорожная карта» по содействию импортозамещению в молочной продукции на 2014–2015 годы [2]. Согласно которой, молочное скотоводство - получит в 2015-м дополнительно 12 млрд рублей: в этом случае общий объем субсидирования отрасли в 2015 году составит 34,5 млрд, а до 2020 года - 281,4 млрд рублей. Это позволит нарастить объем производства товарного молока до 33,5 млн тонн против нынешних 30,5 млн.

Введена новая форма субсидирования - компенсация части капитальных затрат в размере 20% с индикативной стоимости стойло-места в 700 тыс. рублей. При этом планируется разрешить аграрию получать одновременно два вида поддержки - компенсацию инвестзатрат и субсидию части ставки по кредиту.

Представители Молочного союза России утверждают, что с названной суммой господдержки достигнуть этой цели невозможно, как и невозможно, в принципе снизить себестоимость российского молочного продукта. Развитие молочного скотоводства – это долгосрочная программа. Для производства молока, надо вспахать землю, обработать ее, посеять, удобрить, вырастить урожай, собрать его и сохранить. Потом закупить скот, растить 3 месяца, оплодотворить, а это еще 9 месяцев, потом теленок должен родиться без осложнений, и после этого мы получаем молока.

Также существует проблема порошкового молока, которое российские предприятия покупают в Белоруссии и других странах и перерабатывают здесь в готовый продукт. Такой механизм работы гораздо менее затратный с точки зрения бизнеса, поскольку животноводство - дело тяжелое, необходимо большее число рабочих рук, велики риски не удоя и так далее. Но этот зарубежный порошок нарушает продовольственную безопасность страны.

Важным шагом стало увеличение в 2014 году периода субсидирования инвестпроектов на развитие молочного животноводства с 8 до 15 лет с компенсацией из федерального бюджета 100 проц. ставки рефинансирования Банка России и возложением обязательств на бюджеты субъектов Российской Федерации по субсидированию до 3 процентных пунктов кредитных ставок.

Планируется возмещение из федерального бюджета 20 проц. реально понесенных сельхозтоваропроизводителями затрат на строительство молочных ферм и 30 проц. – на создание селекционно-генетических центров в молочном животноводстве.

Действия правительства в связи с запретом можно разделить на кратко-, средне- и долгосрочные.

Краткосрочные - основные усилия направить на сдерживание роста цен и оперативное замещение выпадающих объемов молочной продукции за счет альтернативных иностранных поставщиков, наращивание молочного поголовья является длительным процессом; по позициям, где возможен оперативный рост производства молочной продукции, необходима дополнительная господдержка в ближайший период.

Среднесрочные - введение новых нетарифных ограничений на импорт продовольствия после снятия годового продовольственного эмбарго на молочную продукцию.

Долгосрочные - ввод нетарифных мер ограничения на ввоз соответствующей продукции.

Эффект от государственных мер будет носить скорее среднесрочный и долгосрочный характер, так как быстро нарастить выбывающий объем производства и модернизировать инфраструктуру не получится. Необходима политика поддержки молочной отрасли.

Выводы. Россия располагает всеми необходимыми ресурсами для максимального обеспечения собственной молочной продукцией. Продовольственное эмбарго дало повод правительству РФ посмотреть внутрь страны и понять, что у нас есть свои собственные резервы для производства молока.

Производство органического молока в России будет делом более прибыльным за счет постоянной господдержки и наработанных механизмов, а порошковое молоко перестанет быть таким заманчивым. Суказанной суммой господдержки достигнуть этой цели невозможно.

Главные приоритеты отечественного производителя молока:

- ✓ если наша страна располагает всеми ресурсами для производства молока, то она должна отдавать предпочтение их отечественному производству;
- ✓ приоритет высших неэкономических ценностей над примитивным экономическим расчетом. Экономические приоритеты, цены, рентабельность производства молока должны соответствовать не так называемым «мировым ценам», а внутренним условиям и потребностям с учетом социальной, политической, оборонной, нравственно-духовной "выгоды".

Ведь в условиях глобализации Россия стала безумно уязвимой по сравнению с Западом. Западное производство молока по всем позициям опережает российское производство, а потому в условиях открытости оно просто-напросто вытесняет нашу молочную продукцию. Перед российскими товаропроизводителями молока стоит несколько сложных, но выполнимых задач — техническая и технологическая модернизация производства, улучшение качества молока, расширение объемов и ассортимента молочной продукции.

Список использованной литературы.

1. О применении отдельных специальных экономических мер в целях обеспечения безопасности Российской Федерации [Электронный ресурс] : указ Президента РФ от 06.08.2014 № 560 // СПС «Консультант Плюс». URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_166922 (дата обращения: 24.08.2014).

2. Распоряжение Правительства РФ от 02.10.2014 N 1948-р «Об утверждении плана мероприятий ("дорожной карты") по содействию импортозамещению в сельском хозяйстве на 2014 - 2015 годы».

УДК 338.439

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Клименко Г., 3 курс

Науковий керівник

Рунчева Н.В., к.е.н., доцент

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

e-mail: dimchik.1964@mail.ru

e-mail: lovely72355@mail.ru

У статті надана схема інфраструктурних факторів конкурентоспроможності галузі зерновиробництва

Постановка проблеми. Значний вплив на функціонування зерновиробництва та зернового ринку має Закон України „Про державну підтримку сільського господарства України”. Він визначає основні форми та способи підтримки сільгоспвиробників з боку держави [1]. Відповідно до даного закону, основні функції щодо регулювання зернового ринку покладені на Аграрний фонд. Його основними завданнями є: проведення цінової політики в основних сферах агропромислового комплексу; виконання від імені держави функції кредитора на період дії режиму заставних закупівель окремих об'єктів державного цінового регулювання; формування державного продовольчого резерву об'єктів державного цінового регулювання виключно для здійснення товарних та фінансових інтервенцій.

Аналіз останніх досліджень. Питанню конкурентоспроможного та ефективного розвитку зерновиробництва присвятили свої праці вчені: М. Г. Лобас, П. М. Макаренко, М. Й. Малік, Л. О. Мармуль, З. П. Ніколаєва, П. Т. Саблук, В. Ф. Сайко, В. П. Ситник, ЛЛ. М. Худолій, О. М. Шпичак.

Мета статті полягає у визначенні класифікації інфраструктури зернової галузі в Україні.

Основні матеріали дослідження. Важливою метою Аграрного фонду є забезпечення цінової політики на аграрних та агропромислових ринках, зокрема на ринку зерна, борошна, сої, льону, ріпаку, соняшнику, хмелю, бурякового цукру, які є об'єктами державного цінового регулювання. Основою для визначення мінімальної та максимальної ціни на названі товари є державний продовольчий резерв, який створюється за рахунок фінансових інтервенцій. Фінансова інтервенція застосовується за умови встановлення на організованому товарному ринку ціни на товари визначеного переліку нижчої за мінімальну ціну. Його розмір визначений законодавчо і передбачає поступове збільшення від рівня 10,0 % (від обсягів річного споживання певного товару) в 2006 р. до рівня 20,0 % в 2010 р. та подальших роках [2]. Це впливає на конкурентне середовище ринку зерна та на конкурентоспроможність галузі зерновиробництва.

Для ефективного розвитку формування конкурентоспроможної галузі велике значення має її інфраструктура. В ринкових умовах нормальне, а точніше ефективне функціонування зерновиробництва, залежить від розвитку його інфраструктури, яка забезпечує багатоманітність організаційних форм і каналів збуту продукції. Для розвитку ринкової інфраструктури економічно доцільним є створення цілої низки нових систем і форм активізації торгівлі зерном і зернопродуктами. До них слід віднести: торгові дома, комерційні банки, торговельно-посередницькі фірми, страхові і брокерські компанії, товарні біржі, консалтингові фірми, аукціони, ярмарки, оптові ринки та ін. Розвиток інфраструктури та інтеграційних процесів на зерновому ринку відбувається з урахуванням стану, який склався після процесу приватизації у переробній галузі.

Ми здійснили класифікацію інфраструктури зернової галузі у складі шести підсистем, сформованих внаслідок більш детальної конкретизації її функцій та елементів (рис. 1).

Державно-регулятивна підсистема визначає всі органи, установи та організації, які представляють інтереси держави та здійснюють регулятивну функцію в галузі на даному ринку.

Рисунок 1 - Інфраструктурні фактори конкурентоспроможності галузі зерновиробництва

Підсистема селекції та насінництва об'єднує приватні та бюджетні установи та організації, які займаються науково-дослідною роботою в сфері зерновиробництва та пов'язаним з ним суміжних сферах. Техніко-технологічна забезпечує здійснення виробничих операцій на підприємствах галузі. Фінансово-кредитна – пов'язана із забезпеченням розрахунків між учасниками зернового ринку а також кредитною діяльністю. Агротехсервіс забезпечує ремонт техніки, зайнятої у виробничих процесах, додаткові послуги стосовно руху зерна від виробника до споживача. Підсистема моніторингу та дорадництва здійснює інформаційне забезпечення операцій із зерном а також забезпечує їх консультаційну підтримку.

Висновок. В умовах здійснення процесів глобалізації та інтеграції державне регулювання галузі зерновиробництва суттєво впливає на стан та динаміку основних категорій конкуренції та конкурентоспроможності, їх чинників – попиту, пропозиції, кон'юнктури. Тому для ефективного та конкурентоспроможного ведення зернового виробництва важливим є: застосування різноманітних методів і важелів управління процесами реорганізації; здійснення реструктуризації і сегментації виробництва; інвестування фінансових, матеріально-технічних ресурсів у галузь; кооперування й інтегрування фінансових та матеріально-технічних зусиль як по горизонталі, так і по вертикалі. Відзначимо, що ефективність та конкурентоспроможність зерновиробництва формується в сучасних умовах конкурентного середовища господарювання. Вони є важливим проявом ринкових відносин у розвитку галузі зерновиробництва через здійснення наступних функцій: стимулюванні ефективності виробництва, продуктивності праці, регулювання галузі, оцінки форм господарювання, інноваційного забезпечення, адаптації, розподілу та контролю.

Список використаних джерел.

1. Закон України: Про державну підтримку сільського господарства України: від 24.06.2004 № 1877-IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 49. – С. 527.
2. Веймер Д. Аналіз політики: концепції і практика / Д. Веймер, Е. Вайнінг; [пер. з англ. І. Дзюб, А. Олійник]; наук. ред. О. Кілієвич].– К.: Основи, 1998.– 654 с.

УДК 338.439

ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНО-РЕГУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЗЕРНОВИРОБНИЦТВО

Клименко О., 2 курс

Науковий керівник

Кравцова Л.А., викладач-методист

Бердянський машинобудівний коледж

Запорізького національного технічного університету

e-mail: dimchik.1964@mail.ru

e-mail: kravtsova.larisa@yandex.ua

У статті розглянуто інструменти державно-регулятивного впливу на зерновиробництво.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації застосування державно-регулятивної підсистеми, завдяки використанню відповідних інструментів направлене на захист вітчизняного товаровиробника, надання галузі зерновиробництва пріоритетних умов у цілому (рис. 1).

Рисунок 1 – Інструменти державно-регулятивного впливу на зерновиробництво

Розглянуті на рис. 1 інструменти впливають на конкурентне середовище та ринкові механізми і завдяки цьому визначають стан основних категорій конкуренції у зерновиробництві: попит, пропозицію та ціну. Окрім того, частина функцій підсистеми знаходиться на межі впливу окремих інструментів. Так, наприклад, цінове регулювання та протекціоністські заходи можуть бути реалізовані у зерновій галузі завдяки встановленню адміністративних норм або формуванню економічної системи мотивів та заохочень.

Аналіз останніх досліджень. Питанню конкурентоспроможного та ефективного розвитку зерновиробництва присвятили свої праці вчені: В. В. Юрчишин [1], І. Г. Кириленко [2], Н. В. Рунчева [3].

Мета статті полягає в обґрунтуванні інструментів державно регулятивного впливу на зерновиробництво в Україні.

Основні матеріали дослідження. Зерновиробництво є складною системою, яка включає в себе не тільки об'єкт і суб'єкти виробництва, переробки й обігу, але й певний механізм їх взаємодії, який формується під впливом економічних законів. Проте, зерновиробництво не є монолітним утворенням і на його основі можна виділити декілька підсистем як за функціональною озна-

кою – функціями, які здійснюють суб'єкти зерновиробництва та його конкурентного середовища (підприємства первинного виробництва зерна, зберігання та переробки зерна); так і за ознакою предмету обігу (суб'єкти реалізації продовольчого зерна, фуражного зерна, насінневого зерна, зерна для подальшої переробки). Кожна з них має свою специфіку, виражену насиченістю зернового ринку, особливостями обміну, взаємодії між суб'єктами, його зрілістю тощо. Проте, спільним для всіх підсистем є механізм їх функціонування, який характеризує всі відносини, що відбуваються в умовах конкурентного середовища зерновиробництва.

Базою формування зернової галузі є зернове господарство, розвиток якого залежить, передусім, від насінництва, котре в Україні представлено науково-дослідними інститутами, дослідними станціями, насінневими підприємствами та насінневими заводами, що забезпечують зернове господарство новими сортами та гібридами культур. Особлива роль належить науково-дослідним установам у створенні високопродуктивних, адаптованих до конкретних ґрунтово-кліматичних умов, сортів і гетерозисних гібридів сільськогосподарських культур, розроблені системи заходів їхнього захисту від шкідників, хвороб і бур'янів, запровадження нових ресурсощадливих технологій та їх елементів [1].

В Україні є всі ресурси для вирощування зернових культур, а саме: сприятливі ґрунтово-кліматичні умови, вигідне геополітичне та територіально-економічне розміщення, працююче населення та кваліфіковані кадри. При цьому, за розмірами посівних площ зернових і зернобобових культур Україна посідає серед зарубіжних країн 6 – 7, а за виробництвом зерна на одну особу – 5 – 6 місце.

Загальна потреба країни в зерні визначається його кількістю, що витрачається на харчування, переробку, корми, насіння, експорт і створення державних резервів. Головною передумовою формування зерновиробництва є те, що сукупність процесів виробництва, заготівлі, транспортування, переробки зерна переростає у цілісну систему, функціонування елементів якої підпорядковане єдиній меті - виробництву кінцевих продовольчих продуктів.

Найбільшу питому вагу має зерно, що споживається тваринництвом та використовується населенням як продукт харчування. В Україні від загальної кількості виробленого зерна на корм худобі і птиці використовується 40,0 – 50,0 %, на харчування 20,0 – 21,0 %, насіння 8,0 – 10,0 %, переробку на харчові цілі 2,0 – 3,0% і втрачається при зберіганні і доробці – 2,0 – 3,0 % [2].

Для ефективного та конкурентоспроможного ведення зернового виробництва необхідним є: застосування різноманітних методів і важелів управління процесами реорганізації; здійснення реструктуризації і сегментизації виробництва; інвестування фінансових, матеріально-технічних ресурсів у різноманітні виробництва; кооперування й інтегрування фінансових та матеріально-технічних зусиль як по горизонталі, так і по вертикалі.

Висновок. Важливе значення для підвищення ефективності та формування конкурентоспроможності зерновиробництва у контексті посилення впливу на нього процесів глобалізації та інтеграції має державна підтримка [3]. Вона проявляється через аграрну політику у галузі виробництва зерна і включає розробку й виконання цільових програм виробництва зернових з урахуванням галузевої та регіонально-зональної специфіки, бюджетну підтримку інновацій, державних підприємств галузі, страхування зерно виробників, узгодження нормативно-законодавчих актів розвитку виробництва та ринку зерна з міжнародними вимогами.

Список використаних джерел.

1. Юрчишин В.В. Сучасна аграрна політика в системі державотворення України/ В.В. Юрчишин // Економіка АПК. – 1999. – № 5. – С. 3 –10.
2. Кириленко І.Г. Трансформація соціально-економічних перетворень у сільському господарстві України: проблеми, перспективи / І.Г. Кириленко. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 452 с.
3. Рунчева Н.В. Формування конкурентоспроможності та підвищення ефективності зерновиробництва: дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.03 / Рунчева Наталія Вікторівна. – Х., 2011. – С.172.

УДК 339.138

ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА АСОРТИМЕНТНУ ПОЛІТИКУ ПІДПРИЄМСТВА

Бойко Є.С., 3 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: lizbos@mail.ru

e-mail: yana.sokil@mail.ru

Обґрунтовано необхідність дослідження впливу маркетингового середовища на формування товарного асортименту продукції; оцінювання стану та динамічності змін у асортименті продукції, що виробляється ПАТ «Чернігівської макаронної фабрики»

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання одним із найголовніших напрямків діяльності маркетингу кожного підприємства є асортиментна політика. Особливу значимість цей напрямок здобуває у нинішніх конкурентних умовах, коли до товару з боку споживача пред'являються підвищені вимоги якості й асортименту, і, відповідно, ефективність роботи підприємства залежить від вдалої асортиментної політики. Управління товарним асортиментом базується на затвердженій підприємством товарній політиці та передбачає координацію взаємопов'язаних видів діяльності (науково-технічної, техніко-економічної, маркетингової тощо).

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемам підвищення ефективності управління товарним асортиментом підприємств присвячені праці таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як: Г. Ассель, Г.В. Савицька, О.Ю. Біленький, О.Г. Денисюк, О.В. Задерейко, Л.В. Балабанова, В.В. Холод, М.М. Єрмошенко, С.А. Ерохін, А.В. Базилюкта ін.

Мета статті. Метою статті є оцінювання асортименту продукції за допомогою системи показників.

Основні матеріали дослідження. Не існує жодного підприємства, яке не мало б зовнішнього оточення, та не знаходилось б з ним у стані постійної взаємодії. Будь-яке підприємство потребує регулярного отримання з зовнішнього середовища вихідних продуктів для забезпечення своєї життєдіяльності. При цьому кожне підприємство повинне віддавати щось у зовнішнє середовище в якості компенсації за його існування. Якщо зв'язки із зовнішнім середовищем обриваються, підприємство гине. В останній час у зв'язку з посиленням та ускладненням конкуренції, а також різким прискоренням процесів змін в оточуючому середовищі підприємства все в більшій мірі змушені приділяти увагу питанням взаємодії з оточенням, а також розвивати здібності адаптації до змін зовнішнього середовища [6, с.55].

Під маркетинговим середовищем підприємства розуміють сукупність факторів, які впливають на процес управління маркетингом підприємства, його маркетинговий розвиток та взаємовідносини зі споживачами. Основне завдання аналізу маркетингового середовища полягає в тому, щоб взаємоузгодити вплив середовища, потреби цільового ринку, мету та можливості підприємства. Проведення аналізу маркетингового середовища забезпечує: розуміння конкуренції та інших факторів середовища; адекватне розуміння бізнесу, в якому працює підприємство; основи для вироблення чіткої стратегії; прийняття правильних тактичних рішень, що, у свою чергу, означає забезпечення стійких ринкових позицій підприємства та сприятливих перспектив його розвитку. Метою маркетингових досліджень є виявлення можливості підприємства для оволодіння конкурентними позиціями на конкретному ринку, зниження рівня невизначеності та комерційного ризику, збільшення ймовірності успіху маркетингової діяльності підприємства на ринку. Результатом маркетингових досліджень є обґрунтоване планування маркетингової діяльності підприємства або організації, ідентифікація маркетингових можливостей та загроз, а також формування гнучкої системи реагування на зміни чинників зовнішнього середовища.

Розглянемо більш детально чинники зовнішнього оточення підприємства.

Макросередовище створює загальні умови функціонування підприємства. В більшості випадків макросередовище не носить специфічного характеру по відношенню до окремо взятого підприємства. Однак ступінь впливу стану макросередовища на різні підприємства неоднакова. Це пов'язано як з відмінностями у сферах діяльності підприємства, так і з відмінностями у внутрішньому потенціалі підприємства.

Фактори макросередовища ПАТ «Чернігівська макаронна фабрика» з власною торговельною маркою «Тая»:

1. Економічні фактори. В будь-який час може бути подорожчання електроенергії, подорожчання сировини. Але ТМ «Тая» це враховує, і тому її цей фактор - дуже важливий.
2. Природно-географічний фактор. Як і будь яке підприємство, ПАТ «Чернігівська макаронна фабрика» з власним брендом «Тая» залежить від цього фактору, адже привезення продуктів з різних, куточків країни залежить від погодних умов (ураган, шторм, та інші).
3. Демографічний фактор. Демографія - це наука про закономірності відтворення населення в суспільно-історичній і соціальної обумовленості цього процесу. Це також важливий фактор для марки макаронів «Тая». Макарони ТМ «Тая» виробляють великий асортимент, для різних споживачів.
4. Екологічні фактори. ТМ «Тая» хоче вийти на ринок Євростандартів, саме тому вона є майже екологічно-чистою. А в перспективі, стати одним з найекологічніших торгових марок.
5. Науково-технічні фактори. Підприємство не стоїть на місці і розширює і удосконалює свій асортимент і свою продукцію.
6. Політичні фактори. Так як Україна входить в ЄС, то окрім екологічних факторів, сюди можна віднести і політичні, адже маючи цю відзнаку, ТМ «Тая» вийде на новий кращий рівень і буде удосконалювати свою продукцію все краще і краще. [10, с.45]

Фактори мікросередовища: (постачальники, посередники, клієнтура, конкуренти, контактні аудиторії).

Для компанії ТМ «Тая» партнерами є:

- ПП "ЗАХІД-ХЛІБ-ЗБУТ-2002";
- ЧП Амстердам 2012;
- ООО «Клас и К»;
- ЧП «Козацька смакота»;
- ООО «Меркурій и К»;
- ООО «Сумський Олімп»;
- ООО «Сумська продовольча компанія»;
- ООО "Пакко-Холдинг";
- ЧП "Ідеал";
- СПД «Букорос Володимир Іванович»;
- ООО «Сталлер»;
- ООО «Ходак»;
- ООО «Інформаційно-ком.бюро-7».

Вони постачають на підприємство «Тая» багато продуктів харчування, наприклад, такі як: борошно першого и вишого гатунку, яйця, харчові добавки, смакові добавки та інше.

Посередниками підприємства є:

- магазини харчової промисловості;
- кафе, ресторани, заклади швидкого приготування.

Основними конкурентами ТМ «Тая» є такі фірми:

- «Чумак»;
- «Хуторок»;
- «Королівський смак»;
- «Київ мікс»;
- «Lapasta».

- Це і є складові мікро та макро середовища, що впливають на підприємство «Тая».

Товарний асортимент- це група товарів, які тісно пов'язані між собою за схожістю їх функціонування, використовують подібні сегменти ринку, види торговельних підприємств або діють в однакових діапазонах цін.

Обсяг і структура асортименту характеризуються показниками: глибини та широти асортименту.

Глибина асортименту — кількість моделей, розмірів або відтінків смаку, кількість різновидів товару певного товарного асортименту.

Широта асортименту — різноманітність товару в асортименті (або кількість асортиментних груп). Розширення товарного асортименту означає вихід за його межі, зазвичай у суміжні товарні категорії. Наприклад, підприємство з виробництва морозива починає випускати йогурт або напої на базі морозива, таким чином розширюючи асортимент у суміжній з морозивом категорії [2, с.25].

Завданням працівників відділу маркетингу ТОВ «Надія» є визначення структури та обсягів закупівлі товарів, а саме: – встановлення співвідношення між новою продукцією, що потребує вдосконалення та модифікації; традиційною продукцією, яка не потребує вдосконалень, і застарілою продукцією; – визначення номенклатури продукції, яку закупляють; – встановлення структури життєвого циклу за всією номенклатурою продукції та визначення перспектив оновлення асортименту.

Висновки. Дослідження сутності та характеристик маркетингового середовища підприємства дозволяє підприємству обрати ефективну стратегію позиціонування, забезпечувати оптимальну структуру асортименту товарів, уникаючи недобросовісної конкуренції. Вивчення цього питання також відкриває перед підприємством розуміння всіх кон'юнктурних умов ринку і відповідно дає шанс вибору варіантів їх максимально ефективного подолання або використання.

Список використаних джерел.

1. Азарян Е. М. Міжнародний маркетинг. - К Иси МО України; НВФ "Студцентр", 1998.
2. Андреев С. І. Прийняття рішень в маркетингових ситуаціях. // Маркетинг в Росії і за кордоном. 1998.-№1.-с.28-36.
3. Амблер Т. Практичеській маркетинг: Пер. з англ. - СПб .: Питер, 1999.
4. Балабанов Л. В. Оптова торгівля: маркетинг і комерція. - М .: Економіка, 1990.
5. Балабанова Л. В. Маркетинг: Підручник для студ. Вузів. - Донецьк, 2002.
6. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. - К .: Вища школа, 1997.
7. Гаркавенко С. С. Маркетинг. - Київ: Лібра, 1998.
8. Градів А.П. Організаційна структура і функції служби маркетингу підприємства. / Навчальний посібник; СПб., 1996. -92с.
9. Голубков Є.П. Маркетинг: стратегія, плани, структури. Москва: Дело, 1995.
10. Дорошів В. І. Введення в теорію маркетингу. Москва 2000.- 258с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА РИНКУ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Заєзжай А., 3 курс

Науковий керівник

Рунчева Н.В., к.е.н., доцент

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

e-mail: zaezchay4@mail.ru

e-mail: lovely72355@mail.ru

У статті показана структура внутрішнього виробництва зерна та місце зернової галузі та зернового ринку в структурі економіки.

Постановка проблеми. Організаційно структура зерновиробництва представлена державними кооперативними та приватними підприємствами й організаціями, різними за організаційно-правовими формами, повнотою технологічних процесів, фінансовою стійкістю, прибутковістю, розмірами виробництва (рис. 1).

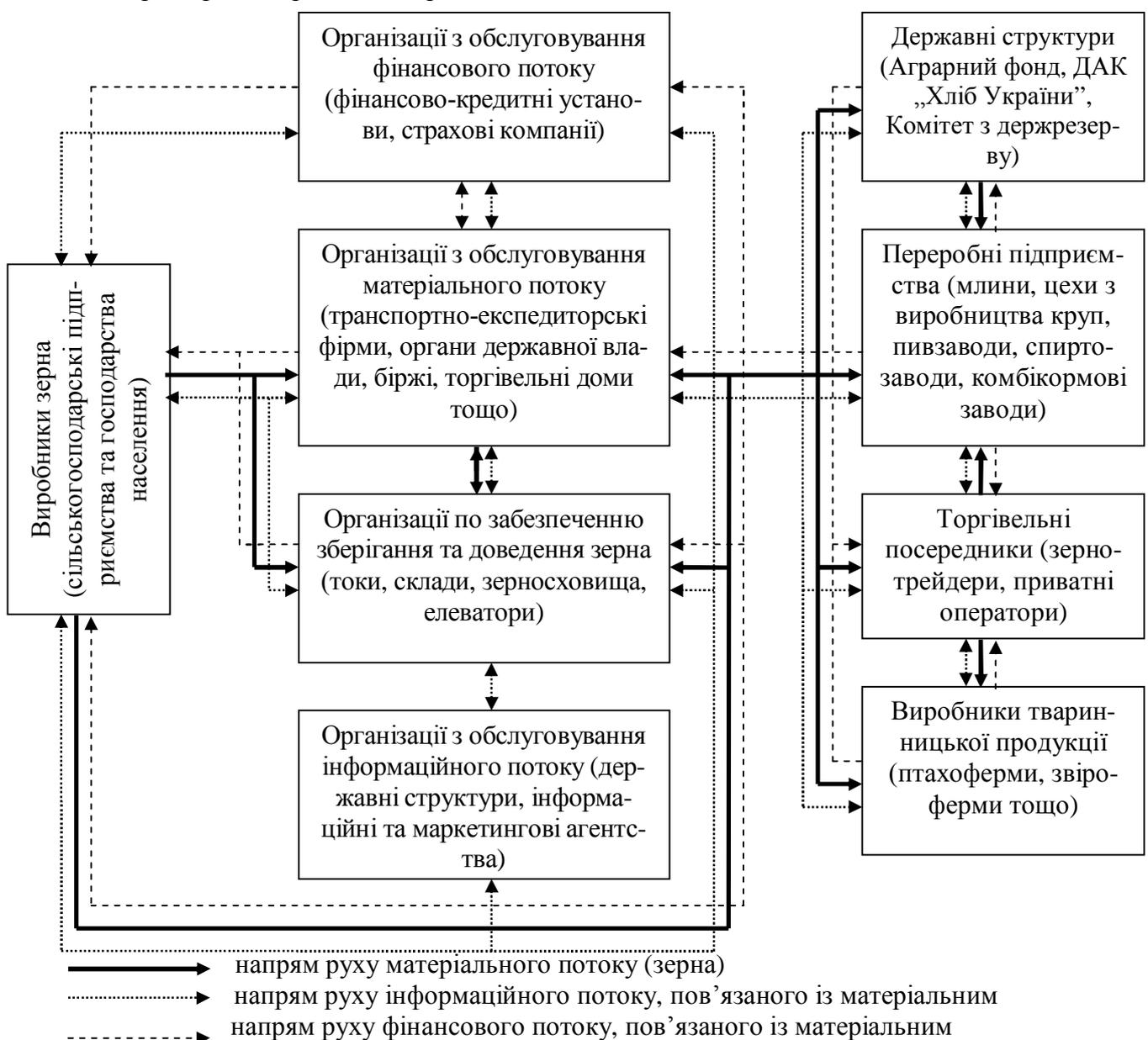

Рисунок 1 - Структура внутрішнього виробництва зерна

Аналіз останніх досліджень. Структура зерновиробництва може розглядатися не лише як цілісне утворення, але і як сукупність певних ринків, які виконують суб'єкти ринкового середовища. Це, зокрема, первинний ринок зерна (ринок, на якому зерно реалізується безпосередньо виробниками), ринок зберігання зерна, ринок переробки зерна. За тим же принципом здійснює розподіл суб'єктів даного ринку Л. М. Худолій [1]. Вона виділяє в окремі групи лише суб'єктів-покупців та суб'єктів-продавців. До цих груп відносяться: товаровиробники зерна, комерційні структури та сервісні підприємства, заготівельні підприємства системи ДАК „Хліб України”, державні органи. На нашу думку, недоліком такого розподілу є те, що в ній не враховано діяльність таких суб'єктів як підприємства по зберіганню зерна, а також посередників, які здійснюють операції із зерном від імені власника без отримання права власності на нього.

Цікавим є підхід до визначення зернової галузі шляхом поділу за функціональним використанням і цільовим призначенням зерна, як це подають вчені-аграрники Г. В. Черевко і П. М. Гарасим [2].

Мета статті полягає в обґрунтуванні організаційної структури ринку зерновиробництва в Україні.

Основні матеріали дослідження. Зерновий ринок поділяється на окремі групи (ринки): ринок продовольчого зерна, ринок зерна для промислової переробки, ринок фуражного зерна та ринок насінневого зерна.

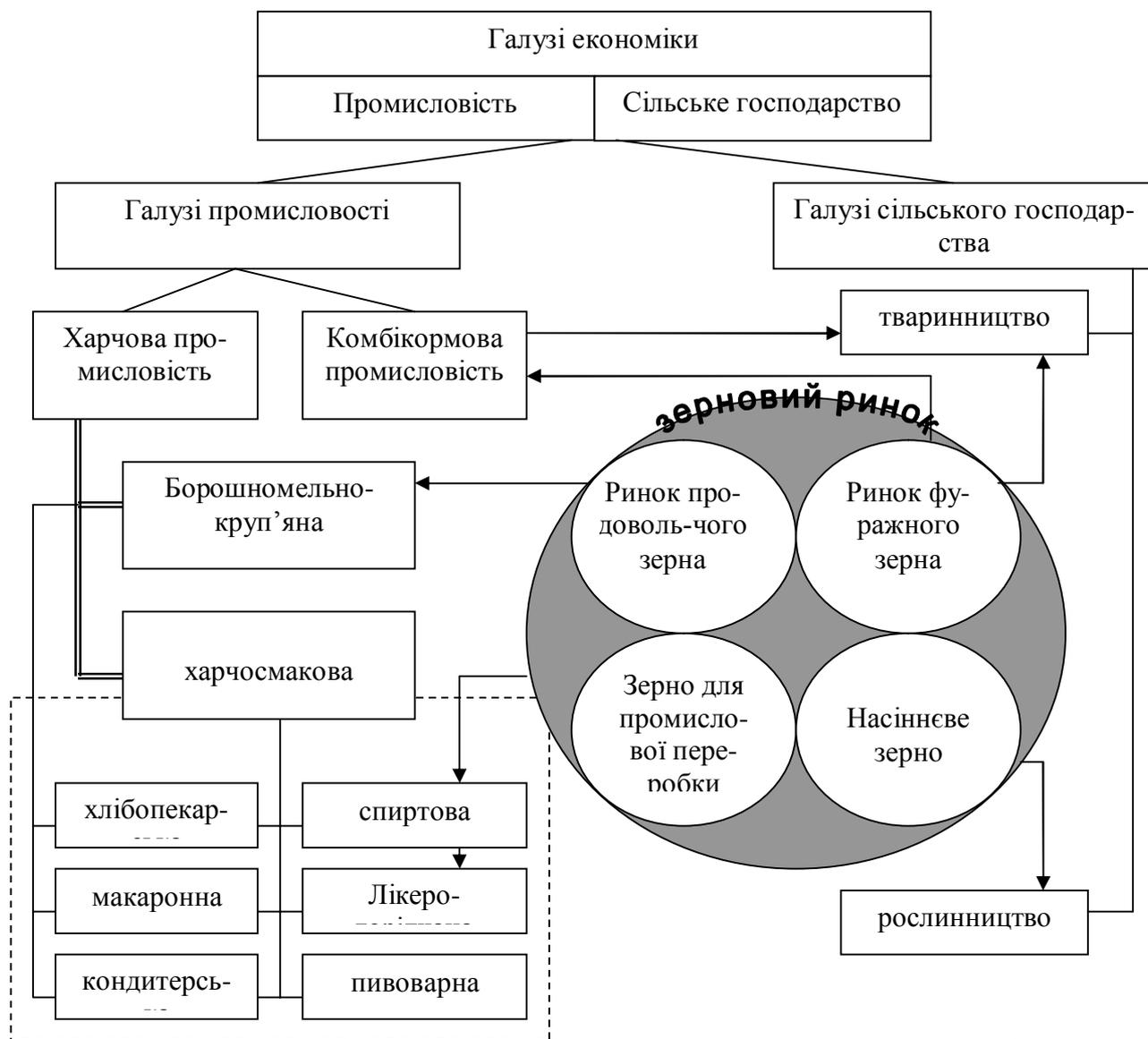

Рисунок 2 - Місце зернової галузі та зернового ринку в структурі економіки [2]

Відповідно до цієї класифікації, в окремі групи виділяються зернові культури, які за хіміко-біологічними властивостями можуть бути використані або для продовольчих, або для кормових, або для технічних чи насінневих цілей. Такий поділ зерна був здійснений також Худолій Л.М. внаслідок сегментації зернового ринку [1]. Згідно з ним, зерно як неоднорідний товар може бути використане для різних цілей: продовольчого споживання, використання на фураж, на посіви, а також для промислової переробки, як селекційний матеріал.

Висновок. Структура галузі зерновиробництва визначається комплексом факторів (природні умови і ресурси, виробничий потенціал, попит і пропозиція на внутрішньому та зовнішньому зернових ринках, рівень менеджменту аграрних підприємств та галузі, для економічних складників ринкового механізму господарювання (системи ціноутворення, оподаткування, митної політики, кредитування), державного регулювання та підтримки) [3]. У вузькому розумінні вона представлена підгалуззями відповідно до зернових культур: виробництво пшениці, жита, ячменю, вівса, кукурудзи на зерно та круп'яних культур (гречки, проса). У широкому розумінні у галузі виробництва зерна доцільно виділяти функціональні види діяльності: селекцію та насінництво, власне виробництво зернових та круп'яних культур, їх зберігання, первинну доробку та реалізацію. Організаційно структура зерновиробництва представлена державними кооперативними та приватними підприємствами й організаціями, різними за організаційно-правовими формами, повнотою технологічних процесів, фінансовою стійкістю, прибутковістю, розмірами виробництва.

Список використаних джерел.

1. Эпштейн Д.Б. Государственное регулирование сельскохозяйственного производства в условиях перехода к рынку / Д.Б. Эпштейн. – Спб.: Отделение РАСХН. – 1993. – 400 с.
2. Черевко Г. Виробнича кооперація в агропромисловому комплексі / Г. Черевко, А. Гарасим // Еколого-економічні проблеми розвитку АПК: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (25-27 вересня 2002 р.). – Львів: Львівський державний аграрний університет, 2002. – С. 133–137.
3. Рунчева Н.В. Формування конкурентоспроможності та підвищення ефективності зерновиробництва: дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.03 / Рунчева Наталія Вікторівна. – Х., 2011. – С.172.

УДК 368.5

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СТВОРЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Авраменко Л., магістрант

e-mail: liya.avramenko.93@mail.ru

Науковий керівник

Рубцова Н.М., к.е.н., доцент

e-mail: Tanusha16.2009@mail.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

У даній статті виявлені фактори, що зумовлюють доцільність участі держави в страхуванні агроризиків, а також визначено основні напрями роботи держави в створенні ефективної системи агрострахування в Україні.

Постановка проблеми. Сільське господарство в Україні – це потужна стратегічна ланка національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку країни. Аграрний потенціал України, з кожним роком привертає все більше уваги великих іноземних інвесторів і банківського сектора. Більшість з них з оптимізмом дивляться на можливості фінансування в розвиток агробізнесу [1]. Але, сільське господарство вважається однією з найризикованіших сфер підприємницької діяльності. Це зумовлюється тим, що доходи сільськогосподарських товаровиробників на 70% залежать від природнокліматичних умов і непередбачуваних подій. Найпоширенішим способом мінімізації ризиків і стабілізації доходів аграрних підприємств є страхування. Головна мета даного виду страхування полягає в компенсації майнової шкоди урожаю, що виникла через вплив природнокліматичних явищ [2]. Розробка оперативних заходів поліпшення роботи діючої системи агрострахування в Україні сприятимуть ефективному розвитку сільського господарства у сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні питання розвитку ринку агрострахування розглянуті в наукових роботах О. Гудзя, В. Шахова, Н.Внукової, Ю. Лузана, С.Навроцького, С. Осадця, О. Залетова Р. Шинкаренка, В.Якубовича та інших. Вагомим внеском у розбудову сучасної системи агрострахування здійснює Проект «Розвиток агрострахування в Україні» Міжнародна фінансова корпорація (IFC, Група Світового банку).

Мета статті. Метою даної статті є оцінка роботи держави у створенні ефективної системи агрострахування в Україні.

Основні матеріали дослідження. Особливості сільського господарства, які зумовлюють доцільність участі держави в страхуванні агроризиків, пов'язані з такими факторами:

по-перше, виробництво харчових продуктів – базового компонента будь-якої економіки – через вплив погоди та природних ризиків є об'єктивно ризикованим. Держава традиційно робить інтервенції в сільське господарство, надаючи фінансову допомогу у разі настання природних катаклізмів, дефіциту матеріальних запасів і/або надмірних коливань цін на товари, що призводять до потрясінь у цій галузі.

по-друге, сільськогосподарські ризики є висококорельованими, а це означає, що часто їх дія негативно позначається на багатьох господарствах одночасно.

по-третє, бізнес виробників первинної сільськогосподарської продукції, які є основними одержувачами послуг агрострахування, існує в умовах глобальної конкуренції та характеризується низькою дохідністю, що зумовлює необхідність забезпечити прийнятність для них тарифів агрострахування.

Одним із способів підтримки агрострахування державою є застосування різних субсидій та інших видів фінансової підтримки агрострахування [5].

За останні роки відбуваються суттєві зміни в галузі агрострахування, за яких саме держава намагається вивести дану галузь на новий рівень, спромагаючись задіяти у співпрацю з цією галуззю якомога більшу кількість сільгоспвиробників. Так за підтримки міжнародної фінансової корпорація (IFC) у рамках проекту «Розвиток агрострахування в Україні» було ро-

зроблено і прийнято Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою». Це дозволило створити нову організацію, яка лобює інтереси агростраховиків – Аграрний страховий пул, основна діяльність якого пов'язана із організацією та провадженням агрострахування з державною підтримкою.

Отже, як і у більшості європейських країн, останнім часом в Україні ми спостерігаємо активну участь держави у системі агрострахування. Держава створює умови для формування і діяльності необхідної інфраструктури системи та забезпечує оптимальне вирішення державних завдань щодо підтримки сільгоспвиробника. Основні напрямки роботи держави наведені на рис. 1.

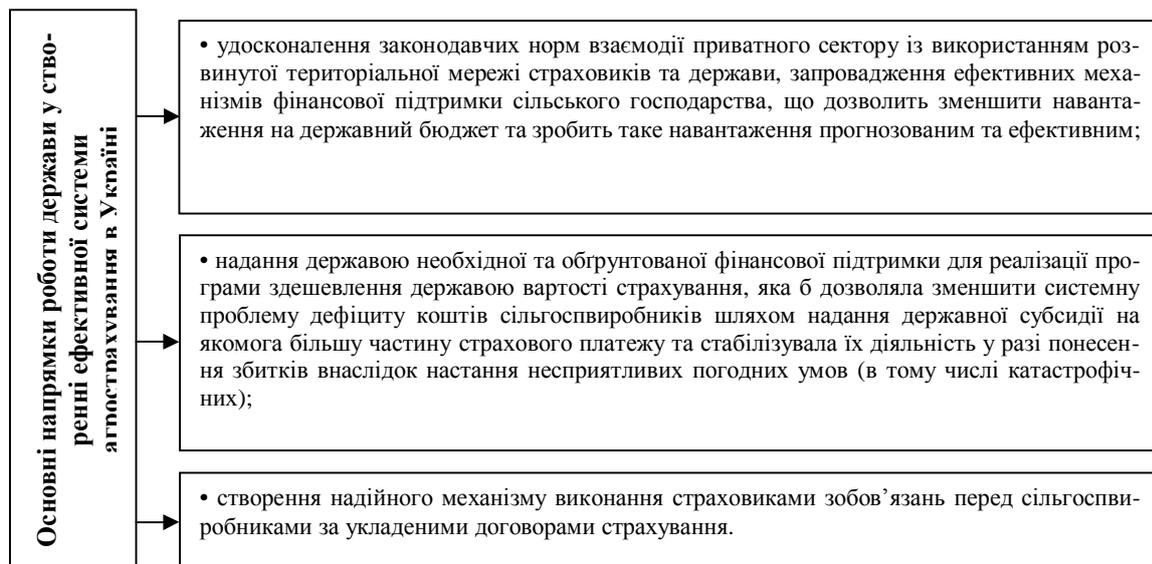

Рис. 1. Основні напрямки роботи держави у створенні ефективної системи агрострахування в Україні

Нещодавно, з метою зменшення навантаження на державний бюджет в частині відшкодування збитків виробникам сільськогосподарської продукції, були:

1. під керівництвом АСП розроблена та обговорена Концепція розвитку системи страхування сільськогосподарської продукції в Україні [3];
2. розроблена та прийнята до дії Дорожня карта реформування добровільного страхування сільськогосподарської продукції на 2014 -2015 роки [4].

Основними положеннями Дорожньої карти:

- удосконалити вимоги щодо вступу страховиків до Об'єднання страховиків «Аграрний страховий пул» та участі в ньому на засадах прозорості та відкритості;
- удосконалити гарантійний механізм виконання страховиками зобов'язань перед сільгоспвиробниками за укладеними договорами страхування;
- забезпечити механізм надання державою гарантій покриття катастрофічних ризиків (позика, банківська гарантія, гарантія КМУ);
- встановити вимогу щодо надання сільськогосподарським виробникам державної фінансової підтримки винятково за наявності договору страхування сільськогосподарської продукції, укладеного зі страховиком-членом Аграрного страхового пулу;
- забезпечити реалізацію механізму перестрахування за всіма програмами з державною підтримкою в рамках роботи членів Об'єднання страховиків «Аграрний страховий пул».

Реалізація вищезазначених програм має забезпечити єдині умови роботи на ринку агрострахування усім його учасникам.

Висновок. На сьогодні агрострахування в Україні набуває поступового розвитку. Сформована в Україні система страхування агроризиків, у тому числі при наданні державної підтримки сільському господарству, потребує удосконалення і має бути спрямована на забезпечення належного захисту інтересів сільгоспвиробників та продовольчої безпеки держави, на стабілізацію виробництва та доходів у аграрному секторі економіки. Більш оптимальним варіантом розв'язання проблем розвитку системи агрострахування в Україні передбачає взаємодію трьох груп учасників ринку страхування сільськогосподарської продукції – сільгоспвиробників, страховиків (включаючи АСП) та держави.

Список використаних джерел

1. Ляшенко Н.В. Перспективи агрострахування та необхідність страхового захисту в сільському господарстві [Електронний ресурс] / Н.В. Ляшенко. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=74681>
2. Агрострахування як інструмент управління ризиками в сільському господарстві. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaip.com.ua/agrostrakhuvannya-yak-instrument-uprav/>
3. Про схвалення Концепції розвитку системи страхування сільськогосподарської продукції в Україні [Електронний ресурс]: проект розпорядження / Кабінет міністрів України. – Режим доступу: http://uaip.com.ua/?attachment_id=2144
4. Дорожня карта реформування добровільного страхування сільськогосподарської продукції на 2014 - 2015рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/files/file00532.pdf>
5. Аналітична записка, підготовлена Проектом «Розвиток агрострахування в Україні», Міжнародна фінансова корпорація (IFC, Група Світового банку) [Електронний ресурс]. - <http://agroins.com.ua/insurers/analytics?aid=8> .

УДК [659.1:663.95] (477)

ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Бойко Г.Ф., 3 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: galia.bojko2015@yandex.ru

e-mail: yana.sokil@mail.ru

Розкрито сутність і функції реклами; наведено характеристики процесу рекламної комунікації, каналів розповсюдження рекламних повідомлень; основних засобів розповсюдження реклами; рекламного звернення. Розкрито особливості рекламних досліджень ринку, планування рекламної діяльності, організації рекламної діяльності підприємства, оцінка ефективності рекламної діяльності.

Постановка проблеми. Характерні особливості процесу сучасної рекламної діяльності полягають у підвищенні складності та розмаїття використовуваних форм і методів комунікаційного впливу на потенційного споживача, а також у розширенні кола цілей реклами. Рекламно-комунікаційна активність поступово охоплює усі аспекти функціонування та розвитку підприємства, а рекламні компанії стають результатом кропітких досліджень та всебічного планування, від якості проведення яких значною мірою залежить дієвість реалізації решти стратегічних й оперативних планів, поточних управлінських рішень в усіх сферах виробничої та маркетингово-збутової діяльності [1, с.308].

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблема вивчення реклами та методів дослідження її ефективності розробляється значною кількістю вітчизняних та іноземних дослідників. Ф. Джефкінс, Ф.Г. Панкратов, Ю.К. Баженов подають загальне уявлення про ефективність реклами та методи її вивчення. Різноманітні підходи до розуміння когнітивних моделей досліджуються у працях А. Кутлалієва та А. Попова, Г. Картера, А.Н. Лебедева-Любімова, Р.І. Мокшанцева та ін. Значна увага в рамках вивчення когнітивних моделей зосереджується на теорії когнітивного дисонансу, яка розроблялася Л. Фестінгером [3, с.416].

Мета статті. Головною метою є визначення доцільності використання підприємством «Мономах» рекламної діяльності на ринку чаю.

Основні матеріали дослідження. Нині реклама є найдієвішим, отже, найзастосовнішим засобом впливу на покупців і споживачів. Однак досить складно знайти визначення поняття "реклама". Існують різноманітні визначення і тлумачення понять маркетингу і реклами. Автор книги "Теорія і практика сучасної реклами" В. Музикант подає визначення реклами, схвалене у США в результаті конкурсу, проведеного журналом «Едвертайзінг Ейдж».

Реклама — це друковане, рукописне, усне або графічне повідомлення про особу, товари, послуги або суспільний рух, відкрито опубліковане рекламодавцем й оплачене з метою збільшення обсягів збуту, розширення клієнтури, одержання голосів або суспільної підтримки.

Професор Північно-Західного університету США, відомий спеціаліст із маркетингу Ф. Котлер, дає таке визначення реклами [4, с. 121]. Реклама — це неособиста форма комунікації, що здійснюється за допомогою платних засобів поширення інформації з чітко зазначеним джерелом фінансування.

У ст. 1 Закону України "Про рекламу" [5] міститься таке визначення:

Реклама — це спеціальна інформація про осіб чи продукцію, яка розповсюджується в будь-якій формі і в будь-який спосіб з метою прямого або опосередкованого одержання зиску.

Підсумовуючи, можна сказати, що маркетингові комунікації — реклама і рекламування — це вид соціальної діяльності, спрямований на задоволення потреб у товарах, послугах та ідеях; встановлюються зв'язки між споживачами й торговцями, якими можуть бути безпосе-

редньо виробники або торгові посередники. Інакше кажучи, рекламування — це створення рекламного продукту й неособисте доведення його до потенційних покупців; важливо при цьому, аби вони зрозуміли, чим саме товар, послуга або ідея позитивно відрізняються від подібних до них, а виробник зміг перетворити цю новацію в капітал. Рекламні послуги обов'язково мають оплачуватися [6].

Об'єктом дослідження автором було вибрано ПрАТ «Мономах». Підприємство «Мономах» засновано 9 липня 1993 року. Основним видом діяльності є імпорт, переробка, фасування та продаж колоніальних товарів (95% чай, приблизно 5% кава, інші колоніальні товари). Вибір напрямків діяльності обумовлений тим, що чай та кава не можуть культивуватись в Україні (але займають значний сегмент ринку напоїв, крім того для чайного ринку характерний швидкий оборот капіталу) а попит на них стабільний та має тенденцію до зростання. Крім того, входження в ринок нових компаній обумовлено тривалим процесом встановлення партнерських зв'язків з постачальниками різних країн - експортерів сировини. Ця обставина обмежує конкуренцію. "Мономах"- піонер чайного бізнесу в Україні.

Майже за 10 років компанія пройшла шлях від дистриб'ютора до ведучого виробника, який володіє найвідомішим національним чайним брендом, найпотужнішою дилерською мережею, сучасним виробничим комплексом і висококваліфікованим персоналом чисельністю понад 100 осіб. На сьогоднішній день ринкова вартість компанії оцінюється в \$4.000.000. Протягом останніх 4 - х років компанія стрімко нарощувала обсяги продажів чаю, освоєно виробництво смаженої і меленої кави під торговою маркою "Мономах", відкриті фірмові магазини у 6 містах України. В даний час компанія зберігає лідируючі позиції на чайному ринку України - близько 15% загального обсягу продажів. ВАТ "Мономах" володіє добре впізнаваними брендами "Мономах", "Князь", "Три слона" (останній призначений для осіб з невеликими доходами). Найближчим часом планується виведення 2 - 3 нових торгових марок. При цьому постійно розширюється географія поставок чаю. Поряд з традиційними партнерами з Індії та Шрі - Ланки, налагоджені зв'язки з Індонезією, Китаєм, Аргентиною, Кенією, В'єтнамом [2, с. 474].

За для того щоб покращити збут продукції компанія «Мономах» повинна прийняти такі заходи: реклама на радіо по 20 секунд, 2 рази на день, протягом 6 місяців; реклама на транспорті в маршрутках протягом пів року; реклама на біг бордах протягом 4 місяців; реклама в стилі сітілайти протягом 3 мі

сяців; реклама в стилі лайтбокси строком на 2 місяці; реклама в брендмауері протягом 2 місяців; реклама на телеканалі «1+1» по 30 секунд, протягом 3 місяців, 4 рази на день; реклама на зупинках міського транспорту протягом 5 місяців, реклама на зупинках міського транспорту.

Реклама на радіо « Люкс FM» по 20 секунд, 2 рази на день, протягом 6 місяців коштує 14337, грн. Реклама на транспорті в маршрутках протягом місяця коштує 790 грн. візьмемо 15 маршруток, отже сума складає 11850 грн. Реклама на бігбордах протягом 1 місяця коштує 1500 грн. ми беремо 150 бігбордів, тобто 225000 грн., а за чотири місяця ми витрачаємо 900000 грн. Реклама в стилі сітілайти коштує 650 грн./місяць ми арендуємо 200 штук за один місяць це - 130000грн., а у випадку за три місяці ця сума складає 390000 грн. Реклама в стилі лайтбокси коштує 1326 грн./місяць, підприємство купуємо 250 штук, це буде коштувати 331500 грн., строком на два місяці - 663000 грн. Реклама в брендмауері коштує 100 грн/м.кв, взято 100 кв.м., таких брендмауері по всій країні 30 штук, отже реклама на брендмауері коштуватиме 600000 грн. Реклама на телеканалі «1+1» по 25 секунд, протягом 3 місяців (грудень - лютий), 4 рази на день вартує в будні дні з 11.00 - 12.00 1010 грн., а в сумі 12120 грн. Реклама на зупинках міського транспорту коштує за 1 місяць 1300 грн. таких зупинок по всій країні буде близько 150 штук, отже за 2 місяці реклама коштуватиме 390000 грн. витрати на проведення комунікаційної політики становлять 3105357,2 грн.

Для проведення рекламної компанії необхідно витратити понад 3 мільйона гривень на рік. Ці заходи повинні збільшити збут продукції та зробити її більш популярною на ринку.

Були здійснені заходи з приводу розміщення реклами по місяцях і ми дійшли висновку, що рекламу на радіо краще застосовувати з січня по березень. А відповідно у теплих сезонах року потрібно розмішувати рекламу на біг - бордах, автобусах та зупинках.

Можемо зробити висновок, що обране підприємство у рекламній діяльності використовує різні заходи щодо реклами та рекламування, тобто способи інформування своїх покупців зі значними витратами з метою завоювання найбільшої частки ринку.

Висновок. Дослідження дозволило виявити, що реклама займає значне місце у діяльності підприємства, але не добре налагоджена система інформування, тобто це зумовлено тим, що ПрАТ «Мономах» не часто використовує комунікаційну політику.

Список використаних джерел.

1. Аванс Дж. Р. Маркетинг / А.Дж. Аванс Дж., Б. Бермак – М. : Сирин, 2001. – 308 с.
2. Економічна Енциклопедія. – enbv.narod.ru/text/Econom/encyclo/str/E-474.html.
3. Кутлалиев, А. Эффективность рекламы: учеб. пособие / А. Кутлалиев, А. Попов. – 2-е изд. – М.: Эксмо, 2006. – 416 с. – (Серия «Профессиональные издания для бизнеса»)
4. Основы маркетинга / Котлер Филип и др.— М.; СПб.; К. : Вильямс, 1998. – 121 с.
5. Маркетинг и реклама. — Харьков, 2000. — № 2.
6. Ромат В. Е. Реклама. — 4-е изд. — СПб.: ПИТЕР, 2001.

УДК 339.138

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ТОВАРНОГО РИНКУ

Клименко В.Р., 3 курс

Науковий керівник

Куліш Т. В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

E-mail: vika.klimenko.57@mail.ru

E-mail: kulish18@mail.ru

Розкрито сутність та особливості функціонування інфраструктури товарного ринку; розглянуто сучасні проблеми формування та розвитку останньої; визначенні головні фактори та шляхи подолання щодо їх подолання та сприяння розвитку інфраструктури товарного ринку

Постановка проблеми. Економіка будь-якої країни потребує виробництво товарів та безперешкодне доведення їх до споживачів. Як ми знаємо, сам по собі товар не може «знайти» покупця, тому для цього необхідна ефективна організації сфери їх обігу, яка би включала комплекс заходів щодо інформаційного, юридичного, трудового, фінансового, транспортного і складського забезпечення цього процесу. Відтак, раціональний рух товарів залежить від постійного відтворювального ринкового середовища, незамінним елементом якого є й завжди буде його інфраструктура.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Досить активно ці проблеми розглядаються такими сучасними науковцями, як Белявцев М.І., Васильців Т.Г., Прокопенко О.В., Ястремська О.М., Шканова О.В та інші. Але економіка не стоїть на місці і вимагає наявності в країні потужних промислових і торгово-складських комплексів, високоефективних засобів фінансово-кредитних розрахунків, інформаційно-комерційних мереж тощо. Тому проблеми сучасної інфраструктури товарного ринку потребують подальшого і більш глибокого їх дослідження.

Мета статті. Аналіз сучасних проблем розвитку інфраструктури товарного ринку та визначення основних факторів, які сприятимуть їх подоланню.

Основні матеріали дослідження. У будь-якій системі інфраструктура – це основа, фундамент, внутрішня будова. Вона є тим важелем, який забезпечує і координує роботу суб'єктів товарного ринку, які здійснюють різні види діяльності у сфері товарного обігу. Це і торговельна діяльність, метою якої є отримання прибутку від операцій купівлі-продажу товарів, і надання суб'єктам товарного ринку різних послуг (транспортних, експедиційних, складських, виставкових, рекламних, посередницьких, митних та ін.), що сприяють просуванню товарів від виробників до споживачів [3, С. 20].

Інфраструктура виступає як механізм функціонування товарного ринку і являє собою сукупність підприємств, організацій, установ, що створюють організаційно-економічні умови прискорення руху товарів та послуг, зростання інвестиційних можливостей підприємств тощо. Вона заповнює величезний економічний простір від виробника до споживача. Отримуючи вироблену продукцію, організовує укладання контрактів на постачання, просуваючи товарні поставки по галузях та регіонах, регулює збут і обслуговування економічної системи. Тому ефективність функціонування товарного ринку, передовсім, залежить від комплексності та ефективності його інфраструктури, яке зв'язує воедино всі галузі економіки, сприяючи її стабілізації, збалансованому розвитку [1, С.293-296].

Взаємопов'язаний процес відбувається за рахунок успішної роботи всіх елементів інфраструктури. Це і оптові торговельні підприємства, які купують, зберігають і доставляють продукцію, підприємства роздрібною торгівля, які безпосередньо продають товар населенню через магазини, павільйони і т.д., різноманітні посередницькі структури, торгово-промислова палата України та її регіональні палати в усіх областях. Остання належить до того елементу інфраструктури, що максимально сприяє розвитку міжнародного економічного співробітни-

цтва та інвестиційної діяльності, проводить виставки і ярмарки тощо і об'єднує понад 4 тис. українських підприємств і організацій. Крім того інфраструктура включає митні служби, транспортно-експедиційні, охоронні підприємства, рекламні агентства, банки, страхові та лізингові, консалтингові організації і безліч інших. І залежно від того, наскільки чітким буде цей механізм, значною мірою залежатиме ефективність функціонування економіки України [4, С.8].

Відтак, формування товарного ринку, адекватного до вимог соціально-зорієнтованої ринкової економіки, вимагає подальшого вдосконалення його інфраструктури. Проте на сьогоднішній день криза не омайнула й ті процеси, що протікають на товарному ринку і загалом, і діяльності всієї інфраструктури. Тому, беззаперечно, є важливим огляд і аналіз головних проблем з якими вона зітнулася та пошук напрямків щодо їх ліквідації.

Ми вважаємо, що для теперішнього етапу розвитку інфраструктури характерні недостатній рівень культури ринкових відносин, відсутність надійної й повної інформації про функціонування товарного ринку, недостатній розвиток тарно-пакувальної бази, різке скорочення обсягу й асортименту виробничо-технологічних і транспортно-експедиторських послуг, великі транспортні витрати. За останні роки наявною є деформація розвитку як оптової торгівлі, так і роздрібною торгівлі. Та серед основних проблем, що впливають на цю деформацію виділяють: непомірне зростання цін на технологічне устаткування, нестача обігових коштів для закупівлі товарів у зв'язку з поширенням практики товарного кредиту, низький рівень інвестиційної активності, слабкий контроль за якістю товарів, які надходять у роздрібну мережу від виробників і підприємств оптової торгівлі, фальсифікація товарів, згортання роздрібною мережі в сільській місцевості, труднодоступних і малонаселених районах, високі ціни і низька якість продукції підприємств громадського харчування, розташованих у навчальних закладах тощо. І все це потребує негайного вирішення [3, с. 25].

У розвинених економіках держава приділяє особливу увагу розвитку інфраструктури. В свою чергу, американський економіст П. Самуельсон зазначав, що держава свідомо робить інвестиції в інфраструктуру, оскільки ці інвестиції створюють "невідчутні вигоди, від яких не можна чекати грошових прибутків для приватних інвесторів", бо "масштаби деяких із них дуже великі для обмежених ринків приватного капіталу, а інші скуповуватимуться протягом надто тривалого терміну, щоб приватні інвестори дуже ними зацікавилися". Тому ефективна інвестиційна діяльність є чи найпершим фактором для розвитку товарної інфраструктури [2, С. 46].

Крім того важливим є раціональне розташування на території держави торговельних посередників і складське господарство, визначення оптимальних форми посередницького, складського, транспортного й інформаційного обслуговування товарного обігу, підвищення якості рекламного забезпечення.

На жаль, сучасний стан інфраструктури товарного ринку не відповідає вимогам створення ефективної конкурентоспроможної вітчизняної економіки. Підкреслюємо, що для подолання загального відставання інфраструктури нині необхідний значний інвестиційний потік, що також є питанням проблематичним. Значна частина інфраструктури товарного ринку через структурні перетворення економіки стає просто не функціональною, адже криза залишила свій негативний відбиток і на цьому.

Серед головних факторів, які спроможні підтримати і підвищити розвиток інфраструктури, ми виділяємо:

- нові інвестиційні вливання в інфраструктуру для подолання кризових явищ;
- чіткого розмежування функції якісно різних елементів інфраструктури товарного ринку з одночасним їх узгодженням та синергією;
- фінансово-кредитна складова ринкової інфраструктури вимагає нормалізації та стабілізації своєї діяльності;
- потребують вирішення актуальні проблеми паливно-енергетичного комплексу як важливої ланки в обслуговуванні функціонування товарного ринку;
- серйозний контроль за якістю товарів;

- боротьба з недобросовісною конкуренцією на ринку товарів, а також ефективний захист прав власників нематеріальних активів (зокрема, промислової інтелектуальної власності) з точки зору недопущення виробництва контрафактної продукції, оскільки якість товару на товарному ринку є одним з ключових моментів для забезпечення укладання ефективних угод;

- об'єднання на добровільних засадах суб'єктів інфраструктури товарного ринку в асоціації для підготовки й перепідготовки персоналу, проведення наукових досліджень економічного та соціального спрямування, обміну інформацією, підготовку та видання професійної літератури, вироблення загальної стратегії розвитку на перспективу;

- створення та розвиток транспортних терміналів, здатних забезпечити комплексне обслуговування транспортом, складськими приміщеннями, вантажно-розвантажувальними засобами, розвантажувальними, фасувальними цехами, тарно-пакувальними засобами, торговельними площами тощо;

- оптимізація схем співробітництва економічних контрагентів на товарному ринку (зокрема, при організації посередницької діяльності) є необхідною з точки зору задоволення інтересів виробника, посередницьких структур та встановлення сприятливих умов купівлі товарів для кінцевого споживача

Висновок. Хоч проблема є досить відкритою і безумовно, наведений перелік „слабких ланок” не є вичерпним, ми гадаємо, що реалізація зазначених позицій удосконалення інфраструктури сучасного товарного ринку сприятиме створенню адекватних організаційно-технічних, економічних, соціальних та нормативно-правових та інформаційних умов його функціонування.

Список використаних джерел;

1. Васильців Т.Г. Деякі підходи до формування інфраструктури товарного ринку в Україні / Т.Г. Васильців, Р.О. Мамчин // Проблеми економіки та управління : [збірник наукових праць] / відповідальний редактор Й. М. Петрович. - Львів : Видавництво Державного університету "Львівська політехніка", 2000. - 320 с. - (Вісник / Державного університету "Львівська політехніка" ; № 391). - С. 293-296.
2. Самуельсон П. Економіка / П. Самуельсон. – М. : Машиностроение: НПО “АЛГОН”, 1994. – Т. 2. – 415 с.
3. Фоменко Л.Г. Інфраструктури товарного ринку: Навчально-методичний посібник / Л.Г. Кардаш. - Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. - 2011. – 193 с.
4. Шканова О.М. Інфраструктура товарного ринку: Навчальний посібник / О. М. Шканова. – МАУП. – К.: 2004. – 180 с.

УДК 339.138

МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Гриднева Д.Ю., 4 курс

Науковий керівник

Куліш Т.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: dasha.gridneva.93@mail.ru

e-mail: kulish18@mail.ru

У статті розкрито основні проблеми розвитку ринку молока. Виявлено вплив зовнішніх факторів на ринок молока, а також визначені альтернативні напрямки розвитку ринку.

Постановка проблеми. Важливим аспектом стратегії розвитку підприємств молокопереробної галузі в ринковій економіці є створення умов для випуску продукції, яка має конкурентні переваги на внутрішньому і зовнішньому ринках, так як кінцева мета молокопереробних підприємств - перемога на конкурентному ринку і, як наслідок, отримання прибутку. Виходячи з цього, стратегія розвитку молокопереробних підприємств повинна включати заходи спрямовані, як на випуск конкурентоспроможної продукції, так і на підтримання досягнутого рівня конкурентоспроможності. Все це неможливо без певних зусиль підприємств з вивчення конкурентного середовища [1].

Аналіз останніх досліджень. Питанням переробки та реалізації продуктів присвячені роботи багатьох вчених: Васильчак С.В., Шубравська О.В., Сокольська Т.В., Тошина Н., Протасова Л.В., Бондаренко В.М., Сидорченко В. та ін. Однак враховуючи особливості та тенденції сучасних змін у розвитку молочної промисловості України, питання реалізації молочної продукції, що є передумовою ефективного функціонування галузі, набуває особливої актуальності.

Мета статті. Метою даної статті є дослідження впливу зовнішніх факторів на ринок молока і виявлення основних напрямків формування маркетингової стратегії молокопереробних підприємств.

Основні матеріали дослідження. Розробка стратегії маркетингу молокопереробних підприємств вимагає комплексного аналізу та спостереження за зовнішнім і внутрішнім середовищем, ринком, конкурентами. Оскільки розвиток ринку молока та молочної продукції в умовах членства України в СОТ характеризується складними зв'язками між суб'єктами внутрішніх і зовнішніх ринків, потрібен комплексний аналіз ринку молочної продукції, розробка напрямів його вдосконалення. З одного боку сировинна сфера молокопереробної галузі перебуває в кризовому стані: щорічно скорочується поголів'я тварин, залишається низькою його продуктивність, руйнується і занепадає матеріально-технічна база галузі, внаслідок чого виробництво молока в останні роки в Україні є збитковим. З іншого боку, в складному економічному становищі опинилися і молокопереробні підприємства, які змушені скорочувати виробництво продукції через дефіцит сировини, низької купівельної спроможності населення і втрату зовнішніх ринків молочної продукції [2].

На діяльність молокопереробних підприємств, насамперед, впливають такі фактори, які можна згрупувати в наступні п'ять підгруп:

1) економічні - виражаються в зменшенні виробництва молока і зниженні його якості, що значно впливає на обсяги виробництва молочної продукції;

2) політичні чинники проявляються у відсутності стандартів на всі види молочної продукції, які особливо необхідні в умовах членства країни у Світовій організації торгівлі, наявності великої кількості законодавчих актів з питань регулювання ринку молочної продукції;

3) соціально-демографічні мають неоднозначний вплив: позитивне - скасовано ПДВ на дитячу молочну продукцію, що сприяє збільшенню попиту і частковому покращенню рівня доходів населення; негативне - погіршення демографічної ситуації;

4) географічні чинники є визначальними в зменшенні витрат на транспортування молочної сировини і, відповідно, у здешевленні продукції;

5) фактори конкурентного середовища: поява заводів-конкурентів сприяє підвищенню цін на молочну продукцію у зв'язку з посиленням конкуренції. Загрозою при цьому є збільшення нереалізованої продукції підприємства-виробника [3].

Для підтримки фінансово-економічного стану підприємств молокопереробної галузі доцільно:

1) здійснення жорсткого державного контролю за якістю молока-сировини - для чого необхідно привести у відповідність стандарти до вимог СОТ;

2) стабілізація закупівельних цін на молоко - доцільно створити єдине фермерське агентство з продажу молока, що врахує інтереси всіх його виробників, а не кожного окремо;

3) запровадження пільгового кредитування учасників ринку молока та молочних продуктів - доцільно розробити дієві програми на основі встановлення партнерських зв'язків з банками;

4) встановлення чіткого контролю над здійсненням інвестування - доцільно створення на молокопереробних підприємствах інженерних груп, які відповідатимуть за впровадження інвестицій та інновацій.

Виробники продуктів харчування України функціонують в умовах високої конкуренції, що вимагає від суб'єктів ринку молокопереробної галузі адаптації до змін, оскільки саме це є основним чинником конкурентоспроможності фірми. Стратегія маркетингу молокопереробних підприємств забезпечує ефективність і конкурентоспроможність господарської діяльності [4].

Висновок. Вітчизняні молокопереробні підприємства характеризуються недостатньою ефективністю господарської діяльності, основою якої є розподіл і використання сировини, товарний асортимент, якість і безпека продукції, а також інноваційна діяльність. Застосування концептуальних підходів стимулювання підприємств молочної промисловості на основі формування маркетингових стратегій дозволяє збільшити обсяги виробництва продукції, підвищити рівень пропозиції на внутрішньому ринку, розширити ринкову частку підприємства, поліпшити товарний вигляд продукції і споживчі властивості, а також створити конкурентоспроможне підприємство [5].

Список використаних джерел

1. Цар Г.В. Основні тенденції та перспективи розвитку харчової промисловості України / Г.В. Цар // Науковий вісник НЛТУ України. - 2012. - Вип. 20.13.- с.262-267.
2. Васильчак С.В. Особливості функціонування ринку молока та молочної продукції / С.В. Васильчак // Науковий вісник НЛТУ України.- 2013.- № 15.4.- с.357-362.
3. Шубравська А.В., Сокольська Т.В. Розвиток ринку молока та молочної продукції: світові тенденції та вітчизняні перспективи / О.В. Шубравська, Т.В. Сокольська // Економіка і прогнозування. - 2012. - № 2. - с. 80-93.
4. Бондаренко В.М. Розвиток ефективного виробництва молока та його промислової переробки в Україні / В.М. Бондаренко // Економіка АПК. - 2014. - № 5. - с. 61-64.
5. Чагаровський В. Зміни в молочної галузі. Можливі шляхи мінімізації впливу економічної кризи [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http://www.ifc.org/ifcext/uspp.nsf/AttachmentsByTitle/Presentation_Chagarovskiy_rus/\\$FILE/Chagarovskiy_Rus.pdf](http://www.ifc.org/ifcext/uspp.nsf/AttachmentsByTitle/Presentation_Chagarovskiy_rus/$FILE/Chagarovskiy_Rus.pdf).

УДК 330.341.1

АНАЛІЗ МОЖЛИВИХ СТРАТЕГІЙ ПОВЕДІНКИ ПУАТ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» У РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Дойнова М.Ф., 4 курс
Bmkmargarinfabric@gmail.com

e-mail:

Науковий керівник

Арестенко Т.В., к.е.н., доцент

e-mail: arestenko@list.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

У даній статті висвітлюється та застосовується один з інструментів стратегічного управління, який дозволяє побудувати стратегічний баланс, і проаналізувати можливі стратегії поведінки підприємства у ринковому середовищі.

Постановка проблеми. Важливою умовою ефективного функціонування підприємств у ринкових умовах є постійний пошук шляхів та резервів підвищення прибутковості та конкурентоспроможності їх діяльності. На сьогодні для ПуАТ «Яготинський маслозавод» особливої уваги потребує проблематика визначення конкурентоспроможності підприємства, його слабких сторін, усвідомлення необхідності змін та добору ідей щодо кардинального поліпшення бізнес-процесів.

Аналіз останніх досліджень. Економічні аспекти розвитку молокопродуктового підкомплексу вивчалися у працях Т.М. Гапоненко, О.В. Грищенко, Ж.М. Жигалкевича, М.М. Ільчука, І.В. Кобута, О.А. Козака, Є.В. Кулаченко, А.Є. Рябенко та інших вітчизняних науковців, але низка питань забезпечення конкурентоспроможності підприємств даної галузі потребує подальшого більш глибокого дослідження, що визначає актуальність даної роботи [1-5, 7].

Мета статті. Основним заданням даної статті є визначення (у загальних рисах) корпоративної стратегії ПуАТ «Яготинський маслозавод» з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього маркетингового середовища.

Основні матеріали дослідження. Одним з найпопулярніших інструментів стратегічного управління, який дозволяє проаналізувати можливі стратегії поведінки підприємства у ринковому середовищі, є SWOT-аналіз [6]. Для того, щоб існувати та успішно розвиватися в умовах конкуренції, підприємство повинно слідкувати за змінами, що відбуваються на ринку стосовно вимог споживачів, співвідношення цін, конкуренції, а також відносно виробництва нових товарів, втілення нових елементів у дистрибуторську сітку та ін.

Першим етапом повинно бути вивчення внутрішнього середовища, після чого необхідно завершити процес співвідношення, застосувавши так званий аналіз SWOT. Абревіатура складена з перших букв англійських слів: сила (strength), слабкість (weakness), можливості (opportunity), погрози (threat). SWOT - аналіз є досить широко визнаним підходом, що дозволяє провести сумісне вивчення зовнішнього і внутрішнього середовища. Методологія SWOT припускає спочатку виявлення сильних і слабких сторін, а також погроз і можливостей, а далі - встановлення ланцюжків зв'язків між ними, які надалі можуть бути використані для формування стратегії організації. Виробляючи стратегії, слід пам'ятати, що можливості і загрози можуть переходити в свою протилежність. Так, невикористана можливість може стати загрозою, якщо її використовує конкурент. Або навпаки, загроза, що вдало запобігла, може створити у організації додаткову сильну сторону в тому випадку, якщо конкуренти не усунули цю ж загрозу.

SWOT - аналіз виробляється з метою вивчення середовища бізнесу, правових умов, сильних і слабких сторін свого підприємства і підприємства-конкурентів, а також комплексного взаємовпливу розглянутих факторів.

Застосувавши цей метод ми провели спільне вивчення зовнішнього і внутрішнього середовища ПуАТ «Яготинський маслозавод»[8], встановили зв'язок між силою і слабкістю, загрозами і можливостями, що властиві даному підприємству (табл. 1).

Таблиця 1 - SWOT-аналіз ПуАТ «Яготинський маслозавод»

	Можливості	Загрози
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вдосконалення маркетингової діяльності 2. Модернізація виробничих потужностей 3. Виявлення резервів збільшення обсягу продажу 4. Розширити асортиментний ряд 5. Ведення цінової конкуренції 6. Розвиток власної торгової мережі 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна нестабільність в державі 2. Інфляція 3. Сезонність цін на молоко 4. Поява нових конкурентів 5. Дезорієнтація по ринках збуту 6. Дефіцит сировини
Сильні сторони	СіМ	СіЗ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Висока якість продукції 2. Висококваліфікований персонал 3. Цільова спрямованість діяльності 4. Налагодження зв'язків з постачальниками 5. Висока репутація торгової марки 6. Наявність власних приймальних баз та лабораторій по контролю за якістю продукції 7. Злагоджена структура управління 8. Наявність сильної матеріально-технічної бази та інноваційних технологій 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшити ринкову частку за рахунок послаблення конкурентів, розширення асортименту 2. Відповідно до можливостей підприємства та зовнішнього середовища скоригувати цінову політику і тим самим залучити до співпраці нових дистриб'юторів, закріпити власні конкурентні переваги на регіональному ринку 3. Скоротити час та витрати за рахунок оптимізації структури відділу маркетингу 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Активізувавши діяльність служби маркетингу дозволить завчасно виявити потенційних конкурентів та розробити міри захисту 2. Розробка антикризової стратегічної програми розвитку виявить «резерв міцності» підприємства 3. Розподіл функціональних обов'язків співробітників відділу маркетингу дозволить чітко аналізувати ринки збуту та тенденції їх змін
Слабкі сторони	СлМ	СлЗ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Недовикористання наявних потужностей 2. Обмежене фінансування реалізації маркетингової програми 3. Концентрація лише на наявному ринку 4. Зростання собівартості продукції 5. Не розвинута власна торговельна мережа 6. Негнучке реагування на зміни смаків і уподобань покупців 7. Невисокий рівень дистрибуції 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оптимізація структури управління підприємством в цілому, та маркетингом зокрема дозволить виокремити фахівців, які будуть аналізувати та вирішувати наявні «проблемні» питання на початкових стадіях 2. Креативні ідеї рекламної кампанії та можливість цінової конкуренції сприятимуть зростанню обсягів продажу 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічна криза в державі знижує купівельну спроможність населення 2. Значне скорочення державної підтримки тваринництва (за умов СОТ) веде до скорочення поголів'я ВРХ, відповідно - скорочення поставок сировини

Висновки. За даними SWOT – аналізу ми можемо зробити висновок, що ПуАТ «Яготинський маслозавод» є високо розвинутим переробним підприємством, яке має виробничі, організаційні та фінансові резерви росту продуктивності виробництва, розширення асортиментного ряду та посилення конкурентних позицій.

Проте, негативний вплив зовнішнього середовища, обумовлений економічною кризою, не дозволяє підприємству реалізовувати наявні можливості у повній мірі. Нестабільність національної валюти, інфляція, підвищення цін на енергоносії змушує товаровиробників значно скоротити витрати на розширення виробництва, капітальні вкладення та інноваційні експерименти.

За даних умов актуальності набувають заходи підвищення ефективності виробництва, спрямовані на заощадження витрат або ті, що не потребують значних капітальних вкладень. Досягти поставленої мети можливо за рахунок активізації діяльності маркетингової служби: оптимізації чисельності персоналу, чіткого розмежування функцій кожного співробітника; детального аналізу наявного ринку та конкурентного середовища, використання власного потенціалу для зміцнення конкурентних позицій; захоплення частки ринку конкурентів, послаблених фінансовою кризою та використання багатьох інших маркетингових заходів.

Список використаних джерел.

1. Гапоненко Т.М. Якість та безпечність молочної продукції як важливі чинники її конкурентоспроможності. [Електронний ресурс] / Т.М. Гапоненко //
2. Грищенко О.В. Сучасний стан і перспективи розвитку молокопродуктового підкомплексу України [Текст] / О.В. Грищенко // Агроінком. 2008. № . 7-10. С. 32-33.
3. Ільчук М.М. Стратегічні напрями розвитку тваринництва та молочної промисловості в Україні. Молочна та молокопереробна промисловість : Україна 2007 [Текст] / М.М. Ільчук, В.І. Радько К. : Логос, 2008. С. 43-50.
4. Кобута І.В. Державна політика регулювання молочного сектору для забезпечення продовольчої безпеки країни в зв'язку із вступом України до СОТ та євро інтеграційними процесами. [Електронний ресурс] / І.В. Кобута Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum
5. Козак О.А. Український молочний сектор : тенденції та перспективи розвитку [Текст] / О.А. Козак // Агроінком. 2008. № 3-4. С. 37-40.
6. Редченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі: навчальний посібник. - Львів: «Новий Світ - 2000», 2003. – 272 с.
7. Рябенко А.Є. Система формування ринку молока України та шляхи його удосконалення [Текст] / А.Є. Рябенко О.Г. Радева // Наука й економіка. 2010. № 1(17). С. 170-174.
8. Статистичний щорічник України. Держкомстат України за 2014 рік. – К.: Держкомстат, 2014. – 650 с.

УДК 663.2:631.1.027 (477)

АЛЬТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ІГРИСТИХ ВИН

Поберейко М.М., 4 курс

Науковий керівник

Куліш Т.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: mixa15pob@ukr.net

e-mail: kulish18@mail.ru

У статті розглянуто вплив зовнішнього середовища на ринок ігристих вин, дослідження сучасного стану макро- і мікросередовища на ринку ігристих вин в умовах функціонування виноградарсько-виноробної галузі в ринкових умовах. Виявлено проблеми на ринку ігристих вин і альтернативи їх вирішення для якісного функціонування підприємств. Обґрунтовано альтернативи розвитку ринку в галузі виноробства.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки визначається процесами трансформації до ринку та інтеграції у світову систему господарювання. У контексті цих процесів ставиться питання розвитку та підвищення ефективності функціонування, продуктивних підкомплексів, в тому числі і виноградно-виноробного підкомплексу в цілому та його структурних складових. Проблема ефективності виробництва завжди посідала важливе місце серед актуальних проблем економічної науки. Зацікавленість нею виникає на різних рівнях управління економікою - від власників приватних підприємств до керівників держави.

Аналіз основних досліджень. Аналізом ринку виноробної продукції займалися такі автори: Б.В. Буркинський, І.М. Агєєва, А.А. Бревнова, В.І. Іванченко, І. Матчина, Ю. Мокеєв та інші вчені.

Мета статі. Метою цієї статті є оцінити стан і тенденції розвитку ринку ігристих вин, «шампанського», проаналізувати вплив факторів макро- і мікросередовища на ринок ігристих вин, «шампанського» і визначити альтернативи реалізації можливостей і також уникнення загроз. Предметом дослідження є процес функціонування ринку ігристих вин, «шампанського».

Основні матеріали дослідження. При аналізі макросередовища ринку ігристих вин, «шампанського» було встановлено, що в 2012-2013 рр. спостерігалася тенденція до стрімкого зростання обсягів імпорту вина в Україну, особливо з Молдови, Грузії, Італії, Чилі та інших країн. Зростає імпорт як дешевих, так і дорогих вин. Найбільш дешевими за ціною є імпортні вина з Молдови, Чилі, Грузії. В категорії дорогих вин за ціною, слід віднести вина з Італії, попит на які має тенденцію до зростання [1].

Таблиця 1 - Баланс виробництва і споживання винограду в Україні, тис. т

Стаття балансу	2011	2012	2013	2015 (прогноз)	2020 (прогноз)
Загальна пропозиція	463,3	580,6	535,6	620,0	795,0
Виробництво по всіх категоріях господарств	407,9	521,8	456,0	570,0	750,0
Виробництво сільськогосподарськими підприємствами	-	336,9	292,9	494,8	694,3
Імпорт	55,4	58,8	79,6	50,0	45,0
Переробка на вино	375,8	353,9	329,6	470,0	590,0
Експорт	0,021	0,035	0,025	0,060	0,10
Споживання столового винограду в розрахунку на 1 особу, кг	0,9	1,1	1,2	2,2	3,6

За період 13-річного існування 1,5% збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства були закладені 44,6 тис. га виноградників; 45,8 тис. га плодово-ягідних насаджень. В даний час загальна площа виноградників в Україні, здатних давати промисловий урожай складає близько 80 тис. га, при тому, що за радянських часів в Україні їх було понад 300 тис. га. Так Законом України «Про Держбюджет України на 2013 рік» у 2013 році на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства виділили 100 млн. грн. з державного бюджету, а також 1,4 млрд. грн. з коштів, залучених з інших джерел, у тому числі під держгарантії. У 2014 році загальна сума вже зменшилася і склала 1,295 млрд. грн. Добрі перспективи на ринку ЄС згідно з угодою про зону вільної торгівлі з ЄС, і зняття обмежень діяли до моменту підписання. Перспектива врегулювання правових чинників протягом 2015-2016 років [2].

При дослідженні мікросередовища ринку ігристих вин, «шампанського», виявилися наступні проблеми: висока вартість імпортової склотари, державний контроль за якістю готової продукції, недостатня кількість постачальників виноматеріалів, недостатня розвиненість дослідної бази [3]. А також можливості як посилення власних позицій на ринку за рахунок маркетингових заходів, стимулювання попиту на товари за допомогою маркетингових засобів і створення тематичного упакування. Тому підприємствам слід провести рекламну компанію і збільшення частки ринку, посилення своїх позицій, збільшення товарообігу продукції та завоювати прихильність споживачів. Також необхідно закласти власні виноградники, користуючись законом про відшкодування витрат на закладку нових виноградників. І працювати над тим зменшення собівартості своєї продукції за рахунок зменшення витрат на виноматеріали і склотару [4,5].

Таблиця 2 - Альтернативи розвитку ринку ігристих вин

Альтернативи	Слабкі сторони	Сильні сторони
1. Посилення власних позицій на ринку за рахунок маркетингових заходів	1. Наявність на ринку іноземних товаровиробників	1. Невелика кількість вітчизняних конкурентів 2. Достатня кількість постачальників поліграфічних матеріалів 3. Послуги рекламних агентств по просуванню продукції
2. Закладка власних виноградників для забезпечення власними виноматеріалами	1. Недозавантаженість переробних потужностей 2. Низька платоспроможність споживачів	1. Присутні якісні виноградники
3. Налагодження поставок вітчизняної склотари	1. У країні недостатня кількість постачальників склотари для ігристих вин. 2. Висока вартість імпортової склотари	1. Якісна організація логістичних процесів
4. Створення тематичної і оригінальної упакування	1. Низька платоспроможність споживачів	1. Високий попит на продукцію в період новорічних свят 2. Достатня кількість постачальників поліграфічних матеріалів

Висновок. Аналізуючи дані таблиці, бачимо, що підприємствам слід провести рекламну компанію і збільшення частки ринку, посилення своїх позицій, збільшення товарообігу продукції та завоювати прихильність споживачів. Також необхідно закласти власні виноградники, користуючись законом про відшкодування витрат на закладку нових

виноградників. І працювати над зменшенням собівартості своєї продукції за рахунок зменшення витрат на виноматеріали і склотару.

Список використаних джерел

1. Вачевський, М. Маркетинг світового господарства та Україна в міжнародних економічних відносинах [Текст] / М. Вачевський // Вища школа: науково-практичне видання. - 2010. - № 2. - С. 60-67
2. Рибінцев В.А. Маркетинг винограду і вина. - К.: ІАЕ, 2012.- 347 с
3. Маркетингові рекомендації для виробників овочів і фруктів [Текст] // Овочівництво: український журнал для професіоналів. - 2010. - № 12. - С. 70-72
4. Сокіл М. Маркетинг. Макроекономіка і прогнозування подій [Текст] / М. Сокіл // Маркетинг в Україні: професійне видання з економічних дисциплін ВАК України. - 2013. - № 5. - С. 26-2
5. Фірсова С. Управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах маркетингової орієнтації [Текст] / С. Фірсова, К. Литвин // Маркетинг в Україні: професійне видання з економічних дисциплін ВАК України. - 2013. - № 2. - С. 39-45

УДК 658.821

ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Попова Л., магістрант

Науковий керівник

Шквиря Н.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: popova-lariska@mail.ua

e-mail: natashkw@mail.ru

В статті обґрунтовано сутність поняття маркетингової комунікаційної політики та визначено її етапи. Запропоновано заходи для підвищення ефективності комунікаційної політики підприємства

Постановка проблеми. Становлення і розвиток ринкових відносин в Україні змушують підприємства шукати нові шляхи підвищення рівня своєї конкурентоспроможності. Здійснюючи свою діяльність в умовах стрімкого розвитку нових технологій, істотного збільшення ролі інформації в усіх сферах суспільного життя, якісного і кількісного зростання конкурентного середовища, підприємства змушені забезпечувати систему ефективних комунікацій свого бізнесу з зовнішнім і внутрішнім середовищем [2]. Найважливішим інструментом збереження і зміцнення ринкових позицій виробничих структур є здійснення ними ефективної комунікаційної політики, а також постійне її вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень. Маркетинговою політикою комунікацій цікавились як вітчизняні та зарубіжні науковці, а саме Лук'янець Т.І.[1], Євдокимов Ф.І., Примаков Т. О.[4], Голубкова Е. Н., Бернет Дж., Мориарти С. та інші.

Мета статті. Обґрунтувати сутність поняття маркетингової комунікаційної політики та визначити її етапи. Запропонувати заходи для підвищення ефективності комунікаційної політики підприємства

Основні матеріали дослідження. Маркетингова політика комунікацій – це комплекс заходів, які використовує фірма для інформування, переконання чи нагадування споживачам про свої товари (послуги). Маркетингова комунікація – двобічний процес: з одного боку, передбачається вплив маркетингових технологій на цільові й інші аудиторії, а з іншого – одержання зустрічної інформації про реакцію цих аудиторій на результати впливу, що здійснюється фірмою [1].

Створення рекламної стратегії буде визначатися наступними етапами [3]:

- 1) чітке виявлення цільової аудиторії.
- 2) визначення мети проведення реклами.
- 3) оптимальний вибір рекламних засобів.

Вдосконалення комунікаційної політики розглянемо на прикладі ПАТ «Шостка», яке спеціалізується на виробництві твердих та м'яких сирів. Метою вдосконалення є підвищення інформованості цільової аудиторії, підвищення обсягів продажів продукції, збільшення прибутку і зміцнення лідируючих позицій на ринку сирів України.

Як такого плану маркетингової діяльності на підприємстві немає. Має місце план заходів, розроблений відділом збуту і включає цілі та заходи щодо «маркетингу», серед яких можна виділити: щомісячне відстеження і аналіз обсягу продажів, аналіз причин зменшення (збільшення) обсягів реалізації; аналіз структури споживачів; аналіз рівня і тенденцій попиту; аналіз цінової, збутової і рекламної стратегій та методів просування продукції, які використовуються основними конкурентами; виявлення сегментів ринку для основних груп продукції, їх частки і позицій на кожному сегменті ринку; аналіз причин незадоволеного попиту на продукцію компанії і розробка пропозицій по зниженню її розмірів; виявлення точок насичення збуту по групах продукції і окремих її видах; розробка пропозицій щодо освоєння нових ринків, сегментів ринку і пропозицій по диверсифікації; розробка пропозицій по осво-

енню нових видів продукції; систематизація, аналіз і контроль плану маркетингу; проведення заходів по просуванню продукції на ринок: реклама; стимулювання збуту.

Стратегічними цілями підприємства є: 1. Розширення ринків продажів і закупівель. 2. Стабільна реалізація продукції на ринках: країн СНД, країн південно-східної Азії, Європейського союзу. 3. Збільшення обсягів виробництва і реалізації.

Оперативні цілі підприємства: 1. Отримання прибутку за допомогою збільшення обсягу продажів і збільшення частки ринку. 2. Вдосконалення системи маркетингових комунікацій, що забезпечує поліпшення обізнаності споживачів про продукцію підприємства які: прагнуть придбати продукцію підприємства; вибрати продукцію підприємства; купити продукцію підприємства.

Необхідність вдосконалення комунікаційної політики підприємства пояснюється рядом причин: недостатньою інформованістю цільової аудиторії про товари підприємства; підприємству не вдалося сформувати імідж «лідера якості і продажу» у свідомості споживачів; відсутній емоційний зв'язок зі споживачами; немає конкретного маркетингового плану

Нами запропоновано використовувати наступні засоби комунікації:

- 1) Реклама в пресі:
- 2) Пряма поштова реклама (direct-mail)
- 3) Дегустації у супермаркетах:
- 4) Реклама на радіо

Реклама та її види займають особливе місце в комунікативній політиці. Реклама – це переконуючий засіб інформації про товар чи підприємство, комерційна пропаганда споживачьких якостей товару та переваг діяльності підприємства, що готує активного чи потенційного покупця до здійснення покупки [3]. Вона покликана вирішити найбільш складне завдання в маркетинговій діяльності – формулювати і стимулювати попит. Реклама в пресі є одним із дієвих і найбільш поширених засобів реклами. Читачі, знайомлячись з новинами в газетах, переглядають і поміщені там оголошення і рекламні огляди. У рекламному оголошенні відображають суть комерційної пропозиції рекламодавця («пропоную», «продам» і т.д.), а також основні властивості рекламованого товару, відомості про підприємство та умови продажу.

Для реклами в пресі було для ПАТ «Шостка» застосовано публікації рекламного звернення у таких газетах як «Кур'єр», «Готовим вкусно», «Поваренок» і «МИГ». Публікації в газетах плануються на термін 18 тижнів. Загальна сума витрат складатиме 42000грн.

Direct-mail (Пряма поштова розсилка) - це прийом маркетингу, при якому продавець посилає рекламні повідомлення безпосередньо покупцеві [1]. На відміну від інших форм маркетингового зв'язку пряма поштова розсилка не передбачає наявності посередника, який передавав би ваше повідомлення замість вас. Коли ви маєте справу з прямою поштовою розсилкою, ви повністю контролюєте своє рекламне повідомлення.

Пряма поштова розсилка на підприємстві планується у формі листівок тиражем 4000шт. 2 рази на рік.

Також для привернення уваги до продукту аналізованого підприємства була запропонована дегустація – це рекламна акція, в якій промоутери пропонують спробувати дегустаційну продукцію з мотивуванням на покупку [2]. Дегустації проводять з метою ознайомити цільову аудиторію зі смаком, всіма властивостями торгової марки, стимулювати на пробну покупку.

Для організації «промоушн-акції» планується проведення акції у супермаркетах, тривалість акції: по 2 дні в 10 точках по 4 години.

Реклама на радіо володіє головною перевагою - велике розповсюдження і досить широке охоплення цільової аудиторії. Аудиторія радіо хороша своєю стабільністю, тому що більшість радіослухачів віддають перевагу одній радіостанції. Радіо можна слухати не відволікаючись від інших справ, це і робить рекламу на радіо привабливою для рекламодавців.

Планується рекламу на радіо «Хіт ФМ» та «Радіо мелодія», 2 рази на день, 122 дні, загальна сума витрат складатиме 15253,4грн.

Необхідно зробити розрахунки щодо ефективності запропонованих рекламних заходів спрямованих на підвищення просування товару. Розрахуємо ефективність запропонованих заходів шляхом порівняння товарообігу в двох торгових точках до і після впровадження заходів комунікаційної політики. Товарообіг у торгових точках представимо у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1 - Товарообіг торгових точок

Назва торгової точки	Товарообіг в дорекламний період, грн.	Товарообіг в рекламний період, грн.	Відношення, %
Торгова точка №1	2279083	2568857	112,7
Торгова точка №2	1308827	1434739	109,6

Дані таблиці 1 свідчать, що в результаті запропонованих заходів комунікаційної політики товарообіг в точці №1 збільшиться на 12,7%, а товарообіг у точці №2 збільшився на 9,6%.

Висновок. Комунікаційна політика є одним із найважливіших елементів комплексу маркетингу, який дозволяє визначити цільову аудиторію, розробити стратегію просування товарів на ринках, надати інформацію споживачам у вигляді реклами про товар або послугу, що в кінцевому результаті, при правильному використанні комунікаційної політики, призводить до отримання максимального прибутку. Таким чином, ключовими факторами успіху в комунікаційній політиці підприємств є використання інтегрованої системи маркетингових комунікацій, тобто одночасно різних каналів комунікацій, що створить можливості підвищення ефективності комунікативної політики підприємства.

Список використаних джерел

1. Лук'янець Т. І. Маркетингова політика комунікацій. / Т.І. Лук'янець — К.: Вид-во КНЕУ, 2010 – 357с.
2. Бернет Дж., Маркетинговые коммуникации: интегрированный подход / Дж. Бернет, С. Мориарти Пер. с англ.; Под ред. С. Г. Божук. — СПб.: Питер, 2011– 356 с.
3. Норіцина Н. І. Маркетингова політика комунікацій. / Н.І. Норіцина — К.: МАУП, 2009 – 207с.
4. . Примак Т. О. Маркетингові комунікації. / Т.О.Примак — К.: Ельга; Ніка-Центр, 2008- 476с.

ЧИННИКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ

Балабуха І., 1 курс

Науковий керівник

Георгієва А.І., старший викладач

e-mail: georgieva_1954@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті перелічено чинники і принципи конкурентоспроможності у зерновиробництві України.

Постановка проблеми. Держава встановлює певні вимоги до функціонування галузі зерновиробництва. Підтримка певного рівня конкурентоспроможності та ефективності означає можливість зерновиробників залучати й зберігати споживачів.

Аналіз останніх досліджень. Питанню конкурентоспроможного та ефективного розвитку зерновиробництва присвятили свої праці вчені: В. В. Леонтьєв [1], В. П. Лященко [2], Н. В. Рунчева [3].

Мета статті полягає в обґрунтуванні принципів і чинників конкурентоспроможності зерновиробництва в Україні.

Основні матеріали дослідження. Всебічне використання системи факторів забезпечення конкурентоспроможності та ефективності зерновиробництва, повинне ґрунтуватися, на нашу думку, на наступних принципах:

1. Принцип відповідності розміщення та спеціалізації зерновиробництва наявним агрокліматичним умовам та ресурсам.

2. Принцип раціонального ресурсовикористання та енергозбереження.

3. Принцип створення рівних економічних умов відтворення розширеного зерновиробництва. Причому цей принцип повинен стосуватися як вітчизняних, так і закордонних товаровиробників (щодо цін, податків, мит і т.д.).

4. Система економічних відносин зерновиробників повинна зацікавлювати працівника в збільшенні власності, капіталізації виробництва як основи довгострокового успіху в господарській і комерційній діяльності. Принцип встановлення довіри й довгострокового інтересу.

5. Принцип розвитку взаємопов'язаного співробітництва з іншими підприємствами й організаціями інших галузей.

6. Принцип оптимального розподілу доходів зерновиробництва з метою інвестування й використання для його розвитку. Необхідно резервувати достатню частину доходу для вкладення в розвиток галузі, створювати резервні фонди для покриття збитків, що мають в окремих випадках місце в процесі виробничо-господарської й комерційної діяльності. Необхідним є створення резервних фондів або резервного капіталу.

7. Принцип наявності грошових коштів для нагромадження.

Принципи та механізми забезпечення конкурентоспроможності будь-якого господарюючого суб'єкта галузі зерновиробництва повинні бути динамічні по видах і складу, повністю задовольняти вимоги виробника й споживача, відповідати законам ринкової економіки.

Для здійснення системи заходів, що забезпечують конкурентоспроможність зерновиробництва й функціонування її на викладених принципах в умовах ринкової економіки, зерновиробник повинен мати особливі якості. Насамперед він повинен бути підприємцем. У цій якості він, переслідуючи власні інтереси, прагне служити інтересам суспільства. На думку В.В. Леонтьєва, економіку будь-якої країни, у тому числі й зерновиробництва "...може врятувати тільки відродження й мобілізація особистої ініціативи людини, викликаної її прагненням до особистої вигоди" [1].

В умовах ринкових відносин конкурентоспроможність зерновиробництва, як показують наші дослідження, слід формувати з урахуванням чинників як зовнішнього так і внутрішнього середовища. Врахування їх дій в ринковій економіці дозволяє формувати більш повну систему чинників підвищення ефективності конкурентоспроможності цих господарюючих суб'єктів. До загальних чинників ринкового середовища можна віднести сприятливу політичну ситуацію в країні; стабільність демократичних перебудов; культуру господарських відносин, загальний резерв та якість життя населення, традиції. Окрім загальних, існують і конкретні, які можна кількісно враховувати при формуванні конкурентоспроможності зерновиробництва.

Насамперед, це економічні чинники. Вони включають дохідність виробництва, його фінансову стійкість, питому вагу конкурентоспроможної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках, роль зовнішньоекономічних зв'язків в економіці країни та регіону, темпи інфляції, частку приватної власності в системі відносин власності галузі, рівень податків, субсидій, дотацій, санкцій, що використовуються у виробничо-економічній діяльності.

Соціально-демографічні чинники визначаються тривалістю життя та життєвим рівнем населення як виробника і споживача продукції; його структурою по категоріях статі, освіті, зайнятості, щільності в регіоні розміщення, міграцією, темпами розвитку міст, доходами населення. Нормативно-законодавчі чинники виступають у формі законодавчих та правових актів по стандартах, сертифікації, охороні навколишнього середовища, фінансах, податках, антимонопольній, митній політиці якості продукції тощо. Екологічні чинники характеризують стан навколишнього середовища, рівень фінансування збереження екосистеми країни та галузі, здійснення меліоративних заходів [2]. Науково-технічні чинники визначаються рівнем механізації та автоматизації виробничих та інших процесів, характеристикою, рівнем доступності, видами та якістю інформації, комп'ютеризацією, впровадженням інноваційних технологічних процесів [3].

Висновки. Перераховані чинники складають зовнішнє середовище і в значній мірі визначають можливості формування конкурентоспроможності зерновиробництва. До складу факторів формування конкурентоспроможності зерновиробництва входять і фактори внутрішнього середовища – функціональні і забезпечуючі. Ці фактори забезпечують функціонування виробничих процесів у господарствах у відповідності з їх цілями на короткостроковий чи довгостроковий періоди. Виробництво зерна має стати високодохідною галуззю аграрної економіки, при цьому система фінансування повинна забезпечити виробників зерна необхідними фінансовими ресурсами для інтенсифікації зернового виробництва. Важливо зберегти тенденцію до створення інтегрованих агропромислових формувань і консолідації виробничих, трудових, земельних і фінансових ресурсів для досягнення вищого кінцевого економічного результату.

Список використаних джерел.

1. Леонтьев В. В. Экономические эссе. Теории, исследования, факты и политика / В.В. Леонтев. - Москва, 2003 – 159 с.
2. Лященко В. П. Государственное регулирование деятельности коммерческих организаций / В. П. Лященко. – М.: Новый век, 2001. – 208 с.69, с. 372–376.
3. Рунчева Н. В. Формування конкурентоспроможності та підвищення ефективності зерновиробництва: дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.03 / Рунчева Наталія Вікторівна. – Х., 2011. – С.172.

УДК 338.83

СТРАТЕГІЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ КУКУРУДЗИ

Стерхова Т.О., 5 курс

Науковий керівник

Куліш Т.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

E-mail: sterhova@i.ua

E-mail: kulish18@mail.ru

В статті визначається сутність диверсифікації та обґрунтовується її впровадження аграрними підприємствами для підвищення прибутковості виробничо-господарської діяльності на ринку кукурудзи.

Постановка проблеми. Для підприємства природнім варіантом розвитку є зростання прибутку, підвищення заробітної плати працівників, соціальних гарантій. Все це можливо реалізувати за допомогою багатьох варіантів розвитку підприємства.

Розвиток у кризових умовах господарювання, використання нових форм і методів організації та управління виробництвом об'єктивно змушують підприємства шукати найбільш вигідні сфери прикладання створеного виробничого потенціалу.

Аналіз останніх досліджень. Наукові розробки закордонних та українських вчених М. О. Багорка, І. А. Білоткач, О. А. Ковтун, М. Д. Корінько, Г. О. Пересадько, В. А. Цимбал присвячені окремим питанням дослідження диверсифікаційних процесів на прикладі окремих підприємств та регіонів. Перспективи та проблеми, пов'язані зі своєчасністю диверсифікації окремих галузей та економіки держави в цілому є актуальними і потребують більш глибоких досліджень

Мета статті. Метою дослідження є напрями стратегії диверсифікації виробництва підприємств на ринку кукурудзи.

Основні матеріали дослідження. Диверсифікація – це процес, що охоплює організаційні, економічні, правові зміни на підприємствах та направлений на підвищення ефективності виробництва, зниження кількості банкрутств, своєчасне реагування на зміни економічної кон'юнктури ринку для забезпечення прибутковості на основі використання ринкових шансів і встановлення конкурентних переваг, зміцнення положення підприємства в ринковому сегменті.

Проте диверсифікація діяльності підприємства не лише є інструментом для збільшення реалізації послуг, вона є інструментом міжгалузевого перерозподілу фінансових ресурсів, методом оптимізації структурних перетворень в економіці; дозволяє знижувати негативні наслідки фінансових і економічних ризиків, підвищує адаптивні якості суб'єктів господарювання на вітчизняному ринку; є найважливішою складовою та водночас одним з головних механізмів процесу реструктуризації і підвищення конкурентоспроможності компаній. Маючи сприятливі природні умови для вирощення кукурудзи, Україна за 5 років змогла вдвічі збільшити валові збори цієї зернової. Однак потенціал виробництва культури розкрито далеко не повністю, і надалі очікується збереження підвищувального тренда.

В Україні за п'ять останніх сезонів відзначено перерозподіл основних напрямів реалізації кукурудзи на тлі збільшення виробництва в понад два рази. Так, ще 2011/2012 МР переважувало внутрішнє споживання зерна кукурудзи, на частку якого припадало близько 52% загального розподілу (або 5,6 млн тонн). Відповідно, частка реалізації зерна на експорт становила 48%, або 5,1 млн тонн. Уже 2012/2013 МР частка внутрішнього споживання кукурудзи знизилася до 32%, а експортна складова виросла до 68%.

У той же час внутрішнє споживання зерна кукурудзи в Україні за останні 5 років також показує деяке зростання. Так, прогноз цього показника на 2013/2014 МР становить 8,1 млн тонн, проти 5,6 млн тонн у 2011/2012 МР (+44%).

Незважаючи на збільшення обсягів виробництва кукурудзи, кількість українських підприємств, які виготовляють кукурудзяну крупу, планомірно знижується. Так, 2007 року налічувалося 78 основних компаній, а вже 2013-го кількість таких компаній зменшилася до 42. До того ж виробництво основних обсягів цієї продукції зосереджено в рамках декількох компаній — на частку п'яти основних компаній за 5 останніх років припало 94–97% всіх обсягів виробленої крупи. Можна виділити чотири основні напрямки використання зерна кукурудзи: у виробництві крупи, у крохмале-патоковій промисловості, у виробництві спирту і у складі кормів.

Основним напрямком диверсифікації кукурудзи в Україні є виробництво круп. При цьому слід зазначити, що кукурудзяна крупа у чистому вигляді користується невисоким попитом, і обсяги круп'яного виробництва здебільшого представлені крупами для виробництва більш популярної снекової продукції - пластівців і паличок.

Побічними продуктами при виробництві кукурудзяної крупи є борошно і зародок. Останній використовується для виробництва кукурудзяної олії. Крохмале-патокове виробництво забезпечує більш глибоку переробку зерна кукурудзи, у результаті якої одержують такі основні продукти, як крохмаль, глютен і зародок. Крохмаль може використовуватися як у чистому виді, так і у вигляді похідних продуктів після попередньої обробки. Зерно кукурудзи є гарною сировиною для виробництва спирту. З нього виробляють як продовольчий спирт для алкогольних напоїв, так і технічний спирт.

Побічні продукти, які одержуються при переробці зерна кукурудзи в спирт, є цінними компонентами для кормів. Також у кормах використовуються відходи круп'яного і крохмале-патокового виробництва. Саме зерно кукурудзи теж є концентрованим кормом і входить до складу багатьох комбікормів і кормових сумішей.

Слід зазначити, що для переробки в крупу в Україні використовується менше 2% виробленого зерна. Незважаючи на те, що нарощування сировинної бази є передумовою для збільшення обсягів переробки, основним стримуючим фактором у даному сегменті є низький попит на продукцію, що пов'язано з низьким рівнем якості готової продукції, та відсутністю культури споживання кукурудзяної крупи у більшості жителів України.

Висновок. Диверсифікація – це комплекс аналітичних, організаційних, контролюючих заходів, спрямованих на створення, підтримку та розширення економічно вигідних напрямів діяльності підприємства для досягнення його стратегічних цілей. Вихід до нових сфер діяльності передбачає для аграрного підприємства неабиякі конкурентні переваги (ефективне використання ресурсів, економія за рахунок масштабів, скорочення залежності від постачальників, ефект синергії, раціональне застосування побічної продукції, розподіл інвестиційного ризику). Водночас диверсифікація містить й певні небезпеки для підприємства: вибір неперспективного напрямку розширення діяльності, недостатня компетентність менеджерів щодо управління різноплановими напрямками, розпорошення ресурсів підприємства, значні витрати на входження до нових ринків, тому застосування диверсифікації вимагає ретельного попереднього аналізу і економічно обґрунтованого рішення.

Список використаних джерел:

1. Багорка М. О. Диверсифікація як фактор підвищення ефективності діяльності підприємств в сучасних умовах / М. О. Багорка, І. А. Білоткач // Інвестиції: практика та досвід. — 2010. — №10. — С. 17 — 21.
2. Ковтун О. А. Основні підходи до визначення цілей та типів диверсифікації виробництва / О. А. Ковтун // Інвестиції: практика та досвід. — 2011. — №22. — С. 35 — 38.
3. Корінько М. Д. Організаційно-економічний механізм диверсифікації діяльності суб'єктів господарювання / М. Д. Корінько // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — №6. — С. 135 — 142.
4. Пересадько Г. О. Управління диверсифікаційною політикою у контексті концепції інноваційного розвитку / Г. О. Пересадько, В. А. Цимбал // Механізм регулювання економіки. — 2007. — №1. — С. 237 — 245.

КОРПОРАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Дмитрієва Н., 3 курс

Науковий керівник

Бритвенко А.С., к.е.н., доцент

e-mail: lovely72355@gmail.com

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті надано обґрунтовані науковими дослідженнями особливості функціонування олійно-жирової промисловості в Україні. Представлені основні виробники та споживачі української соняшникової олії.

Постановка проблеми.

Виробництво продуктів харчування і сировини для них належить до пріоритетних видів діяльності в Україні. Це обумовлено наявністю унікального агропромислового потенціалу, стрімким зростанням капіталізації сільського господарства, посиленням інноваційності і конкурентоспроможності його розвитку. Важливе значення має також експортна орієнтація виробництва продовольства. Повною мірою це стосується виробництва соняшникової олії і її ринку [1].

Так, найбільшими споживачами української соняшникової олії в 2014 році є Індія (782 тис. тонн), Китай (322 тис. тонн), Єгипет (198 тис. тонн), Іран (91 тис. тонн) та Іспанія (90 тис. тонн).

Це пов'язано з рядом факторів, обумовлених територіальним розміщенням країн, природно-кліматичними умовами, низьким рівнем доходів населення, зниженням курсу національної валюти і т. д.

Необхідно також відзначити нестабільну цінову ситуацію на ринку соняшникової олії, питання якості продукції, наявність значної кількості посередників.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Аспекти розвитку ринку соняшнику і соняшникової олії були розглянуті в працях багатьох вчених, таких як: В. Я. Амбросова, В. Р. Андрійчука, т. В. Бойка, А.С. Бритвенко, О. Д. Гудзинського, А. В. Ключника, П. М. Макаренка, М. Й. Малик, П. Т. Саблука, В. І. Топіхи, І. Н. Топіхи та інших.

Метою статті є дослідження корпоративного розвитку олійно-жирової промисловості в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Найбільшими виробниками соняшникової олії в Україні є: компанія «Кернел», потужностями переробки насіння олійних культур – 2,6 млн. тонн в рік, компанія «Креатив» – 1,1 млн. тонн, компанія «Каргілл» – 990 тис. тонн, «Миронівський хлібопродукт» – 930 тис. тонн, Пологівський маслоекстракційний завод – 726 тис. тонн, Дніпропетровська компанія «Агрокосм» – 560 тис. тонн, «Гленкор» – 520 тис. тонн.

Споживання соняшникової олії в Україні становить не більше 600 тис. тонн на рік або 10–15% від загального виробництва, нарощування обсягів його виробництва призводить до зростання експортного потенціалу [3].

Протягом 2014 р. на зовнішні ринки було експортовано понад 20% масла аграрним холдингом «Кернел», 12,08% – групою «Каргілл», 11,48% – групою компаній «Креатив». Найбільшими експортерами є: група компаній «Віойл» – 5,89%, Запорізький масложировий комбінат – 8,3%, компанія «Бунге Україна» – 5,1% від загального виробництва в Україні [4].

В умовах конкуренції на світовому ринку компанії не тільки розширюють свій виробничий потенціал за рахунок збільшення існуючих потужностей і будівництва нових заводів, але і здійснюють операції поглинання інших компаній. Яскравим прикладом цього було придбання ЦК (групою компаній) «Кернел» підприємств, які входять до складу тих, що

найбільш динамічно розвиваються (порівняно з іншими), – холдингу «Зерноторгівельна компанія Олсідз-Україна».

Bunge Limited є провідною світовою компанією, що працює в сфері агробізнесу та продуктів харчування. Компанія здійснює діяльність у більш ніж 40 країнах світу.

«Бунге Україна» є українським підрозділом компанії BungeLtd і їй належить в Україні компанія «Сантрейд», елеватори в Одеській, Дніпропетровській, Кіровоградській областях та Криму, а також ТМ «Олейна» [5].

Група «Креатив» є одним з найбільших виробників масложирової продукції в Україні. До складу групи входять три заводи з переробки соняшнику загальною потужністю близько 1,1 млн. тонн насіння на рік, а також чотири заводи з виробництва модифікованих жирів і маргаринів із загальним річним обсягом виробництва понад 200 тис. тонн готової продукції (Кіровоградська обл.) У її складі також завод з переробки сої потужністю 270 тис. тонн в рік.

У перспективах даної компанії - будівництво елеватора в Сумській області. Потужності нового об'єкта близько 60 тис. тонн. Також компанія має намір збільшити елеваторні потужності на своєму заводі з переробки сої. В результаті реалізації двох об'єктів, потужності по зберіганню групи будуть збільшені на 126 тис. тонн.

«Креатив» також планує будівництво власного маслоналивного терміналу. Проектна потужність об'єкта – близько 1 млн. тонн на рік. Термінал буде, швидше за все, розміщений в Іллічівську. Через нього планується здійснюватися переналив соняшникової олії, яка йде на експорт, і пальмового, яке імпортується групою для виробництва жирів і маргаринів в Україні. У 2013 році «Креатив» інвестував у розвиток 54 млн. дол., що практично в три рази менше, ніж роком раніше [6].

Висновок.

Низькотехнологічні підприємства будуть витіснені з ринку, тому що в умовах глобалізації економіки та інтеграції України у світове торговельне співтовариство співвідношення «ціна–якість» для олійно-жирових підприємств стане ключовим критерієм для збільшення своєї присутності на зовнішніх ринках. Тому впровадження передових технологій, що дозволяють збільшити конкурентоспроможність готової продукції, знижуючи собівартість, але зберігаючи і покращуючи при цьому її якість, дає можливість зміцнити зайняті позиції і оволодівати новими збутовими нішами зарубіжжя, а також повністю забезпечити імпортозаміщення на вітчизняному ринку.

В останні роки ринок стабільно зростає завдяки зростаючому попиту на продукцію галузі переробки насіння соняшнику. Це пов'язано, в першу чергу, з глобальними тенденціями: зростання споживання випереджає зростання посівних площ під олійні культури; зростає попит на біопаливо, що веде до скорочення обсягів рослинного масла, використовуваного в продовольстві.

Також на ринок впливають ціни. Динаміка ціни соняшникової олії найбільш залежить від показників урожаю насіння соняшнику в Україні, а також від загальної динаміки цін олійних біржових товарних груп на світових ринках, насамперед від зміни цін на пальмова та соєва олії [1].

Отже, олійний ринок України, на сьогоднішній день, є одним з найперспективніших секторів аграрного виробництва. Олійна продукція користується попитом як на внутрішньому, так і на світовому ринках, де Україна займає лідируючі позиції. З метою забезпечення сталого перспективного розвитку олійно-жирової галузі України необхідно провести реструктуризацію сировинної та технічної бази галузі, запровадити державне регулювання ринку масложирової продукції, активізувати роботу по зміцненню і розширенню своїх позицій на світових ринках [7].

Основою забезпечення ефективного розвитку галузі повинна стати реструктуризація підприємств, систем управління, збалансування сировинних і виробничих потужностей, врегулювання фінансових питань.

Список використаних джерел:

1. Бритвенко А.С. Региональные аспекты формирования структуры и регулирования развития рынка подсолнечника : дис. кандидата экон. наук : 08.00.05 / А.С. Бритвенко. – Бердянск, 2013. – 200 с.
2. Топ-10 крупнейших экспортеров подсолнечного масла из Украины [Электронный ресурс] / Режим доступа : http://delo.ua/business/top-10-krupnejshih-eksporterov-podsolnechnogo-masla-iz-ukrainy-232824/?supdated_new=1397027878.
3. Официальный сайт ассоциации «Укроліяпром» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukroilprom.org.ua>.
4. Топ-10 крупнейших производителей подсолнечного масла по итогам первой половины сезона[Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.agriagency.com.ua/comments/10024.html>.
5. Компания «Бунге» намерена построить в Николаеве сверхсовременный завод по переработке масличных мощностью в 2,4 тыс. тонн семян в сутки [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.agriagency.com.ua/news/18932.html>.
6. Производитель подсолнечного масла группа «Креатив» планирует инвестировать в строительство инфраструктурных проектов [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://trademaster.ua/finance/9689>.
7. Лозовский А.Н., Слободянюк С.В. Проблемы развития современной масло-жировой отрасли в Украине – А.Н. Лозовский, С.В. Слободянюк – Экономический форум №1 – 2014. – С.43.

АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

Краснощок І.В., магістрант

Науковий керівник

Арестенко Т.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: sugarbabyim@mail.ru

e-mail; arestenko@list.ru

У статті проведено аналіз сучасного стану функціонування оліє-жирового комплексу України. Окреслено основні проблеми та фактори, що впливають на його розвиток. Визначено заходи для забезпечення подальшого динамічного розвитку олійно-жирової галузі.

Постановка проблеми. Метою статті є дослідження сучасного стану ринку насіння соняшника, його відповідності переробній базі, виявлення особливостей формування дефіциту цієї сировини в розрізі природно-кліматичних зон і можливих змін в структурі олійних культур.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми формування та функціонування ринку олійно-жирової продукції продовжує привертати увагу багатьох дослідників таких, як Бабенка Л.В., Бронін О.В., Домашенко Ю.В., Карпенко А.В., Митченко О.О., Нікітчин Д.І., Осадчук В.І., Пластун С.І., Побережна А.А., Присяжнюк С.В., Сегеда С.А., Саблук П.Т., Шпичак О.М., Юрчишин В.В. та інші. Проте питання забезпечення поступового розвитку олійно-жирової галузі в сучасних умовах, а також недопущення втрат лідируючого статусу України з експорту соняшникової олії у світі потребують подальшого дослідження.

Мета статті. Полягає у визначенні проблемних питань, які постають перед олійно-жировою галуззю на сучасному етапі розвитку та шляхів їх подолання. Досягнення даних цілей сприятиме вирішенню наступних завдань: аналіз українського ринку насіння соняшника та соняшникової олії; визначення головних факторів, що впливають на розвиток галузі та її експортний потенціал; окреслення проблем, що постають перед галуззю та визначення шляхів їх вирішення.

Основні матеріали дослідження. Очевидним є той факт, що нарощування виробничих потужностей загострює проблему забезпеченості їх сировинною базою. У зв'язку з цим, в Україні у 2013 році виробничі потужності з переробки олійних культур завантажені не повністю - лише на 63,9%, оскільки перероблено 8,5 млн. тонн сировини з максимально можливих 13,3 млн. тон. При цьому, до 2015 року уряд України планує збільшити потужності з переробки олійних культур за рахунок інвестицій, до 15 млн. тон насіння на рік. Підвищення врожайності соняшника в Україні повинно відбуватись як за рахунок більш якісного насіння, так і за рахунок застосування нових прогресивних та економічно-обґрунтованих технологій посівів, що надасть можливість забезпечити олійно-жирову галузь сировиною. Питання використання та розширення посівних площ соняшника вимагає виваженого підходу, оскільки потребує дотримання періодичності вирощування культури на одному й тому самому полі, яка для соняшника становить не більше ніж один раз на сім років. У разі недотримання зазначених норм відбувається виснаження ґрунтів та втрата родючості, що призводить до скорочення врожайності. Таким чином, питання дотриманням сільгоспвиробниками режиму сівозмін потребує посиленого контролю з боку державних органів. Протягом 2011/2012 МР в Україні вироблено 3,6 млн. тон соняшникової олії, що на 20% більше, ніж у попередньому. За попередніми оцінками у 2012/2013 МР виробництво української соняшникової олії зменшилося на 7,9% у співвідношенні з попереднім 2011/2012 МР та склало 3,5 млн. тон [8]. Найбільшими виробниками соняшникової олії в Україні є: компанія «Кернел» з потужностями переробки насіння олійних культур - 2,6 млн. тон на рік, компанія «Креатив» - 1,1 млн. тон, компанія «Cargill» - 990 тис. тон, «Миронівський хлібопродукт» - 930 тис. тон, Пологівський олійно-екстракційний завод - 726 тис. тон, Дніпропетровська компанія «Агрокосм» - 560 тис.

тон, «Glencore» - 520 тис. тон. До кінця 2015 року збільшити свої виробничі потужності до 1,29 млн. тон планує транснаціональна компанія «Бунге Україна», за рахунок будівництва заводу з виробництва нерафінованої олії.

Разом з тим, внутрішнє споживання соняшникової олії в Україні становить не більше 600 тис. тон в рік, або 10-15% від загального виробництва. Подальше нарощування обсягів виробництва олії призведе до подальшого зростання її експортного потенціалу. Хоча починаючи з 2007 року Україна є найбільшим експортером соняшникової олії, її частка в світовому експорті складає 56% [5]. Динаміка експорту соняшникової олії в Україні приведена у таб.1. На нашу думку, українському товаровиробникові необхідно активізувати роботу щодо розширення традиційних ринків збуту та виходу на нові динамічно прогресуючі ринки.

Таблиця 1- Експорт соняшникової олії в Україні

Роки (МР)	Обсяги експорту соняшникової олії, тис. тон	Зростання до попереднього МР, %
2009/2010	2500	119,0
2010/2011	2650	106,0
2011/2012	3260	120,0
2012/2013	3156	96,8

Аналіз динаміки соняшникової олії з України за останні 5 років наглядно свідчить про те, що її експорт у 2012/2013 МР зріс майже у 1,3 рази порівняно з 2009/2010МР. Українську соняшникову олію імпортують понад 90 країн світу.

Отже, питання пошуку стабільних ринків збуту вітчизняної соняшникової олії та базової сировини набуває особливої актуальності. В умовах що склалися українському товаровиробникові необхідно активізувати роботу щодо розширення традиційних ринків збуту та виходу на нові динамічно прогресуючі ринки. Так, маркетингової привабливості, на наш погляд, заслуговує ринок Китаю, який поступово збільшує власні потужності з переробки рослинної олії. З іншого боку уряд Індії, до якої експортується понад третина української соняшникової олії, робить кроки, спрямовані на поповнення власного бюджету шляхом введення імпортного мита на рослинні олії у розмірі 2,5%, яке, за прогнозами, може підвищитися до 5% . У зв'язку з цим набирає актуальності питання подальшого пошуку стабільних ринків збуту вітчизняної соняшникової олії. Альтернативою ринку Індії для експорту української соняшникової олії, на наш погляд стають країни Близького Сходу та Північної Африки, оскільки у цих країнах потреба в олії постійно зростає. Економічна діяльність господарюючих суб'єктів завжди пов'язана з виникненням різноманітних ризикових ситуацій, за яких підприємство не отримує запланованого прибутку. Ймовірність виникнення таких ситуацій збільшується за умов нестабільної економіки та світової економічної кризи. Разом з тим, за попередніми оцінками у 2012/2013 МР експорт соняшникової олії знизився у співставленні з минулим роком на 3,2% та склав 3,2 млн. тон, проте це не заважає Україні залишитися світовим лідером з її експорту [7].

Висновки. Отже, олійний ринок України, на сьогоднішній день, є одним з найперспективніших секторів аграрного виробництва. Олійна продукція користується зростаючим попитом, як на внутрішньому так і на світовому ринках, де Україна займає лідируючі позиції. З метою забезпечення сталого, перспективного розвитку олійно-жирової галузі України вважаємо за необхідне провести реструктуризацію сировинної та технічної бази галузі, запровадити державне регулювання ринку олійно-жирової продукції, активізувати роботу по зміцненню та розширенню власних позицій на світових ринках. Основою забезпечення ефективного розвитку галузі повинна стати реструктуризація підприємств, систем управління, збалансування сировинних та виробничих потужностей, врегулювання фінансових питань. Разом взяті фактори сприятимуть розширеному відтворенню олійно-жирової промисловості України.

Зростання попиту на рослинні олії в світі обумовлено збільшенням чисельності населення, яке відбувається за рахунок країн, що розвиваються, де олія використовується у якості дешевого висококалорійного продукту харчування людей, а шрот - як добавка для годівлі

тварин. Крім того, у розвинених країнах населення переорієнтовується із споживання тваринних жирів на рослинні. Прогнозні оцінки нарощування обсягів світового споживання соняшникової олії, а також цін на неї, відкриває перед Україною гарні перспективи подальшого збільшення експортної виручки від реалізації.

Список використаних джерел.

1. Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур : Закон України (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033-14.
2. Про затвердження нормативів оптимального співвідношення культур у сівозмінах в різних природно- сільськогосподарських регіонах : Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2010-п.
3. Калінчик М.В. Олієжировий підкомплекс України : проблеми, аналіз, оптимізація / М. В. Калінчик, М. М. Ільчук, А. Д. Герасименко. – К. : Нічлава, 2006. – 92 с.
4. Кузьмінська Н. Л. Особливості функціонування олійно-жирової галузі України / Н. Л. Кузьмінська // Економіка АПК. – 2011. – № 12. – С. 161 – 165. 5. Офіційний сайт асоціації «Укроліяпром» [Електронний ресурс]. – Режимдоступу: <http://www.ukroilprom.org.ua>
5. Система організаційно-економічних механізмів функціонування основних агропродовольчих підкомплексів рослинництва України / [Шпичак О. М., Боднар О. В., Кобута І. В. та ін.] ; за ред. О. М. Шпичака. – К. : Нічлава, 2009. – 406 с
6. Супіханов Б.К. Розвиток ринків аграрної продукції : монографія / Б. К. Супіханов – К.: ННЦ ІАЕ, 2009 – С. 519
7. Україна у цьому році залишиться світовим лідером з експорту соняшникової олії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aaa.com.ua/page0/mnews/7432.html>
8. Силантьєва Н. Інноваційна активність підприємств / Н. Силантьєва, Л. Маринченко // Харчова і переробна пром-сть. — 2007. — № 7. — С. 4—6.

УДК: 516.4:633.1

АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ЯЧМЕНЮ ТА ЙОГО ІНФРАСТРУКТУРИ

Кисельов А., 4 курс

Науковий керівник

Арестенко Т.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: newstarman@mail.ru

e-mail: arestenko@list.ru

В статті акцентована увага на основних умовах ефективного функціонування зернового ринку. Проаналізовано виробництво ячменю в Україні, а також наведено динаміку його продажу головним країнам-імпортерам. Обґрунтовано основні напрями розвитку інфраструктури вітчизняного ринку зерна та розміри інвестицій для її оновлення.

Постановка проблеми. Важливим чинником подальшого розвитку зерно-продуктового підкомплексу є ефективне функціонування зернового ринку в цілому та ринку ячменю в тому числі, оскільки від його стану залежать терміни, масштаби руху і ефективність реалізації зернової продукції, швидкість повернення вкладених у виробництво коштів, а також забезпечення споживачів регіону зерном і продуктами його переробки. Через зерновий ринок відбувається пристосування об'єму і структури зернового виробництва до об'єму суспільної потреби у зерні, підтримуються прямі та зворотні зв'язки між його виробниками та споживачами.

Зерновий ринок, що має багатоцільовий і багатофункціональний характер, порівняно швидко пройшов шлях від жорсткого державного регулювання до повної відсутності дії держави на виробництво і збут зерна. В результаті він виявився одним з найменш організованих вітчизняних ринків, існуючи практично окремо від держави. З розвитком зернового ринку обґрунтовано пов'язується підвищення ефективності всього зерно-продуктового підкомплексу як в цілому по країні, так і на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню щодо розвитку зернового ринку України та його інфраструктури присвятили свої праці В.Г. Андрійчук, В.І. Бойко, В.І. Власов, П.І. Гайдуцький, С.І. Голік, І.О. Горчиця, В.М. Жук, В.А. Зубець, С.М. Кваша, В.Ф. Ключан, І.В. Кобута, М.Г. Лобас, П.Т. Саблук та інші. Наукові напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених дають теоретичні та практичні рекомендації щодо покращення зернової галузі України. Однак, враховуючи прискорені зміни сучасних умов господарювання, потрібно продовжувати пошук перспектив розвитку вітчизняного ринку зерна та його інфраструктури [1-5].

Постановка завдання. Завданням даної статті є обґрунтування необхідності подальшого розвитку інфраструктури зернового ринку та інтенсивного залучення інвестицій для посилення конкурентоспроможності вітчизняного зерна на світових ринках.

Виклад основного матеріалу. Зернові завжди відігравали важливу роль для життєдіяльності людини. Для забезпечення продовольчої безпеки населення країни потрібне ефективне функціонування ринку зерна, який являється складною системою, що працює за умови існування попиту, пропозиції, ціни, конкуренції, суб'єктів господарювання, приватного підприємства, державного регулювання.

На ринку зерна значним попитом користується ячмінь. У 1990 році порівняно з 2012 роком урожайність озимого ячменю була більшою на 17,6 ц/га, ярого ячменю на 11,6 ц/га. В цілому валовий збір ячменю у 2012 році становив 6936 тис. тонн, посівна площа – 3439 тис. га, урожайність – 21,1 ц/га (рис. 1).

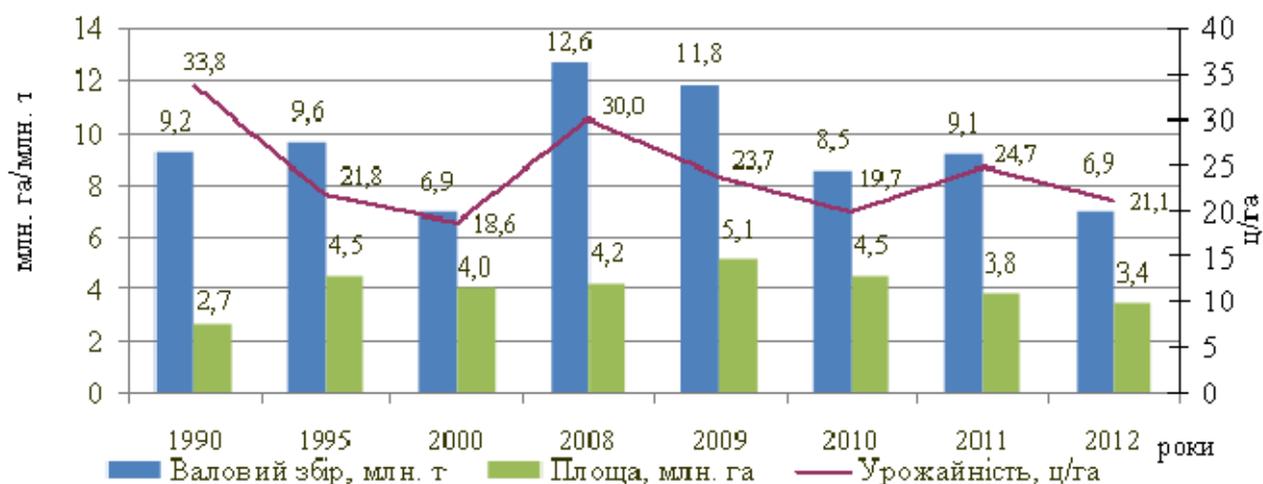

Рис. 1 - Динаміка виробництва ячменю в Україні, 1990 – 2011 роки
Джерело: Держкомстат

На світових ринках збуту вітчизняного зерна і, в тому числі, ячменю спостерігаються суттєві зміни. Так, у 2012 році 68% виробленого в Україні ячменю, або 1758,6 тис. тон було експортовано у Саудівську Аравію. Іран, Ізраїль та Йорданія імпортували відповідно 7, 5 та 4,7%, Сирія - лише 2,2% продукції. Український ячмінь найбільше користується попитом в країнах Північної Африки та Близького Сходу. Однак дану культуру імпортують також й держави ЄС – Кіпр, Італія, Греція. У 2012 році з України всього було вивезено 2,6 млн. тон ячменю (табл.1).

Таблиця 1- Головні країни-імпортери ячменю України, тис. тон

Культури	Країни	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ячмінь	Саудівська Аравія	1753,1	2429,8	2934,72	3223,9	1528,0	1758,5
	Сирія	8	4		9	1	7
	Іран	92,79	706,29	313,69	80,91	173,74	58,73
	Йорданія	-	979,68	520,83	197,20	92,93	181,10
	Ізраїль	50,09	385,69	227,54	241,67	21,00	122,16
	Кіпр	59,94	174,96	289,08	277,83	97,52	129,46
	Італія	2,90	177,60	31,76	-	7,81	-
	Греція	-	9,02	-	-	34,55	-
	Всього	2,93	31,51	2,79	-	2,91	-
		2119,7	5740,5	5489,18	4785,2	2144,7	2582,0
	3	1		4	4	2	

Джерело: Держкомстат

Основними конкурентами України на світових ринках зерна являються США, Канада, Австралія, Франція, Росія, Казахстан. Посилують конкуренцію між країнами й інші експортери збіжжя: Венгрія, Польща, Угорщина, Туреччина. Важливою передумовою зміцнення конкурентних позицій України на зовнішніх ринках є удосконалена логістична інфраструктура, що потребує особливої уваги керівництва держави та значних інвестицій.

При цьому, за словами президента Української зернової асоціації Володимира Клименка, інфраструктура зернового ринку України, на тлі збільшення обсягів виробництва та експорту зерна, потребує вдосконалення і оновлення, для чого необхідні інвестиції в розмірі близько 17,7 млрд. дол. Зокрема, для реконструкції та будівництва внутрішніх елеваторів, що відповідають сучасним вимогам ринку, загальною місткістю близько 47,3 млн. тонн, необхідно залучення інвестицій у розмірі 8,5 млрд. дол.

Крім того, за його оцінкою, будівництво портових терміналів, що вже заплановано великими торговельними компаніями, вимагатиме ще близько 7 млрд. дол., що дозволить забезпечити приріст річної потужності перевалки українського зерна на 28 млн. тонн.

Ще одним важливим питанням розвитку інфраструктури є будівництво та закупівля вагонів-зерновозів, дефіцит яких до 2020 р. може скласти 18,8 тис. од., Це потребуватиме інвестицій на відновлення рухомого складу на рівні 1,5 млрд. дол. [6]

Висновки. На світових ринках існує гостра конкуренція за ринки збуту зерна серед основних країн-експортерів. Однією з важливих умов ефективного функціонування ринку являється наявність розвинутої інфраструктури, що потребує її розвитку та інтенсивного залучення інвестицій.

Література.

1. Голик С. І. Аналіз вітчизняного ринку зерна та подальший розвиток його інфраструктури / Голик С.І. // Ефективна економіка. – 2014. - №2.
2. Інфраструктура товарного ринку: [навч. посіб.] / О.В. Калюжна, В.Ф. Клочан, Т.Я. Іваненко, В.С. Кушнірук. – Миколаїв, 2011. – 284 с.
3. Савощенко А.С. Інфраструктура товарного ринку: [навч-метод посіб для самоствивч дис.] / А.С. Савощенко, В.М. Полонець. – К.: КНЕУ, 2007. – 376 с.
4. Сміт А. Добробут нації: дослідження про природу та причини добробуту націй / А. Сміт [під ред. Є. Литвин]. – К.: Port Royal, 2001. – 594 с.
5. Соловйов І.Л. Розвиток експорту продукції зернового господарства Херсонської області / Соловйов І.О., Кирилов Ю.Є . – Економіка АПК. – 2004. - №3.
6. Україні потрібно 8,5 мільярда доларів на елеватори [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.meta.ua/ua/metka>.

УДК 338.24.339.13

СЕГМЕНТУВАННЯ РИНКУ ЗА ГРУПАМИ СПОЖИВАЧІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ МОЛОКА І МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ

Шебуняєва А.С., 3 курс

e-mail: cathappy128@gmail.com

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

e-mail: yana.sokil@mail.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

Проведено макро- та мікросегментування ринку молока і молочних продуктів з метою визначення привабливого цільового сегменту та вірної позиції ПАТ «Яготинський маслозавод» у плануванні конкурентної боротьби

Постановка проблеми. Як показує вітчизняний і світовий досвід, діяльність підприємства в значній мірі залежить від точності визначення свого місця на ринку з метою реалізації наявних ринкових можливостей, у першу чергу, ринкових можливостей інноваційного розвитку. Точність вибору ринкових позицій, свого цільового сегменту визначає можливості існування підприємства, успішність реалізації його інноваційного потенціалу в існуючих зовнішніх умовах (враховуючи тенденції їх зміни) з метою забезпечення довгострокового виживання і розвитку в рамках обраної маркетингової стратегії.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питанню сегментування ринків приділена увага в переважній більшості маркетингової наукової літератури: від зарубіжних фахівців – класиків маркетингу до вітчизняних науковців.

Мета статті. Визначення цільового сегменту для ТМ «Яготинське» на ринку молока і молочних продуктів Запорізької області

Основні матеріали дослідження. Одним з перших стратегічних рішень, прийнятих фірмою має стати визначення ринку, на якому вона хоче вести конкурентну боротьбу. Цей вибір свого базового ринку передбачає розподіл ринку на частини, що складаються зі споживачів зі схожими потребами та поведінковими чи мотиваційними характеристиками і створюють для фірми сприятливі маркетингові можливості. Фірма може віддати перевагу звернутися до всього ринку або сфокусуватися на одному або декількох специфічних сегментах у межах свого базового ринку. Такий розподіл базового ринку звичайно виконується в два етапи, які відповідають двом різним рівням поділу ринку. Завдання першого етапу - макросегментації, полягає в ідентифікації «ринків товару», тоді як на другому етапі (мікросегментації), ставиться за мету виявлення всередині кожного раніше ідентифікованого ринку «сегменти» споживачів [2].

Сегментація — це розподіл потенційного ринку на групи споживачів, які мають подібні мотиви щодо покупки конкретного товару та можливість придбати його. Сегментація на промисловому ринку — завдання більш складне, ніж на ринку кінцевих споживачів. Споживачі на промисловому ринку мають більш значні відмінності за розміром, економічною активністю, географічним розташуванням, структурами управління [3].

Для оцінки привабливості сегментів використовується модель М. Портера. Перед тим як прийняти рішення про вибір цільового ринку, керівник-маркетолог повинен здійснити оцінку відібраних ринкових сегментів з точки зору їх прибутковості та можливих конкурентних позицій.

М. Портер виділяє п'ять основних факторів, які впливають на привабливість вибору того чи іншого сегмента. Це конкуренти, які вже є в галузі; потенційні конкуренти; наявність взаємозамінюваних товарів; споживачі та постачальники. Сильні позиції для фірми за цими факторами означають можливість заробляти, забезпечувати необхідний темп повернення коштів на вкладений капітал [3].

В якості об'єкта дослідження автором було обрано ПАТ «Яготинський маслозавод», який знаходиться в Київській області, був побудований в 1956 році. Яготинський завод, не однократно завойовував медалі на конкурсах, за якісну продукцію. Зараз завод випускає всю свою продукцію, під торговельною маркою «Яготинське». В даний час, завод входить до групи компаній Молочний Альянс, в яку так само входять такі бренди як: Молочний шлях, Яготинське, Здорово, Славія, Златокрай.

Визначимо найважливіші ознаки сегментування ринку для виокремлення цільової аудиторії: рівень доходів; ступінь потреби у продукті; вік; регіон; особисті якості споживача.

Загалом, ТМ «Яготинське» має наступні типи клієнтів:

- ринок споживачів - все населення;
- ринок виробників – ТМ «Яготинське» реалізує свою продукцію переважно установам харчування: кафе, їдальням;
- ринок державних установ (лікарні, школи, дитячі садки);
- ринок проміжних продавців (фірми, оптові бази, приватні магазини, супермаркети, ларьки).

Звернімо увагу саме на ринок споживачів. Для того щоб визначити переваги споживачів та їх потреби можна застосовувати експертний аналіз та анкетування. Найдорожчим способом досліджень є анкетування .

Основою будь-якого аналізу є рівень доходів споживачів. В першу чергу слід провести експертний аналіз потреб споживачів, поділяючи їх на сегменти (табл.1).

Таблиця 1 – Експертний аналіз потреб споживачів продукту молока

Параметри продукції	Групи споживачів за віком та рівнем забезпеченості					
	Молодь (до 21 року)	Споживачі середнього віку(21 - 40 років)		Зрілі(41 - 60)		Пенсіонери (60 і більше)
		малозабезпечені	забезпечені	малозабезпечені	забезпечені	
Жирність	***	**	***	*	***	**
Добавка	*	*	**	*	***	*
Ціна	**	***	*	***	**	***
Упаковка	*	*	**	*	**	*
Якість	*	*	***	**	***	**
Марка	*	*	**	*	**	*
Термін придатності	***	***	***	***	***	**
Всього	12	12	16	12	18	12
* - несуттєвий фактор ** - суттєвий фактор *** - дуже суттєвий фактор						

Визначаємо місткість ринку молока і молочних продуктів м. Мелітополя і, відповідно, частку досліджуваного підприємства, а саме цільових споживачів ПАТ «Яготинський маслозавод». До них належать всі жителі м. Мелітополя, які купують продукцію підприємства.

Розраховуємо місткість та частку ринку підприємства.

Місткість ринку визначають за формулою:

(1)

де n — кількість потенційних покупців даного товару;

P — кількість покупок, зроблених середнім покупцем;

Ц— середня ціна одиниці товару.

Кількість потенційних покупців – 70000 тис.чол, які здійснюють 92 покупки за рік, середня ціна на молоко – 11, 50грн. ($M = 70000 \cdot 92 \cdot 11,50 = 74060000$), з них приблизно 30000, які купують продукцію ПАТ «Яготинський маслозавод».

$$30000 \cdot 92 \cdot 11,50 = 31740000$$

Визначаємо ринкову частку товару .

$$31740000 / 74060000 = 43\%$$

Продукція ТМ «Яготинське» займає приблизно 43% від всього ринку молока в м. Мелітополі, це пояснюється довірою споживачів до цього бренду, рекламою по телебаченню в інших регіонах конкуренти, такі як «Простоквашино», Даніссімо», «Злагода», «Президент», «Веселий молочник», «Добриня», «Слов'яночка» займають лідируючі позиції. Особливо приваблює споживачів ТМ «Яготинське для дітей».

Проведене дослідження дозволяє побачити, що найважливішими факторами за експертною оцінкою є термін придатності, жирність та ціна. Серед молоді віком до 21 року перевагу мають жирність, термін придатності та ціна.

У сегменті віком 21-40 років для малозабезпеченого населення головним є ціновий фактор, а для забезпеченої частини – жирність, якість та термін придатності.

Малозабезпечене населення віком 41-60 років майже не звертає уваги на марку, жирність, упаковку та добавки. Пенсіонери при купівлі товару звертають увагу в цілому на ціну, а добавки, упаковка і марка цікавлять їх мало.

Таким чином, при позиціонуванні молока ТМ «Яготинське» на ринку даного виду продукції потрібно врахувати такі моменти як:

–для малозабезпеченого населення та молоді, в першу чергу увагу потрібно акцентувати на ціні та термін придатності молока;

–для населення з високим статком – на жирності та якості молока.

Висновок. Ураховуючи напружену конкуренцію між виробниками на ринку молока, слід підсумувати, що найголовніше для виробника визначити цільову аудиторію, постійно поліпшувати якість та вживати заходи з метою зацікавлення потенційних споживачів. Основою успіху для компанії ПАТ «Яготинський маслозавод» і може стати лише гарна якість продукту за невисоку ціну.

Список використаних джерел.

1. Гаркавенко С.С. Маркетинг : [підручник] / С.С. Гаркавенко.– К. : Лібра, 2010. – 720 с.
2. Ламбен Ж.-Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок / Ламбен Жан-Жак. – С-Пб. : Питер, 2004. – 800 с.
3. Портер М. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / М. Портер; пер. с англ. – М.: АльпинаБизнес Букс, 2005.– 715 с.
4. Старостіна А. О. Промисловий маркетинг: Теорія, світовий досвід, українська практика / Старостіна А. О., Длігач А. О., Кравченко В. А.; підручник / за ред. А. О. Старостіної. – К. : Знання, 2005. – 764 с.
5. Фатхутдинов Р. А. Стратегический маркетинг / Р. А. Фатхутдинов. – М., 2000. – 640 с.

УДК 339.13.017.663.21

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ВИНА В УКРАЇНІ

Біла Н.В., магістрант

Науковий керівник

Арестенко Т.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: nadezhdabelay@mail.ru

e-mail: arestenko@list.ru

У даній статті висвітлюється сучасний етап розвитку ринку вина в Україні. Автор розглядає позитивні та негативні передумови створення наявної ситуації у винній індустрії та аналізує прогноз виробництва виноградарської продукції. У роботі аналізуються найбільш розвинені та відомі марки виробників вина.

Постановка проблеми. Виноробство та виноградарство є одними з найстаріших галузей сільськогосподарської діяльності на території України, а також завжди були важливими видами економічної діяльності. Але незбалансована державна політика у цій сфері призвели до неспроможності виноградарських та виноробних підприємств ефективно працювати у жорсткому конкурентному середовищі.

Аналіз останніх досліджень. Економічні аспекти виноградарства та виноробства вивчалися у працях Б. Буркинського, І. Агеєвої, А. Бревнова, В. Іванченко, І. Матчиної, Ю. Мокєєвої та інших вітчизняних науковців. Проблеми ефективного функціонування виноробних підприємств розглянуто у працях Б. Буркинського, А. Баляна, О. Левицького ін.

Мета статті. Основним заданням даної статті є виявлення сучасних тенденцій функціонування ринку вина в Україні. Дослідження проблемних аспектів вирощування винограду та виробництва вина. Аналіз вітчизняних підприємств – виробників винної продукції, їх основних пріоритетів та перспектив розвитку.

Основні матеріали дослідження. Виробництво вин у будь-якій країні починається з виноградарства, оскільки виноград – це сировина для виробництва цього напою. Площі, які займають виноградники на території України, не в повному обсязі характеризують обсяги фактично отриманого врожаю [1]. Врожайність винограду залежить від агрокліматичних умов, рівня використання добрив, культури землеробства, інших факторів (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка виробництва винограду в Україні

Показники	Роки					Відношення 2013р. до 2009р., %
	2009	2010	2011	2012	2013	
Валовий збір, ц	2758432	2260993	2983524	2657325	3647006	132,2
Зібрана площа, га	51242	45721	46819	46268	46792	91,3
Урожайність, ц/га	53,8	49,5	63,7	41,6	77,9	144,8

Таким чином ми бачимо, що за останні роки спостерігається значне зменшення площ зайнятих виноградними лозами - в період з 2009 року по 2013 рік вони зменшились на 8,7%. Але на цьому фоні спостерігається суттєве збільшення валового збору винограду – більш, ніж на 32% за рахунок збільшення його врожайності за аналізований період майже на 45%.

Після заходів, прийнятих владою, направлених на підтримку вирощування винограду спостерігається незначне покращення ситуації. Тим не менш, є ще багато невирішених питань: викорчовування виноградників перевищує створення нових плантацій, наявність низької якості або фальшивих вин на місцевому ринку, низький рівень продуктивності, відсутність законодавчого регулювання та багато інших факторів. Негативні аспекти виробництва винограду мають прямий вплив на виноробну діяльність вітчизняних підприємств.

Виноробство України характеризується низкою специфічних рис:

- повна залежність виробництва вина від якості та кількості винограду;

- розподіл виноробства на первинне та вторинне;
- виготовлення високоякісних марочних вин, шампанського за класичною технологією та коньяку потребує тривалого часу, що рахується роками;
- тривалість виготовлення вищеназваних вин сповільнює обіг оборотних коштів, тому виноробні підприємства потребують їх в більшому об'ємі;
- необхідність використання спеціальної тари та особливих ємностей для зберігання та перевезення виноматеріалів;
- необхідність захисту готової продукції від підробок [4].

Існуючі потужності виноробної галузі дозволяють переробляти за сезон більш 800 тис. тон винограду, виготовляти до 32 млн. дал вина, 2,6 млн. дал коньяку, більше 80 млн. пляшок шампанського. Слід зазначити, що через відсутність вітчизняної сировини, технологічне обладнання, яке є в виноробній галузі, завантажено лише на 20 – 40 %. Відсутність необхідної кількості вітчизняної сировини спонукає виробників вина купувати його за кордоном, тим паче, що вартість закордонних виноматеріалів, наприклад, по коньячному спирту, нижче на 15 %, ніж вітчизняного [7].

Якщо проаналізувати дані проекту Концепції розвитку виноробства України на 2007 – 2025 роки, що була розроблена спільно інститутами «Магарач» та ім. В.Є. Таїрова, нас не чекає достаток вина. В Концепції прогнозуються наступні об'єми виноробства (табл. 2) [8].

Таблиця 2 - Прогноз виробництва виноградного вина, шампанського та коньяку на перспективу, млн. дал

Прогноз	Вино		Відношення 2015р. до 2010р.,	Шампанське		Відношення 2015р. до 2010р.,	Кон'як		Відношення 2015р. до 2010р.,
	2010 рік	2015 рік		2010 рік	2015 рік		2010 рік	2015 рік	
Оптимістичний	11,0	13,9	126,4	4,3	5,2	120,9	1,8	2,3	127,8
Помірний	9,8	12,0	122,4	3,8	4,4	115,8	1,6	2,0	125,0
Песимістичний	9,4	10,7	113,8	3,6	3,9	108,3	1,5	1,7	113,3

За оптимістичним прогнозом у 2015 році будуть виробляти лише на 26,4% більше вина, в порівнянні з 2010 роком. На 20,9% збільшиться об'єм виробництва шампанського, за аналогічний період та на 27,8% збільшиться обсяг виробництва кон'яку.

За даними помірною прогнозу виробництво вина у 2015 році, в порівнянні з 2010 роком, збільшиться на 22,4% і відповідно шампанського та кон'яку – на 15,8 та 25%.

Розрахунки песимістичного прогнозу показали, що виробництво вина збільшиться значно, а саме на 13,8% у 2015 році в порівнянні з 2010 роком, але за рахунок більш помірною в порівнянні з попередніми прогнозами виробництва шампанського та кон'яку – відповідно всього на 8,3% та 13,3%.

Незначний ріст об'ємів виробництва виноградного вина в Україні за останні п'ять – сім років пов'язані з: завершенням первинного розподілу ринку міцного алкоголю та збільшенням інвестицій у виноробну галузь; створенням перших вітчизняних «вино-горілчаних конгломератів», що вийшли на ринок зі значними товарними обсягами і солідними рекламними бюджетами; частковою легалізацією тіншового сектору виноробства та виноторгівлі; зміненням структури споживання алкоголю [3].

В Україні налічується близько 200 виноробних підприємств, які переробляють виноград, роблять винний матеріал та виробляють різноманітні види вина та коньяку. Їх можна поділити на дві основні групи: спеціалізовані виноробні підприємства з власними виноградниками та виробництвом і компанії, що займаються лише розливом вина. Підприємства першої групи виробляють вино (або винний матеріал) з винограду, що вирощено на їх виноградниках. Друга група підприємств купує винні матеріали різноманітних виробників та випускає вина під власної торгівельною маркою. Але, майбутнє належить підприємствам повного ци-

клу – від винограду до виробництва вина. Перш за все, це пояснюється особливими властивостями вина, які відображають те середовище, де був вирощений виноград [2].

Великі винні заводи України, як правило, вертикально інтегровані холдинги компаній, які складаються з одного або двох винних заводів та декількох, в минулому, колгоспів з загальною площею виноградників 5000 га. Наприклад, «INKERMAN», лідер українського виноробства, має 5500 га виноградників, «Коблево» - 2450 га, «Масандра» - 4000 га. Зазвичай, винороби намагаються використовувати власні виноматеріали, щоб уникнути зовнішніх закупівель. Крім того, великі виробники вина згруповані з виробниками міцного алкоголю. «INKERMAN» пов'язаний з виробником коньяку – «Таврія», «Коблево» є частиною холдингу «Баядера», який є власником декількох лідируючих брендів горілки, а «Коктебель» нещодавно ще не був частиною «Союз Віктану». В той же час, «Масандра» та «Шабо» успішно ведуть свій винний бізнес без будь-яких зв'язків з сильними виробниками алкоголю [6].

Ще одне важливе питання для українського виноробного сектору, яке має бути вирішене в короткі строки, є проведення інвентаризації та реєстрації існуючих виноградних насаджень в Україні. Останній кадастр лози в Україні був зроблений у 1980 році, а інвентаризація виноградників в 1998 році. В той час, як у Європі для оцінки ринку вина кожні 10 років, починаючи з 1979 року, проводять статистичні дослідження загальних площ лози в виноградарських господарствах [5].

Висновки. Отже, проведені дослідження сучасних тенденцій ринку вина в Україні показали, що власних зусиль окремих підприємств замало для створення конкурентоспроможної продукції. Виробникам вина доцільно об'єднуватися в холдинги та обмежувати себе у виборі сировини. Виноградарство та виноробна галузь потребують істотної та стабільної підтримки від держави. Необхідно запровадити систему обліку вирощування виноградної лози, її викорчовування та оновлення. Для того, щоб виноробна галузь забезпечувала значні й стабільні грошові надходження не тільки виноградарським і виноробним підприємствам, а й у державний бюджет; влада повинна активно сприяти розвитку галузі шляхом розробки цільових програм фінансування первинного й вторинного виноробства; впровадження заходів щодо запобігання фальсифікації продукції.

Список використаних джерел.

1. Балян А. Стан європейського виноградарства і напрями підвищення ефективності підкомплексу в Україні / А. Балян, О. Левицький // Економіка АПК. — 2007. — № 3. — С. 16—22.
2. Бутнік-Сіверський О. Стратегія інноваційного розвитку / О. Бутнік-Сіверський, Г. Шматкова // Харчова і переробна пром-сть. — 2007. — № 1. — С. 4—6.
3. Дикаленко М. Точка возврата / М. Дикаленко // Бізнес. — 2008. — № 19. — С. 144—147.
4. Экономические проблемы виноградарства и виноделия ; под ред. Б. В. Буркинського. — Одесса : Ин-т проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2007. — 216 с.
5. Матчина И.Г. Стратегия развития виноградо-винодельческого производства Украины / И.Г. Матчина // Бизнес-информ. — 2004. — № 2. — С. 78 – 82.
6. Музыченко Б.А. Виноградарство в современном мире. Тенденции и перспективы / Б.А. Музыченко // Виноград и вино. — 2007. — С. 18 – 24.
7. Силантьева Н. Інноваційна активність підприємств / Н. Силантьева, Л. Маринченко // Харчова і переробна пром-сть. — 2007. — № 7. — С. 4—6.
8. Чумак, О.П. Тенденції розвитку та проблеми виноробства в Україні [Текст] / Чумак О.П., Федорченко О.В. // Сборник научных трудов "Вестник НТУ "ХПИ": Хімія, хімічна технологія та екологія. - Вестник НТУ "ХПИ". - 2009. - №46. - С. 21 – 28.
9. The Ukrainian wine sector: the dynamics, resent situation, perspectives / Olga Shaposhnikova // Odessa State Agrarian University; NSC "Institute of wine-growing and wine-making named after V.Tairov".

УДК 339.146

ОСОБЛИВОСТІ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фірсова Н. М., 3 курс

Науковий керівник

Куліш Т.В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: vkusnyafa@mail.ru

e-mail: kulish18@mail.ru

Досліджено і проаналізовано проблеми збуту продукції молокопереробних підприємств, визначено основні напрями збільшення обсягу реалізації продукції.

Постановка проблеми. За період незалежності України значних змін набули економічні відносини як в країні, так і за її межами. Перехід від адміністративно-командної економіки до ринкової вплинув на інфраструктуру ринку та умови функціонування усіх його складових. Це виражається в зміні ринкової кон'юнктури, підвищенні рівня конкуренції, розвитку комунікаційної сфери. Особливих змін в діяльності виробників набула збутова політика, яка повинна бути сформована згідно з мінливими потребами ринку та можливостями самого підприємства. Отже, вирішення питання удосконалення процесу управління збутовою політикою є актуальним для всіх учасників системи просування товару до кінцевих споживачів.

Аналіз останніх досліджень. Питання тенденцій розвитку та функціонування молокопереробної галузі в Україні досліджували та опрацьовували у своїх працях такі науковці: Н. М. Гудзенко, Л.А. Євчук, А.В. Барабаш, Г.О Єресько, Н.І. Працюк, В.М. Калінчик та ін. Дослідження цього типу безумовно мають важливе значення, особливо в умовах коли українські товаровиробники освоюють міжнародні ринки тощо.

Мета статті. Мета даного дослідження полягала в обґрунтуванні нових підходів до забезпечення ефективності молокопереробних підприємств на основі потенціалу збутової діяльності.

Основні матеріали дослідження. Ринок молочної продукції в Україні сьогодні переживає етап бурхливого розвитку, щорічно він збільшується на 20% у вартісному вираженні за рахунок збільшення виробництва кисломолочної продукції, йогуртів і десертів, причому в його структурі частка виробників зростає щороку на 5% [1].

Фактичне виробництво молока в Україні значно нижче необхідних обсягів споживання, що позначається на якості харчування населення України. Ринок молочних продуктів формується переважно під тиском рівня купівельної спроможності населення. Збільшення ж виробництва молока стримується низькою рентабельністю тваринництва і тим, що більшість населення України не може купувати необхідну кількість молочної продукції через високу його вартість [2]. Важливою проблемою, що виникла останнім часом, є проблема збуту молочної продукції молокопереробних підприємств. До основних проблем слід віднести: низьку якість сировини, що негативно впливає на якісні параметри виробництва молочної продукції та загострює проблему її збуту, особливо на зовнішньому ринку; відсутність стандартів на молочну продукцію, які б відповідали вимогам європейського рівня; недостатній захист споживачів від неякісної продукції. Н. М. Гудзенко [3] в своїх дослідженнях було виділено наступні підходи щодо дослідження економічної сутності збуту:

1) збут як система (впорядкована за структурною будовою, цілеспрямована сукупність окремих елементів в організаційній, інформаційній, технологічній та економічній єдності);

2) збут як вид операційної діяльності підприємства – форма відносин, яка включає мету, засоби, процес збуту і результат;

3) збут як вихідний пункт розвитку комерції та підприємництва – продаж виробленого товару, який у процесі конкуренції трансформується в маркетингову діяльність.

Із точки зору Н. М. Гудзенко [3] організація збуту залежить від потенціалу підприємства та обраної ним збутової політики – сукупності збутових стратегій маркетингу і комплексу за-

ходів з формування асортименту товарної продукції та ціноутворення, стимулювання збуту, укладання договорів, транспортування, та інших організаційних аспектів збуту. Це спосіб здійснення збутової діяльності.

Розглядаючи збутову діяльність молокопереробних підприємств потрібно врахувати ряд наступних факторів: незмінний попит на продукти щоденного вжитку, низька цінова еластичність попиту, суттєва різниця між роздрібними та закупівельними цінами; сезонність виробництва і реалізації молока і молочної продукції; сировинна забезпеченість по всій території України; широкий асортимент продукції; великий спектр виробників.

Конкуренція на ринку молочної промисловості зростає. Внаслідок цього виробництво готової молочної продукції на ринку сировини більшою мірою зосереджується на великих підприємствах. Оскільки саме великі молокопереробні підприємства здатні швидко реагувати на кон'юнктурні зміни ринку. Вони вкладають значні кошти у модернізацію виробництва, розширюють асортимент продукції, збільшують збутовий ринок.

Додаткова складність для молочних брендів представляє низький рівень знань споживачів щодо ціни. Велику кількість споживачів молочної продукції скоріше пригадають величину середнього чеку, ніж точну вартість йогурту, який входить в споживчу корзину. Це знижує цінність конкуренції в сегменті вартості. Ознака сильного бренду – гнучка і швидка реакція на споживчі переваги. Так, зниження споживання преміум-брендів приводить до перегляду портфелів брендів і розширенню лінійки дешевих продуктів, як відбулось в компанії Danone, або до акценту деяких виробників на більш економних сімейний упаковках, або просто до зменшення упаковки. Однією з суттєвих складових бренду є упаковка, яка відіграє важливу роль укріпленні бренду, підвищенню його вартості і прибутковості. Сучасна упаковка молочних продуктів різноманітна і варіюється від плівки до пластикової пляшки і картонної упаковки з кришкою. Попри європейської тенденції повернення споживача до скляної тари, в Україні вона присутня тільки в дитячому асортименті.

Свіжа тенденція молочного ринку – вибір натуральних продуктів. Тому успішний бренд повинен забезпечити максимальну природність продукту. Внаслідок цього відбувається переорієнтація споживача у смакових перевагах – відхід від екзотичних смаків (десертів, йогуртів) на користь традиційних продуктів (кефіру, простокваші, ряжанки, сирів). Споживча орієнтація на вибір натуральних продуктів змушує виробників звертатись до продукції без ароматизаторів і добавок.

Висновок. При вдосконаленні системи реалізації продукції на підприємстві слід вирішити декілька питань, що стосуються вибору каналів реалізації продукції, стратегії охоплення ринку, комунікаційної стратегії та методів стимулювання збуту. З метою підвищення обсягу реалізації, потрібно розширити асортимент товарів, що випускаються, що допоможе зайняти більш стійке становище в період кризи. Основні напрямки збільшення обсягу реалізації продукції: випуск продукції більш високої якості, яка користується підвищеним попитом у споживачів; збільшення кількості продукції, що випускається; поліпшення роботи постачальницько-збутових і фінансових служб підприємств; вдосконалення кредитних і розрахункових відносин; економічно обґрунтована політика цін.

Список використаних джерел

1. Статистичний щорічник України за 2014 рік. - Держстат .Україна, 2014 р
2. Смирнова Н.С. Маркетингові дослідження ринку у зовнішньоекономічній діяльності підприємства [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_DN_2011/Economics/2_82176.doc.htm
3. Н. М. Гудзенко Облік і контроль збуту в операційній діяльності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економічних наук: 08.06.04 – «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит»/ Гудзенко Наталія Миколаївна; Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» Української академії аграрних наук. – Київ, 2006. – 25 с. : іл., табл. – Бібліогр.: с. 19 -21.
4. Калінчик В.М. Ринкова еволюція розвитку молокопереробного під комплексу України / В.М. Калінчик // Агробізнес сьогодні. - 2005. - № 18. - С. 22.

УДК 338.43

МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ СОНЯШНИКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дашивець О.А., 4 курс

Науковий керівник

Шевчук О.Ю., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

E-mail: dashivets.oleg@mail.ru

E-mail: shevchuk_10@mail.ru

Проаналізовано сучасний стан розвитку ринку соняшнику, досліджено вплив факторів макро та мікросередовища на ринок соняшнику, визначено перспективи його розвитку.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день насіння соняшника – єдина прибуткова культура в аграрному виробництві України, що має стійкий попит на світовому агроринку. Наша держава займає перше місце у світі з продажу насіння соняшнику, освоївши ринки країн ЄС, Близького Сходу та Північної Африки. В Україні це виробництво щорічно збільшується, чому сприяє, перш за все, висока його ліквідність. Так, у 2013 році рентабельність виробництва насіння соняшника становила 45,1%. За структурою посівних площ соняшник займає не менше 10% від загального їхнього обсягу, що надає можливість Україні виробляти на сьогоднішній день, чверть насіння соняшника у світі. Соняшник вважається однією з небагатьох сільськогосподарських культур, яка користується високим попитом як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, дає змогу аграрним підприємствам отримувати високі прибутки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню економічної ефективності технології вирощування соняшнику присвячені роботи таких вчених як, Н.А.Бондаренка, Л.А.Манько, О.Постернака, В.М.Лисогора, О.Маслака. Проте в даній статті висвітлено сучасні тенденції розвитку ринку соняшнику, вплив факторів маркетингового середовища на ринок та перспективи його росту.

Мета статті. Дослідження сучасного стану ринку соняшнику та перспективи його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Виробництво олійних культур займає одне з провідних місць в аграрному секторі держави. Одним із лідерів виробництва соняшнику є Запорізька область, яка, разом з Дніпропетровською, Донецькою та Луганською областями забезпечують майже 80% виробництва соняшника у країні. Проаналізувати економічну характеристику виробництва культури можна за допомогою аналізу основних показників виробництва та реалізації по області та співставлення цих даних з показниками країни в цілому.

Частка Запорізької області на ринку соняшнику України становить біля 10%. Посівні площі соняшника у Запорізькій області у 2012 році займають 10,15% від посівних площ під соняшник в країні. У 2008р. області належало 12,5% усього ринку виробництва соняшника, але у 2011-2012 рр. цей відсоток зменшився і становив 8,0%. На протязі аналізованого періоду ефективність виробництва насіння соняшнику в Запорізькій області підвищується. Посівні площі майже не змінилися, але обсяг виробництва продукції зменшився на 10% за рахунок зниження урожайності на 10%. Обсяг реалізації збільшився на 60 %, виручка від реалізації зросла в 4 рази, що пов'язано з підвищенням цін на насіння соняшнику. Урожайність соняшника по області відхиляється від показника середньої урожайності в країні майже на 4 ц/га. Прибутковість вирощування соняшнику по області збільшується за 5 років в 6 разів, при цьому по Україні цей показник збільшився в 9 разів.

Отже, виробництво соняшнику в Україні за останні роки стає все більш розвинутою та прибутковою сферою. Запорізька область хоча і залишається лідером у цій галузі, але через недостатність якісних технологій, відсутність підтримки з боку держави, та недотримання основних правил сівозмін зменшує свою частку виробництва, посівних площ, середню уро-

жайність, а отже і розмір прибутку, який вона могла б отримувати від виробництва та реалізації соняшнику.

Таблиця 1 - Економічна характеристика виробництва соняшнику

Показники	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2012р. до 2008 р., %
Запорізька область						
Посівні площі, га	343172	322820	338944	348485	344055	100,25
Обсяги виробництва, ц	5459959	4938295	5208455	6622859	4922533	90,15
Обсяги реалізації, ц	3529207	5052685	5745477	5291890	5740499	162,65
Урожайність, ц/га	15,9	15,3	15,4	19,0	14,3	89,93
Прибуток від реалізації, тис.грн.	93972,9	316458,1	716132,0	659885,5	569908,1	В 6,06р.
Прибуток на 1 га, грн	273,8362	980,2927	2112,833	1893,584	1656,445	В 6,0 р.
Виручка від реалізації, тис. грн	479576,0	963690,5	1706685,3	1698948,9	2038905,0	В 4,2р.
Україна						
Посівні площі, га	2563365	2707990	2977153	3258325	3388914	132,2
Обсяги виробництва, ц	43701281	43409422	48802177	62185464	61782103	141,37
Обсяги реалізації, ц	28695986	46787320	49574395	50236891	68130081	237,42
Урожайність, ц/га	17,1	16,0	16,4	19,1	18,2	106,43
Прибуток від реалізації, тис.грн.	619677,6	2599215,4	5895398,6	33107,7	7683086,1	В 12,4р.
Прибуток на 1 га, грн..	241,7438	959,832	1980,214	10,16096	2267,123	В 9,3р.
Виручка від реалізації, тис. грн	3987446,0	8877908,5	15011181,2	16200780,5	24465164,1	В 6,1р.

У зв'язку з високим попитом на насіння соняшнику і рівнем рентабельності цієї культури відбулось значне розширення посівних площ соняшнику. Тому розширення посівних площ, на жаль, супроводжується зниженням його врожайності. Основною причиною цього вважається порушення сівозмін і скорочення періоду повернення соняшнику на місце попереднього вирощування. Це призводить до масового враження рослин хворобами, шкідниками та значного засмічення посівів бур'янами. Отже аграрним підприємствам потрібно збільшувати валовий збір не за рахунок збільшення посівних площ, а за рахунок збільшення урожайності, сівозміни, якісного селекційного насіння.

Ціна на насіння соняшнику коливається в залежності від сезонного фактору: восени в період збору врожаю соняшнику, коли пропозиція зі сторони сільськогосподарських підприємств дуже велика, ціна складає близько 250 грн/ц. В квітні - травні пропозиція насіння мінімальна, а ціни на нього максимальні. Якщо у вересні 1 ц насіння соняшника в середньому коштувала 243,5 грн., то в квітні 434,6 грн.

В результаті оцінки макро маркетингового середовища можна виділити найбільш значимі фактори ринкових можливостей: Закон України «Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур» сприятиме залученню інвестицій для розвитку галузі в країні; Закон України «Про внесення змін до Порядку обліку сировини, матеріалів та готової продукції на підприємствах олійно-жирової галузі Мінагрополітики України», що вимагає посилення системи контролю якості продукції на підприємстві та дозволить підвищити конкурентоспроможність; договір про зону вільної торгівлі (укр/рос) СНД; Договір, Правила, Перелік, Міжнародний документ від 18.10.2011 дає можливість розширенню зовнішніх ринків збуту продукції; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми розвитку внутрішнього виробництва», що сприятиме збільшенню обся-

гів внутрішнього виробництва насіння соняшнику та продуктів його переробки,; введення експортного мита на насіння соняшнику сприятиме збільшенню переробних потужностей на внутрішньому ринку; інноватизація галузі сприятиме забезпеченню галузі новою технікою та розвитку органічного виробництва продукції.

Таблиця 2 - Слабкі та сильні сторони альтернатив

Альтернативи	Слабкі сторони	Сильні сторони
Зберігання насіння соняшнику та реалізація за вигідними цінам на протязі маркетингового року	Наявність власного або оренда складу, даткові витрати на зберігання, послуги елеватора	Реалізація насіння соняшнику по вигідним цінам на протязі маркетингового періоду, що підвищить прибутковість аграрних підприємств
Впровадження у виробництво органічної продукції	Освоєння нових технологій вирощування, додаткові витрати, наявність кваліфікованого персоналу, пошук нових каналів збуту продукції	Освоєння нового сегменту ринку, залучення нових споживачів з високими доходами, висока ціна на продукцію дозволить отримувати високі прибутки
Кооперація аграрних товаровиробників та реалізація продукції оптимальними партіями за вигідними цінами	Пошук надійних партнерів, додаткові витрати на утримання кооперативів	Реалізація продукції по вигідним цінам, стабільний збут
Впровадження інтенсивних технологій вирощування насіння соняшнику	Додаткові витрати на впровадження інтенсивних технологій (сорти, гібриди, добрива, засоби захисту рослин), залучення кваліфікованого персоналу	Збільшення обсягів продажу продукції, зниження собівартості продукції, розширення долі ринку, залучення нових споживачів.

Найбільш значимі фактори мікросередовища, які надають можливості для розвитку ринку соняшнику є: високі вимоги до якості насіння, наявність потужних переробних підприємств, наявність зернохосовищ та елеваторів, стійкий попит на світовому агроринку, широке коло споживачів сільськогосподарської продукції.

Висновок. Проаналізувавши фактори макро та мікросередовища ринку насіння соняшнику визначили основні альтернативи вирішення проблем та реалізації можливостей. В результаті аналізу сильних та слабких сторін альтернатив виявили, що найбільш доцільно для розвитку ринку насіння соняшнику є: зберігання насіння соняшнику та реалізація за вигідними цінам на протязі маркетингового року та впровадження виробництво органічної продукції, що підвищить конкурентоспроможність аграрних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державного комітету статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Маслак О. Сучасні тенденції ринку соняшнику // Техніка і технології АПК. – 2011. №5 (8). – С.35-38.
3. Лисогор В.М. Неформалізований аналіз інноваційних механізмів державного регулювання виробництва насіння соняшнику // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. № 1. - С. 138-142.
4. Пастернак О. Перспективи ринку ріпаку і соняшнику // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. № 3. - С. 40-44.

УДК: 640.435

АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОНДИТЕРСЬКОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Шукурова Е.С., магістрант

Науковий керівник

Шквиря Н.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: elzarka94@gmail.com

e-mail: natashkw@mail.ru

Проаналізовано стан кондитерського ринку України, оцінено конкурентне середовище. Запропоновано заходи щодо зміцнення конкурентних позицій підприємств на ринку кондитерських виробів України.

Постановка проблеми. Український ринок кондитерських виробів – один із найбільш розвинутих у вітчизняній харчовій промисловості. Зростання доходів населення, підвищення його купівельної спроможності та попиту на продовольчі товари, посилення вимог покупців до якості й безпеки харчових продуктів є основними факторами збільшення виробництва в кондитерській галузі. Наявність високої конкуренції між провідними виробниками на внутрішньому ринку кондитерської продукції сприяє активізації інвестиційних процесів, спрямованих на розширення й введення в експлуатацію нових виробничих потужностей. Можливості здійснення інвестиційної діяльності українських промислових підприємств обмежені низькою рентабельністю продукції, що обумовлює жорсткі вимоги до обґрунтування необхідних обсягів виробничої потужності й відповідних інвестиційних ресурсів. Водночас має місце об'єктивний процес скорочення терміну експлуатації діючих виробничих потужностей, викликаний прискореними темпами створення й освоєння виготовлення нових видів продукції. Це потребує формування якісно нових конкурентоспроможних виробництв, здатних оперативнo й гнучко реагувати на зміну споживчого попиту [1].

Аналіз останніх досліджень. Тема аналізу та перспективи розвитку кондитерського ринку України на сьогоднішній день є актуальною, тому цей розділ постійно перебуває у полі зору дослідників О.С.Галушко, О.М. Мозгової, Л.М. Закревської, О.М. Ковальов, Е. М. Азаріна, Л. А. Радкевич, Я. І. Юрик та ін.

Мета статті. Проаналізувати стан кондитерського ринку України, оцінити його конкурентне середовище. Запропонувати заходи щодо зміцнення конкурентних позицій підприємств на ринку кондитерських виробів України. .

Основні матеріали дослідження. На сьогоднішній день виробництво кондитерських виробів є однією з найбільш розвинутих галузей харчової промисловості України. Загальний обсяг виробництва складає близько 3 % ВВП країни. Частка України на світовому ринку близько 1 %, що у вартісному виразі складає понад 90 млрд. дол.США [4]. Це пояснюється багатим потенціалом галузі, а також стратегіями розвитку підприємств цієї галузі. У зв'язку з цим дослідження особливостей функціонування кондитерської галузі представляє значний інтерес. Ринок кондитерських виробів України відрізняється стрімкою динамікою змін у перевагах споживачів і його дослідження є важливим для визначення перспектив його подальшого розвитку [1].

Кондитерський ринок характеризується широким номенклатурним рядом товарів, які традиційно об'єднують у три групи: шоколадні вироби, що містять какао, цукристі вироби без какао і вироби борошняні. Частка цих груп у загальному обсязі виробництва нерівнозначна і нестабільна, але частка групи борошняних виробів завжди більша ніж інші. Кондитерські вироби і в межах окремих груп значно відрізняються між собою за складом і споживчими властивостями, але безперечною їхньою перевагою є високий ступінь механізації та автоматизації технологічних процесів, що дозволяє організувати їхнє поточно- механізоване виробництво й отримувати готові вироби окремо загорнутими, що забезпечує зберігання заданих споживчих, медично-біологічних та санітарно-гігієнічних показників.

Таблиця 1 - Виробництво основних кондитерських виробів в Україні, тис. т

Вид продукції	Роки							Відношення 2013 до 2007 у %
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Печиво солодке і вафлі	285	314	337	358	373	333	361,5	126,8
Шоколад та інші продукти з вмістом какао	244	283	303	329	346	329	349,5	143,2
Вироби кондитерські з цукру	310	285	241	256	250	264	249,2	80,4
Всього	839	882	881	943	969	926	960,2	-

Зростання обумовлене як зміною споживчих переваг в сторону більш дешевої продукції, так і низкою сприятливих факторів для виробників (відсутністю масових скорочень робітників і банкрутств підприємств, коливанням курсу національної валюти, від чого кондитерська галузь отримала перевагу, тому що більша частина виробленої кондитерської продукції орієнтована на експорт). За оцінками експертів, у наступні два-три роки варто очікувати щорічний приріст ринку на 3-5 % в натуральному вираженні [2]. Більше 65 % ринку поділено між 5 компаніями: АТ «Кондитерська корпорація Roshen», АТ ВО «КОНТИ», АТ «АВК», АТ «Харківська БФ» і АТ «Житомирські ласощі». Невеликі підприємства не схильні до конкуренції з великими компаніями і намагаються займати вільні сегменти в регіонах.

Відомо, що великі кондитерські компанії і особливо транснаціональні не можуть успішно розвиватися без експортної діяльності. Українська кондитерська промисловість вже довела свою конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках: продукція цієї галузі відповідає європейським показникам якості. Оскільки частка експорту в загальному обсязі виробництва окремих підприємств становить від 30 до 70 %, це суттєво впливає на їхню стратегічну політику і обумовлює подальше нарощування виробничого потенціалу [1]. Щороку Україна близько третини кондитерської продукції направляє за кордон. У структурі експорту 96 % припадає на країни колишнього Радянського Союзу: 57 % – Росія, 12,5 % – Казахстан, від 5,5 % до 3 % Азербайджан, Грузія, Туркменістан, Киргизія, Білорусія, Молдова, Таджикистан, Узбекистан (країни указані у порядку зменшення частки експорту). Найбільшу частку експортерів становлять великі підприємства (15 підприємств). Серед середніх підприємств лише – 5, а серед малих – лише одне підприємство експортує свою продукцію за кордон. Частка продукції, що експортується, дуже різна. Так, більше 50 % підприємств експортують до 30 % виробленої продукції, близько 40 % підприємств – експортують від 30 до 70 % виробленої продукції. Є невеличка кількість підприємств, в яких за кордон йде більше 71 % виробленої продукції. Головною перевагою українських виробників на зовнішньому ринку найчастіше є ціна на вироби. Крім того, перевагами українських виробників є також якість продукції, увага до оновлення асортименту, вивчення попиту на зовнішніх ринках та вдосконалення дизайну [3]. На шляху нарощування експортного потенціалу українські виробники стикаються з певними бар'єрами. Найбільшою перешкодою для експорту є високий рівень конкуренції на ринках імпортерів. Найбільшою конкуренцією характеризується ринок СНД. Ринок Європи, порівняно з ринком СНД і Канади, оцінюється як менш конкурентний. Крім того, перешкодою можуть бути складність проходження експортних процедур і висока їхня вартість, відсутність попиту на продукцію, яку виробляє підприємство, відсутність міжнародного сертифікату якості, неконкурентоспроможність продукції за ціною або за якістю, а також складність пошуку партнерів.

Шляхами пошуку партнерів на зовнішніх ринках є участь у семінарах, виставках тощо, через Інтернет, через іноземні представництва, торгові палати, посольства. На ринки США та

Канади вихід на ринок йде також через бізнес-асоціації. Досить часто партнери самостійно шукають підприємства на українському ринку, що свідчить про привабливість української кондитерської продукції. В теперішній час не очікується виходу на ринки кондитерських виробів в Україні нових компаній, тому що повторити проекти великих компаній складно. У нинішніх умовах є сумнів у стабільності п'ятірки лідерів («Рошен», «АВК», «Конті», «Нестле» і «Крафт Фудз Україна»), тобто є можливим «перестроювання» в їхньому ряду, яке провокує компанія «Конті» агресивним нарощуванням своєї частки. У такій ситуації інші виробники будуть змушені різко збільшити витрати на новинки і їхнє просування на ринку. Очевидно, із цієї причини компанія «АВК» придбала пілотну лабораторію з випуску нових продуктів, яка дозволяє у скорочений термін більш ефективно і економічно проводити дослідження. Така лабораторія має суттєве значення для виробника в умовах наближення українського ринку до насичення. Сьогодні для стабільного утримування своїх позицій на ринку виробникам кондитерської галузі потрібні довгострокові інвестиції в обладнання та великі оборотні фонди. Зі зростанням торговельних мереж більш жорстокими стають їхні вимоги до постачальників – безперервним має бути постачання і постійною реклама своєї продукції, що для невеликих фабрик не є можливим [4].

Висновок. Український кондитерський ринок пройшов етап формування та активного розвитку і на даному етапі знаходиться на стадії жорстокої конкурентної боротьби за споживача. На основі проведеного дослідження було визначено основні характеристики та тенденції розвитку кондитерського ринку України. Так, було показано, що незважаючи на тимчасове зменшення обсягів виробництва внаслідок фінансово економічної кризи, в 2013 році спостерігалось поживавлення виробництва, особливо в середньому і низькому ціновому сегменті. Крім того слід очікувати посилення конкуренції між крупними виробниками і зменшення частки дрібних виробників на ринку. Цьому буде сприяти активна збутова і маркетингова політика з боку великих виробників, тому іншим гравцям, для того щоб зберегти і збільшити свою частку на ринку необхідно оновлювати асортимент, проводити правильну маркетингову та рекламну політику та шукати нові ринки збуту в основному за рахунок експорту. Конкурентоспроможність продукції українських кондитерів на міжнародному ринку обумовлює активну експортну діяльність українських підприємств та стимулює нарощування ними виробничого потенціалу.

Список використаних джерел

1. Галушко О. С. Тенденції розвитку ринку кондитерських виробів та особливості трансформації у системі цінностей його учасників / О. С. Галушко // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 1. — С. 15—21.
2. Мозговая О. И. Анализ рынка кондитерских изделий / О. И. Мозговая, С. Г. Заболотный // УкрАгроКонсалт. — 2009. — № 3. — С. 8.
3. Закревська Л. М. Сучасний стан та перспективи розвитку експортної політики підприємств кондитерської промисловості України / Л. М. Закревська // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. — Д. : ДНУ, 2011. — С. 752—757.
4. Ковальов О. М. Стан та перспективи експорту продукції кондитерської промисловості України / О. М. Ковальов, Л. Л. Лобоцька. — Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63408.doc.htm.

УДК 658.8

ВПЛИВ ЗМІНИ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА МАРКЕТИНГОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПАТ «МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ»

Цемашко Ю., 3 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: tsemashkoyuliya@gmail.com

e-mail: yana.sokil@mail.ru

Уточнено фактори макросередовища та проведено аналіз впливу чинників на маркетингову діяльність підприємства.

Постановка проблеми. Не існує жодного підприємства, яке не мало б зовнішнього оточення, та не знаходилося б з ним у стані постійної взаємодії. Будь-яке підприємство потребує регулярного отримання з зовнішнього середовища вихідних продуктів для забезпечення своєї життєдіяльності. При цьому кожне підприємство повинне віддавати щось у зовнішнє середовище в якості компенсації за його існування. Як тільки зв'язки із зовнішнім середовищем обриваються, підприємство гине.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питанню впливу факторів зовнішнього середовища приділена увага в переважній більшості маркетингової наукової літератури: від зарубіжних фахівців – класиків маркетингу, таких як Ф. Котлерта К.Л Келлер [4,2], до вітчизняних науковців - А.В. Войчака, Л.В. Балабанова, М. Крикунова[1,6,3].

Мета статті. Метою статті є визначення факторів макросередовища, що здійснюють вплив на функціонування підприємства на ринку м'яса птиці.

Основні матеріали дослідження. Аналіз зовнішнього середовища підприємства дозволяє вивчити стратегічний клімат або стратегічні умови діяльності, тобто виявити й оцінити можливості і загрози.

Під зовнішнім середовищем розуміють всі умови і фактори, що виникають поза межами конкретного підприємства незалежно від його діяльності, які впливають чи здатні вплинути на функціонування підприємства і тому потребують урахування при прийнятті господарських рішень [5]. Зовнішнє середовище зазвичай поділяють на макросередовище (вплив економічних, політичних, технологічних, демографічних, соціокультурних та природних чинників) та мікросередовище (вплив діяльності споживачів, посередників, постачальників, конкурентів, інвесторів, інших контактних аудиторій тощо). Для аналізу макросередовища рекомендують застосовувати PEST-аналіз, мікросередовища – насамперед аналіз провідних конкурентних сил за моделлю М. Портера.

Дослідження макросередовища передбачає формування індивідуального переліку ключових факторів макросередовища для конкретного підприємства, моніторинг відповідної інформації, системний аналіз тенденцій та оцінку їх потенційного впливу на діяльність підприємства [7, с. 122].

Макросередовище створює загальні умови функціонування підприємства. В більшості випадків макросередовище не носить специфічного характеру по відношенню до окремо взятого підприємства. Однак ступінь впливу стану макросередовища на різні підприємства неоднакова. Це пов'язано як з відмінностями у сферах діяльності підприємства, так і з відмінностями у внутрішньому потенціалі підприємства.

ПАТ «Миронівський хлібопродукт», тобто компанія-виробник продукту «Наша Ряба», - єдина вертикально інтегрована система, що поєднує виробничі комплекси всього технологічного ланцюга бройлерного виробництва: від виробництва інкубаційних яєць і кормів, вирощування птиці - до переробки й реалізації готової продукції. Розглянемо вплив макросередовища на це підприємство.

ПАТ «Миронівський хлібопродукт» в певній мірі залежить від цих факторів, оскільки велике значення мають природні умови при вирощуванні продукції.

На виробників впливають не тільки побажання споживачів щодо вимог якості, асортименту, доступності товару, які МХП намагається враховувати та максимально відповідати. А також і інші фактори: політичні, науково-технічні, природні.

Особливих пільг ПАТ «Миронівський хлібопродукт» не має, а традиційні фактори (наприклад, подорожчання енергії, девальвація національної валюти, інфляція і багато інших) вона постійно враховує.

Компанія виконує всі вимоги діючого законодавства України і регулярно виплачує до держбюджету екологічні збори, компенсуючи в такий спосіб забруднення, здійснене підприємствами компанії. Проти МХП ніколи не велося розслідування у зв'язку з порушеннями законодавства про охорону довкілля. Згідно із «Законом про відходи» від 5 березня 1998 року, всі українські компанії, що використовують упаковку, сплачують регулярні збори державному підприємству «Укрекокомресурс» для утилізації пакувальних матеріалів, або ж створюють власну систему утилізації. На сьогодні МХП не займається утилізацією пакувальних матеріалів самостійно.

Підприємство постійно стежить за інноваціями в області біобезпеки і регулярно вдосконалює свої системи біобезпеки для реалізації найновіших та найбільш ефективних заходів.

В умовах енергетичної залежності від джерел енергопостачання особливої ваги набирають альтернативна енергетика, ефективне використання ресурсів, мінімізація споживання енергетичних ресурсів, використання енергоефективних технологій та технологій енергозбереження. Навесні 2012 р. «Миронівський хлібопродукт» розпочав роботи з будівництва першої біогазової станції на птахофабриці «Оріль-Лідер» у Дніпропетровській області.

«Миронівський хлібопродукт» розглядає можливість покупки в Німеччині м'ясопереробного підприємства і виробника готової продукції. У МХП розраховують закріпитися на ринку ЄС, збільшивши таким чином доходи - ціни на курятину там в середньому на 50-70% вище, ніж в Україні.

Висновок. Фактори макросередовища – це сукупність факторів, які формують довгострокову прибутковість організації і на які організація не може впливати взагалі або має незначний вплив. Тому МХП має уважно слідкувати за всіма змінами зовні.

Список використаних джерел.

1. Кому он нужен, этот маркетинговый менеджмент // Маркетинг и реклама. – 2009. – № 6 (154).
2. Котлер Ф. Маркетинговый менеджмент. – СПб.: Питер Ком, 1999. – 896 с.
3. Маркетинговый менеджмент / За ред. Л.В. Балабановой. – К.: Знання, 2004. – 354 с.
4. Маркетинговый менеджмент: Підручник / Ф.Котлер, К.Л. Келлер, А.Ф. Павленко та ін. – К.: Видавництво «Хімджест», 2008. – 720 с.
5. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; пер. с англ. – М.: Вильямс. 2008 – 702 с.
6. Проблеми діяльності підприємств туристичної сфери і шляхи їх розв'язання: Гуткевич С.О., Дяченко Л.А. // Маркетолог. – 2003. – № 5.
7. Старостіна А. О. Промисловий маркетинг: Теорія, світовий досвід, українська практика / Старостіна А. О., Длігач А. О., Кравченко В. А.; підручник / за ред. А. О.Старостіної. – К. : Знання, 2005. – 764 с.
8. Миронівський хлібопродукт // офіційний портал підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mhp.com.ua>

УДК338.43:658

ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Стецун В.М., 4 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: vstecun@mail.ru

e-mail: yana.sokil@mail.ru

Розглянуто питання формування стратегії підприємств як одного із суттєвих компонентів стратегічного управління і її реалізації в сучасних умовах господарювання на прикладі підприємства ПрАТ «Чумак».

Постановка проблеми.

Просування товару на ринку здійснюється за допомогою системи маркетингових комунікацій, яка охоплює будь-яку діяльність підприємства, спрямовану на інформування, переконання та нагадування споживачам про свої товари, стимулювання їх збуту і створення позитивного іміджу підприємства в очах громадськості. Кожна складова СМК має свої особливості, специфічні заходи та прийоми, але і вони взаємопов'язані і доповнюють одна одну, утворюючи єдиний комплекс.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми.

Вагомий внесок у дослідження проблем застосування маркетингу, маркетингових комунікацій та формування рекламної стратегії зробили такі вітчизняні вчені: Старостіна А.А., Гаркавенко С.С., Загорулько В.М., Завадський Й. С., Мороз Л.А., Щелкунов В.І., а також зарубіжні: Аакер Д., Барнет Дж., Вікент'єв І.Л., БатраДж.Р., Рожков І.Я., Ротцол К., Сендідж Ч.Г. та інші.

Мета статті.

Мета і завдання дослідження полягає в аналізі діяльності підприємства на прикладі ПрАТ «Чумак». Визначенні роботи організації зі стратегічного планування та вивченні основних напрямків використання маркетингових засобів для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу.

Стратегічне планування — це довгострокове планування на основі проміжних цілей. Стратегія визначається головною ціллю та проміжними цілями, які дозволяють досягнути головної цілі. Цілі, які визначають стратегічний план, називають стратегічними цілями. Передбачає формування бачення (візії), місії, стратегічних цілей, проведення SWOT-аналіз та розроблення стратегії як результат.

Візія (Бачення): Ми вкладаємо душу у вдосконалення смаку ваших улюблених страв. Місію підприємства не можливо виразити однією фразою або одним реченням. Тому ПрАТ «Чумак» представляє декілька основних місій для успішності підприємства.

Місія: Ми ставимося до нашого бренду як до носія унікальних переваг та завжди пропонуємо його "з лану до столу".

Ми використовуємо наші унікальні знання та досвід для вирощування та відбору для наших продуктів найкращих врожаїв з родючих південно-українських ланів.

Ми прагнемо постійно перевершувати себе у виготовленні натуральних харчових продуктів на основі внутрішнього професійного розуміння потреб та вподобань споживачів.

Ми віддані ідеї постійного розвитку наших співробітників – ми сприяємо їх лідерству та визнаємо їх досягнення.

Ми застосовуємо найкращі менеджерські методи та технології, щоб забезпечити ринок інноваціями та якістю.

Ми завжди прагнемо встановлювати відмінні довгострокові відносини з нашими споживачами. Ваше задоволення від продуктів "Чумак" – це наша гордість та винагорода!

Ми будемо та розвиваємо стабільні відносини з нашими партнерами по бізнесу. Ми поважаємо одне одного та прагнемо вчитися на наших спільних досягненнях, зберігаючи постійно високу конкурентну спроможність.

Стратегічні цілі підприємства ПрАТ «ЧУМАК» по чотирьох сферах :

1. Доходи організації : Приватне акціонерне товариство «Чумак» (Каховка Херсонської обл.), один з найбільших виробників продуктів харчування в Україні, планує збільшити статутний капітал в п'ять разів - до 349 млн. грн. шляхом додаткового випуску акцій на суму 280 млн грн. Згідно з повідомленням компанії в системі розкриття інформації Нацкомісії з цінних паперів та фондового ринку, рішення про емісію акціонери ПрАТ прийняли на загальних зборах 20 січня поточного року. Планується приватне розміщення акцій чинного номіналу 10 грн. Як наголошується в повідомленні , емісія запланована з метою забезпечення зростання виробництва. ПрАТ «Чумак» в 2010 році скоротило чистий дохід на 8 % - до 405,62 млн грн, його чистий збиток зріс в 1,5 рази - до 119,9 млн грн.

2. Робота з клієнтами: ПрАТ «Чумак» піклується про своїх покупців і прагне максимально задовольняти їхні потреби, тому регулярно проводить дослідження переваг споживачів. Торгова марка «Чумак» пропонує своїм споживачам найширший вибір соусів, кетчупів, майонезів, томатних паст, соняшникових олій, соків, макаронних виробів, а також чудовий асортимент консервованих овочів.

3. Потреби і добробут співробітників: Компанія піклується про здоров'я співробітників компанії і їх сімей.

Планом на поточний рік передбачено збільшити фонд преміювання на 15 %, що дозволить видавати премії не тільки співробітникам основного , а й додаткового виробництва, підвищення кваліфікації співробітників у галузі харчової технології, збільшення кількості робочих місць.

4. Соціальна відповідальність: Керівництвом компанії прийнята концепція соціальної відповідальності, яка включає в себе: участь у соціальних, благодійних програмах і меценатство, спонсорську підтримку значущих культурних заходів, внутрішньокорпоративні проекти, спрямовані на підвищення мотивації і забезпечення комфортних умов роботи співробітників, що працюють в компанії, а також - стратегія відповідального ведення бізнесу.

Основною ціллю компанії « Чумак» є перетворення продукції підприємства в продукцію масового споживання для максимізації прибутку та збільшення обсягів реалізації.

В основу маркетингової стратегії покладені наступні переваги: постійна націленість на інновації та пропозиції клієнту найбільш перспективних та конкурентоспроможних видів продукції; наявність розгалуженої мережі продажів та забезпечення широкого асортименту продукції на складах компанії; значні обсяги закупок.

На підтримку рекламних кампаній підприємство впроваджує у комунікаційну діяльність заходи PR, серед яких найбільш поширеними є прес-релізи, прес-конференції, круглі столи, семінари, брифінги, публічні виступи керівників, презентації новинок продукції, прийоми, благодійність та спонсорство.

Компанія «Чумак» проводить активні PR-кампанії для представників преси; формат спілкування з пресою – прес-сніданки. Проводяться прес конференції, на яких представники підприємства розповідають не стільки про саму компанію, як про ситуацію на ринку в цілому, новинки продукції, особливості виробництва, харчові добавки та висвітлюють інші актуальні питання галузі.

Компанія «Чумак» на місцях продажу проводить презентації, дегустації, розміщує рекламні звернення, що підтримують рекламу загального характеру. Спеціалізовані магазини корпорації, які реалізують продукцію ПрАТ «Чумак», здійснюють постійну рекламу шляхом поширення каталогів продукції, застосовують дисконтні системи знижок.

Компанії галузі приймають участь у виставкових заходах, що проходять як в Україні, так і за її межами. На запрошення Національної Академії Наук України та Міністерства охорони навколишнього природного середовища України ЗАТ «Чумак» взяло участь у Міжнародній виставці - ярмарку «Екологія».

Висновки.

Головними перевагами фірми «Чумак» є якість, натуральність, а також екологічне упакування. Для фірми головне одержати визнання на ринку, впізнаваність і популярність. Для цього необхідно проводити дегустації, розпродажі й інші рекламні прийоми. Граючи на зниженні цін, можна буде залучити більшу кількість покупців.

В основу маркетингової стратегії групи підприємства «Чумак», що дозволяє утримувати лідерство, покладені наступні конкурентні переваги: постійна націленість на інновації та пропозицію клієнту найбільш перспективних і конкурентоспроможних видів сировини; наявність розгалуженої мережі продажів та забезпечення широкого асортименту сировини на складах компанії; значні обсяги закупівель.

Список використаних джерел:

1. Ламбен Ж. Ж. Стратегічний маркетинг. Європейська перспектива. - СПб: Союз, 1996. – 870с. [Електронний ресурс] http://www.0zd.ru/marketing_reklama_i_torgovlya/rozrobka_strategii_prosuvannya_soku.html
2. Офіційний сайт «Чумак» [Електронний ресурс] <http://ua.chumak.com/view.default/>
3. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення. Управління організацією на основі впровадження високих технологій [Електронний ресурс] <http://www.studentam.in.ua/>

УДК 658.8

МЕНЕДЖМЕНТ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ШЛЯХИ МОТИВУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Шебуняєв О.В., магістрант

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: ashebu@yandex.ru

e-mail: yana.sokil@mail.ru

Постановка проблеми. Внаслідок розвитку технологій, що веде за собою механізацію та інтенсифікацію виробництва, на підприємствах все частіше на перший план виноситься питання про необхідність кваліфікованого персоналу, що здатен буде виконувати складні комп'ютерні операції. З першого погляду, цей факт змушує потенційний та наявний персонал вдосконалювати свої навички, а з іншого боку, підвищує емоціонально-фізичне напруження як для працюючої одиниці, так і у колективі в цілому, що поступово призводить до зниження якості життя, адже позбавляє часу на відпочинок та на спілкування з близькими. Дана проблема відображається й на якості роботи працівника. Саме тому гостро постає питання про проблеми розробки методів організації персоналу, що набуває наукового і практичного

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зважаючи на важливість вищевказаної проблеми, її досліджували багато вітчизняних та іноземних науковців. В. Бурлака, Н. Зінко аналізують інноваційний характер сучасної економіки. М. Магура, М. Курбатова досліджують вплив навчання персоналу на підвищення конкурентоспроможності підприємства. Є. Самарцев, В. Каганов, С. Роббінз, Ф. Хансейкер вивчають різні методи професійного навчання. Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В науковій літературі розглядаються окремі аспекти проблеми менеджменту персоналу як складової системи виробництва. Але, при цьому, залишається відсутнім підхід до вирішення проблеми організації ефективного менеджменту персоналу та бізнесу.

Мета статті. У статті робиться спроба дослідження проблем менеджменту персоналу, як одного з найважливіших факторів інноваційного виробництва та важелю впливу на психоемоційний стан працівника.

Основні матеріали дослідження. У сучасних умовах господарювання, власники компаній та управлінці вищої ланки, вважають що саме трудові ресурси є найбільш коштовним капіталом, яким володіє підприємство. Підтвердженням цьому є той факт, що у передових корпораціях Японії, що мають зараз найкраще управління персоналом, перше місце в системі цілей менеджменту відводиться розвитку людських ресурсів (так відповіли 85,3% з 1 200 опитаних менеджерів), потім у міру спадання – розвитку ринків збуту (72,8%), створенню нових продуктів і послуг (63,8%), зміцненню фінансової структури (59%), опорі на нові продукти (45%), новим технологіям, інтенсифікації НДДКР (43,1%), стабілізації трудових відносин (36,2%), підтримці дружніх компаній (32,9%), спрощенню організаційної структури (29,7%), просуванню на зовнішні ринки (19,4%) [1].

Система управління персоналом підприємства – система, у якій реалізуються функції управління персоналом. Вона включає підсистему загального і лінійного керівництва, а також ряд функціональних підсистем, що спеціалізуються на виконанні однорідних функцій.

Ефективність управління персоналом розглядається в двох аспектах : економічному та соціальному.

Ефективне управління персоналом пов'язане з найманням працівників, їхнім навчанням, оплатою їхньої праці, що є важливою складовою ефективного функціонування виробництва.

Запорукою ефективного управління персоналом є зміцнення колективу та зменшення затрат робочого часу.

Хотілося відзначити роботу В.П. Пугачова, в даному напрямі досліджень [2], який поділяє весь комплекс управління персоналом на двадцять дві функції, які можливо об'єднати в окремі групи: планування та облік праці, організація оплати та матеріального стимулювання праці; керівництво персоналом; підбір, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації робітників; розробка раціональних прийомів та методів праці (методів виконання робіт); поділ усіх видів робіт між працівниками і встановлення між ними системи взаємодії, тобто визначеної кооперації праці; пристосування робочих місць для зручності і безпеки роботи; розрахунок норм праці, що впливають з конкретних технічних рішень; створення сприятливих умов праці; організацію обслуговування робочих місць; забезпечення оптимального розпорядку роботи, управління інформацією; оцінка результатів діяльності; виховання дисципліни праці, підтримка трудової активності та творчої ініціативи; управління конфліктами; правове регулювання трудових відносин.

Слід зазначити, що більшість науковців погоджуються, що головна мета управління персоналом полягає в забезпеченні підприємства працівниками, що відповідають вимогам о підприємства та їхньої професійної і соціальної адаптації.

У науковій літературі визначено, що професійна адаптація має складну структуру. Сутність професійної адаптації єдності професійної, соціально-психологічної, суспільно-організаційної, культурно-побутової та психофізичної адаптацій.

Результатом процесу професійної адаптації є адаптованість людини до професійної діяльності (професійна адаптованість). У процесі адаптації виділяють три періоди: адаптаційна напруга, стабілізація та адаптаційне стомлення. Зближення цих двох систем понять особливо чітко виявляється при вивченні професійної діяльності в екстремальних умовах[3].

Соціальна адаптація — пристосування індивіда до умов соціального середовища, формування адекватної системи відносин із соціальними об'єктами, рольова пластичність поведінки, інтеграція особистості у соціальні групи, діяльність щодо освоєння стабільних соціальних умов, прийняття норм і цінностей нового соціального середовища, форм соціальної взаємодії[4].

Суттєво впливає на роботу працівників наявність мотивації. Вона може визначатися як у вигляді матеріальних заохочень так і у відношенні особисто до працівника.

Зазвичай, людина здатна працювати більше часу, якщо має за це певну компенсацію, і не важливо, чи є ця компенсація матеріальною, у вигляді грошей, путівок, чи психологічною, як то вихідний, або ж грамота за гарну роботу.

Висновки. У сучасній Україні спостерігається зміна методів управління, що пов'язано з пошуком найбільш доцільного розв'язання складних економічних та соціально-політичних проблем. Наразі тяжко досягати високих показників виробництва лише завдяки досконалим технологіям, адже загальний рівень доступності досягнень техніки настільки збільшився, що лише за їхній рахунок виграти конкурентну боротьбу на ринку неможливо. Необхідним є розвиток навичок та пошук способів користування наймогутнішим та найперспективнішим ресурсом, яким виступає людина з її потенціалом.

Література.

1. Барышников Ю.Н. Модели управления персоналом: зарубежный опыт и возможность его использования в России: Материалы к лекции. – М.: Изд.РАГС, 1998. – 48 с.;
2. Пугачев В.П. Руководство персоналом организации: Учебник. – М.: Аспект Пресс, 1998. – 279 с.
3. Москаленко А.П., Кобзін Д.О. Професійна адаптація працівників ОВС: Методичні рекомендації / За заг. ред. проф. Соболева В.О. – Харків: Ун-т внутр. справ, 2000. – 70 с.
4. Тюпля Л.Т. Соціальна робота. / Л.Т. Тюпля [Електронний ресурс] — Режим доступа : <http://books.br.com.ua/themes/331/367>

УДК 338.43

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СОНЯШНИКУ

Андрєєв А.Ю., 4 курс

Науковий керівник

Куліш Т. В., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

E-mail: artem10andreev@mail.ru

E-mail: kulish18@mail.ru

У статті розглянуто стан та перспективи розвитку ринку соняшнику в Україні. Виявлені причини, що стримують розвиток ринку та визначені основні напрями його розвитку.

Постановка проблеми. Основою вітчизняного виробництва олійних культур є насіння соняшнику. Його частка у загальному виробництві цієї групи культур становить майже 70%. Упродовж останніх років в Україні спостерігалася тенденція до збільшення виробництва насіння соняшнику. За даними Держкомстату останніми роками в Україні виробляється 5,30-6,52 млн. тонн соняшнику. Соняшник вважається однією з небагатьох сільськогосподарських культур, яка користується високим попитом як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, дає змогу аграрним підприємствам отримувати високі прибутки.

Протягом останнього десятиріччя спостерігається стала тенденція розширення посівних площ олійних культур на аграрних підприємствах, що зумовлено вигідністю їх вирощування порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами. Стратегічне значення вирощування, переробки, збуту продуктів олійного виробництва в Україні підтверджує перспективність його розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ефективності технологій вирощування соняшнику присвячені роботи таких вчених як, Н.А.Бондаренка, Л.А.Манько, О.Постернака, В.М.Лисогора, О.Маслака. Проте в даній статті висвітлено сучасні тенденції розвитку ринку соняшнику та перспективи його росту.

Мета статті. Аналіз сучасного стану ринку соняшнику та визначення перспектив його розвитку.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з високим попитом на насіння соняшнику і рівнем рентабельності цієї культури відбулось значне розширення посівних площ соняшнику. Тому розширення посівних площ, на жаль, супроводжується зниженням його врожайності. Основною причиною цього вважається порушення сівозмін і скорочення періоду повернення соняшнику на місце попереднього вирощування. Це призводить до масового враження рослин хворобами, шкідниками та значного засмічення посівів бур'янами. Отже аграрним підприємствам потрібно збільшувати валовий збір не за рахунок збільшення посівних площ, а за рахунок збільшення урожайності, сівозміни, якісного селекційного насіння. [2].

Товарний соняшник має відповідати умовам ДСТУ 4694-2006 «Соняшник. Олійна сировина. Технічні умови». Вирощена продукція залежно від критеріїв якості розподіляється на вищий, перший або другий класи.(4)

За підсумками 2013 року, вирощування соняшнику виявилось найбільш прибутковою діяльністю у сільському господарстві України. За даними Держкомстату, доходи сільськогосподарських підприємств від реалізації цієї олійної культури досягли майже 15 млрд грн, що дало можливість покрити понесені виробничі витрати та отримати 5,9 млрд грн прибутку. При цьому рівень рентабельності становив 64,5%. [1].

Переважає більшість вирощеного насіння перероблялася на вітчизняних олійно-жирових комбінатах із подальшою реалізацією на зовнішніх ринках. Торік було вироблено 3,1 млн т олії, з яких соняшникової - 3 млн т. Експорт її становив 2,7 млн т, або 90% від загального виробництва. Проте незважаючи на розвинену промислову інфраструктуру щорічно до 10% врожаю соняшнику експортується без попередньої переробки. Тому світовий ринок має великий вплив на вітчизняну галузь. [2].

На відміну від України у світовому сільському господарстві насіння соняшнику не належить до основних олійних культур, хоча й посідає вагоме місце в олійному балансі. Обсяги виробництва соняшнику поступаються таким олійним культурам, як соєві боби та ріпак. Світове виробництво олійних культур у 2012-2013 маркетингового року (МР) становило 452,1 млн т. При цьому із загального врожаю частка соєвих бобів сягала 57%, ріпаку - 13%, соняшнику - 8%.

У вересні-листопаді 2013/14 МР експорт насіння соняшнику з України зменшився на 80,1% або на 47,1 тис. тонн порівняно з аналогічним періодом 2012/13 МР та склав усього 11,7 тис. тонн. На фоні прогнозованого рекордного валового збору культури в 10-10,6 млн тонн, темпи експорту виявилися досить повільними. Основними контрагентами при експорті соняшнику виступають: Туреччина, Російська Федерація та Європейський Союз.

У поточному маркетинговому році вдосталь причин для такої повільної експортної активності. Затримка зі збиранням насіння соняшнику, у зв'язку з негативними погодними умовами вересня, призвела до практично повного унеможливлення експорту культури на початку МР та зменшення кількості насіння експортної якості. Закупівельні компанії нарікали на високу пропозицію насіння з підвищеними показниками вологості. Також стримуючою причиною для експорту виступила негативна цінова тенденція на міжнародному ринку соняшнику, викликана падінням ціни на соняшникову олію вслід за пальмовою.

Український ринок не був підданий таким коливанням ціни, як міжнародний, завдяки підтримці, яка надходила з боку переробних підприємств у вигляді попиту на насіння за вищими цінами, що, в свою чергу, зумовлено надлишком переробних потужностей в Україні (близько 13-13,5 млн тонн) відносно врожаю соняшнику. Тобто, дефіцит насіння соняшнику на внутрішньому ринку робить його продаж українським переробним підприємствам більш привабливим, ніж його експорт.

На внутрішньому ринку соняшнику в Україні склалася сприятлива цінова ситуація для сільськогосподарських підприємств, яка підтверджується високими закупівельними цінами. У кінці серпня насіння соняшнику закуповували в середньому по 4,9-5,0 тис. грн/т, що наполовину більше проти цін відповідного періоду минулого року.

Однак, такі ціни не повною мірою задовольняють інтереси сільськогосподарських виробників, адже відбулося суттєве подорожчання матеріально-технічних ресурсів. Враховуючи технологічні витрати, вирощування соняшнику на 1 га обходиться аграріям у 5,5 тис. грн. Тільки для окупності понесених витрат, враховуючи закупівельну ціну 4 тис. грн, необхідно мати врожай 13,8 ц/га. Відтак, за середньої урожайності 15,7 ц/га рівень рентабельності соняшнику становитиме 15%.

Основними підходами забезпечення високого рівня державного регулювання при виробництві олійних культур є:

- цінове регулювання;
- проведення субсидування виробників, які виготовляють засоби та предмети праці, а також відсотків по одержаних ними кредитах;
- формування сприятливих умов для розвитку ринку;
- виділення бюджетних коштів на вдосконалення виробничої матеріально-технічної бази, що сприятиме підвищенню ефективності виробництва фінансування регіональних державних програм розвитку виробництва;
- проведення заходів на макроекономічному рівні по впровадженню пільгового оподаткування, вдосконалення зовнішньоторговельної діяльності.

Державна підтримка олійного під комплексу, насамперед, має стосуватися вирішення питання ціноутворення на продукцію. Вступ до СОТ примушує вітчизняних виробників опанувати нові навички управління, сучасні аспекти ділової практики, розширить можливості іноземних інвестицій. Тому, при значних витратах і змінах на початкових етапах, в цілому економіка країни може вийти на більш високий рівень, якість продукції покращиться, споживач отримає кращий готовий продукт. Тому, вітчизняним підприємствам необхідно розробляти конкурентні стратегії розвитку промислового ринку соняшнику: підвищення ефек-

тивності вирощування соняшнику; державного регулювання ринку насіння соняшнику та продуктів його переробки; маркетингова стратегія дослідження зарубіжних ринків та ринкових сегментів, яка включає в себе два блоки – дослідження потенційних можливостей підприємства та дослідження ринків.

Висновки. Для створення конкурентоспроможної продукції аграрних підприємств на внутрішньому та зовнішніх ринках пропонуємо використовувати наступні заходи:

- стимулювання виробництва високоякісної конкурентоспроможної продукції з використанням ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій;
- вдосконалення структури посівних площ з урахуванням внутрішніх потреб та експортних можливостей;
- удосконалення кредитно-фінансової та податкової політики;
- спрямування інвестицій на розвиток інфраструктури аграрного ринку;
- стимулювання експорту сільськогосподарської продукції і продовольства та створення рівних конкурентних умов для вітчизняних товаровиробників;
- проведення митної політики на засадах зниження митних тарифів з одночасним вжиттям заходів щодо захисту внутрішнього ринку, які не суперечать правилам та вимогам СОТ, запровадження нетарифних методів регулювання ринку;
- гармонізації стандартів та системи сертифікації вітчизняної сільськогосподарської продукції та норм, що регламентують санітарний, ветеринарний і фітосанітарний контроль, з міжнародними вимогами та стандартами, удосконалення системи контролю якості.

Список використаних джерел:

1. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державного комітету статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Кириченко В.В. Виробництво соняшнику в Україні: стан і перспективи розвитку // Вісник ЦНЗ АПВ Харківської області. – 2012. №7. – С. 281-286.
3. Маслак О. Сучасні тенденції ринку соняшнику // Техніка і технології АПК. – 2011. №5 (8). – С.35-38.
4. Лисогор В.М. Неформалізований аналіз інноваційних механізмів державного регулювання виробництва насіння соняшнику // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. № 1. - С. 138-142.
5. Пастернак О. Перспективи ринку ріпаку і соняшнику // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. № 3. - С. 40-44.

УДК: 633.853.494:338.5

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ РІПАКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ковальова Ю. О., 4 курс

Науковий керівник

Шквиря Н. О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: yulia2895kovaleva@mail.ru

e-mail: natashkw@mail.ru

Досліджено ринок ріпаку Запорізької області, узагальнено основні проблеми, що гальмують процес формування ринку ріпаку та запропоновано шляхи підвищення ефективності реалізації ріпаку.

Постановка проблеми. Останнім часом спостерігається тенденція до зниження прибутковості сільськогосподарських підприємств, що свідчить про неефективну політику щодо формування та розподілу прибутку, яка не враховує фактори впливу на нього, в тому числі і стан кон'юнктури ринку сільськогосподарської продукції. Все це зумовлює потребу у подальшому дослідженні питань зростання прибутковості підприємства для підвищення фінансової безпеки. Для підвищення рівня прибутковості сільськогосподарські підприємства мають вирощувати культури, що користуються попитом на внутрішньому та зовнішньому ринках. Такою культурою, що дасть змогу підвищити загальну ліквідність підприємства є ріпак. Досвід господарювання і дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців засвідчують, що ріпаківий підкомплекс – один із стратегічних і бюджетно-формуєчих секторів агропромислового виробництва, оскільки не лише забезпечує сільськогосподарських виробників реальними фінансовими ресурсами та дає змогу розвивати інші виробничі напрями сільськогосподарської діяльності, але й розширює сировинну базу оліє жирової промисловості, сприяє ефективному використанню її технологічних потужностей, збільшує експортні можливості агропідприємств та закладає підвалини розвитку перспективної для країни біоенергетичної галузі[2].

Аналіз останніх досліджень. На сьогодні велика кількість науковців присвячує свої дослідження питанням саме розвитку ринку ріпаку та підвищенню ефективності його збуту, а саме Вишнівський П. С., Віршовка М. І., Губені Ю., Дудар Т. Г., Жигало В., Калінчик М. В., Касьяненко В. Ф., Куць Т. В., Осадчук В., Митчинок О. О., Масло І. П., Масло Р. В., Побережна А. А. Фаїзов А. В., Сікачина О, та інші.

Мета статті. Дослідити ринок ріпаку Запорізької області, узагальнити основні проблеми, що гальмують процес формування ринку ріпаку та запропонувати шляхи підвищення ефективності реалізації ріпаку.

Основні матеріали дослідження. Продукція ріпаку для сільськогосподарських підприємств є одним з основних джерел формування доходності, що дозволяє забезпечити їх ефективну діяльність. В умовах ринкової економіки для суб'єктів господарювання ріпак виступає надійним джерелом грошових надходжень, його насіння і продукти переробки конкурентоспроможні і користуються попитом на внутрішньому і світових ринках [4]. Розглянемо стан та тенденції розвитку ринку ріпаку на прикладі Запорізької області (таблиця 1).

Аналіз таблиці 1 свідчить про зниження ефективності виробництва та реалізації ріпаку. Так, у 2013р. сільськогосподарські підприємства отримали збиток від збуту ріпаку – 51,6тис.грн. За останні 3 роки спостерігається тенденція до зменшення частки ринку ріпаку Запорізької області з 3,32% до 0,82%. Проаналізувавши роль виробництва ріпаку в економіці регіону можна сказати, що немає чіткої тенденції розвитку ринку ріпаку, показники по рокам то зростають, то спадають. Найбільш прибутковим був 2011 рік, в ньому прибуток від вирощування ріпаку в Запорізькій області склав 34278,8 тис. грн. Ціна на продукцію досить приваблива в порівнянні з цінами в загалом по Україні. Дослідивши аналіз собівартості ріпаку визначено, що найбільшу питому вагу займають витрати на насіння та заробітну плату. Ви-

трати на збут продукції в кожному році становили приблизно 10% від загальних витрат. Така ситуація характерна для сільськогосподарського ринку. Розглянувши вплив різних факторів на обсяги реалізації ріпаку можна сказати, що виручка від реалізації у 2013 р. в порівнянні з 2012р. зменшилася у зв'язку зі скороченням площ посіву, також на зменшення виручки вплинув фактор урожайності та фактор ціни. Вона зменшилася на 23308,2 тис.грн.

Таблиця 1- Ефективність реалізації ріпаку у Запорізькій області

Показники	2011р.	2012р.	2013р.	2013 період у % до 2011 періоду
Виручка від реалізації продукції на 1 га посівних площ, грн	4385,7	5213,8	4785,3	109,1
Частка продукції у структурі реалізації с.г. продукції Запорізької області, %	3,32	1,23	0,82	-
Частка витрат на збут продукції, %	11,1	11,8	10,5	-
Собівартість реалізації 1 ц, грн	200,02	289,85	385,14	192,6
Ціна реалізації, грн./ц	273,40	394,56	374,13	136,8
Рівень товарності, %	96,0	88,3	103,4	-
Прибуток (збиток) від реалізації 1 ц продукції, грн.	73,4	104,7	-11,0	15,0
Прибуток від реалізації у розрахунку на 1 підприємство, що вирощує продукцію, тис грн	244,8	211,5	-51,6	21,1
Рівень рентабельності, %	36,7	36,1	-2,9	-

Нагальною проблемою формування ринку ріпаку в Україні є недостатній розвиток його інфраструктури (системи підприємств, організацій, закладів виробничої та невиробничої сфери, що забезпечують зв'язок між всіма учасниками ринку та створюють умови для вільного руху товарів) – основи ефективного формування та функціонування будь-якого сільськогосподарського ринку [3]. Характерним є відсутність інформації про ринки збуту та ефективної системи цінового моніторингу, аналізу та прогнозування кон'юнктури ринку ріпаку в цілому. Через нерозвиненість ринкової інфраструктури сільськогосподарські товаровиробники працюють в умовах підвищеної ризикованості.

Відмітимо, що сільгосптоваровиробники не можуть самостійно брати участь в укладанні угод купівлі-продажу і реалізовувати вироблену ними продукцію безпосередньо на біржі, тому що для здійснення торговельних операцій необхідна наявність великої кількості товару, що реалізується. Проте загальновідомо, що саме на цьому сегменті ринку забезпечується визначення реальних цін біржових товарів і страхування ризиків небажаних їх змін. Враховуючи значне збільшення виробництва ріпаку, українські компанії повинні налаштуватися торгувати насінням ріпаку більш цивілізовано та за вищими цінами, формуючи достатньо великі партії товару. Тобто, підприємства мають об'єднувати свої зусилля.

Потребує суттєвого удосконалення система інформаційного забезпечення щодо спрямування її на створення умов для швидкого розповсюдження сільськогосподарських знань та інформації, прийняття оптимальних управлінських рішень, ефективного функціонування ринкових і фінансово-кредитних механізмів, підтримання міжгалузевих зв'язків та інтеграції вітчизняного агропромислового виробництва країни в світові економічну й агропродовольчу системи [2].

Незабезпеченість господарських відносин належним економічним та правовим механізмом негативно впливає на виробничо-фінансовий стан окремих підприємств, а також розвиток ринку ріпаку та продуктів його переробки [1].

Задля досягнення більшої ефективності господарювання можна використовувати принципи вертикальної чи горизонтальної інтеграції. У першому випадку виробники об'єднуються з посередницькими структурами та переробними підприємствами, що сприяє комбінації ресурсів і стадій виробництва. Вертикальна інтеграція має дві форми: комбінування (повна) та контракція.

Повна вертикальна інтеграція підприємств передбачає створення відповідної системи управління, а отже і додаткових витрат на неї. Контракція – більш поширена форма вертикальної інтеграції, адже зобов'язання сторін регулюються системою контрактів, які укладені між учасниками ринку і не потребують суттєвих додаткових витрат [3]. Координація підприємств на основі контрактів дає змогу контролювати регулярність, якість і обсяги поставок сировини, забезпечує економічний і правовий вплив на учасників торговельного процесу як і при організації власного виробництва. До вертикальної інтеграції частіше вдаються великі підприємства. Для захисту невеликих господарств, що займаються виробництвом ріпаку, більш прийнятною є горизонтальна інтеграція. На національному рівні горизонтальна інтеграція набирає кооперативних форм або ж форми виробничих асоціацій [1].

Висновок. Вирощування ріпаку є ризикованою діяльністю через вимогливість цієї культури до природних і кліматичних умов, однак певною мірою це компенсується тим, що немає проблеми зі збутом готової продукції. На ріпак протягом останніх років існує постійний попит, підкріплений привабливими для аграріїв цінами. Це не просто збіг обставин, а реальне відображення сучасних тенденцій розвитку як світового, так і вітчизняного аграрних ринків [2]. Зі зростанням цін на енергоносії ріпак зайняв провідне місце серед сільськогосподарських культур, які є сировиною для виробництва біоенергії, зокрема біодизеля. Рапсове масло займає третій рядок у світовому споживанні, поступаючись лише пальмовій і соєвій. До того ж, завдяки зменшенню вмісту в нових сортах глікозінолатової і ерукової кислоти, ріпак є джерелом протеїну, вкрай необхідного для успішного розвитку тваринництва. Отже, питання ринку ріпаку цікаві широкому колу аграріїв, а саме: комерційних структур, переробних підприємств, сільськогосподарських товаровиробників [4].

Список використаних джерел

1. Дудар Т. Г. Стратегія розвитку ринку ріпаку та продуктів його переробки : монографія / Т. Г. Дудар, А. В. Фаїзов. — Тернопіль : Економічна думка, 2007. – 467с.
2. Осадчук В. Ринок продукції олійних культур в Україні / В. Осадчук // Економіка АПК. — 2011. – С. 35-42.
3. Жигадло В. Виробництво зернових та олійних культур в Україні: проблеми та перспективи в умовах світової продовольчої кризи / В. Жигадло, О. Сікачина; за ред. Володимира Артюшина. — К. : Аналітично-дорадчий центр Блакитної стрічки ПРООН, 2008. - 288с.
4. Яворова Г. В. Ринок ріпакового насіння та олії: тенденції і перспективи / Г. В.Яворова // Економіка АПК. — 2009. – С. 55-67.

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Кулішова Д.О., 4 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: lilya-k@ukr.net

e-mail: yana.sokil@mail.ru

У статті розглянуто основні елементи механізму управління податковим менеджментом, досліджено та узагальнено сутність податкової політики і податкового планування. Визначено процес і цикл податкового менеджменту суб'єкта господарювання, функції його реалізації. Розкрито сутність та роль податкового менеджменту в системі управління аграрним підприємством. Надано пропозиції по удосконаленню корпоративного податкового менеджменту вітчизняних сільськогосподарських підприємств, визначено його елементи.

Постановка проблеми. Становлення і розвиток податкової системи України свідчать про її переважну роль у формуванні та розподілі фінансових ресурсів держави. Проте найбільш дієвий вплив система оподаткування має на функціонування і ділову активність підприємницьких структур, тобто на ту ланку господарської діяльності, де створюється фінансовий потенціал країни. Аграрна спрямованість економіки України визначає необхідність створення сприятливих умов для забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Це потребує запровадження виваженої політики підтримки сільськогосподарських підприємств на основі збалансування фіскальної та стимулюючої функцій податків. Посилення нестабільності умов господарювання у перехідний період, прагнення до поповнення бюджету при зменшенні реального валового внутрішнього продукту, недотримання принципу економічної обґрунтованості податкових реформ призвели до надмірного навантаження на вітчизняні підприємства.

В умовах прийняття Податкового кодексу України актуальним є питання податкового менеджменту аграрного підприємства. Податковий менеджмент є складовою всієї податкової політики, як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Він являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з вибором податкової системи, розрахунком податкових платежів, постійним контролем за їх здійсненням. Завданням податкового менеджменту є розробка податкової політики аграрного підприємства залежно від його економічної стратегії та напрямів діяльності, а також визначення такої системи податків, яка б дала змогу отримувати найбільші прибутки, оптимізуючи податкові платежі до державного бюджету

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні питання податкового менеджменту висвітлено в працях українських та зарубіжних вчених, серед яких: М. Бейгельзімер, І. Бланк, А. Горбунов, О. Кірш, А. Крисоватий, А. Кізім, С. В. Паранчук, Т. О. Мулик, А. Єлісеєв, М. Підлужний, К. Ковальчук, Т. Рева. Тим часом, питання податкового менеджменту на макrorівні ученими-економістами в сучасних умовах господарювання висвітлено недостатньо. Вони, здебільшого, трактують податковий менеджмент як процес управління податками підприємств, який, в свою чергу, регулює їх фінансові відносини з державою в процесі перерозподілу доходів суб'єктів господарювання та формування доходів державного бюджету. В умовах адаптації податкового законодавства України до законодавства ЄС податковий менеджмент повинен бути безперервним управлінським процесом, спрямованим на побудову оптимального податкового тиску у поєднанні з реалізацією загальних завдань суб'єкта господарювання.

Метою статті є висвітлення сутності податкового менеджменту в системі управління аграрним підприємством в умовах вдосконалення податкового законодавства України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податковий менеджмент підприємства, як складова частина фінансового менеджменту, передбачає розробку управлінських рішень, спрямованих на формування фінансового потенціалу і підвищення його ефективності. Основна ціль податкового менеджменту не зводиться до абсолютної мінімізації податкових платежів, вона полягає в активному впливі на максимізацію чистого прибутку підприємства при заданих параметрах податкового середовища і ринкової кон'юнктури. Об'єктом управління є виробничо-економічні стратегії і пов'язаний з ними податковий обіг [3, с. 19].

Найоптимальнішим способом оптимізації податків є підвищення ефективності діяльності підприємства. Зазначений підхід забезпечує найбільш тривале і значне скорочення податкових витрат на більш довгострокову перспективу [1].

Для організації податкового менеджменту на підприємстві перш за все потрібно визначити його структурні елементи та встановити взаємозв'язки між складовими організаційної структури підприємства.

В умовах прийняття Податкового кодексу України спостерігається суттєве нерівнозначне податкове навантаження на суб'єктів господарювання, що, в свою чергу, є чинником диспропорційних умов конкуренції. Особливо це стосується впровадження в діяльність суб'єктів господарювання заходів щодо оптимізації податкових платежів, теоретичні та практичні засади яких визначає податкове планування. Тому податковий менеджмент є найважливішою складовою фінансового планування на аграрному підприємстві. Крім того, фінансова стійкість, в першу чергу, залежить від належно організованого податкового менеджменту, адже він забезпечує узгодженість фінансово-господарської діяльності з оподаткуванням. Загалом, податковий менеджмент складається з таких підсистем:

- цільова підсистема;
- забезпечуюча підсистема;
- функціональна підсистема;
- управляюча підсистема.

Цільова підсистема встановлює цілі та задачі податкового менеджменту на основі підвищення якості його основних елементів. Забезпечуюча підсистема призначена здійснювати методичне, інформаційне, нормативно-правове забезпечення процесу податкового менеджменту, функціональна підсистема функції процесу управління та порядок його здійснення (запровадження податкового планування, розробка податкової стратегії підприємства, визначення напрямів облікової політики, визначення принципів податкового обліку та контролю). Управляюча підсистема визначає учасників процесу податкового менеджменту та їх обов'язки.

Отже, метою податкового менеджменту є розробка та реалізація податкової стратегії, яка дозволить оптимально поєднати податкове навантаження та максимально досягнуті результати аграрного підприємства. Основними функціями реалізації податкового менеджменту є: розробка способів і методів ведення бухгалтерського, податкового обліку, контроль за правильністю та достовірністю податкових розрахунків, зниження податкових ризиків, оцінка ефективності принципів та способів податкового планування.

Одним із найважливіших показників ефективності податкового менеджменту аграрного підприємства є мінімізація податкових зобов'язань шляхом законного використання існуючих протиріч Податкового кодексу України.

Для того, щоб визначити чи доцільно на підприємстві вести податковий менеджмент, потрібно визначити вагу податкового навантаження на суб'єкт господарювання. Якщо питома вага податкових зобов'язань не більше 5% від загального доходу підприємства, то потреба в податковому менеджменті невелика [2].

В такому випадку, контролювати своєчасність та правильність розрахунків з бюджетом за платежами та податками може бухгалтер. Якщо ж рівень податкового навантаження пере-

вищує 10%, доцільно мати фахівця чи групу фахівців, робота яких орієнтована на контроль за розрахунками з бюджетом за податками та платежами.

Враховуючи тенденції, згідно яких в Україні розвивається корпоративний податковий менеджмент, він має включати в себе наступні елементи:

1. План оптимізації податкових платежів та чіткий порядок його реалізації;
2. Планування більш раціонального розміщення власних активів, при 90 якому потрібно зважати не лише на прибутковість таких інвестицій, а й на розмір податків, які необхідно буде сплатити після отримання доходів;
3. Впровадження ефективних і обґрунтованих стратегій розподілу непрямих витрат, які дозволяють мінімізувати податкові платежі;
4. Моніторинг та визначення пільг, діючих в поточному та наступному періодах, які може використовувати підприємство [4].

На практиці в податковий менеджмент включає такі складові: організацію надійного податкового обліку; контроль над правильністю розрахунків сум податків; мінімізацію податків у рамках чинного законодавства.

Основним завданням для аграрних підприємств є організація системи правильного й своєчасного застосування інструментів податкового планування, яке є інструментом податкового менеджменту. У рамках цієї системи повинні бути розроблені схеми оптимальної структури організації господарської діяльності з урахуванням вимог чинного податкового законодавства, одночасного використання наданих у рамках його дії можливостей. Тільки виконання повного спектра робіт дозволить найефективніше організувати податковий менеджмент на аграрних підприємствах. Важливо зазначити, що в організації корпоративного податкового менеджменту виникають певні труднощі. Це пояснюється тим, що більшість податків та порядок їх адміністрування автоматично перенесені із зарубіжної практики оподаткування; при цьому порядок адміністрування цих податків не відпрацьовано на належному рівні, що призводить до протиріч при веденні бухгалтерського та податкового обліку. Прийняття Податкового кодексу України та зміни, які вносяться до нього, не сприяють стабільності підприємницької діяльності та ускладнюють процес організації податкового менеджменту на підприємстві [1].

Висновок. Сучасний податковий менеджмент потребує покращення шляхом удосконалення законодавчої бази; впровадження ефективної системи управління; залучення кваліфікованих кадрів та фінансових ресурсів для економічного розвитку аграрного підприємства.

При здійсненні стратегії податкового менеджменту найважливішим критерієм, за яким підприємство має визначати свої дії для мінімізації можливих податкових ризиків є економічно розумна доцільна діяльність, ефективна організація операцій платника податків, та відповідність цих дій податковим цілям підприємства.

Список використаних джерел:

1. Валєєва, Д.Р. Корпоративний податковий менеджмент у системі управління підприємством [Електронний ресурс] / Д.Р. Валєєва. - Режим доступу: <http://intkonf.org/valeeva...emstvom>.
2. Гринчук, Ю.С. Податковий менеджмент в системі управління підприємством [Електронний ресурс] / Ю.С. Гринчук, В.Ю. Гринчук. - Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.Ua/content/view/1163/35>.
3. Паранчук С. В. Податковий менеджмент [Текст] / С. В. Паранчук. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2009. — 288 с.
4. Ткачик, Л.П. Особливості організації податкового менеджменту на підприємстві [Електронний ресурс] / Л.П. Ткачик. - Режим доступу: <http:// nauka.kushnir.mk.ua/?p=21569>.

УДК 338.439.5:633.1

ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Подоляка В., 4 курс

Науковий керівник

Рунчева Н. В., к. е. н., доцент

e-mail: lovely72355@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті надана схема функціонування ринку зерновиробництва в Україні як комплекс факторів у вигляді економічних складників господарської діяльності.

Постановка проблеми. Розвиток економічної системи кожної країни полягає у створенні життєвих благ та наданні послуг забезпечення їх життєдіяльності. Основним фактором ефективного функціонування виступає ринкова, яка є ланкою економічної системи. Її особливістю є те, що на даному етапі розвитку для вирішення економічних проблем вона залишається найбільш ефективною і гнучкою. Досвід довів, що сучасна ринкова система, краще ніж інші пристосована для використання досягнень науково-технічного прогресу, інтенсифікації виробництва і, вкінці-кінців, для більш повного задоволення потреб суспільства [1].

Аналіз останніх досліджень. Питанню конкурентоспроможного та ефективного розвитку зерновиробництва присвятили свої праці вчені: Й. Шумпетер [1], Л. Дідівська, Л. Головка [2], Н. Рунчева [3].

Мета статті полягає в обґрунтуванні наукових засад та функціонування ринку зерновиробництва в Україні.

Основні матеріали дослідження. Україна є одним з найбільших виробників зерна в Європі, збираючи щорічно 35,0 – 40,0 млн. т. Крім того, за останні десять років країна перетворилась у найбільшого експортера зерна в регіоні. Зернове господарство відіграє важливу роль в аграрному секторі України, забезпечуючи стабільне постачання населення хлібом і хлібобулочними виробами, а також сировиною для промислової переробки. Виробництво продукції зернових культур має важливе місце у сільськогосподарському виробництві. Зернові займають найвищу питому вагу в структурі посівних площ та валових зборів продукції серед інших сільськогосподарських культур. Це можна пояснити їх винятковим значенням та різномісним використанням.

Виробництво, переробка і експорт зерна в Україні дають суттєві грошові надходження до бюджету і є важливими сферами працевлаштування населення країни. Крім того, зернова галузь країни має суттєвий потенціал розвитку, пов'язаний, перш за все, з наявністю багатих земельних ресурсів і достатньої кількості кваліфікованої робочої сили. На сьогоднішній день, потенціал зернової галузі України оцінюється в 80–100 млн. т щорічного виробництва зерна і олійних культур. Цей фундаментальний фактор привертає до себе увагу великої кількості науковців та практиків, як всередині країни, так і за кордоном, і потребує подальшого поглибленого вивчення.

До складу зерновиробництва належать селекція та насінництво зернових культур, виробництво зерна, заготівля, борошномельна, круп'яна, комбікормова, макаронна та хлібопекарська промисловість, технічна переробка зерна на спирт, крохмаль, солод, а також виробництво спеціалізованої техніки [2]. На основі узагальнення складових елементів зернової галузі розроблена відповідна схема функціонування зерновиробництва в Україні (рис. 1).

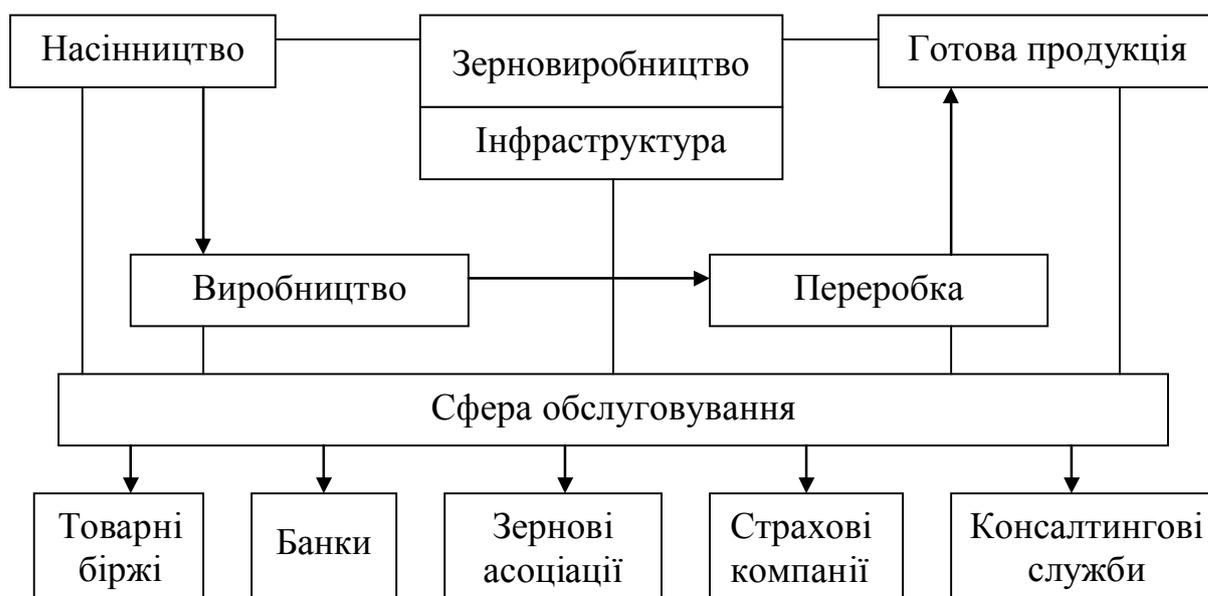

Рисунок 1 – Схема функціонування зерновиробництва в Україні [3]

Структура галузі зерновиробництва визначається комплексом факторів (природні умови і ресурси, виробничий потенціал, попит і пропозиція на внутрішньому та зовнішньому зернових ринках, рівень менеджменту аграрних підприємств та галузі, для економічних складників ринкового механізму господарювання (системи ціноутворення, оподаткування, митної політики, кредитування), державного регулювання та підтримки. У вузькому розумінні вона представлена підгалуззями відповідно до зернових культур: виробництво пшениці, жита, ячменю, вівса, кукурудзи на зерно та круп'яних культур (гречки, проса). У широкому розумінні у галузі виробництва зерна доцільно виділяти функціональні види діяльності: селекцію та насінництво, власне виробництво зернових та круп'яних культур, їх зберігання, первинну доробку та реалізацію.

Висновок. Галузь зерновиробництва є основною в аграрній сфері економіки України. Особливості її розвитку характеризують наступні чинники: найбільші масштаби розміщення (під зерновими культурами зайнято 876 тис. га або 54,8 % посівних площ України), найбільші валові збори продукції (35,0 – 40,0 млн. т зерна щорічно та товарні потоки), провідна роль в аграрному експорті та надходженні грошових коштів до бюджету, зосередження значного виробничо-ресурсного потенціалу та розгалужені міжгалузеві та внутрішньогалузеві зв'язки. До особливостей власне виробничих процесів належать: значна залежність від погодних умов, велика кількість незавершеного виробництва, необхідність значних обсягів обігових коштів для здійснення процесів розширеного відтворення.

Список використаних джерел.

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер; [пер. с нем. В.С. Автономова [и др]]. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
2. Дідівська Л.І. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Л. І. Дідівська, Л.С. Головка; 5-те вид. – К.: Знання, 2006. – Вип.5. – 213 с.
3. Рунчева Н.В. Формування конкурентоспроможності та підвищення ефективності зерновиробництва: дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.03 / Рунчева Наталія Вікторівна. – Х., 2011. – С.172.

УДК 663 .2/. 5:3 39.1 3(4 77)

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ УКРАЇНИ

Проценко О.О., 4 курс

Науковий керівник

Шквиря Н.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: prozenko2000@mail.ru

e-mail: natashkw@mail.ru

Проведено аналіз вітчизняного ринку алкогольних напоїв.

Визначено сучасні тенденції та основні чинники впливу на його розвиток.

Встановлено лідерів продажів у різних сегментах ринку.

Постановка проблеми. Ринок алкогольних напоїв – як один із сегментів товарного ринку харчової промисловості – відіграє важливу роль у розвитку вітчизняної економіки. Маючи достатньо високу ємність і стабільно високий попит на продукцію, сфера виробництва алкогольних напоїв є привабливим об'єктом для інвестування. Діяльність підприємств-виробників, хоча й відбувається в умовах гострої конкуренції, є високорентабельною. Така конкуренція позитивно позначається на якості продукції, сприяє інноваціям у маркетинговій політиці підприємств і підвищує рівень задоволення споживачів. Однак, з іншого боку, висока інтенсивність конкуренції актуалізує необхідність перманентного відстеження тенденцій на ринку алкогольних напоїв (особливо в умовах прояву в країні наслідків загальноєкономічної кризи).

Аналіз останніх досліджень. Деякі аспекти, пов'язані з ситуацією, що склалася на ринку алкогольних напоїв до 2013 р., наприкінці якого в Україні почали проявлятися перші наслідки загальноєкономічної кризи, вже висвітлювалися у працях І. Магчина, А. Авідзба, О. Гаркуші, О. Філановського, В. Чабаненко, В. Загоруйко та інших. Але тенденції, що склалися на вітчизняному ринку алкогольних напоїв останнім часом та перспективи його майбутнього розвитку, зважаючи на специфіку державного регулювання вино – та лікеро-горілчаної сфери в Україні й сучасні тенденції розвитку світового ринку алкогольних напоїв тощо, до цього часу ще глибоко не вивчалися.

Мета статті. Провести аналіз вітчизняного ринку алкогольних напоїв. Визначити сучасні тенденції та основні чинники впливу на його розвиток. Встановити лідерів продажів у різних сегментах ринку.

Основні матеріали дослідження. В Україні впродовж 2010–2013 рр. щорічні обсяги легального виробництва алкогольних напоїв в цілому мали тенденцію до зростання. Проте у 2011 р. на цьому ринку були зафіксовані ознаки стагнації, які особливо проявилися у сегментах горілки та вин (табл. 1). Причинами формування такої ситуації на ринку алкогольних напоїв України, на наш погляд, могли стати, по-перше, збільшення обсягів нелегального виробництва (тобто зростання тіньового ринку алкоголю), по-друге, активізація імпорту алкогольних напоїв на фоні ймовірного скорочення експорту, по-третє, цінова кон'юнктура, по-четверте, негативний вплив наслідків загальноєкономічної кризи на формування споживчого попиту.

Тіньовий ринок алкоголю в Україні, за оцінками експертів, на початку квітня 2013 р. вже складав більше 40% і мав передумови для подальшого зростання. У якості основної причини збільшення тінізації виробництва алкогольної продукції, передусім, називають плани Кабінету міністрів України підняти мінімальну ціну на горілку до 33 грн. Зауважимо, що постановою Кабміну №819 від 3 серпня 2012 р. [1], вже було встановлено нові мінімальні ціни на алкоголь. Зокрема, на горілку і лікеро-горілчані вироби міцністю 40% в пляшках об'ємом 0,5 л нова оптово-відпускна ціна склала 17,7 грн., роздрібна – 26,1 грн., мінімальна роздрібна ціна за пляшку 0,5 л коньяку «три зірки» – 33,08 грн., «чотири зірки» – 37,16 грн., «п'ять зірок» – 41,10 грн.

Таблиця 1 - Динаміка виробництва алкогольних напоїв в Україні, млн. дал.

Найменування напоїв	Роки			відхилення 2012 / 2010 (+/-), млн. дал
	2010	2011	2012	
Горілка, інші міцні спиртові напої	42,33	42,38	33,25	-9,08
Лікери, солодкі наливки, спиртові настоянки, інші спиртові напої	13,12	11,75	11,99	-1,13
Коньяк	3,13	3,35	4,29	1,16
Вино «Шампанське»	4,23	4,21	3,73	-0,5
Вина ігристі (крім вина «Шампанське»)	1,53	1,81	1,72	0,19
Вина виноградні	23,10	29,11	17,00	-6,1
Вермут та аналогічні вироби	0,58	0,92	0,98	0,4
Напої ферментовані, напої змішані, з вмістом алкоголю	3,26	1,99	1,00	-2,26
Напої слабоалкогольні	7,90	9,66	10,40	2,5
Пиво	300,0	309,9	305,2	5,2

Аналіз показників імпорту різних алкогольних напоїв на територію України свідчить, що після падіння його обсягів у 2012 р. порівняно з 2009 р. (як у натуральних, так і грошових одиницях виміру) протягом наступних двох років намітилась тенденція до зростання імпорту в Україну горілки, лікери-горілчані вироби, вин, пива тощо.

Проводячи аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку алкогольних напоїв в Україні, варто зробити прогнози і щодо його стратегічних перспектив. А для побудови таких прогнозів доцільно визначити основні чинники, що можуть спричинити зміни на досліджуваному ринку.

До групи нормативно-правових чинників впливу на розвиток ринку алкоголю має сенс віднести, по-перше, недосконале державне регулювання. По-друге, прийняття важливих з точки зору турботи про здоров'я населення змін у законах про рекламу та обороту спирту як в Україні, так і Росії – найбільш вагомому зовнішньому ринку збуту української алкогольної продукції. При цьому, якщо в Україні реклама алкоголю поки ще дозволена у спеціалізованій пресі, то у Російській Федерації вводиться повна заборона на рекламу алкоголю у друкованій періодиці та в інтернеті. По-третє, криміналізацію частини горілчаного бізнесу у світовому масштабі та перерозподіл ринку міцного алкоголю на користь нелегального та фальсифікованого спиртного. До 2014 року частка сурогатів, за оцінками експертів [3], становитиме біля 55–60% порівняно з сьогоднішніми 30–35%.

До групи економічних чинників впливу, на наш погляд, у першу чергу варто включити зміни в оподаткуванні та підвищенні рівня мінімальних цін на алкоголь, а також зменшення частки витрат на алкогольні напої у структурі грошових витрат українських домогосподарств. Так, наприклад, вважаємо, що підняття акцизу та перегляд допустимого рівня мінімальних цін на горілку та інші алкогольні напої будуть і надалі спричиняти в Україні зростання роздрібних цін у торговій мережі та, як наслідок, призводитимуть до скорочення продажів легально вироблених напоїв, а отже і надходжень від цього продажу до бюджету. Зауважимо, що за інформацією Мінфіну з посиланням на Інститут економіки та прогнозування [4] умовні втрати акцизного податку в країні тільки від продажу нелегальної горілки за 2011 р. були оцінені у 1,8 млрд. грн., тоді як, згідно з Законом «Про державний бюджет України на 2011 рік» [2], акцизи на вироблену в Україні продукцію становили 10,13% (або 30,8 млрд. грн.) доходної частини бюджету, а акциз з імпортованих товарів – ще 1,93% (або 5,9 млрд. грн.).

Основним у групі технологічних чинників впливу на розвиток ринку алкоголю в Україні вважаємо внутрішнє ресурсозабезпечення виробництва. Виникнення проблеми з сировиною для виробництва алкогольних напоїв тягнеться в Україні з радянських часів. Так, наприклад, ще у 80-х роках ХХ ст. на території України відбулося різке зниження площ, зайнятих виноградниками, як у зв'язку з державною антиалкогольною компанією, так і внаслідок агресивності карантинного шкідника винограду – філоксери. Ця негативна ситуація закріпилась економічним дефолтом 90-х років минулого сторіччя. І тому зараз одне з найбільш важливих завдань розвитку ринку алкогольної продукції в Україні полягає у поверненні минулих площ та обсягів врожаю винограду. Усвідомлюючи важливість позитивного вирішення цього завдання, з моменту прийняття в Україні Закону «Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства» при державній підтримці сільгоспвиробниками закладено біля 46 тис. гектарів нових плодово-ягідних насаджень та 44,6 тис. гектарів виноградників. Внаслідок цього валове виробництво плодів і ягід у 2010–2012 рр. зросло на 33%, а виноградників – на 12%, порівняно з 2001–2004 рр. У 2013 р. на розвиток виноградарства та садівництва держава виділила 915 млн. грн. [1].

Висновок. Підводячи підсумки проведеного дослідження, можемо зробити такі основні висновки. По-перше, останнім часом фізичні обсяги виробництва алкогольних напоїв в Україні скоротилися (в основному це проявилось на сегментах горілчаних виробів та вин). Проте роздрібний товарооборот алкогольної продукції, що реалізувалася у торговій мережі та мережі ресторанного господарства країни, має тенденцію до збільшення. По-друге, причинами прояву ознак стагнації на ринку алкоголю України стали: зростання тінізації виробництва; збільшення імпорту на фоні зменшення експорту алкогольних напоїв; негативний вплив наслідків загальноекономічної кризи на формування споживчого попиту тощо. По-третє, лідерами продажів в Україні на сегменті горілки нині є торговельна марка «Nemiroff», на сегменті коньяків (бренді) – «Таврія» та «Георгіївський», на сегменті вин – «Коблево» та «Інкерман». По-четверте, на розвиток ринку алкогольних напоїв в Україні у стратегічній перспективі впливатимуть чинники як економічного, так і нормативно-правового та технологічного характеру. Зважаючи, що сфера виробництва алкоголю є для нашої країни важливою з точки зору формування бюджетних доходів, варто постійно відстежувати характер цього впливу і розробляти заходи щодо мінімізації втрат та максимізації прибутків від розвитку вітчизняного ринку алкогольних напоїв.

Список використаних джерел.

1. Загоруйко В. О. Місце вин України на європейському ринку / В. О. Загоруйко // Вісн. аграрної науки. — 2004. — № 12. — С. 53—55.
2. Попель С.Г. Мировой кризис алкоголя начался с водки / С. Попель / Комментарии: общественно-политический и деловой еженедельник. — 2012. — 8 июня (№ 313). — Режим доступа : <http://gazeta.comments.ua/?art=1339058249>.
3. Промисловість України: стат. зб. — К. : Державна служба статистики України, 2012. — 307 с.
4. Чабаненко В.О. Ринок алкоголю – на чисту воду // В. Чабаненко / Вісн. Податкової служби України. — 2006. — № 26. — С. 12—14.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ УКРАЇНИ

Храмов Д., 1 курс

Науковий керівник

Георгієва А. І., старший викладач

e-mail: georgieva_1954@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті розкрито сутність конкурентоспроможності у зерновиробництві України

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність – категорія економічних відносин. Вона означає властивість суб'єкта ринку, що характеризує ступінь задоволення конкретної потреби в порівнянні із кращими аналогічними об'єктами, представленими на ринку.

Аналіз останніх досліджень. Питанню конкурентоспроможного та ефективного розвитку зерновиробництва присвятили свої праці вчені: В. М. Трегобчук, Б. Й. Пасхавер, О. М. Бородіна [1], Н. В. Рунчева [2].

Мета статті полягає в обґрунтуванні конкурентоспроможності на ринку зерновиробництва в Україні.

Основні матеріали дослідження. Зміст поняття конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта набагато складніший і у теоретичному, і у практичному плані, тому й трактується в науці досить неоднозначно. Використовується таке поняття конкурентоспроможності як спроможність об'єкта витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними об'єктами в умовах конкретного ринку.

Якщо взяти за основу таке трактування конкурентоспроможності, то стан сучасного ринку навряд чи дасть можливість навіть самому стабільному у всіх відношеннях приватному зерновиробнику вести конкурентну боротьбу з кооперативами, акціонерними товариствами та іншими великими господарськими формуваннями. Конкуренція сприяє зниженню цін, поліпшенню якості продукції, що досить позитивно для покупця, але не завжди вигідно для зерно виробничої галузі. Однак, якщо приватні товаровиробники будуть продавати більший обсяг продукції, конкурентоспроможної по якості й сервісу, ніж інші конкуренти, то конкуренція відкриває можливості одержання більш значного прибутку [1].

Вказані вимоги ринку змушують приватного товаровиробника підтримувати високий рівень якості товарів і розширювати асортимент продукції, потрібної споживачам. Саме ринок диктує, яку продукцію по асортименту і якості варто виробляти. Виробникові доводиться вибирати один із трьох методів конкуренції - конкуренцію в цінах, якості або новій продукції. Це, значною мірою, визначає конкурентоспроможність зерно виробничої галузі. У загальному виді вона може бути визначена як порівняльна перевага стосовно конкурентів однієї галузі усередині країни й за її межами або усередині країни в порівнянні з імпортною продукцією. При цьому слід відмітити ще одну важливу обставину – конкурентоспроможність як економічну категорію варто аналізувати стосовно всіх видів ринку.

Вищою формою конкурентоспроможності, галузі зерновиробництва, безумовно, є конкурентоспроможність на світовому ринку. Світова економіка стає усе більше відкритою. Це обумовлено величезними досягненнями транспорту й зв'язку, скороченням простору й часу, що веде до поширення технологій, новітніх форм організації виробництва, соціальних стандартів.

Економіки країн світу стають усе більше інтегрованими, взаємозалежними, тісно пов'язаними в технічному, економічному і соціальному відношенні. На наш погляд, ці процеси вже безпосередньо торкнулися економіки України й здійснюють суттєвий вплив на суб'єкти аграрного ринку по всіх його сегментах. Конкретними прикладами прояву цих процесів є часткове витіснення українських виробників з національних продовольчих ринків, зростання частки імпортової продукції в загальному обсязі її споживання.

Зупинити цей глобальний процес практично неможливо. Його потрібно в обов'язковому порядку враховувати при формуванні власної конкурентоспроможності, у тому числі й у галузі зерновиробництва [2]. Тому формування й функціонування зерновиробництва багато в чому залежить від вибору конкурентної стратегії, що відображає, з однієї сторони, можливості зерновиробництва, її сильні й слабкі сторони, позицію в галузі, а з іншої сторони – структуру галузі, що впливає на співвідношення сил, що визначають конкуренцію в ній.

Висновок. Конкурентна перевага будь-якого типу дає більше високу ефективність використання ресурсів господарства, ніж у конкурентів. Підприємства з низькими витратами отримують більшу масу прибутку, головним чином, за рахунок ефекту розмірів виробництва стандартної продукції. Підприємство з диференційованою продукцією отримує більший прибуток, ніж конкуренти за рахунок підвищення цін на ринку на продукцію, що відрізняється кращими споживчими властивостями. У ринкових умовах критерієм господарювання повинна стати, насамперед, конкурентоспроможність продукту.

Список використаних джерел.

3. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках; наук. допов. / авт. кол.: В.М. Трегобчук, Б.Й. Пасхавер, О.М. Бородіна [та ін.]; за ред. В.М. Трегобчука, Б.Й. Пасхавера. – К.: Інститут екон. та прогнозув., 2007. – 260 с.
4. Рунчева Н.В. Формування конкурентоспроможності та підвищення ефективності зерновиробництва: дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.03 / Рунчева Наталія Вікторівна. – Х., 2011. – С.172.

ДІАЛЕКТИКА КОНКУРЕНТНИХ ВІДНОСИН

Пятаков О., 1 курс

Науковий керівник

Георгієва А.І., старший викладач

e-mail: georgieva_1954@mail.ru

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

*У статті розглянуто зміст конкурентних відносин,
сформульовано закономірності конкуренції.*

Постановка проблеми. У галузі зерновиробництва конкуренцію можна класифікувати у залежності від її суб'єктів на внутрішньогалузеву та міжгалузеву, за методами ведення – на цінову та нецінову, за кількістю агентів на ринку – довершену та недовершену. Виділені нами функції конкуренції і її види дозволяють більш глибоко усвідомити зміст конкурентних відносин, сформулювати закономірності конкуренції, котрі, на наш погляд, дозволяють підтримувати необхідний рівень фінансового стану, мотивації праці, об'єктивний процес оновлення засобів праці, зокрема, у зерновиробництві.

Аналіз останніх досліджень. Питанню конкурентоспроможного та ефективного розвитку зерновиробництва присвятили свої праці вчені: В. М. Трегобчук, Б. Й. Пасхавер, О. М. Бородіна [1], Н. В. Рунчева [2].

Мета статті полягає в обґрунтуванні функцій конкуренції на ринку зерновиробництва в Україні.

Основні матеріали дослідження. Дослідження сутності конкуренції дозволяє визначити діалектику конкурентних відносин: з однієї сторони, конкуренція породжується ринком, як форма економічних відносин, що спрямована на більш краще та повне задоволення потреб споживання в умовах обмежених ресурсів, а з іншої – є формою зв'язку між всіма суб'єктами ринку та суспільства. Позитивні наслідки її виражаються у раніше вказаних позитивних досягненнях, що є рушійною силою підприємницької діяльності. Але такий початок дає перевагу індивідуальному перед суспільним, що може мати небажані наслідки для суспільства в цілому, а також для територій і навіть невеликих регіонів.

До діалектики конкуренції слід віднести і поєднання особистості та колективізму. Конкуренція, з однієї сторони, підсилює залежність суб'єктів ринку, а з іншої, за думкою більшості вчених-економістів та практиків, породжує егоїзм, який буквально трактується як вибір пріоритету індивідуальних інтересів над суспільними. Даний аспект суперництва вступає в протиріччя з нормами етики, моралі й права. У цьому полягає двоїстий характер конкуренції, що проявляється по-різному залежно від типів ринкових механізмів господарювання.

Із розвитком ринкових відносин кардинально змінюється і конкуренція як основний механізм регулювання господарських операцій. Умови функціонування господарюючих суб'єктів, що змінюються, вимагають рішення й проблеми підвищення конкурентоспроможності зерновиробництва та всіх видів його товарів і послуг. Якщо під конкурентоспроможністю розуміти можливість одержання переваги в суперництві між господарюючими суб'єктами в будь-якому виді діяльності, досягнення однієї й тієї ж мети – максимізації прибутку, то конкуренція є найбільш ефективним методом взаємної координації індивідуальних дій суб'єктів ринку без централізованого втручання в їхню внутрішню діяльність. Однак це зовсім не означає, що в умовах "вільного ринку" не повинні вживатись державою ніякі дії спрямовані на оптимізацію процесів конкуренції. Необхідні пакети законодавчих актів, що регулюють ці процеси з метою запобігання несумлінній конкуренції, а також монополізму.

Висновок. В умовах ринкових відносин всі господарюючі суб'єкти, у тому числі й зерновиробники, повинні формувати конкурентоспроможність виробленої продукції, прибуток для функціонування свого подальшого розвитку, але робити це необхідно в межах, установ-

люваних державою. Вплив зі сторони держави на функціонування галузі зерновиробництва здійснюється у формі регулювання її організації, виділення земельних наділів, кредитно-фінансових відносин, податкової політики, цінової політики, здійснення продукції сертифікації, охорони навколишнього середовища. У внутрішні параметри мікросередовища держава практично не втручається, тому свою конкурентоспроможність зерновиробники формують самостійно.

Список використаних джерел.

5. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках; наук. допов. / авт. кол.: В.М. Трегобчук, Б.Й. Пасхавер, О.М. Бородіна [та ін.]; за ред. В.М. Трегобчука, Б.Й. Пасхавера. – К.: Інститут екон. та прогнозув., 2007. – 260 с.
6. Рунчева Н.В. Формування конкурентоспроможності та підвищення ефективності зерновиробництва: дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.03 / Рунчева Наталія Вікторівна. – Х., 2011. – С.172.

УДК 338. 439.5:663.83

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ УКРАЇНИ

Пилипенко В.С., 4 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail:ravenez@mail.ru

e-mail:yana.sokil@mail.ru

Здійснено аналіз ринку безалкогольних напоїв в Україні, розкрито чинники та ступінь їхнього впливу на зміну обсягів виробництва та реалізації, виявлено найбільших гравців на ринку безалкогольних напоїв.

Постановка проблеми. Ринок безалкогольної продукції, на відміну від інших галузей економіки, має сприятливі перспективи розвитку. Україна має значний ресурсний потенціал, але на даний момент спостерігається поступове зниження обсягів виробництва і реалізації даної продукції як у Запорізькій області, так і в Україні в цілому. Скорочення підприємств, нестабільна економічна ситуація, низка інших факторів спричинили уповільнення розвитку даної галузі. Ось чому доцільно провести аналіз ринку безалкогольної продукції, розробити заходи щодо його розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемами та тенденціями розвитку ринку безалкогольної продукції займаються багато вчених, зокрема, А.М. Кушніренко, О.А. Круглова, С.В. Фертюк, Н.М. Обіюх, В.А. Голян, І.О. Шаповалова, А.О. Заїнчковський. Однак мало уваги приділено розвитку саме цієї галузі взагалі. Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напрямку дослідження в науковому та практичному аспектах.

Мета статті. Метою статті є аналіз ринку безалкогольних напоїв в Україні, виявлення факторів, які впливають на зменшення обсягів виробництва та реалізації, вияв найбільших гравців на ринку безалкогольних напоїв.

Основні матеріали дослідження. Сучасний ринок – це ринок покупців, де пропозиція товарів перевищує попит при жорсткій конкурентній боротьбі товаровиробників. В цій ситуації підприємства можуть досягти збільшення своїх доходів лише за умови, що на ринок буде постачатися продукція високої якості за доступними цінами, яка повністю забезпечує потреби споживачів. Наявність стабільного попиту на продукцію дає підприємству можливість забезпечити умови розвитку виробництва та сталого економічного зростання. Саме тому все більше підприємств відчувають потребу у дослідженні поведінки споживача на ринку, можливостей впливу на формування споживчого попиту на продукцію з метою його максимального задоволення.

Аналіз та узагальнення існуючих методичних підходів до оцінки факторів впливу на формування споживання дозволили визначити основні класифікаційні ознаки та запропонувати класифікацію факторів впливу на формування споживчого попиту.

Демографічні фактори впливають на збільшення (зменшення) певного споживчого сегменту, що буде змінювати рівень попиту. Аналізуючи демографічні фактори, враховуємо такі чинники: статеву-вікову структуру населення; середньостатистичну кількість членів сімей. Ці фактори мають прямий вплив на визначення обсягів виробництва для певного споживчого сегменту.

Вивчення економічних факторів: рівня політичної стабільності, нормативно-законодавчого регулювання, рівня мінімальної заробітної плати, купівельної спроможності населення, цінової політики дозволяє прогнозувати тенденції щодо формування споживчого попиту та збуту товарів підприємств з виробництва промислової продукції. Саме економічні фактори зумовлюють купівельну спроможність.

Науково-технічні фактори впливають на темпи оновлення продукції через розвиток но-

вих технологій, які можуть бути використані підприємством, що позначиться на ринковій ситуації та попиті на виготовлену продукцію.

Культурні фактори: смаки і уподобання окремих груп споживачів, які визначаються культурними традиціями, загальним рівнем культури і освіченості населення.

Політичні фактори впливають на діяльність підприємств у сфері формування споживчого попиту через нормативно-правові акти, які регулюють діяльність підприємств у сфері маркетингу. Перелік цих документів, які діють в Україні відповідно до сфер застосування, використано в дисертаційній роботі.

Фактори природно-географічного середовища (напр. дефіцит сировини, забруднення довкілля, сезонність споживання окремих товарів тощо) можуть впливати не тільки на формування споживчого попиту, але і на конкурентні переваги продукції підприємств, які сповідують концепцію соціально-етичного маркетингу та вживають заходи щодо збереження довкілля [1].

Серед безалкогольних напоїв виділяється три основні категорії: води мінеральні та столові; солодкі газовані води; соки фруктові та овочеві. Столові та мінеральні води становлять 10 % виробництва галузі. Решта припадає на безалкогольні напої всіх видів. Обсяг ринку безалкогольних напоїв в Україні у 2012 р. оцінювався в 2,533 млрд. доларів, а європейського, який охоплює 16 країн, – у 72,9 млрд. євро [3].

Беззаперечними лідерами на ринку України безалкогольної продукції є Coca-Cola BeveragesUkraineLtd, яка представляє на ринку більше 10 торгових марок. Серед них такі відомі, як: ТМ «Coca-Cola», ТМ «Sprite», «Fanta», «BonAqua», «Фруктайм», «Burn» тощо.

Стійкі позиції тримає ЗАТ «Оболонь» - торгові марки «Оранж», «Живчик», «Крем-Сода», «Дюшес», «Лайм», «Квас Богатирський справжній», «Джет вишня» і ТОВ «Аквапласт» - торгова марка «Фрутс».

Прорив у ринку безалкогольної продукції зробила українська дочірня компанія PepsiCo – ТОВ «Сандора». Це такі торгові марки, як: ТМ Sanday, ТМ Pepsi, ТМ Pepsi-Light, ТМ 7UP, ТМ LiptonIceTea, ТМ «ФруТонус», ТМ «Сандора», ТМ «Сандора Ексклюзив», ТМ «СандораМультиактив», ТМ «Сандора Класика», ТМ «Сандорик», ТМ «Дар», ТМ «Садочок» [2].

Вагому частку ринку займає ЗАТ «Ерлан» - торгові марки «Знаменівська», «Два океани», «Каліпсо», «Біола», «Квейк», «Smile», «Icy-Cola», «Холодний чай».

Таким чином виглядає палітра торгових марок в Україні в цілому. Суттєвий вплив на кон'юнктуру ринку безалкогольних напоїв здійснюють ціни. За даними операторів ринку, у 2013 р. подорожчали сокові концентрати (деякі види на 35%), ПЕТ-тара (пластикові тару) з пакувальною плівкою (на 30%). З початку 2014 р. зросли ціни на основну сировину на 40%, цукор – більше ніж на 20%, подорожчали паливо-мастильні матеріали та електроенергія. Тому ціни у 2015 році зросли у середньому на 10%, порівняно з попереднім роком.

Особливе місце на ринку безалкогольних напоїв посідають соковмісні негазовані напої. За останні 10 років для українського споживача соки, нектари, напої, морси стали звичними товарами споживання, а не атрибутами святкового столу. У 2014 році, за попередніми даними, українці споживали у середньому 8-9л соків проти 4,7-5 л у 2013 р., але це досить мале споживання, порівняно і з розвиненими країнами.

За своїми обсягами ринок мінеральної води напої також є перспективним. Вітчизняні виробники успішно конкурують з імпортерами цієї продукції. Зокрема, у 2014 р. обсяги реалізації мінеральної води на ринку України становили 2,4 млн. дол., що становило 1,2 млрд. грн. у грошовому виразі. Оскільки темпи зростання реалізації мінеральної води істотно не міняються, то зростає споживання цієї продукції на душу населення. Якщо у 2003 р. пересічний українець споживав 16 л води, то у 2014 р. – 22 л.

Основними факторами, які негативно впливають на господарську діяльність підприємств безалкогольної галузі є: відсутність обігових коштів; непередбачувана податкова політика в державі та жорсткий податковий тиск; високий рівень зношення основних засобів; нестача сировини та нерозвиненість вітчизняної сировинної бази; труднощі зі збутом готової

продукції внаслідок низької платоспроможності значної частини населення; зростання конкуренції в сфері виробництва та збуту продукції безалкогольної галузі; неефективність маркетингової діяльності на більшості підприємствах[8].

Висновок. Ринок безалкогольної продукції – це одна із галузей економіки, яка має ресурси і перспективи для подальшого розвитку. Але на жаль, проаналізувавши період з 2009 року по вересень 2013 року, можна зробити висновок, що спостерігається тенденція зменшення виробництва і реалізації даної продукції. Це зумовило низка факторів як зовнішніх, так і внутрішніх. Також можна відмітити, що загалом в Україні в розрахунку на душу населення споживається в річному обчисленні води утричі менше ніж в Європі. Тобто, існує незаповнена ніша в сфері споживання саме мінеральної води. Підприємствам-виробникам потрібно звернути на це увагу.

Виробникам БАН потрібно вжити низку заходів, щоб зайняти стійкі позиції на ринку, а саме : удосконалити та розширити асортимент виробів із води, акцентуючи увагу на «здорових» напоях ; значну увагу приділити збуту продукції, впровадженню сучасних моделей організації дистриб'юторської мережі та реалізації виробленої продукції, підвищити конкурентоспроможність підприємств і виробленої продукції.

Список використаних джерел.

1. Балабанова Л.В. Маркетинг підприємства : навчальний посібник / Л.В. Балабанова, В.В. Холод, І.В. Балабанова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 612 с.
2. Інформаційно-аналітичне агентство « Союз-Інформ», маркетингові дослідження. Огляд ринку безалкогольних напоїв, 2011 р. (Електронний ресурс). – Режим доступу: www.souz-inform.com.ua
3. Исследование рынка минеральной воды в Украине компанией «TNS Украина» // Маркетинговые исследования в Украине. – 2011. – № 4. – С. 78-88.
4. Тур О.В. Ринок мінеральної води в Україні: виробництво та споживання / О.В. Тур // Економіка та держава. – 2013. – № 8. – С. 105-111.
5. Яцюк Д.В. Проблемы региональных брендов на рынке минеральных вод / Д.В. Яцюк // Маркетинг и реклама. – 2006. – № 8. – С. 49-57.
6. Food processing industry in Ukraine. – Режим доступу: <http://www.investukraine.com>

УДК 339.12

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СОНЯШНИКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА АГРАРНОМУ РИНКУ

Лахно Ю., 3 курс

Науковий керівник

Бритвенко А.С., к.е.н., доцент

e-mail: lovely72355@gmail.com

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті надано елементи механізму управління конкурентоспроможністю соняшникової продукції на аграрному ринку України.

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність можна розглядати як спроможність об'єктів (товар, підприємство, країна) займати певну ринкову нішу. Вона характеризує ступінь їх відповідності ринковим потребам: пропозиції (товару) – попиту на нього; підприємства – можливості забезпечити конкурентні переваги; країни – економічній і соціальній моделі [4].

З позицій маркетингу, оцінка конкурентоспроможності повинна додатково враховувати вимоги споживача стосовно комерційної сфери, такі як репутація виробника і конкретного продавця, організація ринкового сервісу, оперативність покупки та ін. На кожному ринку питома вага кожного з вказаних критеріїв може бути різною і тому оцінку конкурентоспроможності треба здійснювати для кожного ринку окремо.

Конкурентність продукції – здатність продукції більш повно відповідати запитам покупців порівняно з представленими на ринку аналогічними товарами. Її елементами є: якість, технічний рівень, споживчі властивості, ціна товару [3].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні питання формування і ефективного функціонування ринку агропромислового комплексу є предметом наукових досліджень вітчизняних вчених: В.Я. Амбросова, В.Г. Андрійчука, В.І. Бойка, А.С. Бритвенко, П.І. Гайдуцького, О.Д. Гудзинського, О.Ю. Єрмакова, О.В. Крисального, С.М. Кваши, В.В. Лазні, П.Т. Саблука, О.М. Шпичака, І.І. Червена, В.М. Яценка та інших.

Метою статті є обґрунтування заходів з управління конкурентоспроможністю соняшникової продукції на аграрному ринку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливими складовими механізмів управління якістю та конкурентоспроможністю соняшникової продукції є сертифікація та стандартизація. Вони дають можливість об'єктивно оцінити продукцію, надати споживачу підтвердження її безпеки, забезпечити контроль за відповідністю продукції вимогам екологічної чистоти, а також підвищити її конкурентоздатність. Сертифікація та стандартизація є одним із основних показників ефективності функціонування ринку насіння соняшнику та конкурентоспроможності продуктів його переробки.

має певний арсенал інструментів, серед яких зазначимо: міжнародні стандарти ISO серії 9000, збалансована система показників (Balanced Scorecard), 6-Сигма, структурування функцій якості (Quality Function Deployment), моделі самооцінки організації Т. Конті, Д. Клемерра, модель досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM), бенчмаркетинг та ін. Більшість запропонованих підходів ґрунтуються на принципах концепції всебічного управління якістю (Total Quality Management – TQM) [7].

В Україні поширення філософії TQM відбулося у застосуванні міжнародних стандартів ISO серії 9000, які увібрали в себе основний досвід міжнародного співтовариства у створенні конкурентоспроможного підприємництва. Широке застосування міжнародних стандартів ISO серії 9000 у всьому світі підтверджує ефективність впровадження систем управління якістю відповідно до даних стандартів [2]. Міжнародний стандарт серії ISO 9000 складається з таких основних пунктів: вимоги до документації; відповідальність керівництва; управління

ресурсами, які включають персонал, інформацію, інфраструктуру (робочі площі, обладнання, інструменти, програмне забезпечення), робоче середовище; випуск продукції; вимірювання, аналіз та поліпшення.

Україна є країною, де сертифікацію або контроль за якістю харчових продуктів здійснюють одразу три державних відомства, це: Міністерство охорони здоров'я України, Держстандарт та Держслужба ветеринарної медицини. Кожне з цих відомств має видати окремий документ з іншою назвою, який практично видається на підставі одних і тих досліджень, але результатом його є отримання або дозволу, або висновку, або ветеринарного сертифікату. Така ускладнена система сертифікації приводить до того, що на проведення самої процедури іде іноді більше, ніж місяць, при всьому тому, що сам продукт може мати тривалість зберігання або придатність для споживання до 10 днів. Цей законопроект усуває всі ці незручності.

Стандарти ISO серії 9000 установили єдиний, визнаний у світі підхід до договірних умов з оцінки систем якості й одночасно регламентували відносини між виробниками і споживачами продукції. Іншими словами, стандарти ISO – тверда орієнтація на споживача. До взаємин постачальників і споживачів дуже ґрунтовно включилася сертифікація систем якості на відповідність стандартам ISO 9000.

Застосування українськими підприємствами сертифікації продукції в умовах ринкових відносин дає наступні переваги: забезпечує довіру внутрішніх і закордонних споживачів до якості продукції; полегшує і спрощує вибір необхідної продукції споживачами; забезпечує споживачу одержання об'єктивної інформації про якість продукції; зменшує імпорт у країну аналогічної продукції; запобігає надходження в країну імпортової продукції не відповідного рівня якості; стимулює поліпшення якості НТП шляхом встановлення в ній більш прогресивних вимог; сприяє підвищенню організаційно-технічного рівня виробництва; стимулює прискорення НТП [1].

Слід зазначити, що певні відмінності у виробничих циклах розвитку підприємств, які характерні для АПВ, відображаються і щодо питань якості. Так, переробні підприємства, які конкурують із західними фірмами, більшою мірою готові впроваджувати елементи сучасних систем управління якістю порівняно із підприємствами-виробниками сільськогосподарської продукції. Останні ж не готові до ведення активної конкурентної боротьби, управління якістю на цих підприємствах зводиться до контролю вихідної продукції.

Сам процес сертифікації складається з наступних етапів:

- компанія подає заявку на сертифікацію, у якій вказує сферу сертифікації, параметри підприємства й стандарти, на які підприємство хоче пройти сертифікацію. Треба відзначити, що сертифікація на відповідність ISO 22000:2005 буде можливо швидше за все тільки з 2007 року;
- організація, що сертифікує, ухвалює рішення щодо можливості сертифікації й розглядає документи системи менеджменту;
- сертифікаційна компанія направляє «Програму аудиту», у якій розписана процедура аудиту;
- після узгодження даної програми на підприємство приїжджає аудитор і проводить аудит відповідно до програми (перегляд документації й записів, спілкування зі співробітниками, спостереження за діяльністю);
- за результатами аудиту фіксуються невідповідності, які можуть бути істотними або несуттєвими;
- компанія усуває виявлені невідповідності й направляє звіт про усунення невідповідностей у сертифікований орган. Якщо істотних невідповідностей виявлено не було, то запускається процедура оформлення сертифіката відповідності, при їхній же наявності потрібен повторний очний візит в компанію;
- компанія одержує сертифікат відповідності;

- сертифікат видається на 3 роки із щорічним підтвердженням, тобто не рідше чим раз у рік, і компанія проходить зовнішній аудит з метою підтвердження відповідності системи менеджменту [6].

Висновок. Отже, підприємство-виробник самостійно орієнтує свою збутову політику та обирає інструменти, за допомогою яких буде здійснюватися дистрибуція продукції та комунікація з споживачем.

Список використаних джерел:

1. Бритвенко А.С. Регіональні аспекти формування структури і регулювання розвитку ринку соняшнику : дис. кандидата екон. наук : 08.00.05 / А.С. Бритвенко. – Бердянськ, 2013. – 170 с.
2. Гончаренко І. В. Формування механізму забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції в умовах вступу України до СОТ [Електронний ресурс] : Вісник аграрної науки Причорномор'я. Спеціальний випуск 3, (т. 2). / І. В. Гончаренко. – Миколаїв : МДАУ, 2007. – С. 32–33. – Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua>.
3. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства : [навч. посіб.] / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 29.
4. Єжова Л. Ф. Інформаційний маркетинг [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Єжова Л. Ф. – К. : КНЕУ, 2002. – Режим доступу : <http://studentbooks.com.ua>.
5. Инструменты эффективного маркетинга плодоовощной продукции [Електронний ресурс] / Відкритий сайт «Agro Mage». – Режим доступу : http://agromage.com/stat_id.php?id=233.
6. Чернихівська А. В. Екологічне маркування в умовах ринкових відносин: стан, проблеми, перспективи розвитку [Електронний ресурс] : Механізм регулювання економіки / А. В. Чернихівська. – Суми : СДУ, 2007, № 4, С. 207. – Режим доступу : <http://mer.fem.sumdu.edu>.
7. Шустіна І. М. Упровадження системи управління якістю продукції на підприємствах АПК України згідно з міжнародними стандартами серії ISO 9000 // Зовнішня торгівля : право та економіка. – 2006. – №1. – С. 38-41.

УДК 331.108

ЕФЕКТИВНІСТЬ HR-МЕНЕДЖМЕНТУ В АПК

Крамаренко С.О., 4 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: svetik-sekr@mail.ru

e-mail: yana.sokil@mail.ru

Досліджено створення необхідного кадрового потенціалу системи менеджменту як сукупної можливості управлінських працівників усіх рівнів, що забезпечує ефективне функціонування складних систем, і є вирішальною умовою подолання економічної кризи і стабільного розвитку агропромислового комплексу.

Постановка проблеми. Розвиток ринкової економіки в аграрній сфері та пов'язаний з цим процес формування нових економічних відносин змусив по-новому поглянути на деякі теоретичні аспекти кадрового менеджменту, критично переосмислити проблеми, що виникли, виробити адекватні сучасним умовам розвитку економіки підходи до вирішення цього питання.

Функціональність агропромислового комплексу залежить від кадрового забезпечення, зокрема кадрового менеджменту. Саме тому ця проблема є актуальною, і передбачає створення умов і системи менеджменту, здатних в умовах національної демографічної та економічної кризи забезпечити підприємства АПК якісними кадрами керівників і спеціалістів.

Аналіз останніх досліджень. Значний внесок у розвиток проблеми, що досліджується, можна назвати публікації провідних економістів у галузі кадрового менеджменту, зокрема Г.В. Щокіна, Й.С. Завадського, Т.І. Балановської, В.В. Юрчишина.

Метою статті є дослідження стану кадрового менеджменту на сільськогосподарських підприємствах та внесення пропозицій, щодо усунення виявлених проблем.

Виклад основного матеріалу. В процесі переходу України до ринкових умов господарювання увага до кадрово-управлінської проблеми знизилась настільки, що формування кадрового потенціалу стало некерованим і неконтрольованим процесом. Водночас ця проблема потребує максимум уваги як з боку органів влади, так і з боку власників підприємств. За умов командно-адміністративної економіки існувала чітка система відбору, оцінки і підвищення кваліфікації кадрів для сільського господарства. Проте під час ринкових перетворень кращі надбання цієї системи були, на жаль, втрачені.

Процес розвитку і стабілізації економіки агропромислового комплексу супроводжується досить гострими проблемами, які мають не стільки зовнішні (політична нестабільність, недосконалість законодавчої і податкової систем, низький рівень технології), але й внутрішні причини. На розвиток аграрної економіки важливий вплив здійснюють виробничий, демографічний, інфраструктурний потенціал підприємств. Недостатньо досліджена проблема – формування і використання кадрового потенціалу системи менеджменту [2].

Як сказано С. Паркінсоном в переліку законів «100 рад підприємцю»: «Мудрий керівник розуміє, що головне, чим він володіє - це його працівники» [5].

У сучасних умовах господарювання більшості підприємств АПК доводиться вирішувати проблеми кадрового менеджменту, які пов'язані з організацією відбору і найму персоналу, процесом вивільнення робочої сили, з системою навчання та підвищення кваліфікації кадрового складу, з механізмом повного використання трудового потенціалу працівників. Вирішення цих проблем, насамперед, залежить від мети кадрового менеджменту на підприємстві, від обраної кадрової політики, від рівня організації діяльності кадрових служб, які мають безпосередній вплив на систему управління персоналом підприємства.

Відомо, що конкурентоздатність підприємства багато в чому залежить від його персоналу. Добре підготовлений персонал з високим рівнем мотивації на якісну роботу впливає не менше, а то й більше, ніж нове обладнання і передова технологія. Тому слід приділяти особливу увагу проблемі навчання працівників і підвищення їх кваліфікації. Працівник має свій, залежно від віку, визначений період працездатності до виходу на пенсію. Він потребує свого роду “ремонт” – медичної допомоги при виробничих травмах і захворюваннях. Працівник підлягає “моральному зносу” – старіння знань і необхідність їх оновлення через навчання та підвищення кваліфікації[3].

Проблема кадрів, звичайно, може вирішитися, якщо можна так сказати, сама собою. Якщо точніше - за допомогою ринкового механізму. Є попит - значить, з'явиться і пропозиція. У короткостроковому періоді - це перехід у сільське господарство фахівців з інших галузей. Трохи пізніше на ринку проявлять себе молоді фахівці, які, вже бачачи перспективу, підуть вчитися сільськогосподарських спеціальностей. Але це все не може відбутися відразу. А втрата часу - це недоотриманий прибуток і, відповідно, недоотримані податки, вирішення своїх продуктових потреб за рахунок імпорту і т.д. Тобто, держава, перш за все, повинна бути зацікавленою у вирішенні проблем аграрного сектора.

Також особливої уваги заслуговує проблема навчання і підвищення кваліфікації управлінського персоналу підприємств АПК. Крім навчання управлінського персоналу поза межами підприємства, організації короткострокових семінарів безпосередньо на підприємстві, заслуговує на увагу так званий метод службової ротатії. Переміщуючи керівників низових ланок з відділу у відділ на строк від трьох місяців до одного року підприємство знайомить нового керівника з багатьма аспектами діяльності. Ці знання необхідні для успішної праці на високих посадах, від якої залежить ефективність кадрового менеджменту на підприємствах АПК.

Однією з проблем кадрового менеджменту сьогодні є відсутність інтегрованої кадрової служби на підприємствах. Також недостатнім є рівень професійної підготовки працівників кадрових служб, значна частина з яких не має відповідної освіти, тривалий час не підвищувала своєї кваліфікації. У зв'язку з цим вони не виконують цілого ряду завдань управління персоналом. Тому на підприємствах слід увести в штатний розпис посаду менеджера персоналу.

Типова структура кадрової служби великого підприємства, повинна містити стандарт її функціонування і модель керівника (менеджера) з персоналу, який повинен:

а) мати фізичне та психологічне здоров'я, високу професійну підготовку, досвід практичної роботи не менше 3-х років, високий рівень загальної і управлінської культури;

б) знати мікроекономіку, макроекономіку, економіку праці та фінанси підприємства, організацію та планування виробництва, міжнародну економіку, господарське і трудове законодавство, менеджмент, маркетинг, соціальну психологію і конфліктологію, психофізіологію, охорону праці і техніку безпеки, кадрове діловодство і кадровий моніторинг;

в) володіти комп'ютерною технікою та інформаційними технологіями, методами прийняття кадрових рішень, етикою ділового спілкування, основними положеннями податкового законодавства, методами проведення конкретних соціологічних досліджень, побудови соціометричної моделі особистості, організації рекламної діяльності;

г) уміти організовувати мозковий штурм кадрових проблем, здійснювати SWOT-аналіз, прогнозувати потребу в кадрах підприємства, формувати колектив, здійснювати його соціально-психологічну діагностику, здійснювати кадровий аудит.

Важливою також є проблема організації відбору і найму персоналу. Адже сучасний ринок праці перенасичений робочою силою, тому підприємство повинне створювати всі умови для залучення таких працівників, навички та особисті характеристики яких найкраще відповідають його цілям.

Здійснювати відбір і найм кадрові служби повинні виходячи з оптимальної чисельності персоналу. Не повинно бути як нестачі працівників, що може призвести до зменшення продуктивності праці, збільшення травматизму, конфліктних ситуацій у колективі, так і надли-

шку, який може спричинити збільшення грошових витрат на фонд оплати праці, зменшення зацікавленості в якійній праці, відтік кваліфікованих працівників. З іншого боку, підприємство має можливість серед великої кількості осіб на ринку праці вибрати тих, які будуть виконувати відповідну роботу, а головне – працюватимуть як єдина команда для досягнення поставлених цілей.

Підприємство зацікавлене, щоб персонал був гарантією процвітання і досягнення результативності в його діяльності. Високий попит на ті чи інші посади спонукає підприємство поставити підвищені вимоги до рівня кваліфікації претендентів. Це є свідченням того, що нині на ринку праці некваліфікований чи погано підготовлений робітник не має професійної перспективи. В такій ситуації працівник може використати свій шанс лише завдяки міцним знанням і навичкам, які він може одержати при добре організованій системі навчання на підприємстві [4].

Основним при управлінні в сільськогосподарських підприємствах для досягнення більшого ефекту має стати інтеграція підходів менеджменту трудових ресурсів, як стратегії виконання їх місії, програмних цілей та результатів. Ефективність цієї інтеграції і буде визначатися мірою, в якій це допомагає досягти поставлених цілей. Слід зазначити, що необхідно стежити за вимогами своєї місії і проблемами трудових ресурсів, залишаючись відкритими для переоцінки їх інструментарію управління при досягненні стратегічних цілей підприємства.

Висновки. Отже, основними факторами успіху у вирішенні проблем кадрового менеджменту на підприємствах АПК є:

1. Розробка ефективної кадрової політики.
2. Постійне удосконалювання кадрової роботи на підприємстві.
3. Турбота керівництва про підвищення рівня кваліфікації своїх співробітників.
4. Поєднання ефективного навчання персоналу, підвищення кваліфікації і мотивації для розвитку здібностей працівників.
5. Чітка система управління коштами, виділеними на навчання і підвищення кваліфікації, облаштування робочого місця, виплату заробітної плати.
6. Усвідомлення значення людського чинника як елементу конкурентоздатності підприємства.

11. Координація і контроль виконання намічених кадрових заходів[6].

Як висновок, візьмемо до уваги слова Томаса Дж. Спейтса: „Управління кадрами – це кодекс методів організації і такої поведінки з людьми на роботі, в результаті якої найбільш повно досягається реалізація внутрішніх здібностей кожного з них зокрема, а тим самим і максимізує ефективність їх самих та їх групи. Це дає підприємству, частиною якого вони є, вирішальну перевагу при конкуренції та дозволяє досягати оптимальних результатів.” [1].

Список використаних джерел

1. Буряк П.Ю. Економіка праці і соціально економічні відносини. - Київ: Центр навч. л-ри, 2004, - 440с
2. Кравчук В.В. Сучасні вимоги до менеджерів в системі АПК // Науковий вісник НАУ. – 2001. – Вип. 44. – С.151-153
3. Музика П.М. Формування кадрового потенціалу в умовах переходу до ринкових відносин //Економіка АПК. - 2001. - № 11. - С.99-102
4. Рябокони В.П. Фактори формування кваліфікованих працівників у сільському господарстві //Економіка АПК. - 2003. - № 12. - С.17-19
5. С. Паркінсон. Стаття «Сто рад підприємцю» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://letter.com.ua/aphorism/sovet.php>
6. Томич І.Ф. Виклад доповіді на спільному з'їзді Всеукраїнського союзу сільськогосподарських підприємств і Асоціації фермерів та приватних землевласників України 28 листопада 2006 року: Економіка АПК.-2006.-№12.-С.12,17.

УДК 339.137

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ АНАЛІЗУ ІЄРАРХІЙ ДЛЯ ОЦІНКИ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОНКУРЕНТІВ

Крушельницька С., 3 курс
ka1994@mail.ru

e-mail: solomiakrushelnyts-

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

e-mail: yana.sokil@mail.ru

Таврійський державний агротехнологічний університет

Проведено аналіз конкурентів ТОВ «Нестле Україна» ТМ «Світоч» з використанням методу аналізу ієрархій та обґрунтовано рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності досліджуваного підприємства

Постановка проблеми. На даний час в Україні спостерігається активний розвиток торговельних мереж, що істотно впливає на зростання і інтенсивність конкуренції на ринку. Тому вітчизняним підприємствам необхідно активно займатися пошуком резервів підвищення конкурентоспроможності, завоювання стійких конкурентних переваг на ринку, що обумовлює необхідність дослідження конкурентоспроможності підприємства.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Концептуальні основи теорії конкуренції були викладені такими закордонними економістами, як С. Брю, Ф. Котлер, К. Макконнелл, М. Портер. Питання оцінки і управління конкурентоспроможністю підприємств та їх продукції розглядалися у роботах вітчизняних дослідників – П.С. Зав'ялова, О.Л. Загорянської, Л.В. Соколової та ін. Останній час все частіше з метою оцінювання рівня конкурентоспроможності та управління ним застосовуються математичні методи і моделі. Застосуванню математичних методів і моделей в процесі управління конкурентоспроможністю підприємств та їх продукції приділяли увагу І. Ансофф, В.М. Гейц, М.Г. Гузь, В.А. Забродський, Т.С. Клебанова, М.М. Лепа, Р.М. Лепа.

Мета статті. Визначення оцінки конкурентного середовища ТМ «Світоч» за допомогою методу аналізу ієрархії.

Основні матеріали дослідження. Методологічним інструментом, що може бути використаним у виборі продукції, яка є прибутковою для підприємства, є метод аналізу ієрархій (МАІ), більш відомий як метод Сааті. Цей метод є систематичною процедурою для ієрархічного представлення елементів, визначаючих суть будь-якої проблеми. Метод полягає у декомпозиції проблеми на все простіші складники і подальшій обробці послідовності думок людини приймаючої рішення на основі парних порівнянь. У результаті може бути виражена відносна міра (інтенсивність) взаємодії елементів в ієрархії. Тобто, метод Сааті можна охарактеризувати майже універсальним засобом у сфері прийняття будь яких рішень, і саме його буде використано в даній роботі.

Використовуючи особливості та характеристики методу аналітичної ієрархії Сааті, спробуємо побудувати ієрархію починаючи з етапу встановлення цілей дослідження, рівнів і критеріїв ієрархії, альтернатив для оцінки конкурентів ТМ «Світоч».

Метод аналізу ієрархій Т. Сааті проходить за наступним алгоритмом:

- 1) структурування проблеми вибору вигляді ієрархії чи мережі;
- 2) установка пріоритетів критеріїв і - оцінка кожної з альтернатив за критеріями;
- 3) обчислюються коефіцієнти важливості для елементів кожного рівня. У цьому перевіряється узгодженість суджень;

4) підраховується комбінований ваговий коефіцієнт й найкраща альтернатива.

Ключовою завданням в методі аналізу ієрархій Т. Сааті є оцінка вищих рівнів з взаємодії різних рівнів ієрархії, а чи не із прямої залежності від елементів цих рівнях. Точні технології побудови систем як ієрархій потроху з'являються у природничих і громадських науках,

і особливо в завданнях загальної теорії систем, об'єднаних з плануванням і побудовою соціальних систем. Концептуально, найпримітивніша ієрархія - лінійна, висхідна від рівня елементів до наступному.

Для будь-якого підприємства важливим є обізнаність про стан та головні особливості своїх конкурентів. Для цього, використовуючи критерії за вмістом какао, ціною, додатками, дизайном та калорійністю, ми визначимо найсильнішого серед 4 основних («Рошен», «Корона», «MILLENNIUM», «АВК») та розглянемо їх слабкі та сильні переваги. Дослідження проведемо за допомогою методу аналізу ієрархій, який дозволяє кількісно визначити порівняльну важливість критеріїв щодо товарних властивостей, а також враховує специфіку кожного підприємства. Критерії з найбільшими величинами важливості доцільно використовувати при розробці стратегії конкурентної поведінки.

Таблиця 1- Глобальний пріоритет ієрархії

Найменування показників	0,50	0,24	0,14	0,06	0,06	Вектор глобального пріоритету
	К1	К2	К3	К4	К5	
A1	0,48	0,58	0,04	0,45	0,44	0,44
A2	0,23	0,07	0,13	0,04	0,07	0,16
A3	0,20	0,15	0,67	0,09	0,45	0,26
A4	0,09	0,20	0,16	0,43	0,04	0,14

де К1 – вміст какао, К2 – ціна, К3 – додатки, К4 – дизайн, К5 – калорійність.
A1 – «Рошен», A2 – «Корона», A3 – «MILLENNIUM», A4 – «АВК».

Висновок. Ми визначили цим методом, які саме конкуренти нам небезпечні і можуть становити загрозу. Для альтернатив у нас були критерії за якими ми і аналізували конкурентне середовище, а саме: за вмістом какао, ціною, додатками, дизайном та калорійністю. Визначали який з пріоритетів альтернативи є найкращими критеріями. Найбільший конкурент це «Рошен» наступний йде «MILLENNIUM», далі «Корона» і нарешті «АВК».

Список використаних джерел.

1. Волошин О.Ф. Моделі та методи прийняття рішень: Навчальний посібник / О.Ф.Волошин, С.О. Мащенко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», - С.120-121.
2. Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства. – Х.: Хвиля, 1995.- 159 с
3. Загорянська О.Л. Особливості формування системи управління конкуренто- спроможністю продукції промислового підприємства / О.Л. Загорянська, Н.М. Литвин // Нові технології. – 2009. – № 1 (23). – С. 177.
4. Сааті Т. Прийняття рішень. Метод аналізу ієрархій. М.: Радіо і зв'язок, 1993.. – 278 с.
5. Урванова Т.А. Дослідження факторів конкурентоспроможності продукції // Маркетинг і реклама. – 1999. - № 7-8. – С. 49-51

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Мамєдова Ю., 4 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: mamedovalula@mail.ru

e-mail: yana.sokil@mail.ru

У статті вказується ряд проблем, що часто зустрічаються на підприємствах та бізнес-компаніях. Підкреслюється актуальність підвищення рівня знань менеджерами вищої і середньої ланок.

Постановка проблеми. Бізнес — це безжалісна гра, але в деякій мірі справедлива, сьогодні ти — кращий гравець, а завтра, про тебе можуть і не згадати, тим не менше, потрібно враховувати актуальні проблеми менеджменту, щоб уникнути труднощів. Непомітні підступні камені підстерігають скрізь.

Головним джерелом уникнення цих труднощів стають управління, цілеспрямована діяльність, компетентність і заповзятливість керівників. Створювати умови для цього повинна раціонально побудована організація управління. Тому, одним з методів підвищення ділової активності фірм і ефективності їх діяльності на ринку є поліпшення менеджменту на підприємствах.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженнями з даної теми займалися наступні вчені: Дафт Річард, Стівен П. Роббінз, Мері Коултер, Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф., Гвозденко А.А., М.Ф. Кропивка, Г.М. Чорного, Л.І. Федулової, П. Друкера, Г. Саймона та інші. Саме на основі їхніх праць проводився аналіз проблем в управлінні підприємством.

Мета статті. Метою дослідження є висвітлення актуальних проблем менеджменту. Для досягнення поставленої мети було проаналізовано основні перешкоди, що трапляються під час організації управління підприємством та підкреслена значущість освоєння вищого рівня знань менеджерами вищої та середньої ланок.

Основні матеріали дослідження. На сучасному етапі розвитку науки про управління широко поширена точка зору, відповідно до якої менеджмент розглядається як універсальний вид людської діяльності. У суспільстві термін «управління» означає сукупність скоординованих заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей [2].

Дослідник В. Зігерт дає визначення управління: «управління – це таке керівництво людьми і таке використання засобів, яке дозволяє виконувати поставлені завдання гуманним, економічним і раціональним шляхом» [3].

Але, як би досконало це не звучало, існує ряд проблем, з яким стикається кожний менеджер. Розглянемо їх докладніше.

Взаємовідносини з власником. Топ-менеджер маючи високе соціальне становище, залишається лише найманим працівником. Тому варто нагадати, що він зобов'язаний бути лояльним до власників компанії, не дивлячись на різні обставини. Ті, хто не згоден з цим твердженням, йдуть за власним бажанням або їх просять «піти». Трапляється, коли між найнятими працівниками та управлінцями розгортаються справжні бойові дії за лідерство в компанії. Власники побоюються втратити якоїсь частини свого бізнесу або втратити його повністю. У свою чергу, топ-менеджер незадоволений висунутими до нього вимогами, порушенням домовленостей або недостатніми повноваженнями для більш ефективної роботи. Якщо «військові дії» виходять з-під контролю, бізнес стає некерованим і просто розвалюється.

Важливу роль відіграє психологічна сумісність. І власники організацій, і топ-менеджери схожі за своїм амбіціям, мають сильну волю і прагнуть до досягнення поставлених цілей. А це, як мінімум протистояння двох сильних сторін. Проблема менеджменту по-

лягає ще в тому, що інтереси обох не завжди збігаються. Власники бачать орієнтир в одному, топ-менеджери вважають його своїм перешкодам.

Делегування повноважень. Безумовно, все має значення: скарги постачальників, правильність вибору персоналу і т. д. Тому топ-менеджмент воліє орієнтуватися на девіз: «Якщо хочеш отримати хороший результат, зроби все сам». Існують психологічні причини подібної поведінки, деякі постійно перебувають в страху втратити контроль над компанією, інші бояться конкуренції з нижчестоящими працівниками, останні насолоджуються своєю перевагою над підлеглими. В результаті у керівника постійно не вистачає часу, проблеми менеджменту його мало хвилюють, він відчуває постійне відчуття стресу. Не випадково західні компанії дотримуються наступного правила: «Керівник не повинен виконувати ту роботу, яку може зробити хтось інший». Керівник повинен увагу віддавати виконанню своїх прямих посадових обов'язків [1, 4].

Проблеми так званих «вузьких професіоналів». В області топ-менеджменту професіоналізм працює в протилежному напрямку від загальної суми знань. Доведено, що при наближенні до піку управлінської піраміди обсяг потрібних вузькоспеціальних знань зменшується. В результаті президентам компаній або директорам заводів не обов'язково досконало володіти технологією виробництва, для цих цілей існує головний інженер. До того ж, розвиток сучасних технологій не стоїть на місці, тому всі знання повністю втрачають актуальність протягом декількох років. Все одно керівник не зможе освоїти все, в такому шаленому темпі. Тим не менш актуальна проблема менеджменту полягає в тому, що найнятий менеджер повинен знати всі виробничі процеси світових стандартів, які економічні та технологічні зв'язки між компаніями, які види продукції найбільш перспективні, а це досить непросте завдання.

Неадекватна самооцінка. Заниження критичності сприйняття, запаморочення від успіхів, несерйозний настрій і поява почуття всемогутності. Позитивні тенденції - перебільшуються, а негативні - ігноруються. Починаються формування сумнівних «геніальних» ідей. Існує багато прикладів, коли організація, що перебуває у статусі лідера, розвалюється, з причини того, що директор втратив пильність і перестав відчувати почуття небезпеки. Завищена самооцінка, невміння об'єктивно оцінювати свою професійну компетентність і особисті можливості, призводить до того, що менеджер приступає до виконання непосильних для нього завдань.

Професійне вигорання. Робота керівників протікає в екстремальних умовах: постійні стреси, висока відповідальність, велика психологічне навантаження, численні контракти, які деколи доводиться укладати з досить неприємними людьми. В результаті, рано чи пізно починають з'являтися симптоми психологічного вигорання, ще одна актуальна проблема менеджменту. Вона виражається в постійній агресії, у неадекватній поведінці людей, в страшній втоми, і в кінці кінців, до повної втрати смаку до подальшого існування. Такі менеджери, які не встигли реалізувати свій потенціал, починають пошуки іншої професійної діяльності. Найчастіше вони думають про зміну роботи, воліють вибирати більш «легку» і «тиху» посаду. Як колись, людина не віддається своїй роботі. Психологи стверджують, що симптоми професійного вигорання з'являються на шостому місяці роботи. Щоб відродити колишній ентузіазм необхідний тривалий відпустку, щоб менеджер міг на якийсь час відійти від справ. Якщо і це не допомагає, тоді потрібно відвідати психотерапевта або психолога.

Спочивання на лаврах. Це, мабуть, найнебезпечніша проблема менеджменту. Вона може спіткати навіть найбільш талановитих і успішних керівників. Самовдоволення - це справжній бич управлінців високого рангу, які зуміли досягти вершин кар'єрного росту. Самозаспокоєння - це гірше, ніж неправильні управлінські рішення. Якщо компанія сильно і давно подобатися своєму керівнику, і він не має наміру щось змінювати в її поточному стані, значить організація приречена. І краще всього, це зрозуміти, як можна раніше, поки інші не зрозуміли, що все скоро зміниться. Щоб рухатися вперед, починайте кожен робочий день з формулювання: «Що я можу зробити ще, щоб продовжити своє сходження до нових бізнес-вершин?», і перестаньте запитувати себе: «Що я зробив?» [1, 4].

Висновок. Зрозуміло, що список проблем цими пунктами далеко не вичерпаний. Забезпечення виконання роботи іншими людьми з використанням наявних ресурсів і лідерство (керівництво) – основне завдання кожного менеджера, причому не лише вищих керівників, але і керівників середніх ланок управління. Безперечно, особа менеджера (керівника, директора) відіграє важливу роль в управлінні підприємством. Керівник оцінює ситуацію, визначає мету, приймає рішення; підбирає персонал і розподіляє завдання; контролює роботу і здійснює керівництво (застосовуючи мотиваційний механізм). Зрозуміло, що переважна більшість сучасного топ-менеджменту озброєна останніми науковими досягненнями, та знання і компетенції мають властивість старіти.

Отже, менеджмент є однією з сучасних наук, що найдинамічніше розвиваються, в області яких щорічно з'являється значна кількість наукових праць. Тому менеджерам вищих і середніх ланок необхідно постійно оновлювати свої знання. Більшість проблем підприємств пов'язано саме з недосконалим менеджментом, причиною чого, в своє чергу, є старіння знань керівництва.

Список використаних джерел.

1. Актуальні проблеми менеджменту: Електронний ресурс – [Режим доступу]: <http://bbcont.ru>.
2. Дафт Річард. Менеджмент. Вид. 2-е. – П., 2006. – 864 с.
3. Менеджмент, 8-е вид. С. П. Роббінз, М. Коултер. – М., 2007. – 1056 с.
4. Федулова Л.І. Актуальні проблеми менеджменту в Україні /Л.І Федулова. – К.: Фенікс, 2005.-320 с.

УДК 633.854.78

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Нор Г., 3 курс

Науковий керівник

Бритвенко А.С., к.е.н., доцент

e-mail: lovely72355@gmail.com

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

У статті розглянуто основні напрямки підвищення конкурентоспроможності виробництва соняшникової продукції.

Постановка проблеми. В умовах лібералізації торговельних відносин і загострення конкуренції не менш актуальною, ніж проблема підвищення ефективності виробництва продукції, є проблема її вигідної реалізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різні аспекти розвитку ринку соняшнику були розглянуті у працях багатьох вітчизняних учених: В.Я. Амбросова, В.Г. Андрійчука, В.І. Бойка, А.С. Бритвенко, О.Д. Гудзинського, О.Ю. Єрмакова, , І.О. Іртищевої, С.М. Кваші, А.В. Ключник, М.Ю. Коденської, В.І. Копитко, В.В. Лагодієнка, Д.О. Лазаренка, Ю.О. Лупенка, П.М. Макаренка, М.Й. Маліка, , П.Т. Саблука, М.Й. Хорунжого, І.І. Червена, В.І. Шаповалової, О.В. Шебаніної та інших.

Метою статті є аналіз сучасного стану і особливостей функціонування підприємств сільськогосподарської галузі агропромислового виробництва та основних напрямків підвищення конкурентоспроможності виробництва соняшникової продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки держава не застосовує ковзні ціни на продукцію переробки соняшнику, тому доцільним є встановлення наступного порядку ковзкої ціни:

- а) встановлюється базисна ціна на дату пропозиції;
- б) здійснюється калькуляція тієї ціни у відсотках, але статтями витрат, виділяючи ті, які будуть змінюватися в майбутньому (зарплата, вартість сировини, паливно-мастильні матеріали (ПММ), електроенергія);
- в) у контракті фіксується базисна ціна і вказується, що кінцева ціна залежить від зміни цін на сировину, матеріали, ставок зарплати на момент поставки товару.

Таким чином, приймаючи ковзку ціну, виробник отримує гарантований прибуток за рахунок перекладання на замовника своєї продукції додаткових витрат, пов'язаних з підвищенням цін на матеріали, енергоресурси і зарплату. При практично повній відсутності механізмів реального впливу на результати господарської діяльності, сільські товаровиробники залишаються без орієнтирів що до вигідніших каналів реалізації виробленої продукції, реальних цін на неї і тому не в змозі ефективно планувати свою поточну і перспективну діяльність [1].

Власний розрахунок (вигідності, прибутковості та ефективності) і пропонована ціна конкретним покупцем є основними критеріями вибору каналу реалізації сільськогосподарськими формуваннями – виробниками соняшнику. Дефіцит власних оборотних коштів і фінансових ресурсів у цілому зумовили значимість такого параметра, як отримання авансу під майбутній урожай.

Виробники соняшнику недостатню проінформовані про стан ринку, умови продажу, ціни реалізації. Як правило, інформацію про можливих покупців, ціни, попит на соняшник вони отримують з газет, радіо, телебачення, особистих контактів, реклами. Також необхідно відзначити відсутність маркетингової стратегії у реалізаційній діяльності господарств-виробників соняшнику.

Існує певний дефіцит інформації про стан світового та вітчизняного ринку соняшнику. Заборгованість перед бюджетними установами, постачальниками суттєво стримує стабілізацію, розвиток і підвищення ефективності вітчизняної олійної галузі та є відчутним тягарем для виробників соняшнику. Джерелом підвищення прибутковості галузі є збереження, ефективність і раціональність використання ресурсного потенціалу підприємства в системі господарювання. Основними шляхами підвищення економічної ефективності виробництва, переробки та реалізації соняшнику є зростання валової продукції галузі, зниження витрат на її виробництво, а також оптимізація і вдосконалення каналів реалізації продукції [2].

Насінницькі посіви треба розміщувати у сівозміні на полях, де соняшник не вирощували до цього протягом 8–10 років, за найкращими в зоні попередниками: озимої пшениці, ярових зернових, кукурудзи на силос та ін. Не можна допускати накопичень в ґрунті інфекцій, хвороб, видовий і расовий склад яких постійно змінюється, пристосовуючись до нових умов і нових сортів. Порушення чергування в полях сівозміні веде до збільшення в посівному матеріалі інфекційного початку багатьох хвороб.

Формування та впровадження обґрунтованої сортової і гібридної структури посівів соняшнику дозволить значною мірою підвищити валовий збір насіння соняшнику і, отже, ефективність виробничої діяльності господарських формувань, які обробляють дану культуру [3].

Якщо порівнювати соняшник з іншими культурами, то виявляється його більша вимогливість до попередників. Головним чинником різного стану сушіння ґрунту є неоднакова потреба рослин у воді. Наприклад, після цукрового буряка або багаторічних трав ґрунтова волога зберігається в шарі 0–220 см. Соняшник висушує ґрунт настільки, що запаси вологи після нього відновлюються тільки під третьою культурою, тобто через 2,5–3 роки.

Одним з основних умов ефективної технології обробітку соняшнику є програмований посів, який висуває підвищені вимоги до якості насіння. Для посіву необхідні питомо-важкі насіння, які отримують при ретельному сортуванні. В умовах степової зони України оптимальний термін посіву високоолійних гібридів і сортів з урахуванням фізіолого-біохімічних особливостей їх насіння настає в той період, коли середньодобова стійка температура на глибині 10 см досягає 10–12 °С [4].

Висновок. Скорочення втрат і непродуктивних витрат на всіх стадіях агротехнологічного циклу обробітку соняшнику (виробництво, прибирання, післязбиральна доробка, транспортування, зберігання, переробка) є одним з головних умов раціоналізації та підвищення ефективності виробництва соняшнику та олійної галузі України. Від скорочення втрат при збиранні, очищенні, зберіганні кінцевий вихід насіння соняшнику може зрости на 20–25%, причому витрати на скорочення втрат в 2–3 рази менші, ніж на додаткове виробництво такого ж обсягу продукції. Досить значущим підходом підвищення ефективності обробітку даної культури, крім оптимальної сорто-гібридної структури посівів, є чітке дотримання місця соняшнику в сівозміні.

Список використаних джерел

1. Селезньов В.В. Основи ринкової економіки України : посібник [Електронний ресурс] / В.В. Селезньов — Режим доступу : http://pidruchniki.ws/18641210/ekonomika/klasifikatsiya_dogovirnih_tsin.
2. Карпова І.В. Проблеми бюджетної підтримки аграрного виробництва в Україні / І.В. Карпова // Збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції. [Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків] (18-19 жовтня 2012 р.) — Черкаси : ЧІБС УБС НБУ, 2012. — С. 356—358.
3. Ситнік І.Д. Сорти, гібриди олійних культур, ячменю ярого насінництва. Технологія вирощування / І.Д. Ситнік, А.В. Юник, В.О. Дорощук та ін.. — К., 2012. — С. 30.
4. Бритвенко А.С. Регіональні аспекти формування структури і регулювання розвитку ринку соняшнику : дис. кандидата екон. наук : 08.00.05 / А.С. Бритвенко. — Бердянськ, 2013. — 170 с.

УДК : 338.242.2

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ СИРІВ УКРАЇНИ

Ляшенко А.І., 4 курс

Науковий керівник

Шквиря Н.О., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

e-mail: alena.lyashenko.2013@mail.ru

e-mail: natashkw@mail.ru

Визначено сутність поняття «конкурентоспроможність» підприємства. Оцінено конкурентоспроможність підприємства та запропоновано рекомендації щодо зміцнення його конкурентних позицій на ринку сирів України.

Постановка проблеми. За останні роки рівень конкурентоспроможності підприємств зріс, завдяки удосконаленню та автоматизації виробництва. Конкуренція стала важливим атрибутом та перешкодою для підприємств, котрі виходять на ринок. Конкурентоспроможність – це обумовлений економічний, соціальний та політичний стан країни або окремого товаровиробника на внутрішньому та зовнішньому ринках [3]. Визначення рівня конкурентоспроможності підприємства є початковим моментом планування його діяльності та розробки стратегії конкурентоспроможності. Для функціонування організаційно-економічного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства необхідна система оцінки конкурентоспроможності, яка б врахувала інтереси інвесторів, підприємств, споживачів, держави [1]. Однак, як не склалося єдиного розуміння суті поняття конкурентоспроможності підприємства, так не існує і єдиної методики її оцінки

Аналіз останніх досліджень. Враховуючи велике значення рівня конкурентоспроможності підприємства для його активної діяльності і розвитку, на сьогодні велика кількість науковців присвячує свої дослідження питанням саме оцінки конкурентоспроможності. Так, розгляд даних питань здійснюється у наукових працях В. І. Беляєва, В. Л. Дикань, Л. М. Закревської, Ю. Б. Іванова, Л. А. Костюк, О. Є. Кузьміна, Д. Д. В. Погребняк, В. І. Сахно, О. Є. Сомової, В. В. Яцури та ін.

Мета статті. Визначити сутність поняття «конкурентоспроможність» підприємства. На прикладі ПАТ «Звени Гора», яке спеціалізується на виробництві твердих та плавлених сирів, оцінити конкурентоспроможність підприємства та надати рекомендації, що зміцнять його конкурентні позиції на ринку сирів України.

Основні матеріали дослідження. Оцінка конкурентоспроможності підприємства – це визначення її рівня, що дає певну відносну характеристику здатності підприємства конкурувати на певному ринку. Отже, конкурентоспроможність підприємства виступає агрегованим показником його конкурентних можливостей та здатності оперативно реагувати та пристосовуватися до чинників мінливого зовнішнього середовища. Д. В. Погребняк зазначає, що конкурентоспроможність підприємства може бути визначена як комплексна порівняльна характеристика, яка відображає ступінь переваги сукупності оціночних показників його діяльності, що визначають успіх підприємства на певному ринку за певний проміжок часу, по відношенню до сукупності показників конкурентів [4].

Безліч авторів трактують цю категорію на теорії конкурентної переваги М. Портера, виходячи з якої конкурентоспроможність підприємства, як відносна категорія, може бути оцінена у межах груп підприємств, які належать до однієї галузі[3]. М. Портер, В. Немцов, М. Гельвановський, А. Градов приділили достатню увагу вивченню конкурентоспроможності, але найбільш ширше поняття дав Ю. Іванов : «Конкурентоспроможність виробника являє собою відносну характеристику, яка відображає відповідності процесу розвитку даного виробника від виробників-конкурентів яка за ступенем задоволення своїми товарами чи послугами конкретної суспільної потреби, так і за ефективністю виробничої діяльності»[2].

На основі аналізу літературних джерел було виділено такі найбільші групи методів оцінки конкурентоспроможності підприємства: 1) методи, основані на теорії конкурентних переваг; 2) методи, засновані на теорії ефективної конкуренції; 3) методи, в основі яких лежить теорія якості товару; 4) матричні методи; 5) інтегральний метод

На прикладі ПАТ «Звени Гора» оцінимо конкурентоспроможність підприємства та його продукції. Основними конкурентами ПАТ «Звени Гора» є такі торгові марки, як: ПАТ «Пирятинський сирзавод», ВАТ «Шосткинський міськмолкомбінат», «Мілкланд-Україна» ТМ «Добряна», ТМ «Славія», ТМ «Клуб сиру». Основою конкурентоспроможності є якість продукції. За допомогою експертного методу було оцінено конкурентоспроможність продукції ПАТ «Звени Гора». Органолептичні показники якості сиру, а також упаковку і маркування експерти оцінювали в 100 бальній системі відповідно з ГОСТ 7616-85 «Сири сичужні тверді. Технічні умови». Всі дані, які були отримані в результаті досліджень для визначення товарного сорту сиру наведені у таблиці 1:

Таблиця 1 - Бальна оцінка твердих сичужних сирів

Найменування показника	Оцінка, бал ГОСТ 7616-85	ТМ «Добряна»	ТМ «Шостка»	ТМ «Звени Гора»	ТМ «Славія»
Смак запах	45	41	40	39	38
Консистенція	25	23	19	19	18
Рисунок	10	8	8	9	8
Колір тіста	5	5	4	5	5
Зовнішній вигляд	10	10	10	10	10
Упакування та маркування	5	5	5	5	5
Всього	100	91	86	87	85

Отже, в залежності від загальної бальної оцінки, яка була виставлена експертами ми бачимо, що до вищого товарного сорту відносяться сири ТМ «Добряна» (загальна бальна оцінка 91, смак та запах 41) та ТМ «Звени Гора» (загальна бальна оцінка 87, смак та запах 39). До першого товарного сорту відносяться сири ТМ «Шостка» (загальна бальна оцінка 86, смак та запах 40), ТМ «Славія» (загальна бальна оцінка 85, смак та запах 38).

За допомогою інтегрального методу оцінимо конкурентоспроможність ПАТ «Звени Гора» за наступною системою показників: виручка від реалізації, собівартість продукції, валовий прибуток, та рентабельність виробництва продукції.

Таблиця 2 - Бальна оцінка твердих сичужних сирів

Підприємства	Виручка від реалізації, тис.грн.		Собівартість, тис. грн на одиницю виробітку, грн		Валовий прибуток, тис.грн.		Рентабельність, %	
	тис.грн.	см	грн./грн.	см	грн./грн.	см	грн./грн.	см
ПАТ«Звени Гора»	313913	1,8	1,304	1,740	73154	2,38	23,3	4,66
ПАТ«Шостка»	538291	3,2	1,224	1,941	98372	3,19	18,27	3,65
ПАТ«Пирятинський»	840286	4,9	1,223	1,943	153188	4,97	18,23	3,65
П –еталон	850000	5	2	5	154000	5	25	5

Далі знаходимо площу радару, кожного з підприємств, яка визначається за формулою:

$$S_p = \frac{1}{2} \sin \alpha (\alpha_1 \times \alpha_2 + \alpha_2 \times \alpha_3 + \dots + \alpha_{n-1} \times \alpha_n + \alpha_n \times \alpha_1) \quad (1)$$

де $\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n$ - значення показників, переведені в сантиметри;

α - кут між найближчими показниками.

Значення куту $\alpha = 360^\circ / n$, де n - число показників.

$\alpha = 360^\circ / 4 = 90^\circ$

Звенигора $= \frac{1}{2} \sin 90 (1,8 \times 1,740 + 1,740 \times 2,38 + 2,28 \times 4,66 + 4,66 \times 1,8) = 26,76$

Шостка $= \frac{1}{2} \sin 90 (3,2 \times 1,941 + 1,941 \times 3,19 + 3,19 \times 3,65 + 3,65 \times 2,3) = 35,73$

Пирятинський $= \frac{1}{2} \sin 90 (4,9 \times 1,943 + 1,943 \times 4,97 + 4,97 \times 3,65 + 3,65 \times 4,9) = 55,2$

Наглядне зображення відносних площ радара конкурентоздатності аналізованого підприємства та підприємств конкурентів розглянуто на рис. 1:

Рисунок 1 - Багатокутник конкурентоздатності ПАТ «Звени гора» та його конкурентів

Відповідно до отриманих розрахунків робимо висновок, що ПАТ «Звени Гора» не має лідируючої позиції щодо своїх конкурентів, тому потрібно вживати певні заходи по підвищенню конкурентоспроможності, наприклад, зменшити собівартість продукції, шляхом пошуку нових постачальників сировини, переглянути послідовність логістичних операцій, а також підвищити рівень обізнаності потенційних споживачів про якість та корисність продукції ПАТ «Звени Гора».

Висновок. За результатами роботи, визначили значення поняття «конкурентоспроможність», оцінили конкурентоспроможність підприємства ПАТ «Звени Гора» та його головних конкурентів, використовуючи «Національний ромб» конкурентоспроможності, а також надали рекомендації, які підвищать та закріплять позиції підприємства на ринку сирів. Основні зусилля компанії повинні бути спрямовані на пошук ефективних методів, які б дозволили повною мірою реалізувати стратегічний план, оскільки саме від цього залежатиме конкурентоспроможність підприємства. Грамотні управлінські рішення та їх впровадження в життя безпосередньо впливають на конкурентоспроможність підприємства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 року N 2133-ХІІ
2. Іванов Ю.Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток / Ю.Б. Іванов, П.А. Орлов, О.Ю. Іванова; НАН України, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку. - Х. : ІНЖЕК, 2008. - 352 с
3. Портер М. Конкуренція / М.Портер – М. : Видавничий дім «Віль'ямс», 2001. - 495 с.
4. Погребняк Д. В. Методи діагностики конкурентоспроможності підприємства / Д. В. Погребняк // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць. - 2011. - Випуск 3. – С. 45-51.

УДК 339.138

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МІКРОСЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПАТ «РОСИНКА»

Сокіл Д. Г., 3 курс

Науковий керівник

Сокіл Я.С., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

E-mail: koral-azov@yandex.ru

E-mail: yana.sokil@mail.ru

Уточнено фактори мікросередовища ПАТ«РОСИНКА» та досліджено ступінь їхнього впливу на діяльність підприємства.

Постановка проблеми. Мікросередовище утворюють сили, які безпосередньо стосуються самого підприємства та його можливостей щодо обслуговування споживачів, тобто постачальники, маркетингові посередники, клієнти, конкуренти та контактні аудиторії. Неправильно підібрана контактна аудиторія чи дуже сильна конкуренція, може привести до краху підприємства. Перед маркетологами стоїть дуже важливе питання, як правильно вибрати контактну аудиторію та усунути загрозу конкурентів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Для того щоб прибуток зростав та товари підприємства користувалися більшим попитом треба чітко розуміти як правильно підібрати клієнтів, розуміти який товар вони бажають, треба розуміти як правильно усунути конкурентів, підібрати нові контактні аудиторії та вигідно купувати сировину у постачальників. Все це розглядає мікросередовище. Для усіх підприємств воно одне. Тобто мікросередовище це одне із найголовніших факторів яке впливає на прибуток та подальший розвиток підприємства.

Мета статті. Аналіз розвитку та покращення показників на підприємстві, за для збільшення прибутку.

Основні матеріали дослідження. Цілісність організації та її відкритість як системи зумовлюють чіткий поділ внутрішньої (мікросередовища) і зовнішнього середовища, залежність організації від зовнішніх факторів, взаємодія мікросередовища і зовнішнього середовища, різну ступінь впливу параметрів мікросередовища і зовнішнього середовища та управління ними. Оскільки організація створюється людьми, то всі її елементи і зв'язки у тій чи іншій мірі мають змінний характер. До змінних мікросередовища організації відносяться структури (виробництва, управління), цілі та завдання управління, технології, люди. Структури організації визначаються логічним і кількісним співвідношенням елементів системи та рівнів управління.

Керованість організації визначається співвідношенням числа керівників і підлеглих, числом людей, які підкоряються одному керівнику, а також взаємовідношенням часу прийняття рішень з часом переходу об'єктів управління в різні стани, в тому числі і прогнозовані. Керованість крім зазначених умов, залежить і від технології. Технологія є будь-який засіб (регламент, алгоритм, механізм), за допомогою якого входять у виробництво або орган управління елементи перетворюються в виходять.

Цілі, ставлячись до змінних факторів мікросередовища, характеризують конкретні кінцеві стану організації. Доведення до виконавців цілей, засобів їх досягнення і причин, що ускладнюють досягнення, являє собою важливий засіб координації робіт та елементів організації. Це теж елемент управлінського принципу підвищення інформованості працівників і притягнення їх до управління.

1.Споживачі (покупці) - це фірми і фізичні особи або їх групи, готові придбавати товари і послуги цієї фірми. Вони є найважливішою складовою мікросередовища фірми, оскільки їх наявність і здатність знаходити їх визначає само існування фірми і є умовою її виживання і розвитку.

Таблиця 1

Розрахунок обсягів попиту та пропозиції безалкогольних напоїв у 2013 році

Показники	Кількість населення, тис осіб	Норма споживання (л/рік)	Обсяги, тон
Населення	45372,69		
діти до 6 років	2988,74	6,8	8667,3547
діти від 6 до 18 років	5001,64	16	20006,592
працездатні дорослі	27680,24	18	110720,96
непрацездатні дорослі, пенсіонери	9702,06	5,7	39778,4501
Попит			179173,36

Проаналізувавши таблицю можна зробити висновок, що з усього населення найбільшу частину по показникам займають працездатні дорослі і становить їхня кількість населення 27680,24 тис. осіб, а найменша кількість становить дітей до 6 років і складає 2988,74. Попит становить 179173,36 т., а пропозиція 1121730,7 т.

2. Постачальники - це фірми і фізичні особи, що забезпечують цю фірму усіма видами ресурсів, необхідними для здійснення її виробничо-комерційної діяльності. При цьому в першу чергу йдеться про постачальників матеріальних ресурсів, використовуваних безпосередньо для виробництва товарів і послуг. ПАТ «Росинка» закуповує у постачальників тільки порошки та ароматизатори у таких фірм як «Dohler», «Camteck».

3. Конкуренти - це такі фірми, які змагаються з цією фірмою за отримання переваги у покупців при продажі своєї продукції на ринку однотипних товарів. У багатьох випадках саме конкуренти визначають, яку продукцію і за якою ціною може продати ця фірма.

Таблиця 2

Порівняльна оцінка безалкогольних напоїв ПАТ «Росинка» та його основних конкурентів «Оболонь» та «Бон Буассон»

Підприємства	Показники					
	Ціна, грн.	Упаковка, л.	Вміст соку, %	Натуральність, %	Ароматизатори, кількість елементів	Газованість, мг
«Росинка»	11	2	10	75	2	30
«Оболонь»	10	2	7	55	3	26
«Бон Буассон»	10	2	0,5	30	4	28
Еталон	9	2	15	90	0,5	35
Вагомість	0,3	0,2	0,1	0,3	0,05	0,05

4. Контактні аудиторії - це системи і соціальні групи, які виявляють реальну або потенційну цікавість до діяльності фірми і можуть зробити істотний вплив на її результати. ПАТ «Росинка» користується декілька ми контактними аудиторіям :

- незалежні засоби масової інформації : преса, радіо, телебачення;
- державні органи: податкові, статистики, ліцензування, санітарного, екологічного і інших видів нагляду;
- екологічні і інші суспільства.

Висновок. Усі чинники мікросередовища безпосередньо впливають на діяльність фірми, проте самі більшою мірою або повністю непередбачуваних дій конкурентів. В той же час шляхом дослідження і виявлення їх характеристик і тенденцій зміни фірма може підлаштовуватися під них і значною мірою впливати на них за допомогою інструментів комплексу маркетингу.

Список використаних джерел.

1. Азарян Е. М. Міжнародний маркетинг. - К Иси МО України; НВФ "Студцентр", 1998.
2. Андреев С. І. Прийняття рішень в маркетингових ситуаціях. // Маркетинг в Україні і за кордоном. 1998.-№1.-с.28-36.
3. Амблер Т. Практичний маркетинг: Пер. з англ. - СПб .: Київ, 2003.
4. Антонюк К. Просування на ринку безалкогольних напоїв: торговельна марка чи товарна категорія
5. Артимонова І.В. Концепція маркетинг-міксу як основа програмно-цільового підходу до організації маркетингової діяльності підприємства / І.В. Артимонова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 4. – С.94 – 101.
6. Багиев Г.Л. Маркетинг: учебник для вузов / Г.Л. Багиев, В.М. Таркевич, Х. Анн., Подбщ. ед. Г.Л. Багиева. – М.: ОАО" Издательство"Економика"", 1999.– 703 с.
7. Беспальй Б. В., Герасимчук, В. В. Реклама в Украине: Интеграция теории и практики [Електронний ресурс] //Режим доступу: [http://www.kdu.edu.ua/statti/2012-1\(76\)/157.pdf](http://www.kdu.edu.ua/statti/2012-1(76)/157.pdf)
8. Волкова С. Підвищення конкурентоспроможності українського ринка безалкогольних напоїв
9. Гулак О. В. Нові натуральні інгредієнти у технології безалкогольних напоїв / О. В. Гулак // Продукты и ингредиенты. – 2012. - №3. – С. 32-34.
10. Елхов В.Н. Тенденции рынка мороженого России / В. Н. Елхов // Переработка молока. – 2008. – № 2. – С. 6-9.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.	
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В АПК.....	3
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	4
Олійник А.С., Макаренко П.М. Полтавська державна аграрна академія	
ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА	7
Швігл Є., Кравец О.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА В УПРАВЛІННІ ВИКОРИСТАННЯМ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	10
Пужай-Черета А.М., Олійник О.О. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АПК В УМОВАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	13
Мирошніченко О.О., Клименко А.А. Економіко-правовий коледж Бердянського університету менеджменту і бізнесу	
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АПК	16
Натока Я.О., Клименко А.А. Економіко-правовий коледж Бердянського університету менеджменту і бізнесу	
БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ЇЇ РОЛЬ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	19
Книш А., Журавльова Т. В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОСЛИННИЦТВІ	22
Дусь А., Агєєва І.В. Таврійський державний агротехнологічний університет.....	22
СЕКЦІЯ 2.	
ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ В АПК	25
ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ.....	26
Самек К.О., Клименко А.А. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОГО ФОНДУ ПІДПРИЄМСТВ	28
Сафонова А.С., Трачева Д.Н. Таврійський державний агротехнологічний університет	

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В ВСП «ВАГОННЕ ДЕПО МЕЛІТОПОЛЬ»	31
Кислиця Д., Кучеркова С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ПЕРЕОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	34
Старкова Н., Синяєва Л.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР	37
Цикало В. А., Трачева Д.Н. Таврійський державний агротехнологічний університет	
УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	40
Книш А.В., Голуб Н.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА.....	42
Чупахіна Н., Кучеркова С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВАХ.....	45
Соловійова Н.Ю., Вареник О.Ф. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ. РІЗНОВИДИ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ	48
Андрєєвої Г., Трачева Д.Н. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....	51
Омельчук К., Голуб Н. О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗЕМЕЛЬНОГО КАПІТАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	54
Черток О.О., Вареник О.Ф. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ	57
Приходько Т.В., Соловійов Д. І., Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ПРИНЦИПИ УДОСКОНАЛЕННЯ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПОСЛУГ	59
Тур В., Соловійов Д.І. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	62
Гончарова Д. С., Демченко І. В., Таврійський державний агротехнологічний університет	

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	65
Гавриленко Г., Синяєва Л.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК	68
Грибанов М.Є., Клименко А.А. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ.....	70
Драганова Е.М., Колесник Н.В. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА НА ПРИКЛАДІ ФІЛІЇ «ВЕСЕЛІВСЬКИЙ РАЙАВТОДОР» ДП «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАВТОДОР»	72
Дрондіна О., Голуб Н. О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	75
Жмак І.А., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	78
Колесніков В.С., Клименко А.А. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ОБЛІК І АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	81
Лапіна М., Синяєва Л.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ	84
Лебедева О.В., Клименко А.А. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПЕРЕВІРКИ ПІДПРИЄМСТВ АПК	87
Малінович Т.М., Соловійов Д.І., Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
УТРИМАННЯ ТА НАРАХУВАННЯ НА ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ	90
Обруч Марина, Синяєва Л.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ ПРИ ОБЛІКУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА.....	93
Панасенко М., Синяєва Л.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	96
Омельчук К., Вороновська О. В. Таврійський державний агротехнологічний університет	

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	99
Медвідь Л.О., Трачева Д.Н. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОСТІ БЮДЖЕТУ.....	101
Книш А.В., Вороновська О.В., Таврійський державний агротехнологічний університет	
УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНІЙ ЛІЦЕНЗІЙНІЙ ТОРГІВЛІ.....	104
Книш А.В., Вороновська О.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ	107
Нейчева О.М., Голуб Н.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОБЛІК І КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ.....	110
Герашенко Т.В., Голуб Н. О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ.....	113
Греджев І.В., Сокіл О.Г. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ВПЛИВ ФАКТОРІВ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ФУНКЦІОНУЮТЬ НА РИНКУ МОЛОКА І МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ.....	116
Доротенко Т.Я., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АУДИТОРСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АПК: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	119
Черкатська М.Ю., Колесник Н.В. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	121
Книш А., Єременко Д.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	124
Тер-Унанян І.В., Вареник О.Ф. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	127
Книш А.В., Трачова Д.М. Таврійський державний агротехнологічний університет	

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ.....	130
Медвідь Л.О., Трачева Д.Н. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОБЛІК ВИТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	132
Терза В.О., Вареник О.Ф. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ, ЇХНІ ОБ'ЄКТИ І ВИДИ.....	135
Пейда А. В., Котова С.О., Таврійський державний агротехнологічний університет	
ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ	137
Панченко А., Сахно Л.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ АУДИТУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ	140
Битковська Т.С., Сахно Л.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
НЕОБХІДНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	143
Гончарова Д. С., Сахно Л. А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОБЛІК І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	146
Денисенко О., Котова С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	149
Жадик К.Є., Сахно Л. А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	151
Жиденко О., Сахно Л.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ.....	154
Йолшин С., Котова С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ, ЇХ ОБ'ЄКТИ ТА ВИДИ	157
Кардаш В., Котова С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ АУДИТУ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ	159
Кондратюк О., Сахно Л. А. Таврійський державний агротехнологічний університет	

ПОСИЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК УКРАЇНИ	162
Крамаренко С.О., Сахно Л.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ЯК ДІЄВИЙ МЕТОД КОНТРОЛЮ ЗА ЇХ ЗБЕРЕЖЕННЯМ	165
Кулішова Д.О., Сахно Л.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПОДАТКОМ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	169
Мамедова Ю.Р., Сахно Л.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ РОБОТИ АУДИТОРІВ	172
Матюхіна Г., Сахно Л. А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	175
Міщенко В., Котова С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТУ В УКРАЇНІ: ПІДХОДИ І ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	178
Сергєєва С.О., Котова С.О., Таврійський державний агротехнологічний університет	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ АУДИТУ ТА ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА.....	180
Сіміохіна Т., Котова С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ.....	182
Спірідінова І. О., Сахно Л.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	185
Тюніна К., Сахно Л.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
СЕКЦІЯ 3. РОЗВИТОК ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ АПК.....	187
РОЗВИТОК ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ	188
Попова І., Бритвенко А.С. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ АГРОСТРАХУВАННЯ.....	191
Назаренко М.А., Рубцова Н. М. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ В УКРАЇНІ	194
Генчева К.В., Косторной С. В. Таврійський державний агротехнологічний університет	

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СТРАХОВОГО ПОЛІСУ	196
Белаш І. А., Рубцова Н. М. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ КОШТОРИСУ БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ.....	198
Кучеренко Є., Прус Ю.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	200
Гассан К.М., Демченко І.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	203
Йолшин С., Демченко І.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ФАКТОРИНГ»	205
Кондратюк О., Демченко І. В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ.....	208
Панасюк Ю.О., Демченко І.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
КАЗНАЧЕЙСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....	211
Панасюк Ю., Осипенко С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	214
Денисенко О., Демченко І.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	217
Куруоглу В. В., Косторной С. В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЄС.....	219
Мальцева Д. П., Косторной С. В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	222
Татьяніч А., Демченко І.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
СУТНІСТЬ САНАЦІЙНОГО АУДИТУ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ.....	224
Федотова О.В., Демченко І.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	227
Чмутова А., Осипенко С.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....	230
Яросевич І.О., Захарова Н.Ю. Таврійський державний агротехнологічний університет	
СЕКЦІЯ 4. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ АПК	233
ФУНКЦІЇ КОНКУРЕНЦІЇ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ	234
Кравченко Д., Георгієва А. І. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНО-РАЦІОНАЛЬНОГО АСОРТИМЕНТУ ТОВАРІВ ПАТ «ЖИТОМИРСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД».....	236
Клименко В.Р., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ И АГРАРНЫЙ РЫНОК РОССИИ.....	239
Жучков С. В., Ашмарина Т. И. Российский государственный аграрный университет - МСХА имени К.А. Тимирязева	
МОЛОЧНАЯ ОТРАСЛЬ РОССИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	242
Дьячкова О., Ашмарина Т.И. Российский государственный аграрный университет - МСХА имени К.А. Тимирязева	
КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	245
Клименко Г., Рунчева Н.В. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНО-РЕГУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЗЕРНОВИРОБНИЦТВО.....	247
Клименко О., Кравцова Л.А. Бердянський машинобудівний коледж Запорізького національного технічного університету	
ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА АСОРТИМЕНТНУ ПОЛІТИКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	249
Бойко Є.С., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА РИНКУ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	252
Засзжай А., Рунчева Н.В. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
РОЛЬ ДЕРЖАВИ У СТВОРЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	255
Авраменко Л., Рубцова Н.М. Таврійський державний агротехнологічний університет	

ОРГАНІЗАЦІЯ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	258
Бойко Г.Ф., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ТОВАРНОГО РИНКУ	261
Клименко В.Р., Куліш Т. В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	264
Гриднева Д.Ю., Куліш Т.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АНАЛІЗ МОЖЛИВИХ СТРАТЕГІЙ ПОВЕДІНКИ ПУАТ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД» У РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	266
Дойнова М.Ф., Арестенко Т.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АЛЬТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ІГРИСТИХ ВИН	269
Поберейко М.М., Куліш Т.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	272
Попова Л., Шквиря Н.А. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ЧИННИКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ	275
Балабуха І., Георгієва А.І. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
СТРАТЕГІЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ КУКУРУДЗИ	277
Стерхова Т.О., Куліш Т.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
КОРПОРАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	279
Дмитрієва Н., Бритвенко А.С. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА ПЕРЕРОБКИ НАСІННЯ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ.....	282
Краснощок І.В., Арестенко Т.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ЯЧМЕНЮ ТА ЙОГО ІНФРАСТРУКТУРИ.....	285
Кисельов А., Арестенко Т.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
СЕГМЕНТУВАННЯ РИНКУ ЗА ГРУПАМИ СПОЖИВАЧІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА РИНКУ МОЛОКА І МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ	288
Шебуняєва А.С., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ВИНА В УКРАЇНІ	291
Біла Н.В., Арестенко Т.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ОСОБЛИВОСТІ ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	294
Фірсова Н. М., Куліш Т.В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ СОНЯШНИКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	296
Дашивець О.А., Шевчук О.Ю. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОНДИТЕРСЬКОГО РИНКУ УКРАЇНИ	299
Шукурова Е.С., Шквиря Н.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ВПЛИВ ЗМІНИ МАКРОСЕРЕДОВИЩА НА МАРКЕТИНГОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПАТ «МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ»	302
Цемашко Ю., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	304
Стецун В.М., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
МЕНЕДЖМЕНТ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТА ШЛЯХИ МОТИВУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ	307
Шебуняєв О.В., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СОНЯШНИКУ	309
Андреев А.Ю., Куліш Т. В. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ РІПАКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	312
Ковальова Ю. О., Шквиря Н. О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ	315
Кулішова Д.О., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ	318
Подолька В., Рунчева Н. В. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ УКРАЇНИ	320
Проценко О.О., Шквиря Н.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ У ЗЕРНОВИРОБНИЦТВІ УКРАЇНИ.....	323
Храмов Д., Георгієва А. І. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ДІАЛЕКТИКА КОНКУРЕНТНИХ ВІДНОСИН	325
Пятаков О., Георгієва А.І. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ УКРАЇНИ	327
Пилипенко В.С., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СОНЯШНИКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА АГРАРНОМУ РИНКУ	330
Лахно Ю., Бритвенко А.С. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
ЕФЕКТИВНІСТЬ HR-МЕНЕДЖМЕНТУ В АПК	333
Крамаренко С.О., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ АНАЛІЗУ ІЄРАРХІЙ ДЛЯ ОЦІНКИ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОНКУРЕНТІВ.....	336
Крушельницька С., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	338
Мамедова Ю., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	341
Нор Г., Бритвенко А.С. Бердянський університет менеджменту і бізнесу	
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ СИРІВ УКРАЇНИ	343
Ляшенко А.І., Шквиря Н.О. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МІКРОСЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПАТ «РОСИНКА»	346
Сокіл Д. Г., Сокіл Я.С. Таврійський державний агротехнологічний університет	
ЗМІСТ	349

© Таврійський державний агротехнологічний університет, 2015